TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 61

48'inci Birleşim
11 Ocak 2018 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**12**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**16**
III.- YOKLAMA	**17**
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	**17, 39, 42**
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	*17:29, 39:41, 42:47*
1.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın'ın, KHK mağduru olan ailelerin hasta çocuklarının durumuna ilişkin gündem dışı konuşması ve Sağlık Bakanı Ahmet Demircan'ın cevabı	17:22
2.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'nın İznik ilçesinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun cevabı	23:29

Sayfa

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in, Ergene Havzası Eylem Planı'na ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı 39:41, 42:47

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR 29, 41, 47, 74

1.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 29:30

2.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in yaptığı gündem dışı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 41:42

3.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 47:48

4.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın HDP Grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 74:75

5.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın HDP Grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması 75:76

6.- Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 76:78

7.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 78:79

8.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması 79:80

Sayfa

VI.- AÇIKLAMALAR **30, 49, 68, 88, 110**

1.- Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun, Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 30:31

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, bakanların gündem dışı konuşmalara cevap verme sürelerine ve Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 31:32

3.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 32:33

4.- Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 33

5.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Anadolu basınına yüzde 20 oranında bir zam yapıldığı için Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'na teşekkür ettiğine ancak bu zammın Bakanlar Kurulunda imzalanmadığına ilişkin açıklaması 34:35

6.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, konuşma süreleriyle ilgili uygulamalara ilişkin açıklaması 35:38

7.- Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhuriyet Halk Partisinin web sayfasında yer alan bazı ifadelerine ve Yeşil Cami'yle ilgili projeye ilişkin açıklaması 38:39

8.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 39

9.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar'ın İscehisar ilçesindeki TOKİ konutları için belirlenen peşinat ve taksitlerin yurttaşların karşılayabileceği rakamların çok üstünde olduğuna ilişkin açıklaması 49

10.- Adana Milletvekili Zülfikar İnönü Tümer'in, tüm kalemlerde en azından enflasyon oranında artış yapılarak 2018 yılına ait tarımsal destekleme kararnamesinin bu ay içinde açıklanması gerektiğine ilişkin açıklaması 49

Sayfa

11.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, sağlık hizmetlerindeki sorunlara ve ücretsiz olduğu için hastanelerin acil servislerine başvurunun çok olduğuna ilişkin açıklaması 49

12.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Ulaşım Park AŞ'de çalışan şoförlerin haklarını aramaya çalıştıklarında baskı ve tehdide maruz kaldıklarına ilişkin açıklaması 50

13.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Harran Belediyesinin birinci sınıf tarım arazilerini imara açmasına ve su götürülmediği için mağdur olan Şanlıurfa çiftçisinin mağduriyetinin ne zaman giderileceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 50

14.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, geçen hafta Mersin'de yoğun yağışlar nedeniyle yaşanan sel felaketine ve bu konuda Bakanlığın bir çözüm üretmesini dilediğine ilişkin açıklaması 50:51

15.- Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, Mekke'nin fethinin 1387'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 51

16.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetki sınırlarını aşan açıklama ve uygulamalarına seyirci mi kalınacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 51:52

17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, patates üreticisinin desteklenmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması 52

18.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, zamanın en kıymetli sermaye olduğuna ve iyi değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 52

19.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, devletin varlığının nedenlerine ilişkin açıklaması 52:53

20.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak'ın, her alanda ülkenin geleceğini karartan OHAL rejimine bir an önce son verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 53

21.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Hükûmeti bedelli askerlik konusunda bir an evvel çalışma yapmaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 53

22.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, Istranca Dağları üzerindeki 3 büyük barajın durumuna ilişkin açıklaması 54

Sayfa

23.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, TV 10 Genel Yayın Yönetmeni Veli Büyükşahin'in de yer aldığı 36 kişinin gözaltına alınmasına ve TV 10 üzerindeki baskıya son verilmesini istediğine ilişkin açıklaması 54

24.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'in, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Boğaziçi Üniversitesi hakkındaki bazı ifadelerine ve Millî Eğitim Bakanlığının Cumhurbaşkanının hangi üniversiteden mezun olduğu konusunda bir bilgilendirme yapmasını istediğine ilişkin açıklaması 54:55

25.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, OHAL Komisyonunun kararlarının neden kamuoyuyla paylaşılmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 55

26.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, Burdur'dan geçmesi planlanan yüksek hızlı trenin tam olarak nereden geçeceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 55

27.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, referandum sonrası kapatılan Tokat Havaalanı'nın durumuna, Hükûmetin asgari ücretin altında maaş alan emeklilerle ilgili bir düzenlemesi olup olmadığını öğrenmek istediğine ve Tarım Bakanlığının Tokat'ta yaptığı toplulaştırma işlemine ilişkin açıklaması 55:56

28.- Hakkâri Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, Hakkâri Milletvekili Abdullah Zeydan ve HDP yöneticileri hakkında verilen mahkeme kararlarının siyasi olduğuna ilişkin açıklaması 56

29.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, taşeron sorununun çözümü için düzenlenen kanun hükmünde kararnamenin yeni sorunlara yol açtığına ilişkin açıklaması 56

30.- Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'nun, Trabzon Beşikdüzü'ndeki köy enstitüsünün bulunduğu alanın Beşikdüzü Belediyesine devredilerek oradaki binalarla ilgili yıkım kararı alınmasına ve Belediye Başkanın bu konudaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 56:57

31.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Aliağa Şakran Kadın Kapalı Cezaevinde hükümlü olarak bulunan Mevlüde Başdaş'ın durumuna ilişkin açıklaması 57

Sayfa

32.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Suriye'de güney sınırı boyunca ABD destekli bir terör koridoru kurulması yönünde dikkat çekici gelişmeler yaşandığına ve Türkiye'nin buna göz yummasının beklenemeyeceğine, 11 Ocak Birinci İnönü Zaferi'nin 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 57:58

33.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, AYM kararıyla tahliye olan Şahin Alpay ve Mehmet Altan'a geçmiş olsun dileklerini ilettiğine, ETİ Bakır AŞ'nin Artvin Cerattepe ve Murgul Damar'daki işletmelerinde çalışan işçilerin eş zamanlı olarak greve başladığına, Şırnak'ın Silopi ilçesinde zırhlı polis aracının evlerine girmesi sonucu ölen çocuklarla ilgili davaya, Hakkâri Milletvekili Abdullah Zeydan hakkında verilen karara ve halkı HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın 12 Ocakta gerçekleşecek olan duruşmasına çağırdığına ilişkin açıklaması 58:59

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının sözleşmeli bilişim personeli alım ilanına ilişkin açıklaması 59:60

35.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Meclis Başkanlığının nitelikli insanların alımı konusunda gerekli ihtimamı göstereceğinden emin olduğuna, 9 Ocak Cemal Süreya'nın ölümünün 28'inci yıl dönümüne ve Fuzuli, Necati Çelik, Onat Kutlar ile Kıvırcık Ali'yi rahmetle andığına ilişkin açıklaması 60:61

36.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Halkevleri Artvin Şubesinin başvurusu sonucu bir tiyatro oyunu için Artvin Valiliğinin olur vermesine rağmen İl Özel İdaresi Genel Sekreterliğinin salon tahsisi yapmamasına ilişkin açıklaması 68

37.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, 11 Ocak Kıvırcık Ali'nin ölümünün 7'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması 69

38.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın milletvekilliğinin düşürülmesi kararının bu Meclis için utanç verici bir durum olduğuna ilişkin açıklaması 88

39.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın milletvekilliğinin düşürülmesi kararının bu Meclis için utanç verici bir durum olduğuna ilişkin açıklaması 88:89

Sayfa

40.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Konya Milletvekili Ahmet Davutoğlu hakkında devamsızlık nedeniyle herhangi bir işlem uygulanmamasına ve siyasi yaşamda zor olan kararların her zaman Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın nöbetçi olduğu tarihlere denk getirildiğine ilişkin açıklaması 89

41.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 90

42.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013, 2104, 2015 ve 2016 yılları raporlarının görüşmelerinin Mecliste çoğunluğun bulunmadığı bir sırada yapılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması 90:91

43.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminin belli olduğuna ve Meclisin çalışmasına devam etmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 91:94

44.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kamu Denetçiliği Kurumunu ve yıllık raporların görüşmelerini önemsediklerine ilişkin açıklaması 94

45.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 95:97

46.- Manisa Milletvekili İsmail Bilen'in, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın 289 ve 289'a 1'inci Ek sıra sayılı Komisyon Raporu üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 110

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI **61**

A) TEZKERELER *61:62*

1.- Bağcılık Sektörü ve Üzüm Üreticilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Geçici Başkanlığının Başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimine ilişki tezkeresi (3/1393) 61

2.- Uyuşturucu Madde Bağımlılığı ve Yeni Bağımlılık Türlerinin Araştırılarak Bağımlılığın Nedenlerinin ve Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Geçici Başkanlığının Başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimine ilişki tezkeresi (3/1394) 62

Sayfa

VIII.- ÖNERİLER **63, 65, 69, 80**

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ *63:64, 65:68, 69:73, 80:84*

1.- MHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Denizli Milletvekili Emin Haluk Ayhan ve arkadaşları tarafından Dahilde İşleme Rejimi uygulamalarında meydana gelen sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/301) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 63:64, 65:68

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir' tarafından, yürütme erki tarafından çıkarılan KHK'lerin OHAL ilanıyla ilişkisinin araştırılması, anayasal ve yasal denetim koşullarının oluşturulması ve denge-denetleme aktörlerinin tekrar aktif olarak sürece dâhil edilmesi amacıyla 11/1/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 69:73, 80

3.- CHP Grubunun, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, KHK'yle kadro verilecek taşeron işçilere verilmeyen haklarının araştırılması amacıyla 10/1/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (10/1647), ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 80:84

IX.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI **65**

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının sözleşmeli bilişim personeli alımına ilişkin konuşması 65

Sayfa

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER **85, 97, 110, 117**

A) KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER *85:87, 97:109, 110:116, 117:129*

1.- Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı 01.10.2016 ila 30.04.2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde Andiçmeden Aralıksız Olarak Genel Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20.07.2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Sıra Sayısı: 507) 85:87, 117:129

2.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/8, 5/5, 5/4, 5/3) (S. Sayısı: 289 ve 289'a 1'inci Ek) 97:109, 110:116

B) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ *116*

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Afet ve Acil Durum Halinde Yardım Sevkiyatının ve Yardım Personeline Ait Eşyanın İthalat, İhracat ve Transitini Hızlandırmaya Yönelik Önlemlerin Alınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/764) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 460) 116

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/763) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 465) 116

XI.- OYLAMALAR **117**

1.- (Sıra Sayısı: 507) Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı 01.10.2016 ila 30.04.2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde Andiçmeden Aralıksız Olarak Genel

Sayfa

Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20.07.2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu'nun oylaması 117:129

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **130**

1.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, FETÖ'ye ait olup devlet yurduna dönüştürülmemiş yurtlara ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17334) 130:132

2.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Gazi Üniversitesi Polatlı Sosyal Bilimler MYO öğrencilerinin yurt sorununa ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17335) 133:135

3.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, KYK yurtlarına, özel yurtlara ve üniversite öğrencilerinin yurt sorununun çözümüne ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17336) 136:138

4.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı ortaklığında yürütülen yurtlarda manevi rehberlik uygulamasına ilişkin Başbakandan,

Diyanet İşleri Başkanlığı ortaklığında yürütülen yurtlarda manevi rehberlik uygulamasına,

İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17462), (7/17565) 139:144

5.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Eskişehir'de okuyan ve burs ve kredileri kesilen bazı öğrencilerin durumuna ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17564) 145:147

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda doping nedeniyle yasaklanan sporcu sayısına ve doping kullanımının önlenmesine ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17566) 148:151

Sayfa

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Aladağlar, Demirkazık ve Bolkarlar bölgelerinin dağ kayağı turizmi için tanıtılmasına ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17731) 152:154

8.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, araçlarda cam filmi kullanılmasını yasaklayan mevzuat hükümlerine ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/19115) 155:160

9.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, DEİK'in yapısında gerçekleştirilen değişikliklere ilişkin sorusu ve Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin cevabı (7/20591) 161:163

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.02'de açılarak yedi oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına,

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı, Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'na geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna,

İlişkin birer açıklamada bulundu.

Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı, taşeron işçilere yönelik düzenlemedeki eksikliklere,

Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan, Gebze Hünkar Çayırı'na,

Manisa Milletvekili Selçuk Özdağ, büyük mütefekkir Seyyid Ahmet Arvasi'nin ölümünün 30'uncu yıl dönümüne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına ve kadroya geçmeye çalışan taşeron işçilere "sulh sözleşmesi" adı altında bir belge imzalatılmasına,

İstanbul Milletvekili Didem Engin, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına,

Mersin Milletvekili Baki Şimşek, hac kontenjanın artırılarak insanların mağduriyetinin giderilmesini talep ettiğine,

İstanbul Milletvekili Selina Doğan, kadına yönelik şiddetin ve istismarın önlenmesi için erkeklerin de rehabilite edilmesi gerektiğine,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, üniversitelerin özgür kalması, bilimin evrensel olması gerektiğine,

Antalya Milletvekili Niyazi Nefi Kara, atama bekleyen sağlık çalışanları için ne zaman adım atılacağını, kamuda engelli olarak istihdam edilmesi gerekenler ile istihdam edilenlerin oranlarını, huzurevleri ile yaşlı ve hasta bakım merkezlerine yoğun talebi karşılamak için bir çalışma olup olmadığını öğrenmek istediğine,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, emeklilere yapılan zam oranına,

Zonguldak Milletvekili Şerafettin Turpcu, Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesi ve Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinde çalışan kadro dışında kalan işçilerin mağduriyetinin giderilip giderilmeyeceğini öğrenmek istediğine,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına ve suyun hayat demek olduğuna,

Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan, günümüzde en büyük sorunun işsizlik olduğuna ve Tekirdağ Maviş İplik Fabrikasında çalışanların e-devlet şifrelerinin istendiğine,

Hatay Milletvekili Hilmi Yarayıcı, Suriye ordusunun Nusra cephesinin kontrolündeki İdlib'e yönelik operasyonlarından rahatsız olan iktidarın İran ve Rusya Büyükelçilerine nota vermesine,

Adıyaman Milletvekili Behçet Yıldırım, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına, Adıyaman Açık Cezaevinde zehirlenen mahkûmlara geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ve toplu yaşanılan yerlerde hijyen ve beslenme gibi konularda titiz denetimler yapılması gerektiğine,

Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet, halk eğitim merkezlerinde sözleşmeli olarak çalıştırılan usta öğreticilerin sorunlarına,

İzmir Milletvekili Kerem Ali Sürekli, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına, kanun hükmünde kararnamelerle ihraç edilen kişilerden bazıları hakkında hiçbir dava ve işlem olmadığına ve bunların sorunlarıyla ilgilenilmesini dilediğine,

Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına ve Kayseri'nin Yahyalı ilçesine,

Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu, geçirdiği rahatsızlık döneminde ve tedavisi süresince kendisini yalnız bırakmayan, iyi dilek ve dualarını gönderen herkese teşekkür ettiğine,

İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü, siyasetçi, yazar, çevirmen, ressam, heykelci Tektaş Ağaoğlu'nun 84 yaşında hayatını kaybettiğine,

Muğla Milletvekili Mehmet Erdoğan, 10 Ocak İdareciler Günü ile 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü ile 10 Ocak İdareciler Günü'nü kutladığına ve fikir adamı, eğitimci ve yazar Seyyid Ahmet Arvasi'yi rahmetle andığına,

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, Halkların Demokratik Partisi üyesi 28 kişinin gece yarısı gözaltına alınmalarına ve 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına, Meclis Başkanı İsmail Kahraman'ın bazı tasarruf ve uygulamalarına ve milletvekillerine Meclis Başkanını denetim yetkisi verilmesiyle ilgili düzenleme yapmak konusunda tüm partilere çağrıda bulunduğuna,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Troya'nın UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası'na eklenmesinin 20'nci yılı olması dolayısıyla 2018 yılının "Troya Yılı" ilan edilmesine ve 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü'nü kutladığına,

Muş Milletvekili Ahmet Yıldırım, Meclis Başkanı İsmail Kahraman'ın Meclisi tek taraflı ve dayatmacı yönettiğine ve bu tutumunu kınadığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı, Tektaş Ağaoğlu'na Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Başkanlıkça, Bağcılık Sektörü ve Üzüm Üreticilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu ile Uyuşturucu Madde Bağımlılığı ve Yeni Bağımlılık Türlerinin Araştırılarak Bağımlılığın Nedenlerinin ve Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun toplanacakları gün, yer ve saate ilişkin duyuruda bulunuldu.

MHP Grubunun, 10/1/2018 tarih ve 2565 sayıyla Grup Başkan Vekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay tarafından, basın çalışanlarının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin,

HDP Grubunun, 10/1/2018 tarihinde Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Ahmet Yıldırım tarafından, Türkiye'deki basın özgürlüğünün önündeki engellerin bütün boyutlarıyla araştırılması ve gazetecilere yönelik tutuklama, basına sansür, kapatma gibi demokrasi dışı yöntemlerin sona erdirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (6431 sıra no.lu),

CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Yunanistan tarafından işgal edildiği iddia edilen Ege adalarının durumunun tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/2223) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 10 Ocak 2018 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun 10 Ocak 2018 Çarşamba günkü birleşiminde sözlü soruların görüşülmeyerek gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmındaki işlerin görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Manisa Milletvekili Özgür Özel, konuşma sırasının grupların milletvekili sayısına göre belirlenmesiyle ilgili bir kural olmadığına,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Meclisin yerleşik teamüllerine göre bir konuşma sırası belirlendiğine ve bu teamül ortadan kalkacaksa İç Tüzük'ün 61'inci maddesinin uygulanması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Barış Yarkadaş, Kırşehir Milletvekili Salih Çetinkaya'nın HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, çekimleri yapılan odanın ortak kullanım alanı olduğuna ve gizli bir şekilde değil açıkça çekim yaparak basına dağıttığına,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Meclis Başkan Vekiline ait odaya izinsiz girilmesinin ve çekim yapılmasının saygısızlık olduğuna ve bunu yapanları kınadığına,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Manisa Milletvekili Özgür Özel hakkında İç Tüzük hükümlerine göre disiplin cezası işlemi uygulanması gerektiğine,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Manisa Milletvekili Özgür Özel hakkında uygulanması gereken müeyyidenin İç Tüzük'ün 161'inci maddesinin 3'üncü fıkrası olması gerektiğine,

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, iki gündür Mecliste oda meselesinin konuşulduğuna ve bu konunun ceza işlemi filan uygulanmadan bitirilmesi gerektiğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Mecliste oda tartışmasının bu aşamaya gelmesinden üzüntü duyduğuna ve Manisa Milletvekili Özgür Özel'in bu tartışmalar nedeniyle bir cezaya muhatap olmasını tasvip etmediğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu ile Manisa Milletvekili Erkan Akçay'a teşekkür ettiğine ve Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'ya karşı herhangi bir hakaret kastının bulunmadığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Mardin Milletvekili Mithat Sancar, Kırşehir Milletvekili Salih Çetinkaya'nın HDP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in AK PARTİ grup önerisi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında AK PARTİ Grubuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı, Meclis Başkan Vekili ve Divana ayrılan odanın videoları ile fotoğraflarının gizlice çekilerek bir internet sitesine verilmesini kınadığına ilişkin bir açıklamada bulundu.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın şahsına sergilemiş olduğu davranışlar nedeniyle Manisa Milletvekili Özgür Özel'e İç Tüzük'ün 158'inci maddesine göre uyarma cezası verildi.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve görüşmeleri yarım kalan, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı 01.10.2016 ila 30.04.2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde Andiçmeden Aralıksız Olarak Genel Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20.07.2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu'nun (Sıra Sayısı: 507) görüşmeleri tamamlanarak İç Tüzük'ün 138'inci maddesine göre Komisyon Raporu'nun açık oylamasının görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmi dört saat sonra yapılacağı açıklandı.

2'nci sırasında yer alan, Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporlarının (5/8, 5/5, 5/4, 5/3) (S. Sayısı: 289 ve 289'a 1'inci Ek),

3'üncü sırasında yer alan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Afet ve Acil Durum Halinde Yardım Sevkiyatının ve Yardım Personeline Ait Eşyanın İthalat, İhracat ve Transitini Hızlandırmaya Yönelik Önlemlerin Alınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/764) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 460),

Görüşmeleri, Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Gündemde başka iş bulunmadığından, 11 Ocak 2018 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 18.43'te son verildi.

Ayşe Nur BAHÇEKAPILI
Başkan Vekili

Bülent ÖZ	*İshak GAZEL*
Çanakkale	Kütahya
Kâtip Üye	Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 57

11 Ocak 2018 Perşembe

Teklifler

1.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın; Kocaeli İline Bağlı Hereke Beldesinin İlçe Yapılması ile İlgili Kanun Teklifi (2/2056) (Plan ve Bütçe ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.12.2017)

2.- Mersin Milletvekili Oktay Öztürk'ün; Sosyal Hizmetler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2057) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.12.2017)

3.- Çanakkale Milletvekili Bülent Öz'ün; Özel Tüketim Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.12.2017)

4.- Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün; Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2059) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

5.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın; Emniyet Teşkilat Kanunu ve Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2060) (İçişleri ile Milli Savunma Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

6.- Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün; 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2061) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

7.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in; 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2062) (Adalet; İçişleri; Tarım, Orman ve Köyişleri ile Çevre Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

8.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba ile 3 Milletvekilinin; 4857 Sayılı İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2063) (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

9.- Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı'nın; Mersin İline İstiklal Madalyası Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/2064) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

10.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in; 5682 Sayılı Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2065) (İçişleri Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.01.2018)

11.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın; 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2066) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.01.2018)

12.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2067) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.01.2018)

13.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2068) (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 08.01.2018)

11 Ocak 2018 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İshak GAZEL (Kütahya)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48'inci Birleşimini açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Yoklama için iki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, KHK mağduru olan ailelerin hasta çocuklarıyla ilgili söz isteyen Batman Milletvekili Sayın Mehmet Ali Aslan'a aittir. (HDP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Aslan. (Uğultular)

Sayın milletvekilleri, konuşmacı kürsüye geldi, biraz sessiz olabilir miyiz lütfen.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın'ın, KHK mağduru olan ailelerin hasta çocuklarının durumuna ilişkin gündem dışı konuşması ve Sağlık Bakanı Ahmet Demircan'ın cevabı

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Sayın Başkan ve sayın Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Uğultular)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen…

Buyurun.

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Ve şu anda cezaevlerinde hapis hayatı yaşayan 700 bebeğimizi de selamlıyor, gözlerinden öpüyorum. Aynı şekilde, yine, tutuklu olarak yargılanan ebeveynlerini görmeyen ve bu durumdan ötürü ağır travmalar yaşayan çocukları da sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (Uğultular)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, hiçbir şey anlaşılmıyor.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, konuşmacının ne dediğini gerçekten duymuyorum. Hem konuşmacıya saygı açısından hem de benim işlevimi takip edebilmem açısından lütfen biraz sessiz olalım.

Buyurun Sayın Aslan.

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Evet, tabii selamlamayı yaptık ama arkadaşlar dinlemiyor.

BAŞKAN – Ben size ek süre vereceğim bir dakika.

Buyurun.

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Önemli bir mesele, hepimizi ilgilendiren bir mesele ve hepimizin vicdani sorumluluğu, hukuki sorumluluğu olan bir mesele.

Bundan iki ay önce, 8 Kasımda, yine bu kürsüde, yine gündem dışı söz almıştım ve bir KHK mağduru olan 14 yaşındaki Berk Görmez'in durumunu anlatmıştım. Annesinin yüzde 96 engelli raporu var, KHK'yle ihraç edildi, babası tutuklu yargılanıyor, kendisi de beş aydır yoğun bakımda, âdeta ölüm döşeğinde çırpınıyordu. Ama biz buradan bunu dile getirdiğimiz hâlde maalesef çocuk için bir şey yapılmadı. Demiştik ki: "Babasıyla görüştürülsün. Bu durumda olan çocukların babaları, ebeveynleri tutuksuz yargılansın." Ama maalesef hiçbir adım atılmadı ve maalesef, geçtiğimiz cuma günü biz 14 yaşındaki Berk'i kaybettik. Berk babasını görmeden maalesef vefat etti. Sonra -bakın, size bir utanç fotoğrafı göstereceğim- babasının onun ölüsünü görmesine izin verdiler ve babası jandarma eşliğinde mezarlığa gidip çocuğunun mezarının başında maalesef bu şekilde dua etmek zorunda bırakıldı.

Sayın Başkan, sayın bakanlarım; bu, hepimizin utancıdır. Sağ olsun, Sağlık Bakanı gerekli girişimlerde bulunmuştu ama artık iş işten geçmişti. Bu durumda -dediğim gibi- 0-6 yaş arası 700 bebek şu anda cezaevlerinde ve birçok çocuk hasta, kanser olmuş durumda. Yeni Berkler ölmesin diye Hükûmetin, iktidarın buna çözüm bulma, çözüm getirme zorunluluğu vardır.

Arkadaşlar, "Dünya 5'ten büyüktür." diyorsunuz ya yani eğer bu ölen çocuklarımızı, göz göre göre eriyen, biten çocuklarımızı kurtaramıyorsak sizin için o 5'in 1'incisi de olsanız, dünyada 1 numara da olsanız neye yarayacaktır bu? Aynı zamanda, bizler tabii haklı olarak Filistin'deki çocuklara ağladık, Pakistan'daki çocuklara, Fransa'da, Amerika'da bombalarla katledilen çocuklara ağladık, üzüntülerimizi dile getirdik ama kendi yurttaşlarımız için, kendi çocuklarımız için o kadar vicdanlı olamadık. Evet, tabii ki biz dünyanın her yerindeki zulümlere karşı dik duruş sergilemeliyiz, kabul etmemeliyiz ama yanı başımızda işlenen zulümlere de sessiz kalmamalıyız çünkü iktidarın bunu önleme iradesi vardır, gücü vardır.

Bakın arkadaşlar, özellikle iktidar, sürekli, Hazreti Ömer'in "Dicle kenarında bir kurt bir kuzuyu kapsa sorumlusu Ömer'dir." sözünü diyerek "Biz bu anlayışla hareket ediyoruz." diyorsunuz ama burada, halkın, milletin iradesinin tecelligâhı olan Mecliste biz bu sorunları dile getirdiğimiz hâlde sizler bununla ilgili hiçbir somut adım atmadınız ve atmamakta da ısrar ediyorsunuz. Lütfen bu çocuklara sahip çıkalım. Özellikle, cezaevindeki tutuklu bebekler için bir çözüm geliştirelim, hep beraber geliştirelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir dakika ek süre veriyorum size Sayın Aslan.

Buyurun, devam edin.

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Yine, şunu belirteyim: Biz burada bütün Parlamento olarak Kudüs için tepki verdik, Filistin için tepki verdik. Arkadaşlar, biz kendi insanımızın kendi gücümüz dâhilinde olan sorunlarını çözmüyorsak yahu Kudüs'e, Allah aşkına, bizim ne faydamız olacak? Yani birbirimizi kandırmayalım. İlk önce, biz raiyyetimiz altındaki insanların sorunlarını çözmekle mükellefiz. Sonra, gücümüz yettiği oranda diğer coğrafyalara el atma, oradaki zulümleri durdurma sorumluluğumuz, mesuliyetimiz vardır.

Ben, tekrardan, buradan, şu anda, Berk şahsında bütün hasta çocukları ve cezaevinde bulunan çocukları saygıyla selamlıyorum. Lütfen yeni Berklerimiz ölmesin, başka çocuklarımız ölmesin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) - İktidar, Hükûmet gerekli sorumluluğu alsın ve üzerindeki bu sorumlulukla en adil bir şekilde çözüme kavuştursun.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aslan.

Sayın milletvekilleri, Sayın Aslan'ın bu konuşmasına İç Tüzük'ün 59'un maddenin birinci fıkrasına göre Sağlık Bakanı Sayın Ahmet Demircan cevap verecektir.

Yalnız, bir on beş dakika ara vermek durumundayım, daha sonra Sayın Bakanı dinleyeceğiz.

Kapanma Saati: 14.12

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.29

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İshak GAZEL (Kütahya)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Gündem dışı olarak birinci sırada konuşan Sayın Mehmet Ali Aslan'a Hükûmet adına Sağlık Bakanımız Sayın Ahmet Demircan cevap vereceklerdir.

Buyurun Sayın Demircan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

SAĞLIK BAKANI AHMET DEMİRCAN (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Batman Milletvekili Sayın Mehmet Ali Aslan Bey'in gündem dışı konuşmasına cevap için huzurunuzdayım.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, 2002'den sonra sağlık alanında yapmış olduğu güçlü reformlar, değişim ve gelişmeyle, özellikle sağlığın finansmanı konusunda halkı bütünüyle sağlık sigortası kapsamına alan hamleyi yaptı. Türkiye'de nüfusumuzun tamamı genel sağlık sigortası kapsamındadır. Hiç kimse bu sigorta kapsamının dışında değildir. İster çalışan olsun ister çalışamayan olsun ister cezaevinde mahkûm veya tutuklu olsun herkes sağlık sigortası kapsamındadır. Özellikle 18 yaşına kadar olan tüm çocuklar şartsız olarak sağlık yardımlarından da yararlanmaktadırlar.

SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı; devlet memurlarının tabi olduğu bu sistem bir çatı altında toplandı, herkes doğal olarak sağlık desteğini ücretsiz bir şekilde edinme imkânına kavuştu. Bu cümleden olarak, kanun hükmünde kararnameyle -15 Temmuz sonrası özellikle- işine son verilen, kamudan uzaklaştırılan insanların da durumunu burada açıklamak istiyorum, belirtmek istiyorum.

Elbette 15 Temmuzda ülkemiz, devletimiz büyük bir saldırıyla karşı karşıya kaldı. Devlet, kamu kendisini bu saldırıdan koruma refleksini gösterecek, hukuk zemini içerisinde, kendisine karşı bu saldırıda muhatap aldığı, sorumlu tuttuğu kişiler hakkında her türlü girişimi yapma -kanun içerisinde, Anayasa çerçevesinde- hakkını kullandı ve bir kısım insanlar kanun hükmünde kararnameyle görevden uzaklaştırıldı.

Kanun hükmünde kararnameyle görevden uzaklaştırılan insanların sağlık hizmetlerini alma konusunda durumunu incelersek şöyle bir durumla karşılaşıyoruz: Biliyorsunuz, ihraç olunanlarla ilgili yapılan araştırmaya göre, bunların bir kısmı sigortalı olarak çalışmakta yani kamudan ihraç edildiği ama tekrar kendisi iş bularak sigortalı olarak çalışmakta, bir kısmı kendi hesabına ticari faaliyetler yürütmekte, bir kısmı ise emekli olduğu için yine sosyal güvence kapsamı içerisinde bulunmakta, dolayısıyla ihraç olunanların önemli bir kısmı zaten bir şekilde sosyal güvenlik, genel sağlık sigortası kapsamı içerisinde. Bir kısmının herhangi bir işte çalışmadığı için resen genel sağlık sigortası kapsamına alındığını biliyoruz -ki bunun için, eğer ödeme imkânı varsa aylık 61 lira ödeme yaparak genel sağlık sigortası kapsamı içerisinde değerlendirilir, ödeme gücü olmayanlar için primleri devlet tarafından ödenir- bir kısmının da aile bireyleri üzerinden sağlık yardımları almaya devam ettiği tespit edilmiştir.

Yani burada şunu söylemek istiyorum: Türkiye'de hiç kimse genel sağlık sigortası kapsamı dışında değildir, herkes bu şemsiyenin altındadır. Kanunumuza göre herhangi bir vatandaşımızın sağlık kapsamı dışında kalması mümkün değildir ancak herhangi bir sigortası olmadığı için resen genel sağlık sigortası kapsamına alınanlardan aylık 61 lirayı ödeme gücü olduğu hâlde primleri ödemeyenler, borcu olduğu için sağlık yardımlarından yararlanamamaktadır ki bu acil sağlık hizmetlerini kapsamaz. Acil sağlık hizmetleri noktasında, borcu olsa da olmasa da herhangi bir sosyal güvencesi -ki herkesin var genel sağlık sigortası- ödemediği için bu sigorta kapsamına girmese de onların da sağlık hizmetleri acil kapsamından ödenir ve verilir. Ki kişinin başka türlü de ihtiyacı varsa yani bu sağlık sigortası primini ödeyecek gücü yok ama diğer yönden geçinmek için de gücü yoksa onların ise sosyal yardımlaşma vakıflarımıza başvurarak gelir testi yaptırıp bunu tespit ettirmeleri gerekmektedir ve onlara da gerekli destekler, yardımlar yapılmaktadır.

Değerli milletvekilleri, elbette değerli konuşmacının da ifade ettiği gibi, cezaevlerinde de kanun hükmünde kararname veya mahkûmiyet nedeniyle tutuklu veya mahkûm yakınları içerisinde bulunanlar, bunların içerisinde çocuk olanlar, mahkûmların kendileri sağlık hizmetleri konusunda da gene aynı şekilde genel sağlık sigortası kapsamı içinde değerlendirilir.

Türkiye, sağlık hizmetleri konusunda gerçekten başarılı bir süreç yaşamaktadır on beş yıllık AK PARTİ iktidarı döneminde ve biz de 65'inci Hükûmet döneminde bu sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için elimizden gelen gayreti göstermekteyiz. Özellikle birinci basamak hizmetlerini bütün vatandaşlarımıza koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında ulaştırmaktayız. Cezaevlerindekilere de dışarıda olan herkese de koruyucu sağlık hizmetleri ulaştırılmaktadır. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin 2017 yılı ilk on bir aylık neticelerini burada paylaşmak isterim: Sadece muayene sayısı yaklaşık 215 milyon olarak gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında, bütün hamilelerin takibi, aşıların yapılması…

Burada bir parantez açmak istiyorum: Son günlerde aşılarla ilgili bir spekülasyon yapılmakta. Aşılarla ilgili bu spekülatif haberlerin kamuoyunu olumsuz etkilememesi için bu konuda Bakanlığımız gerekli açıklamaları zamanında yapmıştır ve yapmaya devam edecektir. Nedir yapılan spekülasyon? "Efendim, aşılarda alüminyum katkısı var, alüminyum maddesi var. Bu da kişilerin sağlığını uzun vadede bozmaktadır." iddiasıyla ortaya çıkılmakta ve aşı yapılmasının önü kapatılmaya kalkışılmaktadır. Buna dikkat etmek lazım, dikkatli olmak lazım çünkü Türkiye dünya ölçeğinde Dünya Sağlık Örgütünün takdirle karşıladığı bir aşı kampanyasını bugüne kadar başarılı bir şekilde yürütmüştür. "Aşı kampanyası" cümlesinden… Mesela, bugün -on yedi yıldır- Türkiye'de polio yani çocuk felci görülmemektedir. Yine Türkiye'de on beş sene önce, on altı sene önce kızamık sayısı yüksek bir rakamla ifade edilirken, 500'lerin üzerindeyken 9 tane kızamık vakasıyla karşılaşılmış 2016 yılında, onların da hepsinin aşı yaptırmadığı görülmüştür, aşıdan kaçındığı görülmüştür. Aşı olayı basit bir olay değildir. Aşı olayı sağlık açısından önemlidir ki bizim milletimiz aşı konusuna dünyadan önce aşına olan bir millettir. Çiçek aşısının Osmanlı'nın belli bölgelerinde halk tarafından uygulandığı bilinmektedir. Dolayısıyla, arkadaşlar, aşı konusundaki spekülasyon alüminyum üzerinden yürütülmeye çalışılmakta, oysa bütün aşılarını yaptırmış bir insan ömrü boyunca aşı üzerinden totalde 4,5 miligram alüminyumla karşı karşıya kalmakta. Hâlbuki, baktığımızda, mesela bir mide ilacında, antiasit ilaç olarak kullanılan ilaçların içerisinde alüminyum hidroksit çok daha yüksek dozlarda vardır. "Bunlar insan sağlığı için ne derecede zararlıdır?" noktası, Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye'de de elbette bu işle ilgili olan Bakanlığımız tarafından takip edilmektedir.

Değerli milletvekilleri, sadece koruyucu hekimlik alanında değil, Türkiye tedavi edici hekimlik alanında da fevkalade mükemmel gelişmelere imza atmış bulunmaktadır. Bu gelişmeleri tek tek zikredecek değilim ancak şunu söyleyeyim: On beş sene önce Türkiye'de yoğun bakım yatak sayısı 850

civarında iken 2016 rakamlarıyla ifade etmek gerekirse yoğun bakım yatak sayımız 16 binlerle ifade edilmektedir. Dolayısıyla Türkiye poliklinik hizmetleri, yataklı tedavi hizmetleri ve bu yoğun bakım hizmetleri noktasında fevkalade iyi noktalardadır, bu da giderek daha da artırılacaktır.

Değerli milletvekilleri, yüksek vasıflı tıbbi hizmet sunumu kapsamında 2017 yılında 2 kapsamlı onkoloji merkezi, 6 tane onkoloji tanı ve tedavi merkezi, 6 erişkin kalp merkezi, 3 tane pediatrik kalp merkezi, 1 karaciğer organ nakil merkezi, 1 böbrek organ nakil merkezi, 1 erişkin kemik iliği nakil merkezi, 1 pediatrik kemik iliği nakil merkezi, 3 yanık ünitesi, 2 tane yanık merkezi, 3 tane perinatal merkez, 4 tane inme merkezi, 4 tane genetik merkez, 4 el cerrahisi ve replantasyon merkezi ve 2 hiperbarik oksijen tedavi merkezi, 6 tane prematüre retinopatisi tanı ve tedavi merkezi, 11 tane de robotik yürüme merkezi açılmıştır. Bu da şunu göstermektedir: Biz, sağlıktaki dönüşüm sürecini tamamladık, şimdi sağlıkta kalite, gelişme ve sürdürülebilirlik sürecini gündeme getiriyoruz, bu çalışmaları yapıyoruz. Önümüzdeki günlerde Türkiye daha açık bir şekilde bunlara şahit olacak.

Diğer taraftan, Sağlık Bakanlığının yönetiminde çok başlılığı sonlandıran hamlemiz tamamlandı, şimdi atamaları tamamladık. Bundan sonra sağlıktaki yeni dönemin yani yönetimdeki yeni dönemin verimliliğini inşallah hep birlikte yaşayacağız. Değerli konuşmacının az önce ifade ettiği gibi, Türkiye'deki 80 milyon vatandaşımıza hizmet etmek elbette ki anayasal görevi, temel konusu bu ama bunun dışında gönül coğrafyamızda bize elini uzatan, bizden yardım isteyen, bizden destek isteyen ülkelere de elbette ki yardımcı olduk ve olmaya devam edeceğiz. Bu kapsamda Türkiye'nin yurt dışında işletmekte olduğu hastaneler var, bunlara yenilerini de ilave ediyoruz. Bir Somali'deki hastanemiz, öbür taraftan Sudan'daki hastanemiz; bunlar işler vaziyette devam ediyor. Gazze'de bir hastanemiz bitti, önümüzdeki günlerde açılışını yapacağız. Libya'da bir hastanemiz, fizik tedavi merkezimiz bitti, onun açılışını yapacağız. Bişkek'te bir hastanemiz bitti -şu anda teknokrat arkadaşlar orada çalışmaları yapıyorlar- onun da açılışını yapacağız. Nijer'de bir hastanemizi bitirdik, onun da açılışını yapacağız.

Bu, şunu gösteriyor: Türkiye, sağlık hizmetlerinde sadece kendi ülkesindeki vatandaşlarına değil, ihtiyaç sahibi olan ülkelerin de vatandaşlarına sağlık desteği sağlıyor ve aynı zamanda, Türkiye'nin sağlıkta yapmakta olduğu uygulamalarını izleyen, bunlardan, bizdeki oluşmuş olan bilgi birikiminden yararlanmak isteyen ülkelere de bu konuda yardımcı olmak için üzerimize düşeni yapıyoruz.

Değerli milletvekilleri, elbette ki bizim elimizin uzanamayışından, ulaşamayışımızdan bir kişi de olsa hayatını kaybederse biz bundan vicdanen sorumluluk duyarız. Elbette ki ülkemizde hangi konumda olursa olsun, sağlık, hepimizin, 80 milyonun ayrımsız istifade etmesi gereken hizmet alanıdır, hiçbir şekilde kişinin konumu bizi sağlık hizmeti noktasında bağlamaz. Biz, sağlık hizmeti noktasında, kişi hangi konumda olursa olsun ona her türlü desteği yapıyoruz ve yapmaya devam edeceğiz. Varsa eğer noksanımız bu konuda, dile getirilmesinden de asla gocunmayız ve biz bunları uyarı olarak alır, bunların gereğini yerine getiririz.

Değerli milletvekilleri, ben sağlık hizmetleri konusunda kısa bir sunumla birlikte değerli konuşmacının değindiği konulara da bu şekilde cevap vermiş oluyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Gündem dışı ikinci söz, Bursa ili İznik ilçesinin sorunları hakkında söz isteyen Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Altaca Kayışoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'nın İznik ilçesinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması ve Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun cevabı

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Bursa'mızın en güzel ilçelerinden İznik'imizin sorunları üzerine söz almış bulunuyorum.

Size, onların dili olmadığı için, İznik Gölü'ndeki balıklar adına sesleniyorum; size yüzlerce yıllık zeytin ağaçları, elli yıllık çam ağaçları, binlerce yıllık tarih, iki bin iki yüz yıllık lahitler adına sesleniyorum. İznik Gölü bir cennet, binlerce yıldır orada duruyor. Tesadüfen, temiz olduğu günlerden bir gün, geçen yıl, içinde bir bazilika olduğu keşfedildi, fotoğraflandı ilk defa. İznik Gölü diyor ki: "Beni kirletmeseniz… Ben bu bazilikayı bağrıma sığdırdım ama sanayinizle, yanlış politikalarınızla maalesef bu balıkları böğrüme sığdıramıyorum." Çünkü her yıl İznik'te toplu bir şekilde balık ölümleri, su samuru ölümleri yaşanıyor. Bunları dile getiriyoruz fakat bununla ilgili hiçbir çalışma yapılmıyor maalesef.

İznik Gölü için mahkeme diyor ki: "Kesinlikle, günübirlik de olsa hiçbir tesis yapamazsınız." Ama bazı aklıevvel yöneticiler oraya kamyon garajı yapmaya çalışıyorlar. İznik Gölü'nün sazlıkları doldurulup tesis yapılmaya çalışılıyor.

Orası aynı zamanda kuşların göç yolu ve kuşlar diyor ki: "Ey insanoğlu, surlar yapıyorsunuz, duvarlar yapıyorsunuz, biz bunları tanımıyoruz, aşıyoruz ama şimdi yaptığınız bu işlemlerle İznik Gölü'nü yok ediyorsunuz, bizim göç yolumuzu yok ediyorsunuz."

Son olarak, yapılan şey şu: İznik Gölü'nün etrafına "sahil projesi" adı altında dalgakıranlar, betonlar, duvarlar örülüyor. Bu duvarlar İznik Gölü'nü katlediyor değerli arkadaşlar, katlediyor. İznik Gölü diyor ki: "Ey insanoğlu, bilmez misin, bir göl ancak dalgalarla kıyıya vurduğunda kendini temizler, ancak öyle nefes alır. Bu duvarları örerseniz ben nasıl yaşayacağım?" diye haykırıyor İznik Gölü.

Son olarak, iki gündür izliyorsunuz, bütün Türkiye duydu bu ağaçların çığlığını. İznik Gölü'nün etrafında bir betonlaşma uğruna bütün ağaçlar -işte gördüğünüz gibi- katlediliyor ve bu projeyi yapan da sizin istifa ettirdiğiniz belediye başkanı.

İznik ilçemiz aynı zamanda bir tarih, bir medeniyet ilçesi ve 2 metre altında kat kat tarihî dokular, medeniyet var. Örneğin, İznik'in tarihinden biri, Osmanlı döneminde yapılmış tarihî eserlerinden biri bu Yeşil Cami. Google'a girerseniz kaymakamlığın sitesinde Google'da Yeşil Cami'nin bu fotoğrafını görürsünüz. Ne kadar güzel görünüyor değil mi? Ben daha iki hafta önce İznik'teydim, orası şu an böyle değil değerli arkadaşlar. Nasıl biliyor musunuz? Orası şu anda böyle. İznik'teki Yeşil Cami'nin, oradaki hamamın, o tarihî bölgenin etrafı yine betonlaştırılıyor; yer yer betonlar dökülmüş, yapılar yapılıyor, ağaçlar kesilmiş. Maalesef, İznik'in bu hâli içler acısı, vicdanları sızlatıyor. İşte o fotoğraflardan birisi bu, Yeşil Cami'nin etrafı, oradaki tarihî hamamların etrafı.

Dedim ya, İznik bir tarih kenti; İznik'te yine yakında, birkaç hafta önce tesadüfen bir lahit bulundu. İznik'in altı tamamen tarih. O kadar zengin ki bunları sergileyecek bir müzeye ihtiyacı var. Müze var aslında, tam 3 Ekim 2012 tarihinde bir restorasyon çalışmasına başlandı, denildi ki: "Dokuz ay sonra bu müzeyi açacağız." 2012 değerli arkadaşlar, tam beş yıl geçti ve hâlâ o müze açılmış değil. İznikliler soruyor "Yanlış giden nedir? Eksik olan nedir? Niye açmıyorsunuz?" diye, kuşkular oluşuyor.

İznik, Anadolu Selçuklularına ilk başkentlik yapmış, bizim ilk başkentimiz. Hristiyanlar açısından kutsal bir merkez çünkü ilk ekümenik konsil orada toplanmış ama maalesef, İznik'te turist yok değerli arkadaşlar. İznik tamamen betona çevriliyor, İznik tamamen grileştiriliyor, yeşili, doğası, gölü, ağaçları, balıkları, kuşları ölüme terk ediliyor.

İznik haykırıyor "Binlerce yıldır buradan ne hükümdarlar geçti, ne savaşlar gördüm yok olmadım, dimdik ayaktayım ama on beş yıllık AKP iktidarı maalesef beni katlediyor, katlediyor." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Devamla) – Yapmayın arkadaşlar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Altaca Kayışoğlu.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Hadi oradan, hadi oradan!

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – "Hadi oradan!" demek hiç yakışmıyor size. Hadi oradan sen, hadi oradan!

BAŞKAN – Karşılıklı cevaplaşmayın, lütfen…

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Bu tarih bizim, senin değil. Sen ölüp gideceksin ama İznik kalacak, İznik yaşayacak, ağaçlar kalacak. Sen, hadi oradan!

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kayışoğlu.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Bu ülkede tarihe sahip çıkan tek parti AK PARTİ olmuştur, AK PARTİ olmuştur tarihe sahip çıkan parti.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Mirasa sahip çıkın arkadaşlar.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Bir de CHP'nin geçmişine bak, tarihe nasıl baktığına.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yazık ya! Burası senin değil.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

Sayın Deligöz, lütfen…

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – Camileri yıkan parti olarak tarihe geçtiniz, yetmez mi! Camileri yıkıp ahıra çeviren…

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ya, bugün, bugün kurtarın onları, bugün.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, şimdi siz de girmeyin lütfen.

Gündem dışı konuşmaya, İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hükûmet adına Başbakan Yardımcısı Sayın Hakan Çavuşoğlu cevap verecektir.

Buyurun Sayın Çavuşoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Biraz evvel, Bursa Milletvekilimiz Sayın Nurhayat Altaca Hanımefendi'nin İznik ve Bursa'ya ilişkin sözlerini büyük bir dikkatle dinledim, onlara burada cevap vermeye çalışacağım ve hükûmetlerimiz döneminde Bursa'yla ilgili gerçekleştirilen yatırımlarla, projelerle ilgili de sizlere paylaşımlarda bulunacağım.

Öncelikle ifade etmek isterim ki Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekili olarak temsil ettiğimiz Bursa'mızın her konusunu büyük bir hassasiyetle takip ediyoruz. 780 bin kilometrekare vatan toprağı nasıl ki bizim onurumuz ise tarihî dokusuyla öne çıkan Bursa ve İznik bu güzel vatanın gerçekten bambaşka, çok güzide bir köşesi.

Sayın milletvekilleri, İznik'ten başlamak gerekirse her avuç toprağı binlerce yıldır kültür kalıntılarıyla yoğrulmuş, bölgede yüzyıllar boyu tarih sayfasının başköşesinde yerini almış bir kenttir İznik. Tarih öncesi çağlardan başlayarak her zaman ilgi odağı olmuş insanlığın en eski yerleşimlerinin birinden bahsediyoruz. Kutalmışoğlu Süleyman Şah tarafından 1075'te alınmış ve 1080'de Selçuklu Devleti'nin başkenti yapılmıştır. Böylece "İznik" adına kavuşan kent Anadolu'da ilk Türk başkenti olmuştur. Daha sonra sürekli olarak ele geçirilmeye çalışılan, ilgi gören bir kent olduğu hepimizin malumudur.

İznik'i tarih boyunca bu kadar önemli kılan en önemli etmenlerden biri, şüphesiz bulunduğu coğrafyasıdır. İznik'in eşsiz bir coğrafyası vardır. Buraya gitmeyen, görmeyen milletvekillerimiz varsa onlara, ekranları başında bizleri izlemekte olan değerli vatandaşlarımıza da tavsiyem, İznik'i gidip görmelerini ısrarla ifade etmek istiyorum. Gidilip görüldüğünde bu ısrarımızı gayet iyi bir şekilde anlayacaksınız. İznik, adım attığınız andan itibaren âdeta etkileyici atmosferini sizin üzerinize salıverir. İznik'in adını verdiği masmavi göl, masmavi gökyüzüyle birleşerek gerçekten muhteşem bir doğal güzelliğe sahiptir. Yaz kış demeden bereket saçan toprağı ile yeşilin tonları bambaşkadır. Bir rivayete göre ürünleri ya da nimetleri dağıtan melek -böyle bir ifade kullanılır- İznik'in ve Bursa'nın üzerinden geçerken elindeki bütün bohçayı düşürür. Kimi illerin üzerinden geçerken bohçasında bulunan bir meyveyi ya da bir ürünü atar ama Bursa'nın ve İznik'in üzerinden geçerken bohçayı elinden düşürür. Yani İznik'e gittiğiniz zaman… Yetişmekte olan ürün bakımından, aynı şekilde meyve ağaçları bakımından da eşsiz bir örnektir İznik.

Tabii, ecdadımız gerek Selçuklu döneminde gerek Osmanlı döneminde İznik'i tarih boyunca bu eşsiz tabiatına uygun şekilde yaşatmıştır. Bunun en belirgin neticesi de zengin kültürel varlığı ve özellikle İznik çinisidir. İznik'in tam ortasında surlarla çevrili kentin 4 kapısından gelen yolların kesiştiği yerde İznik Ayasofya Camisi -ki 2011 yılında restore edilmiştir- İznik'in sembolü olan, muhteşem kültür varlıklarımızın başında gelen, adını yeşil çinili ve tuğlalı minareden alan Yeşil Cami, Nilüfer Hatun İmareti ve burada saymaya süre yetmeyecek diğer tarihî ve kültürel zenginliklerimiz burada bulunmaktadır. Vakfiyesi günümüze kadar ulaşan ve Osmanlı Padişahı Orhan Gazi'nin kendi mülkünden pay ayırarak kurduğu ilk vakfın İznik'te olduğunu da ifade etmeliyim. Kısacası, İznik âdeta bir açık hava müzesi mahiyetindedir.

İznik dünyaca meşhur çinileriyle turizm sektörü açısından son derece önemli bir merkezdir. Günümüze kadar ayakta duran tarihî dokuyla dünya çapında herkeste hayranlık uyandırmaktadır. Bizler bu güzelliğe nasıl yaklaşıyoruz? Dünyada iki tür medeniyet anlayışı vardır değerli milletvekilleri: Biri yaşatmak, ihya etmek, inşa etmek üzerine; diğeri maalesef her gün müşahede ettiğimiz yıkmak ve öldürmek üzerine kurulmak istenen bir sömürge medeniyeti. Bizim medeniyetimiz, temsil ettiğimiz medeniyet inşa medeniyetidir. Geçmişimizden tevarüs eden değerlerde bunun zıddını bulmanız mümkün değildir.

Hükûmet olarak, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın öncülüğünde, her zaman yaşatmayı temel alan bir siyasi anlayışın sahipleriyiz; bu, bundan sonra da böyle olmaya devam edecektir. Gücünü millî iradeden alan kadrolar olarak insanımızı ve insanımıza ait değerleri yaşatmaktan başka düşüncemiz olmadığının altını çizmek isterim. İznik'e de böyle bakıyoruz ve nasıl daha fazla yaşatırız, nasıl daha fazla yüceltiriz, biz ona bakıyoruz.

Hem İznik özelinde hem Bursa için yaptıklarımızın sınırlı bir özetinden bahsetmek istiyorum. 2002'den bu yana Bursa'da kültür ve turizme toplam 30 milyar liralık yatırım yapmışız. Biraz önce bahsettiğim, kültürel varlıkları geleceğe hakkıyla taşımak noktasında büyük hassasiyet gösteriyoruz. Bu çerçevede, iktidara geldiğimizden bu yana, Bursa'da kültür varlıklarının proje, bakım onarımları

ile müze, teşhir, tanzim ve yapım işlerinin yanı sıra ören yeri çevre düzenleme işleri için yaklaşık 21 milyon liralık ödenek ayırmışız. Tarihimizi gün yüzüne çıkartırken Bursa'da bulunan 3 adet Bakanlar Kurulu kararlı Türk, 1 adet Bakanlar Kurulu kararlı yabancı ve 3 adet müze kazısı olmak üzere toplam 7 kazı çalışması için 4,5 milyon lira ödenek aktardık.

Orman ve Su İşleri Bakanlığımız Bursa'da 2002'den bu yana toplam 2,66 milyar liralık yatırım yaptı. Bursa'nın mümbit topraklarını daha fazla sulayabilmek arzusuyla projeler geliştirildi ve inşa ettiğimiz sulama tesisleriyle 348.310 dekar araziyi sulamaya açtık. Böylece Bursalı çiftçilerimize bereket getirdik ve yılda 303 milyon lira ilave zirai gelir artışı sağladık. Bunların hepsi insanımız içindir.

2002'den yana Bursa'mıza ulaştırma ve haberleşme alanında 4,67 milyar yatırım gerçekleştirdik. Kısacası, Bursa'nın hızına hız kattık. Bunu nasıl yaptık? Örneğin, Bursa'yı diğer şehirlere bağlayan devlet yollarını 436 kilometreye, ilçe, belde ve köyleri şehir merkezine ulaştıran il yollarını 613 kilometreye, otoyolları 80 kilometreye uzattık. Böylece Bursa'ya erişimi daha hızlı ve daha güvenli hâle getirdik. Bursa'daki kara yolu ağını 1.129 kilometreye ulaştırmış olduk.

Bursa'ya 2002 yılında elektrik üretim tesisleri yatırımı dâhil 8,6 milyon lira enerji yatırımı yapılmışken -8,6 milyon arkadaşlar- 2003-2015 yılları arasında 2,28 milyar liralık enerji yatırımı yapılmıştır. Bursa'ya enerji ve tabii kaynaklar alanında toplamda 2,57 milyar lira yatırım yapılmış olmaktadır.

Burada saymaya süre yetmeyecektir. Eğitimden sağlığa, gençlik için yatırımlarımızdan tarım ve hayvancılık alanına, her alanda yatırımlarla Bursa'yı ihya ettik, ediyoruz. Nitekim, Bursalı hemşehrilerimiz, vatandaşlarımız da her seçimde bizim bu hizmet anlayışımızı ödüllendirmek suretiyle sandıkta gereğini yapmışlardır, emin olunuz bundan sonra da yapmaya devam edeceklerdir değerli kardeşlerim.

AK PARTİ kadroları olarak bizler "Ülkem ve milletim kazanacaksa ben kaybetmeye hazırım." diyen bir liderle, Sayın Cumhurbaşkanımızla aynı davaya baş koyduk. Aziz milletimizin ihtiyaçlarını karşılamak için bizi hizmetkâr kılması dolayısıyla Rabb'imize de ne kadar şükretsek azdır. Bizler hem İznik'te hem Bursa'da hem de zaman zaman burada Genel Kurulda, değerli milletvekili arkadaşlarımla birlikte Bursa ve İznik için yaptığımız icraatları ve yatırımları her zaman kamuoyuyla paylaşıyoruz. Ancak insanımızın faydasına sunulan bu güzellikler ne kadar anlatılırsa anlatılsın yeterli saymıyoruz. Zira, bugün burada ana muhalefetten arkadaşlarımızın bizlere bir fırsat daha sunduğunu memnuniyetle görmüş bulunmaktayız. Bize burada, İznik'e ve Bursa'ya yatırımlarımızı yeniden anlatma fırsatı sundukları için gündem dışı konuşan sayın milletvekili arkadaşıma teşekkür ediyorum.

Bir sayın milletvekili tarafından biraz önce bir konuyla ilgili bahsedildi, onu da burada açıklığa kavuşturmam lazım; örneğin, bu sahil projesiyle ilgili, oradaki ağaçlarla ilgili.

Değerli arkadaşlar, orada belediye tarafından bir çalışma yürütülmektedir ve medyaya çıkan haberlerle de gündem olmaktadır. Burada gündeme getirilen konu da aynı konu. Orman bölge müdürlüğünden izin alınmak suretiyle yürütülen çalışmanın -telefonumda resmi de var ama buradan gösteremeyeceğim, yetişemedim- aslı şudur değerli arkadaşlar: Bursa Büyükşehir Belediyesince İznik ilçesinde İznik Gölü sahilinde Sahil Düzenleme Projesi kapsamında orman dışı alanlarda, Anıtlar Kurulundan gerekli izinler alınarak İznik Orman İşletme Şefliğinden de teknik yönden kesilmesinde sakınca bulunmayan, hayatiyetini kaybetmiş, âdeta ağaç olma vasfını yitirmiş, tamamen kuru olan 8 adet ağaç kesimi yapılmıştır; konu edilen şey anladığım kadarıyla bu. Özellikle ifade etmek istiyorum ki burada yeşil ağaç kesilmemiştir, fotoğraflarını gösterebiliriz. Bu ağaçlar hayatiyetini yitirmiştir, kuru ağaçlardır, bunlara ilişkin yapılan inceleme raporları da elimizde mevcuttur.

Yapılan çalışma, İznik halkının faydalanmasına yönelik sahil bandının iyileştirilmesi kapsamındadır. Nasıl ki biz üçüncü boğaz köprüsünü yaptık, insanımızın standardını yükselttik, insanımızın hizmetine sunduk; yaptığımız şey, mukayese kabul etmez tabii ki ama burada da odur. Nasıl ki Osmangazi Köprüsünü yaptık, İznik'e daha kolay ulaşabilsin İstanbullular, gelenler diye İznik'in önünü açtıksa burada da İzniklinin yaz mevsiminde ve sair zamanlarda gerek dışarıdan gelen gerek İznik'in içinde bulunan vatandaşlarımızın o kapasitede, o standartta güzel ve şirin bir İznik ilçesinde o sahilin tadını çıkarmaları için bir proje gerçekleştirdik. Nasıl ki İstanbul'da karşıdan karşıya geçmek için Marmaray'ı yaptık ve insanımız şimdi sadece dakikalarla ölçülen bir zaman diliminde istediği yere ulaşabiliyorsa aynı şekilde bu pencereden yaklaşıyoruz.

Ben hatırlıyorum, burada aktarayım: Bir milletvekili arkadaşımızla -yine ana muhalefet partisinden- 24'üncü Dönemde ara buluculuk konusunda bir İngiltere seyahatimiz olmuştu, bir haftalık çalışma seyahatimiz. Ramazan Can arkadaşımız da vardı o zaman. O İngiltere seyahatinde yine Adalet Komisyonu üyemiz olan bir arkadaşımızla, ana muhalefet partisi milletvekiliyle, Londra'da Manş Denizi'nin altından Fransa'ya bir geçiş tüneli olduğunu söyledik birbirimize ve büyük bir gıptayla birbirimize bakarak yani "Adamlar yapmış." dedik. O sıralarda da tam bu Marmaray Projesi devam ediyordu arkadaşlar. Şimdi, biz bunu konuşurken kendi aramızda tabii, Hükûmetimizi mutlaka övdük, övecektik. O zaman da gene ana muhalefet partisinden o milletvekili arkadaşımız bize dönüp dedi ki: "Biliyor musunuz, yaptınız ama kuşların yolları, balıkların yolları değişti."

Arkadaşlar, insanın hizmetine sunduğunuz bir konu var. Elbette bütün hassasiyetleri nazara alarak, burada bir değerlendirme yaparak karar vermek lazım ama istismar siyasetine savrulmak yakışık almıyor. Eğer buraya savrulursanız birileri de size çıkar sorar ki Atatürk'ün mirası olarak ekilen Yalova'daki 159 tane ağaç için neden burada konuşmadınız? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Mesele bu. İstismar yok, algı yok, gerçekler ve her şey insanımızın yaşamını kolaylaştırmaya matuf.

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Diğer konu da önemli ama.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) - Bakınız, kesilen 8 tane ağaç var, yerine şu ana kadar dikilen 350 tane, toplam bin tane yetişmiş ağaç dikiyoruz oraya. Okul bahçelerine, mezarlıklara, toplumun ortak faydalanacağı yerlere son bir ayda…

Nurhayat Hanım, son bir ayda Bursa'da 35 bin ağaç diktik, haberiniz var mı, 35 bin bir ayda ve şu ana kadar Türkiye'de diktiğimiz ağaç sayısı 4 milyar fidan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kaç, kaç? Bir daha duysunlar.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) - Arkadaşlar, bunları yaptık.

Değerli arkadaşlar, şimdi biz bu ağaç konusunu nereden hatırlıyoruz, oraya da bir bakalım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Onlar, yanan Mudanya ormanları mı?

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) - Bu ağaç konusunu biz 2013'teki beş altı ağacın âdeta arkasına gizlenerek Türkiye'yi alev topuna döndürmek isteyenlerin yaptıklarını gördüğümüz ve meselenin ağaç meselesi olmadığı ortaya çıktıktan sonra…

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - İnsaf, insaf!

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) - …bu konudaki her retoriğiniz sadece algıdan ibarettir, sadece istismar siyasetinden ibarettir değerli arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Bu görüntü hoşunuza gidiyor mu? Göl, göl! Binlerce yıldır ayakta. Bakın, bu, hoşunuza gidiyor mu? Yazık ya!

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Bakınız feraset sahibi milletimiz, bu algılara asla geçit vermeyecektir. AK PARTİ Hükûmetini yeşille, tabiata sahip çıkmakla sınamaya kalkışmak kimsenin haddine değildir, olamaz, biz de buna fırsat vermeyiz.

Bakınız, bilgi edinmek her sıkıntıyı giderecektir. Burada siyasi istismara tevessül edilmemesi gerekir. Sizlere bazı bilgiler arz etmek isterim.

Şimdi biz iktidarın mensuplarıyız. 145 şehir ormanı, 356 bal ormanı kurmuşuz, millî park sayımızı ülke genelinde 42'ye, tabiat parkı sayımızı 222'ye çıkartmışız. 2002'de 9 milyon 369 bin 832 dekar korunan alanımız varken, bu rakamı 30 milyon 47 bin 220 dekara çıkarmışız. Yine 2002'de 175 olan korunan alan sayısını 553'e yükseltmişiz. Bakınız son on beş yılda Bursa'mızda 68 milyon fidanı toprakla buluşturmuşuz, dile kolay 68 milyon. 68 milyon fidanın yanında 8 kuru ağaçla algı operasyonu yapmaya çalışmak, kusura bakmayın havada kalır, kimse de sizi ciddiye almaz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Halk biliyor neyin ne olduğunu.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) - Genel Kurulun huzurunda özellikle ifade etmek isterim ki Hükûmet olarak Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliğinde, Sayın Başbakanımızın önderliğinde hızımızı sürekli artırarak milletimizin hizmetine olan yatırımlarımızı sürdüreceğiz, bundan hiçbir şekilde vatandaşlarımızın şüphesi olmasın. Biz diyoruz ki, millete efendi olmaya değil, hizmetkâr olmaya geldik ve bu, bizim için onurların en tepesindeki, en yükseğindeki hususturdeğerli arkadaşlarım.

Sözlerime son vermeden önce şunu ifade etmek isterim: Değerli arkadaşım, sayın milletvekili arkadaşım, 2015 yılıydı… Size sesleniyorum.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Bana mı?

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Hani "Size sesleniyorum" derken kötü bir şey söylemek için değil. 2015 yılında Bursa'da, Mudanya'da, Ketendere'de bir yangın oldu, hatırlıyorsunuz değil mi? Birçok ağacımız yandı.

Şimdi, sizin buraya verdiğiniz bir soru önergesi var. Ne diyorsunuz orada biliyor musunuz?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Ketendere değil, Çağrışan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Söyleyeyim: "Oraya Ro-Ro limanı yapacaksınız. Ey milletim, bir yağmurdan sonra nasıl yangın çıkar, bizim bunu aklımız almıyor." diyerek, algı metoduyla insanları tahrik etmeye, millet üzerinde istismar etmeye çalışıyorsunuz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Millet inanmıyor o yüzden artık.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Bugün oraya 275 bin fidan ektik. Özür dileyecek misiniz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, geçen hafta… Sayın Bakanımız Veysel Eroğlu burada. Bursa, bütün bir Türkiye'nin değeridir değerli arkadaşlar. Uludağ'ın biz dünyada eşi benzeri olmayan bir dağ olduğunu düşünüyoruz ve gerçekten de Bursa'da Uludağ'ın hem Türkiye için hem de dünya için konferanslar ve diğer konularda, spor alanlarında yüksek turizm kapasitesi olan bir yer olduğunu düşünüyoruz ve bununla ilgili olarak bir strateji geliştirdik, bir çalışma başlattık; ondan da bahsetmek istiyorum Bursalı hemşehrilerimizden dinleyenler varsa bilmeleri için. Orada çok eski tarihlerde yapılmış, Uludağ'ın yeşiline, o iklime ve fiziksel özelliklerine uymayan beton yapıların tamamını yıkıp orada o dokuya uygun yapılaşmayı getirmek için çalışma başlattık ve ilk önce de kamu binalarını yıktık. Teşekkür ediyorum Sayın Bakanımıza. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Biz de teşekkür ediyoruz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Devamla) – Ayrıca, bakınız, orada Siyami Ersek, bir hastane yaptırmış 1923'lerden sonra tedavi uygulamak üzere. 1944'te o bina sanatoryum olarak ilan edilmiş, daha sonra 1975 yılına kadar da verem hastalarının tedavisi için kullanılmış. O bina metruk hâle gelmişti, yıkık hâle gelmişti. Şimdi orada öyle güzel bir eser meydana çıkarıyoruz ki gerçekten sadece Bursa için değil, Türkiye'nin vizyonuna vizyon katacak, oraya, Uludağ'a gelen her konuğu, her misafiri rahatlıkla ve özgüven içerisinde ağırlayacağımız bir şekilde yapacağız. Dolayısıyla bakınız, Uludağ'ımız, toplamda 171 endemik bitkiyi içeriyor; bunun 30 tanesi sadece Bursa'da Uludağ'da yetişebilen ağaçlardan, bitkilerden.

Değerli arkadaşlar, Bursa'mız, tarihte olduğu gibi, bugün de emin ellerdedir. Hükûmetimiz, Bursa'ya önemli yatırımlar yapmıştır, bundan sonra da yapmaya devam edecektir. Bursa, şehirlerden bir şehir değildir. Bursa'nın burada adının anılarak kötü gösterilmesi de gerçekten hiçbir şekilde yakışmamaktadır. Bursa güzeldir, daha güzel olması için çalışmaya devam etmeliyiz diyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altaca Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, İç Tüzük 69'a göre sataşmadan söz istiyorum. Verdiğim soru önergesiyle hem kamuoyunu yanılttığım hem istismar ettiğim gibi cümleler kullandı ismimi vererek.

BAŞKAN – Peki, buyurun iki dakika. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Aynı ilin vekilleri… Bakana hürmet eder Başkanım, polemik doğru değil.

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Burada yaptığımız her konuşma, Bursa'mızın, ülkemizin, İznik'imizin, bu cennet vatanın her karış toprağının daha iyi, daha güzel olması, bizden sonraki nesillere de kalması içindir. Bu konuda da çok samimiyiz. İyi niyetli bir çalışma olursa biz bunu takdir eder, gereğini de yaparız. Nitekim, Sayın Orman Bakanımız da burada. Bütçe görüşmelerinde ben dedim ki Sayın Bakana: Mudanya'da bir yangın çıktı Çağrışan bölgesinde -ve orasıyla ilgili bilgi aldım- ağaçlandırma yapılmış. Teşekkür ediyorum ağaçlandırdığınız için.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bursa kamuoyundan, Bursalılardan.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Devamla) – Gelelim Ketendere'ye. Ketendere'ye bir Ro-Ro iskelesi yapılıyor. Bizzat dava açtık, ben de davanın tarafıyım. Mahkeme de, idare mahkemesi -mahkeme ismini ve dosya numarasını verebilirim- yürütmeyi durdurma kararı verdi, "Ketendere'ye Ro-Ro yapılamaz." dedi. (CHP sıralarından alkışlar) Bu, bir mahkeme kararı. Yani ben kamuoyunu falan yanıltmıyorum. Mahkeme kararını isteyene gönderirim.

Bursa'ya 35 bin ağaç dikilmiş. Dikilsin tabii.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Son bir ayda.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Devamla) - Eğer kastedilen, Mudanya yangın yeriyse memnuniyet duyarız, bundan mutlu oluruz.

Gelelim şu kuru ağaç meselesine. Oradaki televizyon görüntüleri de var, ben de biraz önce fotoğrafları gösterdim. Oradaki ağaçlar kuru falan değil, mesele üç ağaç meselesi değil, mesele şu görüntü… Yani mesele, İznik Gölü'nün etrafını betonla çevirip bu gölü ölüme mahkûm etmek. (CHP sıralarından alkışlar) Eğer bu görüntü hoşunuza gidiyorsa Hakan Bey…

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ters tutuyorsunuz, ters tutuyorsunuz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Devamla) – Yani orada yaşıyoruz. Bakın, ne güzel anlattınız İznik'i, benim sürem beş dakika olduğu için anlatamadım, çok güzel, teşekkürler, anlattınız. Ama bu görüntü güzel mi? Bu görüntüden sonra İznik'i bir daha böyle anlatabilecek misiniz? Yani şu Yeşil Cami'ye bakın Allah aşkına? Bu mu güzel, bu mu güzel? Bu eski fotoğraf, her yerde var, kaymakamlığın sitesinde Google'da; bunu ben -önden çekilmişi de var, aynen böyle- iki hafta önce kendim çektim ya…

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Gözükmüyor ki oradan. Yanlış fotoğraf.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Devamla) – Ne yeşil kalmış, ne bir şey kalmış, caminin etrafı betona dönmüş. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Altaca Kayışoğlu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ağaçları yok etmişler, ağaçları.

BAŞKAN – Sayın Çavuşoğlu'na açıklama için söz vereceğim.

Buyurun yerinizden.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun, Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Burada 2 Bursa milletvekili olarak iyi bir şey olsun diye tartışıyoruz, öncelikle onu ifade etmek istiyorum, öyle olduğu kanaatini de taşıyorum.

Şimdi, biraz evvel burada da anlattım, şöyle düşünmemiz lazım, empati yapmamız lazım: Yalova'da 158 ağaç ki o ağaçların içerisinde Mustafa Kemal Atatürk'ün "Buraya ağaç dikin." dediği, miras bıraktığı söylenir, o ağaçlar kesilirken hiçbir şey söylemeyenlerin istismar ettiğini söylüyorum.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Söyledik, söyledik.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Haksızsam "haksız" diyebilirsiniz ama değilim.

MURAT EMİR (Ankara) – Haksızsın.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Çünkü oradaki belediye başkanı "30 santimetrelik çevreye sahip ağaçları oradan kökünden alıp başka yere götürecek teçhizatımız, ekipmanımız yok." dedi. Bu da doğru değildi mesela, var.

Öbür taraftan, bakınız, siyaset yapıyoruz. Şimdi, 2015 yılında ciddi bir yangın geçirdi Mudanya'nın o sırtları. Yani ciğerlerimiz yandı diye bir laf vardır ya, orada yerini buldu ama tam o atmosferin içerisinde, onu takip eden birkaç gün içerisinde medya mensuplarının önünde algı yapmaya

çalışarak "Burada rant var, burası işte bunun için kesildi." diyerek siyaset olmaz; bu, siyaset değil. Şimdi oraya 270 bin ağaç dikmişiz. Doğru. Onun için ben de diyorum ki, eğer istismar etmediyseniz, vatandaşlarımıza, Bursalılara dönüp diyeceksiniz ki: "Ben yanlış yaptım. Sizlerin huzurunda sizler adına iktidara teşekkür ediyorum, 270 bin ağaç diktiniz." Ama Engin Altay'ın dediği gibi, ne kadar iyi şey yapsak da teşekkür etmeyeceklerini biliyoruz.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Özel, yerinizden mi söz talebiniz var?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yerimden alayım.

BAŞKAN – Buyurun.

2.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, bakanların gündem dışı konuşmalara cevap verme sürelerine ve Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, öncelikle şunu söyleyelim: İç Tüzük 59'a göre söz veriyorsunuz ve eski uygulamada olduğu gibi bakanlara yirmişer dakika veriyorsunuz. Oysaki bu usul üzerinde gündem dışı tartışmaların süresi neye kıyasen yapıldı diye bakıldığında, o sürelerin on dakikadan üç dakikaya indirildiği… Gündem dışı konuşmalarla ilgili kıyasen kabul edilen usul tartışmasının maksimum süresi üç dakikaya indirildi. Burada yapılan, bir İç Tüzük istismarıdır. Her süreyi on dakikadan üç dakikaya indirenler, bir süre tayin edilmemiş olduğu hâlde bakanın cevap vermesine yirmi dakika olarak devam ediyorlar.

İkincisi: Mademki üç bakan da konuşma ihtiyacı duyuyor, 59'un ikinci fıkrasına göre istenir, bu kadar kapsamlı konuşmalara karşı, gruplar da cevap verirler. Hiçbir gün en kritik konuşmalarda Hükûmetten cevap beklenirken kapı duvar ama böyle bir günde gelip hem de bir yerden sonra kişisel sataşmalara ve partimize sataşmalara varan bir görüşme, sonra da oturup yerine yine sınırsız bir söz kullanma. Bunları, yönetim anlayışınızı tekrar gözden geçirmenizi bu noktada talep etmek durumundayım.

Üçüncüsü: Sayın Bakan biraz önce şunu söyledi. Sayın Bakan "CHP teşekkür etmez." falan diye Engin Altay'ın bir cümlesini bir yerinden keserek A Haber'in yaptığı bir montajı izliyor, diline doluyor ama -Cumhurbaşkanını da öyle yanılttınız- Engin Altay onun başını da sonunu da söylüyor.

İki şeyde de mahcup olundu burada: Bir, Nurhayat Altaca Kayışoğlu tutanak altında komisyonda arkanızdaki bakana teşekkür ettiğini söylemiş.

İki, siz diyorsunuz, CHP teşekkür etmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaadenizle...

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen bir dakika içinde.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Dün daha burada Sayın Milletvekilimiz Atila Sertel şahsınızın ismini vererek Basın İlan Kurumu konusunda yaptığınız bir katkıdan dolayı şahsınıza teşekkür etti, grubunuz şahit.

Şimdi, bu ifadelerden sonra grubumuzdan özür dileyecek misiniz?

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Biraz önce Sayın Bakan Hakan Çavuşoğlu konuşurken konuşmasında şöyle bir cümle sarf etti: "Bursa sıradan bir şehir değil." Hangi şehrimiz... 81 şehrimiz var, her biri kendi açısından ayrı bir güzide şehir.

BAŞKAN – Talebiniz nedir Sayın Tanal?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İstanbul ayrı bir güzide, Düzce ayrı bir güzide...

BAŞKAN – Sayın Tanal, nedir talebiniz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şanlıurfa ayrı bir güzide... Yani şehirlerimizi niye böyle sıradanlaştırıyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Düzce mi sıradan?" diyor, "Hangi şehrimiz sıradan?" diyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani Düzce mi sıradan, İstanbul mu sıradan? Şanlıurfa...

BAŞKAN – Sayın Tanal, bakın, talebinizin ne olduğunu soruyorum size.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, sırtını çevirdi. Böyle bir bakan olur mu?

BAŞKAN – Ne istiyorsunuz? Bana söyleyin, ben ona göre size söz vereyim veya vermeyeyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şunu istiyorum: Şimdi, ben İstanbul Milletvekiliyim ve aynı zamanda Düzce'den sorumluyum, şahsen Şanlıurfalıyım.

Sayın Bakan diyor ki...

BAŞKAN – Sayın Tanal, açıklama mı yapacaksınız?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, bir zahmet.

BAŞKAN – Bunu mu yapmak istiyorsunuz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, efendim.

BAŞKAN – Peki, bir dakika, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, teşekkürler.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yaptı zaten Başkanım, anladık biz.

"Hangi şehir sıradan?" dedi. Hepsi özel dedik biz de.

3.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bursa Milletvekili Bakan Hakan Çavuşoğlu şöyle dedi: "Bursa sıradan bir şehir değil." Türkiye'de 81 tane ilimiz var, hiçbir şehri sıradanlaştıramayız. Her bir şehrimizin kendi açısından ayrı bir güzelliği, ayrı bir güzideliği var. Yani İstanbul'un ayrı bir inceliği var, Düzce'nin ayrı bir güzelliği, ayrı bir tabiat güzelliği var, ayrı bir inceliği var; Şanlıurfa peygamberler şehri, ayrı bir güzelliği var; Diyarbakır'ın Ulu Camisiyle ayrı bir güzelliği var; Mardin, medeniyetler şehri, ayrı bir güzelliği var; Giresun'un fındığı, yeşili, dağı ve denizi var; Manisa'nın kestanesiyle ayrı bir güzelliği var. Yani biz burada… Niğde'nin patatesiyle ayrı bir güzelliği var.

BAŞKAN – Ama diğer iller kalacak bu sefer de Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adana'nın pamuğuyla ayrı bir güzelliği var. Yani bu Edirne apayrı. İzmir çağdaşlığıyla, uygarlığıyla ayrı bir güzelliği var.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Derdi anlaşıldı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Tanal, sizin sürenizi isterseniz uzatayım bütün illeri söyleyin, öbür iller darılacak şimdi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama gerçekten böyle efendim.

BAŞKAN – Hiçbir ilimiz sıradan değildir. Sayın Bakanın da kastının bu olmadığını benim gibi hepiniz biliyorsunuz. Ama yine de Sayın Bakana bir dakikalık açıklama için söz veriyorum.

4.- Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben "Bursa sıradan bir il değildir." dedim. Nurhayat Hanım'a sorsanız o da aynısını söyleyecek. Size de "İstanbul sıradan bir il değildir." demek düşer. Size de "Manisa sıradan değil." demek düşer. Dolayısıyla, mesele budur arkadaşlar yani onun için…

TACETTİN BAYIR (İzmir) – Ayırmayalım, hepsi bizim ilimiz.

BAŞKAN – Sayın Sertel…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Sertel…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum yani kayıtlara…

BAŞKAN – Peki, bitirin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi Sayın Bakan diyor ki: "Efendim, bana sorsalar ben bunu derim." Bir bakan Türkiye'nin 81 ilinin arasında ayrımcılık yapamaz. Verdiği cevap daha beterdir. Yani böyle bir şey olabilir mi? Bir bakan iller arasında ayrımcılık yapar mı, kayrımcılık yapar mı?

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bursa Milletvekiliyim ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu anlamda hepsine eşit davranması lazım. Devlet her vatandaşımızı kucaklamalı, küstürmemeli, bakanlık böyle yapmamalı.

Teşekkür ediyorum, saygılar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Sertel, sizin talebiniz nedir?

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan kendisine teşekkür edilmediğini söyledi, AKP'ye teşekkür edilmediğini söyledi. Kendisi dün yoktu, bizzat kendisinin adını da yanlış söyledim ama özür diledim, Tayfun Çavuşoğlu dedim, Hakan Çavuşoğlu…

BAŞKAN – Evet, buyurun size söz vereyim, bir dakika.

Hatırladım şimdi. Ben de "Hakan Çavuşoğlu" diye bir düzeltme yapmıştım. Siz şimdi açıklamasını yaparsanız daha net olarak tutanaklara geçer.

Buyurun Sayın Sertel.

5.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Anadolu basınına yüzde 20 oranında bir zam yapıldığı için Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'na teşekkür ettiğine ancak bu zammın Bakanlar Kurulunda imzalanmadığına ilişkin açıklaması

ATİLA SERTEL (İzmir) – Evet, Sayın Bakana ben dün teşekkür ettim çünkü Basın İlan Kurumunda Anadolu medyasına yönelik tam iki yıldır en ufak bir zam yapılmamıştı Bakanlar Kurulu tarafından. Yaygın medyaya yüzde 8 oranında, Anadolu basınına ise yüzde 20 oranında bir zam yapıldı, o nedenle teşekkür ettim ama kendisine bir kez daha anımsatmak isterim ki bunu Bakanlar Kurulu imzalamadığı için hâlâ uygulanamıyor. Yani Anadolu medyası tam iki yıldır zam bekliyor ve ne yazık ki iktidar bu zammı vermiyor. Sayın Çavuşoğlu'na teşekkürün tamamını bir çay ısmarlayarak yapmak isterim ama bakanlara rica etsin, imzalatsın, ben de kendisine bir çay ısmarlayayım.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, o zaman şöyle yapalım: Bir yirmi dakika ara vereyim, Sayın Sertel'i, Sayın Bakanı, grup başkan vekillerimizi arkaya davet edelim, orada sizin talebinize uygun olarak sohbetinizi gerçekleştirmiş olursunuz.

Yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.23

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.46

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İshak GAZEL (Kütahya),

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Bir açıklama yapma gereği var.

Şimdi, sayın bakanlar gündem dışı konuşmalara cevap veriyorlar yirmi dakika süreyle. Bunu 59’un birinci fıkrasına göre yapıyoruz. Dolayısıyla da gruplara bir söz hakkı düşmüyor Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Düşmez zaten.

BAŞKAN – Bakanların cevap verip vermemesinin takdiri bana ait değil. Talep ediyorsa Meclis yönetimi olarak bunu dikkate alıp, kale alıp ona göre gündemi oluşturmamız gerekiyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, dün “Teamüle gerek yok.” diyordu, Tüzük’e göre hareket ediyoruz biz de.

BAŞKAN – Ona göre hareket ediyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Süreyi nereden…

BAŞKAN – Süre için derseniz eğer, 60’ıncı maddeye göre şimdiye kadar yapılan bütün uygulamalar çerçevesinde bakanların cevap süresi yirmi dakika olduğu için aynı teamülü işletiyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz…

BAŞKAN – Buyurun.

6.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, konuşma süreleriyle ilgili uygulamalara ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, biz her zaman uzun, etkili ve kaliteli müzakereden yanayız ama bir gerçek var: Bu iktidar partisi İç Tüzük’teki on dakikalık süreleri üç dakikaya indirdi, insanlar meramını anlatmadan süre bitiyor, ilave süre de vermiyorsunuz ve kalitesiz müzakereler oluyor. Bundan hepimiz şikâyetçiyiz. Bu İç Tüzük değişikliğinde dokunulan bütün süreler üçte bire, beşte bire indirilirken burada herhangi bir süre yazmıyor. Yirmi dakika eskiden beri sizlerin takdir ettiği bir şey, tartışmıyoruz da.

BAŞKAN – Elbette.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama sayın grup başkan vekili diyor ki: “Teamül değil, Tüzük uyguluyoruz.” Tüzük’te yazmadığı için dedim zaten. Madem bu kadar bütün süreler indiriliyor, bu yirmi dakikayla ilgili tasarrufunuzu gözden geçirin diye söyledim.

BAŞKAN – Tüzük olarak mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tüzük’te yazmıyor süre efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – İktidarın sesini kısıyorlar Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi, bakın, 60’ıncı maddenin son fıkrasını okursak beraber “Genel Kurulca eğer kararlaştırılmamışsa siyasi parti grupları, komisyon ve hükûmet adına yapılan konuşmalar yirmi…” diye zaten yazıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O ama 60’a göre yapılan.

BAŞKAN – 60'ın son fıkrasına göre. E, bizde zaten uygulamalar hep 60'ın son fıkrası gündeme alınarak yapıldığı için ve şimdiye kadar da hep böyle devam ettiği için uygulamamızda herhangi bir sıkıntı olmadığı düşüncesindeyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Konuşmamızdan rahatsız mı oluyor Başkanım?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, ucuz polemik yapmaya çalışma.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hayır, ucuzu pahalısı yok.

BAŞKAN – Lütfen birbirinize cevap vermeyin. Bana hitap edin, ben gereğini… Söz veririm, vermem.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim. Konuşmadan rahatsız olduğumuz yok. Konuşmadan rahatsız değilseniz…

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Niye polemiği o yapınca pahalı da bize gelince ucuz oluyormuş? Ayıp ya Özgür, ayıba devam ediyorsun.

BAŞKAN – Sayın Özel, sizi dinliyorum ben. Bana hitap edin siz, ben sizi dinliyorum, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Adalet ve Kalkınma Partisinin sayın grup başkan vekili çok ucuz bir polemik yapıyor.

Benim dediğim şu: Bol bol süre kullanma imkânı var. Beş dakikaya karşı yirmi dakika zaten orantısız. 59'da süre belirtilmediği için 60'a bakıp kıyasen uygulandığını ben söyledim.

BAŞKAN – Evet.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Her süre üçte bire indirilmişken yirmi dakika çok bonkördür, bir de suistimal ediliyor dedim.

Eğer yiğitsek, mertsek şunu yaparız: Gelin Sayın Bakan… Bugün burada yapmaya çalıştığımız, sizin verdiğiniz on beş yirmi dakikalık aralar kendiliğinden, bunların hepsi şu: Şu anda yoklama istenemeyecek bir yerde top çevirip, zamanı geçirip grup önerilerine geç geçmek çünkü yirmi dört saati doldurmaya çalışıyorsunuz. Bunu hepimiz biliyoruz, birbirimizin aklıyla, zekâsıyla alay etmeyelim ama esas meselemiz şu: O kadar çok istiyorsanız müzakere, bakanları getirip üç gündem dışına bir senede bir kere böyle cevap verirken üçüne birden yirmişer dakika cevap yerine, bakan gelir 59'un ikinci fıkrasına göre söz ister, verirsiniz sözünü. Gruplara da onar dakika, yirmişer dakika -ne takdir ederseniz- verirsiniz. O zaman kimse kimsenin söz hakkını kısıtlamamış olur.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Biz şu anki tablodan memnunuz, devam edebiliriz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben iktidarın konuşmasından rahatsız değilim ama muhalefete karşı Tüzük oyunu yapılıyor, onu anlatmaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, sizi anladım ama şu anda konumuz ve gündemimiz bu konunun tartışılması değil, bu bir. Gündemimiz bu konunun tartışılması ve bunun yeniden bir düzene konulması değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

BAŞKAN – Ha böyle bir gündem elbette ki konuşulur, böyle bir değişiklik, böyle bir düzenleme elbette ki konuşulur, değerlendirilir.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bence her gün yapmak lazım.

BAŞKAN – Onun bir usulü vardır, o uygulanır ve yerine getirilir veya getirilmez Genel Kurulun kararına göre.

Diğer bölüme geldiğimiz zaman ise işte "On beş dakika ara veriyorsunuz, yirmi dakika ara veriyorsunuz, süreyi dolduruyorsunuz." şeklindeki eleştiriye şunu söyleyebilirim: Lütfen, benim niyetimi okuyarak bana cevap vermeye çalışmayın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır, hepimiz biliyoruz ne yapıldığını, hepimiz biliyoruz.

BAŞKAN – Ben istersem, yirmi dört saat süre dolmadıysa bir saat ara veririm, gelirim tekrar bir saat ara veririm, o süreyi tamamlarım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Verdiğim araların hepsinin haklı bir nedeni vardır, kâtip üye de bunu bilmektedir. O yüzden, lütfen, benim niyetimi okuyarak eleştiride bulunmayın veya da polemik konusu yapmayın.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ucuz polemiği de iade ediyoruz kendisine, cevap bile vermeyeceğiz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – MHP grup önerisine geçmeyi geciktirmek noktasında iktidar elindeki bir imkânı kullanıyor, dönüp de iktidara bir şey dediğim yok ama sizin…

BAŞKAN – Tamam, kendi aranızda konuşun. Bu, şu anda Divan olarak bizi ilgilendiren bir konu değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır. Ben size söylüyorum. Söylediğim de şu: Tamamen ön yargılısınız. Açın tutanağı, bakın. Ben ön yargınıza şahidim ama zaman zaman yaptığınız yanlışları gördüğünüzde o konuda öz eleştiri vermenize de şahidim. Ben sözümü şöyle bitirdim: Bu konudaki takdir yetkinizi biliyorum ama bunu yeniden değerlendirmenize arz ediyorum dedim. Böyle bitmiş bir şeyden sonra, böyle bir tartışma, böyle bir cevap size makul geliyorsa o da sizin bileceğiniz iş.

BAŞKAN – Sayın Özel, bakın, siz böyle bir açıklama yaptınız. Ben sizi eleştirmek için bunları söylemiyorum. Siz fikrinizi söylediniz, ben fikrimi söyledim. Bu kadar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

BAŞKAN – Herhangi bir tartışma yapmıyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama sizin açıklamanız da bu cevabı gerekli kıldı yani, onu da bilin.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, gündeme geçelim. Özgür'ü mü dinleyeceğiz akşama kadar?

BAŞKAN – Ama şunu da söyleyeyim: Bana siz derseniz ki "Arada sıra işte zaman doldurmak için ara veriyorsunuz..."

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet.

BAŞKAN – Benim niyetimi okumayın lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama iktidardan…

BAŞKAN – Bunu okuyacağınıza gelin bana sorun. Benim size verdiğim cevap üzerine fikir üretebilirsiniz. Sizden de bunu bekliyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bakın, bizim, muhalefetin…

BAŞKAN – Eğer bir talebiniz, öğrenmek istediğiniz herhangi bir konu varsa benim sizinle hukukum var diğer arkadaşlarla olduğum gibi, iyi de bir diyaloğumuz var diğer milletvekili arkadaşlarla ve grup başkan vekilleriyle olduğu gibi, karşılıklı konuşuruz, ben durumumu, niye ara verdiğimi size söylerim; tatmin olursunuz olmazsınız, eleştirirsiniz eleştirmezsiniz, o noktadan itibaren beni ilgilendirmez ama bana sormadan böyle "Ön yargılı davranıyorsunuz." şeklinde, ara vermelerimi, niyetimi okurcasına açıklama yapmanızı doğru görmedim, alındım. Buna açıklama yapma gereğini hissettim. Bu kadar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, aramızdaki diyalog, temas imkânlarına veya biraz önceki davetinize icabet etmeme sebebi dün yaşananlardır.

BAŞKAN – Olabilir. O da sizin tercihinizdir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - O konuda herkes kendi sorumluluğunu biliyor.

BAŞKAN – Elbette.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O konuda biz son derece ne yaptığımızı biliyoruz.

BAŞKAN – Elbette.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama şunu söyleyeyim: Muhalefet partilerinin Meclis Başkan Vekilleri kendi partileriyle uyumlu "Minareden at beni, in aşağı tut beni." yapsa ne hissederseniz biz şu anda onu hissediyoruz.

Teşekkür ederim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ben de Özgür Bey gelecek diye gelmemiştim arkaya Başkanım.

BAŞKAN – Ya, bunları duymamış olayım ben. Yani ne kadar konuşursam konuşayım siz bir noktada ısrarlısınız, onu sürdürüyorsunuz. Ben gündemimize dönüyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İsabet olur. İsabet olur.

BAŞKAN – Yeteri açıklamayı yaptım. İzleyenler bu konuda takdir verirler. Dün yaşananlar dünde kaldı. Bunu bir intikam meselesine döndürmeyelim lütfen.

Buyurun Sayın Çavuşoğlu, nedir talebiniz?

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bir yanlış anlaşılmayı düzeltmek için söz istiyorum.

BAŞKAN – Bir dakikalık süre istiyorsunuz.

Buyurun.

7.- Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhuriyet Halk Partisinin web sayfasında yer alan bazı ifadelerine ve Yeşil Cami'yle ilgili projeye ilişkin açıklaması

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Evet, Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri; burada, şimdi -Sayın Mahmut Tanal'ın da dikkatini çekmek istiyorum- Cumhuriyet Halk Partisinin web sayfasından Kılıçdaroğlu'nun ağzından yazılan şeyleri okuyacağım size: "Efendim, kongremizin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Seçilecek arkadaşların tek hedefleri olacak. Birinci hedef, Ankara Büyükşehiri alacağız. Ankara Büyükşehiri almak demek, sıradan -tırnak içerisinde- bir büyükşehir belediyesini kazanmak demek değildir."

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Mahmut Bey burada mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, neye göre söz veriyorsunuz, neye göre konuşuyor?

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bitmedi Sayın Özel.

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Özel, bir dakika…

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Bir diğer konu, değerli arkadaşlar, Yeşil Cami'yle ilgili projeyi Sayın Altaca'ya buradan göndereceğim. Bunun da bu çevre düzenleme projesinin kararını almışız, projeyi çizmişiz, en kısa zamanda inşallah o da yerine getirilecek.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

BAŞBAKAN YARDIMCISI HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Kılıçdaroğlu'nun…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cevap hakkını kullanmak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Genel Başkanın "sıradan" sözünü söyleyip "Bu söze ne diyeceksiniz?" diyerek grubumuza hem sordu hem sataştı.

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hangi şehre sıradan demiş, o zaman onu soralım.

BAŞKAN - Sayın Turan, söylediklerinizin hiçbirini duymuyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Özgür Bey duydu Başkanım.

8.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Başbakan Yardımcısı Hakan Çavuşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce Sayın Bakan "Bursa sıradan bir şehir değildir." dedi. Mahmut Tanal yerinde bir tespitle dedi ki: "Ben Urfalıyım, ben Düzce'nin sorumlu milletvekiliyim, ben İstanbul'un milletvekiliyim, bütün illerin milletvekiliyim, hiçbirisi sıradan değildir." dedi, güzel şeyler yaptı ve biraz önce Bakanın sorduğu soruyu Bakana yöneltti. Bakan cevapta "Ben Bursalıyım, Manisa'yı da Özgür Bey söylesin." gibi Türkiye'de bazı şehirleri sıradan gördüğünü ikrar eden bir şey söyledi.

Genel Başkanın konuşmasıyla ilgili Grup Başkan Vekili olarak cevap veriyorum: Sayın Genel Başkanımızın bahsettiği sıradan şehirler, büyük şehirler, Türkiye'deki değil, dünyanın herhangi bir yerindeki sıradan şehirlerdir. Türkiye'deki 81 il de sıra dışıdır, son derece önemlidir, başımızın tacıdır.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in, Ergene Havzası Eylem Planı'na ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz Ergene Havzası Eylem Planı hakkında söz isteyen Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'e aittir.

Buyurun Sayın Yel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA YEL (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Genel Kurul üyeleri, ekranları başında bizleri izleyen saygıdeğer vatandaşlarım; herkesi saygıyla selamlıyorum. Bugün, şu anda hâlen yürütülmekte olan, dünyanın en büyük çevre projesi olan Ergene Havzası Eylem Planı hakkında gündem dışı söz almış bulunmaktayım.

Ergene Nehri'nin kirlilik hikâyesi 1970'li yıllara dayanmakta. 1970'li yıllara kadar Ergene Nehri içinde 22 çeşit balığın yaşadığı, 283 kilometre boydan boya Trakya'yı kateden tertemiz bir nehirken, o günkü plansız sanayileşmenin getirmiş olduğu nedenlerden dolayı, sadece Tekirdağ ilimizde yaklaşık olarak 2 bin civarında sanayi tesisinin gelişigüzel kurulmasıyla başlayan bir kirlilik hikâyesi. Tabii, çok

hükûmetler geçti. 1970 yılından bugüne kadar gelindiğinde ne yazık ki Ergene Nehri'nin kirliliğine, Trakyalı insanlarımızın büyük bir özlemle beklediği bu kirliliğin sona erdirilmesine herhangi bir hükûmet çare bulamamıştı. Ta ki 2011 yılında dönemin Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "Haliç'i nasıl temizlediysek Ergene Nehri'ni de öyle temizleyeceğiz." diyerek adına "Şafak Harekâtı" dediği ve 6 Mayıs 2011 tarihinde o dönemin, yine, Orman ve Su İşleri Bakanının, Sayın Veysel Eroğlu Bakanımızın Çerkezköy'deki açıklamasıyla birlikte başlatılan ve bugünlerde sonuçlandırılmak üzere olan dünyanın en büyük çevre projesinin Tekirdağ'ımızda sergilenmesinden ve yürütülmesinden ben bir Tekirdağlı kardeşiniz olarak büyük bir gurur duymaktayım.

Gerçekten, Hükûmetimiz, diğer bütün projelerde olduğu gibi, çevreyle ilgili projeleri de önemsemekte ve kendine yakışanı yapmakta; dünyanın enleri arasına giren havalimanlarımız, köprülerimiz, otoyollarımız gibi büyük projelere imza attığı gibi, çevre konularında da bu projeye, gerçekten, büyük bir önem vererek, 3 milyar 240 milyon gibi bir rakam ayırarak bu projenin devamını sağlamakta.

Ve yine, şuradan ben vatandaşlarımıza tekrardan seslenmek istiyorum ki 2019 yılı sonuna kadar bitirilmesi beklenen bu proje sonunda Ergene Nehri'nde özlediğimiz o 22 çeşit balığı, inşallah, hep beraber göreceğiz ve ben buradan bütün Trakyalı hemşehrilerimi de oltalarını hazırlamaya davet ediyorum. Oltalarınızı hazırlayın Tekirdağlı hemşehrilerim, Edirneli, Kırklarelili kardeşlerim; inşallah, hep beraber, eski günlerde olduğu gibi Ergene Nehri'mizden de balık tutmaya gideceğiz diyorum.

Değerli kardeşlerim, biz bu projelerle uğraşırken bir de tabii, Tekirdağ'ımızda 12 tane belediyenin tamamı Cumhuriyet Halk Partisinde. Biraz önce saygıdeğer milletvekillerinin bahsetmiş olduğu ağaç katliamları konusuna gelirsek, özellikle Tekirdağ'ımızda Çerkezköy'de trafik düzenlemesi adı altında Atatürk Bulvarı'nda yüzlerce ağaç sökülürken hiçbir milletvekilinin burada herhangi bir şekilde sesi çıkmıyordu. Ben özellikle bu konularla ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partili vekillerimizi Tekirdağ Çerkezköy'ümüze davet ediyorum, oradaki ağaç katliamını lütfen yerinde izleyin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz niye ses çıkarmıyordunuz öyleyse?

MUSTAFA YEL (Devamla) – Yine, otuz yıldır Çorlu'da Cumhuriyet Halk Partisinin belediyeleri var ve Çorlu'muzda biz mükemmel bir şehir hastanesi yaptık, devlet hastanesi yaptık. Bu devlet hastanesinin çıktığı yer, eski yerle ilgili olarak da şu anda CHP'li belediye başkanlığında başlatılan "Bu yeri bize verin, park yapalım." seslenişleri var. Biz "Hep beraber yapalım." diyoruz ama buradan şunu ben ifade etmek istiyorum: Otuz yıldır Çorlu'yu yöneten CHP belediyeleri, bugüne kadar yapmış olduğunuz sadece Cumhuriyet Parkı ve göletin oradaki parktan başka Çorlu'ya neden park yapmadınız da yıkılan bir kamu kurumunun yerine göz dikip orada bir park yapmak istiyorsunuz? Düştüğünüz aciz durumu buradan, ben bütün Çorlulu hemşehrilerime bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çorlu Belediyesi Hükûmetten büyük mü, Hükûmet yapsaydı?

MUSTAFA YEL (Devamla) – Dolayısıyla "çevre" deyip de bugüne kadar çevreyle ilgili hiçbir tedbir almayan bütün belediyeleri, bütün Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri buradan kınıyorum. CHP kirletiyor, AK PARTİ temizliyor Allah'a şükürler olsun ve bundan sonra da…

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – CHP'li belediyeler kirletmez, gerçeği ifade etmiyorsunuz; CHP'li belediyeler yeşili, doğayı korur, havayı, suyu korur.

MUSTAFA YEL (Devamla) – Dünyanın en güzel, en büyük projesini uyguladığımız Tekirdağ'a bütün Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerini davet ediyorum. Sizleri gezdirmekten büyük bir mutluluk duyacağımız bu çevre projemizi inşallah hep beraber 2019 yılı sonunda görme fırsatımız

olacak ve Trakya, yeşil Trakya'm eski günlerindeki gibi bereketli yarınlara kavuşacak ve bu sayede inşallah çiftçilerimizin tabii ki cebine çok daha fazla para girmiş olacak. Desteklerimizle birlikte, ağaçlandırma çalışmalarımızla birlikte, erozyonla mücadele çalışmalarımızla birlikte Trakya'mız Hükûmetimiz sayesinde inşallah gerçekten hak ettiği, layık yerini bulacaktır diyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sağ olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – CHP'li belediyeleri Ergene havzasını kirletmekle, partimizi aciz duruma düşmekle itham etti, bununla ilgili cevap hakkını grup adına kullanacağız ama değerli iktidar partisi milletvekilleri empati kurabilsin diye bir şey yapacağım Sayın Bakanın da müsaadesiyle.

Buna siz cevap verecek olsaydınız şöyle cevap verirdiniz: "Dediklerin doğru olsaydı otuz yıldır o ilçede belediyeyi biz kazanır mıydık?" (CHP sıralarından alkışlar) "Dediklerin doğru olsaydı… Konuşma, konuşma, konuşma, cevabı martta aldın, yapılan seçimlerde aldın. Yüzde 70 oy alıyoruz, millî irade, konuşma." Ama biz öyle demeyeceğiz, gerçek bir soruya gerçek cevaplar için efendim, Okan Gaytancıoğlu müsaadenizle konuşacak. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki, sataşmadan dolayı Sayın Okan Gaytancıoğlu'na söz veriyorum iki dakika.

Buyurun Sayın Gaytancıoğlu.

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in yaptığı gündem dışı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ergene'nin doğduğu yerde hayat var. Böyle bir bardak su içersiniz tertemiz bir şekilde Ergene'nin doğduğu yerde.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Bu arada suyu da götürdün Hocam.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Devamla) – Ancak Ergene'nin battığı yerde yani denizle birlikte karıştığı yerde insanlar ölüyor. Neden? Vahşi kapitalizm, plansız sanayileşme. Olmayacak yerlere 1.500'ün üzerinde fabrika kurduran da sizlersiniz, kusura bakmayın. Ciddi anlamda çevre katliamı var, enerji maliyetleri yüksek. Biz söylüyoruz, "Kirleteni cezalandırın." diyoruz. Siz ne yapıyorsunuz? "Enerji maliyetleri düşük, ortak arıtma yapalım." Tabii ki yapalım. Ama ne yapıyorsunuz? "Ergene'yi temizleyeceğiz." mantığıyla tünellerle Marmara Denizi'ne -birazdan Bakan cevap verecek- derin deşarj yapıyorsunuz tuzluluğu da arıtmadan. Ondan sonra "Ergene'yi kirleten CHP'li belediyeler." diyorsunuz. Ya, evsel atıkların bu kadar kirlilik yapabileceğini hangi mantık alabilir? Sanayinin atıkları aşırı derecede tuzlu.

Bakın, iki ay önce Ergene'ye Uzunköprü'den intihar eden bir kardeşimiz Ergene'de dalgıçlar tarafından bile aranmadı. Neden? Ayağınızı soktuğunuzda zaten ciddi anlamda kanserojen madde alıyorsunuz. İnsanların -affedersiniz- ayaklarında kıl çıkmıyor. Elini soktuğu zaman nehre, gözüne sürdüğü zaman gözlerinden yaşlar akıyor; aşırı derecede kimyasal var. Bunu yapan kim? Bunu belediyelerin yapması mümkün değil, bunu insanların, atıkların yapması mümkün değil. Bunu yapan, sanayinin vahşi kirliliğidir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sanayi Bakanlığı izin veriyor. Bakanlık da izin veriyor sanayiye.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Devamla) – Evet.

Elektrik maliyetlerini artık ne yaparsınız, düşürür müsünüz, hep beraber çözüm mü üretiriz, bu hepimizin sorunu. Sadece CHP'li belediyelere laf atmakla sorunu çözmüş olamazsınız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakanlık izin veriyor, Bakanlık izin veriyor sanayiye.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gaytancıoğlu.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel'in, Ergene Havzası Eylem Planı'na ilişkin gündem dışı konuşması ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun cevabı (Devam)

BAŞKAN – Gündem dışı konuşmaya İç Tüzük'ün 59'uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hükûmet adına Orman ve Su İşleri Bakanı Sayın Veysel Eroğlu cevap verecek.

Buyurun Sayın Bakan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte, Sayın Başkan, Özgür Bey'in dediği hakkın kötüye kullanılması tam bu. Kendi milletvekilinin önergesine kendi Bakanı cevap veriyor.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Şimdi, Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tekirdağ Milletvekili Sayın Mustafa Yel'in özellikle gündem dışı konuşmasına cevap vermek üzere söz aldım.

Efendim, özellikle Ergene Nehri Türkiye'nin en kirli nehirlerinden birisiydi. Esasen bu mevzuda, kirletenlere baktığımız zaman, efendim, ben bununla alakalı detaylı inceleme yaptım. Kirletenler neler? Tabii, elbette çarpık bir sanayileşmeden dolayı kirleniyordu. Ayrıca, belediyelerin…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu sanayiye kim izin veriyor Bakanım?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bu kirlenme çok eski, 1970'lerden bu yana kirleniyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yo, yo. Sanayi Bakanlığı vermiyor mu izinleri? Sanayi Bakanlığı izin veriyor.

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen…

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bakın, bunun dışında hiçbir belediyenin atık su arıtma tesisi yoktu, iki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz niye yapmıyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Tanal…

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Ayrıca, hiçbir belediyenin katı atık bertaraf tesisi yoktu. Yani netice itibarıyla…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladık da Bakan ama kim yapacak onu? Bakanlık yapacak.

BAŞKAN – Bir dinleyin.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Müsaade edin, beni de dinlerseniz, ben izah edeyim konuyu bilen bir kişi olarak.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizi dinliyorum da yani göreviniz bu.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Yani bakın, belediyelerin hiçbirinin katı atık bertaraf tesisi yoktu, bütün çöpler tamamen, vahşi şekilde atılıyordu, Ergene Nehri kirleniyordu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım. Bakanlık olarak niye yapmıyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Tanal, rica edebilir miyim lütfen.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Dolayısıyla burada yapılacak şey şu: Aslında, Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakanken Ergene'nin durumuyla ilgili beni aradığı zaman dedim ki: "Efendim, biz -o zaman ben Çevre ve Orman Bakanıydım- normalde, sadece çöplerini bertaraf etmeyen belediyelere ceza keseriz. Çünkü biliyorsunuz, Belediyeler Kanunu'na göre çöplerin toplanması, bertaraf edilmesi belediye hizmetlerindendir. Ayrıca, atık sulara atık su kanalizasyon hatları, atık su ileri biyolojik arıtma tesisleri yapılması belediyenin mesuliyetindedir. Ayrıca, elbette sanayi de var, üçlü bir kirlenme var. Dolayısıyla sanayinin atık sularını da arıtmak sanayinin vazifesidir. Bunları denetlemek de gerekirse ceza kesmek de Hükûmetin vazifesi." Ancak o zaman, Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakanken bana dedi ki: "Veysel Hoca, bu konuya el at, Ergene çok önemli. Bunu bizzat takip etmeni rica ediyorum."

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Bakan, biz de Gediz'i söylüyoruz. Gediz ne oldu, Gediz?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Şunu ifade edeyim: Ben de burada -hakikaten kendi uzmanlık saham- dedim ki Sadece noktasal problemleri çözmeyelim. Ergene havzasının bütününü dikkate alarak böyle, gerçekten -benim derslerde de anlattığım- muhteşem bir şekilde çözelim diye bir çalışma yaptık ve bir de eylem planı hazırladık değerli milletvekilleri. Bu eylem planında 15 tane paket vardı yani dünyaya örnek olacak bir çalışma hakikaten. Bu 15 paketi kısaca izah edeyim: Bu 15 paket sadece bizim Bakanlığı alakadar etmiyor; belediyeler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, organize sanayi bölgeleri, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi pek çok kamu kuruluşunu alakadar ediyor hatta bu konuda da bir Başbakanlık tebliği çıkarılarak bu konuyu Orman ve Su işleri Bakanı olarak benim takip etmem konusunda da bir karar alındı. Hakikaten, ben Ergene'ye ve Trakya'ya en çok giden kardeşiniz olarak bu konuya çok büyük ehemmiyet verdim.

Sırasıyla, neler yapıldı, bakın, nereden nereye geldik, bunu izah edeyim: Bir kere, derelerin yataklarının temizlenmesi gerekiyordu; hakikaten, biz bu vazifeyi DSİ'ye verdik, oradaki bütün dere yatakları temizleniyor, Ergene ve kollarının. Ayrıca, belediyelerin ileri biyolojik arıtma tesislerinin yapımını kanun değişikliği yaparak, 1053 sayılı Kanun'da -bakın, kanun değişikliği- değişiklik yaparak… Aynen içme suyu temininde olduğu gibi, bu belediyelerin atık su ileri biyolojik arıtma tesislerinin -gerekirse, yapamıyorsa- ana kolektörlerinin dahi 1053 sayılı Kanun kapsamında Devlet Su İşleri tarafından yapılması şeklinde bir kanun değişikliği yapıldı ve buna göre, biz orada 13 tane şehrin -onları teker teker sayacağım- bu atık su ileri biyolojik arıtma tesislerini hazırladık. Hatta bu konuda biliyorsunuz benim kitabım var, bütün üniversitelerde o okutulur -atık suların arıtılması diye- ve hakikaten, biz orada dünyanın en ileri arıtma tesisini, son on beş yılın teknolojisini uyguladık hepsinde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Adıyaman'da uygulanmıyor, şu anda Şanlıurfa'da uygulanmıyor, Düzce'de uygulanmıyor bu.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bunun dışında, ayrıca, biliyorsunuz, orada sanayi çok dağınıktı, birtakım sanayiler parçalıydı. Orada bir kanuni değişiklikle "ıslah organize sanayi bölgeleri" adıyla –Meclisimiz getirdi- bir kanun çıkardık ve bazı bölgeleri de tekrar bir sistem içerisine, dağınık sanayicileri sistem içine soktuk.

Ayrıca, bir de tabii ki sadece evsel atık sular değil, sanayinin de atık sularının arıtılması gerekiyordu. Bunun için, bütün sanayi kuruluşlarıyla bir araya gelerek, -benim riyasetimde- defalarca toplantı yaparak dedik ki: "Sanayiler, teker teker arıtma yaptıkları zaman kontrolü, denetimi zor oluyor. Biz bunlara müşterek bir şekilde arıtma tesis kuralım." Bütün sanayicilere müşterek, ileri, hatta dereye tahliye edebilecek, deşarj edebilecek şekilde bir proje hazırladık. Onların da çoğu yapıldı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Düzce'de Melen Çayı'na dökülüyor bu.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Müsaade edin, geleceğim.

Bir de havzada özellikle sanayi çok su kullanıyor, yer altı suyu kullanıyor. Dolayısıyla bunlara, yönetmelik değişikliği yaparak bütün sanayi kuruluşlarına sayaç takma mecburiyeti getirdik -bugün Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun toplantısı vardı, ben değerli Komisyon üyelerine, vekillerime bilgi verdim- bunların yüzde 90'ının sayaçları takıldı.

Bunun dışında, Ergene havzasında, dedik ki: "Bu havzadan erozyonla birtakım rüsubat geliyor." Bunu önlemek için ağaçlandırma, erozyonla mücadele için muazzam bir seferberlik yaptık. Sağ sahil, sol sahil, bütün Ergene'de ağaçlanacak bütün alanları ağaçlandırdık, isterseniz size kitapçığı var, onu da verebiliriz.

Bunun dışında, Ergene'de ilk defa planlı döneme geçtik. Ben 2009 yılında Çevre ve Orman Bakanıyken o zaman 1/100.000'lik plan hazırladık ve bu planların uygulanmasını ısrarla takip ediyoruz. Ayrıca, yeni birtakım organize sanayi bölgesi kurulması için talepler oldu, onları da reddettik. Yani planlı bir döneme ilk defa geçildi.

Bir de katı atık bertaraf tesisleri: Hiçbir belediyenin katı atık bertaraf tesisi yoktu. Bununla ilgili, biz o bölgeyi bir düzene soktuk. Grup grup, Edirne için, Tekirdağ için ve Kırklareli için ayrı, bölgesel olarak bunlarla ilgili plan, projeler hazırladık. Hatta maddi destek verdik, mesela Keşan'da olduğu gibi ve bunların yapılmasını temin ettik.

Bir diğeri de efendim, sadece sanayiden ve evsel atık sulardan gelmiyor, katı atık çöplerden gelmiyor; bir kirlilik de zirai mücadele ilaçları ve gübre kullanımından geliyor. Maalesef, orada, geçmiş dönemlerde yanlış gübre kullanımı hatta yanlış zirai mücadele ilaçları kullanılıyormuş. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından alakalı bir grup bu konuda bir çalışma yaptı, grafikleri de var. Hakikaten, mesela fosfor ihtiyacı yok, çiftçi bilmiyor, oraya fosfor gübresi döküyor, boşuna bir masraf yapıyor, üstelik bu da kirlenmeye sebep oluyor. Bunların teker teker toprak analizleri yapılarak, hangi toprağa hangi gübre gerekiyor, hangi zirai mücadele ilacı kullanılacak bunlar denetlenerek -inanır mısınız- yüzde 50 nispetinde gübre ihtiyacı ve zirai mücadele ilaçlarını azalttırdık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tarım Bakanı bu eğitimi verecek. Bunu vermiyor ki Tarım Bakanlığı.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Verdi efendim, verdi; bir bak.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nerede verdi?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Efendim, verdi çiftçilere.

Müsaade edin.

BAŞKAN – Sayın Tanal, sizden rica etmiştim, kabul etmiştiniz siz de.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bir de efendim, şunu yaptık: Şu anda ben odamdan, hatta...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Bakan, Gediz'i temizleyin, Gediz'i. Gediz'i unutmayın.

AYŞE DOĞAN (Tekirdağ) – Biraz dinlerseniz...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bir de efendim, biz, orada öyle bir sistem kurduk ki, Ergene Nehri'nde gerçek zamanlı olarak su kalitesinin kontrolünü bizzat odamdan izleyecek bir sistem kurduk.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben şikâyet ettim, müşteki Mahmut Tanal; hâlâ aynı durum. Davalar görülüyor hepsinde.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bunun dışında, denetimler sıklaştı 11'inci pakette. 12'nci pakete gelince, bu deşarj standartları daha da sıklaştırıldı yani normalde Ergene için sulama suyu hatta daha ileride daha kaliteli su kullanmak için, deşarj suyu yani fabrikaların atık su arıtma tesislerinden çıkan suyun kalitesi, standartları daha da yükseltildi.

Taşkın için erken uyarı sistemleri kurduk, bir de yer altı suyunun kontrolü için çalışmalar yaptık. 15'inci pakette ise orada, Trakya'da ne kadar baraj, gölet ve sulama tesisi varsa modern sulamaya geçmek maksadıyla bir çalışma yaptık hatta TRAGEP adıyla -Trakya Gelişim Projesi adıyla- biz bunu ilan ettik. Şu anda, sadece Tekirdağ'ı anlatsam saatler sürer. Dolayısıyla şu anda, orada -yıldırım hızıyla- baştan sona; bir, içme suyu temini… Mesela, daha yeni açtık, Naipköy Barajı'nı yaptık, Tekirdağ'a içme suyu getirdik. Edirne'nin sıkıntısı vardı, bir isale hattı yaptık, şimdi diğer, bütün bölgenin içme suyu ihtiyacını karşılayacak.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Düzce'de içme suyu yok hâlen.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Devamla) – Bir dakika, müsaade edin. Belediye talep ederse yaparız.

Şarköy'de su yoktu, biz orada Çokal Barajı'nı yaptık, Şarköy'e ve ta Gelibolu Yarımadası'na kadar bütün bölgeye su verdik.

Bunun dışında, atık su arıtma tesisleri: En son, bizzat, kendim giderek Keşan'a -13'üncü ileri biyolojik arıtma tesisiydi- onun denetimini ben kendim yaptım belediye başkanımızla birlikte, orada tesisi belediyeye teslim ettik, 13'üncü tesis. Ayrıca, orada bütün, göletler dışında dere ıslahları, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, taşkın koruma için meteorolojik bütün rasatlar… Her ilçede bir otomatik meteoroloji ölçüm istasyonu var, kurduk ve taşkın kontrolünü sürekli olarak yapıyoruz. Hakikaten, bunları anlatmayacağım, sadece isterseniz birkaç tanesini kısaca belirteyim.

Dere yatakları: Efendim, şu anda, 355 kilometre Ergene havzasında dere yatağı temizlendi. Arıtma tesisleri: Bakın, 13 tane bütün atık su ileri biyolojik arıtma tesisleri en ileri teknikle bizim tarafımızdan yapıldı, belediyelere teslim edildi. Kırklareli, Pınarhisar, Vize, Saray, Çerkezköy, Çorlu, Muratlı, Lüleburgaz, Babaeski, Hayrabolu, Uzunköprü, Malkara, Keşan; bunlar Ergene havzasındaki bütün ileri biyolojik arıtma tesisleri. Projeyi bizzat ben kendim takip ettim, çok ileri bir sistem. Ancak burada belediye başkanlarından şunu rica ettim hatta Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanıyla konuştum: "Ya, bunları işletmek kolay değil. Gelin, gerekirse biz eğitelim çünkü biz işletmeci kurum değiliz ama normalde her türlü desteği veririz. Ya belediyenin kendi elemanlarını eğitelim veyahut da isterseniz bunu özelleştirin, topluca belediye kontrol etsin, nasıl isterseniz öyle yapın, biz her türlü desteği vereceğiz." diye söyledik. Bunun dışında, bazı kolektör hatlarını yapamadılar, bunları da biz yaptık. Detayına giremeyeceğim çünkü çok az vakit var.

Ayrıca, ıslah organize sanayi bölgeleri kuruldu. Şu anda, Tekirdağ Çorlu Ergene-1, Çorlu Ergene-2, Tekirdağ Çorlu Velimeşe, Tekirdağ Muratlı, Tekirdağ Türkgücü, Çerkezköy Veliköy, Çerkezköy Karaağaç, Çerkezköy Yalıboyu ve Kırklareli Evrensekiz ve Kırklareli Büyükkarıştıran, bunlar tamamen kuruldu ve bunların atık su arıtma tesislerinin, müşterek atık su arıtma tesislerinin projesi yapıldı, çoğu inşa edildi ve bunlardan bilhassa Çerkezköy bitti. Ayrıca, Çorlu Deri Organize Sanayi bitti, Avrupa Serbest Bölgesi atık su ileri biyolojik arıtma tesisi de bitti, geri kalanlar da şu anda inşa hâlinde, Kendilerine 2018 yılı sonuna kadar süre verdik.

Gelelim Marmara Denizi'ne niçin deşarj ediyoruz? Değerli dostlar, ben bu konuda gerçekten çok çalışma yapan, 350'den fazla eseri olan ve 60 tanesi yurt dışında olan bir kişiyim. Bu konuda ne yaptık? Bizim yaptığımız şu: Aslında, oradaki bütün sanayi, atık sularını ileri derecede arıtıp Ergene'ye verebilir. Burada iki problem vardı: Birincisi, renk problemi; ikincisi de tuzluluk problemi. Bunları giderme maliyeti çok fazla. Dolayısıyla dedik ki: Biz bunları giderme maliyeti yerine Marmara Denizi'nde dip akıntıya vererek uzun bir deniz deşarj hattıyla… Tuzluluk, deniz zaten tuzlu; renk problemi yok, seyreltme var. Böyle bir ekonomik çözüm bulduk ve neticede, inşallah bu da çok hızlı ilerliyor.

Bu konuda da ne kadar masraf yapıyoruz? Şu anda, Orman ve Su İşleri Bakanlığı olarak Ergene'nin temizliği için 3,2 milyar TL, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından da bu deniz deşarjı ve sanayinin arıtma tesisi için 800 milyon TL olmak üzere, takriben 4 milyar TL harcanacak. Bizimkiler, Orman ve Su İşleri Bakanlığının hemen hemen -bazı baraj, gölet, sulamalar hariç olmak üzere- bütün tesisler, dere ıslahları, ağaçlandırma, erozyon kontrolü çalışmaları, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının çalışmaları bitti, katı atık bertaraf tesislerinin büyük kısmı bitti dolayısıyla diğerleri devam ediyor. Katı atık bertaraf tesisleri tamam, sıkı denetimler yapıyoruz ve bunun dışında şunu ifade edeyim: Yer altı suyu kullanımını kontrol altına aldık ve su seviyesi yükselmeye başladı çünkü sayaç koyduk, takip ediyoruz. Ayrıca, Trakya'da baraj, gölet, sulama tesisi yapıyoruz, hızla sulamaları artırıyoruz, modern sulamalara, basınçlı sulamalara geçtik.

Bakın, uygun bir zamanda bunları teker teker sizlere izah edebilirim, ayrı ayrı her bir şehrin, Tekirdağ, Kırklareli, Edirne. Bugün zaten Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığıyla alakalı, sulamalarla ilgili Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna çok detaylı bilgi verdim, dokümanları verdik, isteyen olursa en ince detayına kadar hatta mail adreslerinizi verin, ben size yapılan bütün çalışmaları bu akşam veya yarın göndereyim.

Peki, diyeceksiniz ki: "Taşkından korumak için ne yaptık?" Efendim, sadece Ergene değil, Edirne'yi taşkından korumak için devasa bir Kanal Edirne inşa ediyoruz, devasa, hiç kimsenin hayal edemeyeceği ve sessiz sedasız yani bunu başka birisi olsa ballandıra ballandıra bir anlatır, şu anda bitmek üzere ve muhteşem bir Kanal Edirne çalışması yapıyoruz, onu da inşallah bitireceğiz.

Bunun dışında, sulama tesisleri, barajlar, göletler bitiyor, inşallah onları da tamamlayacağız, detayına girmeyeyim.

Bir de şunu söylemek istiyorum: Peki, ne oldu? Hepsi bitmedi, sanayininki hâlâ veriliyor çünkü denize deşarj edemedik ama arıtma tesisleri bitmek üzere, bu sene sonunda ileri biyolojik arıtma tesisleri bittiği zaman bunu göreceğiz ama ben şunu ifade edeyim: Biz başladığımızda Ergene Nehri'nde kirlilik parametrelerinden biri olan "kimyasal oksijen ihtiyacı" parametresi 800 miligram/litreyken şu anda 200-250 miligram/litreye düştü. Yeterli mi? Değil. Şimdi, bizim bunu 50 miligram/litreye düşürmemiz lazım. Ama çalışmalar hızla devam ediyor, ben kendim de kontrol ediyorum ve neticede, kesinlikle, Ergene Nehri'ni kurtarıyoruz, kurtaracağız. Çünkü yüzde 90'ı bitti. Bizim işimizin tamamı bitti, kalan sadece birkaç tane sanayi tesisinin -isteyene kitapçığı verebiliriz- onların arıtma tesisleri, tamamlanıyor. Bunlardan da -hemen isimlerini vereyim- Ergene-1 OSB'nin, Ergene-2 OSB'nin, Muratlı OSB'nin, Velimeşe OSB'nin, bir de Türkgücü OSB'nin atık su arıtma tesisleri şu anda inşa hâlinde -çoğu da bitecek ama diğer 3 tanesi bitti- bunlar bittiği zaman problem çözülecek. Bunları da lütfen… Ben, özellikle, komisyonu veya isteyen, o bölgedeki milletvekillerimi davet ediyorum -geçen sene davet etmiştim, çalışmaları bizzat gördüler- ne zaman emrederseniz sizlere oralarda yapılan çalışmaları göstermek bizim boynumuzun borcudur. Kaldı ki bizim maksadımız üzüm yemektir dolayısıyla tenkit ve tavsiyeleriniz varsa, bildirirseniz biz bundan da büyük bir mutluluk duyarız.

Hepinize gönülden teşekkür ediyorum.

Merak etmeyin, Haliç'i nasıl kurtarmışsak Ergeneyi de kurtarmak bizim vazifemizdir.

Teşekkür ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Melen ne olacak, Düzce'nin Melen'i ne olacak Bakanım?

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Düzce, ne oldu? Düzce, susuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ergene'nin adını verip "Kirliliği belediyeler yapıyor, görevlerini yapmayanlar belediyeler, kirliliğin sebebi belediyeler." demekle Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri suçladı. Konuyla ilgili grubumuz adına cevap hakkı…

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Ben "Halk Partili belediyeler" demedim ama siz zaten öyle anladıysanız…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Öyle anladım tabii. Siz Konya Büyükşehir Belediyesini kastettiyseniz Ergene havzasını kirletmekle ilgili… Ben nasıl anlayayım Sayın Bakan, gözünüzü seveyim, Ergene havzası!

BAŞKAN – Peki, iki dakika.

Kim konuşacak?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Candan Yüceer, müsaadenizle.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yüceer. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

3.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu'nun gündem dışı konuşmaya cevaben yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, her il, daha doğrusu, hepimiz için kendi memleketimiz çok kıymetli, biz Tekirdağlılar olarak Tekirdağ da bizim için çok kıymetli gerçekten. Bu, AKP milletvekili arkadaşlarımız için de geçerli, bizler için de geçerli. Biz, ilimizde sağlık istiyoruz, huzur istiyoruz, güzellik istiyoruz.

Gerçekten de burada, hiçbirimizin amacı bağcıyı dövmek değil, yapılan hizmetleri yok saymak değil ama şimdi, çıkıp 2011 senesinden bugüne, siz hâlâ aynı cümlelerle… Sayın Bakanım, sayın vekilim; bari cümleleri değiştirin de insanlar inansın. O günden bugüne "Balık tutacağız." "Haliç'i temizledik, burada da yüzeceğiz." 2011 senesinden bugüne… Ne denildi o zaman? "2015." dendi. Bugün, sayın vekilim çıkmış "2019'un sonu" diyor. Ya, bu, ne gelmez bir son! Siz on beş yıldır iktidardasınız. Doğrudur, herkesin payı vardır ama Tekirdağ, ekonomisi ve tarımıyla ayakta duran bir ildir .

Sayın Bakan, sizin ifadeniz bu: "Yüzde 60'ın üzerinde sanayi kirletiyor, yüzde 30'dan az evsel atık." Ben, o bölgede yaşayan bir insanım, sayın vekilim biraz uzakta ama biz bizatihi o bölgede yaşıyoruz, o havayı soluyoruz, o suları içiyoruz ve ben, bir hekim olarak bölgemdeki kanser vakalarını, kirliliği bizatihi yaşıyorum zaten. Siz demediniz mi "Bu temizlenecek, yüzeceğiz?" Hani ne oldu? Sizsiniz Hükûmet. Tekirdağ'daki belediyelerin arıtması yok da diğer belediyelerin var mı? AKP'li belediyenin olduğu yerde var mı? Var da bizim belediyemizde mi yok? (CHP sıralarından alkışlar) Şu an yapıyorsa o belediyeler kendi bütçesinden yapıyor ama biz, Ergene'yi kirletenin sanayi olduğunu,

insanları kanser yapanın, öldürenin de bizatihi sanayi tabanlı kirlilik olduğunu yapılan ölçümlerden biliyoruz. Bunu söylememek, sadece belediyeler üzerinden ucuz bir siyaset yapmak… Bu, burada konuşulacak bir şey değil, bölgede konuşuyorsunuz, eyvallah, haydi o başımızın üzerine ama burada yapmayın bari, halkı yanıltmayın.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yüceer.

Sayın milletvekilleri, şimdi, yerlerinden birer dakika süreyle söz isteyen sayın milletvekillerine söz vereceğim.

Sayın Bektaşoğlu uzun zamandan beri aramızda yok ama 22'nci sırada yani eğer bir mahzuru yoksa -grup başkan vekiliniz çünkü bir mana ve niyet arıyor- size de veririm söz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Allah Allah! Şimdi bu olacak şey mi ya "mana, niyet"? Verirsiniz.

BAŞKAN – Ee, öyle ama.

Okuyorum: Sayın Özdemir'in yerine Sayın Köksal, Sayın Tümer, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Hürriyet, Sayın Topal'ın yerine Sayın Tanal, Sayın Şimşek, Sayın Dedeoğlu, Sayın Akın'ın yerine Sayın Arslan, Sayın Gürer, Sayın Kılıç, Sayın Kayışoğlu, Sayın Çamak, Sayın Yıldırım'ın yerine Sayın Doğan, Sayın Tanal'ın yerine Sayın Topal ve Sayın Kayan.

Ne yapıyoruz?

MEHMET GÖKER (Burdur) – Biz de varız.

BAŞKAN - Evet, siz de istiyorsunuz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O da baypaslı.

BAŞKAN - Sayın Göker, siz de istiyorsunuz, siz de 18'inci sıradasınız. Tamamlayalım mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - 2 baypaslımıza verebilirsiniz, madem ayırmayacaksınız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bir de Nihat Akdoğan aynı şekilde yani çok ısrarcıydı. O da 20'nci sırada mı ne?

BAŞKAN – Arkadaşlar, şimdi, 22'ye kadar bitiyor. Siz ne diyorsunuz Sayın Demir?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Nihat Akdoğan da.

BAŞKAN – Kim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Nihat Akdoğan.

BAŞKAN – O var zaten.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tamam.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 22'ye kadar hepsine verin, diğer partiler de yararlanmış olsun.

BAŞKAN – Bir dakika, Akdoğan'a bakacağım. Akdoğan yok, evet. 20'de Akdoğan.

Tamam, peki, 20'ye kadar verelim.

ELİF DOĞAN TÜRKMEN (Adana) - 22'ye kadar.

BAŞKAN - 15'inci olarak Sayın Kayan, daha sonra Sayın Balbay, Sayın Tarhan, Sayın Göker, Sayın Pekşen, Sayın Akdoğan, Sayın Türkmen ve Sayın Bektaşoğlu'nda bitiriyoruz. Tamam mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

BAŞKAN - Peki.

Sayın Köksal, sizden başlıyoruz.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

9.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar'ın İscehisar ilçesindeki TOKİ konutları için belirlenen peşinat ve taksitlerin yurttaşların karşılayabileceği rakamların çok üstünde olduğuna ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, seçim bölgem Afyonkarahisar ili İscehisar ilçesinde özellikle dar gelirli yurttaşlarımızın ev sahibi olabilmeleri için tasarlanan TOKİ konutlarında, maalesef, peşinat ve taksitler o bölgede yaşayan yurttaşlarımızın karşılayabileceği rakamların çok üstündedir. Asgari ücretin 1.603 lira olduğu ülkemizde asgari ücretle tüm ailesinin geçimini temin eden bir yurttaşımızın aylık 1.300 lira taksitle konut sahibi olabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, bu yanlıştan bir an önce dönülerek İscehisar'da dar gelirli yurttaşlarımızın da konut sahibi olabilmelerine olanak sağlanmalı ve kâr amacı gütmeden onların ödeyebileceği şekilde taksitler aşağı çekilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Tümer…

10.- Adana Milletvekili Zülfikar İnönü Tümer'in, tüm kalemlerde en azından enflasyon oranında artış yapılarak 2018 yılına ait tarımsal destekleme kararnamesinin bu ay içinde açıklanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ZÜLFİKAR İNÖNÜ TÜMER (Adana) – Sayın Başkan, tarımsal ekim deseninin belirlenmesi ve yüksek girdi maliyetlerine karşı çiftçimizin korunması amacıyla açıklanan tarımsal desteklerin miktarı kadar açıklanma ve ödenme zamanı da çiftçimiz için önemlidir. Çiftçilerimizi ülkemizin ihtiyacı olan ürünlerin ekimine teşvik etmek için tarımsal desteklerin en geç ocak ayı içinde açıklanması gerekmektedir. Çiftçimiz ne ekeceğine karar verip tohum ve gübresini almadan bu desteklerin açıklanması, ekim deseninin belirlenmesi ve ülke ihtiyacına göre ekim yapılması açısından önem arz etmektedir. Geçen yılki desteklerin ödenmesi de çiftçimizin finansmanına en çok ihtiyaç duyduğu yeni ürününün ekim zamanı geçmeden yapılmalıdır. Geç yapılan destekleme ödemeleri çiftçimizi alternatif finans kaynaklarına yönelterek finans piyasalarında faize girecek ve çiftçimize fayda getirmeyecektir. Çiftçilerimizin artan girdi maliyetleri ve döviz kurlarındaki artışı da dikkate alarak tüm destekleme kalemlerinde en azından enflasyon oranında artış yapılarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2018 yılına ait tarımsal destekleme kararnamesini bu ay içinde açıklaması gerekmektedir.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu…

11.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, sağlık hizmetlerindeki sorunlara ve ücretsiz olduğu için hastanelerin acil servislerine başvurunun çok olduğuna ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün akşam bir araştırma hastanenizin acil servisinde görev yapan bir bayan asistan doktorumuzla görüştüm. Doktorumuz hizmet aşkıyla dolu olup, hastaları için yanıp tutuşuyordu. Bir hasta hakkında bilgi aldım ve çok ayrıntılı bilgi aldıktan sonra "Bir isteğiniz var mı?" diye sordum. Otuz altı saattir görev yaptığını, acil servislerin tabiri caizse hasta akınına uğradığını söyledi. Maaşları ile yaptıkları görev arasında ise ciddi bir tezat olduğunu gördüm. Kısa bir araştırma yaptıktan sonra geçtiğimiz yıl 100 milyonu aşan hastanın acil servislere başvurduğunu öğrendim. Biraz daha araştırma yapınca başı ağrıyanın dahi acil servise başvurduğunu söylediler. Bazı hastalarla konuştum, "En azından burada bedava hizmet alabiliyoruz, bu nedenle acil servislere başvuruyoruz." dediler.

Şimdi, sağlıkta çağ atladığını söyleyen Hükûmete sesleniyorum: Bu nasıl çağ atlama? Sağlığı ciddi anlamda parasallaştırdınız. İnsanlar randevu beklerken iyileşiyor. Şehir hastaneleri yapacağız diye herkesten vergi topluyorsunuz…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Hürriyet…

12.- Kocaeli Milletvekili Fatma Kaplan Hürriyet'in, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Ulaşım Park AŞ'de çalışan şoförlerin haklarını aramaya çalıştıklarında baskı ve tehdide maruz kaldıklarına ilişkin açıklaması

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Ulaşımpark AŞ'de çalışan 500 şoför herhangi bir olumsuzlukta hak aramaya çalıştığında sürekli olarak işsizlikle tehdit edilmektedir. Şirket yöneticileri şoförler üzerinde baskı kurmakta "Biz istemediğimiz sürece sizlerin hiçbir sosyal ve sendikal haklarınız olmayacak, kesinlikle sendika bu kapıdan içeri giremez. Hepinizi kapı önüne koyar, ertesi gün 200 kişi işe alırız." dedikleri şoförler tarafından iddia edilmektedir. Hatta haklarını aradığı ve başkanları eleştirdiği için, iş akitleri 25/2'den tazminatsız feshedilen şoför arkadaşlar var.

Yüzlerce can taşıyan, 700 bin liralık otobüsleri kullanan ve belediyeyi temsil eden şoförlerimize daha fazla değer verilsin, asgari ücrete talim ettirilmesin. Sorumsuz yöneticilere sesleniyorum: Emeği sömürüp kul hakkı yemeyin, milyonlarca liralık israf ve şatafat yerine alın terinin karşılığı ödensin, şoförlerin haklarında bir an önce iyileştirmeler yapılsın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de Sayın Hürriyet.

Sayın Tanal…

13.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Harran Belediyesinin birinci sınıf tarım arazilerini imara açmasına ve su götürülmediği için mağdur olan Şanlıurfa çiftçisinin mağduriyetinin ne zaman giderileceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, Çevre ve Şehircilik Bakanı burada. Şanlıurfa ili Harran ilçesinde, Harran Belediyesi birinci sınıf tarım arazisinin tamamını imara açmaktadır, yanında Devlet Su İşlerinin yaptığı su kanaletleri var. Bu, Harran Belediyesinin birinci sınıf tarım arazisini imara açmasını kim durduracaktır?

Dün Şanlıurfalılar yağmur duasına çıktılar. Bir tarım kentidir Şanlıurfa. Şanlıurfa'nın çiftçisi zor durumdadır; kredi borçları vardır, tüm tapuları üzerinde ipotekler vardır ve su da götürülmediği için, vatandaş, iktidara, ne zaman su kanaletlerinin Siverek'e, Viranşehir'e, Hilvan'a, tüm ilçelerine götürüleceğini sormaktadır. Su götürülmediği için Şanlıurfa çiftçisi mağdurdur. Siyasi iktidar, Şanlıurfa çiftçisinin bu mağduriyeti için kredi borçlarını en azından üç dört yıl faizsiz olarak ertelemeyi düşünmüyor mu? Bir felaket var. Şanlıurfa'nın çiftçisinin bu mağduriyetini iktidar ne zaman giderecektir? Halkımız bu konuda bir çözüm bekliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Şimşek…

14.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, geçen hafta Mersin'de yoğun yağışlar nedeniyle yaşanan sel felaketine ve bu konuda Bakanlığın bir çözüm üretmesini dilediğine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, geçtiğimiz hafta Mersin'de yağan yoğun yağışlarla beraber, yine Aynaz dediğimiz mevki, Tarsus'un Kulak, Bahşiş, Yeşiltepe, Atalar, Kelahmet ve Aliefendioğlu köylerinin bulunduğu bölge sel altında kalmıştır, yüzlerce dönüm sera arazisi şu anda sular altındadır.

Geçtiğimiz yıl, Sayın Bakan bölgeye gelip "Bu problem artık yaşanmayacak, bu sorunu kökten çözeceğiz." demesine rağmen, maalesef, hiçbir şey yapılmamıştır. Şu anda "Yeni proje hazırlıyoruz, ihale yapacağız." diye çiftçiler avutulmaktadır. Bu bölge, Rusya'ya yapılan ihracatın yaklaşık yüzde

50'sini karşılamaktadır. Şu anda zarar 114 milyon civarındadır ziraat odasının raporuna göre. Sulama birlikleri görevlerini yapmamaktadır, derelerin temizliğini ve ıslahını yapmamaktadır. DSİ de yetkiyi sulama birliklerine verdiğini söylemektedir. Acilen Atalar ve Adanalıoğlu-Eski Kulak arasına bir kanalet yapılıp burada yeni bir drenaj açılması, setin yükseltilmesi ve çiftçilerin yine gelecek yeni bir yağmurla mağdur edilmemesini…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Bakanın yazdığı kitabın memlekete bir faydası yoktur. Sayın Bakanın çözüm üretmesini bekliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Dedeoğlu…

15.- Kayseri Milletvekili Sami Dedeoğlu'nun, Mekke'nin fethinin 1387'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SAMİ DEDEOĞLU (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Yılları aşarak kalplerimizin kapılarına ışıklar tutan Mekke'nin fethinin 1387'nci yılında, tüm İslam âleminin bu fethin yüzü suyu hürmetine birlik ve beraberlik içerisinde olmalarını, daha nice gönül fetihlerine vesile kılmalarını Rabb'imden niyaz ederim. İslam için çekilen hiçbir sıkıntının boşa gitmediği ve Rabb'imizin bunun karşılığında Mekke'nin fethini müyesser kıldığı gerçeği kılavuzumuz olsun.

"O gül kokusuna hasret kalan sokaklar bekledi seni.

Şimdi Kasva'dan inmez misin Ya Resulullah?

İnmez misin ki ayaklarından öpsün Mekke toprakları?

Ve kaldırmaz mısın başını ki nur çehreni seyretsin âlem?

İşte Rasulullah'ın nur yüzü göründü.

İşte Rasulullah bakıyor.

Başında Hakk adına parlayan bir ışık

O alnındaki nura kurban olalım.

Rasulullah Kâbe'ye bakıyor.

Ve işaret ediyor Hz. Bilâl'e…"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Arslan…

16.- Denizli Milletvekili Kazım Arslan'ın, Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetki sınırlarını aşan açıklama ve uygulamalarına seyirci mi kalınacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Başbakana soruyorum: Diyanet İşleri Başkanlığının son zamanlarda görev ve yetki sınırlarını aşarak Anayasa'mıza, Medeni Kanun'umuza ve kuruluş kanunlarımıza aykırı açıklamalarda bulunduğu görülmektedir. Başkanlığın bunlar da yetmiyormuş gibi Millî Eğitim Bakanlığının görev alanına girerek eğitim alanlarındaki etkinliğini daha da artırmayı hedeflediği tespit edilmiştir. Başkanlık, 2018 yılında toplumun her kesimine din dışı olan her alanda eğitim vermenin

hazırlıklarını yapmaktadır. Diyanet tarafından il müftülüklerine gönderilen yazıyla geniş kitlelere dönük etkinliklerin yapılması; çalışmaların bakanlıklarda, Kredi ve Yurtlar Kurumunda, belediyelerde, Emniyette ve muhtarlıklarda yapılarak gerçekleştirilmesi istenmiştir. Başbakanlık olarak Diyanetin görev ve yetki aşımına seyirci mi kalacaksınız?

İki: Yoksa Millî Eğitim Bakanlığını kaldırmayı mı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arslan ben de.

Sayın Gürer…

17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, patates üreticisinin desteklenmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Niğde ve Nevşehir bölgeleri patatesin en çok üretildiği bölgedir. Bu bölgede patates üretildikten sonra depolara konur, depolardaki patates de ocak, şubat, mart aylarında satışa sunulur. Şu anda bölgeye tüccar gelmiyor, 550-600 kuruşa mal olan patatesi üretici 450 kuruşa satamıyor. Bir süre sonra eğer teşvik sağlanmazsa patates üreticisinin mağduriyeti artacak. Sayın Başbakan hafta sonu Niğde'ye gidiyormuş. Bu konuda, patatesle ilgili dış teşvik konusunda açıklama yapmasını bekliyoruz, öneriyoruz çünkü gerçekten çiftçilerimiz mağdur durumdadır. Bu anlamda girdi fiyatları artmaktadır, üreticinin geliri azalmaktadır. Patates üreticisinin desteklenmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gürer.

Sayın Kılıç…

18.- Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç'ın, zamanın en kıymetli sermaye olduğuna ve iyi değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İsrafın her çeşidi zararlıdır. Zaman israfı da bunlardandır. Hadiste "İki nimet vardır ki bunlar hakkında çoğu kimse aldanmıştır; onlar da sıhhat ile boş vakittir." buyurulmuştur. Zaman en kıymetli sermayemiz olup onu kaybetmek de iyi değerlendirmek de elimizdedir. Boş zaman yoktur, boşa geçen zaman vardır. Bugün halledemediğimiz sorunların bir nedeni, dün onları doğru yapmak için zaman ayırmamış olmamızdır. "Bütün başarımı işlerimi zamanında yapmaya borçluyum." der Nelson Mandela. Dün, iptal edilmiş bir çektir; yarın, emre hazır bir senettir, bugün ise peşin paradır. Bugünden yararlanmalıyız. Vakit ve nakitlerini iyi değerlendirenler kazanırlar. Biz zamanı değil, zaman bizi öldürür. Zamanı öldüren, işi de öldürür.

BAŞKAN – Sayın Kayışoğlu…

19.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, devletin varlığının nedenlerine ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkürler.

Sordu çocuk: "Anne, devlet niye var?" "Seni okutmak için var evladım." dedi anne. "Ama anne, ben okula parayla gidiyorum." dedi çocuk, sordu yine: "Anne, devlet niye var?" "Hastalanınca sana doktorlar baksın diye yavrum." "Ama anne, biz hep doktora gittiğimizde para veriyoruz. Devlet niye var?" diye sordu çocuk. "Bizim güvenliğimizi sağlamak için var." "Ama geçen gün 'Artık siviller güvenliğimizi sağlayacak.' dediler. Anne, devlet niye var?" diye tekrarladı çocuk. "Hizmet etmek,

yollar, köprüler yapmak için var.” “Ama yollardan, köprülerden geçerken durup para veriyorsunuz.” dedi çocuk, bir daha sordu: “Anne, doğru söyle, devlet niye var?” Dayanamadı anne: “Evladım, devleti yönetenler senin içtiğin sütten vergi alıp yandaşlarını semirtsin diye var.”

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Çamak…

20.- Mersin Milletvekili Hüseyin Çamak’ın, her alanda ülkenin geleceğini karartan OHAL rejimine bir an önce son verilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlan edildiği günden beri ülkede hukuka ve adalete güveni zedeleyen OHAL’in, artık sürpriz olmayan bir açıklamayla, bir kez daha uzatılacağı belirtildi. OHAL ve KHK rejimi, yönetememenin itirafıdır. Yakın zamana kadar OHAL’i kaldırmakla övünen iktidar, bugün, OHAL’e karşı çıkanları terörist ilan etmektedir.

OHAL süresince 41.397 eğitim emekçisi haksız hukuksuz biçimde ihraç edildi. Darbeye karıştığı iddiasıyla asker ve polis sayısından daha fazla eğitim emekçisi ihraç edildi. Tüm öğretmen atamaları sözleşmeli yapıldı.

Sadece eğitim alanında değil, her alanda ülkemizin geleceğini karartan bu hukuksuz rejime bir an önce son verilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de Sayın Çamak.

Sayın Doğan…

Sayın Doğan yok sanıyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sona alabilir miyiz?

BAŞKAN – Sonra bakalım peki.

Sayın Topal…

21.- Hatay Milletvekili Serkan Topal’ın, Hükûmeti bedelli askerlik konusunda bir an evvel çalışma yapmaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

SERKAN TOPAL (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanlığı sözcüsü ve Sayın Başbakan bedelli askerlik konusunun şu an Hükûmetlerinin gündeminde olmadığını söylemişlerdir. En son 2014 yılında çıkarılan yasadan 10 binlerce kişi yararlanmıştır. 2017 yılı itibarıyla 2 milyon 800 bin kişinin çeşitli sebeplerden dolayı askerliğini tecil ettirdiği, 450 bin kişinin de bakaya kaldığı söylenmektedir.

Bedelli askerlik konusu yaklaşık üç aydır gündemdeki yerini korumaktadır. 10 binlerce gencimiz bedelli askerlik konusunun netleşmesini beklemektedir. Oluşan kamuoyunu ve beklentileri daha ne kadar göz ardı etmeyi düşünüyorsunuz?

Hükûmeti bu konuda bir an evvel çalışmaya yapmaya davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Topal.

Sayın Kayan…

22.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, Istranca Dağları üzerindeki 3 büyük barajın durumuna ilişkin açıklaması

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Istranca Dağları, Türkiye'nin önemli sıradağlarındadır. Bu dağların büyük bir kısmı Kırklareli iline bağlıdır. Bu ilimize bağlı olan Istranca Dağlarının üzerinde 3 tane büyük barajımız bulunmaktadır. Biri Kayalıköy, biri Kırklareli, biri de Çayırdere Barajı'dır.

Çayırdere Barajı yapılmış, tamamlanmış fakat şu anda hâlâ sulama sistemlerinin hiçbiri çalışmamıştır. Hâlbuki bu kanalların, bu barajların tamamı sulama amaçlıdır. Diğer bahsettiğim 2 kanal da otuz kırk yıl önce kurulmuş kanallardır ve bu kanallar açık sulama sistemiyle çalışmakta, büyük bir su ve enerji kaybına sebebiyet vermektedir.

Özellikle Orman ve Su İşleri Bakanına soruyorum: Bunlar ne zaman yer altı suyuna, yer altı kanallarına kavuşacaklardır? Bahsettiğim bu Çayırdere Barajı da ne zaman yüz binlerce dönüm araziyi sulamaya başlayacaktır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Doğan…

23.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, TV 10 Genel Yayın Yönetmeni Veli Büyükşahin'in de yer aldığı 36 kişinin gözaltına alınmasına ve TV 10 üzerindeki baskıya son verilmesini istediğine ilişkin açıklaması

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Sayın Başkan, dün, aralarında TV 10 Genel Yayın Yönetmeni Veli Büyükşahin'in de yer aldığı 36 kişi İstanbul'da gözaltına alındı. Kanun hükmünde kararnamelerle önce TV 10'u kapattınız, şimdi de genel yayın yönetmenimizi, TV 10'un genel yayın yönetmenini gözaltına alıyorsunuz. Bu hukuk dışı uygulamalara son verilmesi gerekmektedir.

Alevi inancı ve öğretisini ileri kuşaklara aktarma çabası dışında hiçbir faaliyet göstermeyen TV 10 üzerindeki baskıya son verilmesini istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Balbay…

24.- İzmir Milletvekili Mustafa Ali Balbay'in, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Boğaziçi Üniversitesi hakkındaki bazı ifadelerine ve Millî Eğitim Bakanlığının Cumhurbaşkanının hangi üniversiteden mezun olduğu konusunda bir bilgilendirme yapmasını istediğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanı, geçtiğimiz günlerde Boğaziçi Üniversitesinde yaptığı konuşmada, Boğaziçi Üniversitesinin dünya sıralamasında yer almamasının başlıca nedenini millî ve manevi değerlerimize dayanmaması olarak gösterdi.

Sayın Cumhurbaşkanına buradan sormak istiyorum: Acaba bu değerlere dayanarak dünyada ön sıralarda yer alan hangi üniversitelerimiz var, onları sayabilir mi? Biz de onları örnek alsak ve incelesek.

Son dönemde FETÖ'yle mücadele kapsamında kapatılan 15 üniversitenin 14'ü AKP iktidarı döneminde kuruldu. Acaba bunların hangi değerleri eksikti?

Cumhurbaşkanı üniversite mezunu ancak hangi üniversiteden mezun olduğunu bilemiyoruz. Onun hangi üniversiteden mezun olduğunu öğrensek… Diplomasına bakıp millî ve manevi değerlerimize sahip hangi üniversite olduğunu bilmek istiyoruz.

Millî Savunma Bakanlığı, bugün, dedesinin şehit olduğunu belgesiyle açıkladı. Acaba Millî Eğitim Bakanlığı da böyle bir bilgilendirmeyi yapmaz mı, Türkiye'ye bilgi vermez mi?

BAŞKAN – Sayın Tarhan yerine Sayın Özdemir, buyurun.

25.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, OHAL Komisyonunun kararlarının neden kamuoyuyla paylaşılmadığını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Adalet Bakanına soruyorum: OHAL Komisyonu ilk kararlarını verdiğini, tüm belge tasnifinin de bittiğini açıkladı. Ancak bu kararların kimde olduğunu, kararlarda ne yazıldığını bilen yok. OHAL Komisyonu karar verdiğini açıkladığı dosyalara ilişkin başvuru sahiplerine bildirim de yapmadı. Karar hangi ilkeye, hangi kurala göre verildi, bunu bilen de yok. Dava açacak kişi bu Komisyonunun doğru karar verip vermediğini, başvuru yapanlara eşit davranıp davranmadığını nasıl saptayacak ve hukuksuzca mağdur ettiğiniz birçok insan, haklarını geri almak için neyin davasını açacak? OHAL Komisyonu kararları neden kamuoyuyla paylaşılmamaktadır? Komisyonun kim hakkında, ne şekilde karar verdiğini kamuoyu neden öğrenemiyor?

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Tekrar geçmiş olsun Sayın Göker.

Buyurun.

26.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, Burdur'dan geçmesi planlanan yüksek hızlı trenin tam olarak nereden geçeceğini öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

MEHMET GÖKER (Burdur) – Teşekkür ederim, sağ olun Sayın Başkanım.

Burdur'dan geçmesi planlanan yüksek hızlı tren projesi tüm Burdur kamuoyu tarafından yakinen takip edilmektedir. Afyon'dan gelen hattın, üniversite ve tugayın bulunduğu Burdur şehir merkezi baypas edilerek Isparta-Burdur arasından Antalya'ya ulaşacağı görüş olarak öne çıkmaktadır. Sayın Başbakan Binali Yıldırım'ın Burdur ziyaretinde de bahsettiği gibi Isparta-Burdur arasında bir yerden geçeceği ifade edilmektedir. Bu açıklamada da kastedilen yer tam olarak neresidir? Yıllardır Burdur halkına verilen sözden vaz mı geçilmiştir? Burdur halkının isteği olan yüksek hızlı tren projesi ucu açık söylemlerle geçiştirilmek mi istenmektedir?

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Göker.

Sayın Pekşen yerine Sayın Durmaz…

27.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, referandum sonrası kapatılan Tokat Havaalanı'nın durumuna, Hükûmetin asgari ücretin altında maaş alan emeklilerle ilgili bir düzenlemesi olup olmadığını öğrenmek istediğine ve Tarım Bakanlığının Tokat'ta yaptığı toplulaştırma işlemine ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tokat Havaalanı, hepinizin bildiği gibi referandum sonrası kapatıldı. Ayın 14'ünde Sayın Cumhurbaşkanı AK PARTİ il kongresine gelecek ve bu havaalanı yeniden kullanılacak, yenisinin ihale edileceği de sık sık söylenmekte ama ihale tarihi ve ne zaman olacağı hakkında Tokatlının bilgisi yoktur.

Yine, ülkemizde asgari ücreti 1.603 lira belirlemişken bunun altında ücret alan emeklilerle ilgili Hükûmetin bir düzenlemesi var mıdır?

Yine, ayrıca, Tarım Bakanlığı, ilimizde Niksar Ovası, Kazova ve Erbaa'da toplulaştırma yapmaktadır ancak sulamayı da beraberinde ihale etmediği için sulama noktasında ürün kaybına yol açacak bir zaman kaybı vardır, bir yıl ürün kaybı vardır. Bu konuyu Tarım Bakanlığı bir gözden geçirip üreticinin bu sesine kulak verecek midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Akdoğan...

28.- Hakkâri Milletvekili Nihat Akdoğan'ın, Hakkâri Milletvekili Abdullah Zeydan ve HDP yöneticileri hakkında verilen mahkeme kararlarının siyasi olduğuna ilişkin açıklaması

NİHAT AKDOĞAN (Hakkâri) – Sayın Başkan, bugün Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesinde davası görülen Hakkâri Milletvekilimiz Abdullah Zeydan'a verilen sekiz yıllık cezayı düşman hukukunu işletircesine tekrar eden mahkemeyi buradan kınamak istediğimi belirtmek isterim.

Aynı şekilde, sadece demokratik siyaset alanında çalıştığı için, ilçe başkanımız çok rahatsız olmasına rağmen, gene on yıl ceza verilmesini de buradan kınamak istiyorum çünkü biz, burada siyasi faaliyetleri tümden ortadan kaldırma talebi olduğunu görmekteyiz. Burada Hükûmetten... Mahkeme başkanının şu cümlesi de bizim açımızdan çok önemlidir Sayın Başkan, aynen şu cümleyi kuruyor: "Biliyorum, bu karar Anayasa Mahkemesinden, istinaftan da dönecektir ama benim amacım bu cezayı vermektir." Bunu söylediği bir yerde, biz, bunun hukuki bir karar değil siyasi bir karar olduğunu destekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akdoğan.

Sayın Sertel yerine Sayın Türkmen...

29.- Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen'in, taşeron sorununun çözümü için düzenlenen kanun hükmünde kararnamenin yeni sorunlara yol açtığına ilişkin açıklaması

ELİF DOĞAN TÜRKMEN (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sorum taşeron işçileriyle ilgili. Taşeron sorununun çözümü için düzenlenen kanun hükmünde kararname ne yazık ki yeni sorunlara meydan vermiştir. Özellikle sulh sözleşmesinin geçmişteki işçilik haklarını kapsayıp kapsamadığı ve şu anda sınava girmemiş olmasına rağmen, sulh sözleşmesi alınan taşeron işçiler sınavı kazanmadıkları durumda bu sözleşmenin hüküm ifade edip etmeyeceği konusunda bir belirsizlik vardır. Bu konuların Sayın Bakan tarafından ivedi olarak açıklığa kavuşturulmasını talep ediyorum. Ama en önemlisi, birçok iş kolunda taşeron işçiler ne yazık ki kadro alamamaktadır. Cumhuriyet Halk Partisi olarak önerimiz taşeron yasasının ortadan kaldırılması ve kamuda çalışan tüm işçilerin kadroya alınmasıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Son olarak Sayın Bektaşoğlu, buyurun.

30.- Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu'nun, Trabzon Beşikdüzü'ndeki köy enstitüsünün bulunduğu alanın Beşikdüzü Belediyesine devredilerek oradaki binalarla ilgili yıkım kararı alınmasına ve Belediye Başkanın bu konudaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

"Anadolu bozkırında açmadan solan çiçek bırakmayacağız." şiarıyla 21 yerde kurulan köy enstitüleri cumhuriyet tarihimizin önemli eğitim kurumlarındandır. Kapatıldığı 1954 yılına kadar "Eğitim, üretim içindir." şiarıyla genç cumhuriyetimin eğitim kaleleri olmuştur. Bu köy enstitülerinin

biri de Trabzon ilimizin Beşikdüzü ilçesinde bulunmaktadır, babam da bu okulun ilk mezunlarındandır. Enstitünün bulunduğu alan 2001 yılında Trabzon Kültür Varlıklarını Korumu Kurulu kararıyla sit alanı olarak korumaya alınmış olmasına rağmen, geçtiğimiz yıl gözünü rant hırsı bürümüş kişilerin girişimleriyle sit kapsamından maalesef çıkarılmıştır ve Beşikdüzü Belediyesine devredilmiştir. İlçenin belediye başkanı da Türkiye'nin eğitim tarihinde ve binlerce insanın aziz hatırasında önemli yer tutan ve cumhuriyeti temsil eden bu binaların yıkılması kararını almış, bunu da "Ahırları yıktık, yurt yapıyoruz." diye duyurmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT YENER BEKTAŞOĞLU (Giresun) - Bu ifadeyi o enstitüde okuyan bir babanın evladı olarak şiddetle kınıyor, kendisi de eğitimci olan başkanı özür dilemeye çağırıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Danış Beştaş, bir şey mi söyleyecektiniz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben de 60'a göre kısa bir söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun, size de bir dakika söz verelim.

31.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Aliağa Şakran Kadın Kapalı Cezaevinde hükümlü olarak bulunan Mevlüde Başdaş'ın durumuna ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Mevlüde Başdaş, 59 yaşında, Mardin 2. ACM'de aldığı bir cezanın infazı sebebiyle şu anda Aliağa Şakran Kadın Kapalı Cezaevinde hükümlü olarak bulunuyor. İnsan Hakları Komisyonu dâhil birçok yere başvurdum, Tevfikevleri Genel Müdürlüğü ve Adalet Bakanlığına da başvurdum. Neden? Çünkü yüzde 86 engelli. Kendisine, en son, cezaevine girmeden önce böbrek nakli yapıldı, diyabet hastası; 3 kalp damarı da tıkalı olup en son cezaevindeyken anjiyo yapıldı fakat aylardır cezaevinde olmasına rağmen, yüzde 86 engelli raporuna rağmen Adli Tıp bu konuda henüz bir rapor vermemiş ve savcılığa verilen dilekçeler reddedilmekte. Gerçekten Mevlüde Başdaş'ın hayatını kaybetmesi an meselesidir. Kendisinin hayatını kaybetmesi kamu düzenini tabii ki tesis etmeyecek ama bir insanın yaşamıyla ilgili duyarlılık beklemek açısından söz aldım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, şimdi, söz talep eden sayın grup başkan vekillerine söz vereceğim.

Buyurun Sayın Akçay.

32.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Suriye'de güney sınırı boyunca ABD destekli bir terör koridoru kurulması yönünde dikkat çekici gelişmeler yaşandığına ve Türkiye'nin buna göz yummasının beklenemeyeceğine, 11 Ocak Birinci İnönü Zaferi'nin 97'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Suriye'de güney sınırımız boyunca ABD destekli bir terör koridoru kurulması yönünde dikkat çekici gelişmeler yaşanmaktadır. "DEAŞ terörüyle mücadele" adı altında Eylül 2014'ten beri Suriye'de askerî varlığını oluşturan ABD, bir terör devletçiğinin adımlarını atmaktadır. YPG'ye 4 bin tır askerî sevkiyat yapıldığını kendileri açık açık ifade ediyorlar ve üç yıldır YPG'li teröristlere askerî eğitim verilmektedir. Bu yardımlar kapsamında, YPG terör örgütü düzenli bir orduya dönüştürülmek istenmektedir. Suriye'de, Fırat'ın doğusunda Rakka, Tabka, Menbiç, Afrin gibi bölgeler de YPG'ye teslim edilmektedir. ABD'nin YPG'yi siyasi muhatap alma yolunda da adımlar attığı görülmektedir. Bu ilişkinin, bugün gazetelerde de yer alan 10 maddelik bir anlaşmaya dönüştüğünü öğreniyoruz.

Türkiye'nin sınırımızın öte yakasında bir PKK koridoru kurulmasına göz yumması beklenemez. Suriye'de, Fırat'ın doğusundaki bu gelişmeleri sonuçsuz bırakacak her türlü adım atılmalıdır.

Bugün 11 Ocak, 6 Ocak 1921'de başlayan Birinci İnönü Muharebesi'nin zaferle sonuçlanmasının yıl dönümüdür. Bu zafer, vatanı emperyalist devletler tarafından işgal edilmiş, ordusu dağıtılmış, silahlarına el konulmuş Türk milletinin, en namüsait şartlarda elde ettiği bir başarı ve merhaledir. Bu zafer, vatanımızın kâmilen kurtarılacağı kesin zafer için hayırlı bir başlangıç olmuştur. Anadolu'nun bu ilk zaferi, Türk milletinin istiklal ve istikbal mücadelesinden asla vazgeçmeyeceğinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Akçay.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – …bağımsız yaşama iradesinin ne denli kuvvetli olduğunun yedi düvele ilanıdır. Birinci İnönü Zaferi'yle başlayan millî heyecan ve şuur, bugün de Türk milletinin her bir ferdinde bulunmaktadır. Dün işgal girişimi karşısında Türk milletinin iman dolu göğsüne çarpanların akıbeti bugün de değişmeyecektir. Bu vesileyle, Kurtuluş Savaşı'mızın önderlerini ve kahramanlarını, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, İsmet İnönü'yü, Kazım Karabekir'i, Ali Fuat Cebesoy'u ve bütün kahramanlarımızı ve şehitlerimizi rahmet ve şükranla anıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Sayın Kerestecioğlu, buyurun.

33.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, AYM kararıyla tahliye olan Şahin Alpay ve Mehmet Altan'a geçmiş olsun dileklerini ilettiğine, ETİ Bakır AŞ'nin Artvin Cerattepe ve Murgul Damar'daki işletmelerinde çalışan işçilerin eş zamanlı olarak greve başladığına, Şırnak'ın Silopi ilçesinde zırhlı polis aracının evlerine girmesi sonucu ölen çocuklarla ilgili davaya, Hakkâri Milletvekili Abdullah Zeydan hakkında verilen karara ve halkı HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'ın 12 Ocakta gerçekleşecek olan duruşmasına çağırdığına ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Az önce öğrendiğimiz AYM kararıyla tahliye olan Şahin Alpay ve Mehmet Altan'a geçmiş olsun dileklerimizi iletiyor ve darısı tüm rehin alınmış olan gazetecilerin, siyasilerin ve herkesin başına diyoruz.

ETİ Bakır Anonim Şirketinin Artvin Cerattepe ve Murgul Damar'daki işletmelerinde çalışan maden işçileri eş zamanlı olarak geçen salı günü greve başladı. İşçiler, aylıkların yükselmesini ve koşullarının iyileştirilmesini istiyorlar. Özelleştirmelerin sonuçlarını görüyoruz burada, en zor koşullarda çalışan maden işçileri bile yoksullukla boğuşuyorlar. İşçilerin insanca iş için verdikleri bu onurlu direnişin yanında olduğumuzu ifade etmek isteriz.

Bugün iki dava görüldü; bir tanesi, Şırnak'ın Silopi ilçesinde uykuda öldürülen 7 yaşındaki Muhammet ve 6 yaşındaki Furkan Yıldırım'ın, zırhlı polis aracının evlerine girmesi sonucu uykularında ölen çocukların davasıydı ve aracın sürücüsü polis Ömer Yeğit ve onu görevlendiren amiri Murat Maden hakkında açılan davanın ikinci duruşmasıydı. Biliyorsunuz, bu sokağa çıkma yasakları boyunca oraya giden her milletvekili acı biçimde tanık oldu ki savaş döneminde bile gözetilmesi gereken kurallar gözetilmedi ve buralar, gerçekten, hiçbir kanunun geçerli olmadığı yerlere dönüştü. Bu ihlallerden en çok etkilenenler de çocuklar ve kadınlar oldu. 2016 yılında Şırnak, Mardin, Diyarbakır ve Hakkâri'ye bağlı ilçelerde…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) - …ilan edilen sokağa çıkma yasakları sonrası özellikle hafriyat alanlarında bulunan cisimlerin ve mayınların patlaması sonucu son yirmi ayda 18 çocuk yaşamını yitirdi ve 33 çocuk ise yaralandı. Yine, kolluk kuvvetlerinin -2008 yılından 2017 yılına kadar- zırhlı araçlarının çarpması sonucunda yine Muhammet ve Furkan dışında onlarca çocuk yaşamını yitirdi ama bugün buna sebebiyet veren polisin tutuklanması talebi reddedildi. Peki, ne oldu? Bugün, Hakkâri Milletvekilimiz Abdullah Zeydan, çalmamış çırpmamış, kimsenin ölümüne neden olmamış bir vekil sekiz yıl bir ay ceza aldı. Biz buna "düşman ceza hukuku"ndan başka bir ad veremiyoruz maalesef.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Tamamlamak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, tamamlayın lütfen, son bir dakikanız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yarın, dört yüz otuz beş gün sonra Eş Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş duruşmaya getirilecek. Her zaman yaratılan o tuhaf gerekçelerle karşılaşmayacağımızı ve duruşmaya getirileceğini umuyor ve ısrar ediyoruz. Yüz yüzelik olmadan duruşma olmaz, öznesi olmadan yargılama olmaz.

Sevgili Eş Genel Başkanımızı selamlıyor ve tüm halkımızı Bakırköy 38. Asliye Ceza Mahkemesinde saat 14.00'te gerçekleşecek olan duruşmaya çağırıyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

Sayın Özel…

34.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının sözleşmeli bilişim personeli alım ilanına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, İç Tüzük'ümüzde de açıkça belli olmasına rağmen, Başkanlık Divanının hiçbir kararı olmadan yapılan ve Meclis Başkanının doğrudan yaptığı bir işle ilgili bir tartışmayı dün yaptık, bugün de yankıları devam ediyor. Bakın, aynı konuda, aynı yönetim anlayışı ne yaratıyor?

Elimde "Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Sözleşmeli Bilişim Personeli Alım İlanı" var Sayın Başkan. Bu alım ilanının son sayfasını açıyoruz -ki bu başvurular tamamlandı- burada 22 personel alınacak 12 kategoride. Bunlardan örneğin, bir tanesi e-posta sistem uzmanı, elektronik posta sistem uzmanı. Bir personel alınacak, aylık sözleşme ücreti 15.034 lira; en azı böyle olup en çoğu da 20.046 lira olan kıdemli "network" uzmanına 20.046 lira ödeyecek Meclis; böyle bir çizelge var. Tabii, Türkiye'deki bu konunun birçok uzman bu iyi maaşla bu yüce çatı altında görev yapmak ister.

Meclise başvururken hangi belgeleri isteyeceğine baktığınızda karşımıza şu çıkıyor 3'üncü maddede: "KPSS puanını gösteren, üzerinde doğrulama kodu bulunan KPSS sonuç belgesi." Buraya kadar her şey normal. Parantez açılmış: "KPSS puanı olmayan veya belge ibraz etmeyen adayın KPSS puanı 70 kabul edilecektir." diyor. Ve bu durumda hani iki basamaktan sonra 5 haneli KPSS puanları var ya, örneğin o sınava girmiş ve bu yüce çatı altında bu maaşla çalışmak isteyen insanlara karşı o sınava girmemiş ya da 52 almış kâğıdı Meclise vermezse 70 kabul ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bakın, ne ibretlik bir durumla karşı karşıyayız? Bu da başvuranlar… Burada birkaç zavallı var, kendi kendine başvurduğu için KPSS puanı 2 basamak ve 5 basamaklı devamı var ama geri kalan, bunların içinden kimler işe girecek, hep birlikte takip edeceğiz. Tamamı, sarıyla gösterdiğim, 70 yazılıp geçilmiş. Bu mesele Türkiye'de KPSS'ye giren, çalınan sorular dolayısıyla -hani iktidar partisini aldatan, kandıran ve mahcup eden o cemaat yapılanmasından dolayı- mağdur olanlar, şimdi hiç sınava girmemişlerin 70 kabul edildiği ya da belgesini ibraz etmediği için 70 olan bu durumla karşı karşıyalar. Bu hangi vicdana, hangi insafa, hangi mantığa sığıyor? Buna Meclis Başkanlığı nasıl bir açıklama yapacak, merakla bekliyoruz. Sizin tarafınızdan yapılır mı bilmem.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müsaadenizle...

BAŞKAN – Son bir dakikanız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Her konuda kamuoyuna açıklama yetiştiren Meclis Başkanlığı KPSS puanı olmayan ya da belgesini ibraz etmeyene 70 verip başvuranların da 2'si, 3'ü dışında hepsine 70, 70, 70 diye yazmışlar, geçmişler. Herhâlde KPSS mağdurları gözünüzün içine baka baka bir açıklama bekliyordur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim Sayın Özel.

Sayın Bostancı, buyurun.

35.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Meclis Başkanlığının nitelikli insanların alımı konusunda gerekli ihtimamı göstereceğinden emin olduğuna, 9 Ocak Cemal Süreya'nın ölümünün 28'inci yıl dönümüne ve Fuzuli, Necati Çelik, Onat Kutlar ile Kıvırcık Ali'yi rahmetle andığına ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Öncelikle, Sayın Özel'in ifade ettiği sınava ilişkin olarak nitelikli insanların alımı konusunda Meclis Başkanlığının gerekli ihtimamı göstereceğinden eminiz. Meclise alınacak olan insanların muhakkak burada işleri yetkinlikle yapacak kişiler olması gerekir. Bu konuda bir ortak duyarlılığı ifade etmek isterim.

İkinci olarak, şair Cemal Süreya'nın 28'inci ölüm yıl dönümü. Elli dokuz yıl yaşamıştı. Halkın duyup da anlatamadıklarını şiirlerinde ifade eden bir sanatçıydı, bir şairimizdi. Şairler halkların sesidir, milletin sesidir.

Cemal Süreya gibi aslında asırlar öncesinden bir başka şair, Azerbaycan kökenli, Kanuni Sultan Süleyman döneminde yaşamış olan "Mende Mecnun'dan füzûn âşıklık istidadı var/ Âşık-ı sadık menem, Mecnun'un sade adı var." diyen Fuzuli de yine bu tarihte vefat etmişti, 1556'da. Şairler asırlar öncesinden bugüne ve asırlar sonrasına da seslenirler. Bu bakımdan özellikle bu şairleri zikrediyorum, hatırlatmak için.

Diğer yandan, Refahyol Hükûmeti döneminde Çalışma Bakanlığı yapan Necati Çelik dokuz yıl önce vefat etmişti. Sendikacı olarak, Bakan olarak çalışma hayatına büyük katkılar sağlamış olan rahmetli Necati Çelik'i bir kez daha yapmış olduğu hizmetler, katkılar çerçevesinde rahmet ve minnetle anıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - 30 Aralık 1994'te PKK'nın Cafe Marmara'ya yaptığı bombalı saldırıda şair, yazar, senarist Onat Kutlar ağır bir şekilde yaralanmış, 11 Ocak 1995 tarihinde vefat etmişti; hatırlatmak isteriz, unutmamak gerekir geçmişi.

Yine, halk ozanlarından Kıvırcık Ali 2011 yılında geçirdiği trafik kazası neticesinde, sanırım bir konsere giderken vefat etmişti; müziğiyle, sazıyla, sesiyle Anadolu toprağının sesi olan Kıvırcık Ali'yi de bir kez daha rahmetle anıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hocam ben de.

Bütün sanatçılarımıza Allah'tan rahmet diliyorum.

Gündeme geçiyoruz.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Komisyonların başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçimine ilişkin tezkereleri vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

Bağcılık Sektörü ve Üzüm Üreticilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun tezkeresini okutuyorum:

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER

1.- Bağcılık Sektörü ve Üzüm Üreticilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Geçici Başkanlığının Başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimine ilişki tezkeresi (3/1393)

10/1/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuz, başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçimi için 10/1/2018 Çarşamba günü saat 16:00'da toplanmış ve kullanılan (11) adet oy pusulasının tasnifi sonucu aşağıda adları ve soyadları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyu alarak İç Tüzük'ün 24'üncü maddesi uyarınca başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçilmişlerdir.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Necip Kalkan

İzmir

Komisyon Geçici Başkanı

Başkan: İsmail Bilen	Manisa	(8) Oy
Başkan Vekili: Necip Kalkan	İzmir	(8) Oy
Sözcü: İbrahim Halil Fırat	Adıyaman	(8) Oy
Kâtip: Ali Aydınlıoğlu	Balıkesir	(8) Oy

BAŞKAN – Uyuşturucu Madde Bağımlılığı ve Yeni Bağımlılık Türlerinin Araştırılarak Bağımlılığın Nedenlerinin ve Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun tezkeresini okutuyorum:

2.- Uyuşturucu Madde Bağımlılığı ve Yeni Bağımlılık Türlerinin Araştırılarak Bağımlılığın Nedenlerinin ve Alınacak Tedbirlerin Tespit Edilmesi Maksadıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Geçici Başkanlığının Başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimine ilişki tezkeresi (3/1394)

10/1/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuz, başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçimi için 10/1/2018 Çarşamba günü saat 18:00'de toplanmış ve kullanılan (11) adet oy pusulasının tasnifi sonucu, aşağıda adları ve soyadları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyu alarak İç Tüzük'ün 24'üncü maddesi uyarınca başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçilmişlerdir.

Bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Akif Ekici
Gaziantep
Komisyon Geçici Başkanı

Başkan : Yılmaz Tezcan	Mersin	(8) Oy
Başkan Vekili: Kerem Ali Sürekli	İzmir	(7) Oy
Sözcü : Gökcen Özdoğan Enç	Antalya	(7) Oy
Kâtip : Lütfiye İlksen Ceritoğlu Kurt	Çorum	(8) Oy

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 17.08

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İshak GAZEL (Kütahya)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım:

VIII.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- MHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Denizli Milletvekili Emin Haluk Ayhan ve arkadaşları tarafından Dahilde İşleme Rejimi uygulamalarında meydana gelen sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/301) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 11/1/2018 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantısında, siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Erkan Akçay

Manisa

MHP Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Denizli Milletvekili Emin Haluk Ayhan ve arkadaşlarının (10/301) esas numaralı dâhilde işleme rejimi uygulamalarında meydana gelen sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla verdiği Meclis araştırması açılmasına dair önergemizin görüşmelerinin 11/1/2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere öneri sahibi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Emin Haluk Ayhan konuşacaklar.

Buyurun Sayın Ayhan. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

MHP GRUBU ADINA EMİN HALUK AYHAN (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dış ticaretimizin çözüm bekleyen önemli sorunlarından dâhilde işleme rejimi hakkında araştırma önergemizle ilgili söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2017 yılında ara malı ithalatımız 172 milyar dolar, ihracatımız 158 milyar; ara malı ithalatımızı bile karşılamıyor, 15 milyar dolar eksik, dış ticarette açık üretme dinamiklerini yok edebilmiş değiliz. Bu, maalesef iftihar edilecek bir manzara da değil. Bakınız, belli bir dönemde, on beş, on altı yıl gibi, AKP iktidarı döneminde 2,5 trilyon dolar ithalat yaptık, yaklaşık 1,6 trilyon dolar ihracatımız var, 950 milyar dolar dış ticaret açığımız var.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yerli üretimi ve üreticiyi destek için getirilen, sınırları belli bir sistem olan dâhilde işleme rejimi maalesef yıllar içinde irrasyonel ve yanlış kullanımı neticesinde yerli üretimin ipini çeker hâle gelmiştir. Dâhilde işleme olmadan bazı sektörlerde üretim yapmak bile zor hâle gelmiştir. Dâhilde işleme Türk sanayisinin ve ihracatının ithalata bağımlılığını giderek artırmaktadır, âdeta bir kangren hâline gelmiştir. Gelinen noktada 2017 yılında toplam ihracatın yüzde 49'u dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılıyor. Bu, 2002 yılında yüzde 18 idi. Sektörel olarak baktığımızda bu oran bazı sektörlerde yüzde 70'lere kadar ulaşıyor. Diğer taraftan sistemin uygulanmasında 2017 yılında ihracat gerçekleşme oranı yüzde 50'ye düşmüş, 2013 yılına kadar yüzde 96'nın üzerindeydi, 2016 yılında yüzde 88'e geriledi, 2017'de yüzde 50'ye kadar düştü. Şimdi AKP döneminde belge kapatma süresinin uzatılmasıyla yıl içinde belge kapatma oranları da ciddi şekilde düşüyor. Bu durum suistimallere açık bir yapı hâline sistemi sokuyor. Ayrıca FETÖ'cü şirketlerin bu konudaki işlemlerinin neler olduğunu şu ana kadar bile bilmiş değiliz. Nitekim bu sistemin işleyişiyle ilgili bazı suistimallerin ve usulsüzlüklerin geçen yıllarda Sayıştay raporlarında yer aldığını da biliyoruz.

İhracatın yerli girdi ve katma değer ağırlıklı olması için teşvik verilmesi, dâhilde işleme rejiminin sınırlarının yeniden çizilmesi gerekiyor; oysa biz şu anda tütünde bile dâhilde işleme rejimiyle ilgili düzenlemeler yapıyoruz.

KDV terkin sistemini yerli kullanımını özendirecek şekilde yeniden düzenlemek gerekiyor. Katma değerli ihracat yapmaya teşvik edilmesi, her sektöre değil hedef sektörlere teşvik verilmesi, bu konuların Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında detaylarıyla ele alınması, çözümlerinin araştırılması üzerine bir araştırma önergemiz var. 2007 yılından bu yana bu konuyu ele almak için önergeleri de hazırlıyoruz.

Şimdi, dış ticarette bu manzarayı değiştirmek için alınacak yapısal tedbirlere biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak destek vermeye, katkı vermeye hazırız. Bu olayın mutlaka gündeme getirilmesi lazım. Ben iktidar partisine mensup arkadaşların da bu konuyu ciddi bir şekilde değerlendirme arzusunda olduklarını düşünmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten bugün dünya ticaretinin arttığı bir döneme doğru giriyoruz. Dünya konjonktüründe son on beş yılda yaşanan zor sürecin atlatılmaya, büyüme dinamiklerinin harekete geçmeye başladığı bir döneme giriyoruz, üstelik TL'de son iki üç yılda önemli ölçüde değer yitirme de var. Bu şartlar altında ülkemizin dış ticarette kayda değer bir sıçrama yapması ve dengeleri kurması gerekir ancak bunu gerçekleştiremiyoruz. Uzun süredir ertelenen yapısal tedbirlerin alınması gerekli. Biz Türkiye'de ihracatı konuştuğumuz kadar ithalatı da konuşmazsak dış ticarette sorunları çözebileceğimiz kanaatinde değilim. Artık dünyada bilgi alışverişi çok kolay.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİN HALUK AYHAN (Devamla) - Herkes ne kadar kapatırsanız kapatın ne olduğunu biliyor.

Ben önergemize destek istiyorum ve yüce heyete saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IX.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının sözleşmeli bilişim personeli alımına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, biraz önce Sayın Özel'in söylemiş olduğu, sunmuş olduğu eleştirilere ilişkin bir bilgi notunu paylaşmak istiyorum.

Başvuru esnasında KPSS puanlarının 70 olarak kabul edilmesi Maliye Bakanlığının kamu kurum ve kuruluşlarının bilişim personeli alımı ile ilgili 31/12/2008 tarihli ve 27097 sayılı Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinin (2)'nci fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Ayrıca şunu da belirtmek isterim ki 22 sözleşmeli bilişim personeli alımı için yapılan ilana 32 kişi başvurmuştur. Başvuru şartları arasında birçok uluslararası uzmanlık sertifikası istendiği için bazı pozisyonlara hiç başvuru gelmemiştir. Yönetmelik burada, sayın milletvekillerinin incelemesine açıktır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- MHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan, Denizli Milletvekili Emin Haluk Ayhan ve arkadaşları tarafından Dahilde İşleme Rejimi uygulamalarında meydana gelen sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (10/301) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Kazım Arslan konuşacak.

Buyurun Sayın Arslan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisinin vermiş olduğu Türkiye'nin cari açığı konusundaki önerge üzerine söz aldım. Bu konuda düşüncelerimizi söylemek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, gerçekten, Türkiye'nin bu rejiminin bir gözden geçirilmesine ve bu rejimin ilelebet böyle gitmesinin sakıncalı olduğunu ve birçok sıkıntıyı da beraberinde getirdiğini görmek suretiyle yeni bir düzenlemeye ve bu konuda yeni bir açılıma da ihtiyaç olduğunu belirtmek istiyorum. O nedenle biz bu önergenin mutlaka kabul edilmesi ve dolayısıyla araştırılarak yeni bir düzenin, yeni bir rejimin mutlaka getirilmesi düşüncesindeyiz. Ancak bunu söylemekle birlikte bugünkü yapı çerçevesinde, bugünkü sanayimizin durumu çerçevesinde ithalatımızın gün geçtikçe arttığı bir dönemde gerçekten kendi yerli üretimimizin, ara mal üretimimizin, hangi alanlarda hangi malları ithal ediyoruz, onların Türkiye'de üretilmesi noktasında bir plana, bir projeye, bir çalışmaya da ihtiyaç olduğunu belirtmek istiyorum. Eğer siz bu rejimi şu anda tamamen kapatmaya çalışırsanız sanayide ihracatın gerçekten önünü tıkamış olursunuz. Ancak yeni bir araştırma yapılarak hangi alanlarda, hangi mallar üretilmek suretiyle eğer bu rejime dâhil etmeden biz ihtiyacımızı karşılayabiliyorsak, gerçekten ihracatımızı artırabiliyorsak, ithalatımızı geriye çekmek suretiyle, ihracatımızı artırmak suretiyle dış ticaret açığımızı kapatma noktasında bir çalışmayı ortaya koyabiliyorsak bu alanlarda bir araştırmaya, bir çalışmaya ihtiyaç olduğunu belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, iktidar hep şunu söylüyor, çıkıyor diyor ki Ekonomi Bakanı, Sanayi Bakanı: "İhracatımız arttı." Hatta "157 milyar dolar bir ihracat yaptık, rekor kırdık." diyebiliyorlar ama ithalatı hiç söylemiyorlar. İthalatımız ise 234 milyar dolara ulaşmış, hiç bundan söz etmiyorlar, arada 77

milyar dolarlık bir fark var. Bu farkı ne zamana kadar, nasıl götüreceğiz, nasıl telafi edeceğiz? Sürekli borçlanmak suretiyle Türkiye'nin gerçekten ekonomisine ve bütçesine kambur olacak bu durumu kesinlikle çözmek zorunda olduğumuzu belirtmek istiyorum ve sözlerimi bitirmek istiyorum.

Hepinizi tekrar sevgiyle, saygıyla selamlıyorum, sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arslan.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Sibel Yiğitalp konuşacak.

Buyurun Sayın Yiğitalp. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SİBEL YİĞİTALP (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; grubum adına söz almış bulunmaktayım. Çok önemli bir konu hakkında bilgi vermek istiyorum size.

Biliyorsunuz, Bitlis'in Garzan Mezarlığı'nda 267 kişinin mezarı boşaltıldı ve bu mezarlıktaki kişiler İstanbul Adli Tıbba götürüldü ve bunu yaparken de ailelerden habersiz, iş makineleriyle yapıldı, mezar taşları yıkıldı ve 267 kişi mezarlarından çıkarıldı, İstanbul Adli Tıbba getirildi. Hani yas tutmayı yasaklayan, yası yasaklayan, ölenleri mezarsız bırakan, mezarsızlık ve yassızlık yapan ve bunu izleyen bir siyasetin olduğunu biliyorduk. Herhâlde yüz yıl boyunca cumhuriyet tarihinde hiç yapılmamış bir insanlık suçuna bugün tanık oluyoruz. 267 kişi mezarından çıkarıldı ve bunlar 1990'lı dönemlerde hayatını yitirmiş olanlar, kimliği bilinmeyen ve bir şekilde kemikleri oraya konulan insanlardı.

Hatırlarsanız -Berfo Ana'dan bahsediyorum- 105 yaşındaydı Berfo Ana, çocuğu Cemil Kırbayır'ın mezarını aradı ve kırk yıl boyunca aradı. Dönemin Başbakanı ve şimdinin Cumhurbaşkanı ona bir söz vermişti, "Senin çocuğunun mezarını bulacağız, kemiklerini bulacağız ve ona bir mezar yapacağız." demişti. Şimdi, öyle bir döneme geldik ki yeni Berfo Analar yarattınız, çocuklarının mezarını arayan yeni Berfo Analar yarattınız. Bugün Berfo Analardan bahsederken Kenan Evren'den nasıl bahsediliyorsa ve Berfo Ana'ya yapılan, o çektirilen acılar bugün nasıl insanlarda bir his yaratıyorsa bugün o 267 kişinin mezarını boşaltan da ileride yine Berfo Analar gibi anılacak.

Hani dediniz ya, anneler ağlamayacak. Bırakın annelerin ağlamasını annelerin çocuklarına gideceği mezar bırakmadınız. 267 kişinin mezarını boşalttınız ve o aileler şu anda İstanbul Adli Tıpta çocuklarının kemiklerine ulaşmaya çalışıyor. Bugün burada herkes bir şeyden bahsediyor ama yanı başımızda, bu ülkenin sınırları içerisinde olan bir mezarlıktan bahsediyorum. Elbet bu insanlık suçları, elbet bu nefret siyaseti, elbet bu intikam siyaseti bitecek ama o çocuklarının mezarlarına gitmeyi engelleyen bu siyaset de, halkın da, hukukun da vicdanına mahkûm edilecek. Patolojik olan da budur ki çocuklar annelerini gömmesi gerekirken, babalarını gömmesi gerekirken bugün anne babalar çocuklarının mezarını bulamadıkları gibi çocuklarını mezara gömemiyor ve bu utanç siyaseti de maalesef hâlen devam ediyor. Yazıklar olsun diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ordu Milletvekili Sayın Ergün Taşcı konuşacaklar.

Buyurun Sayın Taşcı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisinin dâhilde işleme rejimiyle ilgili vermiş olduğu önerge hakkında söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Hepinizin bildiği gibi, dâhilde işleme rejimi, ihraç ürünlerimize dünya piyasalarında rekabet gücü kazandırmak, ülke ihracatını artırmak, ihracat pazarları ve ihraç ürünlerimizi çeşitlendirmek amacıyla ihracatçılarımızın dünya piyasalarından gümrük muafiyetli olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi olmaksızın ham madde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul, ambalaj ve işletme malzemelerin ithaline imkân veren ekonomik, etkili bir gümrük rejimidir.

Öncelikle, dâhilde işleme rejimine baktığımız zaman, ihracatın artırılmasına yönelik bir sistem olup ithalatı artırmaya yönelik herhangi bir saik bulunmamaktadır. Ham madde yetersizliğinin yanı sıra KDV, ÖTV, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu gibi ek mali yükümlülükler, kısa adıyla DİR kullanımını gerekli kılmaktadır.

Malumunuz olduğu üzere, DİR, ihracatçılarımızın dünya piyasasında rekabet edebilmesi için önemli bir enstrümandır. Zira bu sayede ihracatçılarımız dünya piyasalarından ham madde tedarik etmekte, bunun yanı sıra kalite, termin, yetersiz üretim gibi sorunları da aşabilmektedir. DİR kapsamında ithal edilen eşyanın ihraç ürününün bünyesinde kullanılmasından sonra yaratılan katma değerle ihraç edilmesi zorunluluğu mevcuttur. Bu bağlamda, katma değerli bir şekilde ihraç edilme zorunluluğu bulunması, DİR'in -cari açığı artıran bir mekanizma değil- cari açığı artıran bir mekanizma olmadığını ve bu eleştirinin haksız olduğunu söylemek isterim.

Yine, teorik olarak biliriz ki ticaret açığının artması demek, ithalatın ihracattan daha fazla artması demektir, rakamların daha yüksek olması demektir. Hâlbuki DİR kapsamında işleme faaliyetinde kazanılan artı değer neticesinde, rejim çerçevesinde yapılan ihracatın yine rejim çerçevesinde yapılan ithalattan tutar olarak fazla olması iktisadi ve sistemsel bir zarurettir. DİR'in cari açığını artırmaktan öte, azaltıcı etkisi olduğunu görmekteyiz. Kaldı ki yeni dönemde uygulamaya konulan yatırım teşvik tedbirleriyle üretimin yapısal dönüşümünü sağlamakta, ithalata bağlılığı azaltmaktayız.

Yine, dâhilde işleme rejimi baktığınız zaman, yurt içinden girdi teminine de fırsat sağlamakta, hem iç piyasayı korumakta hem ithalata olan bağımlılığın azalmasına katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca, DİR kapsamında yapılan ithalatta bazı hassas ürünler için yüzde 100 teminat uygulaması yapılmakta, bazı ürünlerde yurt içi alım şartı da getirilmektedir. Burada rakam vermek istiyorum: 2006 yılında toplam ihracatımız 85 milyar dolar, DİR kapsamında 43. 2017'nin ilk on bir ayına baktığımız zaman 143 milyar dolar toplam ihracat ve DİR kapsamındaki ihracatımız ise 58,2'dir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Taşcı.

ERGÜN TAŞCI (Devamla) – Dolayısıyla, burada, özetle, ilgili kurumların bu anlamda işlerliğe ilişkin faaliyetlerinin titiz bir şekilde yerine getirildiğini söylemek istiyorum ve bu önergeye katılmadığımı belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Karar yeter sayısı istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi grup önerisini oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.47

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İshak GAZEL (Kütahya)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48’inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi kabul edenler… Kabul etmeyenler… Karar yeter sayısı vardır, öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Bayraktutan, bir talebiniz var, bir dakikalık söz istediniz.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

36.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan’ın, Halkevleri Artvin Şubesinin başvurusu sonucu bir tiyatro oyunu için Artvin Valiliğinin olur vermesine rağmen İl Özel İdaresi Genel Sekreterliğinin salon tahsisi yapmamasına ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Artvin’de gösterime giren bir tiyatro oyunuyla alakalı olarak Halkevleri Artvin Şubesi “Sadece Diktatör” adlı bir oyunun oynanmasıyla ilgili Artvin Valilik makamına başvuruyor, bu oyunun konu içeriğini de Valilik makamına veriyor -Fransa’da geçen bir olay- Valilik haklı olarak inceliyor ve gerekli oluru veriyor “Oynanmasında sakınca yoktur.” diyor. Yarın akşam bu. Ama ne yazık ki İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği -aynen şöyle- “Tiyatro konusunun yeniden incelenmesi sonucu oyun içeriği tarafımızdan uygun görülmediğinden” deyip salon tahsisi yapmıyor. Bu konuda ilgili yetki Valilikte olmasına rağmen İl Özel İdaresi Genel Sekreterinin yetkisini aşarak bu şekilde bir işlem tesis etmesi Artvin’de muhtemelen yarın bazı üzücü olayların çıkmasına neden olabilir çünkü bir infial söz konusudur. Bu nedenle, ilgili bakanların, Hükûmetin bu konuda duyarlı olması, Valiye gerekli talimatın verilmesi… Gerçekten inanılmaz bir hukuk garabetiyle karşı karşıyayız. Valiliğin yapmış olduğu işlemin hiçbir hukuki tarafı yoktur. Biraz önce kendilerine ulaşmak için gerekli girişimlerde bulundum ama şu ana kadar Sayın Valiye ulaşamadım. Bu konuda gerekli…

BAŞKAN – Sayın Bayraktutan, bir görüşme yaptınız mı yetkililerle?

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Henüz ulaşamadım Sayın Başkan. Valiye ulaşmaya çalışıyorum, ne yazık ki çok yoğunlar.

BAŞKAN – Ara verdiğimizde ben yardımcı olacağım size.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Ben, zatıalinizin samimiyetine inanarak hukuki örneğini sizlere takdim edeceğim efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tamam, ben yardımcı olmaya çalışacağım Sayın Bayraktutan size.

Sayın Durmaz…

37.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, 11 Ocak Kıvırcık Ali'nin ölümünün 7'nci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yaşamının en değerli çağında, vatani görevini yapmakta olan evladını ziyarete giderken elim bir trafik kazasında türkülere ve sevenlerine veda eden hemşehrim Kıvırcık Ali bıraktığı eserleriyle yaşayacaktır. "Isırgan Otu" "Gül Tükendi Ben Tükendim…"

"Yaylalara veda ettik veda dağlara

Yatağı yorganı alıp düştük yollara

Külü çemeni değiştik kör betonlara

Yanıyor da güzel anam, yürek kanıyor." diyen "Ölüm seni arar oldu, neredesin?" derken en verimli çağında kaybettiğimiz Kıvırcık Ali'yi ölümünün 7'nci yılında rahmetle ve türküleriyle anıyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Türküleri bize emanet olsun Kıvırcık Ali'nin.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir' tarafından, yürütme erki tarafından çıkarılan KHK'lerin OHAL ilanıyla ilişkisinin araştırılması, anayasal ve yasal denetim koşullarının oluşturulması ve denge-denetleme aktörlerinin tekrar aktif olarak sürece dâhil edilmesi amacıyla 11/1/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN – Şimdi, Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 11/01/2018 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantısında siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Filiz Kerestecioğlu Demir

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

11 Ocak 2018 tarihinde İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Filiz Kerestecioğlu tarafından "yürütme erki tarafından çıkarılan KHK'lerin OHAL ilanıyla ilişkinin araştırılması, anayasal ve yasal denetim koşullarının oluşturulması ve denge-denetleme aktörlerinin tekrar aktif olarak sürece dâhil edilmesi amacıyla" Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan 6445 sıra numaralı Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 11/01/2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere öneri sahibi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Meral Danış Beştaş konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Danış Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, önergemiz kanun hükmünde kararnamelerin OHAL'le ilişkisinin araştırılmasına dönük. Gerçekten, Meclisin şu anda acil olarak, hiç zaman kaybetmeden en önemli mesele olan OHAL'e ve hayatın her alanını düzenleyen kanun hükmünde kararnamelere dair bu araştırma önergemizi kabul etmesini istiyoruz. Nedir KHK'lerle OHAL ilişkisi? Gerçekten bunu anlatabilmek, anlayabilmek mevcut Anayasa'ya göre mümkün değil. OHAL neye göre ilan edilir? Anayasa'nın ilgili maddesine göre ilan edilir. OHAL bir anayasal kurumdur fakat Anayasa'ya dayanarak çıkarılan OHAL biliyorsunuz şu anda Türkiye'yi Anayasa'sız hâle getirdi. Çünkü OHAL Anayasa başta olmak üzere mevzuatın hemen hemen her alanında değişiklik yapmakta ve tüm erkleri yasama organı başta olmak üzere yargıyı, diğer idari mekanizmaları, bürokrasinin tümünü askıya aldı ve kanun hükmünde kararnamelerle hayatın her alanı düzenleniyor. İlk dönemde "OHAL üç ay bile sürmez, bir buçuk ayda bitiririz." "Devlet kendisine OHAL ilan etti." diyenler şimdi OHAL'i çok sevdiler. OHAL'i o kadar sevdiler ki televizyon programlarından suç ihdasına kadar her alanda kanun hükmünde kararname ilan ediyorlar. Biz her zaman "yalan üzerine bir politika" derken tam da bunu kastediyoruz, evet, en büyük yalanlardan biri de OHAL ilanına ilişkindir. On sekiz ayı aşkın bir süredir devam ediyor ve şu anda gerçekten Anayasa Mahkemesinin "OHAL KHK'lerini inceleyemem." demesinden sonra olanca hızıyla kanun hükmünde kararnameler çıkarılmaya devam ediyor. Şimdi, 5 kanun hükmünde kararname hariç diğer kanun hükmünde kararnamelerin hiçbiri Meclis denetimine, huzuruna getirilmedi. Bu nedenle idari yargı yolu da kapatıldı. KHK'leri çıkarmak yetmiyormuş gibi KHK'lere karşı yargı yolunu da kapatan bir iktidarla karşı karşıyayız. Şimdi, nedir? Gerçekten neleri değiştirdi? Bir kere, bu dönemde Türkiye yönetim sistemi değiştirildi, 16 Nisan referandumu yapıldı. Yine, 4 Kasım darbesi oldu; Halkların Demokratik Partisine yönelik hâlen cezaevinde bulunan eş genel başkanlarımız, milletvekillerimiz var. OHAL KHK'siyle başka bir alan, 94 belediyeye kayyum atandı. Yine, başka şekilde, birçok alan var fakat zaman yetmiyor, en son, 695 ve 696 sayılı KHK'yle çok daha vahim düzenlemelere imza atıldı. Bir kere, tek tip kıyafet getirildi. Tek tip kıyafet, çekirdek hakların ihlalidir. Anayasa'nın 15'inci maddesine göre ve AİHS 14'üncü maddeye göre, suçluluğu mahkeme kararıyla ispat edilinceye kadar hiç kimse suçlu kabul edilemez. Tek tip kıyafet, insanların baştan suçlu ilan edilmesidir ve bu bir işkencedir aynı zamanda.

Bir cinayet KHK'si çıkarıldı, katliam ve cinayet maddesi çıkarıldı. "Sivillere yargı muafiyeti" olarak çok yumuşatılarak söylenen ilgili madde aslında AKP'nin kendi yandaşlarına "Ben size talimat verdiğimde ya da talimat almanıza gerek yok, siz sokağa çıktığınızda istediğinizi öldürün, yakın, yıkın, katliam yapın; ben size ceza muafiyeti getiriyorum." diyor ve ne gariptir ki "Geçmişe dönük olarak çıkardık." dedikleri mesele tam da bu noktada kendi kendini yalanlıyor çünkü 15 Temmuz darbesine direnenlerle ilgili tek bir soruşturma ve kovuşturma yok. Tam da sonrası için getirildi ve bütün itirazlara rağmen hiçbir düzenleme yapılmadı.

Yine, Savunma Sanayii Müsteşarlığı Cumhurbaşkanlığına bağlandı.

Savcılara mahkeme kararına itiraz yetkisi getirildi. Bizim milletvekillerimiz itiraz üzerine şu anda hapishanedeler. Hukuksuzluğa hukuki bir dayanak getirildi.

Yine, istinaf mahkemelerinin yerel mahkeme hükümlerini reddetme yönündeki kararlarının engellenmesi var. Yargıtayda duruşmalı istemin kabul edilmesinin zorlaştırılması var, var da var.

KHK, Türkiye'de Anayasa'yı askıya almıştır. Yaşam hakkı başta olmak üzere, bu KHK'ler ekonomik hakları, siyasal hakları, sosyal hakları, düşünce ve ifade özgürlüğünü tümüyle ortadan kaldırmaktadır. Bir an önce OHAL sistemi son bulsun, KHK'ler kaldırılsın diyorum ve teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Danış Beştaş.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir konuşacaklar.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa'mıza göre de İç Tüzük'ümüze göre de olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamelerinin mutlaka öncelikle ve ivedilikle Mecliste görüşülmesi gerekir. Oysa olağanüstü hâl ilan ettikten sonra, 20 Temmuzda olağanüstü hâl darbesi yaptıktan sonra millî iradeyi gasbettiniz. O kadar gasbettiniz ki millî irade sizlerin de elinden alındı ve birkaç tane bürokratın eline verildi, yetkisine verildi ve Türkiye on yedi aydır kapalı kapılar ardında üretilmiş kanun hükmünde kararnamelerle yönetiliyor…

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – O yetkiyi biz verdik ya.

MURAT EMİR (Devamla) – …ve maalesef Meclis buna göz yumuyor, Meclis Başkanlığı buna göz yumuyor, Divan buna göz yumuyor.

Bakın, elimde bugünkü çalışma düzenimiz var. Burada, ikinci veya üçüncü sırada mutlaka kanun hükmünde kararnamelerin görüşülüyor olması gerekirdi çünkü kanun hükmünde kararname bekliyor iken başka konuların görüşülmesi Anayasa'mızın da ayaklar altına alınması anlamına gelmektedir. (CHP sıralarından alkışlar) Oysa biliyoruz ki siz bu ülkeyi anayasasız yönetmeye çok alıştınız, olağanüstü hâl bağımlısı oldunuz, olağanüstü hâli çok sevdiniz. İlgili ilgisiz, olağanüstü hâlin getirilmesiyle hiçbir ilgisi olmayan birçok maddeyi, birçok konuyu kanun hükmünde kararnameyle düzenliyorsunuz. Anayasa'ya aykırı olduğunu bildiğiniz konuları yine kanun hükmünde kararnamelerle düzenliyorsunuz. Yine, Meclisten kaçırmak istediğiniz "Muhalefet konuşmasın, millet duymasın, halk uyanmasın." dediğiniz her konuyu kanun hükmünde kararnameyle düzenleme yoluna gidiyorsunuz. Bu, millî iradenin gasbıdır; bu, Anayasa'ya aykırıdır, İç Tüzük'ümüze aykırıdır. Ve bir an evvel Sayın Başkanı da gereğini yapmaya davet ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, en son 696 sayılı Kararname çıktı. İçinde yok yok; Varlık Fonu var, Vakıfbank var, terör eylemini bastıracağım diye sokakta sivil müdahale yapacak vatandaşlara af getiren düzenleme var, taşeron işçi düzenlemesi var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şeker Kurumu var.

MURAT EMİR (Devamla) – Ve bunu da siz olağanüstü hâl kararnamesi diye getiriyorsunuz. Anayasa Mahkemesi ne yapıyor? Anayasa Mahkemesi sağır, kör, dilsiz. Üzerine "olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamesi" yazmakla o kararname olağanüstü hâl kararnamesi olmuyor. İçine bakması gerekirken Anayasa Mahkemesi de görevini yapmamıştır.

Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, şu anda Meclis göstermelik bir Meclise dönüştürülmüştür sizlerin sayesinde. Ve bu Meclisin onurunu kurtarmak yine hepimizin elindedir. Açıkça söylüyorum: AKP'nin buradaki desteğiyle, oyuyla -açıkça da satışıyorum- millî irade gasbedilmiştir ve bir an evvel de olağanüstü hâl kararnamelerinin tekrar bu Meclise getirilerek ve bu Mecliste görüşülerek millî iradenin denetimine sunulması gerekmektedir.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Emir.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Ali Özkaya konuşacaklar.

Buyurun Sayın Özkaya. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; HDP Grubu önerisi hakkında grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Olağanüstü hâl hem 1961 Anayasası'nın 123'üncü maddesinde hem de 1982 Anayasası'nın 119, 120 ve 121'inci maddelerinde mevcuttur yani olağanüstü hâl 1961'den bugüne kadar anayasal bir kurum olarak mevcuttur. Olağanüstü hâl devletin olağanüstü bir tehdit ve tehlike karşısında normal usullerle önleyemeyeceği bir durumda ilan edilen bir yönetim usulüdür. Hiçbir vicdan sahibi insan 15 Temmuz ve sonrasındaki sürecin olağan bir yöntemle bitirilmesini, tasfiye edilmesini düşünemez ama vicdanıyla baş başa kalmıyorsa o onun kendi düşüncesidir.

MURAT EMİR (Ankara) – Taşeronu o yüzden mi koydunuz, bize vicdanı anlatıyorsun. El vicdan sizde yok.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Olağanüstü hâl ilan edilmesiyle üç konu gündeme gelir. Bir: Vatandaşlar için para, mal ve çalışma yükümlülüğü getirilebilir.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Kar lastiği düzenlenebilir.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – İki: Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması tamamen veya kısmen durdurulabilir. Üç: OHAL kanun hükmünde kararnamesi çıkarılabilir.

OHAL kanun hükmünde kararnamesinde de normal KHK'den dört konuda farklılık vardır. Birincisi, mutlaka, burada bir yetki kanunu olmaksızın KHK çıkarılır. İkincisiyse, konu sınırlaması yoktur.

MURAT EMİR (Ankara) – Vardır.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yapma ya.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Diğer dönemlerde konu sınırlaması vardır.

MURAT EMİR (Ankara) – Nasıl yoktur ya? Okumamışsın, okumamışsın Anayasa'yı.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Lütfen, Kemal Gözler'in bu konudaki yazılmış geniş makalelerini okuyun ve orada da görürsünüz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yetki belgesini niçin verdiniz, yetki belgesini?

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Üçüncü konuysa, temel hak ve hürriyetler OHAL KHK'leriyle düzenlenebilir.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şeker Kurumu'nun KHK'yle ne alakası var, açıklar mısınız.

BAŞKAN – Sayın Kayan, lütfen…

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - Dördüncü kısmı ise, bunlar anayasal yargıya tabi değildir. Bu Anayasa'yı biz yazmadık.

GARO PAYLAN (İstanbul) - Meclisi kapatabilir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İstediğinizi değiştiriyorsunuz ama…

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - 1986 yılından bugüne kadar 30'un üzerinde kanun hükmünde kararname, OHAL KHK'leri hâlâ duruyor. Bizim çıkardığımız, yeni değiştirdiğimiz sistemde -Anayasa'nın 119'uncu maddesinde- Sayın Cumhurbaşkanı OHAL KHK'si çıkarırsa üç ay içinde Meclis onaylamadığı takdirde yürürlükten kaldırılır. Biz tam hukuka uygununu getirdik, mevcut sistemde bunun tersi geçerli.

Bakın değerli arkadaşlar, biraz Avrupa'ya da dünyaya da bakmamız lazım. Fransa'da 1510 sayılı yeni Terörle Mücadele Kanunu çıktı, 30 Eylül 2017. Burada, 1'inci maddesiyle hükûmet temsilcilerine bir koruma alanı tespit etme yetkisi veriyor ve mahkeme kararına gerek olmaksızın arama… Ve aramayı

kabul etmeyene oraya girmeyi yasaklayabiliyor. Eğer bir kişi ciddi tehlike ve terör tehlikesi arz ediyorsa bu kişinin gitmiş olduğu her yerde -mahkeme karar alabilir yani kendi yeri değil- üçüncü kişilere bile arama yetkisi verilebiliyor ve hükûmete radikalleşme unsuru taşıyan memurları görevden alma ve ihraç konusunda yetki veriyor. Bize "Olağanüstü hâlinizi zayıflatın, kaldırın." diyenlerin çok daha…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - Sayın Başkan, çok kısa… Tamamlayayım müsaade ederseniz.

BAŞKAN – Peki, bir dakika. Tamamlayın yalnız.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Bize "Olağanüstü hâliniz ağır." diyenlerin çok daha ağırını Terörle Mücadele Kanunu'nda getirdiğini görüyoruz.

Bütün mesele şu: Türkiye güçlü bir devlet olmalı mı olmamalı mı? Biz zayıflatılmalı mıyız zayıflatılmamalı mıyız?

Efendim, tek tip kıyafet getirilmiş. Bakın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin öncesinde de, komisyon döneminde de İngiltere'de ve Almanya'da birçok karar var. Almanya'da bir motosiklet grubunun karşılıklı kavgasında tutuklananların tahrik edilmesi durumundaki tek tip düzenlemeyi mahkeme usule uygun görüyor. Yine, İngiltere de aynısını uygun görüyor.

Bütün mesele, burada, eğer devletin güvenliğini, millî güvenliği tehdit eden bir konu varsa bunu devletlerin düzenleyebileceğine dair anayasa mahkemelerine ve devlete imkân veriyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şeker Kurumu tehdit mi ediyor? Şeker Kurumu ya!

ALİ ÖZKAYA (Devamla) - AİHS de benzer tartışmaların ve müracaatların insan hakları ihlali olmadığını reddediyor hem komisyon döneminde hem AHİM döneminde. Bunlar, düzenlemeler mevcut. Durduk yerde olmuyor. Eğer bir terörist devlete meydana okuyor veya burada katiller gelip de…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Özkaya.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – …meydana çıkıyor, bunu, yargılamayı sabote etmeye çalışıyorsa devlet tedbir almak durumundadır. Ve bu aldığı tedbir de Anayasa'ya da KHK'ye de olağanüstü hâl sistemine de uygundur.

Önergenin aleyhinde olduğumuzu belirtiyor, hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özkaya, teşekkür ederim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN - Sayın Kerestecioğlu…

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın hatip konuşmasında "Vicdan sahibi olan hiç kimse 15 Temmuzdan sonra OHAL'in kaldırılmasını isteyemez" dedi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Aynen öyle söyledi.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kanaat aktardı Sayın Başkan.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Önerge bize ait ve biz OHAL'in kaldırılmasını istiyoruz. Vicdan sahibiyiz. Sataşmadan söz istiyoruz.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Meral Danış Beştaş mı konuşacak?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet efendim.

BAŞKAN – Buyurun iki dakika.

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın HDP Grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tam da vicdan sahibi olduğumuz için OHAL'in kaldırılmasını istiyoruz, tam da vicdan sahibi olduğumuz için, adaleti savunduğumuz için, hak hukuku savunduğumuz için OHAL'in kaldırılmasını istiyoruz.

Eminim, 118, 119, 121'i biliyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Terörden uzak duracaksınız, terörden uzak duracaksınız, terörden uzak duracaksınız, teröristleri savunmayacaksınız.

BAŞKAN – Sayın Özkaya, lütfen, müdahale etmeyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Siz burada terörden uzak durması gerekenin kim olduğunu gayet iyi biliyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Gayet iyi biliyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - Şu anda bir KHK terörü var, şu anda bir OHAL terörü var, şu anda iktidarın elindeki Anayasa'ya dayandığı, dayanarak çıkardığı OHAL'i Anayasa'yı fırlattığı için tam da bir terör eylemi var aslında. Çünkü devlet terörü en tehlikeli terördür.

Ben yaşam hakkından söz ettim. AİHS 14'ü lütfen bir daha açın okuyun. Yaşam hakkını ortadan kaldıran bir KHK'yle karşı karşıyayız. Tek tip kıyafet suçsuzluk karinesini ortadan kaldırmaktadır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, AİHM tam tersini söylüyor, tersini söylüyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) - Şu anda OHAL kapsamında çıkarılan KHK düzenlemelerinin en fazla yüzde 10'u Fetullahçılara yöneliktir, diğerlerinin tümü Hükûmetin ihtiyaç duyduğudur; toplumu ve AKP'li olmayan herkesi kendi hizasına getirmek için tehdit aracı olarak kullanmaktadır.

Yani bu kürsüden çıkıp kanunsuz, Anayasasız bir şey söylemek çok kolay. "Bunu yapmıyor, bunu etmiyor, şunu kaldırmıyor." diyor. Ben size belgeli söylüyorum; 596 ve 595, 696 ve 695. Bir kere savcıların itiraz yetkisi yeni geldi mi? Geldi. İdris Baluken ve Ferhat Encu itirazla şu anda hapishanede tutuluyor. Bunun 15 Temmuzla ne alakası var? Bunun terörle ne alakası var?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Var, 268'inci maddede var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Devamla) – Yani siz, gerçekten, burada yalan üzerine kurulu bir siyaseti devam ettirerek hiçbir şey kazandıramazsınız.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, aynı nedenle sayın hatip…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, yalan üzerinden siyaset…

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika…

MURAT EMİR (Ankara) – Beni önce dinlemeniz lazım Sayın Başkan çünkü hatip konuşmasını yaptı ama konuşmasında bana sataştı, vicdansızlıkla itham etti, bu nedenle itiraz etmeden söz isteme…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, hiç öyle bir şey söylemedim.

BAŞKAN – Sizin adınızı kullanmadı ama.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, aynı gerekçe…

BAŞKAN – Sizin adınızı kullanmadı.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Beştaş'ın da adını kullanmamıştı Sayın Başkan. Dedi ki…

BAŞKAN – Grup Başkan Vekiliniz istesin o zaman, istesin size söz veririm…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam.

Sayın Başkan…

BAŞKAN – Grup Başkan Vekilinizi söz istemiş olarak kabul ediyorum.

Buyurun Sayın Emir. (CHP sıralarından alkışlar)

5.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın HDP Grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında şahsına ve Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, şimdi, ben Sayın Özkaya'nın değerli bir hukukçu olduğunu biliyorum, böyle bir hata yapmayacağını da biliyorum ama kendisinin o konuşmasını kim yazdıysa o kişiyi gözden geçirmesinde fayda var.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ben kendim yazdım.

MURAT EMİR (Devamla) – Siz yazdıysanız daha da fena.

BAŞKAN – Birbirimize hakaret etmeyelim lütfen.

MURAT EMİR (Devamla) – Dediniz ki "Konu sınırlaması yoktur."

Bakın, açın Anayasa 121, dersinizi çalışmamışsınız…

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Araç lastiği düzenlemesini değiştirdiniz ya! Araç lastiğiyle ilgili düzenleme yaptınız!

MURAT EMİR (Devamla) – …son paragraf "…olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda, kanun hükmünde kararnameler çıkarabilir." der.

Yine, 13'üncü madde, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasıyla ilgili maddede de der ki: "Ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." Yani ölçülü de olacaksınız, her şeyi yapamazsınız.

Yine, 15'inci maddede der ki: "Temel hak ve özgürlükleri özüne dokunulmaksızın ve durumun gerektirdiği şekilde düzenleyeceksiniz."

Dolayısıyla, konu sınırlaması var. Ama bakın, vicdan olsa sizde, vicdan olsa, bu ülkenin biriktirdiği o güzelim varlıkları bir kararnameyle bir fonun içerisine aktarmazsınız.

ŞİRİN ÜNAL (İstanbul) – En az sizinki kadar vicdan var bizde!

MURAT EMİR (Devamla) – Sizde vicdan olsa, işçiye şantaj yaptığınız yani bir kadro vereceksiniz diye şantaj yaptığınız ve elinden zorla feragat belgesi aldığınız düzenlemeyi getirir, siz, burada doğru dürüst tartıştırırsınız ama bunun vicdansızlık olduğunu siz de bildiğiniz için tartışılmasın diye bunu yapıyorsunuz. Millet sizi duymasın diye yapıyorsunuz. Taşeron işçi düzenlemesinin bu ülkenin emekten yana insanlarının ve emeğiyle geçinen insanlarının aleyhine bir düzenleme olduğunu kimse duymasın istiyorsunuz.

İnsanları ekmeğe, işe muhtaç ettiğiniz gibi, bugün bu ülkede zulmünüz arttıkça artıyor ve bu hukuksuzluklara da yüce Meclisi alet etmeye devam ediyorsunuz. Artık çekin şu elinizi Meclisin üstünden ve Meclis iradesini kullansın, kararnameler hakkında gereğini yapsın.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Özkaya…

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hatip, doğrudan, metni benim yazmadığımı, vicdansızlık yaptığımı ve konuyu yanlış beyan ettiğimi söyledi.

BAŞKAN – Sayın Özkaya, iki dakika süre veriyorum.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Sende vicdan olsa." dedi, "Vicdansızlık yapıyorsun." demedi, "Vicdansızsın." dedi.

BAŞKAN – O, şahsı üzerine söz istiyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok, yok…

BAŞKAN – Sayın Emir grubu adına söz istedi. Ben duyuyorum ve dinliyorum her şeyi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu sefer tamamen yanlış anladınız.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yanlış anladınız.

BAŞKAN – Hiç yanlış olmadı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamamen yanlış anladınız.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özkaya.

6.- Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Saygıdeğer milletvekilleri, hayatımın her döneminde, hamdolsun, vicdandan hiç şaşmadım, hep de onun üzerine yürüdüm.

Şimdi, birinci konu şu: Bakın, Kemal Gözler'in anayasa hukuku kitabından açın okuyun.

MURAT EMİR (Ankara) – Anayasa'dan okuyun, Anayasa'dan.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Anayasa'dan okuyun.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Anayasa'yı da okuyun, iyi okuyun Murat Bey.

4 konuda OHAL KHK'leri normal KHK'lerden ayrılır. Bunlardan biri, konu sınırlaması yoktur. OHAL amacına uygun ama konu sınırı yoktur, nettir. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Anayasa'ya bakın, Anayasa'ya.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Anayasa hukuku dersini Burhan Kuzu'dan mı aldınız?

MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Zaten sınırlama getiriyor. OHAL amacı demek sınırlama getirmek demek.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Okuyun ve geçin, ezbere konuşmayın, okuyun ve geçin.

İkinci konu: Arkadaşlar, bu konuların hepsini -evet, vicdan sahibiyiz- bu ülkenin başına bir sıkıntı gelmesin, bu ülkedeki işler doğru yürüsün, teröristler temizlensin, teröristlerle etkin mücadele yapılsın diye… Bir vicdan sahibi Fransa'da terör eyleminde 10 kişi öldüğünde iki yıl OHAL devam edip…

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Onlar OHAL'de kış lastiği değiştirmiyor KHK'yle, KHK'yle kadro getirmiyor.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – …daha sonra OHAL'in bütün sistemini kanuna geçirmesine karşı çıkmayıp, 250 kişinin şehit edilip yaklaşık 3 bin kişinin yaralandığı, gazi edildiği ve binlerce kamu görevlisinin içinde olduğu bir terörist yapıyla, kripto yapıyla mücadeleyi normal yöntemle yapalım diyorsa o kişinin ya iyi niyetinden ya da başka bir şeyinden şüphe etmek gerekir. Bu sebeple, memlekette olağanüstü hâlin kalkması gerektiği gün tartışılır, bu konuda AK PARTİ gereğini yapar.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tabii, her şeyi siz belirleyeceksiniz!

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Kim karar verecek bunlara? Niye her şeye siz karar veriyorsunuz?

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Ama aslolan, bu memleketin huzurunu, sükûnunu temin etmektir, insanların yaşama hakkını garanti altına almaktır, AK PARTİ de bunu yapıyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Huzuru siz bozuyorsunuz siz. Bu insanların huzurunu siz bozuyorsunuz siz, ortaklaştığınız örgütlerle beraber bozuyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – OHAL normal bir şekilde hayatını sürdüren hiçbir vatandaşa da bir sıkıntı getirmiyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tabii tabii!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Nişasta bazlı fast foodların önünü açıyor Şeker Kurumunu kaldırarak.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanabildiği zaten Anayasa'nın açık hükmü.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – İnsanlar bıktı sizlerden.

ALİ ÖZKAYA (Devamla) – Bunları bile bile "Hayır, aksidir." demek ve bize de metnimizin bir başkasının yazdığını söylemek en hafif tabiriyle saygısızlıktır. Biz Ankara Hukuku iyi bir şekilde bitirdik, okuyarak yazarak bitirdik hamdolsun.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim ben de.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Özel…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, ilk önce, tabii, bu hafta birazcık yüksek bir motivasyonla ve yüksek bir önyargıyla yönetiyorsunuz. Burada iki grup birden şahitlik etti. "Vicdansızlık yapmakla suçladı." dedi ya, kürsüye yürürken benim ağzımdan çıkan söz şu, tutanaktan bakarsınız: "'Vicdanınız olsa' demek vicdansızlık yapmakla suçlamak değil, vicdansız olmakla itham etmektir." dedim. Siz dediniz ki: "Ben neden söz istediğinizi…" Sandınız ki ben sizin bir önceki söz vermeyişinize, bu verişinize itiraz… Hiç alakası yok. Ben sadece kelimenin anlamındaki farklılığı söyledim ve size itiraz etmedim. Biraz önceki tavrınız ön yargıdan başka bir şey değil.

Ama şimdi, Murat Bey kendisine yapılan ithamdan dolayı şahsı adına söz hakkını kullanmak istiyor, takdir ederseniz.

BAŞKAN – Şimdi ters oluyor. Biraz önce Murat Bey grup adına konuşma istedi, şimdi onu siz…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu sefer şahsı adına isteyecek efendim şimdi.

BAŞKAN – Şimdi şahsı adına…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet.

BAŞKAN – …bu sefer kendisi isteyecekken siz istiyorsunuz. Karmakarışık oldu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır hayır, ben söz almışken, ne yapacağımızı söyledim.

BAŞKAN – Buyurun, sizi dinliyorum Sayın Emir.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, sayın hatip adımı da vererek bana ithamda bulundu ve ben de kürsüden kendisine… Bu konudaki görüşlerimi Meclisle paylaşmak istiyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hangi ithamda?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hangi itham?

MURAT EMİR (Ankara) – Aynı konuyla ilgili.

BAŞKAN – Sizin adınızı kullanarak ne dedi?

MURAT EMİR (Ankara) – Saygı sınırlarını geçtiğimizi ve vicdansız davrandığımızı… (Gürültüler)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Saygısızca" dedi canım.

BAŞKAN – Duymuyorum ama… Sayın Emir'i duymuyorum ki ben.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, bana haksız ithamına cevap verdim.

MURAT EMİR (Ankara) – Saygısız davrandığımızı ve vicdansız değerlendirdiğimizi ifade etti şahsımın adını vererek.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hayır, hayır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır, hiç öyle bir sataşma yok. Son derece…

BAŞKAN – Saygısız davrandığınız…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Evet, evet "saygısızca" dedi.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Zapta bakın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, en azından "Saygı kurallarına uymaz." dedi.

Buyurun iki dakika. (CHP sıralarından alkışlar)

7.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, Kemal Gözler'in kitabından almış olması iyi bir şey; bu kitabı arada bir okuyorsanız o da iyi bir şey. Ama bu kitaptan öğrendiklerinizi biraz yorumlamanız gerekirdi. Bu kitap doğru bir kitap, iyi bir kitap. Zaten sayın hatip de bizim olduğumuz noktaya yavaş yavaş gelmeye başladı, kırdığı potun farkında.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayır.

MURAT EMİR (Devamla) – Demek mi neymiş? Olağanüstü hâlin amacına uygun olacakmış. (CHP sıralarından alkışlar) Tabii, konu sınırlaması yok, elbette yok ama olağanüstü hâlin amacına uygun olacaksınız. Peki, benim bahsettiklerimin, taşeron düzenlemesinin ne ilgisi var olağanüstü hâlin amacıyla? Hatırlıyor musunuz çıkardığınız kanunu? 20 Temmuzda darbe yaparken çıkardığınız kanunu hatırlıyor musunuz? Neydi? FETÖ'yle mücadele edecektiniz, terörle mücadele edecektiniz. Devletin varlığına fon kuracaktınız diye bir şey var mıydı orada? İşçi düzenlemesi yapacağınız var mıydı? Grevleri önleyeceğiniz var mıydı? İşverenlere müjde vereceğiniz var mıydı?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şeker Kurumu da kalktı, Şeker Kurumu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kış lastiği…

MURAT EMİR (Devamla) – Kar lastiği var mıydı? Bakın, işte, bu, Anayasa'yı ihlal etmektir. Bu şekilde siz Anayasa'yı ihlal ettiniz. Kendi yetkilerinizi kendi elinizle birkaç kişiye verdiniz, saraya teslim ettiniz ve burada göstermelik bir parlamentoculuk oynuyorsunuz. Maalesef Türkiye bugün anayasasızlaştırılmıştır, anayasasızdır, Anayasası her gün ihlal edilmektedir ve bu önemsenmemektedir. Aynı zamanda parlamentosuzlaştırılma yolundadır.

Sizlerin içerisinde de Anayasa'ya, Parlamentoya, millî iradeye saygısı olan arkadaşlarım olduğunu biliyorum ve onlara sesleniyorum: Gelin, hep beraber bu Parlamentonun onurunu kurtaralım, millî egemenliği tekrar buraya getirelim ve burada bu kararnameleri görüşelim. Terörle mücadele edecekseniz evet; FETÖ'yle mücadele edecekseniz evet ama onun dışında, Türkiye'yi kararnamelerle yönetecekseniz, hayır.

Çok teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar).

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ALİ ÖZKAYA (Ankara) – Sayın Başkanım, az önceki cevabımın tekrarıyla yetiniyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, önceden söz talebimiz vardı yalnız.

BAŞKAN – Biliyorum. Sayın Kerestecioğlu, size söz vereceğim şimdi.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şimdi, aynı, benzer gerekçelerle; hem saygısız davranmak, iyi niyetli olmamak, Anayasa'yı okumamış olmak, bilmemekle itham ettiği için sataşmadan söz istiyoruz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Buna cevap verdiler.

BAŞKAN – Sizin grubunuza yönelik mi sarf etti bunları?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Peki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Meral Danış Beştaş konuşacak.

BAŞKAN - Meral Danış Beştaş, buyurun iki dakika

8.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; eminim şu anda siz iktidar sıralarında oturmasaydınız -iktidar sıralarında oturan milletvekili arkadaşlarıma söylüyorum- şu anda kış lastiği KHK'sine karşı çıkardınız. Kış lastiğinin OHAL'in amacıyla ne ilgisi var? Taşeron düzenlemesinin OHAL'in amacına uygunlukla ne alakası var? Evlilik dizilerinin, programlarının OHAL KHK'sinde ne işi var? Savcıların mahkeme kararına itiraz yetkisinin KHK'yle, 15 Temmuzla ne ilişkisi var?

Şimdi bir şeyi savunmak zorunda olmak var, bir de hakikatler var, bir de hukuk var. Anayasa'yı bilmemekle suçluyorsunuz ama vallahi Anayasa'yı ezberledik çünkü o kadar Anayasa cinayeti işleniyor ki her gün, her an, her dakika KHK'lerle ve fiilî uygulamalarla, OHAL KHK'leriyle Anayasa kalmadı, Anayasa çöktü artık. Bu Anayasa'ya dayanan OHAL, Anayasa'yı kaldırdı. Yakında bekliyoruz, "Anayasa Mahkemesi kapatılmıştır, Türkiye Büyük Millet Meclisi kapatılmıştır, şu yolları trafiğe kapattık, şu insanların idamına karar verdik, şu insanların yargılanmamasına karar verdik." diye KHK'ler çıkarsa şaşırmayacak bir hâle geldik.

Şimdi, tek tip kıyafet... Hukukta "çekirdek haklar" diye bir kavram vardır, sayın vekilim bilir. Yaşama hakkı ve suçsuzluk karinesi çekirdek bir haktır. Anayasa 15, AİHS 14, tek tip kıyafet bunlara aykırıdır, KHK'de bir yeri yoktur bunun, açıkça çekirdek hakka tecavüz ediyor. Kemal Gözler de bunun aksini savunmuyor, tam tersine bunu savunuyor. Bu bir fırsata dönüştürülmüştür. Sizin önünüzde bir fırsat olduğu için bunu tepe tepe kullanıyorsunuz ama OHAL bittiğinde bunun hesabını en başta bu KHK'leri savunan ve imza atanlar verecektir diyorum.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir' tarafından, yürütme erki tarafından çıkarılan KHK'lerin OHAL ilanıyla ilişkisinin araştırılması, anayasal ve yasal denetim koşullarının oluşturulması ve denge-denetleme aktörlerinin tekrar aktif olarak sürece dâhil edilmesi amacıyla 11/1/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Karar yeter sayısı istiyorum.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Öneriyi kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Kâtip üyeler arasında anlaşmazlık var. Elektronik cihazla oylama yapacağız.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve süreyi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Karar yeter sayısı vardır, öneri kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, KHK'yle kadro verilecek taşeron işçilere verilmeyen haklarının araştırılması amacıyla 10/1/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (10/1647), ön görüşmelerinin Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

11/01/2018

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 11/01/2018 Perşembe günü (bugün) yaptığı toplantısında siyasi parti grupları arasında oy birliği sağlanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

CHP Grubu Başkan Vekili

Öneri:

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, KHK'yle kadro verilecek taşeron işçilere verilmeyen haklarının araştırılması amacıyla, 10/01/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan 1647 sıra no.lu Meclis Araştırması Önergesi'nin diğer önergelerin önüne alınarak, görüşmelerinin 11/01/2018 Perşembe günlü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, öneri sahibi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi Gürer konuşacaklar.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Değerli milletvekilleri, taşeron sorunu ülkemizin yıllardır süregelen önemli sorunlarından biriydi. Bunun çözümlenmesini tüm siyasi partiler de sendikalar da istiyorlardı. Bununla ilgili, Cumhuriyet Halk Partisinin bundan yaklaşık birkaç ay önce yaptığı taşeron toplantısında, sendikalar taşeron platformuyla birlikte soruna bir çözüm önerisi de getirmişti. Hükûmet, dönemin başbakanı daha önceki süreçte, 2015 seçimlerinde taşeronların tümüne kadro vereceğini açıklamıştı. İki yıllık süre sonunda Meclisin, taşeron konusunu konuşarak çözüme eriştireceğini düşünürken kanun hükmünde bir kararnameyle taşeronla ilgili düzenleme yapıldı. Ne yazık ki bu düzenleme Türkiye'de taşeronla ilgili sorunu çözmek yerine daha karmaşık hâle getirdi. Aynı iş yerinde çalışan, asıl işi yapanla aynı emeği harcayanların asıl kadroya alınmaları ve eşit ücret almaları bizim talebimizdi.

Uygulamada ne yazık ki kamuda taşeron sona erdirilmedi. 26 farklı kamu iktisadi teşebbüsü kapsam dışı kaldı. 5018 sayılı Kanun dışında kalan 36 farklı özel bütçeli kuruluşun da yalnız 8'i kapsama alındı, diğerleri taşeron olarak kaldı. Kamuda mal, yapım işi ve danışmanlık ihalelerinde çalıştırılanlar kadroya alınmadı. Hizmet alımı ihalelerinde personel gideri yüzde 70'in altında ise orada çalışanlar kadroya alınmadı. Çoğu kurumda bu nedenle, yemekhane ve çağrı merkezi çalışanı taşeron kaldı. 14 bin PTT çalışanı taşeron kaldı. Millî Eğitim Bakanlığında, İŞKUR'da, toplum yararına çalışan, Avrupa Birliği projesi kapsamında olan ve aile birliği vesilesiyle çalışanlar kapsama alınmadı. AFAD geçici barınma merkezi çalışanları kadroya alınmadı. Sağlık Bakanlığında, aile hekimliğinde, sivil toplum örgütü olsa da Kızılayda çalışanlar kadroya alınmadı. İller Bankasında, Orman Bakanlığı gibi kuruluşlarda kapsam dışı bırakılanlar oldu. Karayollarında, şeker fabrikalarında, ÇAYKUR'da kadro bekleyenler ne yazık ki umutlarında hüsrana uğradılar. Özellikle, Karayollarında anahtar teslimi çalışan işçiler kadro beklerken bu anlamda yapılan düzenlemede onların bu hakları da verilmedi. Belediyelerde ise durum daha karmaşık hâle getirildi. Belediyelerin kendilerine ait kurmuş olduğu şirketlerdekilerden dilekçe alınmadı. Belediyelerde bu işçilerin devredileceği yeni şirket yapısı oluşturulacak, onunla ilgili de problemler doğacak çünkü belediyelerdekiler belediye kadrosuna alınmayı bekliyorlardı, bu düzenlemede bu haklardan da mahrum kaldılar.

Keza, ücretlerde iyileştirme sağlanmadı. Bu anlamda, güvenlik soruşturması tespit komisyonunun çalışmaları, geçmişe dönük kazanımların ortadan kaldırılması, emekli olan taşeron işçilerinin işsiz bırakılması gibi, iyileşmeler beklerken sorunlar da üretecek düzenlemelere gidildi. Bu anlamda, işe iade davası devam edenler "Davalarımızdan feragat edip işe girelim." talebinde bulunsalar dahi bunlar değerlendirmeye alınmadı. Ayrıca, 4 Aralıktan önce, çeşitli nedenlerle, dört beş yıldır çalıştıkları hâlde çıkarılıp onların yerine bu düzenlemeden haberdar olduğu varsayılan kişilerin işe alınması yeni mağduriyetlerin kapısını açtı. Kısacası, taşeron düzenlemesi, ülkedeki mevcut hâlinden daha karmaşık ve sorunlu hâle getirdi. Oysa emek en yüce değerdir, tüm çalışanların hakları verilmelidir. Özellikle, kamuda mağdur olan kesimin sorunları mutlaka çözüm bulmalıdır ve kamuda çalışan tüm işçilerin -"ama"sız "lakin"siz- tamamı çalıştıkları kurumlarda işe alınmalıdır çünkü onlar, asıl işi yapanla aynı işi yapmakta ama onların o hak edişleri verilmemektedir. Taşeron olgusu ortadan kalkmamış, bu düzenlemeyle taşeron devam etmektedir.

Bu anlamda, yüce Meclisin oluşturacağı Meclis araştırması komisyonuyla Türkiye genelinde sorunun bütünü ele alınarak taşeronla ilgili kalıcı bir çözüm gerekli ve ihtiyaçtır. Emekten yana olan, daha doğrusu taşeronda var olan güvencesiz, sendikasız, hak, adalet arama özgürlüğünün dahi

tanınmadığı uygulamalar bu ülkeye yakışmamaktadır. Bu taşeron modern bir kölelik uygulamasıdır. Bu bağlamda, ortadan kaldırılmasının gerektiğini düşünüyorum çünkü hepinize telefonlar geliyordur, başvurular vardır. Hak ettiğini düşünen insanların, çalışanların, emekçilerin mağduriyeti bu süreçte sonlandırılmalıdır.

Bu anlamda, Meclis araştırmasının Meclisimiz tarafından kabul edilmesini diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gürer.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Aksu. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; taşeron düzenlemesine ilişkin verilen grup önerisi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Taşeronlaşma bir yandan kolay istihdam yolu olarak görülürken diğer yandan çalışanların haklarının haleldar edilmesi anlamında ciddi sıkıntılar getiren bir uygulama olarak karşımıza çıktığından Milliyetçi Hareket Partisi olarak seçim beyannamemizde alt işveren işçilerinin artan sorunlarını çözüme kavuşturmayı ve kamuda çalışan taşeron işçileri kadroya geçirmeyi öngörmüş ve bu yönde Hükûmete defaatle çağrıda bulunmuştuk. Bu nedenle 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle taşeron firmalarında çalışan kardeşlerimizin hak ettikleri kadroya kavuşacak olmalarından ziyadesiyle memnun ve bu çerçevedeki desteğimizin tam olduğunu ifade etmek istiyorum.

Bununla birlikte bazı belirsizliklerin açıklığa kavuşturulması, yapılan bu hayırlı hizmetin haksızlık yaratmadan tamamına erdirilmesi gerekmektedir. Hâlen kamuda vekil, geçici, ücretli ve benzeri farklı adlarla çalışanlar ile 5018 sayılı Kanun kapsamı dışındaki kamu kurumlarında ve KİT'lerdeki taşeron işçilerinin de kapsama alınması gerekir. TİGEM'de, Atatürk Orman Çiftliğinde, feribot işletmelerinde ve birçok KİT'te çalışanlar ile hastanelerde bilgi işlemci, laborant, tıbbi sekreter, tekniker, kimyager, radyolog, sterilizasyon personeli olarak çalışan binlerce sağlık personeli kadro alamamıştır. Asli işleri yaptığı ve aranan tüm şartları taşıdığı hâlde taşeron işçisi sağlıkçılar sadece ihalelerin yaklaşık maliyeti içinde personel giderleri yüzde 70'in altında olduğu gerekçesiyle kadro dışı kalmışlardır. Yine, diğer şartları taşıdığı hâlde bu gerekçelerle birçok bakanlık ve kurumda çalışan taşeron işçilerine de kadro verilmemiştir. Kapsamda olup olmadığı belli olmayan Türkiye Büyük Millet Meclisi, Tarım Kredi Kooperatifleri, kaymakamlıklar, sosyal yardımlaşma vakıfları, okullar ve benzeri yerlerde çalışanlar da aynı durumdadır. Uzun süredir bu şekilde çalışanlara kadro verilmemesi kuşkusuz haksızlık olacaktır. Ayrıca 4 Aralıktan önce çalışmış olanların kapsam dışında bırakılmış olması da hakkaniyete uygun düşmemektedir. Zira yıllarca taşeron işçi olarak çalışıp 4 Aralık öncesi görevlerine son verilmiş olanların kadro hakkı yokken, 4 Aralık günü işe başlamış olanlar kadroya geçeceklerdir. Biz, iyi niyetle yapılan ve destek olduğumuz bu düzenlemede kadro alamayan işçileri Hükûmetin duyacağını ve sayıları sadece binler düzeyinde ifade edilebilecek mağdurları da dikkate alacağını umuyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Iğdır Milletvekili Sayın Mehmet Emin Adıyaman konuşacaklar.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu taşeron yasasını 2002 yılında AKP icat etti. Taşeron düzenlemesiyle işçiler iliğine kadar, alın terine kadar sonsuzca bir sömürüye tabi tutuldu on beş yıl boyunca ve on beş yılın sonunda beklenen, işçilerin beklediği şey... AKP seçim beyannamesinde izah ettiği gibi, işte kadroya alacaktı yani kaş yapacaktı kendilerine ama bir sabah kalktılar, AKP bir kanun hükmünde kararnameyle işçilerin gözlerini çıkarttı ve işçiye sözde bir iyilik yaptığını, bir düzenleme, hukuki düzenleme yaptığını sanıyor. Oysa gerçekten mağduriyet var. Öncelikle, eğer iyi niyetli olsaydı AKP Hükûmeti, grubu bulunan bütün partilerin bu konuda bir konsensüsü vardı, hepsi hemfikirdi, bu düzenleme Meclise getirilir, bütün partilerin katkılarıyla gerçekten adil, vicdana uygun, hakkaniyete uygun bir düzenleme gerçekleştirilirdi ama yangından mal kaçırırcasına ya da totaliter dikta rejiminin bir zihniyeti olarak bir gecede bir ferman yayınlandı ve işçiler daha da mağdur edildi.

Bakın, taşeron işçilere ilişkin düzenlemelerde KİT'ler, özel bütçeli idareler, yine hizmet alım sözleşmesi dışındaki sözleşmelere dayalı çalışan işçiler, bunlar tamamen kapsam dışı bırakılıyor. Genel bütçeli kamu idareleri, özel bütçeli idareler, düzenleyici ve denetleyici idareler, sosyal güvenlik kurumları ve kanun hükmünde kararname ekinde sunulmuş bulunan cetvelde yer alan işçiler de 657 sayılı Kanun'un 4/D maddesine göre süresi belirsiz sözleşmelere tabi tutuluyor dolayısıyla bir güvenceleri yok. İl özel idaresi ve belediyeler ile mahalli kurumlarda çalışan, örneğin, çöp, temizlik, park ve bahçeler gibi işlerde çalışan taşeron işçiler ne yapıldı? Taşerona ait şirketin bünyesinden alınıyor, ilgili idarelerin bünyesinde kurulan yeni şirketlerde tekrar şirket işçisi olarak çalıştırılacak. Yani, aynı iş alanında bir belediyenin asıl kadrosunda yer alan kamu işçisi olacak, bir taraftan da şirket işçisi; böyle ciddi bir ayrıma tabi tutuluyor ve uygulamada aslında… Bugün, Diyarbakır'da 40'ı aşkın büyükşehir belediye işçisi zorunlu olarak emekliye sevk ediliyor. Bu insanlar on beş yıldır emek vermiş, çoluk çocukları var, dayatılıyor, emekliliğe, zorunlu sevke tabi tutuluyor. Sadece bu mudur? Bu değil, sınav sistemi getiriliyor, öte taraftan, disiplin soruşturması… Mantık çok net, AKP'ye muhalif olan işçileri istihdam alanından uzaklaştırıp, yeni istihdam…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Devamla) - …alanları yaratıp yandaşları istihdam etmektir. Amaç budur diyoruz, adaletsizdir diyoruz, hepinizi saygıyla selamlıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Adıyaman.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Ahmet Gündoğdu konuşacaklar.

Buyurun Sayın Gündoğdu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET GÜNDOĞDU (Ankara) – Değerli Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; CHP'nin grup önerisi üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum.

Konu taşeron yasası, taşeron mevzuatı. Bu grup önerisini ve bu düzenleme üzerine Türkiye'de yapılan eleştirileri 3 ana başlıkta değerlendiriyorum.

Bir: Yapılan işe, uygulamaya, içeriğine yönelik eleştiriler. Bu eleştiriler daha iyiye ulaşmak için, daha kapsamlı olmak için yapılan eleştiriler. Zaten bir yıl önce 720 bin kişiyi ancak kapsayan bir uygulamayken bugün 1 milyonun üzerine çıkmış olması da bu yapıcı talep ve eleştirilerden yararlanmamız sonucu gerçekleşmiştir.

MEHMET EMİN ADIYAMAN (Iğdır) – Meclise getirseydiniz.

AHMET GÜNDOĞDU (Devamla) – İkincisi: Yapılma biçimine eleştiri. Olağanüstü hâl süreci, kanun hükmünde kararname; evet, bunlar da anayasal ve hukuki bir yoldur.

Üçüncüsü: Yapana karşı koyma anlayışı. AK PARTİ ne yaparsa yapsın biz zaten karşı koyarız zihniyeti. Buna yapacak, diyecek hiçbir şey yok.

Yapılan nedir, kimleri kapsıyor, kimler yararlanıyor? Kamuda çalışan 450 bin kardeşimiz, belediye ve il özel idarelerinde çalışan 450 bin, altını çizerek söylüyorum her ikisi de sürekli işçi kadrosuna geçmiştir. Kamuda istihdamdı önceki adı, şimdi kadro.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Belediyede yok Başkan, yanlış bilgi o.

AHMET GÜNDOĞDU (Devamla) – Kamuda on iki aydan kısa süreli çalışan 20 bin geçici işçi statüsü, mevsimlik 23 bin işçi, altı aydan dokuz aya çıkma, 4/C'liler 27 bin kişi; 1.379'u Meclisimizde, 1.900'ü TÜİK'te, diğerleri özelleştirme… Ve en önemlisi bundan sonra özelleştirme kapsamına girecek olanlar da direkt bu yasadan yararlanacak. Toplam, 1 milyon 20 bin kişi.

Kamu ile belediye ve il özel idare çalışanları arasında statü olarak, İş Kanunu olarak bir fark yok. Alt işveren tarih oluyor. Bir yıllık, üç yıllık, beş yıllık sözleşme devri bitiyor. Yaş sınırı, eğitim şartı yok. 4 Aralık tarihi esas. Askerlik, doğum, hastalık dâhil doğum iznine ayrılana vekâlet eden de bundan yararlanabiliyor. Feragat, sulh, güvenlik gibi kavramlar… Evet, devletin uygulaması güvenlik soruşturmasını gerektirir. Burada alt işverenle kavgalı olan işçi kardeşimizin feragati istenmiyor, idareye kadro için dava açmışsa kadroyu veriyoruz hükümsüz, bundan feragat etmesi isteniyor. Mevcut ücretleri korunuyor, toplu sözleşme hakkı devam ediyor, sendikalılıkları devam ediyor. 450 bini de elli iki günlük ilave zam, tediye, ikramiye hakkı kazanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gündoğdu.

AHMET GÜNDOĞDU (Devamla) – Bir dakikalık süre istirham ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

AHMET GÜNDOĞDU (Devamla) – Çok teşekkür ediyorum.

Benim geçmişte MEMUR-SEN Genel Başkanıyken talepte bulunduğum, bugünkü iktidarımızın da seve seve hayata geçirdiği yüz binlerce arkadaşımızın sözleşmelilikten kadroya geçişi… Elbette bunu niçin söylüyorum? Bugün yapılan, çalışanların çoğunun beklentisinden de ileri bir düzenlemedir. İyinin her zaman daha iyisi vardır. Daha iyisini bekleyen tüm çalışanlarımızın daha iyisini beklemek için bize güvendiklerinden dolayı onları tebrikle, takdirle anıyorum. İyisini yapan biziz, daha iyisini de inşallah yapmak bize nasip olacak diyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Daha iyisini CHP yapacak.

AHMET GÜNDOĞDU (Devamla) – Emek veren bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şunu bir araştıralım, söylediğiniz rakamları bir araştıralım, kuralım da komisyonda bir araştıralım bakalım söylediklerinizin ne kadar doğruymuş.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.54

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.09

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Barış KARADENİZ (Sinop), İshak GAZEL (Kütahya)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48'inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Gündemin oylaması yapılacak işler kısmına geçiyoruz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.- Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı 01.10.2016 ila 30.04.2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde Andiçmeden Aralıksız Olarak Genel Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20.07.2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Sıra Sayısı: 507) (x)

BAŞKAN - 1'inci sırada yer alan, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın Birinci Yasama Yılı ile İkinci Yasama Yılı 1/10/2016 ila 30/4/2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde Ant İçmeden Aralıksız Olarak Genel Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20/07/2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu'nun görüşmeleri 10/1/2018 günü saat 18.40'ta tamamlanmıştı.

Sayın milletvekilleri, üye tam sayısının salt çoğunluğunun tespit edilmesi için yapacağımız açık oylamada Komisyon raporunun kabul edilerek üyeliğin düşmesi için 276 oyu arayacağız. Kabul oyunun 276'nın altında olması durumunda Komisyon raporu kabul edilmemiş ve milletvekilliği düşmemiş olacaktır.

Şimdi, yapacağımız açık oylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, oylama için üç dakika süre vereceğim.

Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için öngörülen üç dakikalık süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

(x) 507 sıra sayılı Basmayazı 9/1/2018 tarihli 46'ncı Birleşim Tutanağına eklidir.

Ayrıca, vekâleten oy kullanacak sayın bakanlar var ise hangi bakana vekâleten oy kullandığını, oyunun rengini ve kendisinin ad ve soyadı ile imzasını da taşıyan oy pusulasını yine oylama için öngörülen üç dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, pusula veren sayın milletvekilleri lütfen Genel Kurulu terk etmesinler, okuyacağım pusulaları.

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN – Pusula veren sayın milletvekillerin isimlerini okuyorum:

Sayın Saadet Becerekli? Burada.

Sayın Mahmut Celadet Gaydalı? Burada.

Sayın Sırrı Süreyya Önder? Burada.

Sayın Nihat Akdoğan? Burada.

Sayın Alican Önlü? Burada.

Sayın Mahmut Toğrul? Burada.

Diğer pusula veren sayın milletvekillerini okuyorum:

Sayın Azmi Ekinci? Burada.

İstanbul Milletvekili Sayın Berat Albayrak’a vekâleten Sayın Bekir Bozdağ? Burada.

Sayın Nureddin Nebati? Burada.

Sayın Hakan Çavuşoğlu’na vekâleten Sayın Faruk Özlü? Burada.

Sayın Bennur Karaburun? Burada.

Sayın Ahmet Arslan’a vekâleten Sayın İsmet Yılmaz? Burada.

Sayın Fatma Güldemet Sarı? Burada.

Sayın Ahmet Demircan? Burada.

Sayın Mevlüt Çavuşoğlu’na vekâleten Sayın Süleyman Soylu? Burada.

Sayın Nihat Zeybekci’ye vekâleten Sayın Osman Aşkın Bak? Burada.

Sayın Ayşe Keşir? Burada.

Sayın Recep Akdağ’a vekâleten Sayın Mehmet Şimşek? Burada.

Sayın Binali Yıldırım’a vekâleten Sayın Nurettin Canikli? Burada.

Sayın Ahmet Selim Yurdakul? Burada.

Sayın Mehmet Parsak? Burada.

Sayın Zühal Topcu? Burada.

Sayın Muharrem Varlı...

Sayın Mehmet Özhaseki’ye vekâleten Sayın Bülent Tüfenkci? Burada.

Sayın Abdulhamit Gül’e vekâleten Sayın Naci Ağbal? Burada.

Sayın Veysel Eroğlu'na vekâleten Sayın Jülide Sarıeroğlu? Burada.

Sayın Mehmet Metiner? Burada.

Sayın Hayati Yazıcı? Burada.

Sayın Meral Danış Beştaş? Burada.

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN - Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı, 01/10/2016 ile 30/04/2017 döneminde Anayasa'nın 81'inci maddesine uygun biçimde ant içmeden aralıksız olarak Genel Kurulun 212 birleşimine katılmamasına bağlı devamsızlığı nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İç Tüzük'ün 138'inci maddeleri uyarınca gerekli değerlendirmenin yapılması için Başkanlık Divanının 20/07/2017 tarihli ve 41 numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171), Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyon Raporu'nun açık oylamasını bildiriyorum:

Oy Sayısı : 324

Kabul : 302

Ret : 22 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Barış Karadeniz	İshak Gazel
Sinop	Kütahya

Bu sonuca göre Komisyon Raporu kabul edilmiştir.

Böylece Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın Milletvekilliği düşmüştür.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.27

(x) Açık oylama kesin sonucunu gösteren tablo tutanağa eklidir.

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Ayşe Nur BAHÇEKAPILI

KÂTİP ÜYELER: Bülent ÖZ (Çanakkale), İshak GAZEL (Kütahya)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 48'inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

Sayın Kerestecioğlu, size söz vereceğim. Gerçekten özür dilerim, hiçbir kastım yoktu, o anki gerginlikten dolayı böyle bir şey oldu. Bunu da bilmenizi istiyorum. İnanmak tabii ki size kalmış olan bir şey.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

38.- İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın milletvekilliğinin düşürülmesi kararının bu Meclis için utanç verici bir durum olduğuna ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, eğer bir gerginlik varsa o gerginlik gerçekten bizim yaşadığımız gerginliktir. Bu Mecliste 6'ncı kez milletvekilliği düşürülüyor ve Leyla Zana öyle kabul, ret oylarına sığacak bir şahsiyet değildir. O, sonsuza kadar aslında Türkiye'de vekildir. Yirmi dört yıl sonra yine onun vekilliğini düşürmek AKP iktidarına ve sizlere nasip olmuştur. Bu, gerçekten, Meclis adına utanç verici bir durumdur. Yaşanan bu durumdan sonra Mithat Sancar bununla ilgili bir kısa konuşma yapacaktı. Zaten Kamu Denetçiliğiyle ilgili herhangi bir konuşma yapmayı düşünmüyoruz. Bu nedenle kendisine kürsüden kısa bir söz vermenizi rica ediyorum.

BAŞKAN – Peki, buyurun Sayın Sancar.

Süreniz iki dakika.

39.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın milletvekilliğinin düşürülmesi kararının bu Meclis için utanç verici bir durum olduğuna ilişkin açıklaması

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan ve burada olan az sayıda değerli milletvekilleri; biraz önce AKP sıralarında büyük bir heyecan vardı, sıralar uzun zamandır görmediğimiz kadar doluydu. Büyük bir şevkle koştular geldiler çok tarihî bir karara imza atma heyecanıyla oylarını kullandılar ve şimdi sanıyorum 10 kişi bile yok.

Burada Leyla Zana'nın vekilliğinin düşürülmesi kararı için bu kadar heyecan duyan, bu kadar şevkle oy kullanan bu vekillere şunu hatırlatalım: Aldığınız karar tarihî bir utancın tekrarından çok daha fazla bir anlam taşıyor. Evet, bundan yirmi üç yıl önce bu Mecliste tarihî bir ayıp ve utanç yaşanmıştı. Şimdi, AKP yeni Türkiye ve yenilik iddialarıyla uzun süredir propaganda yaparken eskinin bütün kötü uygulamalarını fazlasıyla hayata geçirmektedir. Tek yenilik vardır AKP'nin yaptığı, eskinin adaletsizliklerini, haksızlıklarını ve kötülüklerini geçmiş olmak yani adaletsizlik, haksızlık ve kötülükte birinci sıraya gelmiş olmak. Bu bir madalyayı gerektiriyorsa bu madalyayı takacaksınız fakat bu madalya bir ibret ve utanç madalyası olacaktır.

Öte yandan, İslami siyasal gelenekte var olan muhalif ve demokrat nüveleri de getirip devlet aklının kirli kucağına teslim etmiş olmanın utancını tabanınıza, vicdanlı bütün seçmenlerinize, onların takdirine havale ediyoruz. Leyla Zana'nın vekilliği buradaki oylarla düşemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Son, bir dakika rica edeceğim.

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen bir dakikada.

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Leyla Zana bu ülkede barışın, onurlu yaşamın, kimliğine ve kişiliğine sahip çıkma iradesinin sembolüdür; en zor şartlarda, sizin kendisine muhalefet ettiğinizi iddia ettiğiniz o devlet aklı zihniyetine karşı o kararlı duruşu sergiledi, şimdi o devlet aklının gönüllü uygulayıcıları -daha ağır bir kelime söylemek istemiyorum- gönüllü icracıları durumuna gelmiş olan sizlere karşı da bu onurlu duruşu sonuna kadar hakkıyla savunmaya devam edecektir.

Burada aldığınız kararın ne anlama geldiğini yakınlarınıza anlatamayacaksınız, bırakın tarihe, bırakın halkların vicdanına. Her bir oy burada kayda geçmiştir. Yarın, tıpkı Denizlerin idamında olduğu gibi, karşınıza çıktığında, bugün ondan utanç duyanlar gibi utanç duyacaksınız. Bu utançla sizi baş başa bırakıyoruz ve birleşimin bundan sonraki kısmına katılmıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

(HDP milletvekillerinin Genel Kurul salonunu terk etmesi)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sancar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Efendim Sayın Tanal, nedir talebiniz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 60'a göre pek kısa bir söz talebim var mümkünse.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakika, yerinizden.

40.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Konya Milletvekili Ahmet Davutoğlu hakkında devamsızlık nedeniyle herhangi bir işlem uygulanmamasına ve siyasi yaşamda zor olan kararların her zaman Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ayşe Nur Bahçekapılı'nın nöbetçi olduğu tarihlere denk getirildiğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'mızın 11'inci maddesi "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır." der. Anayasa'mızın 10'uncu maddesi "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." der ve bugün, bu açıdan baktığımız zaman, Leyla Zana'nın milletvekilliğinin düşürülmesi… Parlamentoya gelmeyen Sayın Ahmet Davutoğlu hakkında bu işlem yapılmamakta, Leyla Zana hakkında yapılmakta. Aynı şekilde, siyasi yaşamda zor olan çok kararlar var ve bu Türkiye Büyük Millet Meclisinde 4 Meclis başkan vekili var, bu zor kararların hepsi ne hikmetse nöbet olarak size düşürülüyor. Bunlar neden bilinçli olarak sizin nöbetçi olduğunuz haftaya getiriliyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal ama bu konuyu görüşmeye ve cevap vermeye de değer görmüyorum. Biz burada görev yapıyoruz, gündemimiz neyse onu uyguluyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Özel, sizden önce Sayın Muş'un bir söz talebi var, onu dinleyelim önce.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii tabii.

BAŞKAN – Sayın Muş, buyurun.

41.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bugün yaptığımız görüşme ve oylama, karma komisyonun Genel Kurula göndermiş olduğu bir raporun değerlendirilmesi ve ondan sonra bununla alakalı verilen bir karardır. Burada az önce karar verilen ve karma komisyonda görüşülüp raporu buraya gönderilen milletvekili Anayasa'ya uygun şekilde yemin etmemiş ve 212 birleşim Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantılarına katılmamıştır. Bunun neticesinde karma komisyon bir karar almıştır ve Genel Kurulda bu oylanmıştır.

Dolayısıyla, buradan çıkıp, kürsüden söylenen "Eskinin kötülüklerini geçtiniz, eskinin yanlışlıklarını geçtiniz, bu madalyayı takabilirsiniz." gibi ifadeleri reddediyoruz. Bu ifadeleri kullananlar, milletin kendilerine hangi madalyayı uygun gördüğünü çok iyi biliyorlar, o madalyayı takıp gezebilirler. Hiçbir zaman…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – AK PARTİ reformist bir partidir, AK PARTİ Türkiye'de özgürlükleri genişleten bir partidir, AK PARTİ Türkiye'de demokrasinin güçlenmesi için mücadele eden bir partidir ve bu özelliklerini hiçbir zaman, hiçbir surette kaybetmeyen, kaybetmemiş ve kaybetmeyecek olan bir partidir. Dolayısıyla bu noktada partimize yönelik ortaya atılan ithamların tamamını reddettiğimizi ifade ederim.

Teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özel…

42.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013, 2104, 2015 ve 2016 yılları raporlarının görüşmelerinin Mecliste çoğunluğun bulunmadığı bir sırada yapılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, gündeme devam ettiğimiz durumda, kamuoyunda "ombudsmanlık" diye bilinen Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013, 2014, 2015, 2016 raporlarını görüşeceğiz. Oysa kurum 2006'da kurulup, anayasal dayanaktan yoksun olduğu için iptal edilip Anayasa Mahkemesi tarafından, daha sonra anayasal dayanağına -yapılan referandumla- 2010'da kavuştuktan sonra 2012'de yeniden kurulan kurum kendi kanuna göre her yıl Meclise bu raporları yollaması ve yıllık görüşülmesi lazımdı. Üzerinde açılacak olan genel görüşmede de gruplar yirmişer dakika o yılı değerlendirecekti. 2013, 2014, 2015, 2016 görüşmeleri yapılmamış, raporlar gelmiş ama bu görüşmeler yapılmamış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bugün âdeta ilk kez, bir anayasal kuruma, Adalet ve Kalkınma Partisinin kanununu çıkardığı ve bütün eleştirilere rağmen yönetimini oluşturduğu, Başdenetçisini seçtiği, denetçilerini belirlediği, oralarda da ortaklaşmadığı bu kuruma bir torba yapıldı şimdi, dört yıllık rapor burada görüşülecek ve bir yasak savulacak. Üstüne üstlük Meclisin durumu ortada. Yani bu kadar ciddi, önem verdiğimiz, ciddiye aldığımız bir durum ama Meclisin durumu da ortada. Yani buna sizin şu anda… Usul yönünden itirazım olacak eğer hepsi bir görüşülecekse, başka, onu zaten

Kamu Başdenetçisinin bizi arayan uzmanlarına, danışmanlarına da ifade ettim ama bu şartlar altında bu raporun görüşülmesi kuruma da, bu kurumdan bir şeyler bekleyen mağdurlara da, insan hakkı ihlallerine uğramış kişilere de büyük haksızlıktır. Gerçekten, hani, birçok şeyi siyaseten, ondan bundan söylüyoruz ama bunun hakikaten kimseye faydası yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitireyim.

BAŞKAN – Son bir dakika, tamamlayın lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, zaten bitti.

Kurumun içini boşaltan, kurumu işlevsiz kılan, kurumun arkasındaki Meclis iradesini fiilen yok gösteren, sıfırlayan, kurumu Meclis tarafından da, iktidar partisi tarafından da ciddiye alınmayan bir kurum hâline getiren bir yapıya dönüşecek. Bu görüşmelerin devamında ben bir fayda görmüyorum. Bunu salı gününe bırakalım veya diliyorsanız yarına bırakalım ama gruplar toplansın, grubunu toplasın iktidar partisi. Toplantı yeter sayısı yok, karar yeter sayısı yok. Bu aşamada bir yoklama olmayacağı için ihtiyaç duyulmayabilir ama gerçekten ayıplı bir durumla karşı karşıyayız. Herhâlde bundan ne kurum memnun olur ne de bu kuruma yıllar önce çok ciddi bir önem atfeden ama daha sonra herhâlde o iddiasından vazgeçmiş olan iktidar partisi.

Çok teşekkür ediyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım….

BAŞKAN – Sayın Muş…

43.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminin belli olduğuna ve Meclisin çalışmasına devam etmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemi bellidir. Dolayısıyla, hem kurumun ilgili temsilcileri hem milletvekillerimiz buradadır ve Meclisin çalışmasına devam etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şunu ifade etmek isterim: Madem bu kadar önem atfediyorsunuz, iktidar partisine dönüp "Grubunuz burada yok." diyeceğinize, kendi grubunuzu bir getirin, bir görelim kendi grubunuzu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben "Meclisin durumu ortada." dedim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – "İktidar grubu" diyorsunuz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır "Meclisin durumu ortada." dedim.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – "İktidar grubu" diyorsunuz.

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayalım lütfen Sayın Özel.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Kendi grubunuz yok ortada. Sizin ne kadar önem atfettiğiniz buradan belli. Burada üç beş kişisiniz, kalkıp oradan "İktidar partisinin grubu burada yok, bu görüşmeyi erteleyelim." gibi bir ifadeyi… Önce insan kendine bir bakar, ondan sonra iktidara bir şey söyleyecekse ona göre söyler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, sizler de çok iyi biliyorsunuz ki gündemimizi değiştirme yetkisi Sayın Divanın elinde olan bir şey değildir. Gündemi değiştirme, görüşülecek olan konuların ertelemesinin yollarını biliyoruz. Dolayısıyla, şu noktadan itibaren bizim Divan olarak yapacak bir şeyimiz yok. Görüşmelere başlayacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, tutanağa önce şu geçsin: Tabii, bir insan bu kadar ön yargılı olunca, bu kadar iktidar kibrine bürünmüş olunca böyle şeyler yapıyor. Ben "Meclisin durumu ortada." dedim. Ayrıca, bir kez, demokrasilerde Meclisi çalıştırma sorumluluğu iktidar partisine aittir; bir.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Çalıştırıyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Burada yeterli sayıda milletvekilini bulunduracaksınız, takır takır işinizi yapacaksınız.

İkincisi, bu kurum sizin fevkalade önem atfettiğiniz bir kurum. 2006'da bununla ilgili neler dediniz, 2012'de neler söylediniz ama dört yıldır… Böyle dört yıllık bütün rapor yirmişer dakika görüşülecek ve Meclisin durumu ortada. Ama bu kurumu kuran ben değilim; kuran, sizin talebinizle yüce Meclisin iradesidir. Kuruma saygılıyız, önem de atfediyoruz ama ben "Meclisin durumu ortada." diyorum, "İktidara yükleniyorsun." Ayrıca muhalefet partilerinin, "Efendim, Meclisin durumu ortada." deme ihtiyacı da yoktur. Çünkü iktidara talipsen Meclisi yönetmek baş görevindir senin.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yarın iktidar olduğumda aynı soruyu sen bana soracaksın, bu böyledir.

Sayın Başkan, o zaman şöyle bir şey söyleyeyim: Usul yönünden bir itirazda bulunmak durumundayım bu tartışmanın dışında. Ben burada belki iktidar partisi de şöyle bir bakar, "Biraz önce 300 kişi buradaydık, şimdi 20 kişiyiz." deyip belki bir şey söyler.

BAŞKAN – Evet, usul açısından itirazınızı dinleyeyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Usul yönünden itirazım şu Sayın Başkan: Kurumun kuruluş kanunu, kurumun kanunu gereği Meclise karşı mükellefiyetleri var. Meclisin de yasaya karşı sorumlulukları var. Bunlar gereğince dört yıl boyunca bu raporlar gelip Mecliste bu raporların her birisinin süresi içinde görüşülmesi lazımdı. Bu görüşülmedi. Bugün bir eksik ortadan kaldırılacaksa bu, yasaksavar şekilde olmaz. Hiç değilse bu kurumun bu görüşmelerinin her bir dönemiyle ilgili bir tur, her bir yıl raporuyla ilgili bir tur görüşme yapılması gerekir. Aksi takdirde burada bu görüşmeleri gruplara toplam yirmi dakika söz verip, hani iktidar bir uzlaşma arayışında bir yönetme niyetinde olsa meseleyi…

Ben onu da söyledim arayan arkadaşlara, "Ya, hiç olmazsa yirmişer değil, gruplara birer saat süre teklif edin. Bütçe görüşmesi gibi bir gün özel gündemle toplanalım, dört yıllık raporu -madem yirmi dakika buna düşen pay- hiç değilse birer saat konuşarak görüşelim" dedim. Bu kadar yapıcı bir muhalefet partisi teklifine karşı "Duymuyorum, görmüyorum, konuşmuyorum, gözlerimi kapıyorum, yirmi dakikada dört yılı gidelim, önümüze bakalım." Bu doğru değil Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Özel, bakın, şimdi Karma Komisyon…

Buyurun, yerinize oturabilirsiniz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, o zaman talebimi ileteyim. Eğer bu dört…

BAŞKAN – Ben bir açıklamamı yapayım, talebinizi tekrar alacağım sizin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, haklısınız, tamam Sayın Başkan.

BAŞKAN – Çünkü üç aşağı beş yukarı anladım talebinizin ne olacağını.

Şimdi, Karma Komisyon usul ekonomisini ve raporların birbirleriyle olan ilgisini gözeterek 2013 ile 2016 yılları arasındaki raporları birleştirerek birlikte görüşmeyi uygun görmüş. Tabii ki bu komisyon raporundan sonra, Meclis Başkanlığımız da söz konusu bu raporların Komisyon kararına dayanarak Genel Kurulda görüşülmesi düşüncesiyle bunu gündeme almış.

Şimdi, bu andan itibaren bizim yapabileceğimiz hiçbir şey yok çünkü AK PARTİ grup önerisi kabul edildiği zaman da aynı şekilde, bu şekilde görüşülmesi kabul edilmişti grup önerisinde de. Komisyon kararı var, Başkanlığın Genel Kurula sevki ve gündeme alınması söz konusu, Danışma Kurulunun kabulü söz konusu, bizim bu konuda gündemi değiştirme gibi bir yetkimizin olmaması söz konusu olduğu için, biz görüşmeye başlayacağız.

Buyurun.

Siz herhâlde bir usul tartışması açacaksınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, şimdi, bir ombudsmanlık ya da Kamu Başdenetçiliği raporuyla, bunu, o kurumun mali raporuymuş da ibra yapıyormuş gibi düşünmeyin.

Esas sıkıntı şu zaten: 2013 raporunu açıyorsunuz, oradaki mağduriyetlerin giderilmesi giderilmemesi, o konudaki çalışmalar, bu kurumun Meclise karşı mükellefiyetinin karşısında, Meclisin kamuya karşı mükellefiyeti ve sorumluluğu gereği zaten o yıl yapılması lazımdı. Bunu hem buraya…

BAŞKAN – Sayın Özel, sizi gayet iyi ve net bir şekilde anladım ama bu talebiniz doğrultusunda, şu anda, Meclisi idare eden Divan olarak benim ve kâtip üyelerin yapabileceği hiçbir şey yok, ben de bunu anlatmaya çalışıyorum size.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O zaman, bu tutumda olmanız durumunda, aynı torba kanunlarda Anayasa'ya aykırılık iddiamız gibi, siz hep aynı savunuyorsunuz…

BAŞKAN – Aynı savunuyorum değil, gerçek bu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, gerçek değil, orada oturan…

BAŞKAN – Sayın Özel, sizden bir şey rica edeceğim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, Başkan.

BAŞKAN – Gündemi değiştirme yetkisinin Başkanda, Genel Kurulu yöneten Başkanda veya Divanda olabildiğine dair bir Tüzük maddesi bana gösterin, bunu yapacağım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir an için, yerinizde, bu konuda benim gibi düşünen bir Meclis başkan vekilinin olduğunu düşünün.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Ne yapacak?

BAŞKAN – Yapamaz bir şey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onu söyleyeyim diye söz istedim.

BAŞKAN – Yapamaz, Tüzük dışı davranmış olur Sayın Özel.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Özel, yani değiştiremiyorsun gündemi. CHP yönetmiyor Meclisi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O yüzden, zaten bu tip işler hep iktidar partisinden gelen Meclis başkan vekillerine denk getiriliyor. Der ki: "Kardeşim, yasa gereği ayrı ayrı görüşülmesi gereken bir şeyi Meclis gündemine Başkanlık her ne kadar sevk etmiş olsa da ben bunu hukukçu kimliğimle ve meselenin…"

BAŞKAN – Bunu söyleyebilme imkânı yok çünkü bunun birlikte görüşülmesi…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaparsınız, onlar da usul tartışması açarlar.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Nasıl yapacak ya!

BAŞKAN – …Danışma Kurulu tarafından Genel Kurulca kabul edilmiş. Genel Kurulun üzerinde herhangi bir irade söz konusu olamaz, olması mümkün değildir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir şey söyleyeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Genel Kurulun Danışma Kuruluyla karar verdiği bir noktada hangi partiden olursa olsun bir başkan vekilinin gündemi değiştirme yetkisi yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kararla burada yapabiliriz, karara sunalım.

BAŞKAN – Olduğu maddeyi gösterin bana, derhâl değiştireceğim gündemi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Bir madde söyleyebilir misiniz bana İç Tüzük'te.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii ki.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Özgür Bey, ben konuşabilir miyim?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki.

Rica etti "Ben bir şey söyleyeyim." diye.

BAŞKAN – Gösterin ama o maddeyi bana.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, ben göstereceğim bir dakika. "Lütfen ben konuşayım." dedi diye ben şey yaptım yani. Belki yapıcı bir şey söyler.

BAŞKAN – Tamam nasıl isterseniz. Sizin bittiyse sözünüz Sayın Turan'a söz vereceğim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Ben bir şey söyleyeyim." dedi diye bir centilmenlik yaptım. Allah Allah…

BAŞKAN – Peki, tamam. Sonra size söz veririm.

Buyurun Sayın Turan.

44.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Kamu Denetçiliği Kurumunu ve yıllık raporların görüşmelerini önemsediklerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kırk yılda bir yapacağı tuttu, onu da siz sabote ettiniz Başkanım.

Sayın Başkan, az önce kıymetli grup başkan vekilinin itirazlarını dinledik. Buna ilişkin Genel Kurulun kararı daha önceki oturumda alındı, gündemimiz belli. Sayısal veriler, demokratik kurallar, hepsi zaten İç Tüzük'ümüzde yazılı. Biz bu ombudsman komisyon raporunu görüşmek istiyoruz. Buna ilişkin de zaten ön talebimiz var. Oylamalar yapıldı ve Genel Kurulun gündeminde var zaten bu. Bunu ne başkan vekilinin ne bizim belirleme yetkimiz yok bu saatten sonra. Biz bunu görüşmeye bir an önce başlamak taraftarıyız Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Başka şansımız yok zaten sayın milletvekilleri.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yok zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var şans, var efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bu tartışmalarımız zaman kaybından başka bir şey değil şu anda Sayın Başkan.

BAŞKAN – Kaybolsun zaman, ne yapalım, çözelim meseleyi.

Buyurun.

45.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, kısaca söyleyeyim: Burada ilk kez bir kamu başdenetçiliği raporu görüşülüyor ve biliyoruz ki bu kötü örnekler dört sene sonra karşımıza şöyle çıkacak: "2018 yılının Ocak ayında da böyle yapılmış." Bir usul oluşturuluyor, bir kötü örneğe alet oluyoruz ve bakın, ne sonuç doğuracak biliyor musunuz? Buraya başvuran, kimsesizin kimsesi olsun diye bu kuruma başvurmuş. Hiçbir yerde çare kalmamış, gelmiş buraya başvurmuş. Raporlarını sunuyorlar. Zamanında görüşmeyince o mağduriyetin, o mağdurun başvurusunun da bir kıymeti kalmıyor. Burada bunu yapınca biz şu esnekliği, şöyle yeni bir usulü kabullenmiş olacağız: 2017, 2018, 2019, 2020 raporları 2021'de görüşülecek.

BAŞKAN – Sayın Özel, ne yapalım söyleyin. Somut örnek söyleyin bana, ne yapalım?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bakın, Anayasa'dan aldığınız yetki…

BAŞKAN – Hangi yetki, maddesini söyleyin bana.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – …ettiğiniz yemin, hukuk devletine bağlılık, Anayasa'ya bağlılık… Anayasal bir kurumun yasasına uyulmamış, şimdi sizi burada… Dört yıllık raporu bir kerede paketleyip, torbalayıp 20 milletvekili önünde sıfırlamaya çalışıyorlar

BAŞKAN – Sayın Özel, ne yapabiliriz, bana bir söyleyin somut olarak.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bunları görüştük Sayın Başkan.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunu usulüne uygun, ayrı ayrı müzakere edilmek üzere komisyona iade edin.

BAŞKAN – Hangi maddeye dayanarak bunu yapacağım ben?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Komisyona iade edin.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Nasıl yapacak onu?

BAŞKAN – Hangi maddeye dayanarak bunu yapacağım?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Meclis Başkanının yetkisindedir, yapmamış; Genel Kurulda itiraz ediyoruz. Onun vekili olarak siz, bunu yeniden görüşmek üzere komisyona iade ediniz diyorum, bu kadar basit.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Veya şimdi oya sunsun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Muş…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın grup başkan vekili hem Cumhuriyet Halk Partisinin grup başkan vekili hem de Meclisi kendisi idare etmeye çalışıyor, kendi istediği gibi olacak.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Allah Allah! Ya olur mu?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – "Hangi maddeye göre?" diye Sayın Başkan buradan bir soru soruyor. "Gündemi değiştir…" Hangi maddeye göre değiştirecek?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Usul tartışması açacağız. Usul tartışması konusunda…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, burada konuşuyorum.

BAŞKAN – Genel Kurulun kararı usul tartışmasıyla değiştirilemez. Genel Kurulun kararı değiştirilemez, hayır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır hayır, usul tartışması açarsın, Genel Kurulun kararını alırsın, yollarsan yollarsın.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

Lütfen sözümü kesmeyin Sayın Özel.

BAŞKAN – Son derece karşıyım, doğru görmüyorum. Genel Kurul…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yollarsın gider.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan… Sayın Başkan…

BAŞKAN – O zaman öyle bir yol açıyorsunuz ki siz, burada oturan Meclis başkan vekili veya herhangi bir grup başkan vekili…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – …görüşülmesini istemediği bir yasada şu söylediğiniz, ileri sürdüğünüz yöntemi benimser, eğer sizin grubunuzdan herhangi bir Meclis başkan vekili de burayı yönetiyorsa ilgili maddeyi görüşmeden kaldırır. Böyle bir yol açılabilir mi? Danışma Kurulu olmuş, Genel Kurul karar vermiş, bütün bunları yapacağız, ondan sonra da usul tartışmasıyla Genel Kurulun kararını hiçe sayacağız!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – O zaman da itiraz etmediler Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Biraz önce “hukukun evrensel ilkeleri” dediniz ya, “hukukun üstünlüğü” dediniz ya tam sizin bu söylediğiniz usulde biz hukuku çiğnemiş olacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hukuksuzluğa alet olmamak için diyorum ya!

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Muş, sizi dinliyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bak, böyle yaparsan 2022’ye kadar bir daha bunların raporu görüşülmez. 2017, 2018, 2019, 2020’yi de 2021’de görüşecek.

BAŞKAN – İleriye dönük bir varsayımda bulunmayalım da…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN - Sayın Muş, sizi dinliyorum.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, bakın, burada ortaya atılan iddiaların İç Tüzük’te yeri yok. Sizin yapacağınız tek şey, şu an İç Tüzük’e uygun şekilde Parlamentoyu yönetmektir. Burada gündeme gelmiş, gündeme alınmış olan raporları komisyona iade etmek gibi bir yetkiniz yok, varsa çıksın grup başkan vekili hangi maddeye dayanarak böyle bir iddia ortaya atıyor, bunu ifade etsin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olmadığına ilişkin madde hangisi?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Dolayısıyla ne teamüllerde böyle bir şey var… Daha önceki dönemlerde de istemedikleri maddeleri ya da kanunları “Komisyona iade edin.” ya da “Anayasa’ya uygun değil.” tartışmaları açtılar ama bunun İç Tüzük’te yeri yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu ilk olay, böyle bir teamül yok Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Dolayısıyla sizin yapacağınız tek şey Genel Kurulu çalıştırmaktır, gündeme devam etmektir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, son kez söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O da şu: Defalarca burada Anayasa'ya aykırı olduğunu iddia ettiğimiz kanunlarla ilgili daha başlangıçta usul tartışmaları açtık ve Genel Kurulun görüşüne başvuruldu, bazen de başvurmadan başkan "Kanaatim değişmedi." dedi. Bugün burada siz şunu yapabilirsiniz: Bir usul tartışması açarsınız, açtığınız usul tartışması sonucunda Genel Kurulun kararını alırsınız. Genel Kurul her yıl ayrı ayrı görüşülmesi gereken, açıkça kanuna aykırı ve bir anayasal kurumu kullanma yolunu vatandaşlara fiilen kapatacak yani daha doğrusu, her dört senede bir, beş senede bir, sekiz senede bir rapor görüşme sonucunu doğurabilecek bir işi ilk günden kesmiş olur, hep beraber yollarız, giderler her yılı ayrı ayrı getirirler, tıkır tıkır görüşürüz; bunu söylüyorum. Daha önce sizin de örnekleriniz var, Anayasa'ya aykırılık iddia ettiğimiz kanun metinlerinde nasıl başta usul tartışmaları açıldı, açarsınız Genel Kurulun kararını sorarsınız. Bunu söylüyorum, başka da bir şey demiyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Öyle olursa seneye kalıp dört senelik görüşülecek.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaptılar defalarca ya.

BAŞKAN – Başka bir şey demiyorsanız teşekkür ederim.

Sizin söylediğiniz yöntemle yani açılacak olan bir usul tartışmasıyla Genel Kurulun almış olduğu karar asla değiştirilemez. Ben bu görüşmeye devam edeceğim. İç Tüzük'ün 49'uncu maddesinden aldığım yetkiye göre ve yetkilerimin sınırlarını bilerek bu görüşmeye devam edeceğim. Ayrıca, 75'inci madde gereğince de benim "Komisyona havale" diye bir yetkim yok. Usul tartışmasından sonra Genel Kurulun kararını hiçe saymak zaten hukuk dışı bir uygulama. Dolayısıyla yeterli görüyorum bu tartışmayı ve görüşmeye başlıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Genel Kurul oylarını değiştirmiş olabilir, düşüncesini değiştirmiş olabilir Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları üzerindeki görüşmelere başlıyoruz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

2.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/8, 5/5, 5/4, 5/3) (S. Sayısı: 289 ve 289'a 1'inci Ek) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Ayrıca, kurum, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı bir kurum olduğu için Komisyonun yanında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Temsilcisi de yer almaktadır.

Kamu denetçiliği kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 yıllık raporları hakkında Karma Komisyon raporları üzerinde yapılacak görüşmede İç Tüzük'ün 72'nci maddesine göre, siyasi parti grupları adına birer üyeye, şahısları adına iki üyeye söz verilecektir. Ayrıca, istemleri hâlinde Komisyon ve Hükûmete de söz verilecek, bu suretle Karma Komisyon raporları üzerindeki görüşme tamamlanmış olacaktır.

(x) 289 ve 289'a 1'inci ek S. Sayılı Basmayazılar tutanağa eklidir.

Konuşma süreleri, Komisyon, Hükûmet ve siyasi parti grupları için yirmişer dakika, şahıslar için on dakikadır.

Komisyon raporları 289 ve 289'a 1'inci ek sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

İlk söz, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Osmaniye Milletvekili Sayın Ruhi Ersoy'a aittir.

Buyurun Sayın Ersoy. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk devletinin ve Türk milletinin önemli birikimlerinin âdeta tezahürü olan devlet kurumları, değişik zaman ve zeminlerde ihtiyaçlara göre kendisini güncelleyerek veya yeni kurumlar inşa ederek varlığını devam ettiriyor. Bugün üzerinde raporlarını konuşacağımız ombudsmanlık kurumu da bunlardan bir tanesidir. Ombudsmanlık kurumunun Türkçe karşılığı "ara bulucu" ifadesi olarak kullanılsa da İsveççe bir kelime olarak bizim literatürümüze geçmiş fakat kültürel köklerine baktığımızda, bizim medeniyetimizden, İsveç Kralı'nın Osmanlı'da misafir olduğu dönemlerdeki kadılık müessesesini araştırmasından sonra kendi ülkesinde uygulamaya başlaması ve Batı medeniyetinde neşet ederek modern dünyada da kabul görmesiyle alakalı önemli bir müessese olmuştur. Bu müessese zaman içerisinde Türkiye tarafından yeniden keşfedilmiş, "Biz de bu kurumu ülkemize yeniden taşıyalım." denilmiş, 70'li yıllarda akademik olarak bu konuda çalışmalar yapılmış ve Devlet Planlama Teşkilatının planlama gruplarında değişik vesilelerle bu konu gündeme gelmiş. Nihayetinde, 2006 yılından başlayarak 2013 yılına kadarki giden zaman diliminden sonra da kurumsallaşmasıyla ilgili önemli adımlar atılmış.

Buraya kadar ifade etmemizin arka planı, biz tercüme metinlerle Batılılaşma sürecine başlamış gibi gözüksek de, zaman içerisinde kendi medeniyetimizi, kendi müktesebatımızı fark ettikçe Batı'dan aldığımız pek çok kavramın aslında kendi kültür köklerimizde olduğunu görüyoruz.

Bizim, Milliyetçi Hareket Partisi olarak üzerinde durduğumuz temel mesele "Dün ile bugünü kavga ettirirseniz yarın zararlı çıkar." anlayışı. O sebepten dolayı, biz cumhuriyet ile Osmanlı'yı, Osmanlı ile Selçuklu'yu, Selçuklu ile de Türk kültürünün köklerinden gelen Yenisey, Orhun Vadisi'ndeki Göktürkleri bir bütün hâlinde okuruz. Bu bütün hâlinde okumamızın temellerine indiğimizde de Orhun Abideleri'nde iki temel kavram vardır. Bilge Kağan'ın veziri Tonyukuk ve Bilge Kağan arasındaki yazışmaları -o dönem içerisinde sosyal devlet olmanın gereği- o dönem içerisinde tehdit olarak gözüken Çin'e karşı alınması gereken tedbirleri âdeta nakış nakış bengi taşlara işleyen o edebî eserde çok değişik devlet felsefesi vardır ama iki temel kavram vardır: "Kut" ve "töre". O kut ve töre Bilge Kağan'ın Tonyukuk Abidesi'nden çıkar, daha sonra Yusuf Has Hâcib de "Kutadgu Bilig" olarak kendisini gösterir.

Milliyetçi Hareket Partisi Sayın Genel Başkanının sıklıkla ifade etmiş olduğu, siyasetname olarak kullanılan kut ve törede, "Saadet Veren Bilgi"de temel yaklaşımlarda şu vardır değerli arkadaşlar: "Tanrı bana kut verdiği için ben size hakan oldum, kağan oldum." diyor Bilge Han. "İşte bu hakanlığımın ve kut almamın gereği, açları doyurmam, açıkları giydirmem ve aranızdaki uyumu tesis etmem, adaleti tesis etmem; birliğinizi, beraberliğinizi sağlayarak düşmana karşı güçlü olmanızı sağlamam. Siz eğer kendinizi, kimliğinizi kaybederseniz, o kaybettiğiniz süreçte il gider ama töre kalır. Töre yeniden iller kurar." diyor. İşte bu anlayışı Türk devlet geleneği kendi içerisinde asırlardır sürdürüyor. Bugün karşılaştığımız pek çok krizin çözüm noktasının aslında referans kaynakları Türk kültürünün köklü kodlarıyla ilgilidir. Bu köklü kodlarda, Türk milletinin medeniyet inşa etmiş olduğu dönemlere baktığımızda ne zaman ki milleti var eden temel değerler devleti temsil noktasıyla bütünleşiyorsa, milletin değerleri ile devletin değerleri örtüşüyorsa Türkler medeniyet inşa etmişler ve insanlığa da çok güzel sadalar bırakmışlardır.

Bizim de bugün içerisinde bulunduğumuz dönem, cumhuriyetin birikimleri, demokrasi tecrübemiz, hukuk devleti tecrübemiz ve değerlerimizle barışık devlet olma sürecimizle ilgili çok değişik krizler yaşadık, değişik olaylar yaşadık. Bu yaşadığımız olayların içerisinde darbeler oldu, milletin değerlerini yok sayanlar oldu; bürokratik, oligarşik statükonun içerisine yerleştirilmiş yabancı unsurların milletin değerleriyle, demokrasiyle seçilip gelenlere "Sizin sınırınız buraya kadar, bundan sonra yoksunuz." diyenler oldu. Bütün bu badireler değişik vasıtalarla yaşandı, nihayetinde sağdan gelen şeytan 15 Temmuzda da FETÖ olarak kendisini gösterdi, aynı sıkıntıyı bu kez de başka bir tecrübeyle yaşadık. Bu yaşadıklarımızın toplamını, bugün Birleşmiş Milletlere bağlı 180, 190, 200'e yakın ülke var ama bunun içerisinden, eminim, belli devletlerin harici yaşamış olsa yıkılacak noktada iken Türk milleti yıkılmamışsa birtakım saiklerledir, bu saiklerin temelinde de devlet geleneği ve milletinin feraseti vardır.

İşte bu tecrübeler, özellikle, 15 Temmuz krizinden sonraki yaşananlar başta olmak üzere bugün ülkemizdeki temel problemlerin, hukuk problemlerinin, devlet yönetimiyle ilgili problemlerin çözümüyle ilgili, siyasi partilerin birbirinden farklı siyasi reçeteleri olabilir ama çözüm noktasına geldiğimizde, bu bahsetmiş olduğumuz kültürel birikimin tezahürü üzerinde bir arada yaşadığımızı ve milletin devleti olma sürecine kim ne kadar çok katkı verirse devletimizin o kadar güçlü olacağını ve insanlığın ufkunda yeni bir güneş gibi doğabilecek hamleler yapacağımızı bilmemiz lazım.

Bugün temel ezber olarak hepimizin ifade ettiği bir konu vardır: "Yasama, yürütme, yargı birbirinden bağımsızdır." deriz, evet; burada yargı kavramını tartışırken de mahkemeleri ve mahkemeler üzerinde tesis edilen idari yargıyı ve adli yargıyı hesaba katarız. Mahkeme kapılarında yargı ya da haklar aranır fakat devlet kurumlarının içerisinde geleneğe ait, yargının işini kolaylaştıracak Ombudsmanlık Kurumu gibi kurumların varlığı; bir, yargının yükünü hafifletecek; iki, yargıyla ilgili çalışmaların muhatabı olmadan vatandaşımız kamuyla ilgili problemlerini çözebilecektir. Bunun için farkındalık lazımdır.

İkincisi: Ombudsmanlık dışında insan hakları kurulu oluşturuldu bu ülkede ama kurumlar henüz yerine oturmadı. Üçüncüsü: Türkiye Büyük Millet Meclisinde bizim de üyesi olduğumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu var. Dördüncüsü diye sayabileceğim bu ve benzeri, kamu bürokrasisindeki yargıyla alakalı, hukuk devletiyle alakalı, milletin devletle olan münasebetini kolaylaştırmayla alakalı kurulların kendisini daha çok fark ettirmesi lazım. Bu konuda, başta Ombudsmanlık Kurumu olmak üzere insan hakları kurulu, özellikle, kişisel verileri inceleme kurulu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu neler yaptığını kamuoyuna izah ederek farkındalığın artırılması lazım.

Bu kapsamda, Ombudsmanlık Kurumunun faaliyet kapsamının takvimdeki gelişimine baktığımda, 2013 yılında 7.638 müracaat olmuş. Bu müracaat daha sonraki yıllarda kademeli olarak düşmüş, artması gerekirken, 2016 yılına baktığımızda da 5.519 olmuş. Toplamda 24.851 şikâyetin, başarılı bir şekilde, 23.161 adedine yani yüzde 93'üne cevap verilmiş, çözüm üretilme gayreti içerisinde bulunulmuş. Bu, oransal anlamda başarıdır. Burada başarısız olunan ve kamu bürokrasisinin üzerindeki hantallıkla ilgili konu: 2013 yılında yüzde 20, 2014'te yüzde 39, 2015'te yüzde 37, 2016'da yüzde 42… Bu oranlar neyin oranı? Kamu yöneticilerinin ombudsmanların denetim raporlarına uyum oranları. Neden yüzde 100 uyulmamış, bu da önemli bir konu. Bu soruya cevap aramak için İnsan Hakları Komisyonunda Dilekçe Komisyonuyla ortak bir toplantı yaptığımızda, bir tarafa kamu deneticilerini, diğer tarafa da bu konudaki kurumların yetkililerini oturtarak karşılıklı bir müzakere yapmalarına zemin hazırladık, biz de takip ettik. İnanır mısınız, o takip esnasında millet ile devletin uzlaşmasıyla ilgili kamu deneticilerinin kamu bürokrasinin üzerindeki rolünü görmenin mutluluğunu yaşadım.

Burası Türkiye Büyük Millet Meclisiyse; bu devlet, Türkiye Cumhuriyeti devleti Türk milletinin devletiyse, Türkiye Cumhuriyeti devletine vatandaşlık hukukuyla bağlı olanların devleti ise bu hak arayışlarının burada olması kadar doğal bir uygulama olamaz. İşte buradaki hesap sorma, daha iyi ve şeffaf yönetim anlayışının zemini bu tür kurullardır. Bu tür kurullar sağlıklı işlediği zaman mahkeme yükü azalacaktır.

Ama burada gözlemlediğimiz bir durumu paylaşmak istiyorum, o da şudur: Kamu bürokrasisi yorgun. Kamu bürokrasisinde iktidar partisinin böyle yenilikçi, ufuk açıcı, problemleri çözücü ve ülkemizin yaşadığı bu kriz ve kaos ve OHAL şartlarını milletin lehine ve devletin bekası konusunda risk alıcı, analitik düşünebilen kadrolara ihtiyacı var. Burada gözlemlediğimiz, bir şekliyle pozisyonun kendisini bir yere getirdiği arkadaşlar özlük haklarımı muhafaza edip suya sabuna dokunmadan nasıl bir kenara çekilebilirim… "Academia"da da bunu gözlemleyebiliyoruz, kamu bürokrasisinin pek çok kurumunda gözlemleyebiliyoruz, maalesef bunu siyasette de gözlemleyebiliyoruz. Bu, iş dünyasında zaten parasını kaçıranlarla beraber kendisini gösteriyor.

Şimdi, biz mağduriyetlerin incelenmesi konusunda dün İnsan Hakları Komisyonu olarak Başbakanlık OHAL Komisyonundaki çalışmayı yerinde incelemek üzere gittik. 150'den fazla insanın bu kurulda çalıştığını ve 100 küsur bin müracaatın hepsinin tek tek arşiv ve dokümantasyonuyla yargıya yardımcı olmak hatta yargıya gitmeden mağduriyetlerin giderilmesi konusunda canhıraş bir çalışma ekibiyle karşılaştık. Kendi adıma ondan bir memnuniyet duydum ve fedakârca çalışan arkadaşlarımı tebrik ediyorum. Bir taraftan mağduriyet varsa bu OHAL şartlarında FETÖ hadisesinden dolayı mağduriyetlerin giderilmesi için o Komisyonun çalışma hızını artırması gerektiğini düşünüyoruz. Ama diğer taraftan da hâlâ Kara Kuvvetleri Komutanının en yakın mesaisinde çalışma arkadaşı olacak noktaya gelen bir yüzbaşının "Ben FETÖ'cüyüm." diye itiraf ettiğini görmek de kanlarımızı donduruyor. Kamu bürokrasisinin içerisinde, yargıda, askeriyede, "academia"da, siyasette ve bilumum unsurlarda "benim FETÖ'cüm, senin FETÖ'cün" ayrımı yapılmaksızın bu virüsten Türk devletinin, Türk toplumunun ayıklanması bir zaruret.

Ben bu sene memleketimde hayır hasenat işlerinin kendi memleketimizin fakirlerine gittiğini görmekten ayrı bir mutluluk duydum çünkü pek çok insan hayır yapıyorum diyerek bu şebekeye kurbanını, ekmeğini, parasını verip kendi mahallesindeki fakirini, fukarasını görmez hâle gelmişti. O hayır hasenat yapanın varlığını memlekette, mahallede görmenin memnuniyetinin aynısını biz devletin yönetimi anlayışı içerisinde de aynı azim ve kararlılıkta ve bereketlilikte görmek istiyoruz.

Buradan Sayın Gençlik ve Spor Bakanına da seslenmek istiyorum: Sayın Osman Aşkın Bak, sorumluluğun çok büyük. FETÖ'nün sistemi tıkandıktan sonra, onlara devşirilen insan kaynaklarının, pek çok gariban zeki çocukların gideceği yerler devletin kurumları olmalı. Değerleriyle mütenasip eğitimi bu çocuklar almalı. Bunların ne alakası var konumuzla, gündemimizle diye baktığımızda bunların anlamı şudur değerli milletvekilleri: Biz milletin çocuklarını, milletin gençlerini ve büyük Türk milleti ailesinin devletini inşa etmek istiyorsak sosyal devlet olmak zorundayız. Sosyal devlet olmanın yolu da açları doyurmak, açıkları giydirmek olduğu kadar onların idrakine, birliğine, şuuruna, aklına Türk kültürünün değerlerini nakşedebilecek programlarla tanıştırmak. İşte bu kapsamda, bu değerlerle barışık insanlarımızın hukuku, adaleti tesis noktasında temel kurumlara da yardımcı aktör olarak yetişecek devlet adamları, siyaset adamları olmasını sağlamak. Hülasa, devletin milletle arasındaki sözleşme metni Anayasa ise, anayasal kurulların gereği kamu bürokrasisi milletin kanaatlerini devletle

bütünleştirecekse Ombudsmanlık Kurumu gibi kurumların kendi farkındalığını artırması, daha vizyoner inisiyatifler alması, Türkiye'nin temel meseleleri konusunda uluslararası alanda inisiyatifler alması gerekiyor; ki bu konuda Ombudsman Kurumu Başkanımız, tecrübeli, hem geçmiş bir siyasetçi hem hukukçu Şeref Malkoç'dan aldığım bilgiler memnuniyet verici. Ombudsmanlık Kurumu, Kudüs krizi esnasında uluslararası ombudsmana yazmış olduğu vizyoner mektuplarla da birtakım misyonlar üstlenmekte ve uluslararası ombudsmanlık sempozyumunu Türkiye'de yaparak da Türkiye'deki hukuk devleti ve kamu bürokrasisi ilişkisi noktasında deneticilerin rolünü ifade etmesi noktasında samimi çalışmalarını görmekten duyduğumuz memnuniyet var. Ama bu yeterli mi? Elbette ki yetmez.

Birincisi: 2013 yılından günümüze doğru baktığımızda toplam gelen dosya sayısı Türkiye'deki temel problemlere göre çok az, Ombudsmanlık Kurumunun ne olduğunu daha çok tanıtma gibi bir mecburiyetleri var.

İkincisi: Milletimizin taleplerinin Ombudsmanlık Kurumu üzerinden kamu bürokrasisine ve bürokratlara, yöneticilere gittiğinde "Bu da nereden çıktı ya? Mahkeme kararları konusunda biz problem yaşarken bir de bu mu çıktı?" anlayışından kurtulmamız lazım, bir zihniyet dönüşümüne ihtiyaç var. Bu zihniyet dönüşümünü hep birlikte yapmak durumundayız, aksi takdirde bu problemlere çözüm üretemeyiz.

Şimdi, bu konuda örnek tavsiye kararlarına baktığımızda; başörtüsü kararı, araç muayene ücretlerinin kredi kartı ve banka havalesi yoluyla ödenmesi, kamu personelinin görev tanımına uygun olmayan işlerde çalıştırılmaması, dikey geçiş konusundaki kılavuzdaki sorunlar, otizmli çocuklar için okul öncesi destek eğitim kararı, yetim aylığı bağlanmama şikâyetleri gibi konulara Ombudsmanlık Kurumunun çözüm ürettiğini, yargı yoluna gitmeden deneticiler üzerinden kamu bürokrasisini harekete geçirdiğini görmüş oluyoruz. Ama, bunların artarak devam etmesi, değerleriyle barışık bir devlet olduğunu samimiyetle ortaya koyması gerekiyor.

"Hukuk" ve "hukuk devleti" kavramını yalnız başına yargının sorumluluğu olarak görmemek lazım. Bu en temel anlamda birey olarak, yurttaş olarak, vatandaş olarak -bizi bağlayan bir vatandaşlık hukukumuz var- vatandaşlık hukukunun bir parçası olarak bizi bağlarken kamu bürokrasisinin içerisinde Ombudsmanlık Kurumu başta olmak üzere demin ismini saydığım kurumlar hukuk devletinin birer parçasıdır, devletle milletin arasında kurulan birer köprüdür. Bu köprüleri aidiyet köprüsüne, gönül köprüsüne dönüştürmek de bunun başındaki temsilcilerin, görevlilerindir.

Yaşadığımız günler, içinden geçtiğimiz zaman dilimi "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın." "Her koyun kendi bacağından asılır."ın çok ötesinde, başka Türkiye olmadığı gerçeğini bilmemiz, başta FETÖ ve PKK olmak üzere bilumum Türkiye düşmanlarıyla olan mücadelede risk almayan, inisiyatif almayan, "Benimki seninkinden daha masum." görüntüsüne girenlerin yanlış yolda olduklarını tekrar tekrar ifade etmek istiyorum. Bu konuda herkesin netleşmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Samimiyetle yol yürüyenlere ve samimiyetle katkı verenlere teşekkürlerimizi, tebriklerimizi ifade ediyorum.

Bu yaşadığımız sürecin içerisinden samimiyetle çıkabilmenin adı ve bu ad etrafında toplanarak yarınlara yürümenin yolu, hukuka ve hukuk merkezli millet ile devletin bütünleşmesine dair samimi adımlardan geçmektedir. Bu samimiyeti de her yerde aynı oranda görmek lazım, bu heyecanı ifade etmek lazım, bu heyecanı ifade edebilecek alanları heyecan duyan insanlara açmak lazım diyor, bu kapsamda Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Ombudsman çalışanlarına da kolaylıklar diliyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ersoy.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın İsmail Bilen konuşacak ama…

Bir dakika Sayın Bilen, Sayın Turan bir şey söyleyecek sanıyorum.

Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; az önce usul tartışması açılmasın ve uzamasın diye ifade etmek istememiştim ancak zabıtlara geçsin diye söz aldım.

Bu kurumun ne anlama geldiğini iyi biliyoruz parti olarak, bu kurumu önemsiyoruz. Devlet karşısında, idare karşısında zayıf bireyin hak araması açısından demokratik rejim içerisinde nasıl bir önemi haiz olduğunu biliyoruz. Partimiz bu kurumun oluşturulmasında, hayat bulmasında çok büyük bedeller ödedi. Referandum kampanyasında -biliyorsunuz- paket içerisinde bir madde olarak hayat bulmuştu. Bugün dört yıllık raporu görüşmemiz bir zaman zorunluluğundan kaynaklanıyor. Biz de isterdik ki her sene görüşebilelim, biz de isterdik ki kurumumuzu her sene değerlendirebilelim ancak Meclisin malum gündeminden dolayı bu imkânı yakalayamadık. Kaldı ki raporların görüşülmemesi hâlinde bir müeyyide yok ancak biz buna rağmen görüşmeleri önemsiyoruz. İnşallah, bundan sonraki yıllarda her yıl görüşmeyi talep ediyoruz, keşke her yıl görüşebilsek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen, Sayın Turan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Buna rağmen açık çağrıda bulunuyorum hem bürokratlarımız buradayken hem Başkanımız hem de diğer partilerimiz buradayken: Kurumun talebi doğrultusunda kanunsa kanun, yönetmelikse yönetmelik, ancak bu kurumun daha da büyümesi için bize düşen ne varsa, yapacağımız bu konuda katma değer neyse açık olduğumuzu ifade ediyor, tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim Sayın Turan.

Siz konuşacak mısınız Sayın Özel?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, çok kısa…

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bu hafta herhâlde Adalet ve Kalkınma Partisi Grubundan duyduğumuz en güzel değerlendirmeyi duyduk. Biraz önceki tartışma bir yana, Sayın Grup Başkan Vekilinin bu değerlendirmeleri son derece değerlidir. Her yıl bu raporların görüşülmesinin Meclisteki tüm grupların ortak iradesi olarak benimsenmesi gerekiyor. Ayrıca kurumun güçlendirilmesi, Meclisin kuruma hem itibar kazandırması hem de her yönüyle arkasında olduğunu ve bu kuruma yapılan başvuruları önemsediğini hissettirmesi, bu kuruma başvuran kesimler ve başvuru gerekçeleri de göz önüne alındığında son derece önemlidir. Biz de bu konuda aynı kanaate iştirak ettiğimizi ifade ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ne mutlu bizlere ki çalışma günlerinin sonunda böyle bir tabloyla karşılaştık. Bu hafta içinde belki canımızı sıkan bazı olaylar oldu ama bu, onları unutmamıza neden olacak. Elbette ki kurum çok önemli.

Benim itirazım, söylenenlerin esasına ilişkin değildi, usule ilişkin işlemlerdi. Elbette bundan sonra gerekli kurumlar gerekli ihtimamı gösterirler veya da burada anlaştığınız gibi, burada uzlaştığınız gibi gerekli şekillerde bu görüşmeler de bundan sonra böyle olur diyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kurumdan kaynaklanmadı ki kurumun kabahati yok, Meclis yaptı, kurum raporu göndermişti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir şeyi de söyleyeyim o zaman tutanağa geçsin bu şey üzerine.

Bir hakkı da teslim etmemiz lazım genç grup başkan vekili olarak. Tabii, biz tartışıyoruz, heyecanla bir şeyler söylüyoruz karşılıklı ama Sayın Bakanımız Zekeriya Temizel hem benimle hem Sayın Bülent Turan'la konuştu, oradan da olumlu bir izlenim aldığını bize iletti. Bunun üstüne biz de sizlerle konuştuk ve böyle bir şeyi kayda geçirmenin kuruma…

BAŞKAN – Biz, buna sadece seviniriz. Bunu söylemek istemiştim, sadece buydu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederiz, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Evet, Sayın İsmail Bilen, buyurun lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL BİLEN (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları üzerinde Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, sizin de, grup başkan vekillerimizin de iyi dilek ve temennilerinden sonra ben de bu Parlamentonun mensubu olarak hem temennimi hem de beklentimi arkadaşlarımla paylaşmak istiyorum.

Biz Komisyonda da bu kurumun çok önemli olduğunu, bu kurumun tanıtılması gerektiğini ve bu kuruma Meclisin de ciddi katkı ve destek vermesini bütün parti grubu mensubu milletvekili arkadaşlarımızla ortak olarak değerlendirdik, zaman zaman da kendilerine bu hususta katkı sunduk. Ancak bir hususu da belirtmek isterim, ifade etmek isterim: Zaman zaman, kamu yetkisini, erkini kullanan arkadaşlarımız Türkiye'de zaman zaman da dışarıda bu yetkilerinden ya da yetkilerini aşan bir kısım faaliyetlerden dolayı hepimizin şikâyetine muhatap olmuşlardı. Kendisine kanunen verilmeyen, yönetmelikte bulunmayan bir hakkı, bir yetkiyi kullanmak doğrusunu isterseniz ne Meclise ne kuruma ne kamu görevini, erkini kullanan insanlara yakışmaz, hukuka da aykırıdır, mevcut mevzuatlarımıza da aykırıdır. Geçmişte bunun çok örneklerini ve maalesef acı bir kısım tecrübeleri de birlikte yaşadık. Dolayısıyla da bunu zorlamak, olmayan yetkiyi kullanma yönünde arkadaşları tahrik etmek, teşvik etmek kanaatimce hukukun dışına bizi taşır, çıkarır ve zaman zaman durumdan vazife çıkaran birileri de çıkar hukuka, yönetmeliklere, mevzuata, uluslararası sözleşmelere aykırı birtakım eylemler içerisinde, davranışlar içerisinde olabilir. Türkiye bunun örneklerini çok yaşadı. Maalesef anayasal kurumlarımız da başta Anayasa Mahkemesi olmak üzere, Yargıtay Cumhuriyet başsavcıları, Yargıtay üyeleri geçmiş dönemlerde hukukun dışına çıkarak, durumdan vazife çıkararak kendilerine yetki devşirme içerisinde oldular; bunu teşvik etmememiz lazım. Böyle bir yasal kurum var. Bu kurum da mevcut Anayasa'mıza ve yasalara uygun, uluslararası sözleşmelere uygun davranmak durumundadır.

Biz özellikle, Komisyon üyesi arkadaşlarımızla birlikte zaman zaman, Komisyona gelen şikâyetleri aldık, muhataplarını çağırdık, muhataplarını dinledik; zaman zaman da kurumun yetkisi dahilinde olmayan hususlarda kurumun yetki aşımına da şahit olduk. Bu hususta da kuruma tavsiyemiz şu oldu: Meclis adına işlem yapıyorsunuz, mevzuata bağlısınız. Eksik bulduğunuz hususlarda lütfen bize müracaat edin, Parlamentoya müracaat edin bunu ikmal edelim. Size bu yetkiyi hem hukuk çerçevesinde hem yasal mevzuat çerçevesinde arkadaşlarımız bir düzenleme yaparak verebilirler. Sevindiricidir, arkadaşlarımız da bu talebimize sıcak baktıklarını, yetki aşımına sıcak bakmadıklarını ve geçmişteki yanlış uygulamalardan da kaçınacaklarını söylemişlerdi. Bunun üzerine kuruma yapılan başvurular oldu. Çok ciddi sayıda mağduriyet; kamu çalışanları da dâhil olmak üzere sivil vatandaşlardan, şirketlerden kuruma yapılan müracaatları, -zaman zaman davet ederek- talepleri aldık, dinledik ve biraz önce MHP Grubu adına konuşan değerli milletvekili arkadaşımız Ruhi Bey de bahsettiler -o toplantıda da kendileri vardı- direnç gösteren kamu kurumu temsilcilerine de bürokrasiye de Meclis adına şunu söyledik: "Elbette ki bu kurum yasaldır. Bu kurumun verdiği tavsiye kararlarına uymak size sorumluluk getirmez; anayasal bir kurumdur. Bundan imtina etmeniz belki sizin hakkınızda soruşturma açılmasını, tahkikata tabi tutulmanızı öngörebilir; bu direncinizden vazgeçin." dediğimizde de arkadaşlarımız da hem mevzuatı bilmediklerinden hem de kurumu tam tanımadıklarından bu direnci sergilediklerini ifade etmişlerdi. Bu direnci zamanla azaltacaklarını ve kurumun da tavsiye kararlarına bağlı kalacaklarını, uyma noktasında azami gayreti, çabayı sarf edeceklerini ifade etmişlerdi. Öncelikle bunu sevindirici bir husus olarak sizlerle paylaşmak isterim. Güzel bir gelişmedir, olumlu bir neticedir; dolayısıyla da vatandaşın hak arama yönteminde basit usulle mağduriyetini ifade etme ve herhangi bir masrafa da muhatap olmadan mağduriyetinin giderilmesi noktasında böyle bir anayasal kurumdan hak talebinde bulunma ya da mağduriyetinin giderilmesi noktasında, arzusunu, talebini iletme noktasında, sonuca ulaşma noktasında memnuniyete kavuşmuş olması bizi de sevindirir.

Özellikle de Başdenetçimiz geçmiş dönemde siyasetle uğraşmış, bugün de Başdenetçilik, Ombudsmanlık görevini üstlenmiş Şeref Malkoç Bey'e çok teşekkür ediyorum; kendilerine arkadaşlarıyla birlikte hayırlı görevler diliyorum, başarılar diliyorum, Cenab-ı Hak onları muvaffak eylesin. Netice itibarıyla insanımıza yapılacak bu tür gayretlerle insanımızın hayatını kolaylaştıracak, şikâyetlerini giderecek, mağduriyetlerini önleyecek, çözüm noktalarını bulabilecek kurum, müessese kendileridir. Bize de bu hususta şikâyet, başvuru yapıldığında kendileriyle zaman zaman telefonla görüşüyoruz. Kendilerinin de yazışmayı beklemeden, bire bir ilgili kurumları, muhatapları telefonla arayıp sorunu yazıya dökmeden de bir zaman almadan da sorunu çözme noktasında ciddi gayretleri var, çabaları var. Kurumun tanıtılması noktasında da hem kendilerinin gayreti hem de Meclisten talepleri olmuştur. Biz de Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, parlamenterler olarak, milletvekilleri olarak kendilerine bu hususta elimizden gelen bütün desteği vereceğimizi ifade etmiştik.

Sizi çok fazla rakamlara boğacak değilim. Ancak kuruma bugüne kadar yapılan müracaatlar elbette yetersizdir fakat ciddi bir başvuru da söz konusudur. 2013 yılında 6.097 adet başvuru söz konusudur. 2014 yılında 5.639, 2013'ten devreden 1.528 olmak üzere toplam 7.167 başvuru devredilmiş; bunların 6.348 adedini kurum neticeye kavuşturmuştur. Yine, 2015 yılında toplam 6.874 adet kuruma müracaat olmuş, 5.897 adedini sonuçlandırmış. 2016 yılında toplamda kuruma 6.496 adet başvuru yapılmış ve bunun da yaklaşık 4.819 adedi sonuçlandırılmış; bu, sevindiricidir. Bundan sonra da bu talebin artırılması, kurumun kendini topluma takdim etmesi, bizim vereceğimiz katkı, grup başkan

vekillerimizin de üzerinde durdukları, ifade ettikleri destekle inşallah daha artacak ve vatandaşımızın hak mahrumiyeti kısa sürede çözüme kavuşturulmuş olacaktır.

Kurumun bugüne kadar yaptığı faaliyetlerin tamamını burada saymaya kalksak hem zaman elvermez hem de sizleri belki yormuş olacağım. Kurumun asli görevlerinden bir tanesi de sadece hukukun içerisinde ya da yazılı mevzuatta bulunan yöntemlerle sorunu çözmek olmayıp bunun dışında da uluslararası hukuka dayalı, uluslararası sözleşmelere bağlı kalmak kaydıyla dostane çözümler, sonuçlar tavsiye kararlarına konu olabilmekte ve vatandaşın da bu tür şikâyeti belki ahlaki ölçüde de olsa hukukun da öngördüğü şekilde neticeye kavuşmuş oluyor.

Evet, geçmişte de görev almış değerli başdenetçimiz ve denetçilerimiz olmuştu. Onlar görevlerini şimdi seçilen değerli Başdenetçimiz Şeref Malkoç Bey'e ve Yahya Akman, Arif Dülger, Mustafa Özyar, Celile Özlem Tunçak ve Hüseyin Yürük arkadaşımıza devretmişlerdi. Şimdi kurumdan bir boşalma oldu, onunla da ilgili Komisyonumuz toplandı, 3 kişiyi karma üst komisyonumuza teklif etti. İnşallah önümüzdeki haftalar içerisinde de on günlük süre içerisinde yeni denetçimizi seçerek kurumun eksiksiz çalışmasına katkı sunmuş olacağız.

Benden sonraki konuşmacı arkadaşlarımın zamanını almamak, onlara da konuşacak birkaç söz bırakmak adına, Kamu Denetçiliği Kurumunun insan haklarının korunması ve geliştirilmesi bağlamında ülkemize sağlayacağı katma değeri daha da artırması temennisiyle, bugüne kadar görev almış, başta kurucu Kamu Başdenetçisi Nihat Ömeroğlu ve kurucu kamu denetçileri Zekeriya Aslan, Serpil Çakın, Mehmet Elkatmış, Abdullah Cengiz Makas ve Muhittin Mıhçak olmak üzere, görevi devralan yeni başdenetçimize ve denetçi arkadaşlarımıza başarılar diliyorum, görevlerinde kendilerinin muvaffak olmalarını temenni ediyorum, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bilen.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Şenal Sarıhan konuşacaklar.

Buyurun Sayın Sarıhan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar, eğer saymada bir hata yapmamışsam biraz önceye kadar -galibe şimdi sayı daha da düşmüş- salonda 33 arkadaşımız vardı. 33 arkadaşımı saygıyla selamlıyorum. Bunun içinde, bu 33 arkadaş arasında Divandaki arkadaşlarım da var, aynı zamanda komisyonda olan arkadaşlarım da var. Aynı zamanda da emekçi arkadaşları da saygıyla selamlıyorum.

Oldukça sıkıntılı bir günün akşamındayız.

HÜSEYİN KOCABIYIK (İzmir) – Hükûmet de var.

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Hükûmet de var, onları da saygıyla selamlıyorum.

Zor bir günün akşamındayız. Aslında zor üç gün geçirdik. Bu üç gün boyunca, ben yeni sayılabilecek bir milletvekili olarak Parlamentoda hukuka, Parlamentoda yasalara, yönetmeliklere, tüzüklere nasıl uyulup uyulmadığına tanıklık ettim. Nasıl, istersek akşama kadar toplantıyı erteleyebildiğimizi, araları gayet rahat rahat verebildiğimizi, bazen de âdeta koşturduğumuzu ve acele ettiğimizi gördüm. Hukuk etiktir arkadaşlar. Hukukun temelinde yazılı kurallardan önce ya da yazılı kurallarla birlikte etik vardır.

Şimdi, bu anda aramızda bulunan değerli milletvekilimiz Zekeriya Temizel'in ombudsmanlıkla ilgili kitabında şöyle bir cümle var, diyor ki: "Çeşitli yerleri dolaştım –belki aynen söyleyemiyor

olabilirim bunu- Fransa'da dedim ki: 'Sizin Danıştayınız var, Danıştay da âdeta bir kamu denetçisidir. Danıştay varken neden gerek gördünüz bir de kamu denetçiliği oluşturmaya?'" Kendisine şöyle bir yanıt verirler, derler ki: "Siz bazı şeylerin yasal ama hukuka aykırı olduğunu bilmez misiniz?" "Yasal ama hukuka aykırı olduğunu bilmez misiniz?" Bugün sözde yasal ama hukuka aykırı pek çok eylem ve işlem gerçekleştirdik. Bir milletvekilimizin milletvekilliğini düşürdük, daha önce milletvekillerimizi buradan gözaltılara, cezaevlerine gönderdik ve Parlamentonun saygınlığına, parlamenterlerin saygınlığına, onların güvenliğine, onların insan haklarına yeterli özeni göstermedik.

Sevgili kamu denetçisi arkadaşlarım, şimdi, sizin emeğinize de gerekli özeni göstermiyoruz. Neden? İşte, şu salon sebebiyle. Bu Kamu Denetçiliği bir insan hakları kurumudur, bir ülkede devletin kendi eliyle insan haklarını güvence altına almasını sağlayan bir kurumdur ama şuradaki arkadaşlarımın -beni bağışlayın- pek çoğunun Kamu Denetçiliği Yasası'nı bir kez dahi okumamış olduklarını, kamu denetçiliğinin işlevi konusunda herhangi bir biçimde zihinlerini işgal edecek bir eylemde, bir işlemde bulunmadıklarını biliyorum. Eğer öyle olsaydı bu salon biraz önce bir milletvekilinin milletvekilliğinin düşürülmesi için burayı dolduran arkadaşlarım tarafından tıklım tıklım işgal edilirdi ve herkes bir şey söylemek isterdi. Sorarlardı örneğin, bu yasayı 19'uncu asırda İsveç yapmışken, ondan sonra diğer Kuzey Avrupa ülkeleri gerçekleştirmişken, hatta Osmanlılar gerçekleştirmişken biz niye bugüne kadar böyle bir yasayı yani yurttaşın idareye karşı haklarını koruyacak bir yasayı oluşturmaktan ve halkın emrine vermekten imtina ettik? Niçin 2006'da muhalefeti dinlemedik de Paris ilkeleri karşısında gülümsedik de Anayasa'nın durumu karşısında gülümsedik de neden ille de bizim dediğimiz gibi olsun diye eksik ve yanlış bir yasa düzenlemesi yaptık?

Şimdi, yanılmıyorum değil mi, 2012, yasanın kabulü 2012. 2012'de kabul ettiğimiz bir yasamız var, Kamu Denetçiliği Yasası var. Ben bu yasa için yurttaşların da ne kadar emek verdiğini, demokratik kitle örgütlerinin ne kadar emek verdiğini, insan hakları örgütlerinin ne kadar çaba gösterdiğini, parlamentoya defalarca gelip gittiğini, dertlerini anlatmaya çalıştığını, raporlar sunduğunu biliyorum, bir emek var yani, bu yasanın arkasında milletvekili arkadaşlarımızın da emekleri var. Şimdi, biz Kamu Denetçiliği Kurumuyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda ilk karşılaştığımızda Sayın Ömeroğlu ve arkadaşları dediler ki: "Ne olur, ne olur, bu bizim raporlarımızı -2013'te yazdık, 2014'te yazdık, 2015'te yazdık- Parlamentoda görüşün." Onlar biliyorlar elbette ki burası bağlayıcı değil, o raporların görüşülmesi gerekmiyor ama görüşün ki Kamu Denetçiliği Kurumunun saygınlığı ortaya çıksın. Çünkü esas olarak bu raporların burada görüşülmesinin ana nedeni değerli arkadaşlar, bu kurumu halka kabul ettirmektir, idarecilere kabul ettirmektir, idareye kabul ettirmektir; onun ne kadar önemli bir kurum olduğunu, araya yargıyı koymadan, idareyle yurttaş arasındaki yakınmaları dikkate alan, değerlendiren, araştıran, tavsiye kararları veren bir kurum olduğunu bütün bir kamuoyuna anlatmaktır. Ama, bunu anlatamayacağız, daha da anlatamayacağız, bundan korkuyorum, çünkü bu salondan korkuyorum. Çünkü Meclis başkan vekilimizin, bu konuda sadece "tüzük, yönetmelik" demiş olmasına rağmen, hukuk, etik, insan haklarına dayalı bir hukuk, bunlara karşı suskun olduğunu görerek umutsuzlanıyorum.

Sevgili arkadaşlar, biraz önce konuşan sayın hatip bir şey söyledi, dedi ki: "Bu kurum iyi hoş da aldığı kararları idareye kabul ettirmek için de zorlanmasın, idareyi zora sokmasın."

Bakın arkadaşlar, ben tamamen aksini düşünüyorum. Tavsiye kararlarının mutlaka ve mutlaka idarece uyulması gereken kararlar olması gerektiğini düşünüyorum ve bugün burada diyorum ki bir yasa değişikliği yapalım, bir yasal düzenleme yapalım, bir kural getirelim. Örneğin, diyelim ki: "İdare,

tavsiye kararına uyar. Tavsiye kararına şu kadar süre içinde uymazsa niçin uymadığını gerekçeleriyle başdenetçiliğe sunar. Başdenetçilik bu itirazı inceler ve bu inceleme sonucunda eğer bu gerekçelerin hukuka aykırı olduğunu saptarsa idareci hakkında görevi kötüye kullanmaktan şikâyetçi olur." Bakın, böyle bir çözüm bile… Bunu, bugün burada tartışıp -belki şu anda mümkün değil ama- önerilerimizi, görüşlerimizi sunacağımız, bu görüşler üzerinden hukuk inşa edeceğimiz bir ortamı kendi elimizle, kendi elimizin tersiyle silmiş görünüyoruz.

Değerli arkadaşlar, nedir bu kurumun önemi? Bu kurum sırtını Parlamentoya dayıyor. Ne demek sırtını Parlamentoya dayamak? Hükûmet tayin etmiyor onları. Hani hep yakınıp duruyoruz ya "Cumhurbaşkanı, Başbakan, hep sizin iradeniz burada hâkim." deyip duruyoruz ya, hayır, yasal olarak sırtını Parlamentoya dayıyor, biz atıyoruz, biz seçiyoruz; İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, Dilekçe Komisyonu oturuyor, adaylar geliyor, bakıyoruz CV'lerine. Burada da bir problem var. Evet, Parlamentoya sırtını dayıyor ama nedir buradaki sorun? Lütfen beni bağışlayın, bir gerçekliğimizden söz edeceğim: Gerek İnsan Hakları İnceleme Komisyonun gerekse Dilekçe Komisyonunun çoğunluğunu iktidar partisi oluşturuyor. İktidar partisi ne yazık ki kendine yakın seçime doğru yöneliyor, kendine yakın insanları seçtiği için de sonuçta bu atamayı Hükûmet yapmış oluyor. Daha birkaç gün önce 86 ya da 89 arkadaşımızın başvurusunu inceledik, değerli hatip arkadaşımız da Komisyonumuzun Başkanıydı, 2 muhalif parti farklı adaylara oy verdik. Biliyoruz, sonucun ne olacağını biliyoruz. Yeminle söylerim ki hiçbirini de tanımıyorum. Baktım CV'lerine, hangisi insan hakları alanında çalışmış, hangisi hukuk biliyor, hangisi idarecilik yapmış, bunlardan kim yaşça daha yetkin kararlar verebilir diye; 3 isim seçtim. Arkadaşlarıma da söyledim "Uygun görürseniz bu 3 isim üzerinde durabiliriz." diye. Sonra 9 kişilik başka bir ekipten 3 arkadaş seçildi, birkaç gün sonra da 1 kişiyi seçeceğiz. Bunu da düzeltmek lazım çünkü yurttaşlarımız sadece Adalet ve Kalkınma Partisinden değiller, hiç de önemi yok hangi partiden olduklarının, hiç de önemi yok çünkü size birey olarak başvuruyorlar, size yakınmalarını birey olarak söylüyorlar.

Bir şey daha söylemek istiyorum, daldan dala konuşuyorum ama zihnim çok dağıldı gerçekten: Yemin metnini okumak lazım değerli arkadaşlar, kamu denetçilerinin yemin metnini okumak gerekiyor. İlginç, "Anayasa" demiyor bakın, "Anayasa" demiyor; ahlaktan söz ediyor, adaletten söz ediyor, vicdandan söz ediyor. Bu o kadar değerli bir şey ki çünkü kimi anayasalar gerçekten bir halkın önünü tıkayabilir, gerçekten yanlışlıklar taşıyabilir. Çünkü kamu denetçisi "halkın avukatı" diye tanımlanıyor, "halkın temsilcisi" diye tanımlanıyor ve avukatlık öyle bir şeydir ki siz o müvekkille özdeşleşmezsiniz, onun özel yaşamıyla, özel tercihleriyle ilginiz olmaz; siz onun hukuki durumuna bakarsınız. O hukuki durum içinde neyi savunacağınızı, neyi savunmayacağınızı; kendi hukukçu ahlakınızla neyin doğru, neyin yanlış olduğunu kolayca görebilirsiniz.

Bakın, belki benden bunu beklerdiniz: Anayasa'ya da bağlılık yemini… Hayır, Anayasa'ya bağlılık yemini değil, adalete bağlılık yemini, hakka bağlılık yemini, inandığınız şeylere bağlılık yemini. Eğer bu yeminlere aykırı davranırsa o başdenetçimizin ya da denetçilerin de elbette herhangi bir değeri olmayacaktır ya da biz o kararlar uygulansın diye onların peşinden gitme olanağına sahip olmayacağız.

Arkadaşlar, bir şey için teşekkür etmeliyim. Biz kamu denetçileriyle yaptığımız her buluşmada gayet sakin bir biçimde onlara eleştirilerimizi söyledik. Bunların bir kısmıyla birleştik. Örneğin dedik ki: Arkadaşlar, Türkiye olağanüstü hâl içinde. Olağanüstü hâlde o kadar çok insan hakkı ihlali gündeme geliyor, yakınılıyor, şikâyetler var. Şikâyet size gelmemişse ne yapıyorsunuz? "Bir şey yapamayız."

dedi arkadaşlar. Çünkü yasa diyor ki: "Resen başvuru yok." E, bir resen başvuru koymak gerekir mi? "Evet, evet." dedi arkadaşlar, "Evet, koymak gerekir." dediler. Şimdi bunu konuşmalıydık bugün. Resen başvuru olmalı mı, olmamalı mı? Neden? Arkadaşlarım, hem Ruhi Bey hem Sayın Bilen, rakamlar söylediler, ben o rakamları dönüp söylemek istemiyorum size, çok azdı başvuru. Mesela güneydoğu, doğu, en çok problemin, yangının olduğu yerler, buralarda sanki yakınma yoktu. Kadın hakları… Her gün kadın cinayeti oluyor. Çocuk istismarı… Hiç o alanlarda başvuru yok, en çok kamu başvuruyor çünkü memurlar biliyorlar haklarını, iyi kötü bunu biliyorlar. Bu sefer değerli başdenetçi arkadaşımızın bana verdiği yanıttan da inceleyerek gördüm ki hızlı bir artış olmuş. Arkadaşlar o bölgelere gitmişler, o bölgelerde konuşmalar yapmışlar, bu ne güzel bir şey. İşte birlikte oluşturacağımız, birlikte inşa edeceğimiz bir gelecek projesi aslında Kamu Denetçiliği Kurumu. Neden? İnsan için, insan hakları için, insanın haksızlığa uğrayarak onursuz bir yaşama mahkûm kalmaması için. Ben böyle birkaç karardan da izin verirseniz…

Özür dilerim, bir şeyi daha söylemem gerekiyor: Seçilen arkadaşlarımızın kişiliği konusunda da yasada bir düzenleme var. Bizim mesleki yasamızda, Avukatlık Yasamızda şöyle bir nokta vardır, der ki: "Hukuk fakültesini bitirmiş olabilir -falan filan- yetişkin olabilir, stajını yapmış olabilir ama toplum tarafından iyi ahlaklı tanınması gerekir."

Şimdi, denetçi olarak seçilen arkadaşların herhangi bir şaibeden uzak ve iyi ahlaklı olmaları gerekiyor, bu çok önemli bir şey. Biraz önce Sayın Malkoç'la ilgili, arkadaşlar hep olumlu söylemlerde bulundular. Malkoç tanınan bir kişi ama tanınmayan kişiler için de bu önemli bir özellik. Neden? Çünkü bir yargıca ne kadar güvenirseniz -son dönemdeki yargıç hikâyelerini bir kenara bırakalım, orada korkunç sorunlar var. Yargıca niye güvenirsiniz? Yemin eder, kime uyacak, hukuka bağlı kalacak diye- o insana da, siz kamu denetçisi atadığınız insana da güveneceksiniz, "O, benim." diyeceksiniz, "Benim çünkü sen benim avukatımsın, benim temsilcimsin." Bu da çok önemli bir şey.

Neden Kamu Denetçiliği Kurumu? İyi bir yönetimi sağlamak için; bir ülkede düzgün, sağlıklı, adil bir yönetimi sağlamak için. Bu kadar önemli bir kurum. İnanın, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan daha da önemli olan bir kurum çünkü bir karar veriyor, verdiği karar tavsiye kararı da olsa imbiklerden geçmiş, süzülmüş bir karar veriyor, akla vuruyor, vicdana vuruyor, insanları dinliyor.

Ve bakın, başka bir olumluluk -biraz önce arkadaşlar da işaret ettiler- "Uzlaştırıyoruz kimi zaman." dediler, "Uzlaştırıyoruz." "Aman, ne olur o lafı kullanmayın." dedik, o da çok tartışılır bir sözdür. "Dostane çözüm" gibi bir kavram var Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde de kullanılan, dostane çözüm. "Dostane çözüm" deyin buna yani idare ile kişiyi karşı karşıya getirin, "Mahkeme kapılarına düşmeyin, oralarda yorulmayın. Ne yapın? Oturun, anlaşın." deyin ve neyse, iki tarafın da menfaatini koruyarak… Çünkü taraf da tutamayacaktır başdenetçi.

Sevgili arkadaşlar, böyle bir kurumun, bu kadar değerli bir kurumun ben aslında bugün, bugünkü bu gergin ortamdan sonra tartışılmasından, gerçekten, fevkalade rahatsızlık duydum. Bu konudaki şekle ilişkin bir hususu da izninizle bilginize sunmak istiyorum. Ne diyor yasanın 22'nci maddesi? 6328 sayılı Yasa'nın 22'nci maddesi diyor ki "Raporlar" başlığı altında: "Her kurum, her takvim yılı sonunda, yürütülen etkinlikleri ve önerileri kapsayan bir rapor hazırlayarak Komisyona sunar." Dikkatinizi çekti mi arkadaşlar? "Her yılın sonunda…" 2013 geçmiş, 2014 geçmiş, 2015 geçmiş, 2016 geçmiş, 2017'nin de sonuna gelmişiz; bugün burada hukuka uygun bir biçimde 2017'nin raporlarını incelememiz gerekirken geçmişteki adam sendecilik, geçmişteki boş vermişlik, geçmişteki, bu kurumu

önemsememek -başka bir izahı yok bunun- kendi yaptığı, kendi kurduğu yasaya değer vermemek sebebiyle… Bu raporlar hazırlanmış, Komisyona sunulmuş, bakın, sunulduğunu ben en azından son iki yıl için biliyorum. "Komisyon bu raporu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek Genel Kurula sunulmak üzere hazırladığı raporu Başkanlığa gönderir." Hangi Başkanlık? Meclis Başkanlığı. Komisyon iki aylık bir inceleme yapacak ve Meclis Başkanlığına gönderecek. "Komisyonun raporu Genel Kurulda ivedilikle görüşülür." Nasıl bir ivedilik bu arkadaşlar? 2013'ten 2016'ya kadar uzayan bir ivedilik. Ve bugün, bu kadar acil olması gereken bir konu üzerinde, değerli grup başkan vekilimin de ifade ettikleri gibi âdeta bir torba yasa sunuyoruz; nerede ne oldu, 2013, 2014, 2015, 2016, bütün buralar için söyleyeceklerimizi hep bir arada söyleyerek yine -beni bağışlayın- "-mış" gibi yapıyoruz arkadaşlar; Kamu Denetçiliği Kurumunun Parlamentoyla birleşmesini, Parlamentoyla güçlenmesini engellemiş oluyoruz. Bu, bütün bir grubumuzun, hepimizin, burada bulunan arkadaşları tekrar dışlayarak söylüyorum çünkü şu anda 15 kişi falanız arkadaşlar… Bu söylediklerimiz tutanaklarda, bir gün okunur, insan hakları meselesine merak duyan arkadaşlarımız okurlar, derler ki: "Birileri de kalkmış da bir şeyleri söylemeye çalışmış." Ama ne söylesek söylediğimiz şeyin boş olduğu inancındayım.

Bir şey daha, son cümle: Şunu bir buçuk yıl önce hazırlamışım arkadaşlar, şu elimde gördüğünüz notlar bir buçuk yıl öncesinin notları. Yeni raporlara bakarak, gelen yanıtlara bakarak şuralara kurşun kalemle, tükenmezle bazı çıktılar yaptım. Ben bir buçuk yıldır bekliyorum sizinle bu görüşlerimi paylaşabilmek için, o arkadaşlarımız altı yıldır bekliyorlar. Kamu görevi devamlıdır, arkadaşlarımız devam ediyorlar diğer arkadaşların uygulamalarına yönelik olarak çalışmaya. Çok şey söylemek istiyordum kararlarınız üzerine. Bu kararlarda kısmen retlerin giderek azalmış olması, kabullerin çoğalmış olması, kamuoyuyla birleşen çalışmaların olumluluğu üzerine örnekler vermek istiyordum hem de belki burada arkadaşlarım bir şeyleri benim aktarmamla da anımsamış olabilirler diye. Bunları yapamadım, çok üzgünüm.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞENAL SARIHAN (Devamla) – Bugün için üzgünüm, Kamu Denetçiliği Kurumu için üzgünüm. Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sarıhan.

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bilen.

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Sayın Şenal benim bir ifademi ya yanlış anlamış olacak…

BAŞKAN – Hangisini?

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Özellikle, sanki, kurumların tavsiye kararlarına uymaması yönünde bir cümlemi kullandılar, bu doğru değil, bunu düzeltmem gerekir.

TBMM BAŞKAN VEKİLİ AHMET AYDIN (Adıyaman) – Kayıtlara geçti.

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Ya yerimden…

BAŞKAN – Yerinizden lütfen, bir dakika, düzeltme çünkü.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

46.- Manisa Milletvekili İsmail Bilen'in, Ankara Milletvekili Şenal Sarıhan'ın 289 ve 289'a 1'inci Ek sıra sayılı Komisyon Raporu üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

İSMAİL BİLEN (Manisa) – Sayın Başkanım, benim ifadem, kastım, muradım o değildi, öyle bir cümle de kullanmadım. Ben kurumun da hukuka, yasaya, kanuna bağlı olması gerektiğine komisyonda polemik yaratmamak için değinmedim, kurumun da zaman zaman yetkisini aşma arzusu güttüğünü gördüğüm için bir ikazım olmuştu. Dolayısıyla varsa eksik bu eksikliği Parlamentonun bir düzenlemeyle gidermesi noktasında kendilerine tavsiyede bulunmuştum. Hepimiz kanuna bağlı kalmak durumundayız, hukuk kuralları içerisinde durmak durumundayız. Yetki aşımı tehlikeli bir durumdur, geçmişte de bunun acı tecrübelerini biz yaşadık. Anayasa Mahkemesi de dâhil olmak üzere yetki aşımında bulunmuştur. Bu ifademi söylemiştim, Sayın Şenal da orada vardı zannediyorum, bu ifademi nasıl yanlış değerlendirdiler, bilmiyorum. Kurumun sadece hukuk kuralları içerisinde mevzuata bağlı kalmasını ifade ettim ben.

BAŞKAN – Anlaşılmıştır herhâlde.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

2.- Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/8, 5/5, 5/4, 5/3) (S. Sayısı: 289 ve 289'a 1'inci Ek) (Devam)

BAŞKAN – Şahsı adına İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal konuşacak.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kamu denetçiliği -diğer ismiyle ombudsman- Türk Dil Kurumuna baktığımız zaman "Bir işin doğru ve yöntemine uygun yapılıp yapılmadığını incelemek, teftiş etmek, kontrol etmek." şeklinde tanımlanıyor.

Tabii, getiriliş amacı da hak arama özgürlüğünün yaygınlaşması, adalet anlayışının yerleşmesi, idarecilerin her türlü eylem ve işlemlerine karşı vatandaşın şikâyet etme hakkını düzenlemekte ve getirmekte.

Peki, burada, kamu denetçiliğinin asıl amacı zaten zayıf olanı, güçsüz olan vatandaşlarımızı güçlü olan idareye karşı korumak. Burada, vatandaş, sadece ve sadece idarenin tutum ve davranışları değil, eylem ve işlemlerine karşı da şikâyet etme hakkına sahip ve bu, aynı zamanda, kamu denetçiliğinin görev alanına giren bir husus. Burada "hukuka aykırılık" derken, evet, hatipler dediler, bugüne kadar OHAL nedeniyle, kanun hükmünde kararnameler nedeniyle ihraç edilenler başvurdu mu başvurmadı mı? Başvuranlar oldu ama bu başvuranlarla ilgili Kamu Denetçiliği Kurumu ne karar verdi? Kararı neydi OHAL'le ilgili? Kim suç işlemişse bağımsız, tarafsız yargı önünde mutlaka yargılanmalı; kim suç işlemişse bağımsız, tarafsız yargı önünde cezası da verilmeli hukuk içerisinde kalmak kayıt ve şartıyla

ancak Kamu Denetçiliği Kurumu hangi işlere bakamaz? Cumhurbaşkanının tek başına imzasıyla yaptığı işlemlere, yargıya intikal etmiş olan işlemlere, yasama faaliyeti işlemlerine, askerî alana giren işlere, bunlara bakamaz.

Peki, kanun hükmünde kararname, mevcut olan Anayasa literatüründe bir yasama faaliyeti midir, yasama faaliyeti değil midir? Tartışmanın bam noktası bu. 20 Temmuz 2016'da Millî Güvenlik Kurulunun talebi ve Meclise sevkiyle Bakanlar Kuruluna Türkiye Büyük Millet Meclisi yetki verdi mi vermedi mi? Yetki verdi. Bu verilen yetki kime verildi? Bakanlar Kuruluna verildi.

Peki, bir yasanın, yapılan bir işlemin maddi hukuk anlamında şeklî hukuk anlamında… Bunu yapan, devleti yöneten üç kurum var: Bir, yasama; iki, yürütme; üç, yargı. Bir işlemi yürütme organı yapıyorsa yürütme tarafından yapılmıştır, o yürütme işlemidir. Bir işlemi mahkeme yapıyorsa, yargı yapıyorsa o bir yargı işlemidir. Bir işlemi eğer Parlamento, yasama organı yapıyorsa o bir yasama işlemidir.

Şimdi, ben buradan sorarım Kamu Denetçiliği Kurumunun Sayın Başkanına ve değerli üyelerine: Ya, değerli arkadaşlar, siz hangi Anayasa, hukuk kitabını alırsanız alın, hangi idare hukuku kitabını alırsanız alın, bu anlamda bu işlemin hangi kuruma ait olduğu şeklî anlamdaki kuruma bakar.

Peki, kanun hükmünde kararnameleri çıkaran Parlamento mu? Parlamento olsa ne zaman Parlamento işlemi olur? Bu kanun hükmünde kararnamenin Parlamentoya geliş öncesi, geliş sonrası, bunun bir ayrımını yapmak lazım. Bu, geliş öncesine göre size şikâyetler geldiğine göre bu hâlen Bakanlar Kurulu işlemidir, bir yasama faaliyeti değildir. Ve siz burada temel hak ve özgürlüklerin bekçisi, avukatı olmanız gerekirken bu işle ilgilenmemişsiniz, topu taca atmışsınız. "Efendim, bu yasama faaliyetinin görev alanı içindedir." demişsiniz ve bu işlere bakmamışsınız. Sayın Başdenetçimiz, bu iş ne zaman yasama faaliyeti olur? Kanun hükmünde kararname Anayasa'nın hükümleri uyarınca Parlamentoya gelip onaylandıktan sonra o yasama faaliyeti olur. Oraya gelmediği müddet içerisinde bu bir yürütme işlemidir ve Anayasa'mızın hükümleri uyarınca idarenin her türlü eylem ve işlemlerine yargı yolu açıktır ve buna bakmanız gerekirdi. Ve sizin daha bir saygınlığınız… Biz güzide bir kurum olarak bakıyoruz. Yani bunun kamuoyunda daha bilinirliği açısından, saygınlığı açısından, güvenilirliği açısından en azından denilirdi ki: "Arkadaş, her insanın bir siyasi düşüncesi vardır ama bu insanlar gerçekten seçildiği andan itibaren siyasi düşüncelerini ayrı bir yere bıraktılar; burada, tarafsız, bağımsız, adaletli ve vicdanıyla hareket eden bir kurum." Yani burada, ombudsman kurumu, devletin, iktidarların bekçisi, kollayıcısı, koruyucusu değil. Burada ölçüt adalet ve hakkaniyettir. Biz, burada ölçü olan adalet ve hakkaniyetten ayrıldık.

Bakın, çok teknik bilgi. Anayasa'mızın 127'nci maddesine, 128'inci maddesine bakalım. Ne diyor? Mesela 128'de diyor ki: "Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler ve genel ilkeler." İkinci paragrafın son cümlesi: "Memurların diğer özlük işleri kanunla düzenlenir."

Peki, bunların hepsi kanun hükmünde kararnameyle düzenlendi. Kim yaptı? Yürütme organı, Bakanlar Kurulu. Bakanlar Kurulunun bu işleminde eğer kamu denetçisi "Ben bu işe bakmıyorum." derse, değerli arkadaşlar, o zaman, bu kamu denetçisi… Yani şahıslara benim bir söylemim yok, benim kişilerle ilgili bir düşüncem yok, tamamen kurumsal anlamda. O zaman biz bu yerleri ileride eş dost, arkadaşımız sebeplensin diye açmış oluruz. Bunun amacı bu değil ki ama. Bunun tek bir amacı var: Nerede adaletsizlik, hukuksuzluk, hak ihlali varsa bu onun bekçisidir. Âdeta zil çalacak, çan zili gibi veya okul zili gibi. Bizim burada -geçen sene müracaat etmiştim- Sayın Başkanımız zil çalmıştı. Gerçi buranın zili de hâlen var ama çalıştırmıyorsunuz, bir gonk var, çalınca milletvekilleri…

BAŞKAN – Nerede o zil? Bilmiyorum ben.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Madde 133'te veya 143'te var yani sizin…

BAŞKAN – Ha, İç Tüzük'te. Ben mekân olarak zannettim.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Evet. Yani o zilin aynı zamanda insan haklarının uyarıcısı anlamında toplumu uyarması lazım kamu denetçiliği açısından.

Bu anlamda benim sizden istirhamım, Sayın Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı ve değerli üyeleri, ne olur, burada sizin özgürlüklerin, adaletin timsali olmanız lazım.

Gerçi bu "timsali" kelimesi çok tehlikeli, riskli. Ben Ramazan Bayramı'nda "adaletin temsili ve timsali dinimiz" deyince burada Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının sözleşme yaptığı PTT kurumu dedi ki: "Bu 'timsali'nin içerisinde 'tim' kelimesi var, bu riskli bir kavramdır." Benim dinî içerikli mesajımı dahi seçmenlere göndermediler. Göndermedikleri için şu anda PTT'yle ilgili tazminat davası açtım. Böyle bir hadiseyle karşı karşıyayız. Yani onun için bu "timsal" kavramı yasaklanan bir kavram. Şu anda Meclisin sözleşme yaptığı… Ben firmaların isimlerini burada söylemeyeyim, hoş olmaz, etik de değildir ama tazminat davasını açtım ve bu tazminat davası bu şekilde yürüyor.

TBMM BAŞKAN VEKİLİ AHMET AYDIN (Adıyaman) – Buraya müracaat etmiyorsunuz. Buraya müracaat edin, çözülsün.

MELİKE BASMACI (Denizli) – Siz başvurun Sayın Tanal yani Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurun bence.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri…

Buradan da aynı cevap geldi.

Buyurun, devam edin.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Değerli arkadaşlar, şimdi, burayla ilgili, tabii ki ombudsmanın güçlenmesiyle ilgili hemen hafta içerisinde… Eşitlik Kurumuyla ilgili kararlar tavsiye kararı niteliğinde değil. Mademki biz idari kurumları eşit görüyoruz, neden oradaki kararlar bağlayıcıdır, tavsiye niteliğinde değildir, ombudsmanın, kamu denetçiliğinin kararları tavsiye niteliğindedir? Bunun kanun teklifini vereceğiz. İktidar partisindeki Sayın Komisyon Başkanı da şu anda yerine oturdu. Bu kanun teklifini biz getirince "Bunu ana muhalefet partisi getirdi, efendim biz desteklemiyoruz." Buyurun size bir fırsat. Eğer siz salı, çarşambaya kadar vermeyecekseniz ben bu kanun teklifini vereceğim. Verin, biz sizi destekleyelim, bunu gayet açık ve net bir… Yani bir Danışma Kurulu kararı şeklinde değil, bir öneri şeklinde değil, Eşitlik Kurumunda nasıl bağlayıcıysa o şekilde kanun teklifine bir ilave daha yapın: "Bu kararları yerine getirmeyenler de görevi kötüye kullanmış olur."

Çok az zamanım kaldı.

Bugüne kadar…

Sayın Başkanım, eğer bir dakika daha verebilirseniz memnun olurum.

BAŞKAN – Peki.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Şimdi, bugüne kadar yapılan başvuruları arkadaşlarımız saydılar, ben bu kısmına girmeyeceğim. Sadece ve sadece şunu söylemek istiyorum ben: 2013 yılı bugüne kadar başvurunun en yüksek olduğu dönem. Ondan sonraki yıllar düşüyor. Şu anda biz

2018'in 1'inci ayındayız. Sayın Başkanım, 2017'nin 6'ncı ayına kadar -sizin sayfanızda ve sayfayı da düzenli tuttuğunuz için ben kutluyorum- 8 bin küsur başvuru var. Bu 8 bin küsur başvurunun yüzde 50'ye kadarına aşağı yukarı uyulmuş, yüzde 50'sine idareler uymuyor. Uymayan o idarelere eğer biz cezai müeyyide getirirsek idarede liyakatsizlik anlamında yozlaşmayı da engellemiş oluruz. Bu kararlara gerçekten uyulmadığı zaman yozlaşıyor ve liyakatsiz kişilerin ellerinde kalıyor. Yani, burada müeyyidesiz, "Dostlar bizi alışverişte görsün." şeklindeki bir kurumun getirilmesiyle o kuruma verilen ehemniyeti de bitirmiş oluruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bana bir dakika daha söz verdiğiniz için ben size teşekkür ederim Sayın Başkanım. Yani zaman parayla değil. Bize ceza veriyorsunuz ama bari deyin ki: "Fazla zaman isterseniz paranızı basın, size süre de veririz."

Son cümle şu: Adalet savcısı, rahmetli avukat Nebi Barlas Bey'in armağanı olan bir kitap var. Nebi Barlas Ağabeyimizi…

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan da o dönem İstanbul Barosunun üyesiydi, o da kendisini tanır, Sayın Başkanım da muhtemelen tanır. 1980 döneminde, askerî darbeler döneminde adalet savaşı mücadelesini veren bir ağabeyimizdi, nur içerisinde yatsın. Onun kitabının son kısmında o dönem yapılan zalimane uygulamalar tek tek anlatılıyor.

BAŞKAN – Sayın Tanal, teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Ben bitiriyorum Sayın Başkanım, özür diliyorum.

BAŞKAN – Anlatmaya başladınız tekrar.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ombudsmana şikâyet edilebilir bu.

BAŞKAN - Yeniden başladınız.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Peki, teşekkür ediyorum.

Yani bu anlamda zalimane, hukuk dışı kim suç işlemişse cezalandırılsın ama zalimane davranışlara ombudsmanın izin vermemesi lazım.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Şahsı adına son olarak Konya Milletvekili Sayın Leyla Şahin Usta konuşacak.

Buyurun Sayın Şahin Usta. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu akşam Kamu Denetçiliği Kurumu hakkında şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Saygıdeğer Divan heyetini ve yüce Meclisi, milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Bizler, öncelikle bu Genel Kurulun ve Meclisin saygınlığını ve itibarını korumakla birinci derecede sorumlu olan milletvekilleriyiz. O yüzden buradaki sayının azlığına, çokluğuna, 300 kişi, 1 kişi, bin kişiye bakmaksızın önemli olan şu anda Meclisin çalışıyor olmasıdır. Pek çok Avrupa parlamentosunda da, farklı ülkelerin parlamentolarında da sayıya bakılmaksızın görüşmeler yapılmakta, yasama

faaliyetleri, denetleme faaliyetleri devam etmektedir. O yüzden bizim derdimiz çalışmak ve vatandaşa hizmet etmek olduğu için biz çalışıyoruz. Sayımız önemli değil. Bizi televizyonlarının başında izleyen milyonlarca vatandaşımız var. Temelde onların da çok ilgilendiği bir kurum olan Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili görüşmeleri yaparken sayı az da olsa önemli olanın öze bakarak, bizim hedefimizin bu kurumun ne derecede başarılı ve iyi çalıştığını ve tanıtımının da yapılmasının önemli olduğunu vurgulayarak bu noktada sayıya takılmaksızın bizim çalışmalarımıza devam etmemizin… İktidar olarak, muhalefet olarak buradayız, Hükûmet olarak da buradayız, o yüzden hiçbir eksiklik ve aksaklık görmüyorum.

"Kamu kurumu nedir?" diye baktığımız zaman, kamu kurumları vatandaşın hizmetlerini görmek amacıyla kurulmuş müesseselerdir. Eski Türkiye'yi hatırlarsak -çok da geri gitmeye gerek yok- 80'li yılları hatırlarsak kamu kurumları ne şartlarda hizmet veriyordu, bunları biraz düşünmek gerekiyor. En alt kademedeki memurların vatandaşa "Bugün git, yarın gel." demelerini, bir evrakın onlarca masada, birimlerde dolaşmasını, vatandaşların evrak kuyruklarını, saati dolmadan bitirilen mesaileri, kimsenin hakkını arayamadığı, hesap sorulamadığı zamanları yaşadı Türkiye. Hastaneler, vergi daireleri, SGK kuyrukları, maaşını çekmek için bankalar önünde bekleyen yaşlılar, bu manzaraların hepsi çok şükür ki tarih oldu. Yeni Türkiye'de tüm kamu kurumları ve hizmetleri yüksek standartlara kavuşturuldu. Bu standartları da milletimizin en iyisini hak ettiği bilinciyle günden güne yeniliklerle iyileştirdik, iyileştirmeye de devam edeceğiz. İşte Kamu Denetçiliği Kurumu da bu amaçla kurulmuş bir kamu kuruluşudur. Anayasa'mızın 74'üncü maddesinin yeniden düzenlenmesiyle kurulmuş ve kamu denetçisine başvurmak anayasal bir hak olarak da tanımlanmıştır.

Bu kurumun varlığı, devletin kendine güvendiği ve kendini de halkın denetimine açtığı anlamına gelmektedir. Bu, aynı zamanda bireylerin haklarını arayıp sorumluluklarının bilincine varmalarını ifade eden haklar kültürünün ve hak arama özgürlüğünün de gelişmesine imkân veren demokrasi tarihimizin çok önemli milat noktalarından birini oluşturmaktadır.

Kurumun temel prensibi vatandaşın derdine derman olmak, aynı zamanda idarecilere kararlarıyla danışmanlık yapmak ve yol göstermektir. Çalışmalarıyla vatandaşın hak arama kültürünü geliştirerek idarenin kaliteli hizmet standartlarını yükseltmekte, iyi yönetim ilkelerinin de yaygınlaştırılmasına katkı sağlamaktadır.

Hiç kimse bahsetmedi ama kısaca söylemekte fayda var, bu kuruma nasıl başvuruluyor? Zor bir başvuru süreci mi var, yoksa kolay mı? Hedef, vatandaşın hizmete ulaşmasını zaten kolaylaştırmaksa bakın çok kolay, kamu kurumları incelemeyi ve araştırmaları direkt şikâyet üzerine yapıyorlar. İdarenin işlem ve eylemleriyle, tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler kuruma başvuruda bulunabilmektedirler. Çocuk hakları, insan hakları ve toplumun genelini ilgilendiren konularda menfaat ihlali şartı da aranmamaktadır. Kuruma başvuruda bulunabilmek için zorlaştırıcı hiçbir ek şart bulunmamaktadır. Bu çerçevede tüm bireyler, şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar ve benzeri tüzel kişiler de başvurma hakkına sahiptir. Yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini bu kurumlara yapabilmektedirler. Kuruma başvurmak için hiçbir ücret alınmamaktadır. Kuruma şikâyet başvurusunda bulunmak çok kolay ve de çeşitlidir. Postayla, elden, elektronik posta, faks, elektronik başvuru, mail, valilik ve kaymakamlıklar aracılığıyla ve kurumun İstanbul bürosu aracılığıyla da başvuruda bulunabilmektedirler. Başvuru yapıldığında dava açma süresi de durmaktadır. Bunlar çok önemlidir aslında. İdari yargının çalışma

usulünden farklı olarak şikâyet konusuyla alakalı tanık dinlenebilmektedir. Şikâyet konusunun özel uzmanlık gerektirmesi hâlinde bilirkişi tayini yapılabilmektedir. Başvurular altı ay gibi kısa bir süre içerisinde sonuçlandırılmaktadır. Şikâyet başvurusunun ve konunun niteliğine göre yerinde inceleme yapabilmektedirler. Kurum, şikâyet konusuyla ilgili olarak ilgili idareden tüm bilgi ve belgeleri talep etme ve devlet sırrı dâhil tüm belgeleri görme hakkına da sahiptir.

Kurum, ülkemizde hakkaniyet denetimi yapan tek kurum olma özelliğini taşımaktadır. Hakkaniyet denetimi yaparken şikâyet başvurusu konuda somut olay adaletinin, idarenin işlem ve eyleminin bireye kaldıramayacağı bir yük oluşturup oluşturmadığına da dikkat etmektedir. Mevzuatla ilgili değişiklikler yapılması yönünde tavsiye kararları verebilmektedir. Mevzuat değişikliği önerileriyle hukuk devletinin yerleşmesine katkıda bulunmanın yanı sıra, idarenin iyi yönetimi ve uzun vadede diğer mağduriyetlerin de önüne geçilebilmesi amaçlanmaktadır.

Bakın, dostane çözüm yöntemiyle toplam 542 adet şikâyet çözüme kavuşturulmuştur ve dört yıllık süreçte pek çok tavsiye kararı verilmiştir. Bu tavsiye kararlarıyla ilgili pek çok örnekler var ama bir tane örnekten burada kısaca bahsetmek istiyorum: Bakın, Tokat'ta astım hastası bir lise öğrencisinin YGS'nin yapıldığı salona nefes açıcı tüp ilaçla girdiği gerekçesiyle sınavı iptal edilmiş. Sonra, hakkını aramasını bilen genç bir kızın Kamu Denetçiliği Kurumuna yaptığı başvuru sonucunda sınavının iptal edilmesi haksız bulunmuş ve bu öğrencinin üniversite sınavı geçerli sayılarak psikoloji bölümüne yerleştirilmiş ve eğitim hayatını devam ettirmiştir.

Bizim bu gibi örneklerin, başarıların seslendirilmesine ve dillendirilmesine buradan vesile olmamız gerekir ki bunları öğrensin vatandaşlarımız, bunları bilsinler. Az önce bahsettim, çok kolay yöntemlerle ve çok basit olarak başvurma imkânları var. Hedefimiz, vatandaş ile devlet arasındaki bu bürokratik bağın azaltılarak bürokrasinin de hesap verebilirliğini artıracak bir kurumun güçlendirilmesini sağlamaktır.

O yüzden, Kamu Denetçiliği Kurumunun bugüne kadar yapmış olduğu tüm çalışmalarını çok kıymetli buluyorum. Verdikleri emekler ve çalışmalar sayesinde çok daha iyi noktalara gelineceğinden hiçbir şüphemiz yok.

Ben bugüne kadar kamu denetçileriyle ilgili yapılan, şu anda yapılan tartışmalarda da şunu görüyorum: Hep bir olumsuzluk, hep bir "Acaba bu insanlar gerçekten iyi ve doğru kararlar veriyorlar mı?" Temelde de bizim Meclisimize bağlı bir kurum olan Kamu Denetçiliği Kurumuna önce biz güvenmeliyiz. Çünkü bize bağlı olarak çalışan bir kamu kurumu burası da. Biz bu insanları bu göreve getirirken işlerini yapsınlar diye getiriyoruz. Neden hep bir güvensizlik üzerine çağrışımlar yapıyoruz ve bu güvensizliği biz pekiştiriyoruz? Tam tersine, bizim dememiz gerekir ki: "Evet, Kamu Denetçiliği Kurumu, sayın başkanınızla ve tüm çalışanlarınızla biz size güveniyoruz ve inanıyoruz. Getirdiğiniz raporlara bakıyoruz ve inceliyoruz."

Evet, Genel Kurulda sayı az olsa da biz inceliyoruz; bu komisyona geldi, hepimizin denetimine açık bir şekilde sunuldu, değerlendirmelerimizi yaptık. Bakın, yaptığımız bir toplantıda tavsiye kararına uymamış kurumları bile çağırıp biz burada neden uymadıklarını da sorgulayabildik, bunları yapabiliyoruz. Daha da iyisini yapmak için hep birlikte çalışmaktan gocunmamalıyız ama önce birbirimize güvenmeliyiz, güven esasını öncelikle biz tesis etmeliyiz.

Ben Kamu Denetçiliği Kurumuna tekrar tüm çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum. Verdikleri kararlarla ve çalışmalarla bu ülkenin güvenini hak edecek daha da iyi işler yapacaklarına eminim diyorum.

Tekrar tüm milletvekillerimizi, bizi -burada olmasa da- televizyon ekranlarının başında izleyen vekillerimizi ve vatandaşlarımızı saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

İyi akşamlar diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Sayın milletvekilleri, böylelikle Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Karma Komisyon Raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Sayın milletvekilleri, şimdi, 2'nci sırada yer alan 460 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın görüşmelerine başlayacağız.

B) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Afet ve Acil Durum Halinde Yardım Sevkiyatının ve Yardım Personeline Ait Eşyanın İthalat, İhracat ve Transitini Hızlandırmaya Yönelik Önlemlerin Alınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/764) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 460)

BAŞKAN – Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

3'üncü sırada yer alan 465 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın görüşmelerine başlayacağız.

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/763) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 465)

BAŞKAN – Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından sözlü soru önergeleri ve kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 16 Ocak 2018 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum, iyi tatiller diliyorum.

Kapanma Saati: 21.51

XI.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 507) Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı 01.10.2016 ila 30.04.2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde And içmeden Aralıksız Olarak Genel Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzüğün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20.07.2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporunun oylaması :

Sıra Sayısı : 507
Oylama Saati : 19:12
Üye Sayısı : 550
Kabul Edenler : 300
Reddedenler : 22
Çekimserler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 2
Toplam : 324
Açık Üyelikler : 7
Kabul Edilmiştir

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Adana	Dağlı	Tamer	AK PARTİ	Kabul
Adana	Danış Beştaş	Meral	HDP	Red
Adana	Erdinç	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul
Adana	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı
Adana	Kılçükcan	Talip	AK PARTİ	Kabul
Adana	Özdiş	İbrahim	CHP	Katılmadı
Adana	Sarı	Fatma Güldemet	AK PARTİ	Kabul
Adana	Tümer	Zülfikar İnönü	CHP	Katılmadı
Adana	Türkmen	Elif Doğan	CHP	Katılmadı
Adana	Uslupehlivan	Aydın	CHP	Katılmadı
Adana	Ünüvar	Necdet	AK PARTİ	Kabul
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı
Adana	Yılmaz	Seyfettin	MHP	Katılmadı
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Boynukara	Adnan	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Fırat	Salih	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Yıldırım	Behçet	HDP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkal	Hatice Dudu	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Parsak	Mehmet	MHP	Kabul
Ağrı	Gökçe	Cesim	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet Dilan	HDP	Red
Ağrı	Zana	Leyla	HDP	Katılmadı
Amasya	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Yalçın	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Aydın	Ertan	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Babacan	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Bilgehan	Ayşe Gülsün	CHP	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Çetin	Şefkat	MHP	Kabul
Ankara	Çiçek	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Emir	Murat	CHP	Katılmadı
Ankara	Gök	Levent	CHP	Katılmadı
Ankara	Gündoğdu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Haberal	Erkan	MHP	Kabul
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Katılmadı
Ankara	İşler	Emrullah	AK PARTİ	Kabul
Ankara	İyimaya	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı
Ankara	Mit	Mustafa	MHP	Kabul
Ankara	Nazlıaka	Aylin	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Ankara	Önder	Sırrı Süreyya	HDP	Red
Ankara	Sancaroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Sarıhan	Şenal	CHP	Red
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Topcu	Zühal	MHP	Kabul
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Ünal	Aydın	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Katılmadı
Ankara	Yılmaz	Necati	CHP	Katılmadı
Antalya	Akaydın	Mustafa	CHP	Katılmadı
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Günal	Mehmet	MHP	Katılmadı
Antalya	Kara	Niyazi Nefi	CHP	Red
Antalya	Kök	Devrim	CHP	Katılmadı
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Özdoğan Enç	Gökcen	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Samani	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Yurdakul	Ahmet Selim	MHP	Kabul/Mük.
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Artvin	Kışla	İsrafil	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Baydar	Metin Lütfi	CHP	Katılmadı
Aydın	Depboylu	Deniz	MHP	Kabul
Aydın	Erdem	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Öz	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Aydınlıoğlu	Ali	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Bostan	Kasım	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Havutça	Namık	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Kırcı	Sema	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Ok	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Poyrazlı	Mahmut	AK PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Tüm	Mehmet	CHP	Katılmadı
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı
Bingöl	Fehmioğlu	Enver	AK PARTİ	Katılmadı
Bingöl	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Gaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Red
Bitlis	Irgat	Mizgin	HDP	Katılmadı
Bolu	Ercoşkun	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Bolu	Küpçü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul
Bolu	Özcan	Tanju	CHP	Katılmadı
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Petek	Reşat	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Ala	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Katılmadı
Bursa	Aydın	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Birkan	Zekeriya	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul
Bursa	İrgil	Ceyhun	CHP	Katılmadı
Bursa	Karabıyık	Lale	CHP	Katılmadı
Bursa	Karaburun	Bennur	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Koçdemir	Kadir	MHP	Katılmadı
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Müezzinoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı
Bursa	Şahin	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Öz	Bülent	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Kabul
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul
Çankırı	Filiz	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Ceritoğlu Kurt	Lütfiye İlksen	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı
Çorum	Uslu	Salim	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Arslan	Kazım	CHP	Katılmadı
Denizli	Ayhan	Emin Haluk	MHP	Kabul
Denizli	Basmacı	Melike	CHP	Katılmadı
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Ramazanoğlu	Sema	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Katılmadı
Denizli	Zeybekci	Nihat	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Baluken	İdris	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Demirel	Çağlar	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Erdoğmuş	Nimetullah	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Pir	Ziya	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Tan	Altan	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçıer	İmam	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Uca	Feleknas	HDP	Katılmadı
Diyarbakır	Yiğitalp	Sibel	HDP	Katılmadı
Edirne	Bircan	Erdin	CHP	Katılmadı
Edirne	Gaytancıoğlu	Okan	CHP	Katılmadı
Edirne	Sezen	Rafet	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Katılmadı
Elazığ	Öztürk	Tahir	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Serdar	Ömer	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Katılmadı
Erzincan	Karakelle	Sebahattin	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Kabul
Erzurum	Deligöz	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Ilıcalı	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Taşkesenlioğlu	Zehra	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Eskişehir	Günay	Emine Nur	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Usluer	Gaye	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Yüksel	Cemal Okan	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Candemir Çelik	Canan	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Ekici	Akif	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Gökdağ	Mehmet	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Özdağ	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Şimşek	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Tayyar	Şamil	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Red
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Bektaşoğlu	Bülent Yener	CHP	Katılmadı
Giresun	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Öztürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Öztürk	Sabri	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul
Hakkari	Akdoğan	Nihat	HDP	Red
Hakkari	Irmak	Selma	HDP	Katılmadı
Hakkari	Zeydan	Abdullah	HDP	Katılmadı
Hatay	Ahrazoğlu	Mehmet Necmettin	MHP	Kabul
Hatay	Dudu	Mevlüt	CHP	Katılmadı
Hatay	Ertem	Birol	CHP	Katılmadı
Hatay	Karasayar	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Öntürk	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Şanverdi	Fevzi	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yarayıcı	Hilmi	CHP	Katılmadı
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul
Isparta	Bakır	İrfan	CHP	Katılmadı
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Kabul
Isparta	Okutan	Nuri	İYİ PARTİ	Katılmadı
Isparta	Yüce	Sait	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Atıcı	Aytuğ	CHP	Katılmadı
Mersin	Çamak	Hüseyin	CHP	Katılmadı
Mersin	Elvan	Lütfi	AK PARTİ	Katılmadı
Mersin	Fırat	Dengir Mir Mehmet	HDP	Katılmadı
Mersin	Kuyucuoğlu	Serdal	CHP	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Öztürk	Oktay	MHP	Kabul
Mersin	Sağlar	Durmuş Fikri	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Kabul
Mersin	Taşkın	Ali Cumhur	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Tezcan	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Kabul
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Akkaya	Yakup	CHP	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Kabul
İstanbul	Albayrak	Berat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Erdal	HDP	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ayata	Süleyman Sencer	CHP	Katılmadı
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Bahçekapılı	Ayşe Nur	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Başcı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı
İstanbul	Benli	Fatma	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı
İstanbul	Boyraz	Osman	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Bozkır	Volkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Red
İstanbul	Bürge	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Cihaner	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çiçek	Dursun	CHP	Katılmadı
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Demirtaş	Selahattin	HDP	Katılmadı
İstanbul	Doğan	Celal	HDP	Katılmadı
İstanbul	Doğan	Selina	CHP	Katılmadı
İstanbul	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Engin	Didem	CHP	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Kabul
İstanbul	Erdem	Ekrem	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Erdem	Eren	CHP	Katılmadı
İstanbul	Erdoğdu	Aykut	CHP	Katılmadı
İstanbul	Eseyan	Markar	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı
İstanbul	İhsanoğlu	Ekmeleddin Mehmet	MHP	Katılmadı
İstanbul	Kahraman	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Karaca	Harun	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kavakcı Kan	Ravza	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
İstanbul	Kaya	Atila	MHP	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kerestecioğlu Demir	Filiz	HDP	Red
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kıyıklık	Feyzullah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kuzu	Burhan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Külünk	Metin	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Metiner	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Özcan	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Red
İstanbul	Paylan	Garo	HDP	Katılmadı
İstanbul	Pulcu	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Sarıkaya	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Seferinoğlu	Yıldız	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Sert	Hasan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Tamaylıgil	Bihlun	CHP	Katılmadı
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Red
İstanbul	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Uçma	İsmet	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yarkadaş	Barış	CHP	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yedekci	Gülay	CHP	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yıldırım	Hurşit	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yıldız	Haydar Ali	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Kabul
İstanbul	Zengin	Mürteza	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Altıok	Zeynep	CHP	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
İzmir	Balbay	Mustafa Ali	CHP	Katılmadı
İzmir	Bayır	Tacettin	CHP	Katılmadı
İzmir	Çam	Musa	CHP	Red
İzmir	Çıray	Aytun	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Doğan	Müslüm	HDP	Red
İzmir	Hotar	Fatma Seniha Nükhet	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kalkan	Necip	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı
İzmir	Kocabıyık	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kürkcü	Ertuğrul	HDP	Katılmadı
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atila	CHP	Katılmadı
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Katılmadı
İzmir	Sürekli	Kerem Ali	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Tanrıkulu	Ahmet Kenan	MHP	Katılmadı
İzmir	Temizel	Zekeriya	CHP	Katılmadı
İzmir	Turhan	İbrahim Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Vural	Oktay	MHP	Kabul
İzmir	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Yiğit	Ali	CHP	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Kars	Beyribey	Yusuf Selahattin	AK PARTİ	Kabul
Kars	Bilgen	Ayhan	HDP	Katılmadı
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Demir	Murat	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı
Kayseri	Dedeoğlu	Sami	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Halaçoğlu	Yusuf	İYİ PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Özhaseki	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Minsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	Arslan	Mikail	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	Çetinkaya	Salih	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Aygün	Zeki	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Kaplan Hürriyet	Fatma	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Kabul
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul
Konya	Babaoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Baloğlu	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Konya	Bozkurt	Mustafa Hüsnü	CHP	Katılmadı
Konya	Davutoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Erdoğan	Hüsnüye	AK PARTİ	Kabul
Konya	Etyemez	Halil	AK PARTİ	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Kabul
Konya	Kaleli	Muhammet Uğur	AK PARTİ	Kabul
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul
Konya	Ünal	Ömer	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Gazel	İshak	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Kavuncu	Vural	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Nazlı	Mustafa Şükrü	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Özhan	Taha	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Şahin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Yaşar	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Berber	Recai	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Nurlu	Mazlum	CHP	Katılmadı
Manisa	Özdağ	Selçuk	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Red
Manisa	Yıldız Biçer	Tur	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Çitil	Mehmet İlker	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Dilipak	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Güvenç	Celalettin	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Kaynak	Veysi	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Kahramanmaraş	Kılıç	İmran	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Reyhanlıoğlu	Nursel	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Tor	Fahrettin Oğuz	MHP	Kabul
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Atalan	Ali	HDP	Katılmadı
Mardin	Bölünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Dora	Erol	HDP	Red
Mardin	Miroğlu	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Red
Mardin	Yıldırım	Gülser	HDP	Katılmadı
Muğla	Aldan	Ömer Süha	CHP	Katılmadı
Muğla	Demir	Nurettin	CHP	Katılmadı
Muğla	Erdoğan	Mehmet	MHP	Kabul
Muğla	Öztürk	Nihat	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Özyer	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Üstündağ	Akın	CHP	Katılmadı
Muş	Özkan	Burcu	HDP	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Muş	Yıldırım	Ahmet	HDP	Katılmadı
Nevşehir	Açıkgöz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Gizligider	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Göktürk	Murat	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı
Niğde	Kavaklıoğlu	Alpaslan	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Özegen	Erdoğan	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Çanak	Oktay	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Gündoğdu	Metin	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı
Rize	Ayar	Hikmet	AK PARTİ	Kabul
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Kabul
Rize	Karal	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Açba	Zihni	MHP	Katılmadı
Sakarya	Dişli	Şaban	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	İsen	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Katılmadı
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Üstün	Ayhan Sefer	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul/Mük.
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Kurt	Hasan Basri	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Samsun	Tekin	Hayati	CHP	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	MHP	Kabul
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Katılmadı
Siirt	Aktay	Yasin	AK PARTİ	Kabul
Siirt	Yıldırım	Kadri	HDP	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Akyıldız	Ali	CHP	Katılmadı
Sivas	Bilgin	Hilmi	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Dursun	Selim	AK PARTİ	Katılmadı
Sivas	Sohk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Akgün	Metin	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Doğan	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Köprülü	Emre	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Katılmadı
Tokat	Aslan	Zeyid	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Çakır	Coşkun	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Katılmadı
Tokat	Göçer	Celil	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Katılmadı
Trabzon	Köseoğlu	Ayşe Sula	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Pekşen	Haluk	CHP	Katılmadı
Trabzon	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Tunceli	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı
Tunceli	Önlü	Alican	HDP	Red
Şanlıurfa	Akyürek	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Ayhan	İbrahim	HDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Baydemir	Osman	HDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Fakıbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpınar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Kaçar	Mahmut	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Öcalan	Dilek	HDP	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Yılmaztekin	Kemalettin	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı
Uşak	Tunç	Alim	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Yalım	Özkan	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Van	Atalay	Beşir	AK PARTİ	Katılmadı
Van	Botan	Lezgin	HDP	Katılmadı
Van	Geveri	Adem	HDP	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Özgökçe Ertan	Bedia	HDP	Katılmadı
Van	Yıldırım	Nadir	HDP	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Soysal	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Çaturoğlu	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Katılmadı
Zonguldak	Özbakır	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Turpcu	Şerafettin	CHP	Katılmadı
Zonguldak	Ulupınar	Özcan	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Serdengeçti	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bayburt	Ağbal	Naci	AK PARTİ	Kabul
Bayburt	Kavcıoğlu	Şahap	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Konuk	Recep	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Red
Batman	Aslan	Mehmet Ali	HDP	Katılmadı
Batman	Becerekli	Saadet	HDP	Red
Batman	Hamidi	Ataullah	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Birlik	Leyla	HDP	Katılmadı
Şırnak	Encu	Ferhat	HDP	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Aycan	HDP	Red
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Katılmadı
Bartın	Yalçınkaya	Muhammet Rıza	CHP	Katılmadı
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	CHP	Katılmadı
Iğdır	Adıyaman	Mehmet Emin	HDP	Red
Iğdır	Aras	Nurettin	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Demirel	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı
Yalova	İnce	Muharrem	CHP	Katılmadı
Karabük	Şahin	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Uysal	Burhanettin	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Polat	Reşit	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S. S. 0
Osmaniye	Ersoy	Ruhi	MHP	Kabul
Osmaniye	Önal	Suat	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Arslan	Fevai	AK PARTİ	Katılmadı
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Özlü	Faruk	AK PARTİ	Kabul

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Ankara Milletvekili Nihat Yeşil'in, FETÖ'ye ait olup devlet yurduna dönüştürülmemiş yurtlara ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17334)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda gerekçesi belirtilen sorularımın Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nihat YEŞİL

Ankara Milletvekili

İçişleri Komisyonu Üyesi

Bilindiği gibi devletin yükseköğretim yurtları üniversite kontenjanlarını karşılayamamaktadır. Bu nedenle öğrenciler eskiden beri alternatif yerleşme çözümleri için cemaat, vakıf gibi örgütlenmelerin yurtlarına mecbur kalmaktadırlar.

15 Temmuz darbe girişiminden sonra FETÖ'ye bağlı 821 yurdun 131'inin devlet yurduna dönüştürüldüğünü bir önceki Gençlik ve Spor Bakanı Akif Çağatay Kılıç dile getirmiştir fakat geriye kalan 690 yurdun akıbetinin ne olduğu bilinmemektedir. Bu çerçevede;

1) Türkiye genelinde FETÖ'ye ait 690 yurdun illere göre dağılımı nedir?

2) Ülkemizde en güvenli seçenek olan devlet yurdu kapasitesinin yeterli olmamasına rağmen söz konusu yurtların tamamının devlet yurduna dönüştürülmemesinin gerekçeleri nelerdir?

3) Bahsi geçen 690 yurdun TÜRGEV ve ENSAR vakfı gibi çeşitli vakıf, dernek ve tarikatlara verildiği doğru mudur? Doğruysa FETÖ'ye ait hangi illerde ki yurtlar, hangi vakıf, dernek ve tarikatlara devredilmiştir?

4) Öğrencilerimizin FETÖ yapılanmasına benzer şekilde tarikat yurtlarına yerleşmemesi için Bakanlık olarak herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise bu çalışmalar nelerdir?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 6-26770 11. /01/2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ankara Milletvekili Sayın Nihat YEŞİL'in tarafımıza tevcih ettiği 7/17334 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

ANKARA MİLLETVEKİLİ SAYIN NİHAT YEŞİL TARAFINDAN VERİLEN 7/17334 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılan kurum ve kuruluşlara ait taşınmazların resen Hazine adına tesciline ve ilgili kurumlara tahsisine ilişkin işlemler Maliye Bakanlığı (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) tarafından yapılmaktadır.

Söz konusu Kararname uyarınca kapatılan ve Maliye Bakanlığı tarafından el konulan yurt binalarının; üniversiteye uzaklığı, kapasitesi, kat durumu, çalıştırılacak personel sayısı, bakım-onarım ihtiyacı vb. konularda durumları incelenerek, bunlardan Bakanlığımız standartlarına uygun olan **93 adet** yurt binası, yükseköğrenime devam eden öğrencilerimizin hizmetine sunulmuştur. Bakanlığımız tarafından herhangi bir vakıf ve derneğe yurt tahsisi ve devri söz konusu değildir.

Bakanlığımızca 03.01.2018 tarihi itibariyle, 81 il, 246 ilçe ve 4'ü KKTC'de olmak üzere, Türkiye genelinde **766** adet yurtta, **629.762** yatak kapasitesi ile yükseköğrenim öğrencilerine barınma imkanı sağlanmaktadır. Yurtlarımızın kapasitesi, 2002 yılı sonuna göre **%246** oranında artmıştır.

Değişen ve yenilenen şartlar göz önünde bulundurularak, yükseköğrenim öğrencilerinin yurt ihtiyaçlarını hızla gidermek, mevcut yurt taleplerini karşılamak için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve TOKİ aracılığıyla ve ön protokolle kiralama yöntemiyle olmak üzere dört koldan yatırımlara devam edilmektedir.

2021 yılı sonuna kadar yapılacak yatırımlar ve ön protokolle kiralama yöntemiyle temin edileceklerle birlikte **toplam yatak sayımızın 861.054'**e ulaşması hedeflenmektedir.

2.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Gazi Üniversitesi Polatlı Sosyal Bilimler MYO öğrencilerinin yurt sorununa ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17335)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Gençlik ve Spor Bakanı **Osman Aşkın BAK** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **21.09.2017**

Bülent KUŞOĞLU
Ankara Milletvekili

2017- 2018 Eğitim ve Öğretim döneminde, daha önce Gölbaşı'nda eğitim veren Gazi Üniversitesi Polatlı Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nun yaklaşık 1100 öğrencisinin yeniden Polatlı'da eğitime başlaması söz konusudur. Eğitime başlayacak erkek öğrencilerin yurt sorunu çözülürken, 300'e yakın kız öğrenci ise KYK' ya bağlı yurtlara yerleşememiş ve açıkta kalmıştır.

1- Bu öğrencilerin Polatlı'da eğitim ve öğretime devam edeceği bilinirken neden yurt ve barınma sorunu önceden çözülmemiştir?

2- Yurtlara yerleşemeyen ve açıkta kalan kız öğrencilerin mağduriyetini nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 7 - 26754 11./01./2018
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ankara Milletvekili Bülent KUŞOĞLU'nun tarafımıza tevcih ettiği 7/17335 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

ANKARA MİLLETVEKİLİ BÜLENT KUŞOĞLU TARAFINDAN VERİLEN 7/17335 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

11 Ocak 2018 tarihi itibarı ile Ankara ili Polatlı ilçesinde yedek sırası bekleyen **83 kız öğrenci** bulunmaktadır. Talepte bulunan tüm erkek öğrencilerimiz ise Kurum yurduna yerleştirilmiştir.

667 sayılı KHK ile Bakanlığımıza devredilen **392 kapasiteli** yurdun en kısa zamanda öğrencilerimizin hizmetine açılması için çalışmalar hızla sürdürülmektedir. Binanın tadilat ve onarımı ile ilgili ihale süreci halen devam etmektedir.

Değişen ve yenilenen şartlar göz önünde bulundurularak, yükseköğrenim öğrencilerinin yurt ihtiyaçlarını hızla gidermek, mevcut yurt taleplerini karşılamak için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve TOKİ aracılığıyla ve ön protokolle kiralama yöntemiyle olmak üzere dört koldan yatırımlara devam edilmektedir.

Bu doğrultuda, **2021 yılı sonuna kadar**; yatırım, kiralama ve ön protokol ile kiralama yoluyla, toplam yatak kapasitemizin **629.762'den 861.054'e yükseltilmesi** hedeflenmektedir.

3.- İstanbul Milletvekili İzzet Ulvi Yönter'in, KYK yurtlarına, özel yurtlara ve üniversite öğrencilerinin yurt sorununun çözümüne ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17336)

21.09.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın BAK tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini saygılarımla arz ederim.

İzzet Ulvi YÖNTER
İstanbul Milletvekili

Üniversite sayısının ve dolayısıyla üniversitelerde öğrenim gören öğrenci sayısının giderek arttığı ülkemizde üniversite öğrencilerinin barınma sorunu yeterli sayıda öğrenci yurdu olmaması nedeniyle içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Çok sayıda üniversite öğrencisi yeterli sayıda devlet yurdu olmadığından mecburen özel yurtlarda veya öğrenci evlerinde barınmak zorunda kalmaktadır. Artan üniversite öğrenci sayısına müzahir yatırımların yapılarak üniversite öğrencilerinin barınma sorununun çözülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda;

1- 2017-2018 eğitim-öğretim yılında üniversitelerimizde öğrenim görecek öğrenci sayısı kaçtır?

2- 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı öğrenci yurtlarında barınmak için müracaat eden öğrenci sayısı kaçtır? Müracaat edip müracaatı kabul edilen ve edilmeyen öğrenci sayısı kaçtır? Müracaatı sonucunda yedek olarak açıklanan öğrenci sayısı kaçtır?

3- Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı öğrenci yurdu sayısı kaçtır? Bu yurtların kapasiteleri ne kadardır?

4- Ülkemizde üniversite öğrencilerine hizmet veren özel yurtların kapasiteleri ne kadardır?

5- Üniversite öğrencilerinin her yıl yaşadıkları yurt sorununun tamamen çözümü için Bakanlığınızın hedeflediği bir tarih bulunmakta mıdır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 8 - 26745
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Milletvekili Sayın İzzet Ulvi YÖNTER'in tarafımıza tevcih ettiği 7/17336 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN İZZET ULVİ YÖNTER TARFINDAN VERİLEN 7/17336 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

2017-2018 eğitim-öğretim yılında, **395.730** yükseköğrenim öğrencisi yurt başvurusunda bulunmuş ve **333.253** öğrenci Bakanlığımız yurtlarına yerleştirilmiştir. Buna göre bu dönemde yurt taleplerinin **%84.21'i** karşılanmıştır. Yedek sıradan yerleştirme ve yedeği biten il ve ilçeler için başvuru ve yerleştirme işlemleri devam etmektedir.

Bakanlığımızca 03.01.2018 tarihi itibariyle, 81 il, 246 ilçe ve 4'ü KKTC'de olmak üzere, Türkiye genelinde **766 adet** yurtta, **629.762** yatak kapasitesi ile yükseköğrenim öğrencilerine barınma imkanı sağlanmaktadır. Yurtlarımızın kapasitesi 2002 yılı sonuna göre **%246** oranında artmıştır.

Değişen ve yenilenen şartlar göz önünde bulundurularak, yükseköğrenim öğrencilerinin yurt ihtiyaçlarını hızla gidermek ve mevcut yurt taleplerini karşılamak için Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve TOKİ aracılığıyla ve ön protokolle kiralama yöntemiyle olmak üzere dört koldan yatırımlara devam edilmektedir.

2021 yılı sonuna kadar yapılacak yatırımlar ve ön protokolle kiralama yöntemiyle temin edileceklerle birlikte **toplam yatak sayımızın 861.054'**e ulaşması hedeflenmektedir.

Kasım 2017 itibariyle, *Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Genel Müdürlüğü* rakamlarına göre özel yurtların öğrenci sayısı 239.520, üniversitelere bağlı yurtların öğrenci sayısı ise 84.238'dir.

4.- İzmir Milletvekili Müslüm Doğan'ın, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı ortaklığında yürütülen yurtlarda manevi rehberlik uygulamasına ilişkin Başbakandan,

Diyanet İşleri Başkanlığı ortaklığında yürütülen yurtlarda manevi rehberlik uygulamasına,

İlişkin soruları ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17462), (7/17565)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Başbakan Sayın Binali Yıldırım** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Müslüm DOĞAN
İzmir Milletvekili

Basına ve kamuoyuna yansıyan haberlere göre Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ilk kez 2016 yılında 43 ilde 83 personel ile pilot proje olarak başlattığı "yurtlarda manevi rehberlik" uygulaması yeni eğitim öğretim yılında Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolüyle tüm illere yayılacak.

Basına yansıyan iddialara göre Diyanet İşleri Başkanlığı 'yurtlarda manevi rehberlik' uygulaması kapsamında KYK yurtlarına sürekli personel görevlendirmesi yapacak. Konuya ilişkin Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, "Görevlendirmeler herhangi bir unvan sınırlaması olmaksızın, beşeri münasebetleri ve sosyal ilişkileri güçlü, gençlerle iletişimi iyi, dini danışmanlık/rehberlik yapacak düzeyde birikim ve donanımda olan, alana yönelik özel eğitim ve çalışması olan personel arasından yapılacaktır" ifadelerine yer verildi.

Bu bağlamda;

1- Kredi Yurtlar Kurumu ve Diyanet İşleri Başkanlığının ortak projesi olan 'Yurtlarda manevi rehberlik' uygulaması hangi bilimsel verilere göre planlanmıştır? 'Yurtlarda Manevi Rehberlik' uygulaması hangi ihtiyaçtan doğmuştur?

2- 'Yurtlarda Manevi Rehberlik' uygulamasının gelişmiş ülkelerde örnekleri var mıdır?

3- Bu uygulamanın yaratacağı olumsuz sonuçlara dair bir değerlendirme yapılmış mıdır?

4- Bu uygulama Türkiye'de bulunan tüm KYK yurtlarında uygulanacak mıdır?

5- Bireyin kendi karar ve ihtiyaçları doğrultusunda benimsemesi gereken dini inanç ve pratiklerin Diyanet İşleri Başkanlığı ve KYK arasında imzalanan protokollerle yurtlarda kalmakta olan tüm öğrencilere dayatılmasının gerekçesi nedir?

6- 'Yurtlarda Manevi Rehberlik' uygulamasının farklı dinden ve inançtan gelen, hatta inançsız gençlerin teşhir edilmesine ve dışlanmasına yol açma riskine karşı ne tür önlemler alınmaktadır?

7- Toplumda bu tür uygulamalarla dinin sosyal hayattaki kapsamının genişletildiğine ve başta alevi gençleri olmak üzere farklı inanç ve mezhepten gelen gençleri asimile ettiğine dair endişeler bulunmaktadır. Bu endişeleri giderecek bir çalışmanız var mıdır?

8- Din görevlerinin, okullarda ve okullarla bağlantılı olan KYK'da görevlendirilmesi laiklik ilkesine aykırı değil midir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Müslüm DOĞAN
İzmir Milletvekili

Basına ve kamuoyuna yansıyan haberlere göre Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ilk kez 2016 yılında 43 ilde 83 personel ile pilot proje olarak başlattığı "yurtlarda manevi rehberlik" uygulaması yeni eğitim öğretim yılında Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolüyle tüm illere yayılacak.

Basına yansıyan iddialara göre Diyanet İşleri Başkanlığı 'yurtlarda manevi rehberlik' uygulaması kapsamında KYK yurtlarına sürekli personel görevlendirmesi yapacak. Konuya ilişkin Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan yapılan yazılı açıklamada, "Görevlendirmeler herhangi bir unvan sınırlaması olmaksızın, beşeri münasebetleri ve sosyal ilişkileri güçlü, gençlerle iletişimi iyi, dini danışmanlık/rehberlik yapacak düzeyde birikim ve donanımda olan, alana yönelik özel eğitim ve çalışması olan personel arasından yapılacaktır" ifadelerine yer verildi.

Bu bağlamda;

1- Kredi Yurtlar Kurumu ve Diyanet İşleri Başkanlığının ortak projesi olan 'Yurtlarda manevi rehberlik' uygulaması hangi bilimsel verilere göre planlanmıştır? 'Yurtlarda Manevi Rehberlik' uygulaması hangi ihtiyaçtan doğmuştur?

2- 'Yurtlarda Manevi Rehberlik' uygulamasının gelişmiş ülkelerde örnekleri var mıdır?

3- Bu uygulamanın yaratacağı olumsuz sonuçlara dair bir değerlendirme yapılmış mıdır?

4- Şu anda kaç KYK yurdunda 'Manevi Rehberlik' uygulaması bulunmaktadır? Manevi Rehberlik biriminde kaç personel çalışmaktadır? Bu personellerin işe alınma ve görevlendirilme kriterleri nelerdir?

5- Bu uygulama Türkiye'de bulunan tüm KYK yurtlarında uygulanacak mıdır?

6- Bireyin kendi karar ve ihtiyaçları doğrultusunda benimsemesi gereken dini inanç ve pratiklerin Diyanet İşleri Başkanlığı ve KYK arasında imzalanan protokollerle yurtlarda kalmakta olan tüm öğrencilere dayatılmasının gerekçesi nedir?

7- 'Yurtlarda Manevi Rehberlik' uygulamasının farklı dinden ve inançtan gelen, hatta inançsız gençlerin teşhir edilmesine ve dışlanmasına yol açma riskine karşı ne tür önlemler alınmaktadır?

8- Toplumda bu tür uygulamalarla dinin sosyal hayattaki kapsamının genişletildiğine ve başta alevi gençleri olmak üzere farklı inanç ve mezhepten gelen gençleri asimile ettiğine dair endişeler bulunmaktadır. Bu endişeleri giderecek bir çalışmanız var mıdır?

9- Bu uygulamayla rehberlik hizmetlerine ihtiyaç duyan gençlerin bilimsel, tarafsız ve kaliteli rehberlik hizmetine ulaşması engellenmiyor mu?

10- Psikolog ve/veya Psikiyatr olmayan birisinin 'Rehberlik' alanında görev yapması ne kadar etiktir?

11- Din görevlerinin, okullarda ve okullarla bağlantılı olan KYK'da görevlendirilmesi laiklik ilkesine aykırı değil midir?

12- KYK yurtlarında halihazırda verilmekte olan dini olmayan rehberlik hizmetleri nelerdir? KYK yurtlarında verilmekte olan psikolojik/rehberlik hizmetleri yeterli midir?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 9 - 26733
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İzmir Milletvekili Sayın Müslüm DOĞAN'ın Başbakanımız Sayın Binali YILDIRIM'a tevcih ettiği **7/17462** ve tarafımıza tevcih ettiği **7/17565** esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MÜSLÜM DOĞAN TARAFINDAN VERİLEN 7/17462 VE 7/17565 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGELERİNİN CEVABI

Auguste Comte, Emile Durkheim, Herbert Spencer, Max Weber gibi sosyolojinin önde gelen isimleri dini, sosyal hayatın vazgeçilmez bir veçhesi ve geçmişle günümüzü anlamada zorunlu bir pencere olarak telakki etmişlerdir.

Çağdaş birçok din bilimci ve sosyal bilimci dinden evrensel bir olgu olarak bahsederler. Örneğin K. Devis'e göre din, toplumda öyle evrensel, devamlı ve her şeye nüfus eden bir olgudur ki eğer onu hakkıyla anlayamazsak toplumu da doğru kavrayamayız. Emile Durkheim'ın belirttiği üzere din, bütün insan toplumlarında karşılaştığı evrensel sosyal bir fenomendir. Yine İbn Haldun'un ifade ettiği gibi insan tabiat gereği sosyal bir varlıktır.

İnsanlar için evrensel olan bir olguyu yok saymak mümkün değildir. Türk toplumu modernleşme deneyimini dinden kopuk bir tarzda sürdürmemektedir. Denilebilir ki Türkiye Müslümanlığı için din, modernleşme süreci söz konusu olduğunda da ciddi bir referans kaynağıdır. Bilim, modernlik, yeni yaşam tarzları gibi toplumun mevcut yönelimleri içinde Diyanet İşleri Başkanlığı, dinsel bir argüman oluşturmada devletin tasarrufları söz konusu olduğunda ona ayak bağı olmaktan çok zihinsel ve ruhsal sağlığın gerekli öğelerini içinde barındıran işlevsel bir argüman setine sahip olma avantajına sahiptir. Bu nedenle Türk modernleşmesinde din, denge ve duyarlılığın asal kaynağı olarak olumlu bir işlev görmektedir. Dünyada meydana gelen son gelişmeler, özellikle din konusunun küresel düzeyde tartışılmasına yol açan kimi açmazlara odaklanıldığında Türk modernleşmesi ve Diyanet İşleri teşkilatının organik bütünlüğünün ortaya çıkardığı kazanımların bir kere daha dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı Cumhuriyetin temel kurumları arasında yer alır. Yasada belirtilen amaçlar çerçevesinde kendi görev yetki ve sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlü bir kamu kurumu olarak Diyanet, Türk modernleşmesinin din bağlamındaki yönelimlerini yansıtması açısından da özgün bir kurumsal pratik olarak değerlendirilebilir.

351 sayılı Kurum Kuruluş Kanununun 2. Maddesinde belirtilen "*...eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenleyerek öğrencilerin milli ve manevi gelişimlerine destek olmak...*" hükmü gereğince, Kurum yurtlarında kalan öğrencilerin çeşitli sebeplerle manevi alanda yaşadığı sorunları kalıcı ve doğru bilgilerle çözüme kavuşturmak ve inanç alanında görülen yanlış düşünce ve uygulamaların önüne geçmek Kurumumuzun yasal görevleri arasında yer almaktadır.

Bakanlığımız yurtlarında yapılan değerler eğitiminin; Bütün organları, işleyişi ve mensupları ile göz önünde olan açık ve şeffaf, dini bilgilerin üretilmesi konusunda ciddiyete, tutarlılığa ve sorumluluğa haiz bir kurum olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın uzman personelince verilmesi uygun görülmüştür.

Dini Danışmanlık ve Manevi Rehberlik uygulamalarının önemini fark eden Batı dünyasında; hastaneler, cezaevleri, üniversiteler, üniversite yurtları, liseler, ortaokullar, huzurevleri, rehabilitasyon merkezleri, çocuk evleri ve belediyelerin sosyal projeleri gibi pek çok alanda bu yönde çalışmalar yürütülmektedir.

Bahse konu hizmetin teorik ve pratik yönden bütün girdi ve çıktıları, alanında uzman personel tarafından sürekli takip edilmektedir. Uygulamanın başladığı günden bu yana öğrencilerden söz konusu uygulamaya yönelik olarak olumsuz bir geri dönüş olmadığı gibi aksine bu faaliyetin kendi yurtlarında da uygulanmasını talep eden çok sayıda BİMER başvurusu alınmıştır.

Bugün itibariyle 437 Diyanet İşleri Başkanlığı görevlisi kapasitesi 500 ve üzeri olan yurtlarımızda protokol çerçevesinde geçici olarak görev yapmaktadır. Bahse konu kişiler; hâlihazırda Diyanet İşleri Başkanlığı'nda görev yapan ve genellikle yüksek lisans ve doktoraya devam eden, iletişim becerisine sahip gençlik sorunlarıyla alakalı çalışmalar yapan personel arasından seçilmektedir. Konu ile ilgili öğrencilerimizden gelen bir şikâyet bulunmamaktadır. Gönüllülük esası üzerine yapılan faaliyetler olduğu için bahse konu endişe söz konusu değildir.

Kurum yurtlarında kalan öğrencilere yönelik düzenlenen resim, inovasyon, gitar, İngilizce, müzik, sinema, tiyatro, el sanatları, basketbol kursları vb. faaliyetler tamamen gönüllülük esasına göre yürütüldüğü gibi adı geçen hizmet de yalnızca talep eden öğrencilerimize yönelik gerçekleştirilmektedir. Özü itibariyle bu tür çalışmalar bir zorlama ve baskı yoluyla da yürütülemeyecek türden faaliyetler olup, gönüllülük esasına göre yapılmaktadır.

Farklı din ve inançtan gelen öğrencilerin teşhir edilmesi veya dışlanması söz konusu değildir ve olamaz. Çünkü Diyanet İşleri Başkanlığı personeli tarafından yürütülen bu faaliyetler öğrencilerin talebi doğrultusunda, kişi mahremiyeti gözetilerek, amaca uygun olarak tahsis edilmiş mekânlarda, sadece yüz yüze yürütülmektedir.

Yurtlarımızda kalan öğrencilerimize bilimsel, tarafsız ve kaliteli bir rehberlik hizmeti verilebilmesi amacıyla yurtlarda psikososyal servisler bulunmaktadır. Bu servislerde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri sosyal çalışmacı ve psikolog unvanlı personel tarafından yürütülmektedir.

Anayasadaki "**Her Türk vatandaşının temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak, milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içerisinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine sahip olduğu"** ifadesi öğrencilerin manevi ihtiyaçlarının devletçe desteklenmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.

5.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Eskişehir'de okuyan ve burs ve kredileri kesilen bazı öğrencilerin durumuna ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17564)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın BAK tarafından Anayasa'nın 98. maddesi ve TBMM İçtüzüğünün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.07.09.2017

İbrahim ÖZDİŞ
Adana Milletvekili

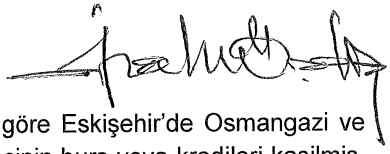

2 Eylül 2017 tarihinde basına yansıyan haberlere göre Eskişehir'de Osmangazi ve Anadolu Üniversitelerinde okuyan çok sayıda öğrencinin burs veya kredileri kesilmiş, KYK yurdunda kalan bir öğrenciye de süresiz çıkarma cezası verilmiştir. Bütün bunlara gerekçesinin ise, 16 Nisan 2017 referandumu gecesi İzmir'de protesto eylemi gerçekleştiren ve sonrasında tutuklanan arkadaşlarına mektup göndermek olduğu iddia edilmiştir.

1- Geçtiğimiz 5 yılda kaç öğrencinin burs veya kredisi kesilmiştir? Bu kesintilerin sebepleri tek tek olacak şekilde nelerdir?

2- Yukarıda bahsedilen olayda burs veya kredisi kesintilerinin, yurttan atılmanın gerekçesi nedir?

3- Herhangi bir protesto düzenlemek, basın açıklamasına katılmak veya tutuklu bulunan birine mektup göndermek burs kesme gerekçesi midir? Hangi yönetmelik veya kanunda böyle bir madde yer almaktadır?

4- Daha herhangi bir soruşturma tamamlanmamışken, herhangi bir suç isnat edilmemişken öğrencilere karşı yapılan bu uygulamayı adaletli buluyor musunuz? Hukuktaki 'masumiyet karinesi'nden haberiniz var mıdır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 10 - 26719
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adana Milletvekili Sayın İbrahim ÖZDİŞ'ın tarafımıza tevcih ettiği 7/17564 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN İBRAHİM ÖZDİŞ TARFINDAN VERİLEN 7/17564 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

'Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Burs-Kredi Yönetmeliği' ile *'Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliği'nin* yedinci bölümlerinde belirtilen ve aşağıda sıralanan hususlar haricinde burs veya kredilerin kesilmesi söz konusu değildir.

Burs-Kredi Yönetmeliğine göre bursun kesilmesini netice veren durumlar:

- ✓ Başarısızlık
- ✓ Öğretim kurumundan ayrılma, izin alma veya kayıt dondurma
- ✓ Öğretim kurumunun kapatılması
- ✓ Burstan vazgeçme
- ✓ Kurum yurtlarından çıkarılma
- ✓ Kesin hükümle mahkûm olma
- ✓ Öğretim kurumlarınca disiplin cezası verilmesi

Öğrenim Kredisi Yönetmeliğine göre kredinin kesilmesini netice veren durumlar:

- ✓ Öğretim kurumundan ayrılma, çıkarılma veya geçici olarak uzaklaştırılma
- ✓ Krediden vazgeçme ve izin alma
- ✓ Öğrenime ara verme
- ✓ Öğretim kurumunu değiştirme
- ✓ Öğretim kurumunun kapatılması
- ✓ Kurum yurtlarından çıkarılma
- ✓ Kesin hükümle mahkûm olma
- ✓ Devamlı gelirle çalışma

İddia edildiği üzere, tutuklanan arkadaşlarına mektup gönderdiği için yurttan süresiz çıkarma cezası alan Anadolu Üniversitesi öğrencisi bulunmamaktadır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, Kurum burs ve öğrenim kredisi yönetmeliklerinde burs/kredinin kesilmesinin nedenleri arasında; *"herhangi bir protesto eylemi düzenlemek, basın açıklamasına katılmak veya tutuklu bulunan birine mektup göndermek"* gibi fiiller yer almamakta dolayısıyla bu gibi gerekçelerle burs/kredisi kesilen öğrenci de bulunmamaktadır.

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son beş yılda doping nedeniyle yasaklanan sporcu sayısına ve doping kullanımının önlenmesine ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17566)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğünün 96 ve 99. Maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 25.09.2017

Ömer Fethi GÜRER
Niğde Milletvekili

Milli atlet Aslı Çakır doping nedeni ile ömür boyu men cezası almasına neden olan süreç düşündürücüdür. 2012 yılında Londra'da altın madalya kazanan ve doping aldığının ortaya çıkması ile 8 yıl ceza alan, cezası sonrası cezası 4 yıla indirilen bir sporcu nasıl olurda üçüncü kez aynı yanlışı yapabilir.

1. Ülkemizde son beş yılda kaç sporcu doping nedeni ile yasaklanmıştır?
2. Aslı Çakır olayında yaşandığı gibi, bir sporcunun üç kez aynı yola başvurmasını engelleyici eğitim, psikolog desteği, denetim ve takip yapılmamakta mıdır?
3. Bir sporcu bilerek böyle bir yola başvurabilir mi, eğitmeni ve federasyonun bu konuda sorumluluğu yok mudur?
4. Bu örnek üzerinden dopingden sporcuları uzak tutmak ve yanlış yapmalarını engellemek için ne yapılmaktadır?
5. Sporcuların dopinge neden olan ilaçları bilerek mi yoksa bilinçsizce kullanımları söz konusudur?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/ 11 - 26705
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜREK'in tarafımıza tevcih ettiği 7/17566 esas numaralı yazılı soru önergelerine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER TARAFINDAN VERİLEN 7/17566 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Dopingle Mücadele Komisyonu'nun soru önergesinde geçen konularla ilgili verdiği cevaplar aşağıdadır.

1. "Sonuçları değerlendirmeye yetkili kuruluş olarak, Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından gerçekleştirilen doping kontrollerinde, *Dopingle Mücadele Kural İhlalinde* bulunan ve bunun sonucu olarak da hakkında cezai işlem yapılan sporcu sayısı 2012 yılında 24 (yirmi dört), 2013 yılında 177 (yüz yetmiş yedi), 2014 yılında 68 (altmış sekiz), 2015 yılında 41 (kırk bir), 2016 yılında 34 (otuz dört)'tür. 2017 yılına ilişkin olarak ise; cezası kesinleşen vaka sayısı 12(on iki) iken, bunun dışında 34 (otuz dört) sporcu hakkında soruşturma başlatılmış ve süreçleri henüz sonlanmamıştır.

2. Kural ihlali iddiasına ilişkin sporculara bildirim yapılmasını müteakiben sporculara savunma yapma hakkı sunulmakta ve bu süreçte sporculara her türlü hak ve sorumluluklarına ilişkin detaylı bilgiler verilmekte, buna ek olarak, ihlale ilişkin tüm detaylar ve biyolojik sonuçları da sporcuya aktarılmaktadır. Her aşamada sporculardan gelen bilgi alma talepleri değerlendirilmekte, kurallar dahilindeki bilgilendirme yapılmakta ve tüm süreçlerde gerekli destek verilmektedir. İlgili soruşturma süreci sonunda, Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu ile iş birliği yaparak farkındalık ve bilinçlendirme çalışmalarına katkıda bulunan ve/veya somut destek veren sporcular da bulunmaktadır. Ayrıca, kural ihlalinde bulunan sporcular Doping Kontrol Havuzlarına dahil edilerek denetim ve takip altına alınmakta, hak ve sorumluluklarına ilişkin detaylı bilgilendirme belgeleri ve teknik konulara ilişkin kılavuzlar sporculara iletmektedir.

3. Sporcular özellikle performans artırmaya yönelik olarak yasaklı madde ve/veya yöntem kullanımına yönelmekte ya da kural ihlalinde bulunmaktadırlar. Bir yasaklı madde ya da yöntem kullanıldığının tespitinden sonra konu tüm boyutlarıyla Komisyonumuzun ilgili birimleri tarafından araştırılmaktadır. Karşılaşılan pek çok örnek göstermektedir ki yaygın olarak sporcular sportif başarı için yasaklı madde ve/veya yöntemlere yönelmektedir. Burada maalesef yeterli bilgi sahibi olmama, başkaca sporculardan etkilenme, destek personeli olarak tanımlanan antrenörlerin bilinçsiz yaklaşımları gibi farklı etkenler karşımıza çıkmaktadır. Sporcunun kusurunun, ihmalinin ya da kastının bulunmaması gibi istisnai durumlarda bunu ispat yükü sporcuya aittir. Tüm bu süreçlerde sporculara gerekli hukuki ve tıbbi bilgilendirme yapılıp, hak ve yükümlülükleri hatırlatılmakta ve süreçlerin uluslararası kurallara ve Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı'na uygun şekilde yürütülmesine azami özen gösterilmektedir. İhlale ilişkin kimlerin sorumlu olduğu hakkında Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu ve ilgili ulusal spor federasyonları tarafından ayrı soruşturmalar yürütülmekte ve değerlendirilmekte; süreç her vaka için farklılık göstermektedir. Soruşturmalar neticesinde sorumluluğu bulunan antrenörlerin

(eğitimciler) ve veya başkaca destek personelinin tespit edilmesi halinde bu kişiler hakkında gerekli disiplin süreçleri çalıştırılmaktadır. Ayrıca federasyonların da dopingle mücadele konusunda gerekli hassasiyeti göstermeleri ve üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri konusunda Dopingle Mücadele Komisyonu kendileriyle işbirliğini her safhada sürdürmekte ayrıca Bakanlığımız ile de gerekli durumlarda koordinasyon sağlanmaktadır.

4. Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu ülkemizde temiz sporu desteklemek ve sporcuları dopingden uzak tutmak için çeşitli farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları yürütmektedir. Eğitim çalışmaları, Dopingle Mücadele Eğitim Seminerleri, Dopingle Mücadeleyi Kavrama Çevrimiçi Kursu, WADA Play True uygulaması, herkesin erişimine açık olan Sosyal Medya Hesapları ve Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu resmi internet sayfası aracılığıyla yapılmaktadır. Bu çalışmalarla; başta sporcular olmak üzere antrenör, doktor, ebeveyn, federasyon yetkilileri gibi çeşitli sporcu destek personellerine de ulaşılmaktadır. Bunlara ek olarak, e-posta ve telefon yoluyla tüm sporcu ve sporcu destek personeline talep edilmesi halinde bilgi desteği sağlanmaktadır.

5. Sporcuların yasaklı madde içeren ilaç kullanımları hem bilinçli şekilde hem de bilinçsizce olabilmektedir. Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu bu konuda yetkili birimleri tarafından sporculara, kullanılan veya kullanılacak her ilacın içerik bilgisine ilişkin e-posta ve telefon yoluyla bilgi vermekte ve pek çok sporcu ile sporcu destek personeli bu hizmetten hali hazırda fayda sağlamaktadır. Ayrıca bu konuda Sağlık Bakanlığının hali hazırda kullanımda olan **"Sporcu Sağlığı"** isimli cep telefonu uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulama sayesinde piyasada bulunan ilaçlara ilişkin içerik bilgisine ulaşılabilmekte ve bunlardan yasaklı madde içerenlerine ilişkin bilgi alınabilmektedir. Nitekim, sporcuların bilinçsiz olarak yasaklı madde içeren ilaç kullanımları söz konusuysa ve bu kullanım tıbbi uygulamalar kaynaklıysa; gereklilikleri karşılandığı takdirde bu tür kullanımlara yönelik Tedavi Amaçlı Kullanım İzni verilebilmektedir. Her ilaç sorgusu ve bilgilendirme sürecinde bilinçsiz kullanımı önlemek adına gerekli yönlendirmeler ve detaylı bilgi aktarımı yapılmaktadır. Bu süreç, doping kontrolleri sırasında doping kontrol personelleri tarafından da sporcularla paylaşılmaktadır."

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde'nin Aladağlar, Demirkazık ve Bolkarlar bölgelerinin dağ kayağı turizmi için tanıtılmasına ilişkin sorusu ve Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın cevabı (7/17731)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğünün 96 ve 99. Maddeleri uyarınca Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın BAK tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. Saygılarımla. 19.09.2017

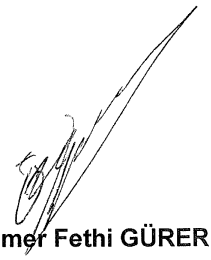

Ömer Fethi GÜRER

Niğde Milletvekili

Niğde Aladağlar, Demirkazık ve Bolkarlar dağ turizmi için önemli yerlerdir. Ne var ki beklenen değer verilmemiş ve spor olarak ilgi duyan sınırlı profesyonelin ilgisinden öteye gidememiştir.

Bu bağlamda;

1) Bölgenin tanınırlığı ve ilgi bulması adına yapılan çalışmalar var mıdır?
2) Ülkemizde Dağ Kayağı hangi bölgelerde yapılmaktadır?
3) Kaç lisanslı sporcu bulunmaktadır?
4) 2016 ve 2017 yılının ilk dokuz ayında kaç etkinlik düzenlenmiştir?
5) Dağ Kayağının Niğde ilinde gelişmesi için çalışmalar var mıdır?

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI

Sayı : 25388436/12 - 26638
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'in tarafımıza tevcih ettiği 7/17731 esas numaralı yazılı soru önergesine verilen cevaplar ekte takdim edilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Osman Aşkın BAK
Gençlik ve Spor Bakanı

Ek: Cevabî yazı

NİĞDE MİLLETVEKİLİ SAYIN ÖMER FETHİ GÜRER TARAFINDAN VERİLEN 7/17731 ESAS NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Niğde Aladağlar'daki tırmanış ve yürüyüş parkurları; sporcular, spor kulüpleri ve Türkiye Dağcılık Federasyonunca aktif olarak kullanılmakta ve burada dağcılık eğitimleri, bölgesel eğitimler ve tırmanış etkinlikleri yapılmaktadır.

2017 yılında Niğde Aladağlar'da, büyük bir katılımla 15 Temmuz anma tırmanışı düzenlenmiş olup etkinliğe ülkenin dört bir yanından sporcular katılmıştır. Ayrıca, Niğde turizm acenteleri tarafından yurt dışında yapılan turizm fuarlarına katılım sağlanmakta ve bölgenin tanıtımı yapılmaktadır.

Dağ kayağı, ülkemizde henüz gelişme aşamasında olup eğitim ve yarışmaları; Erzurum, Erzincan, Kayseri, Isparta, Muş, Muğla, Rize, ve Van illerinde düzenlenmektedir.

2016 yılında Niğde Demirkazık Mümtaz Çankaya Dağ Evinde; ileri kayak eğitimi, antrenör gelişim kursu ve semineri ve toplantılar yapılmıştır. 2017 yılında ise bu tesiste; dağ kayağı eğitimi ve Milli Takım kampı, dağ kayağı kurul toplantısı, antrenör gelişim ve yetiştirme kursları, Federasyonun dağcılık eğitimleri, bölgesel dağcılık eğitimleri, yürüyüş liderliği yetiştirme kursları, yöresel dağcılık tanıtım ve gelişim eğitimi, yaz ve kış tırmanış faaliyetleri ve kulüplerimizin etkinlikleri yapılmaktadır.

Niğde'de dağ kayağı sporunu geliştirmek amacıyla, Niğde/Çamardı'nda bulunan Dağcılık Federasyonu'na ait Mümtaz Çankaya Dağ Evi, dağcılık eğitim merkezi olarak kullanılmaktadır. Bu merkezin geliştirilmesi için çalışmalarımız devam etmektedir. Başta Milli Takım kampı olarak kullanılmak üzere çalışma yapılmakta olup alt yapı çalışmalarına önem verilmektedir.

Dağcılık Federasyonuna kayıtlı **5.324** lisanslı sporcu bulunmaktadır.

8.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, araçlarda cam filmi kullanılmasını yasaklayan mevzuat hükümlerine ilişkin sorusu ve Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Faruk Özlü'nün cevabı (7/19115)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Faruk Özlü tarafından yazılı olarak yanıtlanması için, gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Hüsnü BOZKURT
Konya Milletvekili

Bakanlığınızın 21 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmeliği ile araçlara cam filmi takmak 26 Ekim 2016 tarihli yönetmelikte değişiklik yapılmak suretiyle yasaklanmıştır.

Pek çok köşe yazarı, haber sitesi ve gazete, Ekim 2016'da yayımlanan yönetmelik ile onaylı cam filmi takılması araçlarda serbest bırakılmışken, aradan henüz bir yıl geçmeden yasak getirilmesinin gerekçesini gündeme taşımış, sorgulamıştır.

Cam filmi serbestisi ile ilgili tartışmalar, " Cam filmi kullanımının hiçbir zaman serbest olmadığı" yönündeki açıklamanızla farklı bir boyut kazanmıştır. Zira 26 Ekim 2016 tarihli yönetmeliğin ".... araçlara bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten altı ay sonra cam filmi takılması halinde..... "şeklindeki 14. maddesi gereği pek çok araç sahibi, basın yayın organlarında 26 Nisan 2016 tarihinde yayımlanan "Cam film düzenlemesi bugün yürürlüğe girdi" başlıklı haberlere de dayanarak araçlarına cam filmi taktırmış, pek çok esnaf da bu sektöre yatırım yapmıştır.

Oysaki vatandaşlar gerek araçlarına cam filmi taktırırken gerekse sektör ile ilgili yatırım yaparken Bakanlığınızdan hiçbir yetkili kamuoyunda çıkan haberlerin yanıltıcı olduğunu, yürürlük maddesine göre tek bir madde hariç yönetmeliğin tüm maddelerinin 6 ay sonra yürürlüğe gireceğini, dolayısıyla cam filmlerin 26 Kasım 2017'de serbest olacağını kamuoyuna açıklama gereği duymamıştır.

Dünyanın hiçbir yerinde devlet yetkililerinin kendi vatandaşlarını yanıltarak mağdur etmesi kabul ve izah edilebilir değildir.

Bu bağlamda;

1) Gerek araç sahipleri camlarına film taktırırken, gerekse vatandaşlar sektör ile ilgili yatırım yaparken Bakanlığınızdan hiçbir yetkilinin kamuoyunda çıkan haberlerin yanıltıcı olduğuna, cam film taktırmanın serbest olmadığına ilişkin açıklama

yapmamasının gerekçesi nedir? Vatandaşlar araçlarına cam filmi taktırırken, yüzbinlerce insan da yatırım yaparken sessiz kalmanızı ve bu yolla milyonlarca vatandaşın devlet eliyle mağdur edilmesini nasıl izah ediyorsunuz?

2) Ekim 2016'da yayınlanan yönetmelik sonrası 5 milyon civarında aracın cam filmi taktırdığı ifade edilmektedir. 21 Ekim 2017 tarihli yönetmelikle birlikte filmler araç camlarından yeniden sökülmeye başlanmıştır. Son bir yıl içinde araçlara film taktırmanın ve sonrasında çıkartılmasının vatandaşa maliyeti ne olmuştur?

3) Bakanlığınızın Ekim 2016'daki yönetmeliğine güvenerek cam filmler ile ilgili yatırım yapan, dükkan açan, personel istihdam eden esnafın mağduriyetinin giderilmesi için bir tasarrufunuz olacak mıdır?

4) Konuyla ilgili " Emniyet yetkilileri ile yaptığınız görüşme neticesinde bu kararın alındığı, olası bir terör eylemine önlem olarak yasağın sürdüğü" açıklamanıza istinaden, yasak neden sadece aracın içini göstermeyen cam filmleri ile sınırlandırılmamıştır? Yasağın gerekçesi olası terör eylemlerine karşı önlem almak ise, fabrika çıkışlı 43R onaylı araçlar muaf tutulurken, aracın içinin rahatlıkla dışarıdan görünmesine imkan veren, UV korumalı, insan sağlığına uygun filmler niçin yasak kapsamına alınmıştır?

5) Yaklaşık 5 milyon araçtan sökülecek olan cam filmi malzemesinin, doğada 600 yıl yok olmayacağı düşünüldüğünde, yaratacağı çevre kirliliğini nasıl önlemeyi düşünüyorsunuz?
6) Bakanlığınızdan yapılan açıklamaya göre "Araçlara cam filmi taktırmak hiçbir zaman serbest olmadı" ise, trafik polisleri neden 21 Ekim 2017 tarihli yönetmelik sonrası vatandaşa ceza kesmeye başlamıştır?
7) Trafik polisleri, cam filmi takılı araçlara Karayolları Trafik Kanunu'na göre ceza kesmekte, bu da ilgili madde gereği 206 - 427 TL arasında cezaya denk gelmektedir. 2017 Trafik Ceza Rehberi'ne göre, insan hayatını tehlikeye atabilecek kırmızı ışıkta geçmenin cezası bile 206 TL olarak belirlenmişken, cam film takmanın cezası neden 427 TL'ye kadar çıkmaktadır?
8) Trafik polislerinin bazıları cam filmi kullanan araç sahiplerine 206 TL ceza keserken, bazı araç sürücüleri 427TL ceza ile karşılaştıklarını dile getirmektedir. Cezalar keyfi mi uygulanmaktadır? Aradaki 221 TL'lik farkın gerekçesi nedir?
9) Araçlarda cam filmi yasağı ve bu suretle kesilen cezalar, ekonomimizdeki bütçe açığını kapatmaya yönelik girişimlerinizden biri midir?

T.C.
BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 75833232 - 610.E.842 25/12/2017
Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : 11/12/2017 tarihli 43452547-120.07 -192450 sayılı yazı.

Bakanlığıma intikal eden ilgi yazı eki, Konya Milletvekili Sayın Mustafa Hüsnü BOZKURT tarafından tevcih edilen 7/19115 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Faruk ÖZLÜ
Bakan

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır.
26./12../2017

Macide ÇİÇEK
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Memur

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT'UN

7/19115 ESAS SAYILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAPLAR

Bakanlığınızın 21 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmeliği ile araçlara cam filmi takmak 26 Ekim 2016 tarihli yönetmelikte değişiklik yapılmak suretiyle yasaklanmıştır.

Pek çok köşe yazarı, haber sitesi ve gazete, Ekim 2016'da yayımlanan yönetmelik ile onaylı cam filmi takılması araçlarda serbest bırakılmışken, aradan henüz bir yıl geçmeden yasak getirilmesinin gerekçesini gündeme taşımış, sorgulamıştır.

Cam filmi serbestisi ile ilgili tartışmalar, "Cam filmi kullanımının hiçbir zaman serbest olmadığı" yönündeki açıklamanızla farklı bir boyut kazanmıştır. Zira 26 Ekim 2016 tarihli yönetmeliğin araçlara bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten altı ay sonra cam filmi takılması halinde....." şeklindeki 14. maddesi gereği pek çok araç sahibi, basın yayın organlarında 26 Nisan 2016 tarihinde yayımlanan "Cam film düzenlemesi bugün yürürlüğe girdi" başlıklı haberlere de dayanarak araçlarına cam filmi taktırmış, pek çok esnaf da bu sektöre yatırım yapmıştır.

Oysaki vatandaşlar gerek araçlarına cam filmi taktırırken gerekse sektör ile ilgili yatırım yaparken Bakanlığınızdan hiçbir yetkili kamuoyunda çıkan haberlerin yanıltıcı olduğunu, yürürlük maddesine göre tek bir madde hariç yönetmeliğin tüm maddelerinin 6 ay sonra yürürlüğe gireceğini, dolayısıyla cam filmlerin 26 Kasım 2017'de serbest olacağını kamuoyuna açıklama gereği duymamıştır.

Dünyanın hiçbir yerinde devlet yetkililerinin kendi vatandaşlarını yanıltarak mağdur etmesi kabul ve izah edilebilir değildir.

Bu bağlamda;

Soru 1- Gerek araç sahipleri camlarına film taktırırken, gerekse vatandaşlar sektör ile ilgili yatırım yaparken Bakanlığınızdan hiçbir yetkilinin kamuoyunda çıkan haberlerin yanıltıcı olduğuna, cam film taktırmanın serbest olmadığına ilişkin açıklama yapmamasının gerekçesi nedir? Vatandaşlar araçlarına cam filmi taktırırken, yüzbinlerce insan da yatırım yaparken sessiz kalmanızı ve bu yolla milyonlarca vatandaşın devlet eliyle mağdur edilmesini nasıl izah ediyorsunuz?

Soru 2- Ekim 2016'da yayınlanan yönetmelik sonrası 5 milyon civarında aracın cam filmi taktırdığı ifade edilmektedir. 21 Ekim 2017 tarihli yönetmelikle birlikte filmler araç camlarından yeniden sökülmeye başlanmıştır. Son bir yıl içinde araçlara film taktırmanın ve sonrasında çıkartılmasının vatandaşa maliyeti ne olmuştur?

Soru 3- Bakanlığınızın Ekim 2016'daki yönetmeliğine güvenerek cam filmler ile ilgili yatırım yapan, dükkân açan, personel istihdam eden esnafın mağduriyetinin giderilmesi için bir tasarrufunuz olacak mıdır?

Soru 4- Konuyla ilgili "Emniyet yetkilileri ile yaptığınız görüşme neticesinde bu kararın alındığı, olası bir terör eylemine önlem olarak yasağın sürdüğü" açıklamanıza istinaden, yasak neden sadece aracın içini göstermeyen cam filmleri ile sınırlandırılmamıştır? Yasağın gerekçesi olası terör eylemlerine karşı önlem almak ise, fabrika çıkışlı 43R onaylı araçlar muaf tutulurken, aracın içinin rahatlıkla dışarıdan görünmesine imkan veren, UV korumalı, insan sağlığına uygun filmler niçin yasak kapsamına alınmıştır?

Soru 5- Yaklaşık 5 milyon araçtan sökülecek olan cam filmi malzemesinin, doğada 600 yıl yok olmayacağı düşünüldüğünde, yaratacağı çevre kirliliğini nasıl önlemeyi düşünüyorsunuz?

Soru 6- Bakanlığınızdan yapılan açıklamaya göre "Araçlara cam filmi taktırmak hiçbir zaman serbest olmadı" ise, trafik polisleri neden 21 Ekim 2017 tarihli yönetmelik sonrası vatandaşa ceza kesmeye başlamıştır?

Soru 7- Trafik polisleri, cam filmi takılı araçlara Karayolları Trafik Kanunu'na göre ceza kesmekte, bu da ilgili madde gereği 206 - 427 TL arasında cezaya denk gelmektedir. 2017 Trafik Ceza Rehberi'ne göre, insan hayatını tehlikeye atabilecek kırmızı ışıkta geçmenin cezası bile 206 TL olarak belirlenmişken, cam film takmanın cezası neden 427 TL'ye kadar çıkmaktadır?

Soru 8- Trafik polislerinin bazıları cam filmi kullanan araç sahiplerine 206 TL ceza keserken, bazı araç sürücüleri 427 TL ceza ile karşılaştıklarını dile getirmektedir. Cezalar keyfi mi uygulanmaktadır? Aradaki 221 TL'lik farkın gerekçesi nedir?

Soru 9- Araçlarda cam filmi yasağı ve bu suretle kesilen cezalar, ekonomimizdeki bütçe açığını kapatmaya yönelik girişimlerinizden biri midir?

CEVAPLAR:

Cevap 1-2-3-4-5-6-7-8-9- Bilindiği gibi, taşıtların camlarının görüntüyü değiştirecek seviyede renkli kullanımı veya camların üzerine renkli film tabakaları (cam filmi) yapıştırılması, İçişleri Bakanlığınca çıkartılan Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 63 üncü maddesinde belirtildiği üzere, 18/7/1997 tarihinden beri yasaklı bulunmaktadır. Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik (AİTM)'de 26/10/2016 tarihinde yapılan düzenleme bahse konu durumu etkilemediğinden cam filmi yasağı, ilgili mevzuat gereği halen devam etmektedir.

Cam filmi ile ilgili trafik denetimlerine ve cezai işlemlere yasal dayanak oluşturan, trafikteki tüm araçları kapsayan ve İçişleri Bakanlığınca yürütülen Karayolları Trafik Yönetmeliğinin söz konusu maddesi Ülkemizde öncelikle uygulanmakta olup, anılan madde gereğince araçlarda cam filmi uygulaması hiçbir zaman serbest olmamıştır. Ayrıca, 21/10/2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan AİTM Yönetmeliğinde de cam filmi ile ilgili olarak doğrudan söz konusu yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtildiğinden, konuya ilişkin İçişleri Bakanlığınca yürütülen mevzuat ve uygulamalarının esas alınması gerekmektedir.

Bakanlık olarak görüşümüz Avrupa Birliği Uyum Yasaları çerçevesinde cam filmi yasağının kaldırılmasından yanadır. Bununla birlikte, gerçekleştirilen terör saldırılarında cam filmi uygulanmış araçların etkin bir terör unsuru olarak kullanılması, yaşanan can kayıpları ve bu meselenin Emniyet Genel Müdürlüğü açısından denetim güçlüğü yaratması; söz konusu düzenlemenin başta İçişleri Bakanlığı olmak üzere ilgili kamu kurumlarınca tekrar gözden geçirilmesi mecburiyetini doğurmuştur.

Bahse konu mevzuat değişikliğiyle vatandaşlarımızın her hangi bir şekilde mağdur edilmesi veya çevre kirliliğine sebebiyet verilmesi gibi bir durum kesinlikle söz konusu olmayıp burada öncelikli husus Devletimizin kamu güvenliğinin sağlanmasına yönelik doğal refleks ve gereksinimleridir. Bu çerçevede, konuya kalıcı bir çözüm getirilmesi amacıyla Bakanlığımız ile İçişleri Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı arasındaki görüş alışverişine ve ortak teknik çalışmalara halen devam edilmektedir.

9.- Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, DEİK'in yapısında gerçekleştirilen değişikliklere ilişkin sorusu ve Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin cevabı (7/20591)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Ekonomi Bakanı** tarafından **yazılı** olarak yanıtlanması için gereğini arz ederim.

Çetin Osman BUDAK
Antalya Milletvekili

İş dünyasının gönüllü diplomasi kuruluşu olan Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), 2014 yılında Bakanlığınıza bağlı kuruluş haline getirilmiş, 26.11.2017 tarihli yönetmelik değişikliğiyle de üye yapısına müdahale edilmiştir, TÜSİAD kurucu üyeler arasından çıkmış, Bakanlığa kurucu üyeleri değiştirme, kurumsal üyeleri alma yetkisi tanınmıştır. Bu müdahalelerle DEİK'in bağımsızlığı tamamen yok edilmiştir.

TÜSİAD, "iş dünyasını temsil eden gönüllü bir sivil toplum kuruluşu" olarak DEİK'in "yeni resmi yapısı" içinde yer almak istemediğini açıklamıştır.

İş dünyasının gönüllü kuruluşu olarak kurulan DEİK'in bağımsızlığının yok edilmesinin, iş dünyasının kendi meslek örgütlerine seçim yapamaz duruma düşürülmesinin, kurumların saygınlığı ve itibarında ciddi bir erozyona yol açtığı bildirilmektedir.

Bu kapsamda;

1-DEİK'in kurucu üyeler ile ilgili değişiklik yapılmasına neden ihtiyaç duyulmuştur? Bu çerçevede hangi kurumlarla ilgili değişikliğe gidilmiştir?

2-DEİK'in iş dünyasının bağımsız, sivil diplomasi örgütü olarak faaliyet göstermesinde hangi sorunlar ortaya çıkmıştır?

3- DEİK'in "sivil" yapıdan "resmi" yapıya dönüştürülmesinin, kurumun etkinliği ve saygınlığına etkisine ilişkin bir inceleme yürütülmüş müdür? Hangi sonuçlara ulaşılmıştır?

4-TÜSİAD'ın DEİK'in "yeni resmi yapısı" içinde yer almak istememesi, kurumun işleyişini nasıl etkileyecektir? DEİK'in yurtdışındaki imajını olumsuz etkilemeyecek midir?

5-Bakanlık, DEİK bütçesine yıllara göre ne kadar yardım yapmıştır? Söz konusu yardımların DEİK bütçesi içindeki payı nedir? Son 3 yılda DEİK'in bütçe gerçekleşmeleri nasıldır?

6- İş dünyasının, kendi meslek örgütlerinde seçim yapamaz duruma düşürülmesi, sivil-bağımsız kuruluşların yapısına müdahale edilmesi gibi süreçlerin, kurumların saygınlığı ve itibarında erozyona neden olduğu doğru mudur? Bakanlığınızın bu konudaki tespitleri nedir? DEİK'in yeniden sivil, bağımsız bir kuruluş haline getirilmesi sağlanacak mıdır?

T.C.
EKONOMİ BAKANLIĞI

10 Ocak 2018

Sayı : 84832410 - 610 [2017/165] - E.2534
Konu : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 26/12/2017 tarihli ve 43452547-120.07-E.205123 sayılı yazıları.

İlgi yazıları ekinde yer alan Antalya Milletvekili Sn. Çetin Osman BUDAK tarafından verilen 7/20591 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Nihat ZEYBEKCİ
Bakan

EK:
Cevap yazısı

Antalya Milletvekili Sn. Çetin Osman BUDAK tarafından verilen 7/20591 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap:

2023 hedeflerine ulaşılmasında ve ülkemizin küresel değer zincirinde daha güçlü var olabilmesi yolunda Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), çok daha önemli ve stratejik bir kurum haline gelmiş olup bu durum, 33 yıl önce kurulan DEİK'in mevcut yapısında bir değişikliği zorunlu kılmıştır.

Bu çerçevede 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda 10 Eylül 2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanunun 142. ve 144. maddeleri uyarınca yapılan değişiklik ile DEİK etkin bir yapıya kavuşturulmuş; özel sektörün dış ekonomik ilişkilerinde bir platform olarak faaliyet göstermesi ve daha etkin işleyebilmesi amacı ile yeniden yapılandırılmış; Türk özel sektörünün dış ekonomik ilişkilerini yürüten, temsil görevini haiz bir çatı kuruluş olarak teşekkül ettirilmiştir.

Yeni yapı ile DEİK'in faaliyetlerinin, ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla birlikte daha katılımcı planlanması, görüşme ve toplantı sonuçlarının dış ticaretimiz lehine değerlendirilmesi imkânı sağlanmış olup; TÜSİAD kendi talebi üzerine kurucu üyeler arasından çıkarılmıştır.

DEİK dış ticaretin sınırlı bir alanında faaliyet gösteren bir Kurul olarak kalmak yerine; mal ve hizmet ticareti, karşılıklı yatırımlar, yurtdışı müteahhitlik hizmetleri gibi çok daha geniş bir alanda, ikili ve çok taraflı ilişkiler kurarak ülkeler arasındaki ortak projelerin hayata geçirilmesinde aktif rol oynayan bir kurum haline getirilmiş ve dış ekonomik ilişkilerde özel sektörün ağırlık ve rolünün daha da arttırılmasına imkan verilmiştir.

DEİK'in özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliği aynen korunmuş, tamamı özel sektör kuruluşlarından oluşan kurucu tabanının genişletilmesi yanında organlarının atama usulü yerine demokratik yolla seçilerek belirlenmesi esas alınarak DEİK'in özel sektör kimliği güçlendirilmiştir.

Bu çerçevede, daha önce 42 olan özel sektör kurucu kuruluşlarının sayısı 94'e çıkarılarak Kurul daha katılımcı bir niteliğe büründürülmüş ve temsil gücü artırılmıştır. DEİK'in ayrıca daha önce 114 olan İş Konseyi sayısı yeni düzenleme sonrasında 143'e çıkarılmıştır. DEİK 2014 yılında 998 etkinlik düzenlerken, 2015 yılında 1.138, 2016 yılında ise 1.629, 2017 yılında ise 1.637 etkinlik düzenlemiştir. 2017 yılında Sayın Cumhurbaşkanı ile 9, Sayın Başbakan ile 4, Sayın Ekonomi Bakanı ile 23 yurtdışı heyetinde iş heyetleri organize etmiş, yurtdışından Devlet Başkanı, Başbakan ve Bakan düzeyinde 104 temsilci ile ekonomi ve ticaret içerikli programlar yapılmıştır. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesini teminen, DEİK'in yapmış olduğu yazılı talep üzerine DEİK'e 2015-2017 yıllarında her yıl 1 milyon TL katkı sağlanmıştır.

DÖNEM: 26 **YASAMA YILI: 3**

48'İNCİ BİRLEŞİM
11 OCAK 2018 PERŞEMBE
SAAT: 14.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler"in görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile Sözlü Soruların görüşülmesi, "Sunuşlar" ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin her gün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.12.2015 tarihli 14'üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- 307 Sıra Sayılı Kanun Teklifi'nin İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 8'inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici 1'inci madde dâhil olmak üzere 9 ila 17'nci maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 25.04.2016 tarihli 80'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- 466 ve 469 Sıra Sayılı Kanun Tasarılarının İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi,

466 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın birinci bölümünün 1 ila 16'ncı maddelerden, ikinci bölümünün 17 ila 27'nci maddelerden (25'inci maddenin birinci fıkrası; ikinci fıkrası; üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları; altıncı fıkrası; yedinci fıkrası; Geçici 1'inci madde; Geçici 2'nci madde; Geçici 3'üncü madde; Geçici 4'üncü madde; Geçici 5'inci madde dâhil) oluşması,

469 Sıra Sayılı Kanun Tasarısı'nın birinci bölümünün 1 ila 25'inci maddelerden, ikinci bölümünün 26 ila 49'uncu maddelerden (Geçici 1'inci madde; Geçici 2'nci madde; Geçici 3'üncü madde dâhil) oluşması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 14.03.2017 tarihli 81'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- 26'ncı Dönem 3'üncü Yasama Yılı sonuna kadar Salı günleri bir saat Sözlü Soruların görüşülmesini müteakip diğer denetim konularının, Çarşamba günleri ise Sözlü Soruların görüşülmemesi ve bu günlerde gündemin Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler Kısmındaki işlerin görüşülmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 10.10.2017 tarihli 5'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

4.- Genel Kurulun 11 Ocak 2018 Perşembe günkü Birleşiminde gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan 465 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 9.1.2018 tarihli 46'ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTISI

*** Meclis Araştırması Komisyonu**

(Yurt Dışına Kaçırılan Kültür Varlıklarımızın Belirlenerek İadelerinin Sağlanması ve Mevcut Kültür Varlıklarımızın Korunması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi)

11.1.2018 Perşembe–Saat: 15.00

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

48'İNCİ BİRLEŞİM 11 OCAK 2018 PERŞEMBE SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

❄ ❄ ❄

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

❄ ❄ ❄

3 – SEÇİM

❄ ❄ ❄

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

1.- (Sıra Sayısı: 507) Ağrı Milletvekili Leyla Zana'nın 1'inci Yasama Yılı ile 2'nci Yasama Yılı 01.10.2016 ila 30.04.2017 Döneminde Anayasa'nın 81'inci Maddesine Uygun Biçimde Andiçmeden Aralıksız Olarak Genel Kurulun 212 Birleşimine Katılmamasına Bağlı Devamsızlığı Nedeniyle Anayasa'nın 84'üncü ve İçtüzüğün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 20.07.2017 Tarihli ve 41 Numaralı Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/1171) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporunun Açık Oylaması **(Görüşmeler 10.1.2018 günü saat 18.40'ta tamamlanmıştır.)**

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

❄ ❄ ❄

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

❄ ❄ ❄

7 – SÖZLÜ SORULAR

❄ ❄ ❄

1.- **(S. Sayısı: 289 ve 289'a 1'inci Ek)** Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/8, 5/5, 5/4, 5/3) (Dağıtma tarihleri: 24.05.2016 ve 18.05.2017)

2.- **(S. Sayısı: 460)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Afet ve Acil Durum Halinde Yardım Sevkiyatının ve Yardım Personeline Ait Eşyanın İthalat, İhracat ve Transitini Hızlandırmaya Yönelik Önlemlerin Alınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/764) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) **(X)**

3.- **(S. Sayısı: 465)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/763) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

4.- **(S. Sayısı: 379)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gabon Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/685) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

5.- **(S. Sayısı: 382)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşma ve Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

6.- **(S. Sayısı: 384)** Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/593) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

7.- **(S. Sayısı: 389)** Yüksek Öğretimde Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Asya-Pasifik Bölgesel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/399) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.06.2016) **(X)**

8.- **(S. Sayısı: 139)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/357) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

9.- **(S. Sayısı: 140)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/368) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

10.- **(S. Sayısı: 284)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/580) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

11.- **(S. Sayısı: 102)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Jandarma Genel Komutanlığı ile Moğolistan Hükümeti Adına Moğolistan İç Kuvvetler Komutanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim Alanında İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/438) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

12.- **(S. Sayısı: 104)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/440) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

(**) İçtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.
(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

13.- **(S. Sayısı: 105)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Polis Eğitimi İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/441) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

14.- **(S. Sayısı: 110)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/447) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

15.- **(S. Sayısı: 111)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/448) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

16.- **(S. Sayısı: 113)** Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kazakistan Cumhuriyeti Milli Muhafız Birlikleri Genel Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/450) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

17.- **(S. Sayısı: 114)** Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/451) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

18.- **(S. Sayısı: 122)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/480) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

19.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Hükûmeti Arasında Türkiye-KKTC İkili Sualtı Taarruz (SAT)/Özel Harekât Timleri Müşterek Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/528) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

20.- **(S. Sayısı: 150)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/404) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

21.- **(S. Sayısı: 481)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moğolistan Hükûmeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/741) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.05.2017) **(X)**

22.- **(S. Sayısı: 325)** Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/661) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

23.- **(S. Sayısı: 479)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Savunma ile İlgili Gizlilik Dereceli Bilginin Korunması Konusunda Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/735) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

24.- **(S. Sayısı: 142)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/509) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

25.- **(S. Sayısı: 361)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/691) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

26.- **(S. Sayısı: 477)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Deniz Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/729) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.05.2017) **(X)**

27.- **(S. Sayısı: 463)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Bilim ve Teknolojide İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/667) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

28.- **(S. Sayısı: 461)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Arasında Ev Sahibi Ülke Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/787) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) **(X)**

29.- **(S. Sayısı: 464)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/723) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 28.02.2017) **(X)**

30.- **(S. Sayısı: 459)** Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.02.2017) **(X)**

31.- **(S. Sayısı: 334)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Madagaskar Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/669) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 26.05.2016) **(X)**

32.- **(S. Sayısı: 332)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/664) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) **(X)**

33.- **(S. Sayısı: 5)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

34.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/395) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

35.- **(S. Sayısı: 103)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/439) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

36.- **(S. Sayısı: 108)** Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/445) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

37.- **(S. Sayısı: 112)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/449) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) **(X)**

38.- **(S. Sayısı: 115)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/452) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

39.- **(S. Sayısı: 125)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/484) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

40.- **(S. Sayısı: 134)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/502) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

41.- **(S. Sayısı: 156)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/412) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

42.- **(S. Sayısı: 144)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askeri Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/513) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) **(X)**

43.- **(S. Sayısı: 24)** Türkiye Cumhuriyeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Dostluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/325) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

44.- **(S. Sayısı: 50)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) **(X)**

45.- **(S. Sayısı: 167)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/428) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) **(X)**

46.- **(S. Sayısı: 363)** Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın 9/7 nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2016) **(X)**

47.- **(S. Sayısı: 275)** Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ve Amerika Birleşik Devletleri Avrupa Özel Harekat Komutanlığı Arasında Birleşik Özel Harekat Kuvvetleri Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/487) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

48.- **(S. Sayısı: 262)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/413) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) **(X)**

49.- **(S. Sayısı: 207)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) **(X)**

50.- **(S. Sayısı: 324)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim ve Öğretim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/659) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 27.05.2016) (X)

51.- **(S. Sayısı: 466)** Türkiye Uzay Ajansı Kurulması ve Uzaya Yönelik Faaliyetlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Tasarısı (1/823) ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 07.03.2017) **(**) (X)**

52.- **(S. Sayısı: 469)** Yüksek Teknolojiler Araştırma Merkezi ve Bilim, Teknoloji ve Sanayi İcra Kurulu Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/827) ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.03.2017) **(**) (X)**

53.- **(S. Sayısı: 408)** Kocaeli Milletvekili Haydar Akar'ın Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/839) ve İçtüzük'ün 37'nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi (Dağıtma tarihi: 27.07.2016)

54.- **(S. Sayısı: 386)** Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/724) ile Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 15.06.2016) **(X)**

55.- **(S. Sayısı: 307)** Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı ve Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer Üstün ile 97 Milletvekilinin Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) **(**)**

56.- **(S. Sayısı: 452)** 682 Sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/808) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017)

57.- **(S. Sayısı: 420)** 670 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/755) ve İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 18.10.2016) **(X)**

58.- **(S. Sayısı: 423)** 672 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname (1/758) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.10.2016)

59.- **(S. Sayısı: 424)** 673 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/759) ve İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.10.2016)

60.- **(S. Sayısı: 436)** 675 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/782) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.11.2016)

61.- **(S. Sayısı: 437)** 676 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/783) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 24.11.2016) **(X)**

62.- **(S. Sayısı: 444)** 677 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/789) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 19.12.2016)

63.- **(S. Sayısı: 445)** 678 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/790) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 19.12.2016) **(X)**

64.- **(S. Sayısı: 448)** 679 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/806) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 06.02.2017)

65.- **(S. Sayısı: 449)** 680 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/805) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 06.02.2017) **(X)**

66.- **(S. Sayısı: 450)** 681 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Milli Savunma ile İlgili Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/804) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 06.02.2017) **(X)**

67.- **(S. Sayısı: 453)** 683 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/809) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017)

68.- **(S. Sayısı: 454)** 684 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/810) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017) **(X)**

69.- **(S. Sayısı: 455)** 685 Sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/811) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 17.02.2017) **(X)**

70.- **(S. Sayısı: 467)** 686 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/813) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 08.03.2017)

71.- **(S. Sayısı: 468)** 687 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/814) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 08.03.2017) **(X)**

72.- **(S. Sayısı: 470)** 688 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/830) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 08.05.2017)

73.- **(S. Sayısı: 483)** 689 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/835) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 29.05.2017)

74.- **(S. Sayısı: 484)** 690 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/836) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 29.05.2017) **(X)**

75.- **(S. Sayısı: 487)** Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/816) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2017)

76.- **(S. Sayısı: 488)** Yunus Emre Vakfı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/818) ve Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.06.2017)

77.- **(S. Sayısı: 496)** 691 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/860) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 04.10.2017)

78.- **(S. Sayısı: 498)** 692 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/863) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma tarihi: 12.10.2017)

79.- **(S. Sayısı: 499)** 693 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/869) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma Tarihi: 23.10.2017)

80.- **(S. Sayısı: 500)** 694 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (1/870) ile İçtüzük'ün 128'inci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (Dağıtma Tarihi: 23.10.2017) **(X)**

TBMM Basımevi / 2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	1

SIRA SAYISI: 289

Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/5, 5/4, 5/3)

Not: Bu Sıra Sayısına elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER **Sayfa**

- **Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığı Sunuş Yazısı** **5**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu** **7**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu** **67**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu** **123**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Sayı : 57747603/130.05/30318/26 13.04.2016
Konu : Karma Komisyon Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) 03.12.2015 tarihli ve 43452547-120.03-5003 sayılı yazınız
b) Kamu Denetçiliği Kurumunun 27.01.2016 tarihli ve 81460570-101.08.01-E.681 sayılı yazısı

İlgi (b) yazı ekinde Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunulan 2015 Yıllık Raporu ile ilgili çalışmalar, 14.06.2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesi çerçevesinde tamamlamış bulunmaktadır.

İlgi (a) yazınız ekinde Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona geri gönderilen Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 ve 2014 Yıllık Raporları hakkındaki Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden kurulu Karma Komisyon Raporları, bu dönem Başkanlığınızca 5/3 ve 5/4 esas numaraları ile Komisyonumuza geri gönderilmişti. Söz konusu Karma Komisyon Raporları, aynen benimsenmiş ve Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Yıllık Raporu hakkındaki Raporumuz ile birleştirilerek TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına arz edilmesi kabul edilmiştir.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde; Karma Komisyonun yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu Rapor, 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesi çerçevesinde Genel Kurulda görüşülmek üzere ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Mihrimah Belma SATIR
İstanbul Milletvekili
Karma Komisyonu Başkanı

EK:
1- Karma Komisyon Raporu (60 sayfa)
2- İlgi (a) yazı eki (2 dosya)
3- İlgi (b) yazı ve eki (355 sayfa)

Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Yıllık Raporu (5/5) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI 11
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2015 YILLIK RAPORU 13
1- GENEL BİLGİ 13
2- RAPOR ÖZETİ 14
2.1. Kuruma İlişkin Bilgiler 14
2.2. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç 14
2.3. Kurumsal Faaliyetler 16
2.4. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler 17
2.4.1. Başvuruların Tematik Olarak Değerlendirilmesi 17
2.5. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yılında Ülkemize Katma Değeri 26
2.5.1. Kurumun Türkiye Büyük Millet Meclisi ile İlişkileri 27
2.5.2. Tavsiye Kararları ile 2015 Yılında Önerilen Mevzuat Değişiklikleri 29
2.5.3. Tavsiye Kararları Doğrultusunda 2015 Yılında Gerçekleştirilen Mevzuat Değişiklikleri 32
2.5.4. Kurumua Gelen Şikâyetlerin Uzlaşı ile Çözümü 33
2.5.5. Özel Raporlar Yoluyla Yapılan Katkı 33
2.5.6. Yargı Özel Raporu 34
2.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Yaklaşımı 34
2.6.1. Başvuru İnceleme ve Araştırma Aşamasındaki Yaklaşımlar ve İşbirliği Örnekleri 34
2.6.2. İdarenin Tavsiye Niteliğindeki Kararlara Yaklaşımı 36
2.7. Ekler 39
2.7.1. Karar Özetleri 39
3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR 43
3.1. Karma Komisyonun 4 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 43
3.2. Alt Komisyonun 6 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 45
3.3. Alt Komisyonun 9 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 45
3.4. Alt Komisyonun 22 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 49
3.5. Alt Komisyonun 24 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 52
3.6. Alt Komisyonun 30 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 53
3.7. Karma Komisyonun 6 Nisan 2016 Tarihli Toplantısı 53
4- KARMA KOMİSYONUN DEĞERLENDİRME, GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 56
4.1. Komisyon Üyesi Milletvekillerinin Görüş, Öneri ve Değerlendirmeleri 56
4.2. Komisyonun Görüş, Öneri ve Değerlendirmeleri 61

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu değerlendirmek için 04.03.2016 tarihinde toplanmış ve bir Alt Komisyon kurulmasına, kurulan bu Alt Komisyonun 7 üyeden oluşmasına, 06.03.2016 Pazar günü saat 12:00'da toplanarak Başkanını belirlemesine ve çalışmalarına başlamasına karar vermiştir.

Karma Komisyonun kararı doğrultusunda Alt Komisyon, 06.03.2016 tarihinde ilk toplantısını yapmış ve aşağıdaki kararları almıştır:

1. Alt Komisyon Başkanlığına Manisa Milletvekili İsmail BİLEN'in seçilmesi.
2. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Alt Komisyon Raporunun yazılması.
3. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Alt Komisyon toplantılarının basına açık olması.
4. Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması.
5. Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesi.

Alt Komisyonun 09.03.2016 tarihindeki ikinci toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumundan bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler çerçevesinde Kurumun verdiği Tavsiye Kararları ile ilgili olduğu düşünülen idarelerin de dinlenilmesine karar verilmiş ve bir sonraki toplantıya çağrılmaları kararlaştırılmıştır.

Bir önceki toplantıda kararlaştırıldığı gibi Alt Komisyonun 22.03.2016 tarihindeki üçüncü toplantısına Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Yüksek Öğrenim Kredi Yurtlar Kurumu, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, Ziraat Bankası, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri davet edilmiş, Kurumun verdiği tavsiye kararları ile ilgili yaşanan problemler karşılıklı müzakere edilmiştir.

Alt Komisyonun 24.03.2016 tarihli toplantısında, toplantı tarihinden önce Alt Komisyon üyelerine dağıtılan taslak rapor üzerinde Alt Komisyon üyeleri görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu görüşler doğrultusunda taslak raporda değişiklikler yapılmıştır.

Alt Komisyonun 30.03.2016 tarihli son toplantısında, komisyon üyelerinin görüş ve önerileri doğrultusunda şekillenen raporun kabul edilerek Karma Komisyon Başkanlığına sunulmasına toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Alt Komisyonun çalışmalarını, 30.03.2016 tarihinde tamamlayıp raporunu Karma Komisyon Başkanlığına sunmasından sonra Karma Komisyon 06.04.2016 tarihinde toplanmıştır. Bu toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyonca hazırlanan Raporun yanısıra 24. Dönemde Genel Kurulda görüşülmek üzere

TBMM Başkanlığına sunulan, ancak Genel Kurulda görüşülemediği için Meclis Başkanlığınca Karma Komisyona geri gönderilen 5/3 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" ve 5/4 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" gündeme alınmıştır. Alt komisyon raporunun benimsenmesinin ardından yapılan görüşmelerde; 5/3 ve 5/4 esas numaralı raporların aynen benimsenmesine ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesindeki amir hüküm gereğince ivedilikle görüşülmesini teminen usul ekonomisi ve Raporların birbiri ile ilgisi gözetilerek, Kamu Denetiçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu ile birleştirilmesi suretiyle TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2015 YILLIK RAPORU

1- GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Bu noktada, idarenin eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanunun 22 nci maddesi hükmü uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun Yıllık Raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek, bir rapor hazırlar, hazırladığı bu raporu TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına gönderir.

Komisyon Raporunun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Yıllık Rapor Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Yıllık Raporu 9 bölüm içermektedir. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Başdenetçisinin Sunuşu
2. Kamu Denetçilerinin Sunuşu ve Değerlendirmeleri
3. Kuruma İlişkin Bilgiler
4. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç
5. Kurumsal Faaliyetler
6. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler
7. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yılında Ülkemize Katma Değeri
8. İdarenin Kurumumuza ve Kararlarımıza Yaklaşımı
9. Ekler

2- RAPOR ÖZETİ

2.1. Kuruma İlişkin Bilgiler

Kurum, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu uyarınca idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

Ancak, Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır.

Ayrıca, 6328 sayılı Kanun uyarınca, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan ve daha önce sonuçlandırılan şikâyetler incelenmemektedir. Belirli bir konuyu içermeyen şikâyetler de Kurumun inceleme alanı dışındadır.

TBMM Başkanlığına bağlı ve şikâyet esasına göre idareyi denetleyen bağımsız bir niteliğe sahip olan Kamu Denetçiliği Kurumu, Başdenetçilik (Başdenetçilik; Başdenetçi ve Denetçilerden oluşmaktadır.) ve Genel Sekreterlikten oluşmaktadır. Kurum, Kamu Başdenetçisi tarafından yönetilmekte ve temsil edilmektedir. Kamu Başdenetçisinin ve Kamu Denetçilerinin görevleri 6328 sayılı Kanunda ayrı ayrı sayılmaktadır.

Ayrıca, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 4 üncü maddesine göre Kurumun gerekli göreceği yerlerde büro açma yetkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda TBMM Başkanlığının 2014 yılında Kuruma tahsis ettiği Milli Saraylara bağlı Maslak Kasrındaki Mâbeyn-i Hümâyûn binasında İstanbul Ofisi 30/04/2015 tarihi itibariyle faaliyete geçmiştir.

İnsan Kaynakları açısından Kurum, 1 Genel Sekreter, 1 Hukuk Müşaviri, kadrolu 62 Kamu Denetçiliği Uzmanı, 44 Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcısı ve 29 idari personel ile hizmetlerini yürütmektedir. Bunun yanında, çeşitli kurumlardan geçici görevlendirme yoluyla istihdam edilen 31 geçici personelden Kurum çalışmalarında destek alınabilmektedir.

2.2. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunabilmektedirler. Bu çerçevede, tüm bireyler yanında; şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar vb. tüzel kişiler başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini iletebilmektedirler.

Şikâyet başvurusu, Kuruma veya açılan bürolara; elden, posta, e-posta, faks veya elektronik başvuru sistemi yoluyla ulaştırılabilmektedir. Ancak, faks veya elektronik posta yoluyla yapılan başvurulara ait dilekçe asıllarının 15 gün içerisinde Kuruma gönderilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, şikâyet başvurusu geçersiz sayılmaktadır.

Bu kapsamda; Kuruma 2013 yılı içerisinde 7638, 2014 yılında 5639 ve 01/01/2015-30/12/2015 tarihleri arasında 6055 olmak üzere toplam 19332 adet şikâyet başvurusu yapılmıştır. 2014 yılı başvuru sayısı olan 5639 ile 2015 yılı başvuru sayısı karşılaştırıldığında %7,38'lik bir artış gözlenmektedir.

2015 yılında yapılan 6055 başvurunun büyük bir bölümü önceki yıllarda da olduğu gibi yine %58,05'i "e-başvuru" sistemi ile %29,33'ü posta yolu ile gerçekleştirilmiştir.

Kuruma yapılan başvurulardan 2014 yılında da olduğu gibi ilk sırayı % 26,16 ile "kamu personel rejimine" yönelik şikâyetler alırken, bunu % 21,40 ile "eğitim-öğretim, gençlik ve spor", %6,36 ile "çalışma ve sosyal güvenlik", %6,21 ile "orman, su, çevre ve şehircilik", %5,43 ile "insan hakları" ve %5,40 ile ise "mahalli idarelerce yürütülen hizmetler" alanları takip etmektedir.

2015 yılında yapılan başvurular idare bazında değerlendirildiğinde ise % 11,31'lik kısmının "Devlet Personel Başkanlığına", %8,36'lık kısmının "Mahalli İdarelere", % 6,85'lik kısmının "Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına" %6,79'lik kısmının ise "Milli Eğitim Bakanlığına" yönelik gerçekleştirildiği görülmektedir.

Bölgelere göre başvuruların dağılımına bakıldığında, en fazla başvurunun yaklaşık % 28,46 gibi bir oranla "İç Anadolu Bölgesinden", % 24,38'inin ise "Marmara Bölgesinden" yapıldığı belirlenmiştir. Başvuruların yaklaşık % 0,51'lik kısmı ise yurtdışından yapılmıştır. Başvuruların en fazla yapıldığı il, % 17,31 ile Ankara olup, bunu % 16,94 ile İstanbul ve % 4,79 ile İzmir takip etmektedir.

2015 yılında gelen 6055 ve 2014 yılından devreden 819 adet olmak üzere toplam 6874 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır.

İncelenmeye alınan toplam 6874 adet şikâyet başvurusunun 5897 tanesi (yaklaşık % 86) Kurum tarafından sonuçlandırılmış olup, 977 dosya 2016 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir. Yapılan ön değerlendirme sonucunda, 1025 adet şikâyet başvurusundan kendi içerisinde konu ve sebep bakımından aynı olanlar hakkında Birleştirme Kararı verilerek tek dosya üzerinden incelemeye devam edilmiştir.

2.3. Kurumsal Faaliyetler

Kurum, ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmasına yönelik birçok faaliyet düzenlemiştir. Bu çerçevede;

2015 yılı içerisinde basın kuruluşları ile etkin ve sürekli ilişkilerin tesis edilmesi kapsamında yapılan çalışmalara devam edilmiştir.

2015 yılında sosyal medyada daha önce yerini alan Kurum Facebook, Twitter, Youtube ve Instagram hesaplarında aktif olarak Kurumun tanıtımını ve tanınırlığını artırmaya devam etmektedir.

Sosyal medyada Kurumu 2015 yılı içerisinde toplam 20 bin kişi takip ederken, haftalık erişim rakamları 50 bin kişiye ulaşmaktadır.

Kurum tarafından 2014 yılında yayın hayatına başlayan "Ombudsman Akademik Hakemli Dergisi" ve "Ombudsman Bülteni"nin 2015 yılı içerisinde Temmuz – Aralık ayları olmak üzere iki sayısı yayımlanmıştır.

TBMM Başkanlarına (Sn. İsmet Yılmaz ve Sn. İsmail Kahraman) nezaket ziyaretlerinde bulunulmuştur.

Yasama Derneği (YASADER) tarafından "TBMM'ye ve Kamu Denetçiliği Kurumu'na Bireysel Başvuru Yollarının Tanıtılması ve Desteklenmesi Projesi" adıyla başlatılan ve Hollanda Büyükelçiliğinin MATRA Programı çerçevesinde finanse edilen proje kapsamında üç büyük şehirde (Ankara, İstanbul ve İzmir) ikişer günlük etkinlik yapılması planlanmış ve bu doğrultuda ilk program 23-24 Ekim 2015 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Ülke Ekibi İnsan Hakları Tematik Grubu tarafından gerçekleştirilen Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele: Türkiye'deki Sığınmacı Suriyeli Kadınlar ve Kız Çocukları Atölye Sonuçları faaliyeti 14-15 Aralık 2015 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 12 nci maddesi ve uygulama örneklerini tartışmak üzere Kurumun İstanbul Bürosunda 8 Aralık 2015 tarihinde Ruh Sağlığında İnsan Hakları Girişimi (RUSİHAK) ile ortaklaşa, yurtdışından gelen konunun uzmanları ile bir toplantı gerçekleştirilmiş, İrlanda, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Kosova ve Sırbistan'dan konuklarla Kamu Denetçisi Sayın Serpil ÇAKIN ve ilgili uzmanlar bir araya gelmiştir.

Kurumun daha etkin bir şekilde işleyebilmesi ve uluslararası standartlara uygun bir şekilde hizmet verebilmesi için mevcut durumu değerlendirmek ve ihtiyaçları tespit edebilmek amacıyla, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içerisinde hayata geçirilen Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi 2015 Yılı Mart ayı itibarıyla uygulamaya başlanmıştır.

Kurumun uluslararası alanda ve ülke kamuoyundaki bilinirliğinin artırılması noktasında önemli bir katkı sunan Uluslararası Ombudsmanlık Sempozyumu'nun üçüncüsü bu yıl 16-17 Eylül 2015 tarihleri arasında Afrika, Asya ve Avrupa'nın 25 farklı ülkesinden Ombudsmanlık Kurumlarının temsilcilerinin katılımlarıyla Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Kurumca, uluslararası iyi uygulama örneklerini yerinde incelemek ve bu doğrultuda hizmet kalitesini daha yüksek standartlara taşıyabilmek amacıyla yurtdışı çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmektedir.

"Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" Eşleştirme bileşeni çerçevesinde Fransa ve İspanya Ombudsmanlık Kurumlarında 5 haftalık staj programları düzenlenerek proje paydaşı Kurumların görev alanı ve yetkileri, çalışma prensipleri ve şikâyet inceleme süreçlerinin yerinde gözlemlenmesi imkânı sağlanmıştır.

Kurum 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi 2015 yılında da birçok yabancı heyeti ağırlamıştır. Görüşmelerde genel itibarıyla Kurumun işleyişi ve insan hakları alanında yaşanan güncel gelişmelere ilişkin bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

Kurumun İngilizce web sayfası periyodik olarak güncellenmektedir. Kurumca verilen önemli tavsiye kararlarının ve Kurumun 2014 Yıllık Raporunun İngilizce tercümesi ve Kurum çalışmalarına ilişkin güncel gelişmeler sitede ziyaretçilerin istifadesine sunulmuştur.

2.4. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

2.4.1. Başvuruların Tematik Olarak Değerlendirilmesi

2.4.1.1. İnsan Hakları

2015 yılı içerisinde Kuruma, temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddialarını içeren çok sayıda başvuru iletilmiştir. Söz konusu başvuruların çoğunluğu bireysel nitelikte olmakla beraber, kamuoyunun gündemine de oturan bir dizi olaylara konu iddiaların, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları tarafından iletildiği görülmektedir.

Şikâyetler arasında, toplumsal olaylara müdahaleden kaynaklanan ve toplanma ve ifade özgürlüğünün ihlali niteliğinde başvurular bu rapor döneminde de önceliğini korumaktadır. Yaşam hakkı, seyahat özgürlüğü, düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü hakkı, mahkûm hakları ile bilgi edinme ve dilekçe hakkı alanında ihlal iddialarını içeren çeşitli başvurular öne çıkan diğer başvurular arasında yer almaktadır.

2.4.1.2. Azınlık Hakları

2015 yılı içerisinde Kuruma azınlık haklarına ilişkin olarak yapılan bir başvuruda

şikâyetçi, bir Kilise Vakfı'nın başkanı olduğunu, kiliselerinin yıllık geliri dikkate alındığında ücretli din görevlisi çalıştırmalarının imkânsız hale geldiğini, Anayasanın 10 uncu maddesine göre dini vecibelerini yerine getirebilmelerinin kendileri için de bir hak olduğunu belirterek, kiliselerinde görevli din adamının maaşının Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından karşılanmasını talep etmektedir.

Kurumca yapılan inceleme ve araştırma sonucunda; şikâyetçinin talebinin reddine ilişkin idari işlemin, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşme ve andlaşmalar ile yüksek mahkeme kararları dikkate alındığında üst hukuk normlarına ve hakkaniyete aykırı olduğu, AİHS'nin 9 uncu maddesinde korunan hakları zedelediği değerlendirilmiş olup, tüm bu nedenlerle ve mezkûr talepten hareketle, Lozan Andlaşması kapsamında azınlık kabul edilen vatandaşların sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak mümkün bulunması halinde meri mevzuatın işlerliğinin sağlanması, bunun mümkün olmaması halinde ise mevzuat değişikliğiyle şikâyet konusu talebin yeterli oranda karşılanması yönünde Başbakanlığa tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.3. Bilgi Edinme Hakkı

İnsan hakları alanında Kuruma yapılan başvuruların çoğunluğunu "Bilgi Edinme Hakkı" kapsamında vatandaşların kamu kurumlarına yapmış oldukları başvurulara ya hiç cevap verilmediği ya da eksik cevap verildiği yönündeki şikâyetler oluşturmaktadır. Kanunda belirtilen istisnalar haricindeki bilgi ve belgeleri gerekçe göstermeden vermeyen kamu personelinin öncelikle "Bilgi Edinme Hakkı" kültürünün yerleşmesi açısından bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Buna rağmen Kanuna aykırı bir şekilde vatandaşların başvurularını reddeden veya eksik bilgi veren yetkililer hakkında idari ve cezai yaptırımların etkin olarak uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

25'inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi kapsamında hazırlanan eğitim filmlerinin herkesin Türkçe ya da okuma yazma bildiği varsayımı ile hazırlandığı, eğitim filmlerinin Türkçe dışındaki diller ile okuma yazma bilmeyenleri de kapsayacak şekilde hazırlanmasının seçmenin iradesinin sandığa yansıtılmasında büyük fayda sağlayacağı talebiyle Kuruma başvuruda bulunulmuştur. Söz konusu şikâyet başvurusu hakkında Kurum tarafından Türkçe bilmeyen ve okur yazar olmayan tüm seçmenlere (dezavantajlı gruplar dâhil) sağlıklı şekilde seçime iştirakleri ve oy kullanabilmeleri için eğitici ve bilgilendirici çalışmalar yapılması (kamu spotu, filmler, yayınlar vb.) yönünde YSK'ya tavsiyede bulunulmuştur.

Bir başka başvuruda; başvurucuların meslektaşları olan üçüncü şahıslara ait kıdem durumunu gösterir bilgi ve belgelerin taraflarına verilmesi taleplerinin "Özel Hayatın Gizliliği' gerekçesiyle reddedildiği, ret cevabı üzerine Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna (BEDK) yapılan itiraz başvurusunun da reddedildiği anlaşılmıştır. Yapılan değerlendirmede istenilen bilgi ve belgelerin erişime sunulabilecek nitelikte bilgi ve belgelerden olduğu, Kurul kararlarının yeterli gerekçe içermediği ve tutarsız olduğu, neticede şikâyetçilerin bilgi edinme haklarının kısıtlandığı ve ilgili idarelerce şikâyetçilere verilen ret cevaplarının hukuk ve hakkaniyete uygun olmadığı sonuç ve kanaatine varılmış ve ilgili kurumların hatalı davrandıklarının kabulü hususunda BEDK'ya ve ilgili Valiliğe tavsiyede bulunulmuştur.

İnsan hakları alanında Kuruma yapılan başvurular arasında ceza infaz kurumlarında bulunan mahkumların yapmış olduğu başvurular ikinci sırada yer almaktadır. Bu başvuruların büyük çoğunluğunu mahkûmların ailelerinden uzaktaki bir şehirde bulunmalarından dolayı görüş günlerinde ailelerinin uzun yollar katederek ziyaretlerine geldikleri ve sıkıntı yaşadıkları iddiaları oluşturmaktadır. Cezaevlerinin dolulukları gerekçe gösterilerek nakil talepleri yerine getirilememektedir.

2.4.1.4. İnternet Üzerinden Kişilik Haklarının İhlali

Ülkemizde, internet üzerinden yapılan yayınlar vasıtası ile kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin ihlali konusu çok ciddi bir mesele teşkil etmektedir.

Kurumca bu konuda verilen bir Tavsiye Kararında, kişilik haklarının ihlaline yol açan internet ortamında yapılan yayınların kaldırılması hususunda mahkeme tarafından verilen erişimin engellenmesi kararının, ilgili erişim sağlayıcısı veya içerik sağlayıcısı tarafından yerine getirilmediğinden bahisle ilgili mevzuat hükümlerinin tanıdığı idari yaptırım yetkisinin kullanılması hususunda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna,

Ayrıca, internet kaynaklı bilişim teknolojisinin birey, toplum ve devlet açısından sağlıklı bir mecrada ilerleyişinin olumsuz yansımalarının (suç, kumar, uyuşturucu, pornografi vd.) önüne geçilmesine yönelik sektörel ve bütüncül politikalar geliştirilerek somut adım atılmasına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.5. Adliyeye Sevk Edilen Kişilerin İaşe ve İbatesi

Gözaltı aşamasındaki kişilerin iaşeleri vb. masrafları mevcut mevzuat hükümleri uyarınca Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinden karşılanmasına rağmen, aynı kişilerin adliyeye sevk aşamasındaki yemek vb. masrafları herhangi bir kamu idaresince karşılanmamaktadır.

2.4.1.6. Kolluk faaliyetleri

Toplanma ve ifadeyi açıklama özgürlüğünün kullanımına dair mevzuat hükümleri ve davranış örneklerinin, uluslararası hukuk kuralları ve uygulamaları ışığında sağduyulu bir şekilde gözden geçirilmesi ve gerekli reform adımlarının atılması acil ihtiyaç göstermektedir. Mevzuat alanında gerçekleştirilen reformların, kanun adamlarının (kolluk memur ve amirleri, sivil idareciler, yargı mensupları, asker kişiler) davranışlarına da yansıtılacak surette zihinsel değişime konu olması gerekmektedir.

Diğer taraftan, İl ve İlçe Jandarma Komutanlıklarının yetki, görev ve sorumlukları kapsamında asayiş, trafik, suçun önlenmesi, suçla etkin mücadele konuları ile personel rejiminden kaynaklanan sorunları içeren şikâyetler de Kuruma iletilmektedir. İçişleri Bakanlığı ile valiliklerin, jandarma il ve ilçe teşkilatlarının özellikle kolluk faaliyetleri üzerinde daha etkin bir denetim yürütmesi gerekliliği değerlendirilmektedir.

Gözaltı aşamasındaki sanıkların, kolluk mensupları tarafından bir dizi temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarını içeren şikâyet başvuruları Kuruma iletilmektedir. Söz konusu mekânların, kişilerin en fazla incinebilir oldukları hassas mekânlar olduğundan hareketle, kolluk birimlerinin yakalama ve gözaltı tedbirinin uygulanması çerçevesinde daha dikkatli olması gerektiği ve bu uygulamanın İçişleri Bakanlığı sivil idarecileri ve müfettişlerince sıkı kontrol edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

2.4.1.7. Cezasızlık kültürü

Ülkemizde insan haklarına yönelik ihlal iddialarının etkin bir şekilde incelenmediği ve ihlalde bulunan kamu görevlileri hakkında etkin bir ceza verilmediği hususu uluslararası mekanizmalar ve bu alanda muteber insan hakları örgütlerince, uzun zamandan beri çok ciddi olarak dile getirilmektedir. Konuyla ilgili, özellikle kolluk mensuplarının adli ve idari soruşturmaların uzun zaman alması ve ihlalde bulunan kamu görevlilerinin etkili bir şekilde cezalandırılmalarının önünde engel teşkil eden sebeplerin ve buna karşılık atılması gereken tedbirlerin tespit edilmesi amacıyla müstakil bir inceleme yapılması ve ciddi bir stratejinin benimsenmesi önem arz etmektedir.

2.4.1.8. Çocuk Hakları

Çocuk haklarına ilişkin başvuruların büyük bölümü çocuk internet sitesi aracılığıyla yapılmış olmakla birlikte, çocukların kanuni temsilcileri vasıtasıyla da başvuruların yapıldığı tespit edilmiştir. Başvuruların özellikle çocukların eğitim ve öğretime devam ettikleri dönemde artış gösterdiği, konu bazlı bakıldığında ise gelen başvuruların çoğunlukla eğitim sistemine yönelik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin tutum ve davranışı ilk sırada olup, takip eden başvuruların okul imkân ve olanaklarının yetersizliğine yönelik olduğu saptanmıştır. Tatil dönemlerinde gelen başvuruların ise sağlık kuruluşlarında yaşanılan sorunlar ve çocuk bakım kuruluşlarındaki işleyişle ilgili olduğu görülmüştür.

Şimdiye kadar yapılan başvuruların ağırlıklı olarak 12 ve üstü yaş grubu çocuklardan geldiği ve cinsiyet bakımından başvuru formundaki bilgileri tam olarak ileten çocuklardan başlangıçta erkek çocuk sayısı fazla iken zamanla aradaki farkın azaldığı tespit edilmiştir.

Alınan şikâyetler ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığının görev alanında yer alan eğitim-öğretim konusuna girmekte olup, belediye, sağlık, sosyal hizmetler ve engelli çocuklarla ilgili başvurular da alınmaktadır. Çocukların sosyal yaşam alanlarına yönelik taleplerini ise ağırlıklı olarak alt yapı, ulaşım sorunları, oyun alanı ve sosyal-sportif mekânların artırılması isteği oluşturmaktadır.

Bu kapsamda okul idareleriyle çocukların odağa alınmaları ve hak temelli yaklaşım kazanmaları için görüşmeler yapılmaktadır. İdarelerin Kurumca şifahen yapılan önerileri genel olarak dikkate aldığı ve işleyiş içerisinde konuya yönelik düzenlemelere gittiği anlaşılmaktadır.

Çocuk başvurularında dikkat çeken bir diğer husus öğrenci ve öğretmen iletişiminde yaşanan sorunlardır. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığınca öğretmenin çocukla etkili iletişim kurması konusunda verilen eğitimlerin artarak sürdürülmesine ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Okulların fiziksel ortamının hassas gruplardaki çocukların kullanımına uygun olması veya uygun hale getirilmesi, oyun oynayabileceği alanların, spor salonlarının artırılması, okullarda sıraların, merdivenlerin, lavaboların güvenliğinin sağlanması ve karar alma süreçlerine çocuk ve ailenin dâhil edilmesi, çocuğun kendi görüşlerini ifade etme hakkına saygı duyulması, çocuklarla ilgili yapılacak işlemlerin gerekçesinde, çocuğun üstün yararına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Genel eğitim sistemi içerisinde özel sorunlar yaşayan çocuğun beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verecek rehberlik servislerinin daha aktif ve etkili çalışması gerekmektedir.

2.4.1.9. Engelli Çocuklara Yönelik Başvurular

Otizmli kaynaştırma öğrencilerinin okul öncesi destek eğitiminin devlet tarafından karşılanan aylık saat miktarının artırılması, fiziksel engelli çocukların eğitim, spor ve ulaşım açısından yaşadığı zorluklar ve rehberlik araştırma merkezlerinin çocuğun durumuna ilişkin hazırladığı bireysel eğitim programlarının çocuğun durumuna uygun bir şekilde düzenlenmediği hususlarında Kuruma farklı başvurular yapılmıştır.

2.4.1.10. Eğitim Alanına Yönelik Çocuk Başvuruları

Çocuklar ve çocuklar adına ebeveynleri tarafından eğitim alanıyla ilgili yapılan başvuruların başında kadrolu öğretmen ve branş öğretmeni talepleri ile öğretmenlerin kendileri ile etkili iletişime geçme talepleri yer almaktadır. Bunun yanında çocuklar tarafından, Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı uygulamalarından ve ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında parasız yatılılık, burs ve sosyal yardım uygulamalarından şikayet ile okullarının fiziki koşullarının iyileştirilmesi, özellikle okullarında temizliğin sağlanması ve çevre düzenlemelerinin yapılarak sosyal ve sportif mekânların oluşturulması, servis araçlarının sağlanmasına yönelik taleplerde bulunulmaktadır.

2.4.1.11. Kadın Hakları

İşe Alımlarda Kadın Erkek Eşitliğinin Sağlanması

Kamu kurumlarının işe alım taleplerinde kimi zaman işe alım kriteri olarak cinsiyet şartına yer verildiği görülmektedir. Ancak işin özelliği ve dünya ölçütündeki pratikler dikkate alındığında bu uygulamanın haksız ve gereksiz olduğu durumlarla karşılaşılabilmektedir.

Bu kapsamda Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ) tarafından yapılan Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) memuru alımlarında yer alan "erkek olma" şartının kaldırılması talepli şikâyet başvurusuna ilişkin Kurum tarafından yapılan inceleme neticesinde anılan uygulamanın hukuka, hakkaniyete ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu gerekçesiyle söz konusu şartın kaldırılması yönünde Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.12. Engelli Hakları

Engelli haklarına ilişkin şikâyet başvurularının daha çok sosyal hizmet ve yardımlara yönelik olduğu görülmektedir. Engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar konusunda; engellilere sunulan kamu hizmetlerinde, uluslararası normlara uygun şekilde, pozitif ayrımcılık uygulanmasına yönelik talepler, kamu hizmetlerinde engelliler için verilen evde bakım hizmeti, engellilere araç alımında sağlanan avantajlar, engelli sağlık kurulu raporları ile engel oranları cetveline ilişkin şikâyetler Kuruma iletilmiştir.

2.4.1.13. Kamu Personel Rejimi

Personel Nakil, Atama, Yer Değiştirme ve Kadro Durumu

Kuruma bu konuyla ilgili çok sayıda başvuru yapılmaktadır. Söz konusu konulara ilişkin pek çok farklı idari işlem ve eylemin tesis edildiği, bu işlem ve eylemler nedeniyle kamu personelinin farklı veya hatalı uygulamalara maruz kaldığı görülmektedir. Bu bakımdan, kamu personel rejimine ilişkin uygulama birlikteliğini sağlayacak ve hatalı uygulamaların önüne geçecek kapsamlı bir mevzuat değişikliğinin yapılması önem arz etmektedir.

Mali ve Sosyal Haklar ile İzinler

Devlet memuriyetine girenlerin, aylık ve diğer mali haklarının yanı sıra bazı sosyal hak ve izinleri de bulunmaktadır. Bu bağlamda alınan başvurular arasında, özelleştirme uygulamaları sonucunda kamu kurumlarına atanan geçici personele sürekli görev yolluğu ödenmesi ve lojman tahsislerinde yaşanan sorunlar yer almaktadır.

Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği

Konuyla ilgili Kuruma yapılan başvurular bulunmakta olup yapılan incelemeler neticesinde uygulamanın hukuka ya da hakkaniyete uygun olmadığı yönünde bir kanaat oluşmadığından reddedilmiştir.

Kamu Personelinin Tutum ve Davranışları ile Mobbing ve Kötü Muamele

Bir başvuruda şikâyetçi, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında uzman olarak görev yapmakta iken tehdit, aşağılama, mobbing ve benzeri davranışlara planlı ve sürekli olarak maruz bırakıldığını ve neticede doktora eğitimine devam edebilmek için görevinden istifa etmek zorunda kaldığını belirterek, benzer mağduriyetlerin yaşanmaması için gerekli soruşturma ve işlemlerin yapılması talebinde bulunmuştur. Yapılan inceleme neticesinde başvurucu haklı bulunmuş ve şikâyetçiye mobbing uygulandığı sonuç ve kanaatine varılmış, şikâyetçi hakkında yapılan işlemlerin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığının tespitiyle bu işlemleri yapanların hatalı davrandıklarını hiyerarşik ve sıralı amirlerince kabul etmeleri yönünde ilgili idareye tavsiyede bulunulmuştur.

Konuyla ilgili olarak ise kamu personeline insan hakları, etik ilkeler ve iyi yönetim ilkeleri gibi temel konularda eğitim verilmesinde veya idarelerin yönlendirilmesi suretiyle hizmet içi eğitimlerinde ağırlıkla bu konuların ele alınmasının sağlanmasında ve mobbingin önlenmesi amacıyla bu hususta özel bir mevzuat oluşturulması yönünde çalışmaların yapılmasında fayda mütalaa edilmektedir.

Disiplin Cezaları ve Affı

Kurum tarafından disiplin cezaları hakkında verilen kararlar incelendiğinde; disiplin cezasının iptali yönündeki talepler kesinleşen disiplin cezalarının ancak bir yargı kararı veya yasama tasarrufu ile ortadan kalkabileceği gerekçesiyle reddedilmekte, ancak bu husus disiplin cezasının gerek sıkı şekil şartlarına uygun verilip verilmediği gerekse de hakkaniyet boyutuyla incelenmesine engel teşkil etmemektedir. Kuruma yapılan başvurular ağırlıklı olarak disiplin cezasının öngörülen şekil şartlarına uygun verilmediği noktasında toplanmaktadır.

2.4.1.14. Çalışma ve Sosyal Güvenlik

Sanatçı Borçlanması Kapsamında Ödenen Primler

Kuruma, sanatçıların borçlandıkları sürelerin karşılığı prim tutarlarının Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) %20 oranı yerine %32 oranının üzerinden hesaplanması hususunda şikayet başvurusu yapılmış olup Kurum tarafından yapılan incelemede uygulamanın hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu kanaatine ulaşılmış ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur. Verilen Tavsiye Kararı SGK Başkanlığınca uygulamaya konarak gerekli işlemlerin tesis edilmesine yönelik talimatların ilgili birimlere verildiği Kuruma yazı ile bildirilmiştir. Öte yandan benzer şikâyetlerin çözümü adına 2015/19 sayılı Genelge ile mevzuat değişikliğine gidilmiştir.

Sosyal Güvenlik Destek Prim (SGDP) Kesintilerinin Kaldırılması

Kuruma sıklıkla başvuru konusu yapılan hususlardan birinin de "SGK tarafından, gayri faal şirketlerin ortakları ve gayri faal işyeri sahiplerinin emekli maaşlarından yapılan sosyal güvenlik destek primi (SGDP) kesintilerinin kaldırılması" olduğu görülmektedir. SGDP; belirli yaş, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirip emeklilik ve yaşlılık aylığı bağlanan sigortalıların; yaşlılık aylığı kesilmeden hizmet akdine tabi çalışmaları halinde işverenlerinden, kendi nam ve hesabına tabi çalışmaları halinde ise kendilerinden alınan primdir.

Konuyla ilgili yapılan bir başvuru üzerine SGDP kesintilerinin başvurucuya iade edilmesi yönünde SGK'ya tavsiyede bulunulmuştur. Karara SGK tarafından uyulmuş ve böylece idarenin yerleşmiş uygulamasında değişikliğe gitmesine ve şikâyetçilerin sorunlarının çözüme kavuşturulmasına imkân sağlanmıştır.

Ancak resen terkinden önce şirketin gayri faal olduğu döneme ilişkin yapılan kesintilerin de araştırılması gerektiği, aksi takdirde hakkaniyete aykırı bir durum oluşabileceği yönünde Kurumca verilen bir Tavsiye Kararına ise SGK tarafından olumlu dönüş yapılmaması/uyulmaması sebebiyle, başvuruculara bu talepleri doğrultusunda Kurumca verilmiş olan çatı Tavsiye Kararı yeni başvuruya eklenerek, başvurucunun somut durumunun yeniden değerlendirilmesi için ilgili idareye gönderilmektedir.

Dikey Geçiş Sınavı İle Hacettepe Üniversitesine Kaydolunmasının Ardından İdarece Yetim Aylığının Kesilmesi

Sosyal güvenlik mevzuatında bir yükseköğrenimin bitirilmesinden sonra ikinci bir yükseköğrenimde geçen sürelerde yetim aylığı ödenmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Kuruma yapılan bir başvuruda şikâyetçi, iki yıllık yüksekokulu bitirmesinin ardından dikey geçiş sınavı sonucu Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesini kazandığını ve hazırlık sınıfından başlatıldığını, bunun sonucunda SGK'nın, "dikey geçiş ile üçüncü sınıfa kayıt yaptırmayarak hazırlık sınıfına (intibak sınıfına) kayıt yaptırdığı için yetim aylığını kestiğini" belirterek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde, şikâyetçinin "ikinci bir yükseköğrenim" yapmadığı, "bir üst düzeyde öğrenim" yaptığı ve bu yükseköğrenimine de ilgili üniversitenin belirlediği kurallar çerçevesinde devam ettiği anlaşıldığından; uygulamanın hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı tespit edilmiştir. Alınan Tavsiye Kararı doğrultusunda şikâyetçinin aylık kesme işleminin geri alındığı Kuruma bildirilmiştir.

2.4.1.15. Adalet İşleri

Bu alana ilişkin gelen şikâyetler değerlendirildiğinde; ilk derece mahkemelerindeki yargılamalar sonucunda verilen mahkûmiyet kararları, vatandaşların tarafı oldukları davaları kazanmalarına rağmen kendileri aleyhine de vekalet ücreti ödenmesine karar verilmesi ve bu uygulamanın kaldırılması, UYAP ortamında tutulan sabıka kayıtlarının silinmesi, Cumhuriyet Savcılıklarına yapılan şikâyetler hakkında herhangi bir işlem yapılmaması ve boşanmış eşlerden özellikle de babaların, velayetleri annelerinde bulunan çocukları ile görüşmek istediklerinde sıkıntı yaşamaları, icra yolu ile çocuklarını görebilmeleri nedeniyle her seferinde büyük bir maddi külfetin altına girilmesi ve bu uygulamaya bir son verilerek yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi yönündeki başvurulardan oluştuğu görülmektedir.

2.4.1.16. Nüfus, Vatandaşlık, Mülteci ve Sığınmacı Hakları

Kuruma nüfus ve vatandaşlık işlemleri kapsamında özellikle kişilerin nüfus bilgilerinde yapılan hatalar sebebiyle yaşanılan mağduriyetlerin ilgili nüfus müdürlükleri tarafından çözüme kavuşturulmaması ile pasaport hizmetleri ve vatandaşlığa kabul veya çıkarmaya ilişkin başvurular gelmektedir.

Mülteci ve sığınmacı haklarına ilişkin olarak Kuruma 2015 yılı içerisinde sınırlı sayıda şikâyet başvurusu yapılmıştır.

2.4.1.17. Sağlık İşleri

Kuruma sağlık alanında yapılan başvurulara bakıldığında; aile hekimliklerine yönelik başvurular başta olmak üzere, tedavi giderleri ve tutukluların sağlık hizmetlerine erişimine yönelik başvuruların ulaştığı görülmektedir.

2.4.1.18. Eğitim-Öğretim, Gençlik ve Spor

Konuyla ilgili şikâyet başvurularına bakıldığında; kredi, burs, katkı payı ve öğrenim ücretlerine ilişkin başvurular, YÖK işlemleri, üniversitelerin uygulamaları ve merkezi olarak yapılan sınav uygulamaları başta olmak üzere yükseköğretim hizmetleri ve ilköğretim ile ortaöğretim hizmetlerine ilişkin şikâyet başvurularının alındığı görülmektedir. İşe alım sınavlarında ise özellikle "sınavların değerlendirme usulleri" şikâyet konusu olmakta, bu konularda ilgili mevzuat ve bilirkişi görüşleri birlikte değerlendirilerek karar verilmektedir.

Kredi, Burs, Katkı Payı ve Öğrenim Ücretlerine İlişkin Başvurular

Yapılan başvurulardan birinde başvurucu, öğrenim kredisinin ödeme süresinin ve geri ödeme başlangıç tarihinin ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı olarak hesaplandığını iddia ederek söz konusu tarihlerin düzeltilmesini talep etmiştir. Yapılan incelemede şikâyetçi haklı bulunmuş ve belirlenen takvim esas alınarak sürelerin yeniden düzenlenmesi hususunda yeni bir işlem tesisi için Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

Yüksek Lisans programına kayıt yaptıran ve 1 yıl bilimsel hazırlık sınıfında okuyan bir başvurucunun, harç yatırmaması gerekirken yatırmak zorunda kaldığı ve harç tutarının iadesini talep ettiği başvurusu haklı bulunarak, harç ücretinin iadesi yönünde Gazi Üniversitesi Rektörlüğüne tavsiyede bulunulmuştur. Aynı talepli bir başka başvuruda ise işlemin mevzuata uygun olması dolayısıyla talep reddedilmiştir.

Diğer bir başvuruda ise şikâyetçi, uzaktan öğretim lisans tamamlama programını kazandığını ve uzaktan eğitim gören öğrencilere kredi verilmeyeceğine ilişkin bir düzenlemenin bulunmamasına karşılık almış olduğu öğrenim kredisinin kesildiğini belirtmektedir. Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda başvurucu haklı bulunarak öğrenim kredisinin yeniden tahsis edilmesi ve bu süreçte ödenmemiş olan öğrenim kredisinin şikâyetçiye ödenerek mağduriyetinin giderilmesi ve makul sürede yeni bir işlem tesis etmesi yönünde Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

ÖSYM Tarafından Yapılan Sınavlarla İlgili Uygulamalar

ÖSYM tarafından sınavlara ilişkin sınav güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılan düzenlemelere bağlı olarak şikâyetlerde de artış olduğu, sınav güvenliği sağlanırken kimi

zaman mağduriyetlerin de ortaya çıkabildiği görülmüştür. Bunun yanında salon görevlilerinin tutum ve davranışlarına yönelik olarak da Kuruma başvurularda bulunulmuştur.

Yükseköğretim Kurumları Tarafından Yapılan Uygulamalara İlişkin Başvurular

Kuruma YÖK ve farklı üniversitelere ilişkin olarak da başvurular ulaşmaktadır. Bu başvuruların hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri ile diğer personel tarafından yapıldığı, şikâyet konusu olarak YÖK tarafından alınmış olan kararların yanı sıra hem derslere ilişkin hem de üniversite yönetimi ile personele ilişkin şikâyetlerin yapıldığı görülmüştür.

İş Sınavlarına İlişkin Başvurular

Kuruma Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve farklı kurumlar tarafından yapılan sınavlar ve sınav süreçlerinin objektif olmadığı ve mağduriyet yarattığına dair başvurularda bulunulmuştur. Bununla birlikte bu başvurular arasında tavsiye kararı verilen bir başvuru olmamıştır.

Kamu Personelinin Kurum İçi Eğitim Konularına İlişkin Başvurular

Konuyla ilgili TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığında görevli muhasebe şeflerinin başvuruları üzerine mevzuat değişikliğine gidilerek genel bütçeli idarelerde muhasebe yetkilisi yardımcısı eşiti görevler arasına TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığında şef unvanında çalışanların eklenmesi ve ilgili mevzuatta değişiklik yapılması için tasarı hazırlanması ile Başbakanlığa sunulması hususunda Maliye Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.19. Mahalli İdarelerce Yürütülen Hizmetler

Emlak Vergisi İadesi

Kuruma bu konuda yapılan bir başvuruda şikâyetçi, 2002 yılından itibaren maliki olduğu mesken ile ilgili olarak, kendisine tahakkuk eden emlak vergilerini düzenli olarak ödediğini, herhangi bir geliri olmadığını ve bir meskene sahip olması nedeniyle indirimli emlak vergisi uygulanmasından yararlanmak için başvuru yaptığını, başvurunun idare tarafından 2014 takvim yılı ve müteakip yıllar için kabul edildiğini, bu bağlamda Emlak Vergisi Kanununun ilgili hükümleri, Maliye Bakanlığının konuya ilişkin yayımladığı tebliğler ve emsal görüşler doğrultusunda, 2013 yılı ve daha önceki yıllarda tahsil edilen emlak vergisi bedellerinin tarafına iade edilmesi gerektiğini talep etmiştir.

İlgili mevzuat hükümlerinde gereği zamanaşımı süresi dolduktan sonra vergi hatalarının düzeltilemeyeceğini kesin bir ifadeyle belirtilmiştir. Bu bağlamda şikâyetçinin iade talebini 2014 yılında yaptığı göz önünde bulundurulursa geriye dönük olarak 2013, 2012, 2011, 2010 ve 2009 yıllarında ödemiş olduğu emlak vergilerinin iade edilmesinin mümkün olduğu görülmektedir. Daha önceki vergilerin iade edilmesi yasal çerçevede imkân dâhilinde değildir. Bu kapsamda Kurum tarafından düzenlenen Kısmî Tavsiye Kısmî Ret Kararını ilgili idare olan Yenimahalle Belediye Başkanlığı yerinde bularak, yukarıda açıklanan dönemlere ilişkin tahakkuk ve tahsil edilen vergi miktarını mükellefe iade etmiştir. Kurum kararının basına yansımasının ardından aynı konuda veya benzer konularda şikâyetler, Kurum kayıtlarına girmiş bulunmaktadır.

2.4.1.20. Mülkiyet Hakkı

Kamulaştırmasız El Atma

Kamulaştırmasız el atma ile ilgili Kuruma yapılan bir başvuruda şikâyetçi, Ankara İli

Dikmen Vadisi projesi kapsamında 2006 yılında 630,00 m² yüzölçümlü arsalarını Ankara Büyükşehir Belediyesine kat karşılığı verdiğini, ancak aradan uzun zaman geçmesine rağmen projenin başlatılmaması üzerine, 2013 yılında arazinin bedelini almak için mahkemeye başvurduğunu, mahkemenin anılan Belediye aleyhine karar verdiğini, fakat kamu mallarına haciz getirilemediğinden bu kararın uygulanamadığını, diğer taraftan belediyenin mahkemece belirlenen tutarı ödemeye başladığını, fakat ödenen taksit ile borcun bitmesinin mümkün olmadığını, belli bir ödeme takviminin de bulunmadığını belirterek, mahkeme kararı ile belirlenen alacağının tamamının ödenmesi, bunun mümkün olmaması halinde ise ödeme tarih ve miktarlarının belirlenmesi hususunu şikâyete konu etmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda şikâyetçinin, kesinleşen mahkeme ilamına göre arta kalan alacağının tamamının peşin olarak ödenmesi, bu mümkün olmadığında, kabul edilebilir, gerçekçi ve makul bir sürede ödeme takvimi yapılarak ödeme yapılması ve mağduriyetinin giderilmesi için yeni bir işlem tesis edilmesi hususunda, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına Tavsiye Kararı verilmiş olup karara ilgili idarece uyulmuştur.

2.4.1.21. Enerji İş ve İşlemleri

Kayıp Kaçak Bedeli

Bireyler; kayıp-kaçak bedeli adı altında alınan bedelin bir hizmet bedeli karşılığı olmadan alındığı, bu uygulama ile kötü niyetli diğer kullanıcıların kaçak tüketiminin ve tedarikçi elektrik dağıtım firmasının ağır ihmal ve kusurları ile alt yapısının eksikliklerinden kaynaklanan kayıp ve kaçak tüketimlerinin dürüst aboneye yansıtıldığı hususlarını ifade ederek Kuruma şikâyet başvurusunda bulunmaktadırlar.

İlgili Anayasa hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararı dikkate alındığında; hırsızlanmak suretiyle kaçak olarak elektriğin kullanılması sonucu oluşan maliyetin ve elektrik dağıtım şirketlerinin teknolojik gelişmelere uyum göstermemesi sonucunda meydana gelen kayıp bedelinin; faturalarını ödeyen dürüst tüketicilerden alınmaması, bu bağlamda kayıp kaçak bedelinin Devlet tarafından sübvanse edilerek dürüst tüketicilerin menfaatlerinin korunması, aynı zamanda kaçak elektriği kullananların cezalandırılması ve kayıp bedelini ortadan kaldıracak gerekli teknik altyapının sağlanması yönünde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan gerekli düzenlemeler ve çalışmalar yapması beklenmektedir.

2.4.1.22. Ulaştırma, Basın ve İletişim

Ulaştırma, basın ve iletişim alanında yapılan şikâyet başvurularının niteliğinin ise daha çok 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında yapılan başvurulardan oluştuğu gözlenmektedir.

2.5. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yılında Ülkemize Katma Değeri

Raporda, insan haklarının korunması ve tanınmasına olan katkısının artırılması için Kurum mevzuatında yapılması önerilen değişiklikler şöyle sıralanmaktadır:

- İyi yönetim ilkelerine Kanunda yer verilmesi,
- "Öneri" yerine "Tavsiye" ibaresinin kullanılması,

- Resen inceleme yetkisinin verilmesi,
- Kabuledilebilirlik incelemesi yapılması,
- Yerinde inceleme yetkisinin verilmesi,
- Arabuluculuk yoluyla çözümleme,
- Tavsiye kararları doğrultusunda değerlendirme yapacak makamların belirlenmesi,
- Tavsiye kararları doğrultusunda yapılacak işlem ve eylemlerden dolayı ilgili merci veya görevlilere sorumluluk yüklenmemesi,
- İnceleme ve araştırma konusuyla ilgili dava açma ve davalara katılma yetkisinin verilmesi,
- Bilirkişi, tanık masraf ve ücretlerinin yeniden düzenlenmesi,
- Kurumun istinabe yoluna gidebilmesi,
- Kurumun teşkilat yapısının düzenlenmesi,

İnsan Odaklı Kamu Yönetimi Anlayışının Yerleşmesinde Ombudsmanlığın Rolü

Raporda ombudsmanlığın ayırt edici özelliği olarak; idareyi denetlemesi, bağımsız ve tarafsız olması ile bağlayıcı nitelikte olmayan tavsiye kararları verme yetkisi vurgulanmaktadır.

Raporda başvurular üzerine Kurumun işlemlerinin şikâyetin sonuçlanması ile bitmeyip, kararların uygulanmasının takibinin yapıldığı, Kurum kararlarının medya ile paylaşılarak kamuoyu desteği oluşturulmasının böylece idarenin Kurum kararlarını uygulamaya sevk edildiği ifade edilmektedir. Kurum kararlarının uygulanmasının farklı araç ve yöntemlerle takip edilmesi Kurumun etkinliğini arttıracak nitelikte faaliyetler olarak değerlendirilebilir.

Raporda Kurumun ülkemizde hakların korunmasına önemli bir katkısı olarak çocuklardan başvuru alabilmesi zikredilmiştir. 22/04/2014 tarihinde çocuk internet sayfasının (www.kdkcocuk.gov.tr) ulusal mevzuata göre belirlenmiş farklı yaş grupları aralıklarına göre hazırlanarak çocukların Kuruma başvurularının kolaylaştırılmasının, çocuk haklarının tanınmasında ve hakların uygulanmasında önemli katkısının olacağı değerlendirilmektedir.

Kadın hakları alanında sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra üniversitelerin ve baroların kadın araştırma ve uygulama merkezleri ile iletişimini teminen gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği içerisinde yapılan ortak çalışmalar ile kadın sığınma evlerine ziyaretlerin kadın haklarının hayata geçmesine hizmet edeceği değerlendirilebilir. Ayrıca Kurum çalışma usul ve esaslarını belirleyen Yönetmeliğin 7 nci maddesinde yer alan *"şikâyetin insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde menfaat ihlali aranmaz."* hükmü uyarınca kadın hakları ile ilgili olarak menfaat ihlali şartı aranmaksızın sivil toplum kuruluşları ile diğer kişilerin şikâyet başvurularının Kurum tarafından kabul edilmesi de sayılan alanlarda hak ihlallerinin denetlenmesine ve önlenmesine hizmet edecektir.

2.5.1. Kurumun Türkiye Büyük Millet Meclisi ile İlişkileri

TBMM'ye bağlı bir kurum olarak şekillendirilen Kamu Denetçiliği Kurumunun TBMM ile ilişkisi, özellikle yıllık rapor ve özel raporların TBMM'ye sunulması ve Kurumun tavsiye kararlarına ilgili idarelerin uyumunun TBMM tarafından takip edilmesini hususlarında önem arzetmektedir.

Raporda Kurumun, mevzuatın kendisine verdiği, "idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve

idareye önerilerde bulunmak" görevini Meclisten aldığı, yani milletten aldığı güçle yapmakta ve faaliyetleri ile aldığı önerileri kapsayan yıllık raporunu Meclise sunarak, millete karşı sorumluluğunu yerine getirmekte olduğu ifade edilmektedir.

Raporda Kurum ile TBMM arasındaki ilişkileri güçlendirmek üzere, TBMM'deki İhtisas Komisyonlarına iletilen ve Kuruma başvuru özelliği taşıyan şikâyetlerin, Kuruma havalesinin daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde olmasını teminen TBMM Başkanlığı bünyesinde İhtisas Komisyonları ile Kurum arasında bir bağlantı noktası olarak bir büro tahsis edilmesinin yararlı olacağı, milletvekillerinin söz konusu büroya yönlendirme yaparak, bireyler tarafından kendilerine iletilen idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetleri, büro aracılığıyla Kuruma ulaştırmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir.

Ancak, Komisyonların ve milletvekillerinin doğrudan yazışma yetkisine haiz oldukları dikkate alındığında, bu makamların kendilerine vatandaşlar tarafından verilen dilekçelerden idarenin işlemlerinden şikayet ihtiva edenlerin doğrudan Kuruma iletmelerinin önünde bir engel bulunmadığı değerlendirildiğinde bu amaçla bir büro kurulmasının, bürokrasiyi ve kırtasiyeciliği artırması ihtimalinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Karma Komisyonun 2013 ve 2014 Faaliyet Raporlarına İlişkin Önerileri

Kurumun İşleyişine Yönelik Görüş ve Önerileri

Karma Komisyon bu başlık altında, 2013 yılında 7.638 olan başvurunun 2014 yılında 5.639'a düşmesinin sebeplerinin irdelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ombudsmanlık kurumlarının ilk faaliyete geçtikleri yıl başvuruların yüksek düzeyde olması, sonraki yıl bu sayının belirli bir oranda düşmesi yaşanması sık karşılaşılan bir durum olup, Kurumun tanınırlığı, bilinirliği arttıkça başvuru sayısında oransal bir artışın yaşanması beklenmekle birlikte 2013 yılına kıyasla 2014 yılında başvuru sayısının düşmesinde kurumların tavsiye kararlarını uygulama konusunda isteksiz davranmalarının da nispeten etkili olduğu ifade edilmektedir.

Kurumun temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelere karşı derhal müdahale edebilmesi, şikâyet başvurusunun yapılmasının engellenmesi ihtimalinin ortadan kaldırılması, şikâyetçinin idareyi şikâyet ettiğinin idarece bilinmesi durumunda mağduriyetin artması ihtimali, kişilerin Kuruma başvuru yolunu bilmemesi gibi nedenlerle, Kuruma re'sen hareket geçme yetkisi verilmesi önerisine Karma Komisyonun yaklaşımının, resen hareket etme yetkisi yerine başvurularda her koşulda idareye başvurulma şartının terk edilmesi, somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılarak, telafisi mümkün olmayan haller ile toplumda dezavantajlı gruplar için idareye başvuru şartı aranmaması hususuna riayet edilmesinin, bu tür başvuruların hızlı ve etkin sonuçlandırılmasının Kuruma olumlu katkı sağlayacağı yönünde olduğu ifade edilmektedir.

Mevzuat Değişikliği Önerileri

Karma Komisyonun**,** 6328 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak özellikle 'iyi yönetişim ilkesi'ne yer verilmesi, Kanunun ilgili hükmündeki '***Öneri'*** yerine '***Tavsiye'*** ibaresinin tercih edilmesi, şikâyetlerin ***arabulucuk*** yoluyla çözülmesi hususunda Kuruma yetki verilmesi, Kanunda bilirkişi müessesinin başta ücret hakkı olmak üzere seçim ve işlevinin yeniden belirlenmesi, tavsiye kararları doğrultusunda işlem veya eylemden dolayı ***idareye*** veya ***kamu görevlisi*** aleyhine herhangi bir idari ve hukuki sorumluluğa gidilemeyeceğinin hüküm altına

alınmasının faydalı olacağı yönünde değerlendirmelerine mukabil, Kurumun daha işlevsel olması, Kanunla kendisine verilen görevi etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için bu konularda Yüce Meclisin desteğine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Tavsiye kararı" başlıklı 32'nci maddesinde, inceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde mevzuat değişikliği önerisini de içerecek surette tavsiye kararı verilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

Raporda, tavsiye kararları doğrultusunda alt düzenleyici işlemler dâhil olmak üzere mevzuat değişikliği önerileri ve Kurumlar tarafından gerçekleştirilenler şu şekilde yer almıştır:

2.5.2. Tavsiye Kararları ile 2015 Yılında Önerilen Mevzuat Değişiklikleri

Bu nitelikteki tavsiye kararları şu şekildedir:

2.5.2.1. Çalışma ve Sosyal Güvenliğe İlişkin Düzenlemeler

- Yetim Aylığının Kesilmesi

Dayanak alınan Kanun hükmünün yükseköğrenim yapan yetim erkek çocuklara yirmi beş yaşına kadar yetim aylığı bağlanmasının nedeninin, yasa koyucunun yükseköğrenim görmeyi teşvik etmek ve aldığı bu önlemle yükseköğrenim görmeyi özendirmek olduğu açıkken, yetim erkek çocuklarının 4 yıllık bir yükseköğrenim süresi içerisinde 2 yıllık bir öğrenimi başarıyla tamamlayarak bitirmesi halinin, yönetim kurulu kararları ile yetim aylığının kesilmesine dayanak yapılmasının hukuka aykırı olduğu, mevcut uygulamada başarılı öğrencinin başarısı sebebiyle cezalandırıldığı, başarısız öğrencinin ise korunduğu bir sonuca sebep olduğu bu durumun ise Devletin maddi olanakları olmayan başarılı öğrenciyi destekleme yükümlülüğü ile tezat oluşturacak şekilde hakkaniyete aykırı düştüğü ifade edilerek SGK Yönetim Kurulunun 09/01/2014 tarih ve 2014/1 sayılı kararıyla oluşturulan işlemin uygulamasına son verilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılarak şikâyetçinin mağduriyetin giderilmesi hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

Göz Protezi Bedelinin Gerçek Piyasa Fiyatlarına Yaklaştırılması

Sağlık Uygulama Tebliğinde belirlenen göz protezi bedelinin tekrar gözden geçirilmesi, kişiye özel hazırlanan göz protezi fiyatlarına ilişkin gerçek piyasa fiyatlarının araştırılarak ve ulaşılan söz konusu fiyatlar dikkate alınarak SUT bedelinin makul süre içerisinde gerçek piyasa fiyatlarına yakın bir tutara yükseltilmesine yönelik değişiklik yapılması hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.2. Eğitime İlişkin Düzenlemeler

- Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavında Öğretmen Çocuklarına Kontenjan Tanınmasına Son Verilmesi

Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavında öğretmen çocuklarına kontenjan tanınmasına son verilmesi, bu kapsamda 2684 sayılı İlköğretim ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanunda makul sürede değişiklik yapılarak 4'üncü maddesindeki "öğretmen çocukları" ibaresinin çıkarılması, anılan Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Parasız Yatılılık, Burs ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliğinde de bu yönde gerekli değişikliklerin

yapılması, sınav sonucunda kontenjan bazında oluşan taban ve tavan puanlarının öğrenci ismi belirtilmeksizin ilan edilmesi hususlarında Millî Eğitim Bakanlığına ve mevzuat değişikliği teklifine ilişkin tasarıyı gündeme alması hususunun takdir ve gereği için de Başbakanlığa tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.5.2.3. Özel Hayatın Gizliliği – Hakların İadesi ve Mesleki Taleplere İlişkin Düzenlemeler

- Yazılım Programının Revize edilmesi

3568 sayılı Kanunda, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte ve Haksız Rekabetle Mücadele Yazılımının Meslek Mensuplarınca Kullanılması Hakkında Mecburi Meslek Kararında belirtilmemesine rağmen İdarenin keyfi bir şekilde yazılım sözleşmelerin yıllık olma şartını koymasının hukuk devleti ilkesine ve Borçlar Kanununun 26'ncı maddesine aykırı olduğu değerlendirildiğinden söz konusu hükmün bu açıdan makul bir sürede revize edilmesi gerektiği kanaatine varılarak yazılımla ilgili gerekli revizyonun yapılması gerektiği hususunda ise Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Müşavirler Odaları Birliğine (TÜRMOB)'a tavsiyede bulunulmuştur.

- **Serbest Muhasebecilik Staj Başvurusu**

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 4'üncü maddesinde geçen "Türk Ceza Kanununun 53'üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile" ibaresinin kaldırılması yönünde Kanunun revize edilerek mağduriyetlerin giderilmesi ve ilgili mevzuatta değişiklik yapılması için kanun tasarısı hazırlaması ve Başbakanlığa sunması hususunda, Maliye Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.4. Kamu Personel Rejimine İlişkin Düzenlemeler

- Gelir Uzmanlarının Görevlendirilmesi

Vergi Daireleri Kuruluş ve Görev Yönetmeliğinin 24 üncü maddesinin ikinci fıkra hükmüyle belirlenen hiyerarşik kademenin hakkaniyete uygun biçimde düzenlenmesi hususunda Gelir İdaresi Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

- **Kamu Konutunun Kullanılması**

Abdullah Gül Üniversitesi Lojman Tahsis Yönergesinin 11 inci maddesinin (e) bendinin makul bir sürede düzeltilmesi gerektiği hususlarında Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

- **Görevde Yükselme Sınavı**

Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci alt bendinin makul bir sürede daha açık ve net olarak düzenlenmesi hususunda Gümrük ve Ticaret Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

- **Kurum İçi Geçici Görevlendirmeler**

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde "kurum içi geçici görevlendirme"ye ilişkin uygulama birlikteliğinin sağlanması ve yargıya intikal eden sorunların azaltılması amacıyla konu hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda hukuki zeminin oluşturulması yönünde Millî Eğitim Bakanlığına ve Başbakanlığa tavsiyede bulunulmuştur.

- **Muhasebe Yetkilisi Sertifikası Eğitimine Katılmak İçin Yapılan Başvurunun Reddedilmesi**

6253 sayılı Kanunda genel bütçeli idarelerde muhasebe yetkilisi yardımcısı eşiti görevler arasına TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığında şef kadrosunda çalışanların eklenmesi için değişiklik yapılması için tasarı hazırlaması ve Başbakanlığa sunması hususunda Maliye Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne mevzuat değişikliği teklifine ilişkin tasarıyı gündeme alması hususunda, takdir ve gereği için de Başbakanlığa tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

- **Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Tarafından Yapılan Hava Kurtarma ve Yangınla Mücadele Memuru (ARFF) Alımlarında "Erkek Olma" Şartının Kaldırılması**

DHMİ tarafından ARFF memuru alımında "erkek olma" şartı aranmasının hukuka, hakkaniyete ve taraf olunan uluslararası sözleşmelere aykırılığı gerekçesiyle, 04/06/2003 tarihli "Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesi"nin ARFF personelinde aranacak özellikler başlığı altında yer verilen "erkek olmak" şartının kaldırılması ve uygulamanın bu yönde değiştirilmesi hususunda DHMİ Genel Müdürlüğü'ne tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.5.2.5. Mali Haklara İlişkin Düzenlemeler

- Üniversiteler, Mahalli İdareler ve Yargı Organlarında Çalışan Mali Hizmetler Uzmanlarının Özlük Hakları

Üniversitelerde çalışan mali hizmetler uzman ve yardımcılarının diğer mali hizmetler uzmanlarıyla aynı özlüğe göre çalışma istekleri haklı bir beklenti olarak değerlendirilerek gerekli mevzuat düzenlemesi yapılması hususunda Maliye Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

- Geçici Personele Sürekli Görev Yolluğu Ödenmesi

Özelleştirme Uygulamaları sonucunda 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası kapsamında istihdam edilen geçici personellere sürekli görev yolluğu ödenebilmesi için gerekli yasal değişikliğin yapılması hususunda Maliye Bakanlığı'na tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.6. Engelli Hakları

- Atipik Otizm Hastası Çocuğun Okul Öncesi Destek Eğitimi

Okul öncesi eğitim (erken çocukluk eğitimi) döneminde destek eğitim hizmeti almakta olan engelli çocuklar için Devlet tarafından karşılanan aylık saat miktarlarının uluslararası standartlara uygun olarak ödenen miktardan daha fazla artırılması için ilgili mevzuatta değişiklik yapılması hususunda Millî Eğitim Bakanlığı ve Maliye Bakanlığına, mevzuat değişikliği tavsiyesinde bulunulmuştur.

- **Elektrik Enerjisi Kullanımında Engellilere Pozitif Ayrımcılık Uygulanması**

Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamalarda olduğu gibi gelir düzeyi düşük engellileri de içerecek şekilde belirlenecek ölçütler çerçevesinde desteklenmesi için bir çalışma yapması gerektiği yönünde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.7. Enerji Konusuna İlişkin Düzenlemeler
- Dağıtıcı Lisansı Sahiplerine Getirilen Yıllık Asgari Satış Zorunluluğu

01/02/2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik hükümleri ile dağıtıcı lisansı sahiplerine yıllık asgari 60.000 ton beyaz ürün (benzin, motorin) satış zorunluluğu getirilmesine dair hükümlerin kaldırılması hususunda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna (EPDK) tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.8. Azınlık Statüsünde Olan Din Görevlilerinin Mali Talepleri

Lozan Andlaşması kapsamında azınlık kabul edilen vatandaşlarımızın sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak mümkün bulunması halinde meri mevzuatın işlerliğinin sağlanması, bunun mümkün olmaması halinde ise mevzuat değişikliğiyle şikâyet konusu talebin yeterli oranda karşılanması yönünde Başbakanlığa tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.3. Tavsiye Kararları Doğrultusunda 2015 Yılında Gerçekleştirilen Mevzuat Değişiklikleri

- Gayri Faal Olan Şirketlerin Ortaklarından Yapılan Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) Kesintilerinin İptali ve İadesi

Şirketlerin tasfiye sürecine, terkin kararından çok daha sonra girmeleri ve tasfiyenin sonlanarak ticaret sicilinde tescilin belli bir süreci gerektirmesi ve bu süreçte şirket ortaklarının aylıklarından SGDP kesilmesinin, uygulamada şikâyetçi ile benzer durumda bulunan sermaye şirketi ortaklarının mağduriyetine yol açtığı kanaatine varılarak şikâyetçinin aylığından, ortağı olduğu şirket hakkında ilgili vergi dairesince verilen resen terkin kararından sonra, bahsi geçen şirketin ticari faaliyetine devam edip etmediği yönünde herhangi bir araştırma yapılmaksızın SGDP kesilmesinin hakkaniyete uygun olmadığı; resen terkin kararından sonra şirketin ticari faaliyetinin, şikâyetçinin de fiili çalışmasının olup olmadığının araştırılması; bu bağlamda bir ticari faaliyet ya da fiili çalışma tespit edilemiyorsa, resen terkin tarihinden itibaren yapılan SGDP kesintilerinin iade edilmesi yönünde SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuş, bu karar üzerine Kurum 27/01/2015 tarih ve 516181 sayılı genel yazı ile faaliyetlerinin olmadığını belgeleyen gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ile şirket ortaklarının bu belgeleri SGK'ya ibraz etmelerine bağlı olarak SGDP tescil işlemlerinin sonlandırılacağı ve daha önce tahsil edilen tutarların iade edileceği yönünde alt düzenleyici normda değişikliğe gitmiştir.

- Dikey Geçiş Sınavı İle Hacettepe Üniversitesine Kaydolunmasının Ardından İdarece Yetim Aylığının Kesilmesi

Makul bir süre içinde yeniden yetim aylığı bağlanması hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuş, SGK Yönetim Kurulu 03/09/2015 tarihli ve 2015/37 sayılı Kararı ile uygulamada değişikliğe gitmiş ve tavsiye kararı doğrultusunda şikâyetçinin aylık kesme işlemini geri almıştır.

- **Sanatçı Borçlanması Kapsamında Ödenen Primler**

SGK, borç ödeme tarihindeki asgari günlük kazançları üzerinden malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri esas alınarak %20 oranı üzerinden borçlanma yapmalarına imkân sağlanması yönünde mevzuat değişikliğine gitmiştir.

- **Bütün Mesleki ve Teknik Lise Mezunlarına Teknisyen Unvanı verilmesi**

Aldıkları eğitim ve donanımları itibariyle aralarında hiçbir farklılık bulunmayan bütün mesleki ve teknik lise mezunlarına teknisyen unvanı verilmesini olanaklı kılacak şekilde 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanlığına; kamu kurum ve kuruluşlarına personel alımına ilişkin hazırlanan KPSS Kılavuzunun adayları yanlış yönlendirmesinin önlenmesi amacıyla nitelik kodlarının 3795 sayılı Kanunda değişiklik yapılıncaya kadar mevcut düzenlemeye paralel olacak şekilde düzenlenmesi hususunda da yine Millî Eğitim Bakanlığına ve Devlet Personel Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.4. Kurumua Gelen Şikâyetlerin Uzlaşı ile Çözümü

Kurum dostane yöntemlerle çözüm için gayret göstermekte ve bu sayede kişilerin adalete erişimi kolaylaştırılmakta ve hızlandırılmakta olup bu şekilde şikâyet başvurularının uzlaşı ile çözümünde iyi sonuçlar alınabilmektedir.

Bu kapsamda,

- 2013 yılında 47,
- 2014 yılından 46,
- 2015 yılında 161,

olmak üzere toplam 209 adet dosya uzlaşma yöntemiyle çözüme kavuşturulmuştur.

2.5.5. Özel Raporlar Yoluyla Yapılan Katkı

Kurum idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak üzere; 29 Mart 2013 tarihi itibariyle almaya başladığı şikâyet başvurularını titizlikle inceleyip, hukuk, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde sonuçlandırarak; temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi noktasında önemli bir işlev üstlenmiş bulunmaktadır.

Raporda Kurumun, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi açısından çok önemli güvence olduğu kadar; idare açısından da demokrasi ve hukukun yerleşmesine öncülük eden bir rehber niteliğinde olduğu vurgulanmaktadır.

Temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi konusunda Yıllık Rapor haricinde; 6328 sayılı Kanunun 7'nci maddesi birinci fıkrası (ç) bendinde kayıtlı, *"Yıllık raporu beklemeksizin gerek görüldüğü konularda özel rapor hazırlamak."* hususu, Başdenetçinin görevleri kapsamında sayılmıştır. Anılan fıkra hükmü uyarınca, *"Soma Maden Kazasından Hareketle Kömür Madenciliğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Özel Raporu"* hazırlandığı, 31 Aralık 2014 tarihinde kamuoyu ile paylaşıldığı, yargı sisteminin sorunları ile ilgili olarak bir "Özel Rapor" hazırlanmakta olduğu ve en kısa sürede TBMM'ye sunulmasının hedeflendiği ifade edilmektedir.

2.5.6. Yargı Özel Raporu

Raporda adalet sisteminin işleyişi ve bu alanda yaşanan sorunlar ile bu noktada atılması gerekli adımları kapsayacak şekilde özel bir rapor hazırlanması amacıyla deneyimli hâkim, savcı ve uzmanlardan oluşan bir Komisyon oluşturulduğu, yargının sorunlarının tarihi, sosyolojik, demografik, ekonomik, kültürel, antropolojik, kırsal ve kentsel köken gibi ayrı başlıklar altında irdelenmesi; eksik ve sorunlu yanlar ile yapısal sorunların tespiti ve çözüm önerileri geliştirilmesi, ayrıca AB ile uluslararası ve bölgesel kuruluşların standartları ile karşılaştırılmalı bir şekilde ortaya konulması amacı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve üniversitelerden görüş ve değerlendirme temin edildiği bilgisine yer verilmektedir. Komisyonun elde ettiği bulguları, bilimsel bir yöntemle ve uluslararası standartlar ile mukayeseli şekilde inceleme ve araştırmaya devam ettiği ifade edilmektedir.

2.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Yaklaşımı

Raporda, bireyin hak ve özgürlüklerini, ulusal ve uluslararası mevzuat ışığında, hukuka ve hakkaniyete uygunluk boyutuyla savunma görevini üstlendiği vurgulanan Kurum, geçen 3 yıl içerinde aldığı 19.335 adet başvuruyu inceleyip %86'sını sonuçlandırarak; idarenin insan hak ve özgürlüklerine saygılı bir şekilde görev yapmasına, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine, kamu yönetiminde iyi yönetişim ilkelerinin hayata geçirilmesine, birey ve idare arasındaki sorunların önüne geçilmesine ve toplumda hak arama kültürünün benimsemesine ve güçlenmesine katkıda bulunmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır.

Ancak Kurumun aldığı kararların tavsiye niteliğinde olması ve yaptırım yetkisinin bulunmaması nedeniyle idarelerin inceleme ve araştırma aşamasında gerekli destek ve katkıyı sunması, uzlaşma ve tavsiye kararlarını uygulaması konusunda daha istekli davranması, kamuoyu ve parlamentonun da Kurum kararlarının takipçisi olması Kurum kararlarının hayata geçmesinde büyük önem arz ettiği vurgulanmaktadır.

2.6.1. Başvuru İnceleme ve Araştırma Aşamasındaki Yaklaşımlar ve İşbirliği Örnekleri

Raporda Kurumun görev alanı ve yetkilerinin zamanla kamu kurum ve kuruluşlarınca tanınarak, Kurumca istenen bilgi ve belgelerin kısa süre içinde ve doğru bir şekilde gönderildiği, işbirliğine açık bir tutum sergilendiği olumlu bir gelişme olarak ifadesini bulmakla birlikte, bazı idarelerin bu hassasiyeti göstermede isteksiz oldukları bilgisine de yer verilmiştir.

Bu bağlamda, olumlu örnekler arasında YÖK, ÖSYM, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve hastanelerle yapılan yazışmalarda süre bakımından aksaklıklar olsa dahi dosyayı çözüme kavuşturacak gerekli bilgi ve belgelere yer verildiği,

Anılan idarelerle yapılan telefon görüşmelerinde de yetkililere ulaşmakta sıkıntı yaşanmadığı, sorunun çözümünde desteklerinin alındığı,

Millî Savunma Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarının bilgi ve belge taleplerine zamanında ve gerekçeli olarak cevap vermekte olduğu,

TURKCELL A.Ş.'nin de gerekli hassasiyeti göstererek bilgi ve belgeleri süresinde ve kapsamlı olarak Kuruma gönderdiği,

Diyanet İşleri Başkanlığı yetkililerinin şikâyet başvurusunun çözümü konusunda özverili ve çözüm odaklı yaklaşım sergiledikleri,

Millî Eğitim Bakanlığınca İlkokul dördüncü sınıflarda 2 ders saati zorunlu ders olarak okutulan "İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi" dersinde Kuruma yer verileceği,

SGK'nın Kurumla işbirliğine açık olduğu, Kurumun tavsiye kararlarına uyulması ve istenilen bilgi ve belgelerin zamanında ve eksiksiz gönderilmesini temin etmek amacıyla, SGK yetkilileriyle bulunulan ikili temaslarda olumlu bir yaklaşım sergilendiği ifade edilmektedir.

Bilgi ve belge taleplerine ilişkin olumsuz örnekler arasında,

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nden istenilen bilgi ve belgelere gönderilen yazıların yeterli düzeyde ve açıklayıcı nitelikte olmadığı, pek çok şikâyetin Kuruma ulaşmadan çözülmesi muhtemel iken gerekli ve yeterli yaklaşımın gösterilmemesi nedeniyle şikâyetçilerin başvuruda bulunma ihtiyacı hissettiklerinin değerlendirilmekte olduğu, bu amaçla Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne bir ziyaret gerçekleştirilerek şikâyet başvuruları ve çözüm önerileri aktarılarak kurumlararası işbirliğinin artırılması kararı alındığı belirtilmektedir.

Raporda Kurum kararlarına olumsuz tutum sergilediği ifade edilen bir diğer Kurum Ziraat Bankasıdır. 2014/5775 şikâyet numaralı dosya ile ilgili olarak Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünden bilgi ve belge talep edilmiş ancak Bankanın, bilgi ve belge vermeme gerekçesi olarak idarelerinin kamu hizmeti sunmadıklarını belirterek Kurum Kanununda yer alan "idare" kapsamında değerlendirilemeyeceklerini ileri sürdüğü, anılan Bankanın, tüm yazışmalarda aynı tutumunu ısrarlı bir şekilde sürdürmekte olduğu ve bu tutumunun diğer bankalara da olumsuz örnek teşkil ettiği zikredilmektedir.

Konuyla ilgili olarak Raporda, benzer statüdeki diğer bankalar yönünden sorun yaşanmaması, bankacılık sırrı, Devlet sırrıyla ilişkisinin bulunmaması, kaldı ki Kamu Başdenetçisinin veya görevlendireceği Kamu Denetçisinin Devlet sırrını dahi yerinde inceleyebileceği ve banka talep ettiğinde gizliliğe kesinlikle riayet edileceği, aksi takdirde kamu hizmeti gören hiçbir hukuk tüzel kişinin denetlenemeyeceği (vakıf, üniversite, özel sağlık kuruluşları ve özel sağlık eğitim kuruluşları, özel güvenlik şirketi vb.) hususları gerekçe gösterilmekte ve Bankanın kamu idaresi olmadığı ve kamu hizmeti sunmadığı yönündeki iddiaların dayanaktan yoksun olduğu ifade edilmektedir.

Raporda, kurumların şikâyet başvurusuna konu olan bazı idari işlem veya eylemlerle ilgili kendi mevzuatlarında sadece yargı yolunun öngörüldüğünü belirterek KDK kararları konusunda yapılacak işlemin bulunmadığını bildirmelerinin, idari mercilerin Kurum kararlarını etkisiz hale getiren bir diğer idari teamül olarak algılandığı zikredilmektedir.

Örnek olarak; 2015/59 sayılı şikâyet başvurusu hakkında Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün, Kurumun bilgi ve belge isteme yazısına verdiği cevapta kamu personel

rejimine ilişkin konulardan olan disiplin cezaları ve affı konusunda Kuruma yapılan şikâyet başvurusunda "kesinleşen disiplin cezalarının ancak bir yargı kararı veya yasama tasarrufu ile veya belirli süreler geçtikten sonra sicil dosyasından silinebileceği", Kamu Denetçiliği Kurumunun kesinleşen disiplin cezalarının kaldırılması veya iptali yönünde karar almasına imkân bulunmadığının ifade edildiği bilgisine yer verilmiştir.

Kurum uygulamasında Bakanlıkların birden fazla birimini ilgilendiren başvurulara dair resmi yazıların**,** "… Bakanlığına" ibaresi ile herhangi bir ana hizmet birimi veya bağlı kuruluşu işaret edilmeksizin gönderilmekte olduğu, fakat bilgi ve belge talep yazılarına, bakanlığın ilgisi olmayan birimlerine iletilmesi veya birden fazla ilgili birimi olmasına rağmen sadece bir birime havale edilmesi sorununu beraberinde getirdiği, bunun sonucu olarak, bilgi, belge ve değerlendirme talep yazılarına, zaman zaman nitelikli cevap gelmediği, bu nedenle şikâyet başvurularının yasada öngörülen 6 aylık süre içerisinde karara bağlanması için, bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların bakanlıklar ve ilgili kurum ve kuruluşlardaki yoğun evrak trafiği içinde takibinin hızlandırılması, bakanlıklar (bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar dâhil) ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında irtibatı sağlayacak bir birim veya büro oluşturulması ve doğrudan iletişime geçilecek yetkililerin belirlenmesinin yararlı olacağı ifade edilen bir diğer öneridir.

Valiliklerden gelen cevabi yazıların, il veya ilçe müdürlüğünce ilgili valiliğe iletilen dosyanın bir suretinden oluşması, cevabi yazıların ilgili birimlerinin amiri olan ve işlem ve eylemlerinden birinci derece sorumlu olan mülki idare amirinin kontrolünden geçmeksizin doğrudan Kuruma iletilmesi hususu da Raporda eleştirilmektedir. Kurum tarafından iletilen insan hakları ihlal iddiaları muhtevi yazılar hakkında valiliklerin daha titiz çalışıp, ilgili vali yardımcısı veya diğer sivil idarecilerin olayı incelemesi ve gerekiyor ise ihlal iddiası hakkında kendiliğinden harekete geçilmesi Kurumun haklı beklentisidir.

2.6.2. İdarenin Tavsiye Niteliğindeki Kararlara Yaklaşımı

Kararları tavsiye niteliğinde olup yaptırım yetkisi bulunmayan Kurumun, en önemli yaptırım gücünü kamuoyundan ve parlamentodan aldığı vurgulanmaktadır.

Kurum, şikâyet başvurularını aldığı 29/03/2013 tarihinden bu yana idarelerin tavsiye kararlarına uyma oranında yıllar itibariyle iyileşme olmakla birlikte bu oranın, insan hakları ve demokrasi kültürünün yerleştiği ülkelerdeki kararlara uyma oranının hala altında seyrettiği bilgisi paylaşılmaktadır. 2015 yılında gerek kamu idareleri nezdinde gerekse STK'lara yönelik gerçekleştirilen etkin işbirliği ve diyalog çalışmalarının olumlu sonuçlarının 2016 yılı oranlarında etkili olacağı beklentisi taşınmaktadır.

Kurumca inceleme ve araştırma aşamasında birçok başvurunun bir tavsiye kararı alınmasına gerek kalmaksızın uzlaşma yoluyla telefon, mail vb. iletişim araçlarıyla yetkililerle görüşülüp çözüme kavuşturulduğu, bu çözüm üzerine de karar verilmeyip sorunun giderildiği ve idarelerce Kurum önerilerinin yerine getirildiği ifade edilmektedir.

Tavsiye kararları konusunda, pek çok idarenin tavsiye kararlarını yerinde bulmasına ve uyma isteğine karşın konunun kanun değişikliği gerektirmesi nedeniyle kararlara uyulamadığı belirtilmektedir.

Kuruma yıllar itibarıyla

2013 yılında 7638 adet,

2014 yılında 5639 adet

2015 yılında 6055 adet şikâyet başvurusu yapıldığı görülmektedir.

2014 yılı başvuru sayısına oranla 2015 başvuru sayılarında yaklaşık %8'lik bir artış gözlenmekte olup, bu durumun gerçekleşmesinde Kurumun işbirliği ve diyalog eksenli yaklaşımı ile tüm paydaşları nezdinde farkındalığının artırılması hedefini koymasının etkili olduğu ifade edilmiştir.

Dünya genelindeki uygulamalara paralel olarak, Kuruma yapılan başvuruların önemli bir oranının Tavsiye Kararı ile sonuçlanmadığı, Tavsiye ve kısmen tavsiye kararlarının oranının 2015 yılında sırasıyla %0,95 (56 adet) ve % 0,44 (26 adet), ret kararlarının oranının ise %1.85 (109 adet) olduğu bilgisine yer verilmektedir.

Kararlarda emsal yargı kararlarıyla istikrar kazanan ve içtihat haline gelen uygulamalara dikkat çekilmesine ve idarenin bu hususu gözeterek uygulamasını düzeltmesi tavsiye edilmesine, böylelikle konunun yargıya taşınması engellenmeye çalışılmasına karşın tavsiye kararına uymaktan imtina eden Kurumların da bulunduğu belirtilmiştir.

Yurtdışı hizmet borçlanması yapılan sürelerin Bağ-Kur basamak intibakında nazara alınarak yaşlılık aylığının düzeltilmesi istemi hakkında Kuruma yapılan başvuru üzerine Yargıtay içtihatlarında da vurgulandığı üzere 3201 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin lafzından, daha önce yurtdışında çalışıp, Türkiye'ye döndükten sonra Kurum sigortalısı olan sigortalıların basamak intibakının yapılmasının düzenlenmediği ancak buna engel bir durum olmadığı anlaşıldığından yurtdışında geçen ve borçlanmak suretiyle hizmet süresine dâhil edilen sürenin, 1479 sayılı Kanunun (4956 sayılı Kanun ile değişik) 51 inci maddesine göre, diğer sosyal güvenlik kuruluşlarında geçirdiği süre gibi dikkate alınarak, aynı Kanun'un 52 nci maddesinde öngörülen basamak yükseltme esasları çerçevesinde intibakının makul sürede gerçekleştirilmesi ve yaşlılık aylığının da bu surette yeniden hesaplanması yönünde işlem tesis edilmesi ve mevzuat değişikliği yapılıncaya kadar muhtemel mağduriyetlerin engellenmesi için benzer yönde genel düzenleyici bir işlem (genelge, tebliğ vb.) tesis edilmesi hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına karşın;

SGK Başkanlığının "…Kanunda mevcut hüküm bulunmadığından Tavsiye Kararı doğrultusunda işlem yapılamadığı, söz konusu uygulamanın ancak 3201 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak hayata geçirilmesinin uygun olacağının değerlendirildiğini" bildirilerek Karara uymamış olduğu ifade edilmektedir. Yargıtay kararlarıyla istikrar kazanan ve içtihat haline gelen kabulün aksine idarenin kararı uygulamamasının, kararda yer verilen tespitler ışığında bireyi mağdur ettiği, öte yandan şikâyetçiyi dava açmak zorunda bırakarak kamu

kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını engellediği Kurum tarafından değerlendirilmektedir.

Kimi durumlarda İdarelerin işlemlerinde hukuka ve hakkaniyete açık aykırılık tespit edilmiş olmasına rağmen, tavsiye kararlarına uymaktan imtina ettikleri zikredilen bir diğer hususdur.

Örneğin, önlisans eğitimi sürecinde aldığı ancak uzaktan öğrenim lisans tamamlama sürecinde kesilen öğrenim kredisinin yeniden verilmesi talebiyle Kuruma yapılan başvuru ile ilgili olarak, mevzuatta açıkça öğrenim kredisinin kesileceği hallerin sayılmış olması; uzaktan eğitim görmenin bunlar arasında yer almaması, ayrıca Yönetim Kurulu tarafından da uzaktan eğitim konusunda bir karar alınmamış olması, öğrenim kredisinin öğrencileri maddi yönden desteklemek, sosyal ve kültürel gelişmelerini kolaylaştırmak amacıyla verilen, geri ödenmesi gereken bir borç paradan ibaret olması ve uzaktan eğitimin maliyetleri göz önünde bulundurularak, şikâyetçinin ön lisans eğitimi sürecinde aldığı öğrenim kredisinin uzaktan eğitim lisans tamamlama sürecinde kesilmesinin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı gerekçesiyle, öğrenim kredisinin yeniden verilmesi ve bu süreçte ödenmemiş olan öğrenim kredisinin şikâyetçiye ödenmesi gerektiği hususunda tavsiye kararı verilmiştir.

Ancak mevcut uygulama mevzuata açıkça aykırılık teşkil etmesine rağmen tavsiye kararı uygulanmamıştır.

2014/3076 şikâyet numaralı başvuruda; internet üzerinden yapılan yayının erişiminin engellenmesi konusunda, Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilen 22/04/2014 tarih ve 2014/394 Değişik İş sayılı Kararın uygulanması talep edilmiştir. Yapılan inceleme ve araştırma neticesinde verilen kararda, "…başvurucunun, söz konusu mahkeme kararının uygulanması ve mağduriyetinin giderilmesi noktasındaki serzenişine herhangi bir kamu idaresi muhatap olmamış, idarelerin verdiği yetersiz ve yasal dayanaktan yoksun işlemlerin hukuka uygun olmadığı sonuç ve kanaatine varılarak erişimin engellenmesi kararını uygulamayan erişim sağlayıcısına/sağlayıcılarına yönelik gerekli idari yaptırımların uygulanması hususunda makul sürede yeni bir işlem tesisi için tavsiyede bulunulmuştur.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'ndan gönderilen cevabi yazıda, sadece Kurum bünyesinde görev yapan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının (TİB) yasal mevzuatından alıntı yapılmış, söz konusu tavsiye kararında belirtilen öneri ve eleştirilerin hiçbirisine atıf yapılmamış, ihlalin içeriği hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmamış ve tavsiye kararına uyma veya uymama yönünde bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Tavsiye kararlarına uyma noktasında olumlu örnek olarak zikredilen, dikey geçiş sınavı ile Hacettepe Üniversitesine kaydolmasının ardından idarece yetim aylığının kesilmesi nedeniyle mağduriyetinin giderilmesi talebiyle yapılan başvuru üzerine,

Dikey geçiş sınavı ile yükseköğrenimine devam eden yetim erkek çocuklarına aylık bağlanması için idarenin aldığı Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda, üçüncü sınıfa gelme ya da doğrudan üçüncü sınıfa kaydolma şartını aramasının hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı tespit edilmiş ve yetim aylığının bağlanması konusunda tavsiye kararı alınmıştır. İdarenin

tavsiye kararı doğrultusunda 03/09/2015 tarihli ve 2015/37 sayılı yeni bir Yönetim Kurulu kararı alarak şikâyet konusu hakkında yeni bir uygulamaya gidildiği, konuyla ilgili daha önceki Yönetim Kurulu kararının iptal edildiği ve şikâyetçinin talebinin yerine getirildiği konusunda Kurum bilgilendirilmiştir.

Tavsiye kararına uyma noktasında bir diğer olumlu örnek ise, fazla ödenen avukatlık vekalet ücretinin istirdadına ilişkin işlem hakkında Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğüne ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur. İdare tarafından "Yönetim Kurulu'nun 26/05/2015 tarihli ve 2015-11/5 sayılı toplantısında alınan 2015-88 numaralı karar ile Kurumun tavsiye kararına uyulmasına karar verilerek gerekli işlemler tesis edilmiştir.

Raporda, Ülkemizde ombudsmanlık kurumunun dünyadaki, özellikle Avrupa'daki uygulamalara nazaran geç kurulmasından ve yerleşik kamu kültürünün bir anda değişmesinin zorluğundan kaynaklanan dezavantajlı durumun, Meclisin ve idarelerin değerli katkılarıyla giderileceği ve bu noktada ilgili kurumların desteğine ihtiyaç duyulduğu özellikle TBMM Başkanlığı bünyesinde tavsiye kararlarının uygulanmasını Kurum ile işbirliği içinde takip edecek bir mekanizmanın oluşturulmasının büyük önem arz ettiği ifade edilmektedir.

2.7. Ekler

2.7.1. Karar Özetleri

2.7.1.1. Kamulaştırmasız El Atma- Mahkeme Kararının Uygulanmaması

Şikâyetçi, "kamulaştırmasız el atma" nedeniyle açtığı tazminat davasında kendi ve iştirakçileri adına hükmedilen tazminatı icra yoluyla takip ettiği halde, tazminat bedelinin Ankara Büyükşehir Belediyesince belirli bir takvime bağlı olmaksızın değişen tutarlarda düzensiz bir şekilde ödendiğini belirtilerek, Mahkemece hükmedilen tazminat bedelinin tamamının ödenmesini veya ödeme tarih ve miktarlarının taahhüt edilmesini talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

İdarenin mahkeme kararının uygulanmasını geciktirmesinin, ödeme takviminde ve tutarlarındaki belirsizliğin hukuki güvenlik ilkesini zedelediği, bütçe imkânlarının yeterli olmamasının ve mevzuatın hiçbir zaman, şikâyetçilerin alacağının makul sürede karşılanmamasının mazereti olarak kabul edilemeyeceği tespitleri yapılarak;

İdarenin mülkiyet hakkını ihlal ettiği ve hakları kötüye kullanma yasağına aykırı davrandığı sonucuna ulaşılmış ve şikâyetçinin, kesinleşen mahkeme ilamına göre arta kalan (bakiye) alacağının tamamının ödenmesi, bu mümkün olmadığında, kabul edilebilir süreli ve gerçekçi bir ödeme takviminin yapılarak makul sürede ödenmesi ve mağduriyetinin giderilmesi için yeni bir işlem tesis edilmesi hususunda Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.7.1.2. Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) Memuru Alımlarında "Erkek Olma" Şartının Kaldırılması Talebi

Şikâyetçi, Akdeniz Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenci olduğunu, DHMİ tarafından yapılan ARFF memuru alımlarında "erkek olma" şartının arandığını, bundan dolayı başvuru yapamadığını, anayasanın eşitlik ilkesine aykırı bu şartın uygulamasının kaldırılmasını talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan araştırma ve inceleme sonucunda;

- Anayasanın 10 uncu ve 70 inci maddesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin 11 inci maddesi, Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşmenin 3 üncü maddesi, 4857 sayılı İş Kanununun 5 inci maddesi ve Başbakanlığın 21/01/2004 tarih ve 2004/7 sayılı Genelgesi incelendiğinde, personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayırımının Anayasa ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki kadın erkek eşitliğine ilişkin hükümlere aykırılık teşkil edeceği yönünde değerlendirmelere yer verildiği,
- DHMİ 'nin kadın ARFF memuru alınmamasına gerekçe olarak söz konusu personelin çeşitli nedenlerle (doğum öncesi sonrasında yasal izin ve istirahatler, süt izni, doğum yapan personele nöbet yazılamaması vb.) işe devam edemeyeceği ve bu dönemlerde takviye personel sağlanamayacağı yönünde ileri sürdüğü gerekçenin ulusal ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu,
- Danıştay 12. Dairesince benzer bir davaya ilişkin yapılan değerlendirmede, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesinin 11 inci maddesine vurgu yaparak, kurumlara personel alımlarında başvuru şartları arasında görevin gerektirdiği nitelikler ve hizmet gerekleri dışında hiç bir kriterin getirilemeyeceği yönünde karar verdiği, hususları birlikte gözetildiğinde;

DHMİ tarafından ARFF memuru alımında "erkek olma" şartı aranmasının hukuka, hakkaniyete ve taraf olunan uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu sonucuna ulaşılmış ve 04/06/2003 tarihli "Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesinde bulunan Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) Personelinde aranacak özellikler başlığı altında yer verilen "Erkek olmak" şartının kaldırılması ve uygulamanın bu yönde değiştirilmesi hususunda Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

2.7.1.3. Serbest Avukatlıkta Geçen Sürenin Sıra Tahsisli Lojman Puanlamasında Dikkate Alınması Talebi

Şikâyetçi başvurusunda, avukatlık mesleğinde geçirdiği sürenin üçte ikisinin HSYK 2. Dairesi tarafından meslekte geçen süre olarak kabul edildiğini belirterek, bu sürenin Kamu Konutları Kanununun 3 üncü maddesinin (c) bendinde geçen “hizmet süresi” kapsamında da değerlendirilmesi ve lojman puanlanmasında da dikkate alınması gerekirken idarenin aksi yöndeki işleminin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığını iddia etmiştir.

KDK tarafından yapılan araştırma ve inceleme sonucunda;

Şikâyetçinin kendi adı ve hesabına serbest avukatlık yaptığı, Kamu Konutları Kanununun 2 nci maddesi kapsamına giren kuruluşların hiçbirinde çalıştığı süre boyunca hizmetinin bulunmadığı, sıra tahsisli konutların 2946 sayılı Kanunda sayılan idareler yoluyla kamuya

sunulan hizmetin bir karşılığı olarak motive edici, ödüllendirici ve kuruma aidiyeti pekiştirici bir niteliği de olduğu gözetildiğinde, serbest avukatlıkta geçen sürenin hizmet yılından sayılarak lojman puan sıralama cetvelinde değerlendirilmesinin hakkaniyete de uygun düşmediği kanaati ve sonucuna varılarak şikâyetçinin talebi reddedilmiştir.

2.7.1.4. Yurt-Kur Lokanta Kantin İşletmeci Seçimi İşleminin İptali Talebi

Şikâyetçi firma başvurusunda, Ankara Bölge Müdürlüğüne bağlı Beştepe Kız Öğrenci Yurdu bünyesinde bulunan lokanta/kantin işletmesi 2014-2017 yılları arası işletici seçimine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanlığı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünün işleminin, mevzuata ve Anayasada yer alan eşitlik ilkesine uygun olmadığı gerekçesiyle iptalini ve şirketlerinin haklarının iadesini talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

- Uyuşmazlığın, mevzuat doğrultusunda yapılan değerlendirme sonucunda şikâyetçi firmanın 65 puanla birinci sırada iken, 61 puan alan şirketin Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Küçük İşletmeler Statünün 9 (g) bendinde yer verilen düzenleme uyarınca +10 Genel Müdür takdir puanı ile puanının 71'e yükselmesi sonucu işletici seçilmesinden kaynaklandığı, yerleşmiş yargı içtihatlarında ve doktrinde kabul edildiği üzere, bu yetkinin mutlak ve sınırsız olmayıp kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu gibi, İdarenin hangi gerekçelerle takdir hakkını kullandığını ortaya koymak zorunda olduğu,
- İdarenin takdir hakkını X firması lehine kullandığı görülmekle, anılan Statüde "puanlama ile ilgili her hususun mutlaka belgelendirileceği" kuralına yer verilmiş olmasına karşın, Genel Müdürün +10 puan tercih hakkını hangi gerekçelerle kullandığına dair somut bir bilgi ve belge sunulmadığından, söz konusu takdir yetkisinin kamu yararı ve kamu hizmeti gereği ölçütlerine uygun ve gerekçeli olarak ayrıca aynı durumda bulunanlar açısından eşit davranma, objektif ve somut kurallara bağlı, adalet, hakkaniyet ve nesafet ilkelerini de gözetecek şekilde kullanıldığına dair bir bilgiye de ulaşılamadığı tespitleriyle;

İdarenin, bahse konu işlemini geri alması ve yukarıda izah edilen hususları gözeterek yeni bir işlem tesis etmesi yönünde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.7.1.5. TSK Askeri Sosyal Tesislere Günübirlik Giriş Kartının İadesi Talebi

TSK'dan ilişiği kesilerek emekliliğe sevk edilen şikâyetçi, babasından dolayı tarafına verilen TSK Askeri Sosyal Tesislere günübirlik giriş kartı hak sahipliğini kaybettiğini, TSK Askeri Sosyal Tesislere günübirlik giriş kartının iadesi veya tekrar nasıl alacağı konusunda bilgi verilmesini talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

- Şikâyetçinin söz konusu giriş kartına el konulması işleminde 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun ilgili maddelerinde yer alan "disiplinsizlik, ahlaki durum" ibaresini madde metinlerinden çıkaran ve yürürlükten kaldıran 6413 sayılı Kanunun

yürürlüğe girdiği 16/02/2013 tarihi itibarıyla, şikâyetçinin TSK Sosyal Tesislere günübirlik giriş kartının elinden alınmasına dayanak teşkil eden Yönergelerde söz konusu yasalara uygun bir değişiklik yapılmasının normlar hiyerarşisinin doğal bir sonucu ve hukuk devleti ilkesinin gereği olduğu,

- TSK Akıllı Kart Hak Sahipliğinin personelin aile fertleri üzerinden akıllı kart sahibi olmak isteyen erkek çocuklar için talep ettiği belgeler dışında başkaca bir belge aranmazken, şikâyetçinin disiplinsizlik ve ahlaki durumu nedeniyle sicilen TSK'den ilişiğinin kesilmesinden dolayı, ağırlaştırılmış bir yaptırıma tabi olmasının ulusal ve uluslararası mevzuat ve standartlara uygun olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşılarak;

6413 sayılı Kanunun ilgili olduğu mütalaa edilen alt düzenleyici işlemlerinden "disiplinsizlik ve ahlaki durum" ibarelerinin çıkarılmasına yönelik gerekli değişikliklerin makul sürede yapılarak, şikâyetçinin mağduriyetinin giderilmesi yönünde Milli Savunma Bakanlığı'na, Genel Kurmay Başkanlığına ve Jandarma Genel Komutanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

3.1. KARMA KOMİSYONUN 4 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Karma Komisyon, İstanbul Milletvekili Sayın Mihrimah Belma SATIR Başkanlığında 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22 nci maddesine göre Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu görüşmek için toplanmıştır.

Karma Komisyon Başkanı Sayın Mihrimah Belma SATIR özetle;

Komisyon gündeminin Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu görüşmek olduğunu,

Komisyon ile Kamu Denetçiliği Kurumu arasındaki ilişkinin 6328 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinde belirtildiğini, buna göre Komisyonun Kamu Denetçiliği için 3 adayı belirleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunmak ve 5 kamu denetçisini seçmekle görevli olduğunu, Kamu denetçiliği kurumunun yıllık raporlarını görüşmek ve 6328 sayılı Kanununda sayılı görevlerle ilgili itirazları değerlendirip karara bağlamakla yetkilendirildiğini, bu bağlamda Kamu Denetçiliği Kurumunun her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir raporu hazırlayarak Karma Komisyona sunması gerektiğini,

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu 27 Ocak 2016 tarihinde Komisyona sunduğu ve böylece görüşme sürecinin başladığını, Komisyonun, bu raporu görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulmak üzere hazırlayacağı raporu Meclis Başkanlığına göndereceğini,

Faaliyet Raporunu değerlendirmek üzere 7 üyeden oluşan bir alt komisyon kurularak çalışmalara başlanacağını ifade etmiştir.

Kurumu temsilen söz alan Kamu Başdenetçisi Sayın M. Nihat ÖMEROĞLU özetle;

Kurumun idarenin her türlü eylem ve işlemini, tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı olarak adalet anlayışı içerisinde incelemek, araştırmak ve idarelere tavsiyede bulunmakla görevli olduğu, burada önemli olanın, dikkat çeken en önemli hususun, Türkiye'de bunun milat olduğu, bir kurumun aynı zamanda insan haklarını önceliediği, hukuktan ayrı olarak hakkaniyet incelemesi yaptığı; bir de ilk defa idari yapımızda aynı zamanda tutum ve davranış yönünden de inceleme ve araştırma yapabildiği, bunun altını özellikle çizmek istediğini,

Yine, Kurumun en büyük özelliğinin, devletin kendine güvenmesi ve kendini bireylerin denetimine açması olduğunu, burada bireyin Kuruma başvurduğu andan itibaren direkt olarak yönetime iştirak ettiğini, bu Kurum vasıtasıyla idarenin her türlü eylem ve işlemini deyim yerindeyse sorgulayabildiğini, idarenin yaptığı işlemlerin hukuk ve hakkaniyet açısından uygunluğu bir anlamda belirlendiğinden aynı zamanda idareye de bu anlamda bir katkı ve motivasyon sağlandığını,

Bireyler açısından menfaat ihlalinin olmasının gerektiği, ancak, yönetmeliklerinde de yazılı olduğu üzere, insan hakları temel hak ve özgürlükler, kadın ve çocuk hakları, özellikle dezavantajlı gruplarla ilgili yapılan şikâyetlerde menfaat şartı aranmaksızın Kurumun inceleme ve araştırmaya girdiğini,

Yine, Kurumun en önemli özelliklerinden bir tanesinin, evvela fiilen şu an işin ara buluculuk yoluyla çözülmesine gayret ettiklerini, bu şekilde birçok kararı uzlaşıyla yani bireyle idareyi bir araya getirerek sorunu daha fazla ileriye götürmeden, aynı zamanda idareyle birey arasındaki toplumsal barışı sağlayarak çözdüklerini,

İki yıllık süre içerisinde 4 tane uluslararası projeyi yürüttüklerini, bunlardan bir tanesinin İspanya ve Fransa Ombudsmanlık Kurumlarıyla bir twinning programı, eşleştirme programını tamamladıklarını, Kurumda yurt dışına gitmeyenlere İspanya'da, Fransa'da, Portekiz'de stajlar aldırdıklarını, iş seyahatleri yaptıklarını,

Kuruma resen araştırma yetkisi, Tavsiye kararlarına uymayan idareler hakkında dava açma yetkisi verilmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ya da Karma komisyon bünyesinde, Tavsiye kararlarının yerine getirilmesi yönünde bir mekanizmanın geliştirilmesi gerektiğini,

Geçen yıl, bir alt komisyonun tavsiye kararlarında en çok uymayan kamu kurumlarının yetkililerini çağırıldığını, bunun güzel bir teamüle dönüştüğünü, bunun aynı zamanda idarelerin Kurum kararlarına karşı hassasiyetinin de artmasına neden olduğunu,

ifade etmiştir.

Görüş, öneri ve soru-cevap kısmında;

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN özetle; Kurumun resen araştırma yetkisi olup olmadığını ve Kurum raporlarının hangi yollarla kamuoyuna açıklandığını öğrenmek istediğini,

Kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilmek üzere denetçiler arasında iş bölümü düzenlemek maddesine dayalı olarak Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın görevlendirildiğini, kadın ve çocuk hakları alanındaki böyle bir görevlendirmenin son derece olumlu olduğunu, ancak diğer dezavantajlı gruplara da aynı kişinin bakıyor oluşunun, kadın ve çocuk hakları alanındaki görevlendirmede acaba kamu denetçisi arkadaşların kadınları ve çocukları dezavantajlı gruplar arasında sayarak mı onlara farklı bir başlık açtıkları, yoksa bunların bir sorun alanı olduğu, ayrı ayrı kadının insan hakları, çocuğun insan hakları ihlali noktasında bir ihlal alanı olup olmadığı konusunda Kurumdaki anlayışın ne olduğunu merak ettiğini,

Tunceli Milletvekili Sayın Alican ÖNLÜ özetle; Doğu ve Güney Doğu illerinden başvurunun az olmasının, Kurumun tanınırlığının ve bilinirliğinin az olmasından kaynaklandığını, Tavsiye kararlarının farklı dillerde de yayımlanması gerektiğini, cezaevlerinden başvuru olması durumunda, buraların ziyaret edilip edilmediğini öğrenmek istediğini,

Manisa Milletvekili Sayın İsmail BİLEN özetle; topluluklar adına başvuru hakkının kanunlarımıza göre mümkün olmadığı gibi gerçeğe de aykırı bir durum teşkil ettiğini, bir topluluğu bir grubun temsil etmediğini veya bir topluluğu birkaç kişiden oluşan bir heyetin de temsil etmediğini,

Yasada olmamasına rağmen, durumdan vazife çıkarmak gibi bir tavrın olmaması gerektiğini, hukukun içinde kalarak ve yasal bir eksiklik varsa bunu ilgili merciden talep etmek gerektiğini,

Çanakkale Milletvekili Sayın Bülent ÖZ özetle; Kamu Denetçiliğinin kamu-vatandaş arasında bir hakemlik olarak da tanımlandığını, Kurumun bağımsızlığı ve tarafsızlığının önem arzettiğini,

İfade etmişlerdir.

3.2. ALT KOMİSYONUN 6 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Alt Komisyonun, 06.03.2016 tarihinde yapılan ilk toplantısında;

1.) Alt Komisyonun Başkanlığına Manisa Milletvekili İsmail BİLEN'in seçilmesine,

2.) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Alt Komisyon raporunun yazılmasına,

3.) Aksi kararlaştırılmadığı sürece Alt Komisyon toplantılarının basına açık olmasına,

4.) Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına,

5.) Alt Komisyon üyesi milletvekillerin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesine; toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

3.3. ALT KOMİSYONUN 9 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Bu toplantıda Kamu Denetçilerine kendi görev alanları ile ilgili sunumlarını yapmak üzere söz verilmiştir.

İlk sözü eğitim, öğretim, gençlik ve spor, sağlık, ailenin korunması, engelli hakları, kadın ve çocuk haklarından sorumlu Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN almıştır. Özetle şunları ifade etmiştir: Özellikle Millî Eğitim Bakanlığının faaliyetleri ve Yükseköğretim Kurulu, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Kredi ve Yurtlar Kurumunun faaliyetleri hakkındaki şikâyetler öne çıkmaktadır.

ÖSYM'yle ilgili çalışmalarda çok güzel cevaplar alındığı ve geri dönüşler yapıldığını, YÖK ve Kredi ve Yurtlar Kurumundan ise gelen cevaplar biraz zamana yayılmaktadır. Bu bakımdan bu kurumlar ile ikili ilişkilerin biraz daha artırılması ve işlemlerin hızlandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kadın hakları bağlamında kadınlara yönelik işe alımda ayrımcılık temelinde şikâyetler gelmektedir. Çocuk hakları bağlamında çocuk ihmali ve istismarı konuları ile belediye ve okul hizmet ve faaliyetlerinden şikâyet alınmaktadır. Engelli çocukların diğer çocuklar tarafından istismar edildiklerine yönelik şikâyetler alınmaktadır. Bir çocuk istismara uğradığında, özellikle okul gibi ortamlarda ve kamu kurumlarında, kamu idarecisi ne yaptığı ve gereken ehemmiyeti gösterip göstermediği önem arz etmektedir. Bir disiplin soruşturmasını başlattı mı? Çocuğun üstün yararının korunması için usul ve yöntemleri izleyerek ne tür tedbirler alındı? Çoğu olayda bir fail ve bir mağdur çocuk vardır. Her iki çocuğun da bir şekilde psikolojik ve rehberlik anlamında desteklenmesi gerekmektedir. Devlet korumasındaki çocuklardan da şikâyetler geldiği ancak bunların hepsinin haklı ve yerinde olduğunu söylemek mümkün olmamaktadır.

Engelliler çoğunlukla kendilerine Anayasa ve kanunlardaki hükümlerden hareketle pozitif ayrımcılık yapılması taleplerinde bulunmaktadırlar. Örneğin, malul, gazi ve şehitlere tanınan bazı indirimler ya da sübvansiyonlardan, tüm engellilerin yararlanması gibi pozitif ayrımcılık temelinde taleplerde bulunulmaktadır. Sosyal hizmet ve yardımlara yönelik taleplerden ise evde bakım aylığı, engelli aylığı gibi aylıkların kesilmesinde itirazları olabiliyor ya da hiç bu aylıkların bağlanmadığı durumlar olabiliyor.

Sağlık alanında gelen şikâyetler genellikle tedavilerin hatalı olduğu veya yanlış ameliyatlar sonucu yakınlarını kaybeden insanların yakınmaları ile doktor hatası nedeniyle ölümlerin yaşandığı tıbbi konularda yoğunlaşmaktadır. Bir de özellikle doktor ve hastane çalışanlarının olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklı şikâyetler de bulunmaktadır.

Ekonomi, maliye, vergi, bankacılık, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri alanında görev yapan Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS özetle: Görev alanları ile ilgili toplamda 1.120 başvuru yapıldığını 136 tanesinin "karar verilmesine yer olmadığına" ilişkin olduğu, bunun çoğunluğunun da uzlaşma olduğu yani idareyle bir şekilde iletişim kurarak çözüldüğü anlamına gelmektedir. Başvurulardan 23 tanesinin "tavsiye kararı" şeklinde sonuçlandığını, bu vatandaşın haklı bulunduğu anlamına gelmektedir.

Başvuru sonrasında ulaşılan çözüm önerilerine ilişkin olarak Anadolu'dan çocuklarıyla birlikte dul bir kadın başvurmuştur. 1971 doğumlu eşi çalışırken iş kazası geçirir, ağır yaralanarak hastaneye kaldırılır ve hastanede üç dört ay tedavi gördükten sonra taburcu edilir ama yüzde 80 yatalak bir halde taburcu edilmiştir. Evinde hanımı tarafından yine birkaç ay

bakıldıktan sonra tekrar rahatsızlanır, ikinci bir hastaneye zor yetiştirilir ve ikinci hastanede vefat eder. İkinci hastanedeki ölüm raporunda "zatürre" diye kayıtlara geçer; bu, yine devletin kayıtlarında da böyle geçer. Bu bakımda hiçbir sosyal hakkını alması mümkün olmamaktadır. Bu hususta bir bilirkişi görevlendirildi ve bilirkişi raporuna göre uzun süreli yatalak hastalarda sık sık zatürre sonucu vefatın görüldüğü ancak bu vatandaşın aslında ölümünün iş kazasına bağlı olduğu, başka bir ifade ile başına büyük bir tomruk düşmesinden dolayı öldüğü belirtilmiştir. Böylece Anadolu'da küçük bir ilçede çok zorluklar içerisinde yaşayan bir kadın, hiçbir profesyonel yardım almadan, harç ödemeden, kolay ve basitçe yaptığı başvuruyla şu anda sosyal haklarını almış durumdadır.

Engelli bir vatandaşımızın evinden hiç çıkmadan internet ortamından yaptığı başvuru sonucunda yapılan inceleme ve araştırma sonucunda Sosyal Güvenlik Kurumu nezdinde maluliyeti kabul edilmiş SGK'dan haklarını almaktadır. Bu örnekler şunun için ifade etme gereği duyulmuştur. İşin hakkaniyet boyutu, yani hukuka uygun olsa bile hakkaniyete uymayan durumlarda aslında Kamu Denetçiliği Kurumunun daha etkin bir şekilde rol alması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Orman, su, çevre, şehircilik, mahallî idareler, mülkiyet hakkı, enerji, sanayi ve gümrük gibi teknik hususlardan gelen şikayetler hususunda görevli bulunan Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN özetle: Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile iletişim yollarının ve bire bir karşılıklı görüşmelerin sonuç almada daha faydalı olduğunu vurgulamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının çoğu kendileri ile iletişime geçilmesi ve başvurularla ilgili etkin bir çalışma yapılması hususunda bünyelerinde ayrı birimler kurmuştur. Kurumun tanınırlığının ve bilinirliğinin artırılması amacıyla sürekli konferanslara ve seminerlere katılım sağlanmaktadır.

Bir belediye başkanlığı ile yaşanan bir uyuşmazlıkta sulh mahkemesinde dava açılmasına gerek kalmadan Kurumun girişimleri ile uyuşmazlık giderilmiştir. Yine Devlet Su İşleriyle ilgili yaşanan bir problemden dolayı bir avukatın yapmış olduğu başvuru daha açılmasına gerek kalmadan hem zaman hem de iş ekonomisi yönünden çabucak sonuca bağlanmıştır.

İnsan hakları, güvenlik, adalet, millî savunma, göç, mülteciler, nüfus tarım ve gıda alanlarında yapılan başvurulardan sorumlu olan Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ özetle: Sivil toplum örgütlerini sık sık ziyaret ettiklerini, her gün neredeyse bir iki tane sivil toplum örgütünün (sendika, dernek, vakıf) ziyaretlerine geldiklerini, başvuruların birçoğuna bu şekilde çözüm bulmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Bu bakımdan mümkün olduğunca sivil toplum örgütlerinin bütün toplantılarına ve aktivitelerine katılma gayreti içinde olduklarını vurgulamıştır.

En fazla başvurunun tutuklu ve hükümlülerden geldiğini, bu kapsamda sık sık cezaevlerinde incelemelerde bulunduklarını ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel

Müdürlüğü ile doğrudan iletişime geçmek suretiyle birçok şikayet konusunu çözüme bağlamışlardır. Göç, göçmen ve mülteciler hususlarına özel önem verilmekte, bu hususlarda sürekli uluslararası toplantılara katılım sağlanmakta ve yurt dışından gelen mevkidaşlarını ülkemizde ağırlayarak onlarla birlikte sığınmacı kamplarında incelemelerde bulunulmaktadır. Afet ve Acil Durum Başkanlığı ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bu anlamda sürekli ilişki içinde olunan birimler olarak öne çıkmaktadır.

Kolluk güçlerinin uygulamalarına ilişkin olarak Emniyet Genel Müdürlüğü ile iletişim halinde oldukları ve bu kapsamda uzman personele kolluk personelinin çalışma usul ve esasları hakkında eğitici ve bilgilendirici çalışmalar yapılmaktadır. Kolluk kuvvetlerinin orantısız güç kullanmalarıyla ilgili birçok karar alınmıştır. Bir üniversitede izinsiz yapılan bir gösteri esnasında kolluğun yapmış olduğu müdahalede izinsiz gösteri yapanlar ile hiçbir ilgisi bulunmayan öğretim elemanlarına karşı da hem kamera kayıtları ile hem de şahitlerin ve şikayetçilerin dinlenmesi sonrasında orantısız güç kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bir turizm rehberi; yıllarca, turizm rehberliği yapmış, belgesi var. Ancak geçmişte suç işlediği için bu belgeyi artık yetkili birimler yenilememiş. Elinde "Sabıka kaydı yoktur." diye belgesi var ama bir belge daha var: Arşiv kaydı var. Adli sicil kaydı bulunmamasına veya zamanaşımına uğramış olmasına rağmen arşiv kayıtlarında görülen bir suçtan dolayı belgesi yenilenmemiştir. Bu hususa ilişkin bir tavsiye kararı alınmıştır ve Adalet Bakanlığı da gereğini yerine getirmek için çalışmalara başlamıştır.

Boşanma davalarında velayet anne veya babadan birine veriliyor ve velayet verilmeyen taraf çocuğunu görmekte ciddi zorluklar ile karşılaşmaktadır. Öncelikle icra dairesine harç yatırmakta, sonra icra memuru ve bir polis ile çocuğu görmeye gidilmekte ama kötü niyet var ise genellikle de çocuk ve anne veya babası evde bulunmuyor. Velayete sahip taraf eski eşine çocuğu göstermek istemiyor. Bu süreç bu şekilde bir çözüme kavuşmadan devam ediyor. Bu hususa ilişkin bir tavsiye kararı yayımlandı ancak Bakanlıkların çalışmaları halen nihayete erdirilip bir sorun bir çözüme kavuşturulmamıştır.

Alt komisyon üyesi Milletvekilleri ise kurumun bütçesinin yeterli olup olmadığı, resen araştırma yetkisine niçin ihtiyaç duyulduğuna, diğer insan hakları kurumlarıyla ortak çalışma yapıp yapmadıklarına, gözaltı merkezlerine, karakollara veya cezaevlerine incelemeye gidilip gidilmediğini, özellikle kadın ve çocuk haklarına ilişkin istatistik verilerin oluşturup oluşturulmadığına ve Kurumun tanıtılması için neler yapıldığına ilişkin hususlarda soru sorup bilgi almışlardır.

Birleşim sonunda Kamu Denetçiliği Kurumunun verdiği tavsiye kararlarına uymayan ya da bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşmayan bazı kurumlar tespit edilmiş ve bu kurumların temsilcilerinin Alt Komisyona davet edilerek söz konusu hususlar hakkında Alt Komisyonda dinlenmelerine karar verilmiştir.

3.4. ALT KOMİSYONUN 22 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Alt Komisyonun 22.03.2016 tarihli toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan ya da uyamayan bazı kurumlar ile bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşım sergilemeyen bazı kurumların temsilcileri dinlenmiş ve bu tavsiye kararlarının içerikleri ile bu kararlara neden uyulmadığı hususlarında değerlendirmeler yapılmıştır.

Toplantıya Alt Komisyon Başkanı ve üyeleri ile Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu, Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu, Ziraat Bankası, Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri ve Yasama Uzmanları katılmıştır.

Toplantıda ilk olarak Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulunu temsilen Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu Başkanı Ergin ERGÜL dinlenmiştir.

Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu Başkanı Ergin ERGÜL özetle;

Kurulun 9 üyeden oluştuğunu, Anayasa'nın ve Bilgi Edinme Kanununun gerçekten bilgi edinme hakkını çağdaş, modern demokrasilerde olduğu gibi çok geniş düzenlediğini, burada kamunun sağlıklı bir şekilde işleyişi ile vatandaşların bilgi edinme hakkını kullanabilmesi açısından Kanunun verdiği yetkileri kullanarak, orada tanınan hak ve istisnalar dengesini gözeterek bir denge oluşturmaya çalıştıklarını,

Bugüne kadar 2.500 tane dosyayı karara bağladıklarını ve sadece birkaç konuda Kamu Denetçiliği Kurumu ile farklı düşündüklerini, Kurula vatandaşlardan itiraz taleplerinin geldiğini, kurum olarak da sadece Kamu Denetçiliği Kurumundan bu şekilde gönderme kararlarıyla gelen bazı talep ve şikâyetlerin olduğunu, 9 üyeden oluşan Kurulda bunların değerlendirildiğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun söz konusu gönderme kararı ile ilgili olarak daha detaylı bilgiyi raportör Bumin SEZEN'in vereceğini ifade etmiştir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Raportörü Bumin SEZEN;

Kamu Denetçiliği Kurumunun gönderme kararı ile ilgili olarak vatandaşın Kurula yaptığı herhangi bir itirazın mevcut olmadığını, Kurula on beş iş günü içerisinde itiraz edebilecekken bu yolu tercih etmediğini ve başka bir Anayasal hakkını kullanarak ilgili kurumu Kamu Denetçiliği Kurumuna şikâyet ettiğini, bu durumun birbiriyle benzer görülse de farklı süreçler olduğunu,

Dolayısıyla, vatandaşın "Kurula Bilgi Edinme Kanununa göre itiraz ediyorum, bu verilen ret cevabını Bilgi Edinme Kanununa göre değerlendirip bir karar alın." şeklinde bir irade beyanı olmadığını, olmayan bir itiraz için de süre konusunda bir değerlendirme yapmanın mümkün olmadığını ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS; Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan işlemin hukuka aykırı olduğunu iddia etmediklerini sadece beklentilerinin vatandaşla tekrar irtibat kurularak başvurusunun alınabileceğini,

İstanbul Milletvekili Sayın Hulusi ŞENTÜRK;

Ombudsmanlık üzerinden gelecek olan herhangi bir göndermenin de doğrudan doğruya vatandaş başvurusu gibi alınmasının yerinde olacağını eğer mevzuatta bu konuda bir sıkıntı varsa bunu yasama organı olarak çözebileceklerini ifade etmiştir.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kredi Dairesi Başkan Vekili İlkay ATLI; Henüz yönetmeliklerde gerekli değişiklikleri yapamadıkları için bazı tavsiye kararlarına uyamadıklarını, ancak söz konusu tavsiye kararları gereğince de mevzuatta yapılması gereken değişiklikler kısmında da çalışmaların devam ettiğini, çağrı merkezi kurduklarını ve bu çağrı merkezi yoluyla öğrencilerin her zaman kendilerine ulaşabildiğini,

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS; söz konusu İdareden beklentilerinin, iyi işleyen bir iletişim kanalının kurulması olduğu, bilgi ve belge göndermede çok etkin bir mekanizmanın bulunmadığını,

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kredi Dairesi Başkan Vekili İlkay ATLI;

Bu bağlamda bilgi edinme biriminin kurulduğunu ve Kamu kurumlarıyla da bazı protokoller yaptıklarını,

İfade etmişlerdir.

Ziraat Bankası Hukuk Müşavirliği Bölüm Başkanı Muammer ERKAN;

Kamu Denetçiliği Kurumunun bilgi ve belge taleplerine olumsuz cevap vermeleri ile ilgili olarak Ziraat Bankasının bir kamu kurumu olmadığını, çünkü banka sermayesinin tamamının kamuya ait olmasının kamu kurumu olmak için başlı başına yeterli olmadığını, ayrıca BDDK'ya tabi olmanın yani kamusal bir otoriteye tabi olmanın da asla bir kamu kurumu olduklarının göstergesi olmadığını,

Kamu Denetçiliğinin devlet sırrını dahi inceliyor olmasının banka ve müşteri sırlarının incelenebilmesi sonucunu vermeyeceğini,

Anayasa Mahkemesi'nin dört ayrı kararında *"Başka bir anlatımla belirtilen bankaların yürüttüğü hizmetler yasa ile kamu hizmeti olmaktan çıkarılmıştır. Bu durumda, statüsü değiştirilen bankalar tarafından yürütülen hizmeti, Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen genel idare esaslarına göre yapılan asli ve sürekli bir kamu hizmeti ve burada çalışan personeli de memur ya da diğer kamu görevlisi olarak nitelemek olanaklı değildir."* dediğini,

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Adli ve İdari mahkemeler ile Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın "Ziraat Bankası bir kamu kurumu değildir, personeli kamu görevlisi değildir, verdiği kamu hizmeti değildir." şeklinde kararlarının olduğunu,

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS; İdareyi İYUK'taki "idare" olarak almadıklarını çünkü 6328 sayılı Kanunun çok net olarak "idare"yi sadece kamu kurumlarından ibaret tanımlamadığını, ayrıca sermayesi kamuya aitse "idare" tanımına girdiğini yani burada bir tartışmaya bile gerek olmadığını,

İfade etmişlerdir.

Yükseköğretim Kurulu Genel Sekreteri Süleyman Necati AKÇEŞME;

2014 yılı sonunda 10 adet tavsiye kararıyla ilgili görüşme olmuş ise de 2015 yılında böyle bir tavsiye kararı gelmediğini, gelmiş olsaydı onlara da gerekli cevapları vereceklerini,

Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Emre BİLGİLİ;

Kendilerine sadece 4 konunun iletildiğini, bu 4 konuyla ilgili gerekli bilgi ve belgelerin verildiğini, kime bilgi, hangi tarihte bilgi verildiği ile ilgili olarak arzu edilirse hukuk müşavirinin gerekli açıklamayı yapacağını,

Millî Eğitim Bakanlığı 1. Hukuk Müşaviri Hayati CANKALOĞLU;

Bu 4 hususta birincisinin öğretmen çocuklarına öncelikli olarak devlet parasız yatılılık bursluluk sınavlarına ilişkin kontenjan tanınmasının kaldırılmasının talep edildiği, ikinci olarak, özel öğretim kurumlarının yapısına ilişkin bir talep geldiğini, üçüncü olarak, okul müdürlüğü sona erdirilen bir kişinin tekrar okul müdürlüğüne görevlendirilmesinin talep edildiği ve dördüncü olarak da 3 yaşındaki bir otizmli çocuğun destek eğitimi alma saatinin artırımına ilişkin bir talep geldiğini, ilk 3 talebe ilişkin mevzuat engeli bulunduğunu, bu mevzuat engeli aşıldığı takdirde Kamu Denetçiliğinin taleplerinin yerine getirilebileceğini, sonuncusunun ise bütçeye bağlı olduğunu,

İfade etmiştir.

İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mehmet TEKİNARSLAN;

Bakanlığa intikal eden bilgilerde 6 hususta Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiyelerine uyulmadığının ifade edildiği,

Bunların sırasıyla evlilik dışı çocuk sahibi olan bir polis memuruna uygulanan disiplin cezası, yargılanmakta olan birisinin silah taşıması, Ankara'da kurulmuş mahallî idareler birliğinde çalışan bir işçinin mahallî idareler birliğinde işten çıkartılması, yine bir diğer konunun bir polis memurunun, emniyet müdürünün ve kendi kıdem sırasını birlikte öğrenmek istemesi olduğunu,

İfade etmiştir.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İsmail CERİTLİ;

Kamu Denetçiliği Kurumunun iki tane göndermesinin olduğu, bunlardan bir tanesinin, nüfus cüzdanında soğuk damga olmadığı için sınav sonucu iptal edilen bir adayla ilgili olduğu, bir diğerinin YDS sınavında son beş dakika içerisinde çok fazla uyarıldığı ve bunun kendisini

rahatsız ettiği, bundan dolayı da 6 soruyu çözdüğü hâlde işaretleyemediğini iddia eden bir öğrenciden geldiği,

İfade etmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu Tarafından Başvurusu Reddedilen Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Hukuk Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Mahmut DOĞAN;

Normalde doçentlik sınavına 6 ay içerisinde girmesi gerektiğini ancak Kamu Denetçiliği Kurumunun başvurusunu 6 ay sonra reddettiğini, söz konusu sürelerin başvurunun içeriğine göre daha hassas değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

3.5. ALT KOMİSYONUN 24 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Bu toplantıda, Komisyonca hazırlanmakta olan raporun görüşülmesine devam edilmiştir.

Komisyon Başkanı Sayın İsmail BİLEN özetle;

Ombudsmanlık uygulanan bütün ülkelerde tavsiye niteliğinde kararlar alındığını ve dolayısıyla birkaç kurumla farklılık arz ettiğini, hak ihlallerine direkt müdahale edecek kurumların da belli olduğunu, bunlardan bir tanesinin de insan hakları komisyonları olduğunu yani onların yetki alanına girecek bir düzenleme ya da yetkilendirmenin ileride ihtilafa da sebebiyet vereceğini, re'sen inceleme ve benzeri yetkilerin ileride vesayetçi bazı yaklaşımların doğmasına neden olabileceğini,

Samsun Milletvekili Sayın Orhan KIRCALI özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunca istenilen re'sen inceleme yetkisinin ileride bazı sorunlara yol açabileceğini; bu toplantıya gelen KDK temsilcilerinin konularına yeterince hazırlanmadığını, KDK ile idareler arasında iletişim anlamında bir kopukluk olduğunu gözlemlediğini ve aralarında yetki konusunda bir anlaşmazlık olduğunu, bu durumun düzeltilmesi gerektiğini

Muş Milletvekili Sayın Burcu ÇELİK ÖZKAN özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun hak ihlalleri konusunda daha işlevsel hale gelmesi durumunda çok önemli hale geleceğini, idari ve hizmetsel yapısının bağımsız, tarafsız, hesap verilebilir ve şeffaf olması gerektiğini, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda bazı kurumların denetlenemez olduğunun ifade edildiği ancak hak ihlallerini önlemek için bu tip kısıtlamaların kaldırılması gerektiğini, Kurumdaki hiyerarşik yapının hafifletilmesi gerektiğini, Kuruma re'sen inceleme ve tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisi verilmesinin doğru olacağını,

Ankara Milletvekili Sayın Jülide SARIEROĞLU özetle;

Re'sen inceleme ve dava açma gibi yetkilerin ileride bazı sıkıntılara yol açabileceğini, sakıncalı

gördüğü diğer bir hususun da, denetçilerin arz ettiği hususlar arasından resmî bir başvuru olmadan yani sözlü olarak iletilen hususlarla ilgili de işlem yapılmasının sakıncalı olduğunu, kayıtlara girmeden, internet, yazı, mektup, e-posta şeklindeki başvuru yolları dışında sözlü gayriresmî bir yolun da olmaması gerektiğini,

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN özetle;

Görünürlük ve farkındalığı yaratma konusunda hemfikir olunduğunu, bu konuda gerçekten daha etkin bir çalışmaya gereksinim olduğunu, çünkü sorunun insan hakları alanında bir hak arama aracı, bu hak arama aracının da kamuoyu tarafından bilinmesinin çok yararlı olacağını düşündüğünü, öte yandan, zaten bireysel olayların resen araştırılamayacağını, haber alınamayabileceğini, ama toplumsal olay niteliği taşıyan, kamuoyunun hep birlikte ilgilendiği kimi konular var ise bu konularda idareye elbetteki tavsiye niteliğinde bir araştırma yapma ve bu tavsiyelerini sunma konusunda çalışmasının ayrı bir pencere olacağını düşündüğünü, yargıya başvurulmalı mı tavsiye kararlarının uyulmaması konusunda, bunun çok gerekli olmadığı düşündüğünü çünkü idari yargıya zaten başvurma olanağının olduğunu,

İstanbul Milletvekili Sayın Hulusi ŞENTÜRK özetle;

Başdenetçi ve denetçiler arasında görev ve yetki yönünden bir anlaşmazlık yaşandığını ve bunun mevzuatta düzeltilmesi gerektiğini, nasıl düzeltileceğinin o ayrıca tartışılması gerektiğini, KDK'dan gelen re'sen inceleme ve tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisi taleplerine katılmadığını, idarenin tanımı üzerinden müthiş bir alan genişletmesine gidildiğini,

İfade etmiştir.

3.6. ALT KOMİSYONUN 30 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Alt Komisyon bu toplantıda, komisyon üyelerinin görüş ve önerileri doğrultusunda şekillenen raporun kabul edilerek Karma Komisyon Başkanlığına sunulmasına toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar vermiştir.

3.7. KARMA KOMİSYONUN 6 NİSAN 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Bu toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyonca hazırlanan rapor ile 24. Dönemde Genel Kurulda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulan, ancak Genel Kurulda görüşülemediği için Meclis Başkanlığınca Karma Komisyona geri gönderilen 5/3 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" ve 5/4 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014

Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" üzerinde görüşme yapılmıştır.

Görüşmeler sonunda, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyonca hazırlanan Raporun ve 5/3 ile 5/4 esas numaralı Raporların aynen benimsenmesine ve görüşülemeyen söz konusu iki raporun; 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesindeki amir hüküm gereğince ivedilikle görüşülmesi amacıyla, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporuna eklenerek TBMM Genel Kurulunda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

Karma Komisyon Başkanı Sayın Mihrimah Belma SATIR açış konuşmasında toplantı gündeminden ve geçmiş çalışmalardan bahsettikten sonra sözü Alt Komisyon Başkanı Sayın İsmail BİLEN'e vermiştir. Sayın BİLEN özetle;

Alt Komisyonun toplantılarını yaparak genel bir çerçevede kanaatleri özetleyerek rapora da eklediğini, hemen hemen ittifakla, oy birliğiyle geçmiş kabul edebilecek görüşlerin serdedildiğini,

Komisyon üyesi Milletvekillerinin, Denetçilik Kurumunun, durumdan vazife çıkarması, alan genişletilmesinin uygun görülmesi yönünde önerilerinin olduğunu, yasal mevzuatın değişikliği teklifinin olduğu ancak çoğunluğun buna iştirak etmediğini, Anayasal ve yasal sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla görevlerinin ifasının daha doğru olacağı, durumdan vazife çıkararak alan genişletme yönündeki taleplerinin hukuka, evrensel hukuka da uygun düşmeyeceği ve gelişmiş Batı demokrasilerinde de yer bulan ombudsmanlık kurumuyla bir uyum göstermeyeceği, yetkilerinin aşımının aynı zamanda bir kargaşaya ve karmaşaya da sebebiyet vereceği yönünde bir kanaat serdedildiği,

Çağrılan kamu kurumu temsilcilerinden alınan bilgi, Başdenetçilik Kurumunun görüş ve tavsiyelerine hemen hemen neredeyse yüzde 98 nispetinde riayet edildiği, ancak bazı mesleklerin gösterdiği özen veya disiplin gereği ya da mesleğin vakar ve onurunu koruma yönündeki hassasiyetin gözetilmeden kararlar alınabildiği, bunun da kurumun iç işleyişinde bir disiplinsizlik doğurabileceği yönünde kurumlardan da sitemler alındığını, resen inceleme yetkisi talebinin de yetki karmaşasına yol açabileceğini,

İfade etmiştir.

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN özetle;

Genel olarak uyumlu bir çalışma ile Alt Komisyon Raporunun hazırlandığını ancak birkaç noktada farklı düşündüğünü,

Resen hareket etme konusunda, kimi durumlar için, her durum için değil ama kimi durumlar için, resen hareket hakkının bir olanak yaratacağı ve hak arama yolu olarak da bir hakkın kullanımında aracılık yapacağını düşündüğünü,

Aslında kurumlarla Kamu Denetçiliğinin uyumlu çalıştığını, Tavsiyeleri yerine getirmeye gayret ettiklerini ama Ziraat Bankası olayı biraz daha politik bir olay olduğu için orada bir anlaşmazlığın ortaya çıktığını, bunun çok yaygın olmadığına inandığını,

Tavsiye kararlarına uymayanlara resen dava açma konusundaki görüşü kendisinin de desteklemediğini,

İfade etmiştir.

Kars Milletvekili Sayın Ayhan BİLGEN özetle;

Kuruluş mevzuatındaki sorunların aslında bu kısa sürede kendisini gösterdiğini, Kamu Denetçiliği Kurumuna yetki verilmesinin bazı noktalarda çatışmaya yol açacağı görüşüne katılmadığını, aksine uzun yargı süreçleri nedeniyle çözülemeyen sorunların çözümünü kolaylaştıracağını,

Kurumun verdiği tavsiye kararlarına uyum noktasında bazı yaptırımların olması gerektiğini, bilgi ve belge talepleri konusunda yaşanan aksaklığın bir nedenin de, Kamu Denetçiliği Kurumunun arkasında bir kamu gücünün olduğunun hissettirilmemesi olduğunu,

İfade etmiştir.

4- KARMA KOMİSYONUN DEĞERLENDİRME, GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

4.1. KOMİSYON ÜYESİ MİLLETVEKİLLERİNİN GÖRÜŞ, ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELERİ

Alt Komisyon üyesi milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumu ve faaliyetleri ile ilgili olarak Komisyon raporunda yer alması amacıyla Komisyon Başkanlığına aşağıdaki görüş, öneri ve değerlendirmelerini göndermişlerdir:

Muş Milletvekili Sayın Burcu ÇELİK ÖZKAN: "*Kamu Denetçiliği Kurumunun yapısal ve yasal kısıtlılıkları nedeniyle kamu görevleri ve hizmetlerinde yaşanan hak ihlallerinin giderilmesinde etkin ve asli işlevini yerine getiremediğini, Paris İlkeleri olarak bilinen insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin ilkelerin Kamu Denetçiliği Kurumunca yerine getirilmediğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun idari ve hizmet yapısının bağımsız, tarafsız, hesap verebilir, şeffaf ve çoğulcu bir yapıya, yani Paris ilkeleri ile uyumlaştırılması gerektiğini, ihlalleri önlemeye, hakları korumaya yönelik olarak oluşturulan Kurumun mutlak surette devletin yönetim hiyerarşisinden bağımsız, onu dışarıdan gözlemleyebilen ve denetleyebilen bir örgütlenme modeline sahip olması gerektiğini, aynı zamanda Kamu Denetçiliği Kurumunun iç hiyerarşik yapılanmasının yetki gücü bakımından ciddi bir sorun olarak durduğunu, öyle ki Başdenetçinin istememesi durumunda Kurumun çalışma imkânının neredeyse olmadığını, Başdenetçi ve Denetçi yetkilerinin bu derece hiyerarşik olmasının karar ve emek ilişkisi konusunda ciddi sorunlara yol açtığı için dengelenmesi gerektiğini, Kurumun cinsiyet dengesini ve eşitliğini gözetecek şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini, Cumhurbaşkanlığı ve TSK faaliyetlerinin Kamu Denetçiliği Kurumunun görev alanının dışında bırakılmasının bu kurumların kamu nezdinde denetlenmesini ve şeffaf çalışmasını engellediğini, söz konusu istisnanın hak ihlallerinin gündeme gelmesinin ve telafi edilmesinin önüne geçtiğini, Kuruma şikayet başvurusu olmadığı sürece yaşanan ihlallerin açığa çıkarılamamasının yapısal bir sorun alanı olduğunu, özellikle kamuoyuna yansıyan ağır hak ihlallerine başvuru olmadığı için müdahale edememe sınırlılığı konusunda yeni bir düzenlemenin olması gerektiğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun ağırlıklı olarak sosyal güvenlik, TOKİ, parasal haklar konularında çalışma yürüttüğü için kamuoyunda daha çok idari bir mekanizma olarak görüldüğünü, ilgilendiği hak alanlarını çeşitlendirip daha fazla insan hakları gündemi ile ilgili çalışmalar yürütmesi gerektiğini, Kuruma yapılan başvuruların sadece Türkçe olarak yapılması zorunluğunun, Türkiye'de yaşayan farklı dil ve lehçeleri konuşan yurttaşların ve mültecilerin yaşadıkları ihlalleri bu Kuruma bildirmesini*

engellediğini, Kuruma yapılacak tüm şikayetlerin farklı dillerde olabilecek şekilde düzenlenmesi ve çeviri hizmetinin sağlanması gerektiğini, Kamu Denetçiliği Kurumu gibi önemli bir Kurumun, geniş kitleler tarafından bilinmiyor ve tanınmıyor olmasının yaşanan hak ihlallerinin bildirilmesini engellediğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun hem kurum olarak kendisinin hem de kendisine bildirilen hak ihlallerini görünür kılma işlevini yerine getirmek için daha fazla çalışma yürütmesi gerektiğini ve Kurumun katılımcı, çoğulcu, hak örgütleri ile bağlantılı, sözleşmelere uygun ve STÖ'lerle ortak çalışma ve kampanyalar yürütmesi gerektiğini"

İfade etmiştir.

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN: "*Kamu Denetçiliği Kurumunun henüz çok yeni bir kurum olduğunu, kuruluşundan önce ve kurulmasının ardından kamuoyunun bilgisine yeterince sunulamadığı ve tanınırlığının bu nedenle eksik bırakıldığını, amacı halkla idare arasında hak arama ve ihlallerin önlenmesinde bireyin yanında yer alarak, sorunların yargıya taşınmadan çözülmesine katkı sunmak olan bu Kurumun, halka hizmet için var olduğunu, kamuoyunun kendi yararına olan bir kuruma sorunlarını taşımada geri duruşunun asıl nedeninin Kurumun tanıtılmasındaki eksiklik olduğunu, aydın çevreler tarafından bilinirliği olmasına karşın, Kurum hizmetlerinden halkın bilgilendirilememiş olmasının ciddi bir eksiklik olduğunu, bu nedenle, örneğin kamu spotları ve doğrudan denetçilerin bilgi ileteceği programlarla bu eksikliğin giderilebileceği, ayrıca İnsan hakları kuruluşlarının da benzer tanıtım çalışmalarını yapmak üzere özendirilmesinin yararlı olacağını, öte yandan Kurumun istatiski bilgileri göz önüne alındığında, bu verilerin 3 yıllık bir zaman süreci açısından yeterli olmadığını,*

Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 5. maddesine göre, kamu denetçisinin "şikayet " üzerine inceleme yapabildiğini, oysa özellikle toplumsal nitelikli ya da toplumu yoğun bir biçimde ilgilendiren olaylarda "re'sen" inceleme yetkisinin de olması gerektiğini, böyle bir yetkinin, Paris İlkeleri doğrultusunda insan haklarının korunması, güçlendirilmesi ve etkinliğinin sağlanması için etkin bir araç olan Kurumun, halk adına idarenin işlem ve eylemleri konusunda uyarı niteliği taşıyacak tavsiye kararları vermesini sağlayacağını, bazı komisyon üyelerinin, bu konuda resen yapılacak incelemelerin, bir vesayet makamı yaratma tehlikesi taşıdığı görüşünü ileri sürdüğünü, ancak, yaptırım niteliği olmayan bu kararların bir vesayet oluşturmasının mümkün olmadığını, aksine, İdare ile halk arasındaki duygudaşlığın pekişmesinde etkili olacağını, uzayan yargısal süreçler yerine İdarenin kimi işlemlerini geri alması veya düzeltmesinin yolunun açılacağını, bu uygulamanın çok sayıda ülkede de bulunduğunu,

2015 yılı içerisinde meydana gelen bazı toplumsal olayların Kurumun ilgi alanında yer alması gerekirken yer almadığını, farklı dillerde başvuru imkanının sağlanması gerektiğini,

Kurum Kanununun 5. maddesinde "İdarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve HAKKANİYETE uygunluk yönünden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir." denildiğini, bu düzenlemenin, başvuruların çözümünde, mevzuat kadar, hakkaniyet anlayışının da göz önüne alınması gerektiğinin altını çizdiğini, nitekim, Kurumun incelediği yakınmalar arasında bu kavrayışla oluşmuş tavsiye kararlarının da bulunduğunu, olması gerekenin de bu olduğunu, İdarenin, tavsiye kararlarına uyarak dostane çözüm geliştirdiğinde, hakkaniyeti, mevzuatın üzerine taşıyabileceğini, daha da önemli olarak, iç hukukumuzda henüz yer almamış olmasına karşın kimi insan hakları sözleşmelerini pratiğe yansıtarak, bunların giderek yasal çerçeveye ulaşması sürecine de katkı sağlayacağını, Tavsiye kararlarının kimilerinde bu çabanın açıkça görüldüğünü, Kamu denetçisinin görevinin, yasalarla ve var olan mevzuatla çözülemeyen sorunların, özellikle de yasal ama hukuka ve hakkaniyete aykırı olan uygulamaların değiştirilmesi için çalışmak olduğunu, Kurumun, yakınılan işlemlerin, insan haklarına dayalı hukuka, genel ahlak ve iyi yönetişim kurallarına uygun olup olmadığına bakmak sorumluluğu olduğunu,

Kurum olarak Başdenetçiliğin, Başdenetçi ve denetçilerden oluştuğunu, yönetme ve temsil ile kurumun karar verme yönteminin birbirinden farklı kavramlar olduğunu, Kurumsal kararların, hep birlikte verildiğini, buna karşın Denetçilerin sunumlarında, uygulamada sorun olduğu ve Başdenetçinin diğer denetçileri kurumsal çalışmalara katmadığı yakınmasının olduğunu, bu konuda da yasal bir düzenlemeye gereksinim bulunduğunu, bu sorunun, …"kurum üyelerine hiçbir makam ve mercii, emir ve talimat veremez." diyen 12. madde ile uyumlu çözülmesi gerektiğini,

Kanunun 7. ve 22. maddelerinde, yapılan çalışmaların bir raporla kamuoyu ile paylaşılacağı hükmünün yer aldığı, raporların, yıllık olabileceği gibi önem ve özelliklerine göre aylık da olabileceği, kamuoyuna açıklanan raporların hem bireyleri teşvik, hem de idareyi hukuka uygun davranmaya zorlama yönünden önemli olduğunu,

Denetçiler arasındaki görev dağılımına atıf yapan 6. maddenin f fıkrasının, "…denetçilerden birisinin çocuk ve kadın haklarında görevlendirilmesini" emrettiğini, uygulamada bu göreve ek olarak dezavantajlı tüm grupların aynı Denetçiye yüklendiğinin görüldüğü, oysa çocuk ve kadın hakları ihlallerinin ne yazık ki en yoğun karşılaşılan ihlaller olduğunu, aynı zamanda kadın ve çocukların "dezavantajlı" nitelemesinin de hukuka aykırı bir niteleme olduğunu, "dezavantajlı" sayılan grupların da eklenmesi ile bu Denetçide aşırı bir yük oluşacağını, ayrıca da her biri ayrı uzmanlık isteyen bu konularda denetçilerin deney kazanmasının zorlaşacağının açık olduğunu,

Kanunun "Başvuru ve Usulü" başlık 17. maddesinin 4 ve 7. fıkralarının kesinlikle anlaşılır bir biçimde yeniden kaleme alınması gerektiğini, bu iki bentteki anlam karmaşasının, başvuruculara dava açma hakkını ihlal edebileceğini,

Alt komisyonda dinlenilen, istemi reddedilen başvurucunun anlatımlarının, başvuruların sonuçlandırılmasına ilişkin 6 aylık sürenin, hakkın yitirilmesinin süreli olduğu durumlarda açıkça hak kaybı yaratacağını gösterdiğini, benzeri durumlar için sürenin kısa tutulması konusunda da bir yasa değişikliğinin düşünülebileceğini,

Tavsiye kararları karşısında kimi idarelerin direngen bir tutum izlediklerinin gözlendiğini, bu tür olaylarda elbette, idarelerin tavsiye kararlarına uymamama hakkına sahip olduğu, ancak, İdarelerin, Kamu Denetçisinin salt mevzuatla bağlı olmadığı, hakkaniyete uygun tavsiye getirdiğini de gözeterek karar oluşturmaya özen göstermesi gerektiğini,

Kamu Denetçiliğinin, işlevini yerine getirebilmek için daha geniş bir bütçeye sahip olması gerektiğini, Kurumun bilinirliği geliştikçe başvuru sayısının da artacağını, hızlı ve etkin bir çalışmanın ancak yeterli maddi olanaklarla sağlanabileceğini",

İfade etmiştir.

Samsun Milletvekili Sayın Orhan KIRCALI: "*Toplumda huzurun ve demokratik yaşamın sağlanması, devlet gücünün sınırlandırılması ve denetlenmesi için Kamu kurumlarının faaliyetlerinin yargısal, yönetsel ve siyasal yollarla denetlendiğini, denetimin son derece önemli olduğunu ve modern kamu yönetimi anlayışının vazgeçilmez özellikleri arasında olduğunu,*

TBMM'ye bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumunun işlev alanının, Anayasanın 74. maddesinin birinci fıkrasında TBMM'ye verilen görev çerçevesinde gerçekleştirilen siyasi denetimin bir yansıması olduğunu, TBMM'nin, kişilerden gelecek şikâyetler üzerine idare üzerindeki siyasi denetim yetkisini ve görevini Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığıyla yerine getireceğini,

Ombudsmanı diğer tüm denetim mekanizmalarından ayıran en temel özelliğin, vatandaşların Ombudsmana doğrudan, son derece kolay, masrafsız bir şekilde ulaşabilmeleri olduğunu, yazılı şikâyette bulunanlardan herhangi bir ücret talep edilmediğini ve Ombudsmanın kendisine ulaşan şikâyetleri dikkate alarak değerlendirdiğini,

Türkiye'de idare üzerindeki denetimin, idari mahkemelerin yanı sıra Meclis, Cumhurbaşkanı ve devlet idaresinin kendi içerisinde yürüttüğü denetimlerden oluştuğu, Ülkemizde yeteri kadar denetim birimi ve kurumunun bulunduğunu,

AK Partinin yalnız ülkenin içerisinde bulunduğu ekonomik ve sosyal problemlerle değil aynı zamanda devlet yönetiminde, vesayet düzeninin yıkılması için büyük mücadele gösterdiğini, son on yıldır AK Parti politikaları ile halkın refah düzeyinin çoğu Avrupa Birliği

ülkesinden daha iyi duruma gelirken, demokrasi, özgürlükler, insan hakları konularında da aynı gelişim hızının yakalandığını, Kamu denetimi konusunda da çıtanın yüksek tutulması gerektiğini, birkaç ülkedeki uygulamayı örnek alma yerine ideal olanın hedeflenmesi gerektiğini,

Kamu Denetçiliği Kurumunun yazılı şikâyete dayanmadan re 'sen inceleme yapmasının, bu kurumun yeni bir vesayet organı gibi çalışmasına yol açıp açmayacağının göz önünde bulundurulması gerektiğini, ayrıca Kurumun incelemeye aldığı başvuruların yazılı olması konusunda titizlik göstermesi gerektiğini, re'sen inceleme yetkisinden daha ziyade Kamu Denetçiliği Kurumunun tanınırlığının artırılması gerektiğini,

Ombudsmanlık kurumlarının temel bir özelliğinin, yaptırım gücü olmayan, tavsiye niteliğinde kararlar almaları olduğunu, Ombudsmanın, kamu yönetimi üzerinde dolaylı yaptırımlara sahip olduğunu, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarının da yalnızca "tavsiye" niteliğinde olduğunu,

Benzer görevleri yerine getiren Devlet Denetleme Kurulunun raporlarının da bir bağlayıcılığının bulunmadığını, hazırlanan raporun ilgili kuruluş açısından bir ön rapor, ihbar niteliğinde olduğunu, kamu kurum ve kuruluşlarının DDK raporu doğrultusunda işlem yapma mecburiyetinin olmadığını, kamu kurumu bu işlemi yapmazsa onun üzerinde herhangi bir icrai yetkinin olmadığını, bu anlamda Ombudsmanlık Kurumundan bir farkının bulunmadığını,

Etik olmayan davranışın Resmi Gazete yoluyla kamuoyuna duyurulmasının, Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulunun elindeki tek yaptırım iken Anayasa Mahkemesi kararı ile bu duruma son verildiği ve Kurulun kararlarının yalnızca kendi web sitesinde yayınlanmaya başlandığı,

Bunlara dilekçe hakkını eklemenin de mümkün olduğunu, 1982 Anayasasının 74. maddesine göre; vatandaşların, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında yetkili makamlara ve TBMM'ye yazı ile başvurma hakkına sahip olduğu, TBMM Dilekçe Komisyonunun da bir yönüyle Kamu Denetçiliği Kurumu gibi çalıştığını, Dilekçe Komisyonunun kararlarını, vatandaşların incelenebilir nitelikteki dilek ve şikâyetleri üzerine ilgili makamlar nezdinde yapılan girişimlerin sonuçlarını, sadece milletvekillerine dağıtılan periyodik yayınlarla açıkladığını,

Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu ve Başbakanlık Bilgi İletişim Merkezinin (BİMER) de vatandaşlar tarafından yapılan yazılı veya sözlü başvuruların ilgili kamu kuruluşu veya birimine ulaştırılması, mümkün olan en kısa sürede cevap verilmesi, gecikme halinde ilgili birimlerin uyarılmasını sağladığını, yaptırım gücünün olmadığını,

Bu tavsiye niteliğindeki kararların kamuoyu üzerinde etkili olmasının demokrasi anlayışı ve yönetim kültürüyle doğrudan bağlantılı olduğunu, bu gibi kurumların güçlü ve etkili olduğu

ülkelerin, demokrasi kültürünün de güçlü olduğunu, bu ülkelerde denetçinin kişiliğinin de büyük önem taşıdığını ve bu kişilerin kamuoyunda büyük bir saygınlığa sahip olduğunu,

Yaptırımla ilgili olarak üzerinde durulması gereken diğer bir hususun da aslında Kamu Denetçiliği Kurumunun medya ile olan ilişkisi ve bu konulara duyarlı bir kurum olması gerektiğini, çünkü Ombudsmanın, haksızlığını tespit ettiği kurumu kamuoyu önünde açıklamasının ilgili kurumlar üzerinde baskı oluşturması gerektiğini, Ombudsmanın medyayla ilişkilerini düzenlemesi, gerektiğinde kamuoyu denetimini harekete geçirecek düzeyde tutması gerektiğini,

Ombudsmanın verdiği kararların, Meclise sunduğu raporlar ve açıkladığı iyi uygulama örneklerinin Kurumların kendilerini geliştirmesi için bir fırsat oluşturması gerektiğini, bununla birlikte, Ülkedeki demokrasinin geliştirilmesi, kamu kurumları ile bireyler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesinin Ombudsmanın amaçları arasında yer alması gerektiğini,

Her ne kadar tavsiye niteliği taşısa da Kurumun vereceği tavsiye kararlarına bilirkişi raporlarından daha fazla önem atfedileceği ve ilgili kurumların bu tavsiye kararlarına uymamaları sonucu konunun yargıya taşınması halinde mahkemelerin Kamu Denetçiliği Kurumunun bu tavsiye kararlarını dikkate alacağını ve ayrıca söz konusu tavsiye kararları doğrultusunda işlem tesis edilmesinde sorumluluğun Kamu Denetçiliği Kurumuna ait olacağı düşünüldüğünde Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarının haklı şikayetlere büyük ölçüde çözüm getireceğini,

Ombudsmanın mahkemeler gibi bağlayıcı kararlar almasının Kurumun varlık sebebi ile çelişeceğini, eğer Kuruma bağlayıcı kararlar alabilme yetkisi verilirse bunun yeni bir yargı kolu anlamına geleceğini,

Tüm bu değerlendirmeler doğrultusunda Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisinin verilmemesi ve Kurumun kararlarının tavsiye niteliğinde kalması gerektiğini,"

İfade etmiştir.

4.2. KOMİSYONUN GÖRÜŞ, ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELERİ

2010 yılında yapılan Anayasa referandumu neticesinde Anayasamıza giren ve 6328 sayılı Kanunla kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, faaliyetlerine 29 Mart 2013 tarihi itibariyle başlamış olup, yaklaşık 3 yılı geride bırakan genç bir kurumdur. Kurumun bilinirliğinin ve tanınırlığının artırılması noktasında ciddi gayretler olmakla birlikte, tatmin edici bir noktaya gelene kadar söz konusu gayretlerin devam etmesi gerekmektedir.

3 yıllık süre içerisinde Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvuru sayısı 19332'dir. 2015 yılında gelen 6055 ve 2014 yılından devreden 819 adet olmak üzere toplam 6874 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır. İncelenmeye alınan toplam 6874 adet şikâyet başvurusunun 5897 tanesi (yaklaşık %86'sı) Kurum tarafından sonuçlandırılmış olup, 977 dosya 2016 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir.

Ancak, bu istatistiki bilgilerin içerisinde, Kurum kayıtlarına girmemekle birlikte, Kamu Başdenetçisi ya da Kamu Denetçileri tarafından herhangi bir yazışmaya gerek kalmadan, ilgili idarelerin temsilcileri ile sözel olarak yapılan görüşmeler neticesinde çözüme kavuşturulmuş başvurular yer almamaktadır. Bu kapsamda, bu tip başvuruların kayda alınması ve istatistiki veriler içerisinde yer almasının sağlanması için çözüm yollarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Alt Komisyonun yaptığı toplantılarda ve rapor yazım sürecinde, kamu kurum ve kuruluşlarının genel olarak Kamu Denetçiliği kurumunun Tavsiye kararlarına uymaya gayret gösterdiği ve Kurumla işbirliğine yatkın olduğu gözlenmiştir. Bu durum sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçilerinden alınan sunumlarda, re'sen inceleme yapma yetkisinin kendilerine tanınmasının kurumun etkinliğini artıracağı ifade edilmiştir. Aynı şekilde, vatandaşların başvurularını hızlı bir şekilde sonuçlandırmak için arabuluculuk yapma konusunun da Kurumun görevleri arasında sayılması gerektiği ve Tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisinin verilmesi talep edilmiştir.

Ancak Komisyonumuz çoğunluğunda oluşan kanaat, re'sen inceleme ya da dava açma gibi yetkilerin verilmesinin, getireceği yararlardan çok, olumsuz sonuçlar doğurmasının oldukça muhtemel olduğu yönündedir.

Komisyon toplantılarımızda, Kurumsal faaliyetlerin icrası sürecinde ve Kurumsal teşkilatlanma konusunda Kanundan kaynaklı boşluklar olduğu ve bunun da çeşitli sorunlara yol açtığı; bu noktada, Kamu Başdenetçisi ile Kamu Denetçileri arasındaki ilişkilerin daha verimli ve etkin hale getirilmesi ve Denetçiler tarafından hazırlanarak Başdenetçiye sunulan her türlü Karar ve işlemde, ilgili Denetçilerin de katkısının olduğunun belirtildiği bir mekanizmanın kurulmasının yerinde olacağı dile getirilmiştir.

4 Mart 2016 tarihli toplantıda Kamu Başdenetçisi tarafından Komisyonumuza yapılan sunumda Başdenetçi "*Dolayısıyla bize bireysel şikâyet olmadan bizim bir konuya el atmamız mümkün değil. Ancak biz yönetmelikle, belki de yasaya aykırı olarak temel hak ve özgürlükler, insan hakları, kadın ve çocuk hakları, hassas gruplarla ilgili ve kamuyu ilgilendiren durumlarla…*" şeklinde bir ifade kullanmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi dahil olmak üzere bütün kurum ve kuruluşlarda olduğu gibi, Kamu Denetçiliği Kurumunun da, Anayasa ve yasaların kendisine verdiği yetkilerin dışında hareket etmemesi ve bu konuda hassas olması hukuk devletinin gereğidir.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile bazı kurum ve kuruluşlar arasında, verilen Tavsiye kararları ya da bilgi ve belge istenmesi hususlarında bazı görüş ayrılıkları yaşandığı müşahede edilmiştir.

Örneğin Kamu Denetçiliği Kurumunun Ziraat Bankası ve benzeri durumdaki bankaları, diğer özel bankalardan farklı bir yere konumlandırarak bilgi ve belge talebinde bulunması karşısında Ziraat Bankası yetkilileri, kendilerinin genel kamu idareleri statüsünde kabul edilmemesi gerektiğini ve özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduklarını ifade ederek itirazda bulunmuşlardır. Bu bağlamda, tüm bankaların aynı muameleye tabi tutulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından verilen Tavsiye kararlarının hukuk normları ve evrensel ilkelere uygunluğunun gözetilmesinin yanında, ilgili idarenin iç işleyişi, disiplin kuralları ve toplumun kendine has değerlerinin de göz önüne alınarak hazırlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Karar No: 2 **06/04/2016**

Karar: Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Faaliyet Raporu hakkında hazırlanan Karma Komisyon Raporu ile 24. Döneme ait 2013 ve 2014 Yılı Raporlarının aynen benimsenerek birlikte kabulü ve TBMM Genel Kurulunda birleştirilerek görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına dair Karar.

Karma Komisyon Başkanı *Mihrimah Belma Satır* İstanbul	Karma Komisyon Başkanvekili *İsmail Bilen* Manisa	Karma Komisyon Sözcüsü *Canan Candemir Çelik* Gaziantep
Karma Komisyon Kâtip Üyesi *Ramazan Can* Kırıkkale	Karma Komisyon Üyesi *Osman Mesten* Bursa	Karma Komisyon Üyesi *Orhan Kırcalı* Samsun
Karma Komisyon Üyesi *Fikri Demirel* Yalova	Karma Komisyon Üyesi *Özcan Ulupınar* Zonguldak	Karma Komisyon Üyesi *Erkan Aydın* Bursa (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Bülent Öz* Çanakkale (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Aytun Çıray* İzmir	Karma Komisyon Üyesi *Alican Önlü* Tunceli (Toplantıya katılamadı)
	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı	
Karma Komisyon Üyesi *Muharrem Varlı* Adana (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Mustafa Yeneroğlu* İstanbul	Karma Komisyon Üyesi *Fatma Benli* İstanbul
Karma Komisyon Üyesi *Şenal Sarıhan* Ankara	Karma Komisyon Üyesi *Leyla Şahin Usta* Konya	Karma Komisyon Üyesi *Vedat Bilgin* Ankara (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Jülide Sarıeroğlu* Ankara	Karma Komisyon Üyesi *Aydın Ünal* Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Atay Uslu* Antalya

Karma Komisyon Üyesi *Orhan Atalay* Ardahan	Karma Komisyon Üyesi *Ayşe Acar Başaran* Batman (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *İsmail Aydın* Bursa
Karma Komisyon Üyesi *Sait Yüce* Isparta (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Mehmet Metiner* İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Mahmut Tanal* İstanbul (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Atila Kaya* İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Gamze Akkuş İlgezdi* İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Zeynep Altıok* İzmir (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Nurettin Yaşar* Malatya	Karma Komisyon Üyesi *Veli Ağbaba* Malatya (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Orhan Miroğlu* Mardin
Karma Komisyon Üyesi *Durmuş Fikri Sağlar* Mersin (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Burcu Çelik Özkan* Muş (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Ruhi Ersoy* Osmaniye
Karma Komisyon Üyesi *Ali İhsan Yavuz* Sakarya (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Hulusi Şentürk* İstanbul	

Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporu (5/4) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

1- YILLIK RAPORUN KARMA KOMİSYONA SUNULMASI VE RAPORUN GÖRÜŞÜLME SÜRECİ..... 71
2- KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI 71
3- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2014 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ 72
4- YILLIK RAPORUN ÖZETİ 74
4.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri 74
4.2. Kuruma İlişkin Bilgiler 76
4.3. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç 78
4.4. Kurumsal Faaliyetler 83
4.5. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler 83
4.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Karşı Yaklaşımı 88
4.7. Kurumun Ülkemize Katma Değeri 91
5- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR 91
5.1. Karma Komisyonun 4 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı 91
5.2. Karma Alt Komisyonun 10 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı 97
5.3. Karma Alt Komisyonun 17 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı 97
5.4. Karma Alt Komisyonun 25 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı 102
5.5. Karma Alt Komisyonun 17 Mart 2015 Tarihli Toplantısı 114
5.5. Karma Komisyonun 25 Mart 2015 Tarihli Toplantısı 114
6-KARMA KOMİSYONUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ 114
7- KARMA KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 116
7.1 Kamu Denetçiliği Kurumunun İdareyle Olan İlişkilerine Yönelik Öneriler 116
7.2 Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler 117
7.3 Mevzuat Değişikliği Önerileri 119

TABLO VE ŞEKİLLER

Tablo-1: Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması 77
Şekil-1: Ön İnceleme Aşaması 80
Şekil-2: İnceleme Aşaması 80
Şekil 3: Karar Türleri 82

1- YILLIK RAPORUN KARMA KOMİSYONA SUNULMASI VE RAPORUN GÖRÜŞÜLME SÜRECİ

14.06.2012 tarih ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu uyarınca, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak, idareye önerilerde bulunmak, bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmakla görevli ve yetkili Kamu Denetçiliği Kurumu, Aynı Kanunun 22'nci maddesi gereğince her yılın sonunda Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona Yıllık Raporunu sunmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu, 6328 sayılı Kanunun ilgili amir hükmü gereğince 2014 yılına ait Yıllık Raporunu 27.01.2015 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur. Böylece, 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesi çerçevesinde iki aylık görüşme süreci başlamıştır. Karma Komisyon kendisine sunulan Yıllık Raporu, ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşerek, kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek hazırladığı raporu, TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere Meclis Başkanlığına göndermektedir.

Bu kapsamda Karma Komisyon Başkanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumunu temsilen Kamu Başdenetçisini ya da Kamu Başdenetçisinin belirlenen tarihte herhangi bir mazeretinin bulunması halinde yazılı olarak görevlendireceği bir Kamu Denetçisini yapılacak Komisyon toplantısında hazır bulundurulması ve Komisyon üyelerine 2014 yılına ait Kurumun faaliyetleri hakkında sunum yapılması hususunda davette bulunmuştur.

2- KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporu'nu[1] değerlendirmek üzere 05.02.2015 tarihinde toplanmış ve bir Karma Alt Komisyon kurulmasına, kurulan bu Karma Alt Komisyonun 7 üyeden oluşmasına, 10.02.2015 Salı günü Saat 15:30'da toplanarak Başkanını belirlemesine ve çalışmalarına başlamasına karar vermiştir.

Karma Komisyonun kararı doğrultusunda Karma Alt Komisyon, 10.02.2015 tarihinde ilk toplantısını yapmış ve aşağıdaki kararları almıştır:

1. Alt Komisyon Başkanlığına Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün seçilmesi.
2. Kamu denetçilerinden ve ilgili kurumlardan konu hakkında bilgi alınması.
3. Milletvekili genel seçim süreci ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda

---

1 Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporuna, http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/docs/faaliyet_raporlari/kdk2014rapor.pdf internet adresinden ulaşılabilir.

belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Karma Alt Komisyon Raporunun yazılması.

4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Karma Alt Komisyon toplantılarının basına açık olması.

5. Gerek görülmesi halinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesi.

6. Karma Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması.

7. Karma Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesi.

Karma Alt Komisyonun 17.02.2015 tarihindeki ikinci toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumundan, Kamu Başdenetçisi Mehmet Nihat ÖMEROĞLU ve beş kamu denetçisinden, (Serpil ÇAKIN, Abdullah Cengiz MAKAS, Mehmet ELKATMIŞ, Muhittin MIHÇAK ve Zekeriya ASLAN) bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler çerçevesinde hangi idarelerin Karma Alt Komisyonca dinlenilmesine ihtiyaç olduğu belirlenmiş ve bir sonraki toplantıya söz konusu idarelerin çağırılmaları kararlaştırılmıştır.

Karma Alt Komisyonun 25.02.2015 tarihindeki üçüncü toplantısına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi temsilcileri davet edilmiş, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun verdiği tavsiye kararları göz önünde bulundurulmak suretiyle tavsiye kararlarının uygulanması hususunda yaşanan problemler karşılıklı olarak müzakere edilmiştir. Kurumlar, Komisyon üyesi milletvekilleri tarafından sorulan soruları cevaplamışlardır. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgilere raporun Komisyon Toplantıları Bölümünde yer verilmiştir.

Karma Alt Komisyon, 17.03.2015 tarihindeki dördüncü toplantısında Raporunu kabul ederek Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Karma Komisyon 25.03.2015 tarihinde Karma Alt Komisyon Raporunu değerlendirmek üzere toplanmıştır. Bu toplantıda, Komisyon üyeleri ile Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri eleştirileri, öneri ve görüşleriyle Alt Komisyon Raporuna katkı vermişlerdir. Bu toplantıda yapılan müzakerelerin ardından Alt Komisyon Raporunu, Karma Komisyon Raporu olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

3- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2014 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak kurulmuştur. Bu noktada, idarenin

eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun Yıllık Raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek bir rapor hazırlamakta, hazırladığı bu raporu ise TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına göndermektedir.

Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Yıllık Rapor Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Yıllık Raporu dokuz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Başdenetçisinin Sunuşu
2. Kamu Denetçilerinin Sunuşu ve Değerlendirmeleri
3. Kuruma İlişkin Bilgiler
4. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç
5. Kurumsal Faaliyetler
6. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler
7. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Karşı Yaklaşımı
8. Kamu Denetçiliği Kurumunun Ülkemiz Katma Değeri
9. Ekler

4- YILLIK RAPORUN ÖZETİ

Kamu Başdenetçisi Mehmet Nihat ÖMEROĞLU 2014 Yıllık Rapor'un Sunuş kısmında özetle; Kurumun yasama, yargı ve idari denetim araçları ile kamuoyu denetimi gibi mevcut yapılara bir alternatif olmadığını, Kurumun kamu vicdanıyla uyuşmayan konularda idare ve vatandaş arasında bir uzlaşma sağlanmasına katkıda bulunduğunu, Kurumun kuruluş felsefesinin temelinde haklar kültürünün oluşturulmasının, adalete hızlı erişimin ve halka karşı sorumluluk anlayışının yattığını,

Kurumun yaptığı incelemelerde tamamen bağımsız ve tarafsız hareket ettiğini, Kurumun çalışmalarının başta Avrupa Birliği olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından yakından takip edildiğini ve belirli dönemlerde yayımlanan raporlarla değerlendirildiğini,

Bu raporlarda, Kurumun kısa bir sürede faal hale gelmesi, birey haklarının korunması adına kat edilen önemli bir yol olarak nitelendirildiği ve uygulamaya ilişkin doğru yönde birçok adımın atıldığının ifade edildiğini, Kurumun teşkilatlanması aşamasında sarf edilen gayretin uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından yakından izlendiğini ve olumlu eleştiriler alındığını,

Kurumun henüz iki yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen insan hakları, kadın hakları, çocuk hakları ve engelli hakları ile toplumsal olaylar gibi birçok konuda tavsiye niteliğinde önemli kararlar verdiğini,

Kıyafet özgürlüğü ve gezi olaylarına ilişkin başvurular ile bazı meslek gruplarının başvuruları sonucunda verilen tavsiye kararları ile kamuoyunun farklı kesimlerinin farklı mağduriyetleri için çözümler üretildiğini,

Kurumun, insan hakları kültürünün ülkemizde yerleşmesi ve genişletilmesi için önemli bir görev icra ettiğini

ifade etmektedir.

4.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri

Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN özetle; Kurumun iş bölümü esasları çerçevesinde orman, su, çevre ve şehircilik; enerji, sanayi, gümrük ve ticaret; mülkiyet hakkı ile mahalli idarelerce yürütülen hizmet konularının görev alanı içerisinde olduğunu, diğer alanlardan farklı olarak, mahalli idareler tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin şikâyetlerin 29.03.2014 tarihi itibariyle incelenmeye başlandığını, söz konusu alanlarda yapılan başvuruların dağılımına bakıldığında; en yoğun başvuruların, imar uygulamaları başta olmak üzere mahalli idarelerce yürütülen hizmetler ile mülkiyet hakkına ilişkin olduğunu,

Görevli olduğu konuların uzlaşmaya uygun konular olduğunu ve başvuruların birçoğunun çözüme ulaştırılmasında Kurum tarafından bu yöntemin kullanıldığını, ayrıca idarelerde oluşturulan irtibat noktaları ile karşılıklı iletişim yolunun kullanılmasının vatandaşla idare

arasındaki iletişimin ve vatandaşın idareye olan güveninin kuvvetlenmesine ve sorunların bürokratik engellere takılmadan daha hızlı, etkin ve tatmin edici bir şekilde çözülmesine imkân sağlayacağını,

Vatandaşların idare karşısında ücretsiz ve hızlı bir şikâyet mekanizmasına kavuşması sayesinde; demokratik hukuk devletinin geliştirilmesinde yargı öncesi son başvuru yeri olan Kurumun önemli bir mihenk taşı olacağını

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN özetle; Devletin bireyler için var olduğunu, dünya barışını tesis etmek ve mutlu nesiller yetiştirmek için Kurumun ülkemizde bir ilk olarak çocuklardan da doğrudan başvuru almak suretiyle bu amaca hizmet etmeye başladığını,

Erkek egemen toplumda sadece yasalarla korunan kadın haklarının gerçek hayatta çok kolay ihlal edilebildiğini, kadınların ilgili idarelerle yaşadıkları sorunları Kurum ile beraber çözebileceklerini,

Kadınlar ve çocuklar gibi özel olan bir diğer grubun da engelliler olduğunu, ülkemizde pek çok engel türünün, önlenebilir ve korunabilir sorunlara bağlı oluştuğunu, Kurumun idarenin uygulamaları karşısında her zaman engelli haklarını savunacağını,

Sadece kadın, çocuk, engelli değil bütün vatandaşların, idare ile yaşadıkları sorunların çözümü noktasında Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yanlarında olacağını

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ özetle; Kamu yönetiminin bireyin temel hak ve özgürlüklerini etkileme gücü itibari ile devasa bir boyuta geldiğini, bu durumun bireyi eskiye oranla idare karşısında daha fazla oranda incinebilir bir duruma getirdiğini,

Bunun sonucu olarak, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması, güvence altına alınması ve geliştirilmesi hususunda, idarenin daha etkili bir surette denetim altına alınmasının çağdaş yönetim anlayışının bir gereği olduğunu,

Kurumun, idarenin birey karşısında her zaman üstün olduğunu kabul eden geleneksel anlayışının aksine bireyi yönetimin bir parçası haline getiren, hatta onu merkeze koyan yeni kamu yönetimi anlayışını benimsediğini, hukuka uygunluk denetimine ilave olarak, yerindelik denetiminde de bulunulduğunu, bu bağlamda idarenin sahip olduğu takdir yetkisinin, yasal sınırlar içerisinde ve kamu yararı için kullanılıp kullanılmadığının gözetlendiğini

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS özetle; Kurumun tüm çalışmalarında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamız gibi üst normları referans aldığını ve Denetçilerin her bir şikâyet dosyasını bu referans belgeler ışığında incelediğini,

Kurumun düzeltilmesi gereken konularda aktif bir rol oynayabildiğini, bu bağlamda Kurumun şikâyetle ilgili olarak sadece evrak üzerinde inceleme ve araştırma yapmadığını; aynı zamanda, şikâyet konusunun çözümü için ilgili taraflarla bir araya geldiğini ve iletişim kanallarını sürekli açık tuttuğunu,

Bu amaca yönelik olarak, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünde üst yönetime bağlı olarak çalışan ve Kurumla irtibat sağlayan birimlerin kurulduğunu, yine, Türkiye Bankalar Birliği ile de belli şikâyetlerin işbirliği içerisinde daha hızlı ve yerinde çözülmesi için bir takım yöntemler geliştirildiğini,

Kurumun idareyi mümkün olduğu kadar çözümün bir ortağı haline getirmeyi amaçladığını, çözümü için birden fazla kurumun bir araya gelmesi gereken konularda da ilgili kurumların bir araya getirilerek çözüm arandığını

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Muhittin MIHÇAK özetle; Denetçilik çalışmalarında, şikâyet mekanizmasının etkin işleyişinin sağlanması amacıyla uyuşmazlıkların çözümünde idareyle birey arasında köprü kurulmaya çalışıldığını ve bu şekilde uzlaşma yönteminin kullanılmasına öncelik verildiğini,

Görev alanı çerçevesinde özellikle kamu personel rejimi konusunda uyuşmazlıkların çözümünde kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin benimsenmesinin ve bunların idarelerce etkili bir şekilde uygulanmasının amaçlandığını,

Bu çerçevede; 2013 yılında toplam 2467 şikâyet başvurusundan 47 adedinin uzlaşmayla sonuçlandırıldığını, 2014 yılında ise 2013 yılından devreden şikâyet başvuruları ile birlikte toplam 1102 şikâyet başvurusundan 46 adedinin uzlaşmayla sonuçlandırıldığını

ifade etmektedir.

4.2. Kuruma İlişkin Bilgiler

TBMM Başkanlığına bağlı ve şikâyet esasına göre idareyi denetleyen Kamu Denetçiliği Kurumu, Başdenetçilik ve Genel Sekreterlik teşkilatından oluşmaktadır. Kurum, Kamu Başdenetçisi tarafından yönetilmekte ve temsil edilmektedir. Başdenetçilik, Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçilerinden oluşmaktadır. Kamu Başdenetçisinin ve Kamu Denetçilerinin görevleri 6328 sayılı Kanunda ayrı ayrı sayılmaktadır.

Kurum, 6328 sayılı Kanun uyarınca idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

Ancak, Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri Kurumun görev alanı dışındadır.

Ayrıca, 6328 sayılı Kanun uyarınca, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan ve daha önce sonuçlandırılan şikâyetler incelenmemektedir. Belirli bir konuyu içermeyen şikâyetler de Kurumun inceleme alanı dışındadır.

6328 sayılı Kanunun 4'üncü maddesine göre Kurumun gerekli göreceği yerlerde büro açma yetkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda TBMM Başkanlığı'nın 2014 yılında Kuruma tahsis ettiği Milli Saraylara bağlı Maslak Kasrındaki Mâbeyn-i Hümâyûn binasında İstanbul Ofisi faaliyete geçmiştir.

Tablo-1: Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması

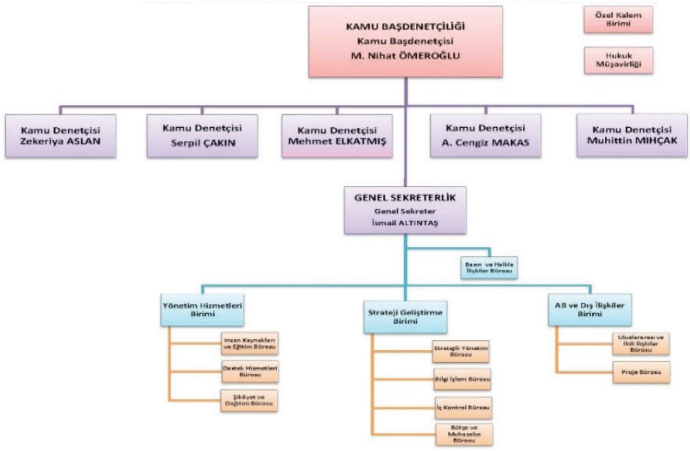

6328 sayılı Kanuna göre Kamu Başdenetçisinin görevleri; Kuruma gelen şikâyetleri incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri hazırlamak, Yıllık Raporu hazırlamak, Yıllık Raporu beklemeksizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak, Raporları kamuoyuna duyurmak, yokluğunda kendisine vekâlet edecek denetçiyi belirlemek, birisi kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilmek üzere denetçiler arasındaki iş bölümünü düzenlemek, Genel Sekreteri ve diğer personeli atamak, Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmaktır.

Kamu denetçilerinin görevleri ise bu Kanunda verilen görevlerin yapılmasında Kamu Başdenetçisine yardımcı olmak, Kamu Başdenetçisi tarafından verilen görevleri yapmaktır.

Kurumun büro işlemini yürütmek, personelin şahsi dosyalarını tutmak, arşiv hizmetlerini yürütmek, 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile

22.12.2005 tarih ve 5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 15'inci maddesi ve diğer mevzuatla mali hizmetler birimi ve strateji geliştirme birimlerine verilen görevleri yapmak, personelin izin ve emeklilik işlemlerini yürütmek, personelin özlük işleri ile sağlık ve sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bilişim sisteminin kullanılmasını sağlamak ve Kanunlarla verilen veya Başdenetçilik tarafından verilen diğer işleri yapmak Genel Sekreterliğin görevleri arasında sayılmıştır.

İnsan kaynakları açısından Kurum, kadrolu 63 Kamu Denetçiliği Uzmanı, 50 Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcısı ve 23 idari personel ile hizmetlerini yürütmektedir. Bunun yanında Kurum çalışmalarında, çeşitli kurumlardan geçici görevlendirme yoluyla istihdam edilen personelden de destek alınabilmektedir.

4.3. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunabilmektedir. Bu çerçevede, tüm bireyler yanında şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar ve benzeri tüzel kişiler başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini iletebilmektedirler.

Şikâyet başvurusunun insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde, doğrudan hak ve özgürlüğü veya menfaati ihlal edilme şartı aranmaksızın tüm gerçek ve tüzel kişiler de başvuruda bulunabilmektedir. Dolayısıyla bu konularda, bireyler yanında dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşları da idarenin denetimi mekanizmasında aktif rol alabilmektedir. Ayrıca şikâyet başvurusu, kanuni temsilci veya vekil tarafından da yapılabilmektedir.

Şikâyet başvurusu, Kuruma veya açılan bürolara; elden, posta, e-posta, faks veya elektronik başvuru sistemi yoluyla ulaştırılabilmektedir. Ancak, faks veya elektronik posta yoluyla yapılan başvurulara ait dilekçe asıllarının 15 gün içerisinde Kuruma gönderilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, şikâyet başvurusu geçersiz sayılmaktadır.

Şikâyet başvurusunun, Kurum şikâyet bürosunca kayıt altına alınması sonrasında, konusuna göre ilgili Kamu Denetçisine havale edilmektedir. Kamu Denetçisi ise şikâyeti kamu denetçisi uzmanlarına ileterek inceleme ve araştırma sürecini başlatmaktadır.

Kuruma ulaşan şikâyetler, öncelikle ön incelemeye tabi tutulmaktadır. Yapılan bu ön inceleme sonucunda;

-Konusu Kurum görev alanına girmeyen,

-Başvuru süresi içerisinde yapılmayan,

-Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir şikâyet başvurusuyla veya Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir şikâyetle; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan,

-Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan,

-Başvuru usulüne uygun olmayan,

-Şikâyet başvurusunda bulunması gereken isim, adres, unvan gibi zorunlu bilgileri içermeyen,

-Menfaat ihlali içermeyen

şikâyetler hakkında "İncelenemezlik Kararı" verilerek; başvuru sahibi, gerekçesiyle birlikte karar hakkında yazılı olarak bilgilendirilmektedir.

Ön inceleme aşamasında ele alınan bir diğer husus ise şikâyetçinin Kuruma başvurmadan önce ilgili idareye başvurulmasıyla idari başvuru yollarının tüketilip tüketilmediğidir. Kuruma başvuruda bulunabilmek için, idari işlemden doğan zararın giderilmesinin üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, özel kanunlarda belirtilmiş olması halinde ise bu makamlardan, idarî dava açma süresi içinde istenmesi gerekmektedir.

İdari başvuru yollarının tüketilmediğinin tespiti halinde ise "Gönderme Kararı" verilmekte ve şikâyet başvurusu ile karar gereğinin yapılması için ilgili idareye, bilgi vermek için de başvuru sahibine iletilmektedir. Gönderme kararları ile şikâyetçi, ilgili idareye çözüm için başvurmuş olarak değerlendirilmekte ve idari başvuru yollarının tüketilmesi şartı sağlanmış olmaktadır.

Şekil 1. Ön İnceleme Aşaması

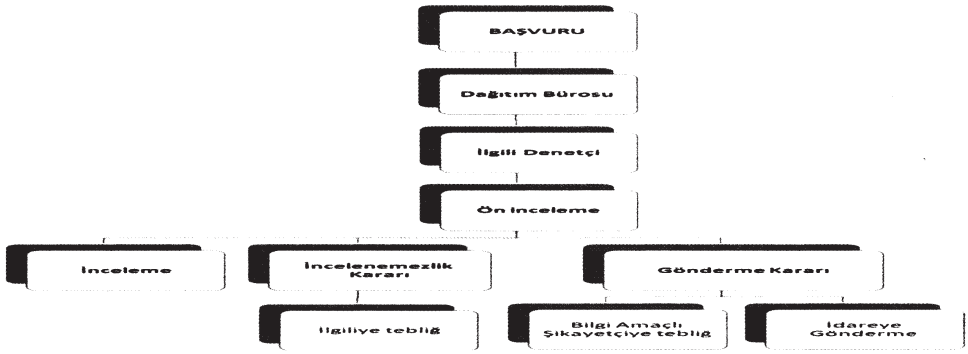

Ön incelemeyi takiben şikâyet başvurularının inceleme ve araştırma aşamasına geçilmektedir. Şikâyetlerin sebepleri ve konuları aynı olanlar için "Birleştirme Kararı" alınmakta ve birden fazla şikâyet tek bir şikâyet dosyası altında incelenmektedir.

İnceleme aşamasında, bürokrasi ve kırtasiyecilikle çözümü geciktirmemek için, öncelikle şikâyetin en kısa sürede nasıl sonuçlandırılacağına ilişkin bir değerlendirme yapılmaktadır. Söz konusu şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varılırsa, ilgili idare ile görüşmeler yapılabilmektedir. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu ile ilgili bilgi verilip, idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir.

Şekil 2. İnceleme Aşaması

Ancak, şikâyetin bu yolla çözümlenemediği hallerde, şikâyet konusu hakkında bilgi ve belgeler ile şikâyet hakkındaki değerlendirmeler ilgili idareden talep edilmekte, idare şikâyet hakkında bilgilendirilmekte ve böylece idareye de söz hakkı tanınmaktadır. İdare, istenilen bilgi ve belgeleri elektronik posta yoluyla Kurum elektronik posta adresine ve bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde de bu belgelerin asıllarını göndermekle yükümlüdür.

6328 sayılı Kanunun "Bilgi ve belge istenmesi" başlıklı 18'inci maddesi hükmü uyarınca, süresi içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler veya eksik verenler hakkında Başdenetçi veya Denetçinin başvurusu üzerine ilgili merciin soruşturma açma zorunluluğu bulunmaktadır. Soruşturma açılmasına ilişkin işlem ve soruşturma sonucu hakkında ilgili merci Kurumu bilgilendirmekle mükelleftir.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek sureti ile verilmeyebilir. Ancak, devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilir.

Başdenetçi veya Denetçiler, inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde alanında uzman kişileri bilirkişi olarak görevlendirebilmekte, tanık veya ilgili kişilerin dinlenmesine karar verebilmektedirler.

İnceleme ve araştırma sonucu şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde "Tavsiye Kararı" verilmektedir. Kararda idareye hatalı davranıldığının kabulü, zararın tazmini, işlem yapılması veya eylemde bulunulması, mevzuat değişikliğinin yapılması, işlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya düzeltilmesi, uygulamanın düzeltilmesi, uzlaşmaya gidilmesi, tedbir alınması gibi önerilerde bulunulmaktadır.

İlgili merci, tavsiye doğrultusunda tesis ettiği işlemi, aldığı önlemi veya tavsiye edilen çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma göndermekle mükelleftir.

İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde ise "Ret Kararı" verilmektedir.

Ayrıca, şikâyetçinin başvurusundan vazgeçmesi, şikâyetçi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, şikâyet konusu talebin ilgili idare tarafından yerine getirilmesi, inceleme ve araştırma devam ederken şikâyet konusu hakkında dava açılması durumlarında Kurum tarafından "Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar" verilmektedir. Kurumun tarafları uzlaştırmasıyla şikâyet konusu olaydaki hatalı işlemin idare tarafından düzeltilmesi halinde de bu karar alınmaktadır.

Tavsiye ve ret kararları, Kamu Denetçisinin önerisi üzerine, bizzat Kamu Başdenetçisi tarafından verilmektedir. Kamu Başdenetçisi, şikâyet başvurusu ile şikâyete ilişkin tüm bilgi ve belgeleri, gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuat hükümleri çerçevesinde incelemekte, hakkaniyet ve iyi yönetim ilkelerini de göz önünde bulundurarak önerilerde bulunmaktadır. Başdenetçilik, kararın verilmesinden sonra sonucu etkileyebilecek bilgi ve belgelerin ortaya çıkması durumunda şikâyet hakkında yeniden inceleme ve araştırma yapabilmektedir.

Şekil 3: Karar Türleri

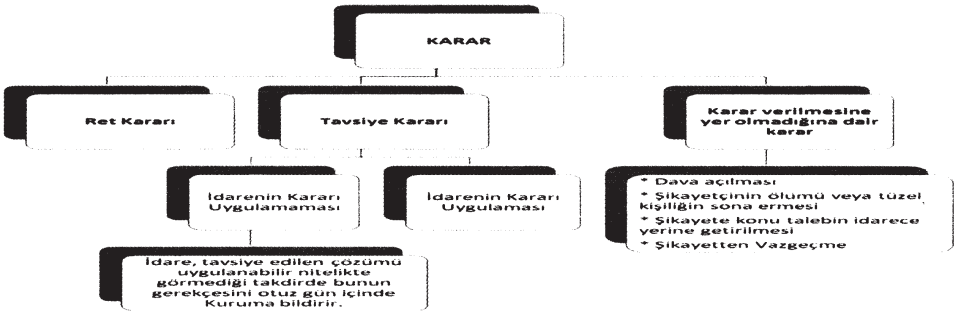

01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında Kuruma yapılan şikâyet başvurularının sayısı 5639 olup, başvuruların büyük çoğunluğu (yaklaşık olarak %53) internet sayfasında yer alan "e-başvuru" sistemi aracılığı ile yapılmıştır.

Kuruma yapılan başvuruların yaklaşık %24'lük bir kısmı "kamu personel rejimine" yönelik olarak gerçekleşirken, bunu yaklaşık %17 ile "eğitim-öğretim, gençlik ve spor", % 7,80 ile "ekonomi, maliye ve vergi", % 7,5 ile "insan hakları" ve % 7,43 ile "çalışma ve sosyal güvenlik" alanları takip etmektedir.

2014 yılında gelen 5639 adet ve 2013 yılından devreden 1528 adet, toplamda ise 7167 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır.

İncelenmeye alınan toplam 7167 adet şikâyet başvurusunun 6348 tanesi (yaklaşık % 89) Kurum tarafından sonuçlandırılmış olup, 819 dosya 2015 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir. Yapılan ön değerlendirme sonucunda, 806 adet şikâyet başvurusundan kendi içerisinde konu ve sebep bakımından aynı olanlar hakkında "Birleştirme Kararı" verilerek tek dosya üzerinden incelemeye devam edilmiştir.

Bölgelere göre başvuruların dağılımına bakıldığında, en fazla başvurunun yaklaşık % 29 gibi bir oranla "İç Anadolu Bölgesinden", % 27'sinin ise "Marmara Bölgesinden" yapıldığı belirlenmiştir. Başvuruların yaklaşık % 0,5'lik kısmı ise yurtdışından yapılmıştır. Başvuruların en fazla yapıldığı il, % 20,51 ile Ankara olup, bunu % 18,09 ile İstanbul ve % 4,88 ile İzmir takip etmektedir.

4.4. Kurumsal Faaliyetler

Kurum, ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmasına yönelik birçok ziyaret, proje ve etkinlik düzenlemiştir. Bu çerçevede;

Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ile görüşme yapılmıştır.

Kurum, sosyal medya iletişim ağlarından Facebook, Twitter, Instagram ve Youtube sayfalarında @TRombudsman alan adı ile yerini almıştır.

Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU Yunan Ombudsmanlık Kurumunun 15. kuruluş yıldönümü nedeniyle 12-13 Kasım 2013 tarihlerinde Atina'da düzenlenen uluslararası sempozyuma konuşmacı olarak katılmıştır.

İstanbullu Rumların Evrensel Federasyonu ve İmrozlular Derneği yetkilileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve İstanbul'da cemaat vakıfları temsilcileri ile bir araya gelinmiştir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı işbirliği ile hayata geçirilecek olan "Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesinin" hazırlık çalışmaları tamamlanmıştır.

Eşleştirme ve teknik yardım bileşenlerinden oluşan "Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" 2015 yılı ikinci çeyreğinde hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Ekim 2013 - Ekim 2014 dönemleri arasında bireysel başvuru usullerinin kamuoyu nezdinde tanıtılması amacı ile "İnsan Hakları Alanında Bireysel Başvuru Usullerinin Tanıtılması Projesi" uygulanmıştır.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu Türkiye Temsilciliği ile işbirliği halinde yürütülen "Çocuk Hakları ve Çocuklar için Adalet Projesi"nin hedefleri doğrultusunda çocuk internet sayfası (www.kdkcocuk.gov.tr) hazırlanmıştır.

21-22 Ekim 2014 tarihleri arasında "Uluslararası Ombudsmanlık Sempozyumu"nun ikincisi Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

2 Haziran 2014 tarihinde "Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" eşleştirme bileşeninin açılış toplantısı gerçekleştirilmiştir.

4.5. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

2014 yılı faaliyet döneminde Kuruma iletilen şikâyet başvuruları, "Kamu Denetçilerinin İş Bölümüne İlişkin Yönerge"de yer alan ana konular itibari ile tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bu çerçevede;

"İnsan Hakları ve Hukuk" konusunda özellikle toplumsal olaylara müdahaleden

kaynaklanan ihlal iddiaları, yaşam hakkı, konut dokunulmazlığı hakkı, seyahat ve yerleşme hakkı, düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü hakkı, mahkûm hakları ile bilgi edinme ve dilekçe hakkı alanında vuku bulduğu iddia edilen başvurular öne çıkmaktadır.

"Çocuk Hakları" konusunda yapılan başvurular ağırlıklı olarak çocuk internet sayfası ana ekranında yer alan başvuru formu doldurularak Kuruma ulaştırılmaktadır. 2014 yılı içerisinde gelen 164 adet başvuru ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın görev alanında yer alan eğitim-öğretim konusuna girmekte olup, belediye, sağlık ve sosyal hizmetlerle ilgili başvurular da yer almaktadır.

"Kadın Hakları" konusunda gelen başvurulara bakıldığında, doğrudan "kadın hakları" başlığı altında kaydedilen başvurular olmamakla beraber kadın haklarına ilişkin olup diğer konularla bağlantısı gereği farklı başlıklar altında değerlendirilen başvurular olmuştur. Bunların başında, kadınların sosyal güvenlik bağlamında yaşadıkları sorunlar gelmektedir.

"Engelli Hakları"na ilişkin şikâyet başvurularının daha çok engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar alt başlığına yönelik olduğu görülmekle birlikte, çocuk hakları başlığı altında açıklanan engelli çocukların eğitimi ile ilgili şikâyetler ve kendilerine pozitif ayrımcılık yapılması talepleri hakkında da çok sayıda başvuru geldiği gözlemlenmektedir.

Engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar konusunda; engelliler için verilen evde bakım hizmeti, engellilere araç alımında sağlanan avantajlar, özürlü sağlık kurulu raporları ile engel oranları cetveline ilişkin şikâyetler Kuruma iletilmiştir.

"Kamu Personel Rejimi" ile ilgili Kuruma gelen şikâyetler incelendiğinde genel olarak memurların hizmet şartları, nitelikleri, atanma ve yetiştirilmeleri, ilerleme ve yükselmeleri, hakları, ödevleri, sorumlulukları, mali ve sosyal hakları ile ilgili konuların geldiği gözlemlenmektedir.

"Mobbing ve Kötü Muamele" konusunda kurumsal olarak en fazla şikâyet üniversitelerden gelmektedir. Mobbing konusundaki şikâyetlerde, kamudaki yöneticilerin sıklıkla disiplin cezası verme yöntemini kullandığı, iletişim kurulması halinde çözümlenebilecek sorunlar için dahi disiplin mekanizmasının işletilmesinin tercih edilerek durumun suistimal edilebildiği, bu çerçevede disiplin cezalarının personele karşı baskı aracı olarak kolaylıkla ve sıklıkla kullanılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

"Sosyal Haklar ve İzinler" konusunda gelen şikâyet başvurularında, 16.04.2014 tarih ve 28974 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2014/5 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca fazla çalışmadan doğan izin hakkının kullandırılması hususuna idarelerin özen göstermediği tespit edilmiştir.

"Disiplin Cezaları ve Affi" konusunda Kuruma disiplin cezaları hakkında yapılan başvurular içerisinde 657 sayılı Kanun uyarınca itiraz sürelerini kaçırmış ya da idari yargıya

henüz başvurmamış hatta yargıya başvuru süresini de kaçırmış başvurular bulunmaktadır. Bu tür başvurularda, cezanın hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde verilip verilmediği yönünde inceleme talep eden kişilerin iddia ve taleplerinin değerlendirilmesi için Kurumun tek mercii olması büyük önem arz etmektedir.

Kamu personel rejimi alanına giren "Ek Gösterge, Makam Tazminatı ve Görev Tazminatı" ile diğer "Mali Haklar" ile "Emeklilik İşlemleri" konularında; harcırahın eksik veya yanlış hesaplanması ile harcırahların ödenmemesi, toplu iş sözleşmelerinde tespit edilen ücretlere itiraz edilmesi, belediye çalışanlarına ödenen sosyal denge tazminatı, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu kapsamında emekli aylıklarının eksik ödenmesi, emekliliğe esas makam tazminatı ve ek göstergelerin eksik hesaplanması, yine bu Kanun kapsamında ödenen dul ve yetim aylıklarının eksik veya hiç ödenmemesi, ek ödeme, makam ve görev tazminatı ödemeleri, ek ödeme konusunda çıkarılan yönetmeliklerde unvanlara göre yapılan ayrımlarda bazı haksızlıklar olduğu yönünde birçok başvuru gelmiştir.

"Personel Alımı, Atama, Nakil, Yer Değiştirme ve Kadro" konularında ağırlıklı olarak 2014 Eylül dönemi atanmalarında belirli branşlarda açılan kontenjanların yetersiz olduğu, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kontenjan sayılarının arttırılarak 2015 yılı Şubat dönemi atamalarında 40.000 öğretmen ataması yapılması yönünde yoğun talepler gelmiştir. Ayrıca kamu personelinden nakil-yer değiştirme konusunda da eş, aile durumundan veya diğer sebeplerle geçici görevlendirmelerden dolayı nakil talepli şikâyet başvuruları alınmıştır.

"Çalışma ve Sosyal Güvenlik" alanında özellikle işsizlik sigortası ile ilgili olarak ülkemizde mevcut işsizlik sigortasının devreye girdiği tarihten itibaren, işlevsel bozukluklar nedeni ile temel amaçlarından birisi olan işçileri işsizliğin ekonomik risklerinden korumayı başaramaması önemlidir. İşsizlik ödeneği almaya hak kazanmış şekilde işten çıkarılmış ve mevzuatta belirtilen diğer şartları sağlamış bir işçinin, işverenin veya devletin hatalı işleminden dolayı, primini yatırdığı riskten zamanında ve etkili bir şekilde korunamıyor olması, işsizlik sigortası sisteminin düzgün işlemediğini göstermektedir.

"Emekli İkramiyelerinin Ödenmesinde Alım Gücünün Denkleştirilmesi" konusu kapsamında Kuruma başvuran şikâyetçiler özetle; uzun yıllar Emekli Sandığına tabi olarak çalışmalarının ardından bu görevlerinden ayrılarak başka bir sosyal güvenlik kurumuna (SSK veya BAĞ-KUR) tabi olarak çalışmaya başladıklarını ve bu Kurumlardan emekliye ayrıldıklarını, Emekli Sandığına tabi çalışmaları karşılığında kendilerine emekli ikramiyesi ödenmesi talebiyle Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurduklarını, ancak taleplerinin reddedildiğini, yargı yoluna başvurmalarının ardından emekli ikramiyesi almalarına hükmedildiğini, ancak bu kez de Sosyal Güvenlik Kurumunca, Türk Lirasından altı sıfır atıldığı gerekçesi ile 1-2 TL tutarında emekli ikramiyesi ödendiğini belirterek mağduriyetlerinin

giderilmesi talebinde bulunmuştur.

Kurumun şikâyet başvurularını kabul etmeye başladığı 29.03.2013 tarihinden itibaren "İntibak Yasasından Faydalanamama ve Emekli Aylıkları Arasındaki Farklılıklar" konulu şikâyetlerin Kuruma sıklıkla gelmesi üzerine, gerekli inceleme ve araştırmaların yapılmasını müteakip tavsiye kararları düzenlenerek SGK'ya iletilmiş ayrıca konu Kurumun 2013 Yıllık Raporunda da ele alınmıştır. Diğer taraftan bahse konu Tavsiye Kararının ardından, 2014 yılı içerisinde konuya ilişkin şikâyet başvuruları Kuruma iletilmeye devam etmiştir.

"Adalet" konusunda genel olarak şikâyetçiler tarafından, ilk derece mahkemelerindeki yargılamalar sonucunda verilen mahkûmiyet kararlarına ilişkin başvurular iletilmekte olup, yüksek mahkemelerdeki temyiz incelemelerinin kısa sürede sonuçlandırılamadığı, ceza infaz kurumlarında kalan mahkûmlara kötü muamelede bulunulduğu, fiziksel şartların kötü olduğu, mahkûmların ceza infaz kurumları arasında nakil taleplerinin olumsuz karşılandığı ve avukatlık hizmetlerine ilişkin başvurular yapılmaktadır.

"Milli Savunma-Güvenlik" alanında genel olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta olan çeşitli rütbelerdeki askeri personelin kuvvet komutanlıkları ile Milli Savunma Bakanlığı'nın işlemlerine, trafik idari para cezası alan sürücülerin şikâyetleri ile trafik fahri müfettişlerinin işlemlerine ve kolluk kuvvetlerinin işlemlerine ilişkin başvurular yapılmaktadır.

"Nüfus, Vatandaşlık, Mülteci ve Sığınmacı" konularında özellikle kişilerin nüfus bilgilerinde yapılan hatalar sebebiyle yaşanılan mağduriyetlerin ilgili nüfus müdürlükleri tarafından çözüme kavuşturulmadığı yönünde başvurular yapılmıştır. Ayrıca, Merkezî Nüfus İdare Sisteminin (MERNİS) zaman zaman işlememesinden kaynaklanan bir dizi başvuru alınmıştır. Ancak söz konusu başvurulara konu olaylarda idarenin alternatif çözümler üreterek, mağduriyetin yaşanmaması için gayret sarf ettiği gözlenmiştir.

"Eğitim-Öğretim" alanında Kuruma yapılan şikâyet başvurularına bakıldığında; özellikle Yükseköğretim Kurulu işlemleri, üniversitelerin uygulamaları ve merkezi olarak yapılan sınav uygulamaları başta olmak üzere yükseköğretim hizmetleri ve ilköğretim ile ortaöğretim hizmetlerine ilişkin şikâyet başvuruları alınmıştır.

YÖK ile ilgili olarak yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından alınan diplomaların denkliği, bölümler veya programlar arası eşdeğerlik konusu, YÖK'ün eğitim-öğretim ve öğrencilerle ilgili esasların belirlenmesi noktasında aldığı kararlarla ilgili çok sayıda başvuru Kuruma gelmiştir

Üniversitelerin uygulamaları ile ilgili olarak, uygulamaların çok sık değiştirilmesi ve bu değişiklikler yapılırken geçiş hükümleri konulmaması nedeniyle öğrenci mağduriyetlerinin yaşandığı görülmektedir. Kredi, burs ve yurt başvurularını alan ve değerlendiren kurum olarak Kredi Yurtlar Kurumunun uygulamalarının adaletsiz olduğu, bursun uygun kriterleri taşıyan

öğrencilere çıkmadığı şikâyetleri ile öğrenim kredisinin bursa dönüştürülmesi talepleri yer almaktadır.

"Sağlık" alanında yapılan başvurulara bakıldığında ağırlıklı olarak tedavi, ilaca erişim ve sağlık çalışanlarının çalışma koşulları, Sağlık Uygulama Tebliği düzenlemelerinin tedavi giderlerinin tamamını kapsamaması nedeni ile üniversite hastanelerinin hastalardan fazla ödeme talep etmesi ile ilgili şikâyetlerin geldiği görülmektedir. Hastalığın teşhisinin geç konulduğu, tedavinin gerektiği gibi yapılmadığı iddiaları ile yapılan başvurular, tıbbi kötü uygulama iddiası olarak değerlendirilmektedir. Başvuruların çoğunda, hastaların sağlık personeli tarafından yeterince ya da gerektiği gibi bilgilendirilmediği sonucuna varılmaktadır.

"Sosyal Hizmetler"e ilişkin olarak özellikle 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre yapılan aylık ödemeleriyle ilgili şikâyetler gelmektedir. Bu şikâyetlerin, başvurudan aylık bağlanana kadar geçen sürenin çok uzun olması, çok sayıda işlem bulunması, muhatapların sorunların çözümünde çok fazla ilgili davranmadığından kaynaklandığı görülmüştür. Gelen şikâyetlerin içeriğine bakıldığında, sosyal hizmetlerin sunulması sürecinde kamu idarelerinin yardım ile ilgili işlemlerinin uzun olduğu, üstelik talepte bulunan kişilerin sosyal durumları da dikkate alındığında yoksulluğun belgelenmesinden kaynaklanan şikâyetler geldiği tespit edilmiştir.

"İmar Uygulamaları" ile ilgili şikâyetler; vatandaşlara ait taşınmazlardan meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan arazi ve arsalarla ilgili kamulaştırmasız el atmaların olduğu, bu tip taşınmazlarla ilgili belediyelerin kamulaştırma veya trampa yapmada yetersiz ve geç kaldığı, bu durumun da "Mülkiyet Hakkı" ihlallerine sebep olduğu hususundadır. İmar kirliliği hakkında; özellikle kaçak yapılarla ilgili belediye encümenin aldığı yıkım kararlarının uygulanmadığı, uygulamayı geciktiren belediye personeli hakkında herhangi bir işlem yapılmadığı, ayrıca yıkımla ilgili ilamların uygulanmadığı, yıkım işlerine kişilerin yapmış olduğu itirazlar sonuçlanmadan devam edildiği, şikâyete konu olan plan ve projeye aykırılıkların kısa zamanda giderilemediği ve imar kirliliğine sebep olanlar hakkında yasal süreçlerin başlatılmadığı öne çıkmaktadır.

"Toplu Konut İdaresi Başkanlığı İşlemleri" ile ilgili olarak yapılan şikâyet başvuruları incelendiğinde genel olarak teslim edilen konutlarda ayıplı ve eksik imalatın olduğu ve bu eksik ve ayıpların giderilmesinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. TOKİ'nin taksit tutarlarında yaptığı dönemsel artış oranının konut alıcılarının ödeme güçleriyle orantısız ve yüksek olduğu yönünde şikâyetler de bulunmaktadır.

"6831 sayılı Kanunun 2/B Maddesi Kapsamındaki Araziler ve Orman Kadastrosu" uygulamaları hakkında yapılan şikâyet başvuruları genel olarak; satın alma başvuru süresinin

dolması nedeniyle taşınmazın satın alınamaması, idarece usulüne uygun tebligat yapılmaması ve orman kadastro komisyonlarınca yapılan orman veya 2/B tahdit ve tespitlerinde yanlışlık olduğu iddialarına ilişkindir.

"Ulaştırma, Basın ve İletişim" alanında yapılan şikâyetlerin önemli bir kısmının elektronik haberleşme ve bilişim hizmetlerine ilişkin konulardan geldiği görülmüştür. Bunların dışında karayolu, demiryolu, deniz ve iç sular ile tehlikeli mal ve kombine taşımacılığı ve telekomünikasyon tesisleri, medya hizmet sağlayıcıları, havacılık, sanayi ve uzay teknolojileri ve reklam yayınlarına ilişkin şikâyetler de alınmıştır. Bunlardan ilki, PTT, Türk Telekom A.Ş. gibi kuruluşlar ile Avea, Vodafone, Turkcell gibi özel hukuk tüzel kişileri hakkında şikâyetlerin genel olarak hizmet alım noktasındaki eksiklikler ve fatura bedellerinin yüksekliğine ilişkindir.

"Elektrik İletim ve Dağıtımı ile Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Denetlenmesi" konusu ile ilgili gelen şikâyetlerden birinde, mücbir sebepler dışında gerekli duyurular yapılmaksızın sıklıkla oluşan elektrik kesintilerine ilişkindir. Yine elektrik dağıtım şirketlerinin kiracılarca ödenmemiş elektrik faturası borçlarını ve bireysel aboneliğe geçişte şantiye elektriği kullanımından kalan borçları ev sahibi ve yeni abonelere yansıttığına dair şikâyet başvuruları da bulunmaktadır. Kuruma gelen şikâyet başvurularının değerlendirilmesinde dağıtım şirketlerinin denetiminin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında olmasına rağmen yaptırım uygulama yetkisinin EPDK'da olmasının, kişiler açısından şikâyet mekanizmasının anlaşılmasını ve işleyişini zorlaştıracağı düşünülmektedir. Kayıp/kaçak bedelinin tüketicilerden, hakkaniyete aykırı olarak alındığı ve idare tarafından konuyla ilgili kanuni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

"Mahalli İdarelerce Yürütülen Hizmetler" konusunda yoğun olarak belediyelerin, daha sonra ise sırasıyla Valiliklerin ve Köylerin sorunlarına ilişkin Muhtarlıkların ve Kaymakamlıkların şikâyet konusu edildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla başvuruların özellikle halka en yakın kurumlar olarak bilinen belediyelerce yürütülen hizmetlerin sunumunda yaşanan sorunlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Kurumun uzlaşma yolu ile çözüme kavuşturduğu şikâyet başvurularına ilişkin kurum ve kuruluşlar bazında birçok örnek Yıllık Rapor içerisinde yer almaktadır.

4.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Karşı Yaklaşımı

İlgili kurum ve kuruluşlardan istenilen bilgi ve belgelerin eksiksiz ve zamanında gönderilmesi, ilgili kurumlarla iletişim kurulması ve taleplere yönelik muhatap bulunması önemlidir.

Şikâyetlerin alınmaya başlandığı tarihten bugüne kadar Kurumun görev alanı ve yetkilerinin zamanla kamu kurum ve kuruluşlarınca tanındığı; bazı kurumlar tarafından,

Kurumca istenen bilgi ve belgelerin kısa süre içerisinde ve eksiksiz bir şekilde gönderildiği; ancak bazı kurumlar tarafından ise bu konuda yeterince titiz davranılmadığı görülmüştür.

Genel Kurmay Başkanlığı, Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri Komutanlıkları, Milli Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve bağlı birimleri, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü talep edilen bilgi ve belgeleri süresinde ve eksiksiz bir şekilde gönderen idarelere örnek olarak gösterilebilir.

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu gibi kurumlardan bilgi ve belge temin etmekte güçlük çekilmektedir. YÖK Başkanlığı tarafından da Kurum tarafından iletilen bilgi ve belge taleplerine yeterli düzeyde ve ayrıntıda cevap verilmemekte, genel olarak "bilgi ve belgeler ektedir." yönünde sınırlı açıklamalarda bulunulmaktadır.

Bu bağlamda, Kurumdan gönderilen bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların Bakanlıklar ve ilgili kurum ve kuruluşlardaki yoğun evrak trafiği içinde takibinin hızlandırılması ve şikâyet başvurularının yasada öngörülen 6 aylık süre içerisinde karara bağlanması için Kurumla ilgili irtibat birimlerinin kurulmasına acil ihtiyaç bulunmaktadır. Bu itibarla Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında irtibatı sağlayacak bir birim veya büro oluşturulması ve doğrudan iletişime geçilecek yetkililerin belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Şikâyet başvuru sayısına ilişkin rakamlar gözetildiğinde; 2013 yılında 7638 adet şikâyet başvurusu yapılmış olmasına rağmen, 2014 yılında 5639 adet şikâyet başvurusu yapılması, şikâyet başvurularında bir azalmanın olduğunu göstermektedir. 2013 yılına kıyasla 2014 yılında başvuru sayısının düşmesinde kurumların tavsiye kararlarını uygulama konusunda isteksiz davranmasının etkili olduğu düşünülebilir.

İdarenin tavsiye kararlarına olumsuz yaklaşımının nedenleri irdelenecek olursa; en başta, kamu görevlilerinin risk almaktan çekinmesi gösterilebilir. Özellikle mali sonuçları olacak durumlarda, kamu görevlileri Sayıştay denetimi, soruşturma geçirme gibi kaygılarla kararı uygulamakta tereddüt gösterebilmektedir.

Kurumun tavsiye kararları doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı idareye veya kamu görevlilerine sorumluluk yüklenemeyeceğinin kanuni güvence altına alınmasının faydalı olacaktır.

Tavsiye kararlarına uyma oranının düşüklüğünün sebepleri konusunda tespit edilen bir diğer husus ise, kanuni boşluk nedeniyle Kurumun tavsiye kararları hakkında değerlendirme yapan idari mercilerin kimi zaman çok alt düzeyde olması ve üst makamların konudan bilgisinin olmaması ya da tavsiye kararına uyma konusunda yetki kullanacak makamların belirsizliği nedeniyle yetki karmaşası oluşmasıdır.

Tavsiye kararlarına uyma oranının düşük olmasının nedenlerinden biri de idarenin sorunun çözümüne odaklı olmayan, kırtasiyeciliğin ve bürokrasinin yoğun olduğu, uzlaşma kültürüne sahip olmayan yapısıyla ilgili olup, bir hukuk kültürü sorunu olan bu durumun, Kurum gibi insan hakları alanında faaliyet gösteren kurumların da katkısıyla zamanla çözülebileceği düşünülmektedir.

Kurum tarafından verilen tavsiye kararlarına uyulmasını ve istenilen bilgi ve belgelerin zamanında ve eksiksiz gönderilmesini temin etmek amacıyla, Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS tarafından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu nezdinde ikili temaslarda bulunulmuştur. Bu görüşmeler neticesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarlığı, Kurumca intikal ettirilen şikâyet başvurularına dair taleplere ilişkin olarak, her hafta toplanmak üzere Müsteşar Yardımcısı başkanlığında bir heyet tesis edilmesini plan dâhiline almıştır.

Benzer şekilde Maliye Bakanlığı Müsteşarı ile yapılan görüşme sonrası Maliye Bakanlığında, Kurumdan gelecek taleplerle ilgilenmek üzere Müsteşar Yardımcısı başkanlığında merkezi bir "İyi Yönetişim Birimi" oluşturulmuştur. Söz konusu birim, doğrudan Müsteşar Yardımcısına bağlı görev yapmakta olup, Kurumdan gönderilen tavsiye kararları ve diğer yazıları değerlendirerek Maliye Bakanlığı bünyesinde iyi yönetişim ilkelerinin daha güçlü bir şekilde benimsenmesi için çalışmaktadır. Bu doğrultuda ilgili birim tarafından hem birim faaliyetlerinin anlatılması hem de Maliye Bakanlığı bünyesinde uygulanan iyi yönetişim endeksi uygulamasının tanıtılması amacıyla Kurumda bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan SGK Başkanlığı, Kurumdan gelen yazıların hızlı ve nitelikli bir değerlendirmeden geçmesini temin etmek amacıyla, Strateji Geliştirme Başkanlığında bir birimini görevlendirmiş, merkez ve taşra teşkilatının bu konuda uyması gereken hususları "Kamu Denetçiliği Kurumuna Yapılan Şikâyet Başvuruları" konulu Genelge ile düzenleyerek tüm merkez ve taşra birimlerine duyurmuştur.

Gerek SGK, gerekse Maliye Bakanlığı bünyesinde oluşturulan birimlerin gerçekleştirdiği çalışmalar sonrasında, şikâyet başvurularının çözüme kavuşturulması amacıyla istenilen bilgi belgelere ilişkin geri dönüşlerde yaşanılan sorunların azaldığı, mevcut sorunlarda ise oluşturulan birimlerle irtibata geçilmek suretiyle sürecin hızlandırıldığı tespit edilmiştir.

4.7. Kurumun Ülkemize Katma Değeri

9 Mart 2013 tarihinden itibaren şikâyet başvurusu alan Kurum, birçok önemli karara imza atmış ve madencilikte iş güvenliği gibi ciddi mağduriyetlerin yaşandığı bir alanda özel rapor hazırlamıştır. Bu çalışmaların ülkemizdeki insan hakları kültürünün geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kurumun TBMM'den talep ettiği yasal değişiklikler şöyledir;

1. 6328 sayılı Kanunun 1'inci maddesinin birinci fıkrasında iyi yönetim ilkelerine yer verilmesi,

2. 6328 sayılı Kanunun 1'inci maddesinde yer alan "öneri" ibaresi yerine "tavsiye" ibaresinin kullanılması,

3. Kamu Başdenetçisine resen inceleme başlatma yetkisinin verilmesi,

4. Şikâyetler için kabul edilebilirlik incelemesi yapılması,

5. Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine yerinde inceleme yetkisinin verilmesi,

6. Şikâyetlerin arabuluculuk yoluyla çözümlenmesi,

7. Kurumun tavsiyesi doğrultusunda değerlendirme yapacak makamların belirlenmesi,

8. İnceleme ve araştırma konusuyla ilgili dava açma ve açılan davalara katılma yetkisi verilmesi,

9. 6328 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, bilirkişi ve tanığa ödenecek ücretlerin yeniden düzenlenmesi,

10. 6328 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikle yerinde inceleme, bilirkişi incelemesi ve ilgililerin dinlenmesi, gerektiği hallerde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunundaki istinabe hükümleri çerçevesinde mahkemeler aracılığıyla da yaptırılabileceğinin düzenlenmesi,

11. 6328 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikle Genel Sekreterlik bünyesinde "Yönetim Hizmetleri Daire Başkanlığı", "Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler Daire Başkanlığı", "Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Daire Başkanlığı" ile "Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı" birimlerinin kurulması ve Genel Sekreter Yardımcısı atanması.

5- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

5.1. Karma Komisyonun 4 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon, Mardin Milletvekili Gönül Bekin ŞAHKULUBEY Başkanlığında 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesine göre Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporu'nu görüşmek için toplanmıştır.

Karma Komisyonun Başkanı Gönül Bekin ŞAHKULUBEY özetle;

Karma Komisyon olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporunun görüşülmesi ile ilgili olarak geçen seneki yöntemin izleneceğini,

Komisyon ile Kamu Denetçiliği Kurumu arasında çok yakın bir ilişki olduğunu, bu bağlamda, 6328 sayılı Kanunun amir hükmü gereğince Kamu Denetçiliği Kurumu'nun, her yıl mutat olarak Yıllık Raporunu Karma Komisyon Başkanlığına sunması gerektiğini, bu yılki raporun 27.01.2015 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunulduğunu ve Raporun görüşülmesi için tanınan iki aylık sürenin başladığını, bu yılın seçim yılı olması nedeniyle hızlı bir şekilde alt komisyon kurup, Meclis seçim arası vermeden önce Karma Komisyonca hazırlanacak Raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmesinin hedeflendiğini

İfade etmiştir.

Kurumu temsilen söz alan Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU özetle;

Kurumun 29.06.2012'de faaliyete geçtiğini ancak başvuruların 29.03.2013 tarihinde alınmaya başlandığını,

Kurumun temel fonksiyonunun yasada da belirtildiği üzere, idarenin her türlü eylem ve işlemlerini, tutum ve davranışlarını adalet anlayışı içerisinde, insan haklarına dayalı olarak incelemek, araştırmak ve sonuçta idareye önerilerde bulunmak olduğunu,

Yasa koyucunun "her türlü işlem ve eylem" derken, bazı istisnalar da getirdiğini, bunların dört ana başlık altında toplanabileceğini:

1. Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzalanan kararlar ve emirler,
2. Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,
3. Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar,
4. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri.

Özellikle üçüncü ve dördüncü sınırlamaların açıklanmaya ihtiyacı olduğunu bu çerçevede; Kurumun yargı sürecine müdahale edebileceği kanaatini taşıdığını, ancak tamamen hâkimin yargı yetkisi içerisinde kalan konuların değil de örneğin yargı süreci devam ederken eğer bir karar süresinde yazılmadıysa aynı şekilde zamanında keşfe gidilmemişse ya da duruşmaların saati hakkında bir şikâyet olduğu zaman Kurumun bu tip başvuruları inceleyeceğini,

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri ile ilgili olarak savaş kararı, askeri tatbikat kararı gibi faaliyetlerinin Kurumun inceleme alanının dışında olduğunu ancak idari anlamda işlem ve eylemlerin Kurumun inceleme ve araştırması içerisinde olduğunu, örnek vermek gerekirse kamu personel rejimi, disiplin suçları, bedelli askerlik vb. şikâyetlerin incelenebileceğini,

Kurumun teşkilat yapısının Başdenetçilik ve Genel Sekreterlikten oluştuğunu, ancak Kurumda daire başkanlıkları ve ilgili birimlerin olmadığını, bu eksikliğin iç yönergeyle giderilmeye çalışıldığını, dolayısıyla eğer, yasada bir değişiklik yapma imkânı olursa yatay yapılanmayı da tamamlamayı düşündüklerini,

2014 yılı bütçesiyle ilgili olarak personel harcamalarının 6 milyon 680 bin TL, sosyal güvenlik harcamalarının 782 bin TL, mal ve hizmet alımlarının 5 milyon 280 bin TL, cari transferlerin 300 bin TL, sermaye giderlerinin 1 milyon 440 bin 730 TL ve toplam 14 milyon 483 bin 780 TL olarak gerçekleştiğini,

Kuruma gelen şikâyet konularının ağırlıklı olarak kamu personel rejimi ile ilgili olduğunu, ikinci sırada eğitim, öğretim ve gençlik; üçüncü sırada ekonomi, maliye ve sosyal güvenlik konularının geldiğini,

2014 yılı içerisinde yapılan başvurular incelendiğinde; 2013 yılında ortalama 7 bine yakın şikâyet geldiğini ve bu 7 bin şikâyetin 1.528'i hariç tümünün sonuçlandırıldığını, 2014 yılında ise 5.639 başvurunun geldiğini, bu bağlamda kamuoyunda Kurumla ilgili farkındalığın artırılmasının gerektiğini,

Geçen yılki alt komisyonun eleştirilerinden bir tanesi olan basın ve halkla ilişkiler çalışmaları ve uluslararası ilişkilerle ilgili olarak birçok proje ve ziyaret gerçekleştirildiğini, tanıtım filmleri hazırlandığını, kamu spotlarının televizyonlarda yayınlandığını, ayrıca internet sitelerinin kullanıcı dostu haline getirildiğini, özellikle sosyal medyayı oldukça etkin bir şekilde kullandıklarını,

Uluslararası raporlarda genel olarak Kurum kararlarının AİHM içtihatlarıyla uyumlu ve Avrupa standartlarında olduğunun, Kurumun resen inceleme yetkisini haiz olması gerektiğinin ve aynı şekilde kararların Parlamento tarafından takip edilmesinin önemli olduğunun vurgulandığını,

Eğer mevzuat değişikliği yapılabilirse ara buluculuk ve uzlaşı sisteminin yasal olarak Kurum tarafından yerine getirilmesi gerektiğini, Adalet Bakanı ile yapılan görüşmede ara buluculuk ve uzlaşı sistemi konularının gündeme geldiğini, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nde Arabuluculuk Daire Başkanlığı'nın kurulduğunu ve 1.600'ün üzerinde sertifikalı ara bulucunun görev yaptığını, bu görevin Kuruma verilmesinin düşünüldüğünü,

Kurumun karşılaştığı sorunlardan birinin; Kurumun idare ile yapılan yazışmalarda muhatap bulmakta zorluk çekmesi olduğunu, ilgili idarelerin Kurumdan gelecek istekler için ayrı bir birim yapılandırmasını arzu ettiklerini, sadece Sosyal Güvenlik Kurumu, Millî Savunma Bakanlığı ve Orman ve Su İşleri Bakanlıklarından gerekli desteği gördüklerini,

Karşılaşılan sorunlardan bir diğerinin de tavsiye kararlarının ilgili bakanlığa gönderildiğinde kurumda herhangi bir personelin, üst düzey yöneticinin haberi olmadan tavsiye

kararını iade etmesi veya mevzuata boğarak yeterli gerekçeyi yazmadan göndermesi olduğunu,

Bilgi ve belgelerin istenmesinde otuz günlük süreye uyulmamasının da adalete hızlı erişim yönünden sorun oluşturduğunu,

Tavsiye kararlarına yaklaşım konusunda Avrupa'daki uyum oranının yüzde 99'lara yaklaştığını, Kurum olarak hedeflerinin öncelikle yüzde 50'yi yakalamak olduğunu, tavsiye kararlarına uyum oranının geçen sene yüzde 21 olarak gerçekleştiğini, şu an aşağı yukarı 10 puana yakın bir yükselme ile uyum oranının yüzde 30'u biraz geçtiğini,

İfade etmiştir.

Görüş, öneriler ve soru-cevap kısmında;

Ordu Milletvekili İhsan ŞENER özetle; 2014 Yıllık Raporu verilerine göre Kuruma yapılan başvuruların demografik yapısı incelendiğinde Kurumun taşrada tanınmadığını,

Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ özetle; dünya genelinde kamu denetçiliği kurumu bulunan 140 ülkenin kaçında re'sen inceleme yetkisinin bulunduğunu, Kurumun verdiği tavsiye kararlarından kaçına uyulduğunu, toplumsal bilinirliği artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı ile irtibata geçilip geçilmediğini,

Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN özetle; Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavları ile ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığına verilen tavsiye kararının ve Gezi olayları ile ilgili hazırlanan raporun Kurum adına çok olumlu bir gelişme olduğunu, bütün insan hakları problemlerinin bir rapora sığdırılmaya çalışılmış olmasının doğru olmadığını, Kamu Başdenetçisinin dokunulmazlık talebinin özünde doğru olduğunu, Soma'da meydana gelen maden kazasıyla ilgili olarak Kurumun yetkisi olmadığı halde harekete geçmiş olmasının olumlu bir durum olduğunu ancak aynı şeyin neden Kobani olaylarında gerçekleşmediğini,

Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ özetle; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kanaat önderlerinin geçmişte var olan ve sorunları uzlaşma yoluyla çözme geleneğinin Kurum tarafından doldurulup doldurulamayacağını,

İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL özetle; Kurumun almış olduğu tavsiye kararının takibinin nasıl gerçekleştirildiğini,

Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL özetle; tanınırlık konusunda birçok çalışma yapılmış ise de bu çalışmaların biraz daha halka inmesi gerektiğini ve daha da yaygınlaştırılarak devam ettirilmesinde fayda gördüğünü,

Balıkesir Milletvekili Ali AYDINLIOĞLU özetle; insan hakları alanında yapılan çalışmalarla ilgili hangi ülke büyükelçiliklerinden destek alındığını,

İfade etmiştir.

Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU yöneltilen görüş, öneri ve sorulara;

Ordu Milletvekili İhsan Şener'in görüşleri ile ilgili olarak farkındalık konusunda bütçesel

durumun önemli olduğunu, Birleşmiş Milletler ve İsveç Kalkınma Ajansıyla birlikte gerçekleştirilen projeler sayesinde farkındalığın oldukça artmasının planlandığını,

Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ'ın soruları ile ilgili olarak Avrupa Birliği ülkelerinin tümünde resen inceleme yetkisinin olduğunu, ayrıca Kazakistan, Gürcistan, Özbekistan ve İsrail'in dâhil olduğu 49 ombudsmanlık kurumunu kapsayan araştırmaya göre ombudsmanlık kurumlarının yüzde 83'ünde resen inceleme yetkisinin bulunduğunu, sorunun Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili kısmına eğitimden sorumlu Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın cevap vermesinin daha doğru olacağını,

Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün'ün görüşleri ile ilgili olarak Kobani olaylarının ülke sınırları dışında olan bir konu olduğunu, hatta bununla ilgili bir tane bile şikâyet gelmediğini, şikayet gelmiş olsaydı insan hakları ihlali olduğu için üzerine gidebileceklerini, diğer yönden, Soma İncelemesinin Kanun'un 7'nci maddesi çerçevesinde hazırlandığını, şikâyet sayısının azalmasının nedenlerini henüz tam olarak tespit edemediklerini ancak Kurum kararlarına uyum noktasında 199 tavsiye kararının 31 tanesine uyulduğunu, 70 tanesine uyulmadığını,

Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ'ın görüşleriyle ilgili olarak Güneydoğu'daki özel durumu bildiğini, orada kanaat önderlerinin bulunduğunu ancak bu aşamada Kurum olarak belki bir şikâyet olursa ve oraya gidilirse bu kanaat önderleriyle şüphesiz kendisinin veya arkadaşlarının görüşmeler gerçekleştirebileceklerini, farkındalık konusunda 81 vilayete Türkçe, Kürtçe, Arapça ve İngilizce broşür, başvuru formları gönderildiğini, Meclis Başkanı'nın destekleri ile İstanbul'da bir ofis açıldığını,

İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL'un sorusuyla ilgili olarak idareye bir tavsiye kararı verildiği vakit, idarenin otuz gün içerisinde tavsiye kararına uyup uymayacağı konusunda bir cevap verdiğini, eğer uyacaksa otuz gün içerisinde uyulacağını eğer uymayacaksa da gerekçesini bildirdiğini, bunun bir anlamda takip olduğunu, ancak müeyyide mekanizmasının bulunmadığını,

Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL'in Kurumla ilgili güzel düşüncelerinden dolayı çok memnun olduğunu, farkındalık hususunda özel bir özen göstereceklerini,

Balıkesir Milletvekili Ali AYDINLIOĞLU'nun sorusuyla ilgili olarak Bireysel Başvurunun Güçlendirilmesi Projesi çerçevesinde Avrupa Birliği Bakanlığı ile İngiliz Büyükelçiliğinin finansörlüğünde yapılan organizasyon olduğunu, direkt olarak Kuruma bir yardımlarının olmadığını, Kurumun bağımsız ve tarafsız olması nedeniyle ne hibe ne de yardım alabileceğini, ancak karşılıksız AB projelerinin olduğunu, bunun da zaten Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde Devletin benimsediği bir husus olduğunu,

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN özetle; Millî Eğitim Bakanlığının tüm hizmet içi eğitim programlarında öğretmenlerin ve öğrencilerin bilinçlendirilmesi anlamında ortak çalışmalar

yapıldığını, çocuk web sayfası oluştururken dahi çocukların görüşlerinin alındığını,

İlkokul 4'üncü sınıfta görülmekte olan "Demokrasi ve İnsan Hakları" dersi altında "ombudsmanlık" konusunun da dâhil edilmesi için karşılıklı çalışmalar yapıldığını, yine Fatih Projesi kapsamında Kamu Denetçiliği Kurumuna yer verilmesi anlamında çalışmaların devam ettiğini,

İfade etmiştir.

Karma Komisyonun Başkanı Gönül Bekin ŞAHKULUBEY toplantının kapanış bölümünde söz konusu Yıllık Raporun özetlenmesi için 7 kişiden oluşan bir alt komisyon kurulmasını, alt komisyonun çalışma konusuyla sınırlı olmak üzere her türlü yazışma yapma ve bu raporun hazırlanması akabinde Karma Komisyon'un toplanmasını üyelerin oylarına sunmuş ve kabul edilmiştir.

Söz konusu alt komisyon üyeliklerine;

Adalet ve Kalkınma Partisinden Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN, Ankara Milletvekili Nurdan ŞANLI, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ,

Cumhuriyet Halk Partisinden Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN,

Milliyetçi Hareket Partisinden Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU,

Halkların Demokratik Partisinden Van Milletvekili Kemal AKTAŞ önerilmiş ve yapılan oylama sonucunda kabul edilmiştir.

5.2. Karma Alt Komisyonun 10 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyon, 10.02.2015 tarihinde yaptığı ilk toplantısında;

1. Alt Komisyon Başkanlığına Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün seçilmesine,

2. Kamu Denetçilerinden ve ilgili kurumlardan konu hakkında bilgi alınmasına,

3. Milletvekili Genel Seçim süreci ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Karma Alt Komisyon Raporunun yazılmasına,

4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Karma Alt Komisyon toplantılarının basına açık olmasına,

5. Gerek görülmesi halinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesine,

6. Karma Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına,[2]

7. Karma Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesine,

toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

5.3. Karma Alt Komisyonun 17 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyonun, 17.02.2015 tarihinde Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN Başkanlığında, Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerinin katılımlarıyla ikinci kez toplanmıştır.

Toplantıda ilk sözü Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU almış ve özetle;

Dünyada 140'ı aşkın ülkede faaliyet gösteren uluslararası ismiyle "Ombudsmanlık Kurumu"nun Anayasanın 74'üncü maddesinde yapılan değişiklik sonrası kabul edilen Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu çerçevesinde 29 Mart 2013 tarihinde faaliyete başladığını,

Kurumun bir başdenetçi, 5 denetçi, 62 uzman, 50 uzman yardımcısı ve 50'ye yakın yardımcı personelle iki yıla yakın süredir hizmetini yürüttüğünü,

Türkiye'de bir ilk olarak, Kurumun devlet sırlarını da mahallinde araştırma imkânı olduğunu,

Kuruma 2013 yılında 7.638 başvurunun, 2014 yılında 5.639 başvurunun, 2015 yılında da şu ana kadar 475 başvurunun, toplamda 13.752 başvurunun yapıldığını,

2014 yılında Kamu Başdenetçisi olarak idarelere 93 tavsiyede bulunduğunu, 150 şikâyet başvurusunu da yerinde olmadığı için reddettiğini,

[2] Karma Komisyonun bütün çalışmaları, Kamu Başdenetçisi, Kamu Denetçileri ve ilgili idareler tarafından yapılan sunumlara ilişkin tutulan tam tutanak Komisyon arşivinde bulunmaktadır.

İdarelerin tavsiye kararlarına genellikle sadece mevzuatı gerekçe göstererek uymadığını, tavsiye kararlarına en fazla uymayan idarelerin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Başbakanlık, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı ve ÖSYM olarak sıralandığını,

Komisyon takdir ederse tavsiye kararlarına uymayan kurumların çağırılıp gerekçelerinin dinlenmesinin yerinde olacağını,

Kurumsal anlamda temel felsefelerinin, idare ile birey arasında oluşan sorunu öncelikle uzlaşı ve ara buluculuk yoluyla çözmek olduğundan 2014 yılı içerisinde verilen tavsiye kararlarının rakamsal olarak fazla olamadığını

ifade etmiştir. Kamu Başdenetçisinden sonra kamu denetçileri de söz almışlardır.

Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ özetle,

Türkiye'de birçok denetim kurulu olduğunu, bunların başında yargı ve teftiş kurullarının geldiğini ancak bunların idarenin eylem ve işlemlerinin, uygulamalarının yasalara ve yönetmeliklere uygun olup olmadığını denetlediğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun ise başvuruları sadece yasalara uygunluk yönünden değil, hakkaniyete uygunluk yönünden de değerlendirdiğini,

Verilen kararlarda uluslararası hukukun, insan haklarının, uluslararası sözleşmelerin, özellikle de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının esas alındığını, Avrupa Birliğinin Doğru İdari Davranışlar Yasası'nın da rehber olarak dikkate alındığını,

Bugüne kadar birçok önemli karar verdiklerini, gündemde yer alan konulardan olan dövizle askerlik ve bedelli askerlik konularında 3 karar verdiklerini ve idarenin bu kararlara uyduğunu,

Başörtüsü ile ilgili verdikleri kararın ardından Bakanlar Kurulunun konu ile ilgili Yönetmelik değişikliği yaptığını,

Gezi olayları ile ilgili yazdıkları raporun Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından da takdirle karşılandığını,

Liman-İş Sendikası, Suriye'de emlak sahibi olan vatandaşlar, polislerin çalışma şartları, mesaileri ve ek ücretleri ve OYAK ile ilgili de önemli kararlara imza attıklarını

ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Muhittin MIHÇAK özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun hukuka ve hakkaniyete dayalı, insan haklarına uygun karar vererek vatandaş ile kamu hizmeti gören kuruluşlar arasındaki ihtilafı gidermek üzere faaliyetlerde bulunduğunu, bu faaliyetler çerçevesinde Kurumlarının yargıya gitmeden sağlıklı birçok karar verdiğini,

Avrupa'da kurulan ilk Ombudsmanlık Kurumu olan İsveç Ombudsmanlık Kurumuna ilişkin çalışma ziyaretini, bu kapsamda Kurumun çalışma düzenini, inceleme alanının sınırlarını ve başvurulara yaklaşımına ilişkin örnekleri açıkladıktan sonra, 2013 yılında 2.467 başvuru içerisinden kendi birimine intikal eden başvuruların 47'sinin, 2014 yılında intikal eden başvuruların ise 46'sının uzlaşma ile sonuçlandığını,

Uzlaşmanın ara buluculuk sistemi ile gerçekleştiğini, bu kapsamda gerek askerlere ilişkin, gerek yargıya gerekse de diğer kamu personeline ilişkin önemli kararlar alındığını,

Kamu kurumlarında görev yapan memurların, görevlilerin izin, tayin, yolluk gibi birtakım sorunların da idareyle görüşülerek ihtilafın giderildiğini,

ifade etmiştir. İdarenin yargı kararına uymadığını iddia eden bir başvuruda ise yine idare ile başvuru sahibinin uzlaştırıldığını belirterek ilgili kararlardan çeşitli örnekler sunmuştur.

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN özetle;

Kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirildiğini, ancak bunun yanı sıra eğitim, sağlık, engelli hakları gibi çok özel ve önemli alanların da biriminin görev alanı içerisinde olduğunu,

Eğitim alanı ile ilgili olarak özellikle Yükseköğretim Kurulu, ÖSYM ve Millî Eğitim Bakanlığı faaliyetlerine ilişkin olarak şikâyetler aldıklarını, sağlık alanında ise doktorların çalışma şartları ile vatandaşların hastanelerdeki sağlık görevlilerinin tutum ve davranışlarına ilişkin şikâyetler aldıklarını,

Bunun dışında, kadın, çocuk, engelli haklarının kendileri için oldukça özel alanlar olduğunu, Yıllık Raporda istatistiklere yansıyan "Kadın ve Çocuk Hakları" başlığı altında 40 başvurunun olduğunu ancak bunun yanıltıcı olmaması gerektiğini, kadınların diğer denetçilerin görev alanlarına giren şikâyetlerinin de olduğunu, kadınların özellikle doğum borçlanması, emzirme ödeneği, analık izni gibi konularda başvuru yaptığını bunun yanında cinsiyet ayrımcılığı gibi konuların da bulunduğunu,

Engelli vatandaşların ise daha çok pozitif ayrımcılık yapılmasına yönelik taleplerde bulunduğunu,

Çocuk haklarını ayrıca önemsediklerini, çocuklara yönelik bir web sayfaları olduğunu ve çocuklardan bizzat başvuru aldıklarını, bu başvurular üzerine ilgili idare ile iletişime geçtiklerini

ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN özetle;

Görev alanı içerisinde mahalli idareler ile ilgili şikâyetlerin bulunduğunu, 2014 yılı Mart ayı itibarıyla mahalli idareler ile ilgili şikâyetleri kabul etmeye başladıklarını ve şu ana kadar 500'ün üstünde şikâyetin geldiğini,

Bununla birlikte çevre, şehircilik, TOKİ, enerji gibi konu başlıklarının da birimine ilişkin

olduğunu,

Şikâyet gelmesi üzerine yapılan ilk işlemin belediye başkanı ile görüşmek olduğunu, bu görüşme sonunda vatandaşın doğrudan Belediye Başkanı ya da görevlendirdiği bir yetkiliyle muhatap olduğunu ve bazı durumlarda şikâyetçinin başvurusundan vazgeçtiğini,

Sorunların uzlaşı yöntemiyle çözülmesi nedeniyle belediyelerle ilgili fazla tavsiye kararı çıkmadığını,

Belediyeler Birliği ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile irtibatlı halde çalıştıklarını,

Bazı belediyelerin Kurumu teftiş kurumu gibi gördüklerini, yanlış algıyı düzeltmek üzere Belediyeler Birliğinin yakın zamanda Kamu Denetçiliği Kurumu hakkında bir Genelge yayımlayacağını,

Enerji alanında ve kayıp kaçak bedelleriyle ilgili olarak da kararlarının bulunduğunu

ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS özetle;

Kamu denetçileri arasında organik değil, fonksiyonel bir görev dağılımı bulunduğunu, bu çerçevede ekonomi, maliye, bankacılık, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik alanının kendi biriminin görev alanı içinde bulunduğunu,

İdareler ile iyi bir iletişim içerisinde olduklarını, Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde Kamu Denetçiliği Kurumuyla doğrudan ilişkili komisyonların kurulduğunu,

Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına idarelerin genellikle uymadığı yönünde yanlış bir algı olduğunu, çoğu şikâyetin uzlaşı yolu ile çözüme kavuşturulduğu için tavsiye kararlarının sayısının az olduğunu,

Kamu Denetçiliği Kanunu'nun 3'üncü maddesindeki "idare" tanımının İdari Yargılama Usulü Kanun'undaki "idare" tanımından farklılık arz ettiğini, "kamu hizmeti veren özel hukuk tüzel kişileri"nin de inceleme alanları içerisinde olduğunu,

Ziraat Bankasının, Kurumun yazılarına cevap vermediğini ancak hem kanunda yer alan idare tanımı hem de sermaye yapısı itibarıyla Kurumun inceleme alanı içerisinde olduğunu,

Bazı başvurular sonucu idare ile yapılan görüşmeler neticesinde yasal değişikliklerin temelinin atıldığını,

Kamu Denetçiliği Kurumunun toplumun vicdanını rahatsız eden, toplumu ilgilendiren çok temel konularla ilgili özel rapor hazırlama yetkisini haiz bir anayasal kurum olduğunu, bu çerçevede Soma'yla ilgili özel bir rapor hazırlığının bu yıl içerisinde yapıldığını, aynı zamanda Ermenek'te de incelemeler yapıldığını

ifade etmiştir.

Görüş, öneri ve soru-cevap kısmında;

Van Milletvekili Kemal AKTAŞ özetle,

Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme alanı dışında kalan istisnai durumların Türkiye'ye özgü olup olmadığını, benzer örneklerin diğer ülkelerde de var olup olmadığını,

Askeri konulardaki şikâyetlere ilişkin Kurumun yaklaşımına dair beyanlarda bir çelişki olup olmadığını,

Roboski olayının askeri bir sır olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğini ve konu hakkında Kurumun yapabileceği bir hususun olup olmadığı dile getirmiştir.

Ankara Milletvekili Nurdan ŞANLI özetle,

13.252 müracaat içerisinde en fazla hangi konuda müracaat olduğunu, kadınların müracaatının hangi konularda yoğunlaştığını sormuştur.

Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ özetle,

Mecliste kanunların komisyonlarda görüşülme sürecinde çeşitli kurumlardan temsilci çağırıldığını, bu kapsamda kanun yapım aşamasında Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcilerinin de hazır bulunması gerektiğini ifade etmiştir.

Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ özetle,

Kamu Denetçiliği Kurumunun, insanların adalete ulaşma duygusunu perçinlediğini bu nedenle Kurumun toplumun barışına da bir katkısı olduğunu belirtmiştir.

Kamu Başdenetçisi Mehmet Nihat ÖMEROĞLU yöneltilen sorulara özetle;

Van Milletvekili Kemal AKTAŞ'ın sorularına ilişkin olarak,

Birçok ülkede bu tür sınırlamaların olduğunu, İsveç'in bu konuda en iyi ülke örneklerinden biri olmasına rağmen yargıya hiç müdahale etmediğini, Fransa'da ise belediye ile ilgili şikâyetlerin kapsam dışında olduğunu,

Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetlerinin Kurumun inceleme alanı dışında olduğunu, örneğin savaş zamanında yapılacak bir harekâtın, "sıcak takip" denen olayın askeri tatbikatların alanları dışında olduğunu, ancak silah alımlarının, personelle ilgili, komutanlarla ilgili, insan hakları ihlalleriyle ilgili hususların Kurumun ilgi alanı içerisinde olduğunu,

Uludere olayı ile ilgili kuruma bir müracaat olmadığını, yargıya intikal eden konularda inceleme yapmalarının kanunen mümkün olmadığı için bu aşamadan sonra konu ile ilgilenemeyeceklerini,

Kuruma en fazla şikâyetin personel rejimine ilişkin olduğunu, bu alanın toplam başvuruların %24'üne tekabül ettiğini, bu alanı eğitim, öğretim, gençlik ve spor ile Sosyal Güvenlik Kurumuyla ilgili şikâyetlerin takip ettiğini,

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN, Ankara Milletvekili Nurdan ŞANLI'nın sorusuna ilişkin olarak,

Yıllık Rapora ve istatistiklere göre "Kadın ve Çocuk Hakları" başlığı altında 40 başvuru olmasına rağmen bunun yanıltıcı olabileceğini, kadınların diğer denetçilerin görev alanlarına giren şikâyetlerinin de bulunduğunu, kadınların şikâyetlerinin özellikle doğum borçlanması, emzirme ödeneği, analık izni gibi konularda daha çok toplandığını ancak bunun yanı sıra cinsiyet ayrımcılığı gibi konuların da bulunduğunu

ifade etmiştir.

Alt Komisyon Başkanı Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN toplantının ilgili bölümlerinde özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun görev alanı dışında kalan hususlardan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askeri nitelikteki faaliyetleri ile yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararların sınırlarının tanımının yapılması konusunda bir çalışmanın yerinde olacağını,

Bir toplantı düzenlenerek kurumun tavsiye kararlarına uymayan idarelerin dinlenebileceğini,

Kuruma çocukların da başvurmasına imkân sağlandığı için uzun vadede sağlıklı, özgüveni yüksek ve farkındalığı gelişmiş bir neslin yetişmesine katkıda bulunulduğunu,

Kurumun bilinirliğinin artırılması için Türkçe bir kelime olmayan "ombudsmanlık" kelimesi yerine daha uygun bir ismin bulunmasının gerektiğini ifade etmiş ve toplantıyı sonlandırmıştır.

5.4. Karma Alt Komisyonun 25 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyonun 25.02.2015 tarihli toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan bazı kurumların temsilcileri dinlenmiş ve bu tavsiye kararlarının içerikleri ile bu kararlara neden uyulmadığı hususlarında değerlendirmeler yapılmıştır.

Toplantıya Alt Komisyon Başkanı, Afyon Milletvekili Halil ÜRÜN, Alt Komisyon Üyeleri Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU, Van Milletvekili Kemal AKTAŞ ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi temsilcileri, Yasama Uzmanları ve Kamu Denetçiliği Uzmanları katılmıştır.

Toplantıda ilk olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını temsil eden İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Kasım ÖZER dinlenmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcisi İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Kasım ÖZER özetle;

Uyulmayan tavsiye kararlarından iki tanesinin geçmişte yapılan iş güvenliği uzmanlığı sınavı, diğerinin ise iş güvenliği uzmanlığı eğitici belgesinin verilmesi ile ilgili olduğunu, Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılan protokoller çerçevesinde soruların hazırlanıp Millî Eğitim

Bakanlığına teslim edilmesi ve Millî Eğitim Bakanlığınca Ankara merkezli bu imtihanların yapılmasına karar verildiğini, 18 Ağustos 2013'te de yine soruların bir kısmına itiraz edildiğini, sorulan 100 sorunun 96'sının yanlış olduğuna dair dilekçeler geldiğini ve konunun yargıya intikal ettiğini, daha sonra Kamu Denetçiliği Kurumuna itiraz edilmeye başlandığını, gerek mahkemelerde gerek Kamu Denetçiliği Kurumunda bilirkişi marifetiyle incelemeler yapıldığını, bazen bilirkişilere itiraz edildiğini ve bu itirazın temelinde o bilirkişinin bir eğitim kurumunda ders veriyor olmasının temel ölçüt olduğunu, üniversitelerde en az beş yıl ders veren akademisyenlerden sorular alındığını, bilirkişilerin eğitim kurumunda ders vermeleri durumunda itiraz ettiklerini ve mahkemelerin bazen bu itirazları kabul edip bilirkişiliği iptal ettiğini, bazen de itirazlarını reddettiğini ancak Kurumun böyle bir yol takip etmediğini, kendi inisiyatifiyle tayin ettiği bilirkişilerden aldığı raporlarla soruların iptal edilmesi veya edilmemesi şeklinde hükümler verdiğini, 18 Ağustos 2013'te yapılan C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavının A kitapçığındaki bir soruda bilirkişilerin muallakta kaldığını, gerek öğretim üyesinin gerekse Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun bilirkişisinin cevabının sorunun cevap şıkkının doğru olduğu ancak bir başka şıkta da o soruyla ilgili yanıltıcı bilgi olabilir ihtimaline binaen bir rapor verildiğini, kendilerinin de hem öğretim üyesinin hem de Atom Enerjisi Kurumunun sorunun şıkkının doğru olarak tasdik etmesinden sonra soruyu iptal etmediklerini dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun tayin ettiği bilirkişinin hatalı olduğunu,

Türkiye'de 1 milyon 600 bin iş yeri olduğunu, bunlardan 600 bin tanesinin tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer aldığını, çok tehlikeli sınıfta A, tehlikeli sınıfta B sınıfı belgeye sahip uzman çalışması gerektiğini, C sınıfı belgeye sahip bir uzmanın üç yıl çalıştıktan sonra eğitim aldığını, imtihana girdiğini ve B sınıfı olduğunu; B sınıfında çalışanların da dört yıl fiilen çalıştığını, eğitim aldığını ve imtihana girip A sınıfı olduğunu, yani çok tehlikeli sınıfta yer alan 200 bin iş yerinde A sınıfı uzmanın yetişmesinin yedi yıl aldığını, Kanunda yapılan bir değişiklikle prim gün sayıları esas alınmak kaydıyla, yani tecrübesi değerlendirilmek üzere C veya B sınıfı belgeye sahip olmak şartıyla iş güvenliği uzmanlarının A sınıfı yerlerde görevlendirildiğini,

Şubat ayında yapılan imtihanda 63 numaralı soru hakkında 23 tane dava açıldığını, bu davaların henüz sonuçlanmadığını, burada da teknik bir konu olduğunu, kendilerinin, soruyu hazırlayan öğretim üyesinin ve Kurumun tayin ettiği birinci bilirkişinin sorunun doğru olduğunu düşündüğünü ancak Kurumun tayin ettiği ikinci birikişinin sorunun yanlış olduğunu ifade ettiğini, bunun üzerine Kurumun üçüncü bilirkişiye gittiğini ve bu bilirkişinin de soruya yanlış dediğini dolayısıyla konunun muallakta kaldığını, soruyu iptal etmediklerini ve bunu da Kamu Denetçiliği Kurumuna üç gün içinde bildirdiklerini,

Vatandaşların bir sorunla ilgili Bakanlıklara, Cumhurbaşkanlığına, BİMER'e, Kamu

Denetçiliğine, Dilekçe Komisyonuna ve mahkemelere aynı anda başvuru yaptıklarını, kendilerinin aynı konu hakkında defalarca yanıt vermek zorunda kaldıklarını ve bu durumun da iş yükünü oldukça fazla artırdığını

ifade etmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu Uzmanı Sait KORKMAZ; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına yapılan sunumun ardından söz alarak; bilirkişilerin tespitinde öncelikli olarak tarafsız olmalarına baktıklarını, örneğin daha önceki sınav sorularına ilişkin itirazlarda hem hukukçu kimliği olan hem mühendislik fakültelerinden mezun hem de iş sağlığı, güvenliği uzmanlığı sertifikası bulunan bilirkişileri tercih ettiklerini ayrıca bu sınavlardan bir tanesinde 22 sorunun iptal edildiğini ve bu sınavların sorularına itiraz edilmesinin haklı gerekçeleri olduğunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne gönderdikleri tavsiye kararında sınav sorularına yapılan itirazların değerlendirilmesinde bilimsellik, güvenilirlik, nesnellik, hesap verilebilirlik ilkelerinin gerektirdiği standartlara uygun bir itiraz değerlendirme mekanizmasının kurulması hususlarında Çalışma Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulduğunu ancak tavsiyeye uyulacağı ya da uyulmayacağı yönünde herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı, itirazların azaltılması için Bakanlığın içerisinde bilimsel, nesnel, güvenilir bir mekanizmanın kurulmasının yeterli olacağını

ifade edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcisi Kasım ÖZER; Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiyelerinin dikkate alındığını, 2014-2015 döneminden itibaren sınavların ÖSYM tarafından yapılacağını, iptal edilen 20 sorunun tüzüklerden sorulmuş olduğunu ve 6331 sayılı Kanunla bu tüzüklerin dayanaklarının kalkmış olmasından dolayı 20 sorunun sınava girenler lehine iptal edildiğini, sağlıkçı bir bilirkişinin teknik bir konuda görüş vermemesi gerekirken görüş verdiğini ve Kamu Denetçiliği Kurumunun bu görüşü esas aldığını belirtmiştir.

Maliye Bakanlığı temsilcisi Millî Emlak Genel Müdürü H. Abdullah KAYA özetle;

Maliye Bakanlığı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 3 adet tavsiye kararına gerekçelerini de belirterek uygulanabilir bulunmadığından katılamadıkları yönünde cevap verdiklerini,

Birinci olarak Suriye'de taşınmazlarına el konulan vatandaşların uğradıkları zararları ispat etmeleri şartıyla, bunlara Türkiye'de taşınmazlarına el konulan Suriyeli vatandaşların gelirlerinden veya bütçeye bir ödenek konularak bir dağıtım yapılmasına yönelik Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yapmış olduğu tavsiye kararına katılamadıklarını, 1927 yılında çıkan 1062 sayılı Kanun ile Suriye'de taşınmazlarına el konulanlara bilmukabele Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine de Türkiye'deki Suriye vatandaşlarının mallarına el koyma hakkının

verildiğini, Bakanlar Kurulu kararı ve yönetmelikle, Suriyelilerin mallarını 1966 yılında nihai olarak el koyulduğunu ama bunları tasfiye sürecine girilmediğini, bunların yönetiminin de Millî Emlak Genel Müdürlüğüne verildiğini, Millî Emlak Genel Müdürlüğü yönetiminde 18 farklı ilde 7.100 tane taşınmaz kayıtlı olduğunu ve bunlardan da bugüne kadar 2013 sonu itibarıyla 60 milyondan fazla gelir elde edildiğini, ayrıca aşağı yukarı 2 milyon 160 bin dolar ve 125 bin Euro döviz olduğunu, dağıtılması istenen miktarın bu olduğunu ancak beklentinin çok yüksek olduğunu, gelinen bu noktada Türkiye Hükûmeti ile Suriye Hükûmeti arasında görüşmelerin akamete uğradığını,

Millî Emlak Genel Müdürlüğü olarak görevlerinin Türkiye'deki Suriyelilerin el konulmuş varlıklarını yönetmek olduğunu ama Suriye'de Türk vatandaşlarının el konulmuş varlıklarının ne olduğunun ve bunların durumunun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce bilindiğini ancak henüz kesinleştirilmiş net bir bilgi olmadığını, Hükûmetin buradaki malları tasfiye sürecine sokmadığını, Suriyelilerin mallarına geçici olarak el koyduğunu,

Millî Emlak Genel Müdürlüğü'nün bu malları yönettiğini ve gelirlerini kendi hesaplarında kaydettiğini, karşılıklı mutabakata varılması hâlinde, Suriye'deki el konulan hakların geri verilmesi durumunda bütün bu malların verileceği şeklindeki argümanını sürdürdüğünü, dolayısıyla bu argüman gereği Suriyelilerin parasını dağıtmanın söz konusu olamayacağını, bu konuya ilişkin Dışişleri Bakanlığımızın söz konusu dağıtımın yapılması durumunda AİHM'de başka davalara neden olabileceği görüşünün kendilerine iletildiğini, bütçeden ödenek olarak öngörüp verme şeklindeki bir dağıtımın ise devletin bir yükümlülüğü olmadığını, dolayısıyla devlet bütçesinden bir harcama yapmayı gerektirecek bir husus olmadığı için gerek Bütçe Genel Müdürlüğü gerek Bakanlık Hukuk Müşavirliğinin bu yönde bir ödeme yapılamayacağını öngördüğünü, bunun pratik olarak uygulanabilmesinin de imkânsız olduğunu, çünkü 1136 dosyada bir mutabakat olduğunu ama bu mutabakat sonucunda kişilerin nasıl bir taşınmazları olduğunun ve bunların değerlerinin ne olduğunun tam anlamıyla açıklığa kavuşturulması gerektiğini, mirasçılarının bile belli olmadığını,

Hükûmetin uyguladığı politikaları da sıkıntıya sokacağı için bu yöndeki görüşlerini Başbakanlığa intikal ettirdiklerini, Başbakanlığın da bir düzenleme yapılmaması yönündeki görüşlerini Kamu Denetçiliği Kurumuna intikal ettirdiğini, dolayısıyla kendilerinin şu aşamada düzenleme yapılmaması gerektiğine, bir miktar daha beklenip sonrasında bu kaybedilen hakları fazlasıyla oradan alma yönünde gayretlerin sürmesi taraftarı olduklarını

ifade etmiştir. Konu ile ilgili olarak Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcisi de Kurum olarak gerek içerisinde bulunduğumuz uluslararası konjonktür gerekse de ulusal dış politikamız çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından sunulan gerekçelerin çok ayrıntılı, açıklayıcı ve makul olduğunu ifade etmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığını temsilen katılan Daire Başkanı Faruk GÖZÜBÜYÜK Özetle; bir şikâyetçinin TÜRMOB tarafından yapılmış olan yeminli mali müşavirlik sınavından almış olduğu notun düşük olduğuna ve daha yüksek not alması gerektiğine ilişkin itiraz ile ilgili söz almıştır.

Faruk GÖZÜBÜYÜK; 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile serbest muhasebeci, mali müşavir ve yeminli mali müşavirlerin çalışma usul, esaslarının, seçilmesinin, yetiştirilmesinin ve sınavlarına ilişkin usul ve esasların düzenlendiğini, Maliye Bakanlığının bu konudaki yetkisinin, yeminli mali müşavirlik sınavının yapılmasına ilişkin komisyonun oluşturulmasına, itiraz olması ve bu itirazların yargı merciine intikal etmesi durumunda oraya vergi incelemesini yetkili bir eleman tayinine ilişkin olduğunu, dolayısıyla, yeminli mali müşavirlik sınavının 3568 sayılı Kanun çerçevesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu ve meslek örgütü olan TÜRMOB'a verildiğini, dolayısıyla sınavın sevk ve idaresinin yapılacak olan itirazların nihayete erdirilmesinin TÜRMOB tarafından yapıldığını, şikâyetçinin sınavına ilişkin sınav süreci devam ederken almış olduğu sınav notuna ilişkin itirazını ilettiğini, bu itiraza ilişkin TÜRMOB'un yönetmelik çerçevesinde gerekli olan değerlendirmeyi yaptığını, bu değerlendirme sonucu çıkan sonucu hem şikâyetçiye hem de Kurumlarına bildirdiğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararının ulaşmasından önce konu ile ilgili dava açıldığı için tavsiye kararına uyulamayacağı şeklinde yanıt verildiğini, ayrıca şikâyetçinin yeniden sınava girme haklarını kullanmak suretiyle sınava girdiğini ve şu anda yeminli mali müşavirlik belgesi almaya hak kazandığını

ifade etmiştir.

Maliye Bakanlığı Personel Genel Müdürü Vekili Zekeriya KARAKOÇ; Maliye Bakanlığında şu anda defterdarlık uzmanı ve uzman yardımcısı kadrosuna atanan, önceki unvanları muhasebe ve millî emlak denetmeni olan personelin statülerinde ve mali haklarında bir kayıp olduğu gerekçesiyle 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ya da o döneme ilişkin yapılan kanun hükmünde kararnamelerle getirilen düzenlemeler ışığında vergi müfettişliği ya da maliye uzmanlığı kadrolarına atanma taleplerine ilişkin söz almıştır.

Zekeriya KARAKOÇ özetle; 2011 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile kamunun daha iyi organize edilmesi, teşkilat yapısı düzenlenmesi amacıyla Maliye Bakanlığında başlıca vergi incelemesi ya da kamu gelirlerinin denetiminin tek çatı altında birleştirildiğini, bunun dışında Maliye Bakanlığında mevcut olan 8 unvanın Maliye Uzmanlığı adı altında birleştirildiğini, taşra boyutunda yer alan denetmenlerin defterdarlık uzmanı adı altında birleştirildiğini, kaldırılan unvanların aylık özlük haklarının aynen korunduğunu bu konuda herhangi bir mağduriyetin söz konusu olmadığını, Anayasa Mahkemesinde aynı konuda dava açıldığını ve Anayasa Mahkemesinin iptal ya da yürürlüğün durdurulması kararı

vermediğini, idari yargı nezdinde de haklılıklarının teyit edildiğini belirtmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı Vekili Murat YAZICI özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına yönelik, kendi yetki ve sorumluluk alanları ile ilgili ikincil mevzuat kapsamında uygun gördükleriyle ilgili düzenlemeler yaptıklarını, kanun değişikliği gerektiren hususlarda belli girişimlerde bulunduklarını ve bazı tavsiye kararlarında muhtelif sebeplerle karşı çıktıkları hususlar olabildiğini ancak Kamu Denetçiliği Kurumuna cevap vermedikleri bir hususun olmadığını, Sosyal Güvenlik Kurumuna yılbaşından itibaren 36 iş gününde yaklaşık 4 milyon 200 bin evrak girişi olduğunu bunun da günde 116 bin evraka denk geldiğini dolayısıyla iş yüklerinin oldukça fazla olduğunu, bu durumda bazı gecikmelerin olmasının da makul kabul edilebileceğini, Kamu Denetçiliği Kurumundaki görevlilerle yapılan görüşmelerde Kurumun reaksiyon süresinden duyulan memnuniyetin ifade edildiğini bununla birlikte Kamu Denetçiliği Kurumu kurulduktan sonra Kurumla yapılacak yazışmaları usul esasa bağlamak için bir genelge çıkardıklarını, burada verilecek cevaplar ile ilgili usulleri belirlediklerini ve bu alanda ilk olduklarını dile getirmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi, Sigorta Primleri Genel Müdürü Ahmet AÇIKGÖZ özetle;

Rıza OCAK adlı vatandaşın 1990 ve 1994 yılları arasında Polis Akademisinde geçen süreleri borçlanmasına ilişkin bir talebi ile ilgili olarak; Polis Akademisinde 2008 öncesi dönemlerde okuyanların bu dönemleri sadece borçlanma hakları olduğunu, 2008 sonrasında yapılan düzenlemeyle bu durumda olanların sosyal güvenliklerinin kurumları tarafından sağlanmaya başlandığını, dolayısıyla 2008 öncesi bu okullarda okuyanların kendi adlarına gerek sigorta hissesini gerekse işveren hissesini kendileri ödeyerek borçlanma haklarının olduğunu, geçici 4'üncü maddeye göre sosyal güvenlik reformunun yürürlüğe girdiği tarihten önce memur olanların, geçici 4'üncü maddeye tabi olduğunu, borçlanma talebinde bulunan kişinin borçlanma tarihinde 4/C denilen kamu görevlisi olarak çalışıyor olma şartına bağlı olduğunu, dolayısıyla burada şahsın borçlanma tarihinde, yani 5.4.2013 tarihli dilekçesini verdiği tarihte kurumundan ayrılmış olduğunu, haliyle aktif 4/C çalışanı olmadığı için de Kanunun şartlarını yerine getiremediğinden borçlanma talebini kabul edemediklerini, ancak burada bir kanuni düzenleme olması kaydıyla bu borçlanmayı kabul edebileceklerini belirtmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi, Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürü Gökay AKCAN özetle;

Oruç BAŞAR isimli emekli bir Bakanlık İl Müdürünün kendisine emekli aylığının bağlanmasında hata olduğunu iddia ederek, eksik ödenen miktarın faiziyle kendisine

ödenmesini talep ettiğini, Oruç BAŞAR'ın 1993 yılında Bakanlık İl Müdürlüğü yapmış olmakla birlikte, mühendis kadrosuyla emekli edilen bir kişi olduğunu, 1997 yılında Kanunda yapılan bir değişiklikle makam tazminatının Bakanlık İl İdare Kurulu üyesi olmayan Bakanlık İl Müdürleri için artı bin olarak kabul edildiğini, şahsın bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, 1997 yılında emekli olduğu için bu hükmün kendisine uygulanamadığını ve 2010 yılına kadar herhangi bir müracaatı olmadığını, 2010 yılında Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat ettiğini, müracaat tarihinden itibaren, geriye doğru beş yıllık zaman aşımı süresi içerisinde, makam tazminatından ve görev tazminatından kaynaklanan aylık artışlarının kendisine ödendiğini, şikâyetçinin 2005 ila 2010 yılı arasında ödenen tutarın faiziyle kendisine ödenmesine ilişkin bir talebinin olduğunu, gerek 5434 sayılı Kanun'un 117'nci maddesinde gerek 5510 sayılı Kanun'un 96'ncı maddesinde Kurumun bu şekilde yapmış olduğu ödemeler nedeniyle faiz ödenmesine ilişkin bir hüküm bulunmadığını, dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına verdikleri cevapta bu konuda yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade ettiklerini,

Mustafa Selim DALDAL isimli polis memurunun, 2008 yılında Meclis Başkanının katılacağı bir düğün merasiminde güvenliği temin etmek maksadıyla görevlendirildiğini ve lavaboya gittiği sırada, tabancasını yere düşürdüğünü tabancanın patladığını ve kendisini yaraladığını ve 5434 sayılı Kanun'da öngörülen "tütün yardımı" diye bilinen ek ödemeden yararlandırılmasını talep ettiğini, şikâyetçinin kendisine o dönemde yürürlükte olan 5434 sayılı Kanun'un 79'uncu maddesinde normal vazife mahallerine ek "tütün ikramiyesi" adıyla bilinen ödemenin yapılmasına ilişkin bir hükmün olmadığını, 2013 yılında 6495 sayılı Kanun ile tüm vazife mahallerinde tütün yardımından istifade edilmesinin öngörüldüğünü ve 2013 yılı Ağustos ayından itibaren ek ödemeyi ödediklerini, 2008 yılından 2013 yılına kadar olan süredeki döneme ilişkin ödemesinin verilmesine yönelik tavsiye kararına Kanunda açık hüküm bulunmadığı için uyamayacaklarını bildirdiklerini,

Yekta GÜLHAN isimli vergi denetmeninin, 646 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle vergi müfettişi kadrosuna atandığını, Kamu Denetçiliği Kurumuna müracaat ettiği tarihten sonraki süreçte 2 tane idari davası olduğunu, dolayısıyla söz konusu idari dava sonuçlanmadan Kamu Denetçiliğinin tavsiye kararına uyamayacaklarını, 2, 4 ve 18 numaralı tavsiye kararlarının faizle ilgili hususlar olduğunu ve bu konuların yasal düzenleme yapılması suretiyle çözümlenebileceğini,

5'inci ve 10'uncu tavsiye kararlarının prim ödeme gün sayıları aynı olmasına rağmen, aylıklarının farklı olduğu konusunda ileri sürülen iddialar ile ilgili olduğunu, Anayasa Mahkemesinin 2009 yılında vermiş olduğu bir kararda, "Prim ödeme gün sayılarının salt eşitliği aylıkların aynı olmasını gerektirmez." ifadesinin ve "eşitlikten söz edilemez" ibaresinin

olduğunu, eşitlikten söz edilebilmesi için aynı prim ödeme gün sayılarının, aynı prime esas kazancın, yaşlılık aylığını talepte bulunduğu tarihin, yaşın ve talepte bulunduğu tarihte yürürlükte bulunan kanunların da eşit olmasının gerektiğini, dolayısıyla farklı tarihlerde, farklı prime esas kazançlar üzerinden emeklilik talebinde bulunanların aylıklarının farklı olmasının doğal olduğunu,

Cihat ATALAR isimli down sendromlu bir şikâyetçinin vasisinin talebiyle ilgili kendilerine ilk gelen belgelerde Akdeniz Üniversitesinden düzenlenen raporun olmadığını, Kamu Denetçiliği Kurumunun resen ilgiliyi hastaneye sevk ettiklerini, hastaneden aldıkları raporun dosyalarında olmadığını, bu raporun kendilerine intikal ettirilirse bu raporu tekrar inceletip ona göre değerlendirme yapacaklarını bildirdiklerini, ilgili şahıstan raporu aldıklarını, Sağlık Kurulunun raporu incelediğini ve bu kişinin malul olduğuna karar verildiğini ve söz konusu tavsiye kararına uyulmuş olduğunu,

16 numaralı tavsiye kararında aylık bağlama sistemlerindeki bir hata nedeniyle bir konunun ileri sürüldüğünü, kendilerinin Kamu Denetçiliğine yazdıkları yazıda da tavsiye kararına esas bilirkişi raporunun hatalı olduğunu ifade ettiklerini, kendi hesaplamalarının doğru olduğunu, dolayısıyla bilirkişi raporunda esas alınmış olan tavsiye kararına bu nedenle uyamayacaklarını

ifade etmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi Sigorta Primleri Genel Müdürü Ahmet AÇIKGÖZ özetle;

6'ncı sıradaki tavsiye kararının doğum borçlanmasıyla ilgili olduğunu, 2014 yılında yapılan değişiklikle 3 çocuğa kadar, daha önce 2 çocuğa kadar olan doğumlarda ve doğumlardan sonraki iki yıllık sürede kadının çalışmaması kaydıyla yapılabilecek bir borçlanma olduğunu, burada bir kadının doğumdan önce çalışmasının ve sigorta numarasının olmasının şart olduğunu, dolayısıyla, sigortalı olmadan önce yapılan doğumların borçlanma kapsamının dışında olduğunu, tavsiye kararına uyulması için kanun değişikliği gerektiğini, hukuka uygunluk anlamında yaptıklarının doğru olduğunu, hakkaniyete uygunluk anlamında belki erkeklerdeki askerlik borçlanması türü bir borçlanma yapılabileceğini,

7 numaralı tavsiye kararında bir müteahhidin yapmış olduğu bir inşaat ile ilgili bildirimlerin bir kısmını bildirge vermek suretiyle oradaki hem sigortalılık hizmetlerini hem de primlerini iptal ettirmek istediğini, bu tür durumlarda konunun incelemeye alınmadan kabul edilmediğini, konunun bir denetmene havale edildiğini, denetmenin işverenin bildirmiş olduğu döneme ilişkin bir çalışma olmadığını tespit ettiğini, bu tespitten sonra da sigortalıların hizmetlerinin de iptal olduğunu, Ahmet DULKADİR'in o dönemde boyacı olarak çalıştığını ifade etmekle beraber, denetim raporunda o dönemde inşaatta bir çalışma olmadığından bahisle

o dönem çalışmalarının fiilî olmaması nedeniyle kabul edilmesinin imkânı olmadığı üzerine rapor yazıldığını, Ahmet DULKADİR'in çalışmalarıyla ilgili bir tespit yapılamaması nedeniyle bu iddiasını kabul edemediklerini,

8 numaralı tavsiye kararında ise bir askerlik borçlanmasının söz konusu olduğunu, 2005 yılında SSK'ya emeklilik müracaatında bulunan bir vatandaşın 1993 yılında yapmış olduğu askerlik borçlanmasında o dönemde BAĞ-KUR hizmetlerinin de olduğunun ortaya çıktığını, dolayısıyla, BAĞ-KUR hizmetinin olduğu dönemde askerlik yapmış olursa o dönemi borçlanamayacağını, bunun 2005'te fark edildiğini, 2005 yılında emeklilik müracaatında 1993 yılında BAĞ-KUR hizmeti görüldüğü için kişinin askerlik borçlanmasının iptal olduğunu, fakat bu süre içerisinde on iki sene geçtiği için o zamanki ilgili mevzuata göre de on yıl geçmemişse yersiz alınan primlerin iadesi söz konusu olduğundan, bu primin iadesi imkânının da fiilen ortadan kalktığını,

9 numaralı tavsiye kararında ise bir vatandaşın 5458 sayılı Kanun'a göre borçlarını yapılandırdığı, 2007 yılının Şubat ayının ödemesini 2008 Aralık ayına kadar ödemesi gerekirken 30 Haziran 2009'da ödediği için, kanuna açıkça bir muhalefet söz konusu olduğundan o yapılandırmaların bozulduğu fakat o dönemde bozulan borçlar için 6552 sayılı Yasa'yla primlerini tekrar yapılandırdığı için dosyanın şu an konusuz kaldığı,

11 numaralı tavsiye kararında, önceden BAĞKUR hizmetlerinin vatandaşların getirmiş olduğu belgeler çerçevesinde basamaklara göre tespit edilip bunun üzerinden tahakkuk ettirildiğini ancak kurum hatasından kaynaklanan nedenlerle vatandaşın basamağını bir düşük basamak tespit edildiğini, primlerinin de ona göre düşük hesap edildiğini, hatanın fark edilmesiyle vatandaşa eksik miktarların alınması gerektiğinin ifade edildiği ayrıca konu ile ilgili bir kanuni düzenleme yaptıklarını, kişinin kendi beyanından kaynaklanmayan, kurum hatasından kaynaklanan yersiz prim tahsilatlarında kişiye tebliğ edildiği tarihten itibaren gecikme cezası ve zammı alınacağını, öncekilerin parasını vatandaştan istenmeyeceğini,

15 numaralı tavsiye kararı ile ilgili olarak, bir kişinin gerek 4/A gerek 4/B gerekse 4/C emeklisi olması durumunda 4/B kapsamında yani bir iş yeri açarsa, şirket ortağı olursa bunların maaşlarından yüzde 15 sosyal güvenlik destek primi kesildiğini, fakat bazı vergi mükelleflerinin ya da bazı şirket ortaklarının aktif olarak vergi mükellefi olmalarına rağmen, bu işi yapmadıklarını, buna ilişkin bir düzenleme yaptıklarını, vergi dairelerinden alacakları belgelerle aktif olarak o işi yapmıyorlar ise vergi mükellefiyetleri de devam etse bile o dönemlere ilişkin sosyal güvenlik destek primi tahakkuk ettirilmediğini, yani maaşlarından kesinti yapmadıklarını, daha önce yapılmış olan kesintilerin de iade edildiğini

ifade etmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi Genel Sağlık Sigortası Genel Müdür Yardımcısı Op. Dr. Alper SÜZEN özetle;

Çölyak hastalığı, tedavi ödemesinin yapılmaması hakkındaki 17'nci tavsiye kararı ile ilgili olarak, çölyak hastalarına yaptıkları bir ilaç tedavisi olmadığını, bu hastaların glütensiz gıdaları almalarını sağladıklarını, yaşlarına göre aylık belli miktarda para yardımı yaptıklarını, şikâyetçinin raporunun süresi dolduğunu ve altı ay boyunca da tekrar başvurmadığını, raporunu almadığı için de bu hastanın ödemesinin yapılamadığını, talebin bu hastalığın kronik olmasından dolayı tekrar rapor istenmesiyle alakalı olduğunu, bu konuyla alakalı tekrar bilimsel komisyonu topladıklarını, burada taleplerinin raporların süresinin iki seneye çıkartmak olduğunu ancak hastaların takip ve kontrol edilemeyeceği gerekçesi ile bu sürenin kısaltılmasına karşı çıkıldığını, bilimsel komisyonun bu görüşünden dolayı rapor süresini veya raporun kaldırılmasını sağlayamadıklarını ve Kamu Denetçiliğinin bu tavsiye kararına uyamadıklarını,

20 numaralı tavsiye kararının diş hekimliğiyle alakalı olduğunu, ortodontik tedavileri paket program hâlinde ödediklerini, bunun da Sağlık Uygulama Tebliği'nde karşılığının olduğunu, şikâyetçinin üniversiteye başvurduğunu, üniversitenin Sağlık Uygulama Tebliği'nde olmayan bir işlem yaptığını beyan ederek şikâyetçiden para istendiğini, kendilerinin Kurum olarak bunu ödediklerini dolayısıyla sigortalıdan böyle bir talepte bulunulamayacağını üniversiteye söylediklerini, Kamu Denetçiliği Kurumunun hem üniversiteye hem de Kurumlarına tavsiye kararı verdiğini, kendilerine Sağlık Uygulama Tebliği'nde bu maddenin açıklama kısmının olduğunu ama daha detaylı açıklanırsa daha iyi olacağının tavsiye edildiğini ve bu tavsiyelere uyacaklarını

ifade etmiştir.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı temsilcisi Genel Sekreter Yardımcısı Nurettin ÇOBANOĞLU özetle;

Yükseköğretim Kurulunda özellikle yurt içi denkliklerle ilgili yapılan çalışmalarda Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Yürütme Kurulu veya Genel Kurul tarafından uygulama yapıldığını, alacakları kararları ilk önce Üniversitelerarası Kurula gönderdiklerini, oradan aldıkları cevap üzerine kendi kararlarını oluşturduklarını,

1'inci tavsiye kararı ile ilgili Hüseyin SEZEN adlı vatandaşın 2013 yılında yapılan Seviye Tespit Sınavının hatalı olduğuna dair itirazının Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından da ayrıca denetlendiğini, sınavla ilgili genel olarak yapılan bir yanlış olmadığını, sadece 23'üncü sorunun hatalı olduğunun belirtildiği, zaten şikâyetçinin 50 puan alması gereken sınavda 22 puan aldığından olumlu cevap olarak verilse dahi artı bir katkı sağlamayacağını,

Teknik Öğretmenler İçin Mühendislik Tamamlama Programı Giriş Sınavına, Teknik

Eğitim Fakültesi bölümlerinden olan, yapı ressamlığı öğretmenliği, yapı tasarımı öğretmenliği ve hazır giyim öğretmenliği alanlarından mezun olanların dâhil edilmemesi ile ilgili olarak 3795 sayılı Kanunda bu konunun sadece "mühendis" unvanıyla ilgili olduğunu, yapı ressamlığı öğretmenliğini ve yapı tasarımı mimarlığını da ilgilendirdiğini ve hazır giyim mühendisliğinin de hangi mühendisliğin altına konulacağı konusunun tartışmalı olduğunu ve bu konuyla ilgili YÖK'te bir çalışma yapıldığını,

YÖK'ün Teknik Öğretmenler için Mühendislik Tamamlama Programı kapsamında belirlenen müfredatın üniversite tarafından % 50 oranında artırılması kararının hukuka uygun olmadığı belirtilerek müfredat programının hukuka uygun olarak yeniden düzenlenmesi konusundaki tavsiye kararı ile ilgili olarak kendilerinin Üniversitelerarası Kurulun görüşünü alarak yüzde 50 artırılabileceğine karar verdiklerini ve konunun tamamen Üniversite Senatosunun yetkisinde olduğunu,

Mühendislik Tamamlama Programı kapsamında kayıtlı olduğu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünün ikinci öğretiminde 3 ve 4. sınıf olmaması nedeniyle ikinci öğretim mühendislik tamamlama programı öğrencilerinin derslerini birinci öğretim öğrencileri ile birlikte ya da 2014-2015 eğitim-öğretim yılında almaya yönlendirilmesi dolayısıyla eğitim hakkını kullanamamaktan kaynaklanan mağduriyetin giderilmesi talebi hakkındaki tavsiye kararı ile ilgili olarak kendilerinin ikinci öğretimde 3'üncü ve 4'üncü sınıf eğitimi olmayan konularda örgün öğretimle bu eğitimin devam etmesine dair kararlar aldıklarını ve uygulamanın devam ettiğini,

Hava Astsubay Meslek Yüksekokulu ön lisans mezuniyeti sonrası dikey geçişle Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde lisansını tamamlayan şikâyetçinin, ön lisans ve lisans not ortalamalarının birleştirilerek lisans not ortalamasının yeniden hesaplanması talebi hakkında Anadolu Üniversitesinin zaten bu konuyu uyguladığını ve uygulama yetkisinin de Anadolu Üniversitesinde olduğunu,

Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulundan mezun olan şikâyetçinin, üzerinde "uzaktan eğitim" ibaresi bulunan diploma alması ve ardından Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulunun kapatılarak Gazi Üniversitesi Meslek Yüksekokuluna devredilmesi nedeni ile 01.8.2014 tarihi itibari ile verilecek diplomalarda "uzaktan eğitim" ifadesi olmaksızın sadece "Gazi Üniversitesi Meslek Yüksekokulu" yazılması ile haksızlık oluştuğu iddiası ile ilgili olarak okul kapatıldığı için mecburi olarak yeni okul adıyla diploma vermek zorunda olduklarını,

Teknik Öğretmenler İçin Mühendislik Tamamlama Programı" kapsamında kayıtlı olduğu İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya-Metalürji Fakültesinde derslerin geç başlatıldığını, belirlenen ders sayısının YÖK'ün belirlediği ders sayısından yüksek olduğunu ve zorunlu

tutulan bazı dersleri daha önce Teknik Eğitim Fakültesinde okurken aldığını belirtmek suretiyle konunun YÖK'ün belirlediği esaslar çerçevesinde düzenlenmesi ve daha önce aldığı derslerden muaf tutulması talepleri hakkında muafiyet uygulamalarının söz konusu olmadığını, bununla ilgili alınan genel kurul kararının olduğunu ve bu müfredatın belirlenmesi kısmının üniversitelere ait olduğunu,

Mühendislik Tamamlama Programı kapsamında kayıtlı olduğu Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünde derslerin Türkçe verilmesini ve program kapsamında zorunlu tutulan bazı dersleri daha Teknik Eğitim Fakültesinde okurken aldığı için söz konusu derslerden muaf tutulma talebi hakkında İngilizce derslerinin Türkçe verilmesinin tavsiye edildiğini ama muaf tutulamadığını,

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının resmi web sayfasında ilan edilen 2014 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Tablo 1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları Başlığı altında yer alan, örgün/uzaktan eğitim adalet ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar ile açıköğretim adalet önlisans programı ile adalet meslek eğitimi önlisans programından mezun olanlar ile mezun olacaklar arasında hukuk fakültesi kontenjanları ve tercih açısından ikili bir ayrıma gidilmesini içeren "Bk. 900" koşulunun iptali talebi hakkında Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararı alındığını,

Afyon Kocatepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Seramik Mühendisliği Bölümünden 06.09.2006 tarihinde mezun olan şikâyetçinin, fark derslerini alması sağlanarak Malzeme Bilimi ve Mühendisliği diploması alabilme hakkına sahip olma istemi hakkında mezunlara yönelik fark dersleri vererek mezun olmayla ilgili bir uygulamanın bulunmadığını

ifade etmiştir.

Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı temsilcisi Birinci Hukuk Müşaviri Mustafa OKÇU özetle; "Bk. 900" koşulunun iptali talebi hakkında ÖSYM'nin sadece uygulayıcı kurum olduğu için bu konuda herhangi bir hükmünün, dahlinin ve inisiyatifinin olmadığını,

Yüzde 63 görme engelli olan şikâyetçinin ÖSYM'nin yaptığı sınavlarda elektronik büyüteç kullanma talebinin artık kabul edildiğini fakat bunu henüz bildirmediklerini çünkü kılavuza derç etmediklerini,

Bir şikâyetçinin 21 Temmuz 2013 tarihinde mühendislik tamamlama programı giriş sınavına nüfus cüzdanını kaybetmiş olması nedeniyle sınava kabul edilmemesi sonucu oluşan mağduriyetinin giderilmesi hususunda konunun nüfus müdürlüklerinin açık tutulmamasıyla ve nüfus cüzdanı dışında pasaport, ehliyet gibi başka belgelerle girebilmekle ilgili olduğunu, ÖSYM'nin 6114 sayılı Teşkilat Kanunu gereğince sınav güvenliği ve disiplini açısından sınav öncesinde, sınav sırasında ve sınav sonrasında belli kurallar koyabilme yetki ve sorumluluğuna

sahip olduğunu, kopya ve bir başkasının emeğini çalma girişiminin daha çok kendisi yerine bir başkasını sınava sokma fiilleriyle gerçekleştiğinin ortaya çıktığını, bunun tedbirlerini almak bakımından ÖSYM'nin gerekli yönetmelikleri Resmî Gazete'de yayımlamak suretiyle hayata geçirdiğini, 26 Eylül 2012 tarihli Adayların ve Sınav Görevlilerinin Sınav Binalarına Giriş Koşullarına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" maddesindeki, 3'üncü maddede "f) "Kimlik kartı"nda "Nüfus cüzdanı veya geçerlilik süresi olan pasaport ile bu belgelerin dışında sınavın ve sınav yapılacak merkezin özelliğine göre gerektiğinde ÖSYM tarafından geçerli kimlik belgesi olarak kabul edilebilecek belgeleri," tanımladığını, yani kimlik belgesi olarak da 5'inci maddenin (3)'üncü fıkrasına "Sürücü belgesi, meslek kimlik kartları ve benzeri belgeler, sınava giriş için geçerli kimlik belgeleri olarak kabul edilmez." denildiğini, ayrıca nüfus müdürlüklerinin kısmen açık olduğunu

ifade etmiştir.

5.5. Karma Alt Komisyonun 17 Mart 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyon Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN Başkanlığında toplanmıştır.

Yapılan görüşmelerin ardından Taslak Raporun kabul edilmesine toplantıya katılan milletvekillerinin oy birliği ile karar verilmiştir.

5.5. Karma Komisyonun 25 Mart 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon Başkanı Gönül Bekin ŞAHKULUBEY toplantı yeter sayısının bulunmasından sonra toplantıyı başlatmış ve gündemin tek maddesi olan Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporu hakkında Karma Alt Komisyon Raporunun görüşülmesine geçilmiştir.

Yapılan görüşme ve müzakerelerin ardından Komisyon Raporu, Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilerek katılan milletvekillerinin oy birliği ile kabul edilmiştir.

6-KARMA KOMİSYONUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon tarafından 04.02.2015 tarihinde kurulan Alt Komisyon bünyesinde Kamu Denetçiliği Kurumunun "2014 Yıllık Raporu" değerlendirilmiştir. Bu kapsamda; adı geçen raporla ilgili olarak Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçileri, Karma Komisyona ayrı ayrı sunum yapmışlar ve karşılaştıkları zorlukları aşma noktasında destek talep etmişlerdir.

Karma Alt Komisyon bu toplantılarda edindiği bilgiler, birçok kurumla yaptığı yazışmalar ve raporun ilgili bölümlerinin incelenmesi neticesinde bazı kamu kurum ve

kuruluşlarının kendilerine yönelik verilen "Tavsiye Kararları" doğrultusunda herhangi bir işlem tesis etmediklerini, verilen tavsiye kararlarına uyma noktasında gerekli özeni göstermediklerini ve "Ziraat Bankası Anonim Şirket" örneğinde olduğu gibi bazı kuruluşların da Kurumun denetim alanına girmek istemediklerini tespit etmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulması, teşkilat yapısını oluşturması ve faaliyetlerine başlamasıyla birlikte benzer işi yapan birçok kurumla ilişkilerini ilerlettiği ve ortak projeler yaptığı gözlemlenmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuruların yapıldığı TBMM İhtisas komisyonlarından olan Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile kurumsal düzeyde ilişkilerin güçlendirilmesi, tecrübe, bilgi ve deneyimin aktarılması Kuruma önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile Karma Komisyon arasındaki ilişki tarafların yararına sonuçlar doğuracaktır. Raporun incelenmesi neticesinde, bireysel başvuruların yapılabildiği ihtisas komisyonları ile Kuruma gelen başvuruların büyük çoğunluğunun aynı olduğu ve çözüm süreçlerinin de benzer olduğu görülmektedir. Benzer nitelikteki bireysel başvurularının sonuçlandırılması hususunda emek ve zaman tasarrufunu sağlamak, farklı işlem yapılması önündeki engellerin kaldırılması amacıyla ortak çalışma yapılması gerekmektedir. Kurumun sahip olduğu imkânlar, iş organizasyonu, kendine ait bütçesi ve her geçen gün daha da güçlenen nitelikli personel kadrosu, gelen başvurularla; daha etkin, verimli ve sağlıklı bir şekilde ilgilenmek ve hızlıca sonuca ulaştırmak bakımından yararlı olacaktır. Kurulacak işbirliği sayesinde Kurumun çözümünde zorluk yaşadığı ve toplumun büyük bir bölümünü etkileyen genellik arz eden konuların da parlamento desteğiyle aşılmasına çok önemli bir katkı sunacaktır. Yapılacak mevzuat değişikliği çalışmalarında bu hususların dikkate alınması kurumun etkinliğini artırmasını sağlayacaktır.

Yine bilindiği üzere, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 20'nci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildireceği, ilgili merciin ise, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma bildireceği ifade edilmiştir. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu hüküm çerçevesinde almış olduğu tavsiye kararlarına uymayan veya uymamakta ısrar eden kurumların ve onların yöneticilerinin hesap vermelerini sağlamak açısından parlamentonun desteği önemli olacaktır. Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan veya yeteri kadar ilgi duymayan ilgili kamu kurum ve kuruluşların üst düzey yöneticilerinin bu yıl ilki yapıldığı gibi Karma Komisyona çağrılması, uyuşmazlık konusu olan tavsiye kararlarına uymama gerekçeleri hakkında bilgi edinilmesi ve sorumluların dikkatinin çekilmesi Kurumun tavsiye kararlarını daha fazla uygulatma açısından yararlı

olacağı değerlendirmektedir.

Yıllık Raporda, Kurumun ulusal ve uluslararası temaslar neticesinde düzenlediği raporların birer nüshasını bilgilendirme amacıyla ilgili paydaşlara gönderildiği ifade edilmektedir. Örneğin, Kurumun azınlık temsilcileri ile yaptığı temaslar neticesinde hazırladığı yazıyı; TBMM Başkanlığına, Başbakanlığa, Adalet, Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarına gönderdiği ifade edilmektedir. Kurumun parlamentoyu bilgilendirme ihtiyacı duyduğu konularda Karma Komisyonun da söz konusu temaslardan ve elde edilen neticelerden haberdar edilmesi yerinde olacaktır. Bu bağlamda Kurumun hazırladığı özel raporları ve ulusal ve uluslararası temaslardan elde ettiği neticeleri Karma Komisyonla paylaşması yararlı olacaktır.

Yukarıda özetle yapılan açıklamalar doğrultusunda Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporu ve Kurumun daha etkin olmasına yönelik tespit edilen hususlar bir sonraki başlık altında derlenmiştir.

7- KARMA KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Karma Komisyon yaptığı inceleme ve çalışmalar neticesinde, önceki yıla ilişkin tespitlerini benimsemiş ve bu yılki Rapora ilişkin görüş ve önerilerini üç başlık altında gruplandırmıştır. Bunlar Kurumun; idareyle olan ilişkilerine yönelik öneriler, Kurumun işleyişine yönelik öneriler ve yapılan denetimin daha etkin olmasına ve kurumsallaşmanın sağlanmasına yönelik mevzuat değişikliği önerilerdir.

7.1 Kamu Denetçiliği Kurumunun İdareyle Olan İlişkilerine Yönelik Öneriler

❖ Kamu Denetçiliği Kurumu ile idare arasında sürekli bir iletişim olması gerekmektedir. Gerek Kurumun sunumunda ve gerekse ilgili kurumların Karma Komisyonda yaptığı açıklamalarda Kurum ile idare arasında sağlıklı bir iletişim olmadığı izlenimi edinilmiştir. Özellikle, Kurumun bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların 6328 sayılı Kanunda öngörülen altı aylık süre içerisinde karara bağlanabilmesi için Kurumla ilgili idare içinde mevcut bir birimin irtibatlandırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Kurumun muhatap bulma sorununu çözmek açısından Başbakanlık tarafından bir idari düzenleyici işleminin yapılmasının yararlı olacağı, kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili bir birimin belirlenmesinin sağlıklı iletişim kurma, muhatap bulma ve geri bildirim yapılması açısından önemli ölçüde yarar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

❖ TBMM'de denetim faaliyetini yerine getiren ve dilekçiler tarafından bireysel başvuru yapılabilen ihtisas komisyonları (Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu vb.) gerektiğinde bu başvuruları herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın gerekli incelemelerde

bulunmak üzere, bazı ülke uygulamalarında olduğu gibi Kamu Denetçiliği Kurumuna gönderebilmelidir. Kamu Denetçiliği Kurumu da çözümünde sıkıntı yaşadığı ve genellik arz eden toplumsal konularda yıllık faaliyet raporu beklemeksizin Karma Komisyon gündemine taşıyabilmelidir.

❖ Kamu Denetçiliği Kurumunun bilinirliliğini ve işlevini artırmak amacıyla idareden kaynaklanan hak ihlallerinde herkesin Kuruma başvurulabileceğine ilişkin bilinçlendirme ilkokullardan başlayarak eğitim sürecinin bir parçası haline getirilmelidir. Bu çerçevede, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak projeler üretilmelidir.

7.2 Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler

❖ 6328 sayılı Kanunda Kurumun ana hizmetlerini yerine getirmede yardımcı olacak ve danışma faaliyetlerini sunacak diğer alt birimler ayrıntılı olarak tanımlanmamıştır. Bu bağlamda Devlet Personel Başkanlığı ile birlikte ortak bir çalışma yapılarak Kurumun organizasyon yapısının gözden geçirilmesi yerinde olacaktır.

❖ Kamu Başdenetçisi, 6328 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) alt bendi gereğince gerek gördüğü konularda Kurumun yıllık raporunu beklemeksizin zaman zaman hazırladığı ve kamuoyuna duyurduğu özel raporlarının birer nüshasını Meclis Başkanına sunduğu, ancak asıl ilgili olan Karma Komisyon Başkanlığına herhangi bir bildirimde bulunmadığı görülmüştür. Söz konusu özel raporların Karma Komisyon Başkanlığına bildirilmesi, Komisyon üyesi milletvekillerin bilgilendirilmesi özel raporun sahiplenilmesi ve takibi açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kuruma yapılan şikâyet sayıları incelendiğinde; 2013 yılında 7.638, 2014 yılında ise 5.639 adet başvuru yapıldığı görülmektedir. Bu durum şikâyet başvurularında kayda değer bir azalmanın olduğunu göstermektedir. Ancak, Yıllık Raporda ve Kamu Başdenetçisinin Karma Komisyonda yaptığı sunumda Kurumun ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmasına yönelik basın ve halkla ilişkiler çalışmaları ve uluslararası birçok proje ve ziyaret gerçekleştirildiği, tanıtım filmleri hazırlandığı, kamu spotlarının televizyonlarda yayınlandığı, ayrıca internet sitelerinin kullanıcı dostu haline getirildiği, özellikle sosyal medyanın oldukça etkin bir şekilde kullanıldığı ifade edilmektedir. Bu çerçevede artan tanıtım faaliyetlerine karşın başvuru sayısındaki düşüşün irdelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

❖ Kamu Başdenetçisi yaptığı sunumda bilirkişi müessesesi ile ilgili birçok sıkıntı yaşadıklarını, özellikle 6328 sayılı Kanunda belirlenen ücretin nitelikli bilirkişilerinin seçimini zorlaştırdığını ve kimsenin belirlenen meblağlarla çalışmak istemediğini ve bu ücretin mahkeme bilirkişilerinde olduğu gibi düzeltilmesini talep etmişlerdir. Buna karşılık sunum

yapan diğer kamu kurumları da bilirkişi seçim yöntemine itiraz etmişler ve seçilecek kişilerin daha dikkatli ve işin ehli kişilerden olmasını, objektif kriterler çerçevesinde kurumların da görüşleri alınarak belirlenmesini ve bu listelerin sürekli güncelleştirilmesi için kıstaslar oluşturulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gerek Kurumun görüşü ve gerekse ilgili kurumların ifadelerinden anlaşıldığı kadarı ile bilirkişi müessesinin başta ücret hakkı olmak üzere seçim ve işlevinin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

❖ Tavsiye kararlarının analiz edilmesi, kanun veya idarenin yapabileceği ikincil mevzuat (tüzük, yönetmelik, genelge vb.) konusu olanların ayrılması, Kurumun tavsiye kararına gerek kalmaksızın dostane çözüm yoluyla çözülen sorunların sonuç oranlarının belirtilmesi, tavsiye kararları üzerine ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından verilen cevapların Kurumca yeterli görülmesi halinde bu durumun da ayrıca belirtilmesi gerektiği değerlendirmektedir. Bu bağlamda, Kurumun verdiği tavsiye kararların içerikleri netleştirilmeli ve tavsiye kararları kategorik bir ayrıma tabi tutularak bu husus uygulanma oranına yansıtılmalıdır.

❖ Kurumun ulusal ve uluslararası yaptığı konferanslar olumlu görülmekle birlikte benzer çalışmaların örnekleme yoluyla yurdun değişik bölgelerinde de yapılması Kurumun benimsenmesine önemli katkı sağlayacaktır. Böylece, yereldeki vatandaşlar arasında doğan herhangi bir sorunu uzlaşı kültürüyle çözme konusundaki yüzyıllarca devam eden uygulamaları ve teamüllerini kendi uygulamalarına aktarma imkânı sağlama açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun sunumundan da anlaşıldığı kadarıyla çocukların da başvuru yapabilmesi için kurulan internet sitesi gibi benzer uygulamaların Kurumun imajına olumlu katkı yaptığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Kurumun özellikle, çocuklar ve diğer dezavantajlı gruplar lehine yapacağı pozitif ayrımcılık uygulamaları desteklenmelidir.

❖ Kurumun, Anayasa'dan ve 6328 sayılı Kanundan almadığı "Ombudsman" unvanını yurt içi yazışmalarında kullandığı tespit edilmiştir. Kurumun 6328 sayılı teşkilat kanunundan almadığı bir yetkiye rağmen iç yazışmalarında "Ombudsman" unvanını kullanmaması gerektiği değerlendirmektedir. Daha iyi bir isimlendirme hususunda gerekli çalışmaların yapılması amacıyla Türk Dil Kurumu ile görüşülerek unvan ve isimlendirme karmaşasına son verilmelidir. Bununla birlikte yurt dışında ve uluslararası yazışmalarda ise birçok ülkede kullanılan "Ombudsman" isminin kullanılmasına devam edilebileceği değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun, 6328 sayılı Kanun gereğince inceleme yapılamayacağı belirtilen istisnaların nasıl uygulanacağına ilişkin açıklayıcı çalışmaların yapılması yararlı olacaktır. Bu bağlamda, örneğin, yargı işlemleri ve sırf askeri nitelikteki faaliyetlerin belirlenmesine ilişkin objektif kriterlerin belirlenmesi ve bu kıstasların ilan edilmesi gereksiz başvuruların yapılmasının önüne geçmesini sağlama açısından önemli olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun, aldığı tavsiye kararlarını uygulayan, bilgi ve belge talepleri konusunda zamanında geri bildirimde bulunan idareler teşvik edilmeli, yöneticileri ise takdir edilerek ödüllendirmelidir. Etkinlik ve caydırıcılığı artırmak amacıyla, Kurumun bilgi ve taleplerini yerine getirmeyen veya geçerli bir sebep ileri sürmeksizin tavsiye kararlarını uygulamayan idareler ve yöneticileri teşhir edilerek kamuoyuna duyurulmalıdır

❖ Kurumun 2013 Yıllık Raporunda arzuladığı res'en hareket etme isteği, bu yılki raporunda da devam etmektedir. Kurumun bazı konularda res'en hareket etme isteğinden ziyade, başvurularda her koşulda idareye başvurulma şartı aranması ilkesi terk edilerek somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir. İdari başvuru yolarının tüketilmesi koşulu geniş yorumlanmalıdır. İdarenin tutumu, davranışı ve eylemin sonuçlarının telafisi mümkün olmayan haller, çocuk hakları, dezavantajlı gruplar ile idareye başvurmasının gereksiz olduğu hallerdeki başvurular için öncelikle idareye başvuru yapılması şartı aranmamalıdır. Bu tür başvuruların hızlı ve etkin sonuçlandırılmasına ilişkin çalışma yapılması Kuruma olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

❖ 2013 Yıllık Raporunda yer alan bazı taleplerin; örneğin özel hukuk tüzel kişilerinin Kanunda açıkça tanımlanması talebinin, 2014 Yıllık Raporunda yer almadığı görülmektedir. Bu bağlamda Kurumun hazırlayacağı Yıllık Raporlar arasında illiyet bağının olması hem ülkemizdeki vatandaş-idare ilişkisinin serüvenini göstermeye faydalı olacağı hem de Kurumun hafızasının oluşumuna katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7.3 Mevzuat Değişikliği Önerileri

❖ Kurumun, gerek Karma Komisyon nezdinde ve gerekse başka kurumlar nezdinde sıklıkla dile getirdiği 6328 sayılı Kanuna ilişkin itirazların, parça parça değil Kurumun teşkilat yapısı, işleyişi, personelin durumu, seçim süreci, yıllık raporun hazırlanması, görüşülmesi ve Resmî Gazete'de yayımlanması, etkinliğin artırılması gibi hususların bir bütün olarak yeniden ele alınması amacıyla, Kamu Denetçiliği Kurumunun kurumsallaştığı iyi ülke uygulamalarından da hareket edilerek bir mevzuat tartışma/oluşturma çalıştayı yapılması, bu çalışma sonucundan çıkan taslağın ilgili kurumların görüşüne sunulması ve akabinde ortaya çıkacak metnin yasalaşmasının daha etkin bir Kurumun oluşturmasına önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

❖ 6328 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikte özellikle; iyi yönetişim ilkesine yer verilmesi, psikolojik etki de oluşturan Kanunun ilgili hükmündeki "Öneri" yerine "Tavsiye" ibaresinin tercih edilmesi, şikâyetlerin arabuluculuk yoluyla çözülebileceği konusunda Kuruma yetki verilmesi, tavsiye kararları doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı idareye

veya kamu görevlisi aleyhine herhangi bir idari ve hukuki sorumluluğa gidilemeyeceğinin hüküm altına alınmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun, 6328 sayılı Kanunda yapılmasını istediği değişlikler arasında yer alan, yargı erki ve yargı sürecini doğrudan etkileyen; dava açma ve açılan davalara katılma yetkisi ile istinabe yoluna gidilebilmesine ilişkin taleplerin kuvvetler ayrılığı ilkesiyle çelişebileceği düşünceyle yeniden gözden geçirilmelidir.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
Gönül Bekin Şahkulubey	*Halil Ürün*	*Ali Aydınlıoğlu*
Mardin	Afyonkarahisar	Balıkesir
Sözcü	Üye	Üye
Nurdan Şanlı	*Gürsoy Erol*	*Mahmut Kaçar*
Ankara	İstanbul	Şanlıurfa
		(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Sevde Bayazıt Kaçar	*Zeyid Aslan*	*Sabahat Akkiray*
Kahramanmaraş	Tokat	İstanbul
	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya Katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Hasan Akgöl	*Muharrem Varlı*	*Esat Canan*
Hatay	Adana	Hakkari
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Ayhan Sefer Üstün	*Mehmet Kerim Yıldız*	*İhsan Şener*
Sakarya	Ağrı	Ordu
Üye	Üye	Üye
Ayşe Türkmenoğlu	*Ülker Güzel*	*Hamza Dağ*
Konya	Ankara	İzmir
Üye	Üye	Üye
Bülent Turan	*Mehmet Metiner*	*Nevzat Pakdil*
İstanbul	Adıyaman	Kahramanmaraş
	(Toplantıya katılamadı)	

Üye	Üye	Üye
Ahmet Salih Dal	*Kerim Özkul*	*Abdurrahim Akdağ*
Kilis	Konya	Mardin
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	
Üye	Üye	Üye
Cemal Yılmaz Demir	*Sıtkı Güvenç*	*Ziver Özdemir*
Samsun	Kahramanmaraş	Batman
(Toplantıya katılamadı)		
Üye	Üye	Üye
Orhan Düzgün	*Sinan Aydın Aygün*	*Hüseyin Aygün*
Tokat	Ankara	Tunceli
	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Tufan Köse	*Mahmut Tanal*	*Veli Ağbaba*
Çorum	İstanbul	Malatya
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Mustafa Erdem	*Atila Kaya*	*Reşat Doğru*
Ankara	İstanbul	Tokat
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)

Üye	Üye
Kemal Aktaş	*Birgül Ayman Güler*
Van	İzmir
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)

Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yıllık Raporu (5/3) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI 127
1- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2013 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ 128
2- KURUMUN 2013 YILLIK RAPORU'NUN ÖZETİ 129
2.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri 129
2.2. Kuruma İlişkin Bilgiler 130
2.3. Kurumun Faaliyetleri 131
2.4. Şikâyet Başvurularına İlişkin Bilgiler 132
2.5. Uzlaşma Yoluyla Çözülen Şikâyetler 136
2.6. Tavsiye ve Ret Kararları 136
2.7. Tespit ve Öneriler 137
3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR 138
3.1. Karma Komisyonun 19 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı 138
3.2. Alt Komisyonun 28 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı 140
3.3. Alt Komisyonun 22 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı 145
3.4. Karma Komisyonun 24 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı 145
4- ALT KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 152
4.1. Kurumun, Kamu Kurumlarıyla İlişkilerine Yönelik Öneriler 153
4.2. Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler 154
4.3. Mevzuat Değişikliği Önerileri 155
4.4. Kamu Denetçiliği Kurumunun Bundan Sonraki Raporlarına Yönelik Öneriler 158
4.5. Kamu Denetçiliği Kurumu Hakkında Dilekçe Komisyonuna Yapılan Şikâyetler 158

TABLOLAR

Tablo-1: Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması 130
Tablo-2: 2013 Yılı Ödeneklerinin Dağılımı 131
Tablo-3: Personelin Unvana Göre Dağılımı 131
Tablo-4: Kamu Denetçiliği Kurumu ile İlgili Şikayet İçeren Dilekçeler 158

ŞEKİLLER

Şekil 1. Ön İnceleme Aşaması 133
Şekil 2. İnceleme Aşaması 134
Şekil 3. Karar Türleri 135

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu'nun[1] değerlendirilmesi için 19.02.2014 tarihinde toplanan Karma Komisyon, bir alt komisyon kurulmasına, kurulan bu Alt Komisyonun 25.02.2014 Salı günü Saat 15:30'da toplanarak başkanını belirlemesine ve çalışmalarına başlamasına karar vermiştir.

Her partinin temsili esasına göre teşekkül ettirilen Alt Komisyon üyeliği için, Karma Komisyon üyesi olan Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerine, aralarında bir isim belirleyerek Komisyon Başkanlığına bildirmeleri ve bu kişinin toplantıya katılımının sağlanması resmi yazıyla bildirilmiş olmasına rağmen, alt komisyon üyeliği için bir isim bildirilmemiştir.

Karma Komisyonun kararı doğrultusunda Alt Komisyon, 25.02.2014 tarihinde ilk toplantısını yapmış ve aşağıdaki kararları toplantıya katılanların oy birliği ile almıştır:

1. Alt Komisyonun Başkanlığına Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün seçilmesine,
2. Alt Komisyonda ilgili Kurumdan konu hakkında bilgi alınmasına,
3. 2 Aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanmasına,
4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece toplantıların basına açık olmasına,
5. Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına.

Alt Komisyonun 28.02.2014 tarihindeki ikinci toplantısında Kurumdan bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler ışığında Alt Komisyon raporunu hazırlamıştır. Hazırlanan bu rapor dört bölümden oluşmaktadır:

1. Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yıllık Raporu Hakkında Genel Bilgi
2. Kurumun 2013 Yıllık Raporu'nun Özeti
3. Komisyon Toplantısında Gündeme Gelen Konular
4. Alt Komisyonun Görüş ve Önerileri

Alt Komisyon, 22.04.2014 tarihinde yaptığı toplantıda Raporunu kabul ederek Karma Komisyona sunmuştur.

Karma Komisyon 24.04.2014 tarihinde Alt Komisyon Raporunu değerlendirmek üzere toplanmış, yapılan müzakerelerin ardından Karma Komisyon Raporu kabul edilmiştir.

Kurum, 2013 Yıllık Raporu'nu, 30.01.2014 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur. Ekleriyle beraber 224 sayfa olan raporun Komisyonda görüşülme süresi 2 aydır. İki aylık süre, TBMM'nin 01.03.2014 ve 19.03.2014 tarihlerinde, 15 ve 10 günlük iki kez ara verme kararına istinaden 25 gün uzamıştır.

---

[1]Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu'na http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/docs/faaliyet_raporlari/kdk_yillik_faaliyet_rapor_30012014.pdf internet adresinden ulaşılabilir.

1- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2013 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Bu noktada, idarenin eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi hükmü uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun yıllık raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek, bir rapor hazırlar, hazırladığı bu raporu TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına gönderir.

Komisyonun raporunun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Kurumun yıllık raporu Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Yıllık Raporu 7 bölüm içermektedir. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri
2. Kuruma İlişkin Bilgiler
3. Faaliyetler
4. Şikâyet Başvurularına İlişkin Bilgiler
5. Uzlaşma Yoluyla Çözülen Şikâyetler
6. Tavsiye ve Ret Kararları
7. Tespit ve Öneriler

Bu başlıkları 4 ana bölümde gruplandırmak mümkündür. Bu 4 ana bölüm;

1- 29.03.2013 Tarihinden günümüze kadar Kurumu işler hale getirmek ve insan kaynaklarını geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgiler.
2- Ulusal ve uluslararası paydaş ve kurumlarla ilişkiler hakkında bilgiler.
3- Kurumun işleyişi ve aldığı karar türleri, bunların istatistiki verileri ile ilgili bilgiler.
4- Kurumun tespitleri ve TBMM'nin de içinde bulunduğu çeşitli kurumlara öneriler.

2- KURUMUN 2013 YILLIK RAPORU'NUN ÖZETİ

Rapor'un sunuş kısmında Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU şunları belirtmiştir; "Demokratik ve hukuka bağlı her yönetim anlayışında, idarelerin; katılımcı, şeffaf, insan hak ve özgürlüklerini esas alan, hizmetlerde halka yakınlığın, dürüstlüğün ve verimliliğin egemen olduğu bir kimliğe sahip olması gerekmektedir. Bu anlayışın bir yansıması olarak 'haklara saygılı ve etkin' kamu yönetiminde, bireylerin idarenin işleyişinde karşılaştıkları sorunları hızlı ve kolay bir şekilde ilgili makamlara iletebilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Birey ve devlet arasında bir köprü olma gayretindeki Kurumumuzun gerçekleştirdiği faaliyetleri sizlere aktarmak amacıyla hazırlanan bu raporun tüm halkımıza faydalı olmasını diliyorum."

2.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri

Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Ombudsmanın insan haklarının korunması ve hukuk devletinin geliştirilmesinde sahip olduğu değerli rol, Avrupa Birliği (AB) tarafından da kabul edilmektedir. Birlik üyesi olma yolunda büyük yol alan ülkemizde yeni olan, ancak geçmişi tarihimize dayanan Kamu Denetçiliği Kurumunun, hukuk devleti ilkesinin yerleşmesine ve bireylerin haklarının korunup geliştirilmesine katkı sağlamada önemli bir kurum olma yönünde önemli adımlar atacağına ve bu yönde idarelere rehber olacağına inanmaktayım."

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Osmanlı Devletinde de var olan ancak modern yapısıyla doğduğu topraklara geri dönen kamu denetçiliği sisteminin vatandaşla devlet arasındaki bağları güçlendireceğini düşünüyor, daha ileri demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin yerleşmesine büyük katkı sunacağına inanıyorum."

Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Temel hak ve hürriyetler; uluslararası sözleşmeler, Anayasamız ve kanunlar ile teminat altına alınmıştır. Ancak, insan haklarının yalnızca hukuki düzenlemelerle korunamayacağı gerçeğinden hareketle, kamu görevlileri ile toplumda da bu bilincin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bu bilincin oluşmasında ve kamu idaresinin şeffaf, hesap verebilir ve iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde sunduğu kamu hizmet kalitesinin arttırılmasında, Kurumumuzun olumlu yönde pek çok katkısı olacağına inanmaktayım."

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Ombudsmanlık mekanizmasının işlemeye başlamasının demokrasimizin gelişmesi ve insan hakları başta olmak üzere evrensel normların hem idari yapımız hem de mevzuatımıza yerleşmesinde çok önemli rol oynayacağına inanıyorum. Bu önemli yol ayrımında; bir yandan kurumsallaşma çalışmalarını sürdürürken bir yandan da şikâyet başvurularının sonuçlandırılması için fedakârca çalışan ve üstün gayret gösteren çalışma arkadaşlarımı tebrik ediyorum."

Kamu Denetçisi Muhittin MIHÇAK değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"İş bölümü gereği "Kamu Personel Rejimi, Mülkiyet Hakkı ve Gıda Tarım ve Hayvancılık" konularında yaptığımız çalışmalar ve uzlaşmayı hedefleyen uygulamalar dikkate alınarak kurulduğumuz günden bu yana gerçekleştirdiklerimizle, tespit ve önerilerimizin Türk kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine katkıda bulunacağına inanıyorum."

2.2. Kuruma İlişkin Bilgiler

Kurum, 29.06.2012 tarihli ve 28338 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. TBMM Başkanlığına bağlı olan Kurum, kamu tüzel kişiliğini haiz olup, özel bütçelidir.

Yasa gereğince;
- Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirler,
- Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,
- Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar,
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri,

Kurumun görev alanı dışındadır.

Kurumun incelemelerinde, başta Anayasamız olmak üzere, ulusal mevzuat, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, AİHM içtihatları, yüksek yargı kararları gibi metinler, temel referans noktaları olmuştur.

Tablo-1: **Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması**

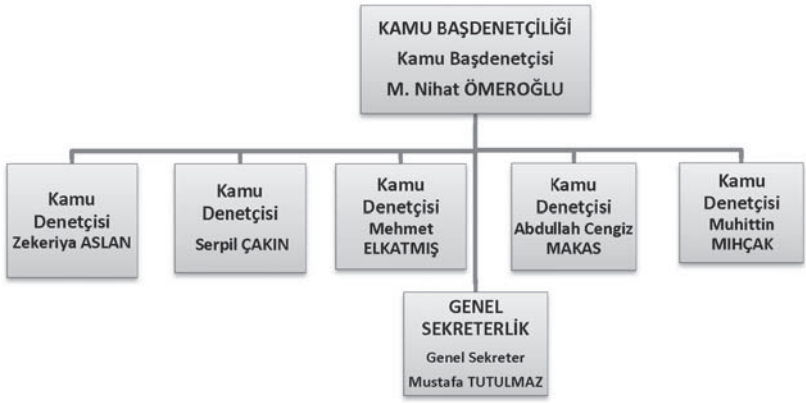

Kamu Denetçiliği Kurumu özel bütçeli bir kurumdur. Haziran 2012'de kurulmuş olan Kurum faaliyetlerine 2013 yılı mali yılbaşından sonra başlamıştır. Bu nedenle yıl içerisinde Maliye Bakanlığınca tahsis edilen yeni kurulacak idarelerin ihtiyaçlarını karşılama ödeneğinden Kuruma 15.575.000 TL aktarılmıştır. Tahsis edilen ödeneklerin dağılımı şu şekildedir;

Tablo-2: **2013 Yılı Ödeneklerinin Dağılımı**

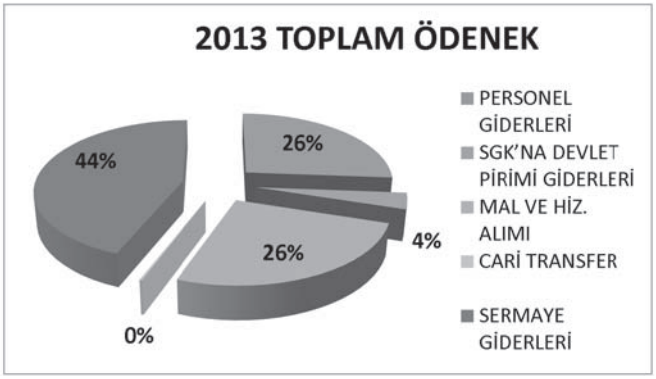

Kurumda 93'ü kadrolu 23'ü geçici olmak üzere toplam 116 personel bulunmaktadır. Kadrolara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo-3: **Personelin Unvana Göre Dağılımı**

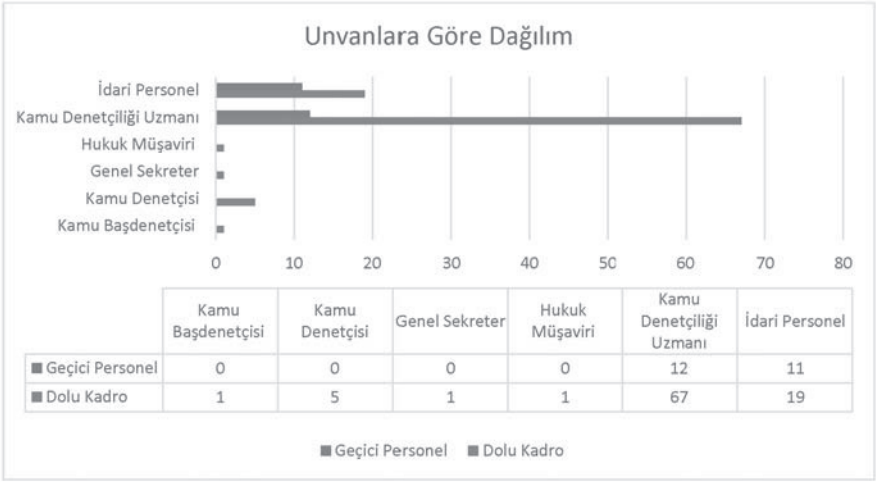

	Kamu Başdenetçisi	Kamu Denetçisi	Genel Sekreter	Hukuk Müşaviri	Kamu Denetçiliği Uzmanı	İdari Personel
Geçici Personel	0	0	0	0	12	11
Dolu Kadro	1	5	1	1	67	19

2.3. Kurumun Faaliyetleri

Eğitim Faaliyetleri; Personelin, bilgi seviyelerini birbirine yaklaştırmak, yeni bilgiler edinmelerini sağlayarak kurumsal kapasiteyi arttırmak amacıyla, muhtelif konularda hizmet içi eğitimler alınmış, personele yönelik kişisel gelişim seminerleri düzenlenmiştir.

Paydaşlarla İlişkiler; Medya organlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla, uluslararası kuruluşlarla, Kamu idareleriyle iletişime geçilmiş birçok çalışma ziyareti ve ortak proje yapılmıştır. Ayrıca uluslararası organizasyonlara katılım sağlanmıştır.

Kurumun, bilinirliğini arttırmak amacıyla, iki farklı kamu spotu hazırlanmış ve ulusal medyada yayımlanmak üzere RTÜK aracılığı ile ilgili yerlere gönderilmiştir. Ayrıca, tanıtım amaçlı 4 farklı dilde (Türkçe İngilizce, Arapça ve Kürtçe) afiş hazırlanmıştır.

2.4. Şikâyet Başvurularına İlişkin Bilgiler

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmaktadırlar. Bu tanım çerçevesinde, tüm bireyler yanında; şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar vb. tüzel kişiler Kuruma başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet (karşılıklılık) şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da Kuruma şikâyetlerini iletebilmekte ve şikâyetleri Kurumca sonuçlandırılmaktadır.

Şikâyet başvurusu kayıt altına alındıktan sonra, konusuna göre ilgili Kamu Denetçisine havale edilmektedir. Kamu Denetçisi şikâyeti uzmana ileterek inceleme ve araştırma sürecini başlatmaktadır. Şikâyetler, önce 'ön inceleme'ye tabi tutulmaktadır. Bu aşamada yapılan incelemede;

- Kurumun görev alanına girmeyen,
- Süresi içerisinde yapılmayan,
- Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir şikâyet başvurusuyla veya Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir şikâyetle sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan,
- Yargı organlarında görülmekte veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan,
- Başvuru usulüne uygun olmayan,
- Başvuruda bulunması gereken isim, adres, unvan gibi zorunlu bilgileri içermeyen,
- Menfaat ihlali içermeyen,

Şikâyetler hakkında 'İncelenemezlik Kararı' verilerek, başvuru sahibine gerekçesiyle beraber bu karar gönderilmektedir.

Ön inceleme aşamasında ele alınan bir diğer husus ise, şikâyetçinin Kuruma başvurmadan önce ilgili idareye başvurarak idari başvuru yolunu tüketip tüketmemesidir. Kuruma başvuruda bulunabilmek için idarî işlemden doğan zararın giderilmesinin üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, özel kanunlarda belirtilmiş olması halinde ise bu makamlardan idarî dava açma süresi içinde istenmesi gerekmektedir.

İdari başvuru yollarının tüketilmediğinin tespiti halinde, 'Gönderme Kararı' verilmekte ve şikâyet başvurusu gereğinin yapılması için ilgili idareye, bilgi olarak da başvuru sahibine bildirilmektedir. Gönderme kararlarıyla şikâyetçinin idari başvuru yollarını tüketmesi şartı sağlanmış olmaktadır.

İnceleme aşamasında bürokrasi ve kırtasiyecilikle çözümü geciktirmemek için öncelikle şikâyetin en kısa sürede nasıl sonuçlandırılacağına ilişkin bir değerlendirme yapılmaktadır. Söz konusu şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varılırsa ilgili idare ile (telefonla veya bizzat) görüşmeler yapılmaktadır. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu olayla ilgili bilgi verilip ilgili idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir. İlgili idare, şikâyet konusu olayı çözüme kavuşturması halinde Kurumla irtibata geçerek konunun çözüme kavuşturulduğunu bildirmektedir. Böylece, ombudsmanlık sisteminin temelindeki 'uzlaşma ve arabuluculuk pratiği' hızlı ve etkin bir şekilde hayata geçirilmiş olmaktadır.

Şekil 1. Ön İnceleme Aşaması

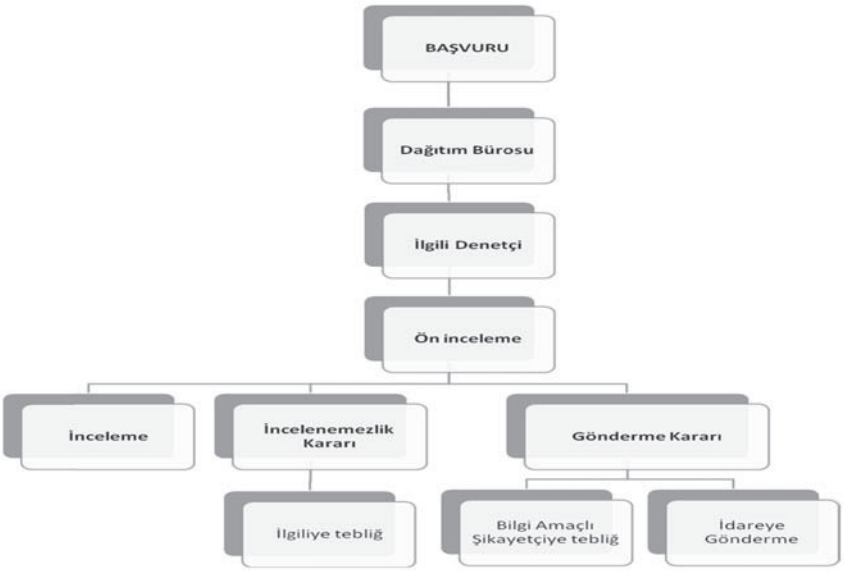

Ancak, şikâyetin bu yolla çözülemediği hallerde şikâyet konusu hakkında bilgi ve belgeler ile şikâyet hakkındaki değerlendirmeleri ilgili idareden talep edilmekte ve böylece idareye de söz hakkı tanınmaktadır. İdare, istenilen bilgi ve belgeleri derhal elektronik posta yoluyla Kurum elektronik posta adresine bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde de asıllarını Kuruma göndermekle yükümlüdür. Bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler veya eksik verenler hakkında Başdenetçi veya Denetçinin başvurusu üzerine ilgili merciin soruşturma açma zorunluluğu bulunmaktadır. Soruşturma açılmasına ilişkin işlem ve soruşturma sonucu hakkında ilgili merci Kurumu bilgilendirmekle mükelleftir.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir. Ancak, devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilmektedir. İncelenen devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler açıklanamamakta ve kararda bunlara yer verilememektedir.

Başdenetçi veya denetçiler inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde alanında uzman kişileri bilirkişi olarak görevlendirilebilmekte, tanık veya ilgili kişilerin dinlenmesine karar verebilmektedirler.

Kurum tarafından yapılan görüşmeler ve yapılan yazışmalar neticesinde; bazı idarelerin şikâyet konusu olayla ciddi olarak ilgilendiği, konunun bir an önce çözümü için gerekli çalışmaları yaptığı (Örneğin Sağlık Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı gibi) görülmüştür. Ancak bazı idarelerin şikâyet konusu olayla ilgili bilgi ve belge isteme taleplerine iyi yönetim ilkelerine yaraşır şekilde zamanında açık ve gerekçeli cevap vermediği (Örneğin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu gibi) belirlenmiştir. Bu durum ise, şikâyetlerin etkin ve hızlı çözülmesini engellemektedir. İdareden talep edilen bilgi ve belge, hem idareye şikâyete konu olay hakkında söz hakkı tanımakta hem de Kurum tarafından konunun hukuka ve hakkaniyete uygun şekilde değerlendirilmesinde kaynak teşkil etmektedir. Şikâyetlerin inceleme süreci aşağıda sunulmaktadır:

Şekil 2. İnceleme Aşaması

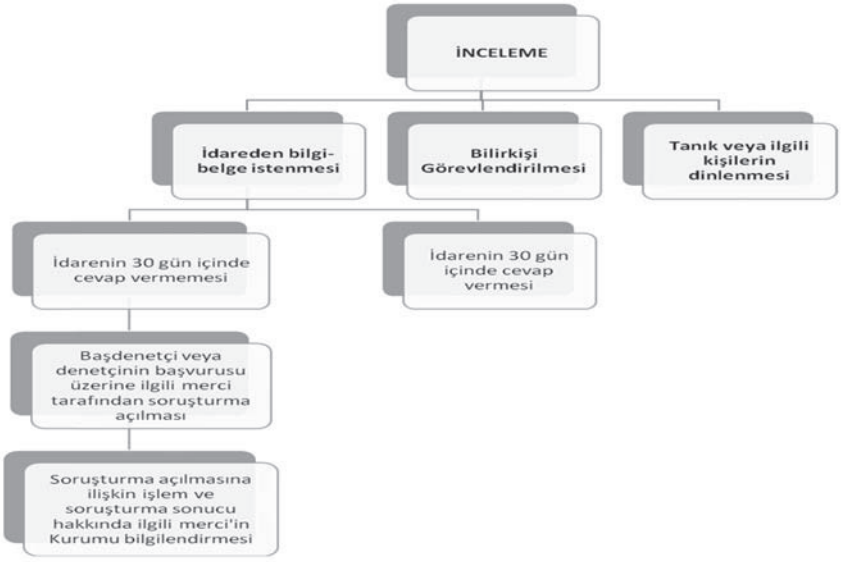

Tavsiye ve Ret Kararları Kamu Denetçisinin önerisi üzerine bizzat Kamu Başdenetçisi tarafından verilmektedir. Kamu Başdenetçisi, şikâyet başvurusu ile şikâyete ilişkin tüm bilgi ve belgeleri gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuat hükümleri çerçevesinde incelemekte ve hakkaniyet boyutunu da göz önünde bulundurarak önerilerde bulunmaktadır.

İnceleme ve araştırma sonucu şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde 'Tavsiye Kararı' verilmektedir. Kararda idareye hatalı davranıldığının kabulü, zararın tazmini, işlem yapılması veya eylemde bulunulması, mevzuat değişikliğinin yapılması, işlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya düzeltilmesi, uygulamanın düzeltilmesi, uzlaşmaya gidilmesi, tedbir alınması konularında önerilerde bulunulmaktadır. Karar türlerine ilişkin şema aşağıdadır.

Şekil 3. Karar Türleri

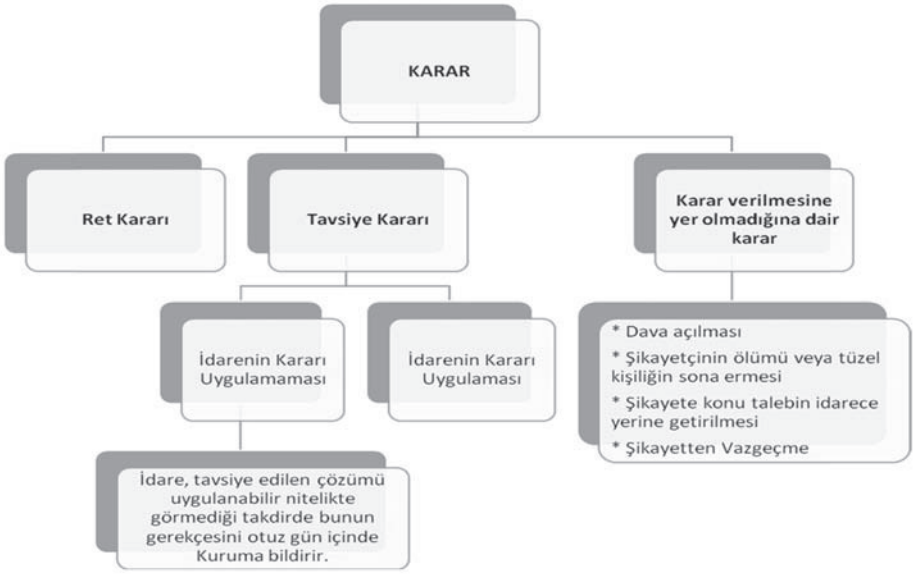

Genel İstatistiki Bilgiler

31.12.2013 itibarıyla Kuruma yapılan şikâyet başvurularının sayısı 7638'dir. Başvuruların büyük çoğunluğu (yaklaşık olarak % 57'si) internet sayfasında yer alan "e-başvuru" sistemi aracılığı ile yapılmıştır.

Kuruma yapılan başvuruların % 27'lik önemli bir kısmı "kamu personel rejimi"ne yöneliktir. Yaklaşık olarak %15'i "eğitim-öğretim, gençlik ve spor" alanında, %12'si "çalışma ve sosyal güvenlik" alanında, yüzde 11'i "ekonomi, maliye ve vergi" alanındadır.

7638 şikâyet başvurusunun 6097 tanesi sonuçlandırılmıştır. Kurum tarafından % 35 oranında "İncelenemezlik Kararı", %37 oranında "Gönderme Kararı" ve %6 oranında "Başvurunun Geçersiz Sayılması" kararı verilmiştir.

2.5. Uzlaşma Yoluyla Çözülen Şikâyetler

Ombudsmanlık uygulaması anlaşmazlıkların taraflar arasında uzlaşmayla bertaraf edilmesi temeline dayanmaktadır. Dolayısıyla şikâyetlerin bürokrasi ve kırtasiyeciliğe meydan vermeden telefonla veya yüz yüze görüşmelerle çözülmesi ön incelemeden sonra uygulanan bir pratiktir. Böylece, birey ile idare arasında bir köprü olma gayretindeki Kurum, yanlış anlaşılmalardan, bilgi eksikliğinden, uygulamadaki gecikmelerden kaynaklanan şikâyetleri, kaynağında hızlı bir şekilde çözüme kavuşturabilmektedir.

Diğer bir ifadeyle, uzlaşma yoluyla şikâyetlerin çözülmesinin, iyi yönetim ilkelerinin bir yansıması olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bu sayede birey, sahip olduğu bilgi edinme, dinlenilme, savunma gibi haklarını kullanabilmekte; idare ise makul sürede işlem tesis ederek eşit, tarafsız, hesap verebilir ve şeffaf hale gelmektedir.

2.6. Tavsiye ve Ret Kararları

Dünya ölçeğindeki uygulamalarda da olduğu üzere, Kurum tavsiye niteliğinde karar almaktadır. Diğer bir ifadeyle, idarelerin, alınan kararları uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini bildirerek yerine getirmeme hakkı bulunmaktadır. Yargı kararlarına uyma oranı bile düşük olan ülkemizde, yaptırım gücü bulunmayan kararlar alıyormuş gibi görünen bir Kurumun etkili olamayacağı düşünülse de, demokrasi kültürünün temelindeki tarafların eşit haklarla çözüm odaklı bir anlayışta buluşması anlayışı, idare-birey ilişkilerinde Kamu Denetçiliği Kurumu gibi mekanizmaları hukuk devletinin bir parçası haline getirmektedir.

Ancak burada, idarelerin gerek Kurum gerekse bireylere yaklaşımında tek yaptırımının hazırladığı yıllık rapor olduğunun da altının çizilmesi gerekmektedir. Karma Komisyon tarafından özetlenerek Genel Kurula sunulacak olan rapor, idaredeki yanlışlıklar ve eksiklikleri milletin temsilcilerine arz etmektedir. Milli irade karşısında hesap vermek ise idareler nezdinde Kurumun sahip olduğu başlıca güçtür. Bu durum, kararları TBMM tarafından takip edilmesini ve Kuruma kamuoyu nezdinde destek verilmesini zorunlu hale getirmektedir.

"Vatandaş adına inceleme" kavramının henüz çok yeni olduğu idari sistemimizde, verilen 64 adet "Tavsiye Kararının" ve 11 adet "Kısmen Ret Kısmen Tavsiye Kararının" 40'ı hakkında idareden, herhangi bir işlem tesis edip etmeyeceği konusunda bir geri bildirim henüz gelmemiştir. 2 Tavsiye Kararındaki önerilere, idare kısmi uyum sağlamıştır. 27 tavsiye kararındaki öneriler ise idare tarafından uygulanmamıştır. 31.12.2013 tarihi itibarıyla, yalnızca 5 Tavsiye Kararı doğrultusunda idare işlem tesis etmiştir.

Görüldüğü üzere, idarenin kararlara uyma oranı,%80 olan Avrupa ortalamasının çok çok altında, %21 civarındadır.

Ancak, bazı hallerde idarenin tavsiyeleri yerine getirmek arzusunda olmakla beraber, mevzuatının imkân vermemesinden dolayı tavsiyeler doğrultusunda işlem tesis edemediği olayların da bulunduğunun altının çizilmesi gerekmektedir.

Bu oranının artarak uluslararası seviyelere ulaşması ise, TBMM'nin tavsiye kararlarını takip etmesi ve Kurum kapasitesinin artırılarak daha işlevsel hale gelmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır.

2.7. Tespit ve Öneriler

Kamu yönetiminde görülen eksiklikler ve çözüm önerileri şu başlıklarda ele alınmıştır:

1. İyi yönetim ilkeleri
2. Türkiye'deki Toplumsal Olayların Genel Karakteri ve Temel Sorunlar
3. Cezasızlık kültürü
4. Toplumsal olaylara müdahalede görevli polislerin maruz kaldığı problemler ve zor çalışma şartları
5. Kolluk sektörünün toplumsal olaylara müdahalesindeki politika önceliğinin belirlenmesi
6. Şehir Yöneticileri (Vali, Belediye Başkanı)
7. Siyasî Partilere düşen görevler
8. Uluslararası Kuruluşların Türkiye'deki Toplumsal Olaylara Yaklaşımı
9. Demokrasilerde Bireylere Tanınan Haklar ve Bireylerin Sorumlulukları
10. İfadeyi açıklama ve toplanma özgürlüklerini düzenleyen mevzuatın çağın gerekleri karşısında gözden geçirilmesi
11. Etkili başvuru hakkı
12. Sosyal medya, kitle psikolojisi ve algı yönetimi konusunda alınması gerekli tedbirler
13. Temel hak ve hürriyetlerin korunması ve geliştirilmesi mekanizmalarının kararlılıkla kurumsallaştırması
14. Ekonomi Alanında
15. Sosyal Güvenlik Alanında
16. Enerji Alanında
17. İnsan Hakları Kurumları Görev/Yetki Alanlarının Belirlenmesi ve Tek Bir Bağımsız Kurumun Yetkilendirilmesi
18. Eğitim-öğretim

Kurumun, TBMM'den talep ettiği yasal çalışmalarla ilgili sunuşları şöyledir;

1. İyi yönetim ilkelerine Kanunda yer verilmesi
2. Özel hukuk tüzel kişilerinin Kanunda açıkça tanımlanması
3. Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine re'sen inceleme ve incelememe yetkisinin verilmesi
4. Kamu Başdenetçisi veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine yerinde inceleme yetkisinin verilmesi

5. Özgürlüğünden yoksun kişilerle yapılan her türlü görüşmenin (yazılı veya sözlü) gizliliğinin teminat altına alınması
6. Özel raporların iletilmesi
7. Menfaati ihlal edilen kişilerin kuruma başvurmasının sağlanması
8. Başvuru dilinin düzenlenmesi
9. Yabancılar tarafından yapılan başvurulara ilişkin düzenleme
10. İdari başvuru yollarının tüketilmesi şartının kolaylaştırılması
11. İdarelerden bilgi ve belge istenmesi
12. Gizli bilgi ve belgelerin incelenmesi
13. Bilirkişi, tanık masrafları ve ücretleri
14. Kurumun önerisi doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı ilgili mercie veya görevlilere sorumluluk yüklenmemesi
15. Kamu Başdenetçisine Anayasa Mahkemesine başvuru ve adli/idari yargıda dava açabilme hakkının verilmesi
16. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açılan davalarla ilgili konumu
17. Kurum personelinin ücret politikasının değiştirilmesi

3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

3.1. Karma Komisyonun 19 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon, Mardin Milletvekili Gönül Bekin ŞAHKULUBEY başkanlığında 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesine göre Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu'nu görüşmek için toplanmıştır.

Karma Komisyonun Başkanı Sayın Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY şu konulara değinmiştir:

• İdarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak, idareye önerilerde bulunmak ve bağımsız, etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle Kamu Denetçiliği müessesesi 12 Eylül 2010 tarihli Anayasa değişikliği referandumu ile hukuk sistemimize girmiştir. Anayasa değişikliğinin ardından, Kamu Denetçiliği Kurumu 14 Haziran 2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli olarak kurulmuştur.

• Kanun yürürlüğe girdikten sonra, ülkemizde ilk kez Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçileri seçimi Karma Komisyonumuzun yaptığı çalışma neticesinde; 5 kamu denetçisini kendisi seçmiş, belirlediği 3 Kamu Başdenetçi adayını da Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna bildirmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu da 27 Kasım 2012 tarihli 29'uncu Birleşiminde Türkiye'nin ilk Kamu Başdenetçisini seçmiştir. Başdenetçinin 5 Aralık 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, Kamu denetçilerinin

ise 11 Aralık 2012 tarihinde Karma Komisyonumuzda yemin etmeleriyle birlikte Kamu Denetçiliği Kurumu fiilî olarak kuruluşunu tamamlamıştır. Kamu Başdenetçisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ve Kamu denetçilerinin de Karma Komisyonda seçilmeleriyle birlikte dört yıllık görev süreleri başlamıştır.

Kurumu temsilen söz alan Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ şu konulara değinmiştir:

• Kamu Denetçiliği Kurumu denetim görevi ile vazifelendirilmiştir. Ayrıca bu denetim sadece yasal denetimden ibaret değildir. Diğer denetim türlerden farklı olarak, tutum ve davranışları da işin içerisine alan, bu davranışların ve bu eylem ve işlemlerin, "insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak" ile yetkilidir. Kısaca, Kamu Denetçiliği Kurumu diğer kuruluşlardan ayrı olarak, sadece yasaya uygunluk değil, hukuka, hakkaniyete, insan haklarına, adalet anlayışına uygunluk yönlerinden incelemelerini yapmaktadır.

• Kurum kararlarında iyi yönetişim ilkeleri ışığında idareye öneride bulunulmakta ve incelemelerde sadece ulusal mevzuat yönünden değil, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ve üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşların kararlarını ve evrensel hukuk kurallarını da dikkate alarak karar verilmektedir. İncelemelerde temel hak ve özgürlükler ön plana çıkarılmaktadır; bu nedenle de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bir dayanağımızdır.

• Kuruma yapılacak başvurular yönünden menfaati haleldar olan gerçek kişiler müracaat etme imkânına sahipse de insan hakları, temel hak ve özgürlükler, çocuk ve kadın haklarıyla ilgili konularda sivil toplum örgütlerinin, tüzel kişilerin ve başka kişilerin de Kurumumuza müracaat etme hakları vardır. Ayrıca mütekabiliyet ilkesi aranmaksızın herhangi bir yabancı da Türkiye'de hakkı haleldar edildiği takdirde Kurumumuza müracaat hakkına sahiptir.

• Kuruma başvurmak için yasadan kaynaklanan birtakım sıkıntılar bulunmaktadır. İlk olarak, Kuruma müracaat edebilmesi için, bir hakkının gasp edildiğini veya yerine getirilmediğini düşünen gerçek veya tüzel kişinin, İdari Usul Yasasından kaynaklı olarak, bütün idari yolları tüketmesi gerekmektedir. Bu durum Kurumun elini kolunu bağlamakta ve birçok İncelenemezlik Kararı verilmesine neden olmaktadır.

• İkinci eksiklik ise Kurumun re'sen inceleme yetkisinden muaf olmasıdır. Türkiye'deki birtakım başka kurumların re'sen inceleme yetkisi bulunmasına rağmen Kurumun harekete geçmesi için bir şikâyetin yapılması gerekmektedir. Hâlbuki toplumun tamamını ilgilendiren, kamuoyunun hassas olduğu birçok konuda Kurum olarak re'sen inceleme yapılabilmelidir.

• Zamanaşımı süresi ve kavramı Kurum açısından çözümlenmesi gereken diğer bir konudur. Kuruma müracaat edilmesi için altı aylık zaman aşımı süresi bulunmaktadır. Hâlbuki bazı kanunlarda bilgi sahibi olduğundan itibaren daha uzun zaman aşımı süreleri bulunmaktadır. Özellikle insan hakları ile ilgili konularda zamanaşımının olmaması gerekmektedir.

• Ne yazık ki Kamu kurum ve kuruluşlarının Kurumumuzun verdiği kararları uygulamama ve kararlara uymama yönünde tavırları vardır. Bu hususta fazla bir mesafe kat edilememiştir. Kararlara uyma bakımından oran İsveç, Norveç, Danimarka gibi ülkelerde yüzde 95, Yunanistan'da yüzde 80 ve diğer Avrupa ülkelerin de ortalama yüzde 80 civarında iken maalesef bizde daha bu kültür oluşmadığından kısmi uymaları da dâhil edersek uyma oranı ortalama yüzde 21'ler seviyesindedir.

3.2. Alt Komisyonun 28 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı

Alt komisyon başkanlığına seçilen Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN başkanlığında Kamu Başdenetçisi ve denetçilerinin katılımlarıyla toplanmıştır. Toplantıda ilk sözü **Kamu Başdenetçisi Nihat ÖMEROĞLU almış ve özetle aşağıdaki konulara değinmiştir:**

• Kamu Denetçiliği Kurumu için, devlet sırrı dâhil, hiçbir gizlilik yoktur. Kurumlar, kuruluşlar, Kurumun sormuş, yazmış, istemiş olduğu bilgi, belge, doküman ne varsa yasa gereği otuz gün içerisinde Kuruma bildirmek durumundadırlar.

• Kurumun diğer bir işlevsel özelliği, temel fonksiyonlardan biri adalete hızlı erişimdir. Kurum idareyle mahkemeler arasında bir konumdadır. Ayrıca, Kurum, idarenin iyi yönetişimin yanında, mahkemelerde ve mahkemelere gitmeden onların işlerini azaltmak, idareyle birey arasındaki sorunları mahkemeye gitmeden, çok kısa süre içerisinde çözüme kavuşturma fonksiyonunu yerine getirmektedir.

• 29.03.2013 tarihinden itibaren Kurum şikâyetleri almaya başlamış ve gelen sekiz bine yakın şikâyetin büyük bir kısmını sonuçlandırılmıştır. Kurum kararlarının bir kısmına idare uymuş, bir kısmına uymamış, bir kısmına mevzuat sebebiyle uyamamıştır. Geçmişte idare, kapalı, hesap verilebilirliği olmayan, şeffaf olmayan, haklı beklentiye karşılık vermeyen ve iyi yönetişim ilkelerini çok az uygulayan bir kültüre sahipti. Şu anda var olan idari kültür içerisinde idarenin Kurumun vermiş olduğu, özellikle tavsiye kararlarına uyması biraz zaman alacaktır.

• Kurumun kuruluş amacı, etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmaktır. İdarenin her türlü eylem ve işlemini, tutum ve davranışını insan haklarına dayalı olarak adalet anlayışı içerisinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden denetlemek Kurumun görevidir. Bir işlem hukuka, kanuna uygun olabilir ancak eğer hakkaniyete uygun olmazsa yerindelik denetimi sonucunda hakkaniyete uygun olmayan, bir adaletsizlik olduğunu saptadığı durumlarda Kurum idareye bu mahiyette tavsiyelerde bulunmaktadır.

• Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olan bu Kurumun en büyük özelliği bağımsız ve tarafsız olmasıdır. Gerek Başdenetçiyi gerek denetçileri TBMM seçmiştir. Kurum, TBMM'den ve Anayasadan aldığı güçle hiçbir kuruma, kuruluşa karşı mesleki taassup ve dayanışma içerisinde olmadan özgürce eleştirilerini ortaya koymaktadır.

• Kuruma hem gerçek kişiler hem de tüzel kişiler, Türk vatandaşı veya mütekabiliyet şartı aranmaksızın yabancı kişiler, şikâyet başvurusunda bulunabilir.

• Kurumun daha etkin çalışma yürütebilmesi için çeşitli yasal değişikliklere ihtiyaç bulunmaktadır. Yasal değişiklik yapılması gereken konulardan biri: Kurum ancak bir şikâyet başvurusu olduğu zaman devreye girebilmekte ve başvuruda da menfaat ihlali şartı aranmaktadır. Ancak, bu şart çok dar yorumlanabileceğinden bunu yönetmeliğimizde genişletmiş bulunuyoruz. Fakat bu yönetmelikte getirilen yetkiler ve imkânların yasal mevzuat hâline getirilmesi gerekmektedir. Özellikle insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın ve çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren konularda menfaat şartı aramaksızın herhangi bir vatandaşın, herhangi bir tüzel kişinin şikâyeti olduğunda Kurum bunları inceleyip, araştırıp eğer tavsiye gerekiyorsa bu tavsiyede de bulunmaktadır. Ancak, bu durum kanunda değil, yönetmelikte düzenlenmiştir. Bir diğer nokta da, Türkiye'nin siyasi, coğrafi, tarihî ve askerî pozisyonuna göre, bazı konularda Kamu Başdenetçisinin veya denetçilerin incelememe hakkının olması gerekmektedir. Ayrıca, Kurumun güçlendirilmesi adına, aynı zamanda tavsiye kararlarına uyulması adına, yeri geldiği vakit Kuruma idare mahkemelerinde dava açma yetkisi verilmelidir.

• Avrupa Birliğinin sağlamış olduğu 2 milyon 153 bin avroluk bir eşleştirme ve teknik yardım sözleşmesi ile çok yakında bazı projeler uygulamaya geçecektir. Bu projelerle, Kurumun farkındalığı daha çok artacaktır. Türkiye'nin birçok vilayetinde ve bölgesinde çalıştaylar, sempozyumlar, konferanslar verilecek, Avrupa'ya çalışma grupları gönderilecek ve bu yolla Kurumun farkındalığı daha da artacaktır.

• Ombudsmanlık kurumunun ilk temelleri Osmanlı İmparatorluğu uygulamalarından kaynaklanmaktadır. İsveç kralı XII. Şarl Rusya'ya savaşı kaybettiği vakit ülkemize sığınmış ve ülkemizde beş yıl kadar misafir kalmıştır. Bu sırada kral olmadığı için rüşvet, yolsuzluk, halka zulüm etme alabildiğine artmış ve İsveç'ten bu konularda büyük şikâyetler alınmıştır. Bunun üzerine XII. Şarl Osmanlı idari sistemini incelemiş ve sonra bir ferman yayınlayarak kendisine bir temsilci, bir arabulucu atamıştır. Arabulucu atandıktan sonra şikâyetlerin birçoğunun önü alınmıştır. Böylece ombudsmanlığın tarihi başlamıştır.

Avrupa Ülkelerindeki Durumla ilgili olarak;

Avrupa ülkelerindeki Kamu Denetçiliği Kurumlarının sahip oldukları yetkilerin ülkeler arasında farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Bazı kurumlar vatandaşlardan gelen şikâyetlerin incelenmesi neticesinde yalnızca tavsiye kararları verme yetkisine sahipken, Polonya örneğinde olduğu gibi bazıları, şikâyet konusunu mahkemeye taşımaya ve bu davalara savcı yetkisini haiz olarak iştirak edebilmektedir. Ayrıca bazı ombudsmanlar, kanunların anayasaya aykırılığı iddiasıyla anayasa mahkemesine başvurma hakkına sahiptir.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, ülkemizde gerçekleştirdiği çalışma ziyareti sonrasında; Kanun hükümleri çerçevesinde Kurumun yetki alanı ve faaliyetleri üzerine kapsamlı değerlendirmelerde bulunmuş ve Venedik Komisyonu kararları ışığında Kuruma verilen yetkilerin yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olacağını belirtmiştir. Bu bağlamda Komiser, Kanunda yapılacak düzenleme ile özellikle insan hakları ihlalleri söz konusu olduğunda Kamu Denetçiliği Kurumunun re'sen inceleme yapma yetkisi ile güçlendirilmesinin gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, ombudsmanlık Kurumlarının desteklenmesi ve karşılaştıkları bazı sorunların çözümü adına bir araştırma yapılmasına karar vermiş ve "Avrupa'da Ombudsmanlık Kurumunun Güçlendirilmesi" konulu raporun hazırlanması için bir raportör görevlendirmiştir. Hazırlanan raporda, ombudsmanlık kurumunun güçlendirilmesi için birtakım öneriler sunulmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu, bu rapordaki öneriler ışığında şu taleplerde bulunmaktadır:

• "Re'sen ve yerinde inceleme ve araştırma yapabilme yetkisinin Kuruma tanınması gerekmektedir. Ombudsmanın re'sen inceleme yapma yetkisine sahip olması gerekliliği, AKPM'nin 1615 (2003) sayılı tavsiye kararının 7'nci maddesinde de açıkça vurgulanmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu yetkiye sahip olmaması, insan hakları ihlalleri ile mücadele etme noktasında bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Rapor'da ifade edilen bir diğer husus ise gözaltı yeri/tutukevi/tevkif evlerine hiçbir kısıtlama olmaksızın giriş hakkıdır. Bu konunun da, re'sen inceleme yetkisi ile paralel olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır."

• "Kurum, raporda belirtilen, ombudsman benzeri kurumların sayısının artırılmaması yönündeki görüşe katılmaktadır. İdari işleyişten kaynaklanan konularda birden fazla kuruma şikâyet başvurusunda bulunulmasına imkân sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının ve yeni kurumların ihdas edilmesinin kurumlar arasında yetki çatışmasına ve bireyin mevcut çözüm yollarını anlayabilmesinde karışıklığa neden olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, Kamu Denetçiliği Kurumu ile benzer görev alanına sahip birimler kurulsa dahi, uygulamada meydana gelebilecek yetki çatışmalarının önüne geçebilmek ve Avrupa Konseyi kararlarında da vurgulandığı üzere birey nezdinde tek bir şikâyet merciinin varlığını muhafaza edebilmek adına; şikâyet başvurularını kabul etmeye yalnızca Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yetkili olması, diğer kurum/kurulların ise izleme ve raporlama faaliyetlerini yerine getirmek üzere görevlendirilmesi önem arz etmektedir.

Kurum, idarenin sadece işlem ve eylemlerini değil, tutum ve davranışlarını; yalnızca hukuka uygunluk değil, aynı zamanda hakkaniyete uygunluk (yerindelik) yönünden de incelemeye, araştırmaya ve idareye önerilerde bulunmaya yetkilidir. Bu açıdan bakıldığında, Kurum diğer kurumlardan farklı olarak "yerindelik incelemesi" yetkisine de sahiptir."

Daha sonra Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN söz alarak şu konulara değinmiştir:

• Kurum 29.03.2013 tarihi itibarıyla şikâyetleri almaya başlamıştır. Mahallî idareler açısından ise 29.03.2014 tarihinden itibaren şikâyetler alınmaya başlanacaktır.

• Kanunda doğrudan belirtilen ve özel önem verilen bir alan olarak kadın ve çocuk hakları özellikle zikredilmiştir. Avrupa Birliğine sunulan ilerleme raporları neticesinde alınan, Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından çıkarılan ilke kararlarında da özellikle çocuk haklarıyla ilgili bir ombudsmanın görevlendirilmiş olması memnuniyetle karşılanmıştır.

• Birimimize gelen şikâyetler sınıflandırıldığında, eğitim öğretim alanı önemli bir yer kaplamaktadır. Bu konunun içine sınavlar ve bağlantılı uygulamalar, yükseköğretim hizmetleri, YÖK ve ÖSYM uygulamalarından kaynaklı hizmetler, öğrencilerin 4+4+4 sisteminden kaynaklı şikâyetleri girmektedir. Bununla birlikte bilim, sanat, kültür, turizm konuları fazla şikâyet aldığımız alanlar değildir.

• Kadın hakları ve çocuk hakları konularında Kanunda olmayan ama yönetmelikle getirilen bir düzenlemeye göre üçüncü kişilerin de şikâyette bulunabileceği, menfaati ihlal edilenlerin dışında da görenlerin, bilenlerin şikâyetçi olabileceği şeklinde bir düzenleme mevcuttur. Bu çerçevede, daha çok çocuk alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından ve bir kısım kişilerden şikâyet alınmıştır.

• Engelli hakları konusunda ise çoğunlukla engellilerin kendilerine pozitif ayrımcılık uygulanması ve maddi talepler konularında mevzuatta olan ama daha da genişletilmesi gerektiğini ifade eden veya isteyen talepler Kuruma yapılmıştır.

• Kurum, şikâyetleri incelerken, öncelikle tarafsız ve ortada duran, objektif, bağımsız yapıdan kaynaklı, suçlayıcı olmayan bir bakış açısıyla hareket etmektedir. Bu çerçevede, şikâyet başvurularının öncelikle uzlaşı yönünde çözülmesine çaba sarf edilmektedir.

• İnsan hakları konusunda yetkili kurumlarının sayıca fazlalaştırılması halinde yetki karmaşası ortaya çıkabilmekte ve bu vatandaşların birden fazla kuruma başvurması halinde emek ve zaman kaybı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle diğer kurumların tespit yapan, öneriler sunan kurumlar olması ama şikâyet mekanizması ve vatandaşın sıkıntılarını çözen mekanizma olarak Kurumumuzun görevlendirilmesi genel anlamda faydalı olacaktır.

Sayın ÇAKIN'dan sonra sözü Kamu denetçisi Zekeriya ASLAN almış ve özetle aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Kuruma yapılan şikâyetlerden anlaşılacağı üzere, insanlar insan yerine konmayı istemektedir. İnsanlar bürokratik devlete karşı, bürokrasiye karşı, gittikleri yerde halkımızın tabiriyle "adam yerine konmak" istiyorlar, muhatap olmak istiyorlar.

• Şikâyetlerin çözümü aşamasında zaman zaman yetki karmaşası doğmakta ve kurumlar tabiri caizse topu birbirine atmaktadır. Buna karşın, bazı bakanlıklar bu konulara büyük bir hassasiyet göstermekte ve sorunlara ciddiyetle yaklaşmaktadır.

• Kanunların dilinin oldukça detaylı yazılmış olması Kuruma gelen şikâyetlerin çözümü konusunda önemli bir zorluk çıkarmaktadır.

Kamu denetçisi Mehmet ELKATMIŞ ise konuşmasında aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Birleşmiş Milletlerin ilk üyeleri arasında yer alan, Birleşmiş Milletlerin temel anlaşmalarını kabul etmiş bulunan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini ilk imzalayan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini kabul etmiş bir ülke olan Türkiye yapılan birtakım reformlar neticesinde geçmişe nazaran daha iyi bir performans göstermekte ve sicili birçok ülkeden daha da iyi durumda bulunmaktadır.

• Kamu Denetçiliği Kurumu iyi yönetişimi sağlamak, vatandaşın, insanların hak ve hukukunu korumak için kurulmuştur. Her konuda şikâyetler Kuruma e-devlet, internet, faks, posta gibi çeşitli vasıtalarla ve her dilde gelmektedir.

• Kurum kararlarını verirken sadece ulusal mevzuatla da bağlı değildir. Ayrıca Kurum, idarenin her türlü eylem ve işlemleri, artı tutum ve davranışlarını sadece ulusal hukuk yönünden, yasalar yönünden değil, uluslararası hukuk yönünden de incelemektedir. Ulusal konulardaki insan haklarıyla ilgili meseleler evrenseldir ve bunların sadece yasalara uygunluğunu değil, hukuka uygunluğunu, artı insan haklarına uygun olup olmadığını ve hakkaniyete uygun olup olmadığını da incelenmektedir.

• Kamu Denetçiliği Kurumu gibi benzer organlar tarihimiz boyunca örneğin Abbasilerde "Dîvân-ı Mezâlim", Selçuklularda "Kadiul-kudâ"t, "kazasker", "ak saçlı", "ak sakallı", "akil adamlık", "ahilik" gibi değişik adlarla var ola gelmiştir.

Kamu denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS'ın konuşmasında özetle değindiği konular ise aşağıdaki şekildedir:

• Ombudsmanlık kurumuyla ilgili toplumda çeşitli fikirler olmakla birlikte bu kurumun tam olarak işlevi ve tanımı hem idarede hem halkta hem sivil toplum kuruluşlarında hem basında bilinmemektedir. Dolayısıyla bir farkındalığın oluşması için çok ciddi bir çalışma yapılması gerekmektedir. Ombudsman, Parlamentonun yetkilendirdiği, vatandaşlardan gelen şikâyetleri idarenin dışında yani Parlamentoya bağlı olarak idarenin her türlü işlem, eylemini denetler ve bir tavsiye kararı verir.

• Ombudsmanın gücü tavsiye kararlarıdır. Dünyanın her yerinde ombudsman tavsiye kararı verir. Ombudsmanlık ne bir yargı kurumu ne de klasik anlamda bir teftiş kuruludur. Ombudsmanın en önemli görevi kamu idarelerine parlamento adına vatandaşlardan gelen şikâyetlerin halledilmesi için bir tavsiye kararı vermektir. Ayrıca Kurumun, tavsiye kararının uygulanması için ilgili idareyle sürekli görüşmesi lazımdır.

Bu konuşmaların ardından son sözü Kamu denetçisi Muhittin MIHÇAK almıştır. Sayın MIHÇAK konuşmasında aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Avrupa ülkelerindeki ombudsmanlık kurumları incelendiğinde, ombudsman kararlarına kurumların büyük oranda uyduğu ve denetçi ve başdenetçilerin büyük bir bağımsızlıkla hareket ettiği görülmektedir. Kanuna göre, Başdenetçi ve denetçiler görevleriyle ilgili işlerini yaparken hiçbir makam, merci tarafından emir, tavsiye, telkin verilemeyeceği ve bağımsız çalışacağı hüküm altına alınmıştır.

• Kuruma Anayasa Mahkemesine, Danıştaya, Yargıtaya ve ilgili diğer yargı kurumlarına başvurma yetkisinin verilmesi faydalı bir düzenleme olacaktır.

Yapılan sunuş ve konuşmaların ardından toplantı sona ermiştir.

28 Şubat 2014 tarihinde gerçekleştirilen toplantı sırasında Karma Komisyon üyeleri tarafından talep edilmesi üzerine Kurum, 6328 sayılı "Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu" ile Avrupa'daki iyi uygulama örnekleri kapsamında "Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kanunu Taslağı", "Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı" hakkındaki görüş ve önerilerini bir yazıyla sunmuştur.

3.3. Alt Komisyonun 22 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı

Alt Komisyon Başkanı Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN Başkanlığında Alt Komisyon toplanmıştır.

Yapılan görüşmelerin ardından, rapor taslağındaki "toplumsal olaylarda re'sen hareket edilerek" ifadesindeki re'sen kelimesi çıkarılmış, Kurum tarafından verilen kararların "yüzde 1'inin tavsiye kararı olduğu" ifadesinden sonra diğer kararlara ilişkin sayısal bilgilere yer verilmesine karar verilmiştir.

Yapılan oylamada, toplantıya katılanların oy birliği ile Alt Komisyon Raporu kabul edilmiştir.

3.4. Karma Komisyonun 24 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon başkanı Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY toplantı yeter sayısının bulunmasından sonra toplantıyı açmış, gündemde bulunan Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 yılı faaliyet raporu hakkında alt komisyon raporunun görüşülmesine geçmiştir.

Toplantıyı açmasının ardından Karma Komisyonun Başkanı Sayın Gönül Bekin ŞAHKULUBEY şu konulara değinmiştir:

• 19 Şubat 2014 tarihli toplantıda Karma Komisyon olarak toplanılmış ve bir alt komisyon kurulmasıyla ilgili karar alınmıştır. Alt komisyonumuz da 25 Şubat 2014 Salı günü toplanıp çalışmalarına başlamıştır. Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün Başkanlığında çalışmalarını tamamlayan Alt Komisyon, 22 Nisan 2014 Salı günü görüştüğümüz bu Alt Komisyon Raporunu tamamlamış ve teslim etmiştir.

• Komisyon Başkanı olduktan sonra Kamu Denetçiliği Kurumu ile birkaç defa gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde özlük haklarıyla ilgili, özellikle mevzuatla ilgili çok ciddi sıkıntıları bulunduğunu belirtilmişler ve bütün siyasi parti gruplarının hep beraber bir düzenleme yapması gerektiği sonucu hasıl olmuştur. Bununla beraber, ayrıca, benim de çok önemsediğim, İnsan Hakları Kurumu kurulmuştur. Bu iki kurumun yaptığı işler, esasında, Dilekçe Komisyonu ve İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun yetki alanına da girmektedir. Bu yüzden bu iki komisyona yapılan bireysel başvuruları Kamu Denetçiliği Kurumuna havale edebilirsek hem İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu hem de Dilekçe Komisyonunun esasında işlevleriyle ilgiyi yeni bir yapılanmaya gidilmesi ihtiyacı doğacaktır. Bu şekilde bu iki komisyon, daha büyük ve daha kurumsal gelen dilekçelere bakabilecektir. Böylece hem zaman açısından hem enerji açısından daha geniş alanlı konulara yoğunlaşma imkânı elde edilecektir.

• Genel olarak bakıldığında, on civarında Kurumu şikâyet eden dilekçe bulunmaktadır Kamu Denetçiliği Kurumunun ayrıca bu dilekçelerdeki şikâyetleri de dikkate alması gerekir. Bu dönemde Kurum, ayrıca belediyelerle ilgili şikâyetleri de kabul etmeye başlayacaktır. Kurumun iş yükü oldukça artacaktır. Bu nedenle, Kurum personeline işlerinde ve çalışmalarında başarılar diliyorum.

Ardından Alt Komisyon başkanlığını yürütmüş olan Sayın Halil ÜRÜN kısaca şu konulara değinmiştir:

• Malumunuz olduğu üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 yılı Mart ayının sonundan itibaren başvuruları kabul etmeye başlamıştır. Söz konusu tarihten itibaren de yaklaşık dokuz aylık bir süreçte faaliyetlerini yürütmüş, yasa gereği de faaliyetlerini raporlayıp Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

• Yasa gereği Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık faaliyet raporunun bir de TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi gerekmektedir. TBMM Genel Kuruluna giderken de bu raporun daha özet bir şekle sokularak sunulması gerekmektedir. Sonuç itibarıyla bu amaç için bir alt komisyon kurulmuştur. Alt komisyonumuz çalışmalarına başladıktan sonra, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve Dilekçe Komisyonundan uzmanlarla beraber bu Rapor alabildiğine özetlenmeye çalışılmıştır. Sonuç itibarıyla bu metin ortaya çıkmış, bir de bunun üstüne üzerine Komisyondaki üye arkadaşlarımızın fikirleri eklenmiştir.

• Çalışmalarımız şu şekilde yürütülmüştür: Sayın Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin hepsi Komisyonumuza gelmiş ve görüşlerini anlatmışlardır. Bu görüşmelerin tümü tam tutanak hâlinde tutulmuş, ses kayıtları yapılmış, bu görüşlerin özetleri de raporda bulunmaktadır. Bugüne kadar yapılanlar, iş bölümü, gelen dilekçelerin dağılımı, birtakım istatistiki veriler ve Kurumun daha fonksiyonel olarak, işlevsel olarak görevlerini yerine getirebilmesi için gereken değişiklikler, hem yasal anlamda hem de bütçe anlamında Kurumun talepleri bu raporda bulunmaktadır. Tüm bunlar teker teker not edilmiş, sonuç itibarıyla da raporun son bölümü yazılmıştır. Ayrıca, müzakere bölümünde de bu son bölüm teker teker incelenmiştir.

• Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu oluşturulurken ciddi emek ve mesai sarf ettik. Gelinen nokta ortadadır. Hiçbir şey mükemmellik iddiasında bulunamaz, her şeyin eksiği vardır, dolayısıyla bu kanunun da eksiklikleri bulunabilir

• Kamu Denetçiliği Kurumu bağımsız bir kurum değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üzerinde bağımsız hiçbir kurum bulunmamaktadır. Mahkemeler bile yetkilerini buradan almaktadır. Vesayet üstüne vesayet olmaz Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri millî iradeyi temsil ediyorsa -ki öyle,- biz konuyla ilgilenirsek, bilgilenirsek, konuya sahip çıkarsak kimse rol kapma yarışına giremez. Bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumuyla da çok ciddi bir mücadele verilmiştir.

• Bu çalışma ilk defa gerçekleştirilmektedir ve bu çalışma ile Milletin temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisine, çalışan bir kuruma nazik, zarif, milli iradeye ve kuruluş amacına uygun bir gelenek kazandırılması arzulanmıştır.

• Kanunda birkaç madde değişikliğinin yapılmasında aciliyet bulunmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yılı Faaliyet Raporu incelendiğinde "Yüzde 1 oranında tavsiye kararı verilmiş, bunlara da uyan çok az." olduğu görülecektir. Kurum, işlerin büyük bir kısmını bugünkü iletişim imkânlarıyla görüşmeye başladıklarında başvurular uzlaşmayla sonuçlanmaktadır. Yani, devleti ayakta tutan geniş bir bürokrat kadrosu, memur kadrosu, Kamu Başdenetçisi veya kamu denetçisi veya oradaki uzmanlar iletişim teknolojisi ve imkanlarını kullanarak sorunları çözmeye çalışmaktadır.

• "Uygulama noktasında tavsiye kararına uymazsa müeyyidesi ne olacak?" Tavsiye kararlarına uyulmamasının müeyyidesi; esaslı bir gerekçe yazılmasıdır. Kurumun kararına uymayan memur, bürokrat, müdür her kimse, esaslı bir gerekçe yazmak mecburiyetindedir. Eğer yazılan gerekçe çok esaslı olmazsa yani yasaya uygun olmazsa; yasanın nasıl anlaşıldığı, neden öyle yaptı, neden tavsiye kararına uyulmadığı çok ciddi bir kararla açıklanacaktır. Uyulmazsa, görevi kötüye kullanma ya da görevi ihmal gibi nitelendirmelerle sorumlular hakkında suç duyurusunda bulunulacak, gerekiyorsa soruşturma açılacaktır.

• Kamu Denetçiliği Kurumunun önemli bir fonksiyonunu hukukçular keşfetmişlerdir. Hukukçular Kurumdan dilekçeyle bilgi ve belgeleri istemekte ve Kurum bilgileri toplamakta, olayı denetlemekte ve konu hakkında tavsiye kararını vermektedir. Şikayet edilen kurum, tavsiye kararına uysa da uymasa da başvuru sahibinin elinde hazır bir dosya oluşmakta ve bu durum idare mahkemesinin işlerini muhteşem kolaylaştırmaktadır. İdare mahkemeleri altı ay, sekiz ay, on ay yerine, konuya vakıf bir hâkim, Kamu Denetçiliği Kurumundan çıkmış bir karar eğer uygulanmaz da tekrar yargıya giderse çok hızlı karar verebilme imkânına sahip olmaktadır, Yani bir bakımdan Kamu Denetçiliği Kurumu, mahkeme ile vatandaş arasında ara bir kurum vazifesi görmektedir.

• Getirilebilecek en önemli yaptırım, yasama uzmanlarımızla ve alt komisyonlarımızda yapılan görüşmeler neticesinde, deşifre yöntemidir. Yani, gelişmiş toplumların, medeni toplumların en önemli müeyyidesi bir yerde utanca mahkûm etmektir. Bu yöntem bazı alanlarda uygulanmaktadır, örneğin bozuk gıda üreten firmaları ifşa edilmesi gibi. Kamuoyuna görevini iyi yapmayan bir bürokratı, vatandaşa haksızlık eden bir memuru ifşa edersek utanarak onu görünce öbür memur da "Ben de böyle bir utancı yaşar mıyım?" korkusuyla acaba daha çok iş yapar mı, vatandaşın hakkına riayet eder mi gibi bir umutla biz bu yöntemin uygulanmasını öngören bir cümleyi oraya müeyyide olarak ilave ettik.

• Re'sen inceleme konusu, vesayet noktasında, oldukça tartışmalı, tehlikeli ve belirsiz bir konudur. Re'sen yetki konusu çok kolay bir yasal değişiklikle gerçekleştirilecek bir durum değildir. Zaten konu yasal bir görüşmeye geldiğinde bütün TBMM Genel Kurulunun ve bütün milletvekili arkadaşlarımızın bilgisi dahilinde gerçekleşecektir. O konuda kanun koyucu olarak yüce Meclisin ve onun üyelerinin kendi takdirlerine kalmış bir değişiklik mevzu bahis olacaktır.

• Ek bir kanuni değişiklik olarak, hâkim dokunulmazlığı bütün kurum uzmanları için Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından talep edilmektedir. Fakat Kamu Denetçiliği uzmanlarını biz hâkim yaparsak, hâkimlik yetkileri verirsek bu durumda yargıdan rol çalma sonucu ortaya çıkabilir.

• Vesayet konusu gerçekten üzerinde çok düşünülmesi gereken, milletvekilleri olarak, hangi partiden olursa olsun üzerine titrememiz gereken bir konudur. Millî iradenin temsili vekilleri aracılığıyla olmalıdır.

• Üzerinde tartışılan başka bir konu da iyi yönetişim ilkeleridir. İyi yönetişim ilkelerinin TBMM Genel Kurulunda ne kadar tartışarak üzerinde ittifaka varabileceği oldukça tartışmalı bir meseledir. Bu konu üzerinde günlerce sürecek tartışmalar yaşanabilir

• Kamu Denetçiliği Kurumu yabancı turistlerin birkaç müracaatını neticelendirmişler ve orada bir memnuniyet yakalamışlardır. Bunu da sizlerle paylaşayım istedim.

• İdari başvuru sürecinin tüketilmesi konusu da her zaman tartışmaya açık bir konudur. Raporda idari başvuruların netleştirilmesi konusunu da ele aldık.

• Şu an hukuk sistemimizde olmamakla birlikte, yasayı farklı yorumlama durumlarında "Yasa neyi kastetmiştir sorusunu kime soracağız?" konusu önemlidir. Türkiye Büyük Millet Meclisine veya Anayasa Mahkemesine mi başvurulmalıdır? Kanunun yorumlanmasında kanunun lafzı, ruhu, kanun koyucunun gerekçeleri gibi konuları kanunu uygulayacak olan hâkimin geriye doğru inip irdelemesi gerekir. Nihayetinde kamu denetçileri bir hâkim değillerdir ama nihayetinde bir mevzuat uygulamaktadırlar. Mevzuatı idareci farklı, onu denetleyen denetçi veya uzman farklı, vatandaş da daha bir farklı şekilde anlayabilmektedir. Dolayısıyla bunların giderilmesi noktasında Kamu Denetçiliği Kurumu böyle bir düzenlemeye gidilmesini talep etmektedir. Eğer Türkiye Büyük Millet Meclisine böyle bir yetki verilirse gayet güzel bir şekilde kullanılacaktır. Daha önceden de kanunların yorum işini Meclis yapmıştır.

• Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçesine herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ödeneklerinden Karşılanan bütçelerini kullanıyorlar. Özellikle kuruluş aşamasında herhangi bir sınırlandırma ile karşılaşmamıştır.

Sonrasında söz alan Karma Komisyon Üyesi Sayın Reşat DOĞRU özetle aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Kamu Denetçiliği Kurumunun yeni kurulan bir kurum olması ve ilk raporlarını yazması dolayısıyla, birtakım eksiklikler beraberinde olacaktır. Yönetimin mağdur ettiği insanların şikâyetleri üzerine hareket eden, haksızlıkların ortaya konması gereken bir kurumdur. Dolayısıyla, bu kuruma çok büyük görevler düşmektedir. Belki bu raporlar çok detaylı olmayabilir veya çalışmaların başlangıcında olmuş olabiliriz, ama önümüzdeki dönemlerde bu Kurumun daha fazla gelişecek, daha farklı hizmetler yapabilecektir.

• Mahkemelerin çok ağır iş yükleri bulunmaktadır. Bu yükün ortadan kaldırılması, beraberinde de insanların mağduriyetlerinin giderilmesi noktasında Kamu Denetçiliği Kurumuna çok büyük görevler düşmektedir.

• Kamu Denetçiliği Kurumunun görevlilerinin yerinde gidip tespit etmesi de gerekmektedir. Görevlilerle gidip sorunu yerinde tespit etmesiyle beraber, daha farklı bir konum ortaya konabilir.

• Kurum, daha çok yeni bir kurum olduğu için bir sene daha geçtikten, biraz daha sistemler oturduktan sonra eksikliklerin hepsinin ortaya çıkmasından sonra yasal değişikliklere gidilmesi daha sağlıklı olacaktır.

• Kurum yeni kurulan bir kurum olmasına rağmen çok güzel çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ombudsmanlığın Türkçe karşılığına "arabulucu", "kamu hâkimi" dendiğine göre iki taraf da mağdur edilmeden, hem insanlarımız hem de devletin kanunları yıpratılmadan birtakım güzel şeyler yapılabilecektir.

Daha sonra, Karma Komisyon Üyesi Sayın İhsan ŞENER şu konulara değinmiştir:

• Değişiklik önerileri 13 başlık hâlinde toplanmıştır. Bu eksiklikler dokuz aylık uygulamada ortaya çıkan eksikliklerdir ama bunlar zaman içinde daha da artabilir.

• "Kamu Denetçiliği Kurumu ne iş yapar?" sorusuna vatandaştan alınan cevap oranı araştırılması gereken bir sorudur. Tanıtım eksikliği olduğu kanaati bulunmaktadır. Buranın, kamu kurumları vasıtasıyla tanıtımı yapılabilmelidir. Örneğin, ilçelerde kaymakamlıklarla iş birliği yapılabilir ya da oradaki sivil toplum örgütleriyle ya da ilçede sivil toplum örgütü, kaymakamlık, müftülük, millî eğitim müdürlüğü, sosyal tarafları da olan bir yapı valinin denetimi ve başkanlığında toplanıp her ilde bu Kurumun tanıtımının sağlıklı bir şekilde yapılması lazımdır.

• Kurumun aldığı Tavsiye kararları, uyulup uyulmaması serbest olan kararlar olarak genelde algılanmaktadır. Eğer bir caydırıcılığı yoksa aldığınız kararın, uygulanmadığında ne olacak sorusuna vereceğiniz sağlıklı bir cevap yoksa maalesef uygulamada eksiklikler olabilmektedir.

• Aslında, bizim örfî olarak daha önceki Selçukluda, Osmanlıda mahallenin kadısı gibi algılanan, aslında resmî bir görevi olmayan fakat sözüne uyulan kişiler geçmişte bu kurumun görevini ifa etmekteydi.

• Maalesef, kente göçün çok olduğu toplumlarda bu yerleşik kültür korunamamaktadır. Sivil toplumun daha ağırlıklı olduğu yapılarla bu Kurumun tanıtımının taşrada sağlıklı yapılması gerekmektedir.

Karma Komisyon Üyesi Sayın Gürsoy EROL ise şu konulara değinmiştir:

• Kurum yeni bir kurum olduğundan, tanınırlık noktasında çok fazla sıkıntıları bulunmaktadır. Burada, kurumun işleyişine yönelik önerilerde tavsiye kararlarının yüzde 1 olduğu görülmektedir. Çoğu konularda İncelenemezlik kararı, Gönderme kararı verilmektedir. İdari yolları tüketme şartını yumuşatma konusu üzerinde tartışılması lazım gelen bir konudur.

• Bu tavsiye kararlarının Avrupa ülkelerinde yüzde 80'ine uyulurken Türkiye'de bu oran yüzde 21'dir. Bu durum tavsiye kararlarına da çok fazla itimat edilmediğini göstermektedir. Burada, öneriler kısmında bu tavsiye kararlarına uyan ve uymayan kurumların deşifre edilmesi düşünülebilir.

• Yerinde inceleme veyahut re'sen inceleme tarzında bir yetkinin olmaması, Kurum açısından sıkıntı oluşturabilir. Bunun, kurumlar arası çatışma veya mücadeleye dönmemesi tarzında Alt Komisyon Raporu'nun düşüncesi var. Bu konuda bir yöntem geliştirmek lazım gelmektedir.

• Kamu Denetçiliği Kurumu hakkında Dilekçe Komisyonuna gelen şikâyet dilekçeleri olduğu ifade edilmiştir. Bu dilekçelerin sayısı kurumun ne kadar memnuniyet verici çalıştığını görme açısından önemlidir.

Daha sonra ise Karma Komisyon Üyesi Sayın Ülker GÜZEL şu konulara değinmiştir:

• Değişen dünyanın ve birbirinin içine girmiş olan dünya ülkelerinin, toplumlarının problemleri gerçekten artık birbiriyle ilişkili hâle gelmiştir ve her ülkenin kendi içinde objektif kararları verebilen ve halkın problemleriyle birlikte halkı kucaklayabilen bir hukuk sisteminin kurulmuş olması da güzel bir başlangıçtır.

• Ombudsmanlığın ne iş yaptığı şeklinde değil, fonksiyonlarını açıkça açıklamakta fayda bulunmaktadır. Gerçekten halkımız bir yeni kurulan müessesenin, ancak aradan beş altı sene geçip veya çok önemli birtakım kararların o müessese tarafından incelenip basına intikal ederse ne olduğu konusunda bilgi sahibi olabilmektedir. Bu kurumda görev almış olan kişilerin medyayı kullanarak açıkça halkla konferanslar, toplantılar düzenlemek suretiyle nasıl çalıştığını anlatması faydalı olacaktır. Ancak, burada yabancıların da aynı haklara sahip olduğu konusu raporda dile getirilmiştir. Sadece bir pasaport numarasının bulunması yeterli kabul edilmiştir. Bu konuda belki üzerinde biraz çalışma yapılıp, daha detaylı aranılacak özelliklerin getirilmesi faydalı olacaktır.

• Kurumun re'sen inceleme yetkisinin olmaması gerçekten bir eksikliktir. Mutlaka yetkililerin bu konuda re'sen inceleme yapabilme yetkisine sahip olması gerekir ve ayrıca belki bu sebeple bir kadro artırımı söz konusu olabilir. Re'sen inceleme yetkisi, yeni bir vesayet ortaya çıkarma gibi bir anlayışa sebep olmaması gerekir. Kendi içinde tarafsız bir karar verebilmek için iki kişinin söylediğinin ne derece doğru olduğunu tespit edebilme açısından bir inceleme yapma ihtiyacı gerekebilir.

Karma Komisyon Üyesi Sayın Nevzat PAKDİL'in değindiği konular aşağıdaki şekildedir:

• Türkiye'nin değişik bölgelerinde, değişik şekilde, "aksakallar" denen, "bilge kişiler" denen insanların oluşturduğu cemiyetler vardı. Bunlar hâlen toplanıyor ve bazı hususlarda kararlar veriyor ve toplumdaki o işe muhatap olan insanlar bunu kabul ediyor. Bunun hiçbir yasal dayanağı falan bulunmamaktadır ama toplumun bu konuda bir ön kabulü vardır.

• Kurumlar genellikle yasal statülerinin genişletilmesini isterler, aynı talep burada da söz konusudur. Ayrıca, diğer bir husus, ücret iyileştirmesi ve yasal bir zırha kavuşturulması kamuda çalışanlar açısından çok ciddi bir taleptir. Talep kabul edildiği takdirde başka kurumlar tarafından da başvurularda bulunacağı noktası vardır.

• Re'sen başvurma yetkisi, bir şekilde vasi kurumları genişletmenin, yeni vesayet kurumları oluşturmanın fazla bir anlamı yoktur.

• Sır konusunda, kurumların çok güvenilir olması lazım gelmektedir. Orada görev yapan kamu denetçisi veya başdenetçi veya bunlara bilgi ulaştıran denetçiler görevlerini yaparken o sırların kendilerinde saklı bir şekilde mahfuz olması lazımdır.

• Kuruma cevap verilmediği konusunda idarenin farklı sıkıntıları olabilir. Bazı yetkililer evrakları kendileri dosyalarlar, saklarlar. On sene sonra bir şey sorulursa o idareye, "Ya bu karar neydi, ne değildi?" Giden kişinin bir de gizlilik alışkanlığı varsa o bilgiye ulaşılamayabilir. Dolayısıyla, soruya muhatapsınız ama cevap verecek kaynak elinizde olmayabilir.

• Bir kısım kararlarda siz insanları yasal olarak suçlu bulabilirsiniz. Yasalara göre karar verebilirsiniz. Ama onların hukuka uygunluğu yoksa toplum vicdanı devamlı karar ve toplum onu kabul etmez.

• Biz geleneklerimizde "devlet ebed müddet" diyoruz. Bir şey gerekliyse yapılmalıdır. "Hayırda israf, israfta hayır yoktur." diye bir kural vardır. Yani bilgi, görgü, beceri anlamında eğer bir kısım işler yapılacaksa bunu tasarruf zihniyetiyle ötelememek gerekir.

Söz alan Karma Komisyon Üyesi Sayın Abdurrahim AKDAĞ'ın değindiği konular başlıca şu şekildedir:

• Bölgemizde insanlar arasında bir ihtilaf çıkınca şu söz söylene gelmektedir: "Serbestsin, istersen mahkemeye gidelim, istersen şeriata gidelim, istersen örfe gidelim; hangisine istersen ben varım." Tabii, bunu söylerken mahkemelerdeki uzun süreçleri büyük bir etkisi vardır. Şeriatın bir yaptırım gücü yoktur, imamın vereceği kararın çok da uygulanabilir imkânı yoktur. Ama "örf" diye tabir ettiğimiz, bilge kişinin, topluma güven vermiş kişinin, kendi oğlu, ailesiyle de alakalı olursa hakkı söyleyeceği hususunda toplumdaki ortak bir kabulün verdiği güvenle, genellikle problemler orada çözülür ve insanlar o karara uyarak toplumdaki bir baskıdan da kurtulmuş olur.

• Bu Kurum henüz çok iyi içselleştirilememiş, anlaşılamamış, fonksiyonlarının ne olacağı hususu daha tam net olarak ortaya çıkmamıştır. Bir defa, bu kurumun hızla bir tanıtım kampanyasına girmesi lazımdır. İkincisi, ilk kararlar çok önemlidir. Kurumun ilk kararlarını da topluma internet aracılığıyla, medya aracılığıyla hızla ulaştırması gerekmektedir. Böylece bir güven ve emniyet duygusunun topluma güçlü bir mesajla verilmesi önemlidir.

Son olarak Karma Komisyon Üyesi Sayın Ayşe TÜRKMENOĞLU şu konulara değinmiştir:

• Türkiye'de vesayetleri kaldırmaya çalışırken yeni vesayetleri de kendi elimizle inşa etme tehlikesi bakımından re'sen inceleme konusu çeşitli riskler taşımaktadır.

• Kamu Başdenetçisine Anayasa Mahkemesine başvuru hakkı, adli veya idari yargıda dava açabilme hakkının verilmesi konusunun nasıl olacağı, nasıl kanunda yer alacağı cevap bulması gereken meselelerdendir. Bir kere burada Kurum taraf değildir. Tarafsız, objektif, tarafların arasındaki meseleyi halletmeye çalışan bir kurum ya da denetçi nasıl Anayasa Mahkemesine ya da idari mahkemeye dava açabilecektir? Burada Kurum taraf yetkisi mi kazanmış olacaktır? Ya da bu tip mahkemelere başvurulduğunda, diyelim ki bununla ilgili bir çözüm bulunduğunda, harçları kim verecektir? Zaten tarafların ombudsmandan sonra kendilerinin Anayasa Mahkemesine ya da işte iç hukuk yollarını tüketip Anayasa Mahkemesine de gidebilme ve sonradan da AİHM'e başvurma hakları vardır. Bu nedenle uygulamada olabilecek bir durum gibi gözükmemektedir.

• Yerinde inceleme yetkisinin verilebilmesi, özellikle de özgürlüğünden yoksun kişilerle yapılan her türlü görüşmenin yazılı veya sözlü gizliliğinin teminat altına alınması bakımından önemlidir. Zaten, sadece bunlarla ilgili değil, normalde kendilerine başvurulduğunda henüz ilgili kişiler istemediği ya da mahkeme safhasında başvurulmadığı takdirde her şeyin gizli tutulması gerekmektedir. Böyle bir kuralın olması gereklidir.

Yapılan görüşme ve müzakerelerin ardından, yapılan değişiklikler çerçevesinde Komisyon Raporu, Karma Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilerek katılanların oy birliği ile kabul edilmiştir.

4- ALT KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Ombudsmanlık sisteminin temelinde "uzlaşma ve arabuluculuk" pratiği vardır. Bazı şikâyetlerde, şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varıldığında, ilgili idare ile (telefonla veya bizzat) görüşmeler yapılmaktadır. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu olayla ilgili bilgi verilip, ilgili idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir. İlgili idare, şikâyet konusu olayı çözüme kavuşturması halinde Kurumla irtibata geçerek konunun çözüme kavuşturulduğunu bildirmektedir. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu şekilde çalışması, devlet nezdinde zayıf konumdaki vatandaşın gözünde Kurumu güçlü bir "hak savunucusu" haline getirmektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Komisyonunun 03.03.1992 tarihli 1992/54 sayılı, BM Genel Kurulunun 20712/1993 tarihli 48/134 sayılı kararlarıyla kabul edilen ve "İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması için Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne ilişkin İlkeler" adlı belgeye, diğer adıyla Paris Prensipleri'ne uygun olarak bu alanda bağımsız ve özerk olarak çalışan iki kurum vardır; bunlardan biri Kamu Denetçiliği Kurumu, diğeri ise Türkiye İnsan Hakları Kurumu'dur.

4.1. Kurumun, Kamu Kurumlarıyla İlişkilerine Yönelik Öneriler

Kurum tarafından verilen kararlar "tavsiye" niteliğindedir. Diğer bir ifadeyle, idareler alınan kararları uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde, bunun gerekçesini bildirerek yerine getirmeme hakkına sahiptir. Ancak, kararların bağlayıcı olmaması, Kurum kararlarının hiçbir etkiye sahip olmadığı anlamına gelmemektedir. Zira Avrupa ülkelerinde, tavsiye kararlarına uyma oranı %80 civarındadır. Ülkemizde bu oran %21 civarındadır. Ülkemizde de bu oranın gelecek süreçte artacağı düşünülmektedir. Vatandaşın idare aleyhine Kuruma müracaat etmesi ve bu müracaat üzerine Kurumun çalışmalar yapması, idare üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Bu baskı, idarenin orta ve uzun vadede kendisini daha dikkatli bir şekilde kontrol etmesini sağlamaktadır.

Kurumun kararları tavsiye niteliğinde olup, şikâyet konusu idarelerin kararlara uyma zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna karşılık bir yaptırım da bulunmamaktadır ki bir yaptırım olması da Kurumun kuruluş amacına aykırıdır. Ancak idareyi, Kurumun kararlarına uymaya zorlamak için; her altı ayda bir Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına uyan ve uymayan idarelerin listesinin yayınlanması mekanizması geliştirilebilir. Böylece kamuoyunun, idari kurumları fikren denetlemesi sağlanabilir. Bu da kamu kurumları üzerinde kamuoyu baskısı ortaya koyabilir. Nitekim ifşa yöntemi uluslararası kuruluşlarca, ülkelere yönelik olarak uygulanan bir yöntemdir ve ülkeler itibar kaybetmemek için kararlara uymaya önem vermektedirler.

İyi yönetim ilkeleri açısından değerlendirildiğinde, çoğunlukla idarelerin verdikleri kararların yeterince gerekçeli, açık ve anlaşılır şekilde olmadığı, idarelerin başvuruda bulunanların talebini ilgili mercilere iletmedikleri ve talep sahibini de bilgilendirmedikleri, duruma göre de hangi mercilere başvuracaklarını açıkça belirtecek şekilde işlem yapmadıkları tespit edilmiştir.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek suretiyle Kuruma verilmeyebilmektedir. Ancak burada belirsiz olan konu, neyin devlet/ticari sır olup olmadığına nasıl karar verileceği hususudur. Bu belirsizlik, Kurumun bazı önemli bilgilere ulaşmasını engelleyebilir.

Mevzuata göre, ilgili merci, tavsiye kararı doğrultusunda tesis ettiği işlemi, aldığı önlemi veya tavsiye edilen çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde, bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma göndermek zorundadır. Burada üzerinde durulması gereken; İdare tarafından tavsiye kararına uyulmamasının nedeni olarak gönderilen gerekçenin yetersiz ya da tatmin edici olmadığı kanaatine Kurum tarafından varılırsa, bu durumda ne yapılacağıdır. Böyle bir durumda yapılacak olan işlem açıklığa kavuşturulmalı ve iki devlet kurumunun çatışır görünen kararları uzlaştırılarak tek karar haline getirilmelidir. Bunun için gerekiyorsa Kurumun yetkisi genişletilebilir.

4.2. Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler

Kurum tarafından verilen 6097 adet kararın 64 adedinin tavsiye kararı, 2155 adedinin gönderme kararı ve 2440 adedinin ise incelenemezlik kararı olduğu görülmektedir. Bu rakamlar oransal olarak sırası ile %1, %37 ve %35'e tekabül etmektedir. Tavsiye kararı oranı düşük gibi görünmekle birlikte, kanaatimizce ilerleyen yıllarda bu oranda artış olacaktır. Diğer yandan kararların sayısal çokluğundan ziyade, önemli olan kararların niteliğidir.

Vatandaş ile devlet arasında arabulucu rolü oynayan Kurum, konumu gereği idarenin aksayan yönlerini görebilmektedir. Bu sebeple Kurum, idarenin daha iyi hizmet verebilir hale gelmesi konusunda, zaman içinde çeşitli görüş ve kanaatlere sahip olacaktır. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu yönü çok önemlidir; Kamunun yeniden yapılandırılması çalışmalarında Kurum görüşleri önem arz etmektedir. Anlatılanlar doğrultusunda Kamunun yeniden yapılanması durumunda Kurumdan bilgi ve görüş alınmalıdır.

BM, AB, Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası ve bölgesel örgütlerin işaret ettiği ihlal iddialarını ele alma mekanizmalarının olmazsa olmaz kıstasları; "bağımsız", "etkili" ve "süratli" olmalarıdır.

Bu unsurlardan etkinlik ve süratin sağlanması, insan hakları ihlalleri iddialarının denetiminde görev/yetki kargaşasının önlenmesi, vatandaşların hangi Kuruma başvuracakları konusunda net bilgiye sahip olmaları ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından, insan hakları alanındaki şikâyetlerin tek bir bağımsız kurum tarafından kabul edilmesinin faydalı olacağı mütalaa edilmektedir.

Başvuruların Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından değerlendirilmesi, insan hakları alanında çalışan diğer kurumların ise denetleme/raporlama şeklinde çalışmalar yapması önerilmekte, böylece yetki ve görev karmaşasının önüne geçilebileceği düşünülmekte, aynı zamanda etkili bir denetim ve kaynakların etkin kullanımı sağlanabilecektir. Bu tespit son derece doğru olup, birden fazla kurumun benzer işleri yapması, Kurumların çok iş yapma, ama bir işi derinlemesine inceleyememe sonucunu doğurmaktadır.

Öte yandan, Kurumun, "Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine re'sen inceleme yetkisinin verilmesi" talebi uygun görülmemektedir. Zira bu yetkiyle kurumlar arası yetki ve görev çatışmasının artması ihtimal dahilindedir. Re'sen inceleme yetkisine sahip kuruluşlar (İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, İnsan Hakları Kurumu vb.) zaten bulunmaktadır. Bir de bu Kurumun benzer yetkilere sahip olması, kamu kaynaklarının israfına yol açabileceği gibi, Kurumun kendisine gelen başvuralar üzerinde yoğunlaşarak, derinlemesine inceleme imkanını da kısıtlayabilir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun yeni kurulmuş olmasından kaynaklı bilinirlik sorunu bulunmaktadır. Birçok Avrupa ülkesinde, geçmişi uzun yıllara dayanan ombudsmanlık/Kamu Denetçiliği Kurumu, ülkemizde henüz çok yenidir. Bu bakımdan, toplumdaki bilinirliği istenilen seviyede değildir. Vatandaşın, idarenin haksız eylem ve işlemleri karşısında önemli

bir başvuru mekanizması olan bu Kurumun, toplum nezdindeki bilinirliğinin artırılması ve tanıtımının sağlanması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Bu minvalde, paneller, konferanslar düzenlenmesi, medya organları, STK'lar, üniversiteler vb. kurum/kuruluşlar ile toplantılar yapılması, tanıtım filmleri ve kamu spotları hazırlanması akla gelen öncelikli çözüm önerileridir. Kurumun bu sorunu aşmak için tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermesi yerinde olacaktır. Halk nezdinde "denetçi" kelimesinin oluşturduğu yanlış algı sorunu bu şekilde aşılabilecektir. Çağrı merkezi kurulması, Alo Kamu Denetçiliği Kurumu hattı kurulması, televizyonlarda bilgilendirici spotların yer alması da bu sorunun aşılmasında yardımcı olabilecektir. Benzer şekilde Kamu kurumlarında da Kurumla ilgili bilgi eksikliği bulunmaktadır. Bu bakımdan kamu kurumlarında da bilgilendirme faaliyeti yapılmalıdır.

Kuruma, toplumsal genellik arz eden ve idareyle göstericiler arasında potansiyel çatışma ihtimali bulunan alanlarda (1 Mayıs emek ve dayanışma günü kutlamaları, 21 Mart nevroz günü kutlamaları gb.) arabulucu sıfatıyla girişimlerde bulunmasına imkan tanınmalıdır. Kamu Denetçiliğinin yetki bakımından yetersiz kaldığı veya tavsiye kararlarına uyulmadığı hususlarda, konu bir raporla Karma Komisyon gündemine getirebilir.

Kurum içi iş paylaşımın gözden geçirilmesi ve gerekiyorsa bir hiyerarşi kurulması yerinde olacaktır. Rapordaki iş yüküyle ilgili sayısal verilere bakıldığında büyük farklılıklar göze çarpmaktadır. İş yükünün dengelenebilmesi için iş paylaşımı gözden geçirilebilir.

Kurum yetkilileri için performans kriterlerinin belirlenmesi, seçilmiş yetkililerin performansının seçenler tarafından değerlendirilebilmesine imkan tanıması bakımından yerinde olacaktır.

4.3. Mevzuat Değişikliği Önerileri

Kurum mevzuatında değişiklikler yapılarak, Kurumun daha verimli ve etkin çalışması noktasında, Kurumun çeşitli önerileri olmuştur. Kurumun 2013 Yıllık Rapor'unda 6328 sayılı Kanunda yapılması istenen değişiklikler şöyledir:

- Nezaket, haklı beklentiye uygunluk, eşitlik, açık ve gerekçeli karar gibi iyi yönetim ilkelerine yer verilmesi
- Özel hukuk tüzel kişilerinin Kanunda açıkça tanımlanması
- Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine re'sen inceleme yetkisinin verilmesi
- Kamu Başdenetçisi veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine yerinde inceleme yetkisinin verilmesi
- Özgürlüğünden yoksun kişilerle yapılan her türlü görüşmenin (yazılı veya sözlü) gizliliğinin teminat altına alınması
- Kuruma herhangi bir dilde şikâyet başvurusu yapılabilmesine olanak tanımak suretiyle, başvuru hakkının kapsamının genişletilmesi
- Yabancılar tarafından yapılacak başvurularda sadece pasaport numarasının aranması şartından vazgeçilmesi
- İdari başvuru yollarının tüketilmesi şartının kolaylaştırılması

• İlgili kurumca açılan soruşturma hakkında Kuruma bilgi verilmesinin ilgili maddede düzenlenmesi, ayrıca, mutlak hukuka ve kanuna aykırılık hallerinde Başdenetçi veya Denetçilerin ilgililer hakkında idari ve adli yönden işlem yapılmasını da isteyebilmesi
• Verilmeyen ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgelerin de Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilmesinin sağlanması
• Bilirkişi, tanık masrafları ve ücretleri konusunun yeniden düzenlenmesi
• Kamu Başdenetçisine Anayasa Mahkemesine başvuru ve adli/idari yargıda dava açabilme hakkının verilmesi
• AİHM'de Türkiye'ye karşı açılan davalarda, Adalet Bakanlığının Kamu Denetçiliği Kurumunun görüş ve önerilerini göz önünde bulundurmasının sağlanması.

Öte yandan Rapor'da, "Kamu Başdenetçisine seçimlik bir yetki olarak kamu yararı görmediği şikâyetleri incelememe yetkisi verilerek Kurumun kaynaklarının etkin ve verimli olarak değerlendirilmesinin sağlanması" talep edilmektedir. Kanaatimizce bu talep makul görünmekle birlikte, sonuçları bakımından sakıncalar da doğurabilecek niteliktedir. Uygulamada bazı makul şikâyet başvurularının, bu gerekçeye dayanılarak incelenmemesi gibi bir durum ortaya çıkabilir. Bu durumda bu sakıncayı ortadan kaldırmak için; kamu yararı görülmeyerek incelememe kararı alınan şikâyetler hakkında, incelememe kararının gerekçesinin yazılması bir çözüm olarak sunulabilir.

"Menfaati ihlal edilen gerçek ve tüzel kişilerin Kuruma başvurabileceği' düzenlenerek, kural olarak herhangi bir menfaati ihlal edilmeyen kişilerin gereksiz ve gayri ciddi başvurularının önüne geçilmesi" talebinin de **uygun olmayacağı kanaatini taşımaktayız**. Zira, bu durumun hak arama kapasitesini daraltabileceği endişesi hasıl olmuştur. Herhangi bir menfaati ihlal edilmemiş ancak, şahit olduğu bir haksızlık için Kuruma başvurmak isteyen vatandaşın önünün kesilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

"Kurumun önerisi doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı ilgili mercie veya görevlilere sorumluluk yüklenmemesi" talebinin de bazı **sakıncalı yönleri söz konusu olabilir**. Kurumun tavsiye kararını uyguladığı için hiçbir sorumluluk sahibi olmayacağı güvencesi ile hareket eden bir idarecinin, daha üst amirleri ile çatışabilmesi ihtimali ortaya çıkabilecektir.

"Kamu Başdenetçisi/Kamu Denetçilerine dokunulmazlık verilmesi ve Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçileri ile uzmanlara ilişkin hakların, hâkimlerle eşitlenmesi" talebinin yeterince tatmin edici bir gerekçe ile gerekçelendirilmediği görülmektedir. Kamu Başdenetçisi/Kamu Denetçilerinin dokunulmazlığının olmamasının nasıl bir eksiklik oluşturduğu anlaşılamamıştır. Diğer taraftan, Kamu Başdenetçisi/Kamu Denetçilerine hakimlikle eşdeğer hakların verilmesi değerlendirilebilir bir konu olmakla birlikte, Kamu Denetçiliği uzman ve uzman yardımcılarına, "Kurumun daha cazip hale getirilmesi ve daha nitelikli personel istihdam edilmesi" gerekçesi ile hakimlikle eşdeğer hakların verilmesinin talep edilmesi, 666 sayılı KHK'nın, üst kurullar dahil Kamudaki tüm uzman ve uzman yardımcıları için öngördüğü eşit ücret politikasıyla uygun düşmemektedir. Çünkü bu önerinin kabul edilmesi durumunda, Kamudaki başka kurumların da "Kurumun daha cazip hale getirilmesi ve daha nitelikli personel istihdam edilmesi" gerekçesi ile kendi personelleri hakkında yeni haklar talep etmesinin gündeme gelmesi ihtimal dahilindedir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulmasıyla, TBMM Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun çalışma şeklinin değiştirilerek farklı bir konumda konumlandırılmasının gerekli olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü bu kurumlara yapılan başvuruların büyük çoğunluğunun aynı olduğu ve çözüm süreçlerinin de benzer olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle: TBMM İçtüzüğünde ve Kamu Denetçiliği Kanununda gerekli değişiklikler yapılarak; Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlarına, kendisine gelen dilekçelerden, bireysel nitelik taşıyanları Kamu Denetçiliği Kurumuna yönlendirme yetkisinin verilmesi gerekmektedir. Bu aşamadan sonra Dilekçe Komisyonunun ilgileneceği dilekçeler, toplumsal nitelik taşıyan, geniş kesimleri ilgilendiren konularla sınırlı olacaktır.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ise denetleme/raporlama faaliyetlerine yoğunlaşarak, kendisine yapılan her başvuruyu – ki bunların büyük bir bölümü insan hakları alanı dışındadır - incelemek zorunda kalmayacak, görev alanına girenleri dikkate alacaktır.

Bu teklif hayata geçirildiğinde, örneğin bir kişiye kesilen haksız trafik cezası gibi bireysel nitelikli bir konu ile ne Dilekçe Komisyonu ne de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ilgilenmeyecek, Kamu Denetçiliği Kurumuna havale edecektir. Hem Dilekçe Komisyonu hem de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, alt komisyonlar marifetiyle, genel nitelikli konularda detaylı incelemeler yapabilecektir. Böylece Dilekçe Komisyonunun çok daha detaylı ve verimli raporlar ortaya koyarak sonuca ulaşma kabiliyeti artırılmış olacaktır.

Halk avukatlığı yapan Kurumun, şikâyetleri değerlendirip, hakkaniyete göre her iki taraf için tatmin edici çözümler bulması esastır. Bu bakımdan Kurum, vatandaşın avukatlığını yaparken toplumun genel çıkarlarıyla uyumlu çözümler üretmelidir. Bu ise Kurumun esnek hareket etmesini sağlayacak mekanizmalarla sağlanabilir.

Kanunda, Başdenetçi ve denetçilerin idari soruşturma, kovuşturma, görevden alma, görevinin sona ermesi hallerinin de düzenlenmesi gerekli görülmektedir. Denetim mekanizmasının prosedürünün öngörülmemiş olması Kanundaki önemli bir eksikliktir.

Kurumun daha aktif ve verimli görev yapabilmesi için gerekli olan yasal değişiklikler şu şekilde sıralanabilir;

1. Kurum, hakkı ihlal edilen mağdurların ilk ve en etkin başvuru merci olmalıdır. Bu yönüyle yasama bünyesindeki komisyonların iş yükünü azaltarak daha etkin bir başvuru yolu oluşturulmalıdır.
2. İyi yönetim ilkeleri belirlenerek, idarenin bu doğrultuda iş ve işlem yapması sağlanmalıdır.
3. İdarenin denetimi geniş tutulmalı, eylem, işlem, tutum ve davranışları denetime dahil olmalıdır.
4. Kurum kararlarının İdare tarafından uygulanması durumunda, sadece işlemin başlatılması bakımından hukuki sorumluluk söz konusu olmamalı, Kurumun kararları belli bir mekanizma dahilinde sanki mahkeme kararı gibi uygulanabilmelidir.

5. Kararların uygulanıp uygulanmadığına ilişkin takip mekanizmasının kurulması gerekir.
6. Kurumun, **TBMM'ye (*veya Anayasa Mahkemesine*)** başvurup farklı yorumlanan kanun maddelerinin yorumunu isteme yetkisinin olması, mevzuatın farklı uygulamasından kaynaklanan mağduriyetlerin giderilmesine yardımcı olacaktır.
7. İnsan haklarıyla ilgili ihlalleri incelemede tek bir merkezin yetkilendirilmesi, hakkı ihlal edilen kişinin muhatabının belli olması bakımından elzemdir. Ayrıca bu şekilde yetki karmaşası ve mevzuattaki karmaşıklık da giderilmiş olacaktır.
8. Kurum kararlarının uygulanması idarenin keyfiliğine bırakılmamalı, ancak ciddi bir gerekçenin yazı ile bildirilmesi ile bu tür bir kararın uygulanmaması öngörülmelidir.

4.4. Kamu Denetçiliği Kurumunun Bundan Sonraki Raporlarına Yönelik Öneriler

Kurumun raporlarında daha ayrıntılı mali bilgilerin bulunması yerinde olacaktır. Şeffaf yönetim anlayışının en önemli enstrümanı şüphesiz mali raporlardır. Bu raporun denetleyici yapı olan TBMM'ye sunulması ise şeffaf anlayışın ötesinde hesap verilebilir yönetim anlayışından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda Kurumun; bütçesi, harcamaları, harcamaların gerekçeleri ayrıntılı şekilde raporlanmalıdır.

Raporda, yapılan uluslararası ziyaretlere ilişkin bilgilere yer verilmesi yerinde olacaktır. Bu ziyaretlerin tarih ve yer bilgilerini aşkın olarak, kimlerle görüşüldüğü, hangi konuların ele alındığı, hangi görüşlerin ülkemizde uygulanma olanağının olabileceği gibi bilgilere yer verilmelidir. Ayrıca uygulanan protokol kurallarının raporlanması, uygulanan protokolün bilinmesini ve daha sonraki çalışmalarda mütekabiliyet ilkesinin uygulanabilmesini sağlayacaktır.

4.5. Kamu Denetçiliği Kurumu Hakkında Dilekçe Komisyonuna Yapılan Şikâyetler

Dilekçe Komisyonuna, Kamu Denetçiliği Kurumunun tutum ve işlemlerine ilişkin şikâyet dilekçeleri gelmektedir. Şikâyet dilekçelerinin bazıları şunlardır:

Tablo-4: **Kamu Denetçiliği Kurumu İle İlgili Şikâyet Dilekçeleri**

DİLEKÇE NO	ŞİKAYET KONUSU
25175	Kuruma yaptığı başvuruya verilen cevabın, netice verici olmadığını, oyalayıcı nitelikte olduğunu iddia ediyor.
16196	Kurumun, dilekçesi hakkında verdiği "İncelenemezlik" kararının mevzuata aykırı olduğunu ifade ediyor.
16919	Kamu Denetçiliği Kurumuna yazdığı dilekçeye cevap alamamaktan yakınıyor.
16999	Kamu Denetçiliği Kurumuna yaptığı başvuru hakkında verilen "İncelenemezlik" kararının yanlış olduğunu ifade ediyor.

Kurumun, kendisi hakkında yapılan şikâyetleri dikkate alarak bu konuda gerekli çalışmaları yapması, mevzuata göre gerekenleri yapmış ise, bu durumun vatandaşa ikna edici bir tarzda iletilmesi önerilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

KARAR

Karar No: 25 **24.04.2014**

Karar: Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 2013 Yıllık Raporu'nu değerlendirmek amacıyla toplanan Karma Komisyon, yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu Raporun, TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulması kararını almıştır.

Karma Komisyon Başkanı	Karma Komisyon Başkanvekili	Karma Komisyon Kâtip Üyesi
Gönül Bekin Şahkulubey	*Halil Ürün*	*Ali Aydınlıoğlu*
Mardin	Afyonkarahisar	Balıkesir
Karma Komisyon Sözcüsü	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Nurdan Şanlı	Ayhan Sefer Üstün	*Gürsoy Erol*
Ankara	Sakarya	İstanbul
	(Toplantıya katılamadı)	
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Mahmut Kaçar	Sevde Bayazıt Kaçar	Zeyid Aslan
Şanlıurfa	Kahramanmaraş	Tokat
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Sabahat Akkiray	Hasan Akgöl	Muharrem Varlı
İstanbul	Hatay	Adana
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Esat Canan	Yalçın Akdoğan	*Mehmet Kerim Yıldız*
Hakkâri	Ankara	Ağrı
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
İhsan Şener	*Ayşe Türkmenoğlu*	*Ülker Güzel*
Ordu	Konya	Ankara
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Hamza Dağ	Mehmet Metiner	*Nevzat Pakdil*
İzmir	Adıyaman	Kahramanmaraş
	(Toplantıya katılamadı)	

Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Ahmet Salih Dal	*Kerim Özkul*	*Abdurrahim Akdağ*
Kilis	Konya	Mardin
(Toplantıya katılamadı)		
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Cemal Yılmaz Demir	*Sıtkı Güvenç*	*Ziver Özdemir*
Samsun	Kahramanmaraş	Batman
(Toplantıya katılamadı)		
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Levent Gök	Sinan Aydın Aygün	Hüseyin Aygün
Ankara	Ankara	Tunceli
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Tufan Köse	Mahmut Tanal	Veli Ağbaba
Çorum	İstanbul	Malatya
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Mustafa Erdem	Atila Kaya	*Reşat Doğru*
Ankara	İstanbul	Tokat
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	

Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Murat Bozlak	*Kemal Aktaş*
Adana	Van
(Toplantıya katılamadı)	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
26	2

SIRA SAYISI: 289'a 1'inci Ek

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016, 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/8, 5/5, 5/4, 5/3)

Not: Bu Sıra Sayısına elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER **Sayfa**

- **Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Başkanlığı Sunuş Yazısı 5**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu 7**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu 105**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu 165**

- **Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu 221**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Sayı : 57747603/130.05/98483 15/05/2017
Konu : KDK 2016 Yılı Yıllık Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) Kamu Denetçiliği Kurumunun 30.01.2017 tarihli ve 81460570-101.08.01-E.661 sayılı yazısı,
b) 13.04.2016 tarihli ve 57747603/130.05/30318 sayılı yazımız,
c) 10.05.2017 tarihli ve 57747603/130.05/97781 sayılı yazımız.

İlgi (a) yazı ekinde Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunulan 2016 Yıllık Raporu ile ilgili çalışmalar, 14.06.2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesi çerçevesinde tamamlanmış bulunmaktadır.

İlgi (b) yazımız ekinde TBMM Başkanlığına sunulması üzerine 289 sıra sayısı ile bastırılarak 24.05.2016 tarihinde dağıtılmış ve halen TBMM Genel Kurulu'nun 79'uncu sırasında görüşülmeyi beklemekte olan "*Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları*", Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yılı Yıllık Raporu ile birlikte değerlendirilebilmesini teminen TBMM İçtüzüğünün 88'inci maddesi kapsamında Komisyona geri verilmesi ilgi (c) yazımızla istenmiş ve TBMM Başkanlığı tarafından aynı gün TBMM Genel Kurulu'unun bilgisine sunularak Karma Komisyona gönderilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yılı Yıllık Raporu hakkındaki görüşmelerin tamamlanmasının ardından, Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları'nın aynen benimsenmesi ve raporların birbiri ile ilgisi gözetilerek, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu ile birleştirilerek görüşülmesi kabul edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yılı Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu; 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesi hükmü gereğince ivedilikle görüşülmesini teminen usul ekonomisi ve raporların birbiri ile ilgisi gözetilerek, 289 sıra sayılı Komisyon Raporu ile birleştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU

Sayı : 57747603/130.05/98483 15/05/2017
Konu : KDK 2016 Yılı Yıllık Raporu

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde; Karma Komisyonun yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu Rapor, 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesi çerçevesinde Genel Kurulda görüşülmek üzere ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Mihrimah Belma SATIR
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Başkanı

EKLER:
1- İlgi (a) yazı ve eki Rapor (1 sayfa ve 1 Kitap)
2- Karma Komisyon Raporu (95 sayfa)
3- 289 Sıra Sayısı ve ekleri (1 dosya)

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yıllık Raporu (5/8) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

1 KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI 11

2 KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2016 YILI YILLIK RAPORU 13

2.1 GENEL BİLGİ 13

2.2 RAPOR ÖZETİ 13

2.2.1 Kuruma İlişkin Bilgiler 13
2.2.2 Kurumsal Tanıtım ve Uluslararası İlişkiler 15
2.2.3 Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç 21
2.2.4 Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler 24
2.2.5 Kurumunun 2016 Yılında Ülkemize Katma Değeri 39
2.2.6 Kuruma Gelen Şikayetlerin Uzlaşı ile Çözümü 45
2.2.7 İdarenin Kuruma ve Kararlarına Yaklaşımı 49

3 KOMİSYON TOPLANTILARI 54

3.1 Karma Komisyonun 15 Şubat 2017 Tarihli Toplantısı 54

3.1.1 Açılış Konuşmaları 54
3.1.2 Raporun Sunumu 55
3.1.3 Görüş Öneri ve Sorular 57
3.1.4 Cevaplar 61
3.1.5 Alt Komisyon kurulması 67

3.2 Karma Alt Komisyon Toplantıları 69

3.2.1 Karma Alt Komisyonun 1 Mart 2017 Tarihli Toplantısı 69
3.2.2 Karma Alt Komisyonun 9 Mart 2017 Tarihli Toplantısı 69
3.2.3 Karma Alt Komisyonun 15 Mart 2017 Tarihli Toplantısı 79

3.3 Karma Komisyonun 11 Mayıs 2017 Tarihli Toplantısı 97

3.3.1 289 Sıra Sayılı Komisyon Raporunun Doğrudan Gündeme Alınması 97
3.3.2 Açılış Konuşmaları 98
3.3.3 Karma Alt Komisyon Raporunun Sunumu 98
3.3.4 Cevaplar 99
3.3.5 Komisyon Raporlarının Birleştirilerek Görüşülmesi 99

4 KARMA KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 100

1 KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 2016 Yılı Yıllık Raporu'nu değerlendirmek için 15.02.2015 tarihinde toplanmış ve bir Karma Alt Komisyon kurulmasına ve kurulan bu Karma Alt Komisyonun 7 üyeden oluşmasına karar vermiştir.

Karma Alt Komisyon 1.03.2017 tarihinde toplanarak alt komisyon başkanını seçmiş, çalışma usul ve esasları ile çalışma takvimini belirlemiş ve aşağıdaki kararları toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile almıştır:

1. Alt Komisyon Başkanlığına Manisa Milletvekili İsmail BİLEN'in seçilmesi.
2. Kamu Denetçilerinden ve ilgili kurumlardan konu hakkında bilgi alınması.
3. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Karma Alt Komisyon Raporunun yazılması.
4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Karma Alt Komisyon toplantılarının basına açık olması.
5. Gerek görülmesi halinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesi.
6. Karma Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması.
7. Karma Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesi.

Karma Alt Komisyonun 9.03.2017 tarihindeki ikinci toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumundan bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler çerçevesinde ilgili olduğu düşünülen idarelerin de dinlenilmesine karar verilmiş ve bir sonraki toplantıya çağırılmaları kararlaştırılmıştır.

Bir önceki toplantıda kararlaştırıldığı gibi Karma Alt Komisyonun 15.3.2017 tarihindeki üçüncü toplantısına Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kocaeli Büyük Şehir Belediye Başkanlığı, Ankara Büyük Şehir Belediye Başkanlığı, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü ile Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri davet edilmiş, Kurumun verdiği tavsiye kararları ile ilgili yaşanan problemler karşılıklı müzakere edilmiştir. Ayrıca Alt Komisyonun bu son toplantısında, komisyon üyelerinin görüş ve önerileri doğrultusunda şekillenen raporun kabul edilerek Karma Komisyon Başkanlığına sunulmasına toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Alt Komisyonun çalışmalarını, 15.03.2017 tarihinde tamamlayıp raporunu Karma Komisyon Başkanlığına sunmasından sonra Karma Komisyon 11.05.2017 tarihinde toplanmıştır. Bu toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu hakkında Karma Alt Komisyonca hazırlanan Raporun yanısıra TBMM İçtüzüğünün 88 inci maddesi kapsamında Komisyona 10 Mayıs 2017 tarihinde geri istenen; 24 Mayıs 2016 tarihinde basılarak dağıtılmış ve Genel Kurul Gündeminin 79 uncu sırasında görüşülmeyi bekleyen 289 Sıra Sayılı "Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe

Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları" da gündeme alınmıştır.

Karma Alt Komisyon Raporunun benimsenmesinin ardından yapılan görüşmelerde; "Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları"nın aynen benimsenmesine ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesindeki amir hüküm gereğince ivedilikle görüşülmesini teminen usul ekonomisi ve raporların birbiri ile ilgisi gözetilerek, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu ile birleştirilmesi suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

2 KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2016 YILI YILLIK RAPORU

2.1 GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Bu noktada, idarenin eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanun'un 22 nci maddesi hükmü uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun Yıllık Raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek, bir rapor hazırlar, hazırladığı bu raporu TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına gönderir.

Komisyon Raporunun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Yıllık Rapor Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Yıllık Raporu 10 bölüm içermektedir. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Başdenetçisinin Sunuşu
2. Kamu Denetçilerinin Sunuşu ve Değerlendirmeleri
3. Kuruma İlişkin Bilgiler
4. Kurumsal Tanıtım ve Uluslararası İlişkiler
5. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç
6. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler
7. Kamu Denetçiliği Kurumunun (Ombudsmanlığın) 2016 Yılında Ülkemize Katma Değeri
8. Kuruma Gelen Şikayetlerin Uzlaşı ile Çözümü
9. İdarenin Kuruma ve Karalarına Karşı Yaklaşımı
10. Ekler

2.2 RAPOR ÖZETİ

2.2.1 Kuruma İlişkin Bilgiler

6328 sayılı Kanun uyarınca Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

Ancak; Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır. Ayrıca, 6328 sayılı Kanun uyarınca, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan ve daha önce sonuçlandırılan şikâyetler incelenmemektedir. Belirli bir konuyu içermeyen şikâyetler de Kurumun inceleme alanı dışındadır.

Bilişim altyapısı kapsamında;

- Çocuklara hizmet vermekte olan www.kdkcocuk.gov.tr sayfası yenilerek hizmete açılmıştır.
- Paydaşlarımız nezdinde farkındalığın arttırılması amacı ile yürütülen kampanya kapsamında www.hakyerindearanir.gov.tr adresi hizmete açılmıştır.
- Elektronik Belge Yönetim Sistemi'nin kullanımından önce gelen ve üretilen evrakların elektronik ortama aktarılmasına başlanılmıştır.
- Bilgi Güvenliği farkındalığının arttırılması, güvenlik testlerinin gerçekleştirilmesi, ağ ve sistem altyapısı iyileştirmeleri, yedekleme, güvenlik ürünlerinin alınması ve konfigürasyonu gibi hizmetler uluslararası standartlar çerçevesinde yürütülmektedir.

TBMM Başkanlığına bağlı, şikâyet esasına göre idareyi denetleyen bağımsız bir niteliğe sahip olan Kamu Denetçiliği Kurumu, Başdenetçilik ve Genel Sekreterlikten oluşmaktadır. Kurum, Kamu Başdenetçisi tarafından yönetilmekte ve temsil edilmektedir.

Kuruma 2016 yılında, 6682 sayılı 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 19.288.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir. Ödeneklerin dağılımını gösteren tablo, yılsonu itibarıyla aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: 2016 Yılı Ödeneklerinin Dağılımı

	2016 Yılı Toplam Ödenek	Toplam Ödenek İçindeki Pay (%)
Personel Giderleri	9.753.000,00	50,6
SGK'ya Devlet Primi Giderleri	1.295.000,00	6,7
Mal ve Hiz. Alımı	5.766.000,00	29,9
Cari Transfer	924.000,00	4,8
Sermaye Giderleri	1.550.000,00	8,0
TOPLAM	**19.288.000,00**	**100**

2015 Yılı Kesin Hesabı

Kurumun 2015 yılı toplam ödeneği 15.368.000,00 TL'dir. Bu ödeneğin 14.674.513,43 TL'si yıl içinde hizmetin devamlılığını sağlayabilmek amacı ile kullanılmış, 693.486,57 TL ödenek ise kullanılmamıştır. 2015 yılında ödenek üstü gideri bulunmamaktadır. Harcamaların % 58 kadarı personel giderleridir. Geri kalan kısmı idari giderler ve müstakil konumdaki hizmet

binasının genel giderlerinden oluşmaktadır.

6767 sayılı 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Kuruma toplamda; 20.322.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir. Söz konusu ödeneklerin dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır;

Tablo 2: 2017 Bütçesi Ödenek Dağılımları

	2017 Yılı Bütçesi
Personel Giderleri	10.135.000
SGK'ya Devlet Primi Giderleri	1.358.000
Mal ve Hizmet Alımı	6.745.000
Cari Transfer	484.000
Sermaye Giderleri	1.600.000
TOPLAM	**20.322.000**

02/12/2012 tarihi itibariyle göreve başlayan Kurucu Kamu Başdenetçisi M.Nihat ÖMEROĞLU ve 11/12/2012 tarihi itibariyle ise göreve başlayan Kurucu Kamu Denetçileri Zekeriya Aslan, Serpil ÇAKIN, Mehmet ELKATMIŞ, Abdullah Cengiz MAKAS ve Muhittin MIHÇAK'ın 4 yıllık sürelerinin Aralık 2016 itibariyle dolması sebebiyle görevleri sona ermiştir.

TBMM Genel Kurulunca 15/11/2016 tarihinde yeni Kamu Başdenetçisi olarak Şeref MALKOÇ, seçilmiştir. TBMM Dilekçe Komisyonu ile insan Haklarını inceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyon tarafından 02/11/2016 tarihinde Yahya AKMAN, Arif DÜLGER, Mustafa ÖZYAR, Celile Özlem TUNÇAK ve Hüseyin YÜRÜK kamu denetçileri olarak seçilmiştir.

Kurumda; 1 Genel Sekreter, Kadrolu 54 Kamu Denetçiliği Uzmanı, 41 Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcısı ve 31 idari personelle çeşitli kurumlardan geçici görevlendirme yoluyla istihdam edilen 25 geçici personel görev yapmaktadır.

2.2.2 Kurumsal Tanıtım ve Uluslararası İlişkiler

Anayasal hak olarak tanınan "Kamu Denetçisine başvurma hakkı" konusunda vatandaşı bilinçlendirmek ve idarenin iyi yönetim ilkelerine uygun işleyişini sağlamak için basın kuruluşları ile etkin ve sürekli ilişkilerin tesis edilmesi büyük önem arz etmektedir.

2.2.2.1 Ulusal Düzeydeki Faaliyetler

2.2.2.1.1 Basınla İlişkiler

Toplumun tüm kesimlerine ulaşabilmek adına yazılı ve görsel basın kuruluşlarıyla sık sık temasa geçilmektedir. Kurumun aldığı kararlar kişisel verilerin gizliliği ilkesine uygun bir şekilde düzenlenerek hem Kurum web sitesinde yayınlanmakta hem de basın kuruluşlarına servis edilmektedir.

Bu kapsamda,

- Adalet Sisteminin Sorunları, İyileştirilmesi ve Güvenliğinin Arttırılması Hakkında Hazırlanan Özel Rapor Kamuoyuna Açıklanarak birçok haber kanalında bültenlerde ve yazılı basında yayınlanmıştır.

- Kamu Denetçiliği Kurumunun bugüne kadar yapılan başvurularla ilgili bilgilendirmek ve faaliyetleri anlatmak amacıyla basın mensupları ile İletişim Toplantısı düzenlenmiş olup, toplantı ulusal TV kanallarında ve yazılı medyada yer almıştır.

- Vatandaşların şikâyetlerini yerinde dinlemek amacıyla "Gezici Şikâyet Aracı" uygulaması başlatılmış ve özel röportajlarla kamuoyuna anlatılmıştır.

- Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından 15 Temmuz darbe girişimine yönelik tepki, Kurucu Kamu Başdenetçisi M. Nihat Ömeroğlu tarafından TV kanallarına canlı bağlanarak dile getirilmiştir.

- Kamu Denetçiliği Kurumu çocuk ve gençlerin de başvurularını almaktadır. Bu alanda farkındalığı artırmak amacıyla İlkokul öğrencileri ziyaret edilerek Kurum hakkında bilgilendirilmiştir.

- Engelli vatandaşlarla ilgili Kurumun yaptığı çalışmalar ve verdiği kararlar farkındalık oluşturmak amacıyla Engelliler Günü'nde basınla paylaşılmıştır.

- Kurumun verdiği kararlardan örnekler, kişisel verilerin gizliliğine saygı çerçevesinde, Türkçe ve İngilizce internet sitemizde yayımlanmaktadır. Ayrıca Kurumun internet sitesi, işitme engelliler için uyumlu hale getirilmiştir.

2.2.2.1.2 Halkla İlişkiler

2016 yılında Kuruma gelen 461 adet bilgi edinme başvurusunun dağılımını gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: 2016 Yılı Bilgi Edinme Başvuru İstatistikleri

BİLGİ EDİNME İSTATİSTİK	BAŞVURU SAYISI
Bilgi Belge ve Karar Talebi	169
Şikâyet Başvuru Kapsamında Gelenler	105
Başvuru Durum Sorgulama	88
Tavsiye ve Mütaala Talepli	41
Kuruma Şikâyet Hk. Bilgi Alma	13
Staj ve Çalışma Talepli	10
Kullanıcı Adı ve Şifre Sorunu	10
Öneri	4
Karar Hk. Bilgi Alma	3
Diğer	18
Toplam (Kişi)	**461**

2016 yılında 2893 vatandaşımızla telefon görüşmesi yapılmış, görüşmelerin ortalama 3 dakika sürdüğü tespit edilmiştir.

Toplantıda Kurucu Kamu Başdenetçisi, Kurucu Kamu Denetçileri ve KDK Genel Sekreteri basın mensuplarını Kurumun görev, yetki ve faaliyetleri hakkında bilgilendirmiş ardından basın mensuplarının sorularını yanıtlandırmışlardır.

Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç ve Kamu Denetçileri, TBMM tarafından seçilip görevlerine başladıktan sonra heyet olarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ve ardından TBMM Başkanı İsmail Kahraman'ı ziyaret etmiştir.

Kamu Başdenetçisi Şeref Malkoç, Türkiye'de ve Dünya'da artan terör saldırılarına karşı, Dünya'daki 140 ombudsmana gönderdiği mektupla teröre karşı birlikte ortak tavır alma çağrısında bulunmuş; Türk Milletinin birlik ve beraberliğine, huzuruna, güvenliğine ve istikrarına gölge düşürmeye yönelik terör saldırılarını kınayarak terörizmin Dünyanın başının belası olduğunu ifade etmiştir.

2016 yılında yayımlanan eserler;

- Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık) Tanıtım Rehberi,
- Kamu Denetçiliği Kurumu 1. Bölgesel Konferansı İstanbul 22 Aralık 2015,
- Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Yıllık Raporu,
- Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Faaliyet Raporu,
- Adalet Sistemimizin Sorunları, İyileştirilmesi ve Güvenirliğinin Artırılması Hakkında Özel Rapor,
- Law on the Ombudsman Institution, Ombudsman: Kamu Denetçiliği Kurumu Bülteni Sayı: 4,
- Ombudsman: Kamu Denetçiliği Kurumu Bülteni Sayı: 5,
- Ombudsman Akademik (Hakemli Dergi) Sayı: 4,
- Ombudsman Akademik (Hakemli Dergi) Sayı: 5,
- Terör ve İnsan Hakları ile İlgili İhlal Başvurularına İlişkin Kararlar,
- Kamu Denetçiliği Kurumu Kararlar Kitapları (Eğitim ve Öğretim Hakkı
- Kamu Personel Rejimi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Mahalli İdareler, Aile, Kadın, Çocuk ve Benzeri Haklar, Ekonomi, Maliye ve Vergi, Sosyal Haklar ve Alanlar, Temel Haklar) (16 Cilt) ve Kurumu İlgilendiren Bir Kısım Ulusal ve Uluslararası Mevzuat olarak gerçekleşmiştir.

2.2.2.2 Uluslararası İlişkiler

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içerisinde hayata geçirilen Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi 2015 Yılı Mart ayı itibarıyla uygulanmaya başlanmıştır. İsveç Uluslararası Kalkınma ve İşbirliği Ajansı (SIDA) tarafından finanse edilen ve uygulama süresi 24 ay olan proje için ilk aşamada 750.000 dolar bütçe tahsis edilmiş olup proje uygulama süresinin uzatılması planlanmaktadır.

Proje kapsamında ulaşılması beklenen 3 ana hedef; Kurumun kapasite geliştirme yeteneğinin güçlendirilmesi, Kurumun görev ve işleyişi hakkında farkındalığın artırılması ve Avrupa'daki diğer Ombudsmanlık Kurumlarıyla ikili ilişkilerin ve bilgi paylaşımının

artırılmasıdır. Kurumun kapasite geliştirme yeteneğine katkı sağlanması amacı doğrultusunda uluslararası bir uzman tarafından Kurum içinde gerçekleştirilen anket sonuçları ile dış paydaşlar ve Kurum çalışanları ile yapılan görüşmeler ışığında kapasite değerlendirme raporu hazırlanmış ve Kurumun istifadesine sunulmuştur. Ayrıca Kurumun 2017-2021 yıllarını kapsayan Stratejik Planı'nın hazırlık çalışmaları çerçevesinde görevlendirilen yerel uzman moderatörlüğünde 6 çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Kuruma yönelik uluslararası ve yurtiçi toplumsal farkındalığı arttırmak hedefi ile 2015 yılında 3. Uluslararası Ombudsmanlık Sempozyumu ve İstanbul Bölgesel Konferansı tertip edilmiş, 2016 yılında ise İzmir Bölgesel Konferansı düzenlenmiştir. Bu hedef doğrultusunda ayrıca Kurumun görev, yetki ve çalışmalarının basın mensupları tarafından bilinirliğini arttırmak ve Kurumun basında daha fazla yer almasını sağlamak amacıyla 30 Mayıs 2016 tarihinde Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçileri ev sahipliğinde iletişim toplantısı düzenlenmiştir.

Proje kapsamında kurumsal kapasitemizin geliştirilmesi amacıyla uluslararası insan hakları çerçevesi ve izleme mekanizmaları hakkında eğitimler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu doğrultuda ilerleyen dönemde Kurumun ihtiyacı doğrultusunda belirlenecek olan farklı temalarda eğitimler düzenlenecektir.

Ülkemizin Avrupa Birliği adaylık süreci çerçevesinde tahsis edilen üyelik öncesi mali yardımlar kapsamında uygulanmakta olan "Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi", Kurumun, Avrupa Birliği üye ülkelerindeki iyi uygulamalar dikkate alınarak uluslararası standartlara uygun bir şekilde faaliyet göstermesi için gerekli çalışmaların gerçekleştirilmesini, örgüt yapısının düzenlenmesini, kapasitesinin güçlendirilmesini, ilgili mevzuatın geliştirilmesi ve tanıtıcı faaliyetler yoluyla kamuoyunun farkındalık seviyesinin artırılmasını hedeflemektedir.

2.134.550 avro bütçeye sahip olan ve 2011 yılı Finansman Anlaşması kapsamında Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilen Proje, eşleştirme (twinning) ve teknik yardım (technical assistance) bileşenlerinden oluşmaktadır. Eşleştirme bileşenine ait sözleşme 2014 yılında imzalanarak uygulamaya başlanmış, sözleşmenin 24 aylık uygulama süresi 2016 yılı Mart ayında sona ermiştir. Teknik yardım bileşenine ait sözleşmenin uygulanmasına 2016 yılı Şubat ayında başlanmış olup 2017 yılı Aralık ayında nihayetlendirilmesi planlanmaktadır.

12 Mart 2014 tarihinde imzalanan ve uygulama süresi 24 ay olan sözleşme kapsamında, proje ortakları olan İspanya ve Fransa Ombudsmanlık Kurumlarının deneyimleri ile iyi uygulama örneklerinin Kuruma kazandırılması hedeflenmiştir. Sözleşme kapsamında, Kurumun yasal ihtiyaç analizi gerçekleştirilmiş, Kurum çalışanları ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde eğitim ihtiyaç analizi yapılarak eğitim planı oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, 18 eğitim ve 8 çalıştay gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 10 çalışma ziyareti ve 2 staj programı düzenlenmiştir. Sözleşme kapanış toplantısı 16 Mart 2016 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun rolü ve önemine ilişkin toplumsal farkındalığın artırılmasını amaçlayan teknik yardım sözleşmesi kapsamında; vatandaşlarımızın Kuruma başvuru prosedürleri ve çalışmalarımız hakkında bilgilendirilmesine yönelik tanıtıcı dokümanların hazırlanması, anket çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve ülkemizin farklı bölgelerinde Kurumun tanıtılması amacıyla bölgesel konferansların düzenlenmesi öngörülmüştür.

Sözleşmenin uygulanmasına 2016 yılı Şubat ayında başlanmış olup geçen süre zarfında Kurumun tanınırlık seviyesinin tespit edilmesine yönelik olarak kamuoyu araştırması gerçekleştirilmiş ve sonuçları rapor haline getirilmiştir. Kurumun görev ve yetkileri hakkında 50 adet soruyu ve cevaplarını içeren "Ombudsmanlık Tanıtım Rehberi" hazırlanmıştır. Ayrıca Kurumu tanıtmaya yönelik poster ile broşürlerin basımı gerçekleştirilmiştir. Kurumun paydaşları ile etkili bir iletişim kurabilmesi için önermeler içeren ve iletişimin daha etkin biçimde gerçekleştirilebilmesi için organizasyonel tavsiyeler sunan "İletişim Stratejisi"nin hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir.

Sözleşme kapsamında, 3 Mayıs 2016 tarihinde Ankara JW Mariott Otel'de "AB Üyesi Ülkeler Büyükelçileri Toplantısı", 21 Nisan 2016 tarihinde "Göç ve Sığınmacılar" temalı Hatay Bölgesel Konferansı düzenlenmiştir.

Kurum, 2013-2015 yılları arasında imzalanan protokoller çerçevesinde Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Türkiye Temsilciliği tarafından yürütülen Çocuk Hakları ve Çocuklar için Adalet Projesi'nin uygulamasında; TBMM Çocuk Hakları İzleme Komitesi, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye Barolar Birliği, bakanlıklar, STK'lar ve üniversitelerle birlikte proje paydaşı olarak yer almıştır.

Proje kapsamında, çocuk şikâyetlerinin daha hızlı ve etkin çözülebilmesi amacıyla maliyeti Kurum bütçesinden karşılanmak kaydıyla çocuk internet sayfası (www.kdkcocuk.gov.tr) hazırlanmış ve çocuk hakları konusunda Kurum görev alanına ilişkin farkındalık yaratmak amacıyla çeşitli toplantı ve eğitimler gerçekleştirilmiştir.

2016 yılında UNICEF ile uluslararası iyi uygulamalardan faydalanarak çocuklar ve gençler için izleme araçları ve sistematik diyalogun geliştirilmesi, STK'lar, yerel yönetimler ve kamu kurumları ile iletişim ağı kurulması hedefleri ile 50.000 dolar bütçeli protokol imzalanmıştır.

Protokol çerçevesinde; Kurumu tanıtıcı Türkçe afişlerin yanı sıra özellikle Suriyeli sığınmacı çocukların şikâyetlerini alabilmek üzere Arapça afiş ve broşürler bastırılmış, söz konusu materyaller asılmak ve dağıtılmak üzere geri gönderme merkezleri ve çocuk koruma destek merkezlerine gönderilmiştir. Ayrıca Nisan 2016'da "Çocuk ve Çiçek" temasıyla Antalya'da gerçekleştirilen Expo-2016'da söz konusu tanıtım materyalleri çocuklara ulaştırılmıştır.

8 Aralık 2016 tarihinde ise, İzlanda, Sırbistan ve Gürcistan Ombudsmanlık kurumlarının katkılarıyla "Çocuk Hakları için Köprüler Kurmak: Ombudsmanların Çocuklara İlişkin Örnek Deneyimlerinin Paylaşılması" başlıklı bir panel düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği (AB), Türkiye Cumhuriyeti (TC) ve Avrupa Konseyi tarafından ortak finanse edilen Projenin temel hedefi bireysel başvuru sisteminin işleyişinde yüksek

mahkemeler, ilk derece mahkemeleri ve baroların kapasitelerini artırmaktır. Kurum, proje yürütme kurulu toplantılarına katılmakta, bilgi alışverişinde bulunulması ve sorunların tartışılması amacıyla yurtiçinde düzenlenmekte olan çalışma toplantılarına iştirak etmektedir.

2011 yılı Finansman Anlaşması çerçevesince Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından fonlanan "Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" altında yer alan 24 ay süreli Eşleştirme Sözleşmesi'nin uygulama süresi 31 Mart 2016 tarihinde sona ermiştir.

Kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi ve proje ortakları olan İspanya ve Fransa Ombudsmanlık Kurumlarının iyi uygulama örneklerinin Kuruma aktarılması hedefini güden sözleşme kapsamında Kurum ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmiş konularda eğitim ve çalıştaylar gerçekleştirilmiş, İspanya ve Fransa Ombudsmanlık Kurumlarında düzenlenen çalışma ziyaretleri ve staj programlarına katılım sağlanmıştır.

Sözleşme kapanış toplantısı 16 Mart 2016 tarihinde TBMM Tören Salonu'nda gerçekleştirilmiştir.

Kurumun 2. Bölgesel Konferansı teknik yardım sözleşmesi kapsamında 21 Nisan 2016 tarihinde Hatay'da düzenlenmiştir. "Göç ve Sığınmacılar" teması ile düzenlenen Hatay Bölgesel Konferansı'na bölgedeki farklı alanlarda uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, üniversite, yargı ve kamu kurumları temsilcileri ile basın mensupları katılmıştır.

Sözleşme kapsamında 3 Mayıs 2016 tarihinde "AB Üyesi Ülkeler Büyükelçileri Toplantısı" gerçekleştirilmiştir.

Proje hedefleri doğrultusunda, Kuruma yönelik gerek İdare temsilcileri gerekse sivil toplum kuruluşları nezdinde farkındalığı arttırmak üzere düzenlenmekte olan bölgesel konferansların üçüncüsü 26 Mayıs 2016 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

30 Mayıs 2016 tarihinde çok sayıda basın mensubunun katılımı ile Ankara Hilton Otel'de "İletişim Toplantısı" düzenlenmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitim ve Çalıştay Faaliyetleri

Eğitimler:

1. Şikâyet inceleme usulleri ve Ombudsman Kurumu'nun diğer yetkileri (İspanya)
2. Şikâyet inceleme (Fransa)
3. Gayri resmi dostane uzlaşma ve arabuluculuk (Fransa)
4. Kamu farkındalığı kampanyasının başlatılmasına yönelik eğitim: medya, internet, kurumu tanıtıcı dokumanlar (İspanya)
5. Kamu farkındalığı kampanyasının başlatılmasına yönelik eğitim: medya, internet, kurumu tanıtıcı dokumanlar (Fransa)
6. Bilişim Teknolojisi (BT): Genel BT Konuları ve Şikâyet Yönetim Sistemi (İspanya)
7. Bilişim Teknolojisi (BT): Genel BT Konuları ve Şikâyet Yönetim Sistemi (Fransa)
8. Bölgesel Ağlar-Delegeler (Fransa)

9. Re'sen inceleme / İdarelerde İnceleme Başlatma Kriterleri (İspanya)
10. Ombudsman Kurumunun STK'lar ve Diğer Kurumlar ile İlişkileri (Fransa)
11. Yerel Yönetim, Şehir Planlama ve Çevre (İspanya ve Portekiz)
12. Eğitim (İspanya)
13. Kamu-Özel Sektör ile ilişkiler (İspanya)
14. Ombudsman Kurumu (İspanya)
15. Haklar ve Özgürlükler Sistemi (Fransa)
16. Sağlık ve Hastaneler ile İlişkiler (İspanya ve Portekiz)
17. Bilişim Teknolojisi İhtiyaç Analizi ve İzleme Faaliyeti (İspanya)
18. Kamu Denetçiliği Kurumu için Nihai İş Akış Tabloları, Belgelerin Doğrulaması, Gelecekteki Aşamaların Tanımlanması (İspanya)

Çalıştaylar:

1. Çocuk (Fransa)
2. Kolluk kuvvetlerinin davranışları (Fransa)
3. Özgürlüklerinden yoksun kişiler (İspanya)
4. Ombudsman ve yargı organı arasındaki ilişkiler (Fransa)
5. Mülteciler, göçmenler, sığınmacılar ve azınlıklar (İspanya, Portekiz)
6. Kadın (İspanya, Portekiz)
7. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İspanya, Portekiz, AİHM, Avrupa Konseyi)
8. Mobbing ve Ayrımcılık (Fransa)

Kurum kuruluşundan bu yana Avrupa Ombudsman Ağı, Uluslararası Ombudsmanlık Enstitüsü, Avrupa Ombudsman Enstitüsü Batı Balkanlar Bölgesel Ombudsmanlık Kurumları Ağı ve İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Devletleri Ombudsmanlık Kurumları Birliği gibi önemli uluslararası ağlara üye bulunmaktadır. Bu ağlara ek olarak ilerleyen dönemlerde Akdeniz Ombudsman Birliğine üye olunması hedeflenmektedir.

Fetullahçı Terör Örgütü mensuplarınca 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe girişiminin ardından AB üye ülke Ombudsmanlarının yanı sıra Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin yüksek temsilcilerine Kurum tarafından konuyu açıklayıcı mektuplar gönderilmiştir.

28-29 Kasım 2016 tarihleri arasında "Orta Asya Ulusal İnsan Hakları Kurumları Bölgesel İstişare Konferansı" çerçevesinde İstanbul'da bir araya gelinen Kırgızistan Ombudsmanı ile ikili işbirliği anlaşması imzalanmıştır.

2.2.3 Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç

Tüm gerçek ve tüzel kişiler (bireyler, şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar vb.) Kuruma başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet (karşılıklılık) şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini iletebilmektedirler.

Şikâyet başvurusunun insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde, doğrudan hak ve özgürlüğü veya menfaati ihlal edilme şartı aranmaksızın tüm gerçek ve tüzel kişiler de

başvuruda bulunabilmektedirler. Dolayısıyla bu konularda, bireyler yanında dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşları da idarenin denetimi mekanizmasında aktif rol alabilmektedir.

Şikâyet başvurusu, elden, posta, e-posta (iletisim@ombudsman. gov.tr), faks veya elektronik başvuru sistemi yoluyla ulaştırılabilmektedir. Ayrıca hâlihazırda açılmış bulunan İstanbul Bürosu da şikâyet başvurularını kabul etmektedir. Ayrıca, illerde valilikler ve ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da şikâyet başvurusu yapılabilmektedir.

Ön incelemede; Konusu Kurumun görev alanına girmeyen, başvuru süresi içerisinde yapılmayan, Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir şikâyet başvurusuyla veya daha önce sonuçlandırılan bir şikâyetle sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan, Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan, başvuru usulüne uygun olmayan, şikâyet başvurusunda bulunması gereken isim, adres, unvan gibi zorunlu bilgileri içermeyen, menfaat ihlali içermeyen, şikâyetler hakkında "İncelenemezlik Kararı" verilerek; başvuru sahibi, gerekçesiyle birlikte karar hakkında yazılı olarak bilgilendirilmektedir.

İdari başvuru yollarının tüketilmediğinin tespiti halinde ise Gönderme Kararı verilmekte ve söz konusu karar gereğinin yapılması için ilgili idareye, bilgi vermek için de başvuru sahibine iletilmektedir. Gönderme Kararları ile şikâyetçi, ilgili idareye çözüm için başvurmuş olarak değerlendirilmekte ve idari başvuru yollarının tüketilmesi şartı sağlanmış olmaktadır.

Ön incelemeyi takiben şikâyet başvurularının inceleme ve araştırma aşamasına geçilmektedir. Şikâyetlerin sebepleri ve konuları aynı olanlar için Birleştirme Kararı alınmakta ve birden fazla şikâyet tek bir şikâyet dosyası altında incelenmektedir.

İnceleme aşamasında, şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varılırsa, ilgili idare ile (telefonla veya bizzat) görüşmeler yapılabilmektedir. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu ile ilgili bilgi verilip, idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir.

Ancak, şikâyetin bu yolla çözülemediği hallerde, şikâyet konusu hakkında bilgi ve belgeler ile şikâyet hakkındaki değerlendirmeleri ilgili idareden talep edilmekte, idare şikâyet hakkında bilgilendirilmekte ve böylece idareye de söz hakkı tanınmaktadır. İdare, istenilen bilgi ve belgeleri elektronik posta yoluyla Kurum elektronik posta adresine ve bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde de bu belgelerin asıllarını göndermekle yükümlüdür.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir. Ancak, Devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilir.

Başdenetçi veya Denetçiler, inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde alanında uzman kişileri bilirkişi olarak görevlendirebilmekte, tanık veya ilgili kişilerin dinlenmesine karar verebilmektedirler.

İnceleme ve araştırma sonucu şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde Tavsiye Kararı verilmektedir. Kararda idareye hatalı davranıldığının kabulü, zararın tazmini, işlem yapılması veya eylemde bulunulması, mevzuat değişikliğinin yapılması, işlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya düzeltilmesi, uygulamanın düzeltilmesi, uzlaşmaya gidilmesi, tedbir alınması gibi önerilerde bulunulmaktadır.

İlgili merci, tavsiye doğrultusunda tesis ettiği işlemi, aldığı önlemi veya tavsiye edilen çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma göndermekle mükelleftir.

İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde ise Ret Kararı verilmektedir.

Ayrıca, şikâyetçinin başvurusundan vazgeçmesi, şikâyetçi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, şikâyet konusu talebin ilgili idare tarafından yerine getirilmesi, uzlaşma, inceleme ve araştırma devam ederken şikâyet konusu hakkında dava açılması durumlarında Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar verilmektedir.

Tavsiye ve Ret Kararları, Kamu Denetçisinin önerisi üzerine, bizzat Kamu Başdenetçisi tarafından verilmektedir.

Kuruma 2013 yılı içerisinde 7638, 2014 yılı içerisinde 5639, 2015 yılında 6055 ve 2016 yılında ise 5519 olmak üzere toplam 24.851 adet şikayet başvurusu yapılmıştır.

Kuruma yapılan başvurulardan önceki yıllarda da olduğu gibi ilk sırayı % 31,87 ile "kamu personel rejimine" yönelik şikâyetler alırken, bunu % 12,12 ile "eğitim-öğretim, gençlik ve spor", %10,07 ile "çalışma ve sosyal güvenlik", %6,67 ile "mahalli idarelerce yürütülen hizmetler", %6,12 ile "adalet, milli savunma ve güvenlik" ve %5,91 ile ise ekonomi, maliye ve vergi alanları takip etmektedir.

2016 yılında yapılan başvurular idare bazında değerlendirildiğinde ise % 10,11'lik kısmının "Mahalli İdareler" kapsamında Belediyelere, %8,86'lık kısmının "Millli Eğitim Bakanlığına", % 8,68'lik kısmının "Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına", %7,32'lik kısmının ise "Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına" yönelik gerçekleştirildiği görülmektedir.

2016 yılında gelen **5519** ve 2015 yılından devreden 977 adet olmak üzere toplam **6496** adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır. İncelenmeye alınan toplam **6496** adet şikâyet başvurusunun **4819** tanesi (yaklaşık % 74,18'i) Kurumumuz tarafından sonuçlandırılmış olup, 1677 dosya 2017 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir.

Karar Türleri	**2016 Yılı Karar Sayıları**
Gönderme Kararı	1976
İncelenemezlik Kararı	1723
Başvurunun Geçersiz Sayılması	53
Birleştirme Kararı	354
Karar Verilmesine Yer Olmadığına İlişkin Karar	428
Tavsiye Kararı	**62**
Ret Kararı	**191**

Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı	**32**
Toplam	**4819**

Devreden 1677 dosyanın büyük çoğunluğu Kasım ve Aralık ayında Kurumuza yapılan toplam 980 adet başvurudan kaynaklanmaktadır.

Yapılan ön değerlendirme sonucunda, **354** adet şikâyet başvurusundan kendi içerisinde konu ve sebep bakımından aynı olanlar hakkında **Birleştirme Kararı** verilerek tek dosya üzerinden incelemeye devam edilmiştir.

2.2.4 Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

2.2.4.1 Başvuruların Tematik Olarak Değerlendirilmesi

2.2.4.1.1 İnsan Hakları

2016 yılı içerisinde Kuruma, temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddialarını içeren çok sayıda başvuru iletilmiştir. Söz konusu başvuruların çoğunluğu bireysel nitelikte olmakla beraber, kamuoyunun gündemine de oturan bir dizi olaylara konu iddiaların, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları tarafından Kuruma iletildiği görülmektedir. Şikâyetler arasında, toplumsal olaylara müdahaleden kaynaklanan toplanma ve ifade özgürlüğünün ihlali niteliğinde başvurular bu rapor döneminde de önceliğini korumaktadır. Yaşam hakkı, seyahat özgürlüğü, düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü hakkı, mahkûm hakları ile bilgi edinme ve dilekçe hakkı alanında ihlal iddialarını muhtevi başvurular öne çıkan diğer başvurular arasında yer almaktadır.

İnsan haklarının geliştirilmesi ve ihlal iddialarının ele alınmasında bağımsız ve tarafsız bir şekilde görev alan Kamu Denetçiliği Kurumunun kapasitesinin güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla aşağıda kayıtlı tedbirlerin alınmasının, yerinde olacağı değerlendirilmektedir:

- Muhtemel yetki ve görev çatışmasının önüne geçmek amacı ile insan hakları alanında yetki, görev ve sorumluluk üstlenen kamu idarelerinin çalışmalarının ve kurumsal yapılarının, BM Genel Kurulunun 20 Aralık 1993 tarih ve 48/134 sayılı kararlarıyla kabul edilen ve "İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler" uyarınca gözden geçirilmesi,
- Kuruma resen inceleme yetkisinin ve Anayasa Mahkemesi dâhil mahkemelere başvuruda bulunma yetkisinin verilmesi,
- İnsan hakları alanında çok fazla sayıda kamu kurumunun bulunması,

hem vatandaşlar hem de kamu idaresi açısından bir dizi sorunlara yol açmaktadır.

Vatandaşlar şikâyetlerini çok sayıda kuruma iletme gereği duymaktadır. Bu durum kaynakların israfı sonucunu doğurduğu gibi, kamu idaresi üzerinde bir yılgınlığa da neden olmaktadır.

PKK terör örgütünün 2015 yılı yaz aylarından itibaren yerleşim yerlerinde başlattığı hain terör eylemleri 2016 yılında da devam etmiştir. Bu süreçte belirli il ve ilçe merkezlerindeki mahalle, cadde ve sokaklarda, hendekler kazılmak sureti ile sözde kurtarılmış bölgeler ilan

edilmeye çalışılmış; masum sivil halkın gündelik hayatını sürdürmesinin önüne geçilmiştir. Bu anlamda bölge halkının, başta yaşam hakkı olmak üzere, eğitim, sağlık ve seyahat özgürlüğü terör örgütü tarafından ihlal edilmiştir.

Teröre karşı yürütülen operasyonlar hakkında Kuruma çok sayıda başvuruda bulunulmuştur. Bu başvuruların temelinde, sokağa çıkma yasağı ilan edilen il ve ilçe merkezlerinde yaşayan sivil halkın evlerini terk edip ayrılmak zorunda kaldıkları; bu kişilerin başta yaşam, konut, eğitim, sağlık olmak üzere temel insan haklarının ihlal edildiği, sokağa çıkma yasağı uygulamasının ulusal ve uluslararası mevzuat hükümlerine aykırı olduğu, iddia edilmiş ve söz konusu ihlallerin önlenmesine yönelik çözüm üretilmesi amacıyla, inceleme yapılması talep edilmiştir.

Bu konuda verilen kararda "mülki amirler tarafından alınan sokağa çıkma yasaklarının ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde hukuki dayanaktan yoksun olduğu" yönündeki iddia ve "sokağa çıkma yasaklarının kaldırılması için idareye tavsiyede bulunulması yönündeki talebin" reddine karar verilmiş; 5442 sayılı Kanunun 11 inci ve 32 nci madde hükümlerine dayanılarak mülki amirler tarafından alınan sokağa çıkma yasağı kararlarına ilişkin olarak yasal değişiklik yapılması yönünde İçişleri Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

Bir diğer başvuruda; Şırnak ili Cizre ilçesinde 14 Aralık 2015 tarihinden itibaren aralıksız olarak sokağa çıkma yasağının devam ettiği, bu süre zarfında güvenlik kuvvetlerinin açmış olduğu ateş nedeni ile 66 sivil kişinin hayatını kaybettiği, bölgede yaşayanların temel hizmetlere erişimlerine engel olunduğu; 23 Ocak 2016 tarihinde gerçekleşen çatışmadan kaçan ve aralarında yaralı ve çocukların da bulunduğu 31 sivil vatandaşın, Cudi Mahallesi Bostancı Sokakta bulunan 23 numaralı apartmanın bodrum katına sığındıkları ve bu kişilerden 24'ünün akıbetinin belli olmadığı; sağlık hizmetlerine erişimlerinin engellenmesi suretiyle bu kişilerin ölüme terk edildiği; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından haklarında verilen tedbir kararının yerine getirilmediği" iddia ve şikâyet edilerek, a bahse konu 24 kişinin akıbetinin ne olduğunun araştırılması, ayrıca hak ihlallerinin önüne geçilmesini teminen gerekli tedbirlerin alınması" talep edilmiştir.

Gerçekleştirilen inceleme ve araştırma sonucunda konu hakkında verilen kararda, dile getirilen iddiaların gerçeği temsil etmediği tespit edilerek, şikâyetin reddine karar verilmiştir.

FETÖ tarafından gerçekleştirilen askerî darbe girişiminin ardından, Türk Ceza Kanununun anayasal düzene karşı suçlar kapsamında yer alan "cebir ve şiddet kullanarak TBMM'yi ve Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevlerini kısmen veya tamamen yapmasını engellemeye teşebbüs", "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya veya bu düzen yerine başka bir düzen getirmeye teşebbüs", "halkı, Türkiye Cumhuriyeti hükümetine karşı silahlı isyana tahrik" ve "Cumhurbaşkanına suikast" suçlarından soruşturma başlatılmıştır.

Hain darbe girişiminin ardından, Hükümet tarafından, FETÖ/PDY ile topyekün bir mücadeleyi öngören yasal ve idari tedbirler hayata geçirilmeye başlanmıştır. Diğer tedbirler bir tarafa, söz konusu terör örgütüne mensup oldukları tespit edilen çok sayıda kişi kamu görevinden çıkarılmış veya uzaklaştırılmıştır. Sözü edilen kişilerin Kuruma iletmiş oldukları

çok sayıda şikâyet dilekçesi bulunmaktadır. Bu kişilerden, 1 Eylül 2016 tarih ve 29818 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazetede yer alan 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname kapsamında kamu görevinden çıkartılanlar hakkında "incelenemezlik" kararı verilmiştir. Zira 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun görevi" başlıklı 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin, Kurumun görev alanı dışında olduğu düzenlenmiştir. Söz konusu 672 sayılı Kararnameden bağımsız olarak haklarında işlem yapılan kişilerin başvuruları hakkında ise 6328 sayılı bahse konu Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Başvuru ve usulü" başlıklı 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasında kayıtlı idari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvuruların ilgili idareye gönderilmesi hükmü gereğince ilgili kamu idaresine muhatap "Gönderme Kararı" verilmiştir.

Kuruma iletilen şikâyet başvuruları hakkında yürütülen inceleme ve araştırma verileri de göz önünde bulundurulduğunda, vatandaşların kurumlardan bilgi talepleri ile ilgili şikâyetlerin yoğunlaştığı görülmektedir. Anayasamızda yer alan ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 3071 sayılı Dilekçe Kanununa göre vatandaşların kurumlardan bilgi talep ettikleri veya sorunlarının giderilmesini istedikleri; ancak kurumlar tarafından ya hiç ya da yeterli cevap verilmediği görülmektedir. Bu noktada kamu idaresinin, hem şeffaflık hem de genel idari usul konusunda yol gösterici standartlara ihtiyaç gösterdiği görülmektedir.

İnsan hakları alanındaki ihlal iddialarının ilgili idare birimlerince etkili incelenmediği ve kamu görevlilerinin korunduğu yönünde başvurular alınmaya devam edilmiştir. Başvuruların esasında, kolluk personeli hakkında dile getirilen işkence ve kötü muamele iddialarının ilgili valiliklerce etkin surette incelenip incelenmediği hususu yakından takip edilmektedir. Ölümcül nitelikteki insan hakkı ihlal iddialarını inceleyecek olan Kolluk Gözetim Komisyonunun çalışmalarının, cezasızlık kültürü ile mücadele açısından etkisi gözlenmeye çalışılmaktadır.

Kurum, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerini en temel ve doğal paydaş olarak algılamaktadır. Başta insan hakları alanında olmak üzere, Kuruma iletilen şikâyet başvurularının çözüme kavuşturulması amacı ile sivil toplum ve meslek örgütleri ile temasa özel önem verilmektedir.

Özellikle toplumsal olaylar ve gösterilere müdahale noktasında gözlenen eksiklikler sadedinde, sadece bir şehir veya benzeri yerleşim biriminde yaşayan insanları ilgilendiren ve gündelik hayatın işleyişine dair kararların tesisinde, o bölge halkının görüşlerine başvurulmasının büyük önem arz ettiği değerlendirilmektedir.

Adalet işleri kapsamında, tutuklu ve hükümlülerce yapılan başvuruların önemli bir kısmını, ailelerine yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talepleri, cezaevlerinin koşulları, OHAL dönemi KHK'sı ile düzenlenen denetimli serbestlik uygulamalarından yararlanma talepleri oluşturmaktadır. İsteğe bağlı nakil talepleri ile ceza infaz rejiminin işleyişi hususunda diğer sıkıntıların ele alınması ve bu sorunların kalıcı bir surette çözüme kavuşturulması amacı ile 27 Eylül 2016 tarihinde Adalet Bakanlığı yetkililerinin katılımı ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan bu konudaki başvuruların artan bir oranda Kuruma iletilmekte olduğu göz önüne

alındığında, ceza infaz kurumları ile ilgili sorunların bireysel başvurular üzerinden incelenmesi yerine, genel bir çerçevede incelenmesinin; bu kapsamda da Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuyla ortak bir çalışma yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Bu alanda ayrıca, UYAP ortamında tutulan sabıka kayıtlarının silinmesi, baro yönetim kurulu işlemleri, silah ruhsatı talepleri, askeri personele ilişkin hususlar ve icra işlemlerine yönelik başvurular iletilmektedir.

Milli Savunma alanında ise genel olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta olan çeşitli rütbelerdeki askeri personelin, kuvvet komutanlıkları ile Milli Savunma Bakanlığının işlemlerine, Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı birimlerde görevli sivil memurların yaşadıkları sorunlara ilişkin başvurular iletilmiştir.

Güvenlik alanında da Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde teknisyen yardımcısı kadrosunda görev yapan personelin sorunlarına, trafik tescil işlemlerine, trafik idari para cezası işlemlerine, silah ruhsatı işlemlerine ilişkin başvurular iletilmiştir.

Kuruma iletilen şikâyet başvuruları da göz önünde bulundurulmak suretiyle, ülke gündemini yoğun bir şekilde meşgul eden, adalet sistemimizin işleyişi, bu alanda yaşanan sorunlar ile bu noktada atılması gereken adımları kapsayacak şekilde Kurumca hazırlanmakta olan "Adalet Sistemimizin Sorunları, İyileştirilmesi ve Güvenilirliğinin Artırılması Hakkında Özel Rapor", tamamlanarak, 6 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilen basın toplantısı ile kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

2.2.4.1.2 Çocuk Hakları

22/04/2014 tarihinden itibaren çocuk haklarına ilişkin başvurular hem yetişkinlerden hem de çocuklardan alınabilmektedir. Ancak Kurumun çocuk hakları alanındaki faaliyetleri çocuk başvurularının incelenmesi ile sınırlı kalmamaktadır. Çocukların temel hak ve hürriyetlerini öğrenmesi, bu hakları etkin bir şekilde kullanması ve bu hakların nasıl korunacağı konularında çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca çocukların yaşlarına ve gelişimlerine uygun eğitim öğrenim, kişilik ve toplumsal sorumluluklarının geliştirilmesinin desteklenmesi amaçlanarak Kurumun rolünün çocuklara tanıtılmasına yönelik faaliyetler yapılmaktadır.

Türkiye'de eğitim hakkı engellenen kız çocuklarının daha fazla baskı ve şiddet gördüğü, cinsel istismara uğradıkları, dolayısıyla kız çocuklarının bu anlamda bir güvenlik sorunu ile karşı karşıya kaldıkları, eğitimden yoksun kalmalarının aynı zamanda fırsat eşitsizliğine yol açtığı, istihdama dâhil olamadıkları, fiziken ve ruhen sağlık haklarının ihlal edildiği,

Bu doğrultuda kız çocuklarının eğitim hakkını kullanmalarını desteklemeye yönelik faaliyetlerin planlanmasına/artırılmasına ihtiyaç duyulduğu,

Konuyla ilgili kamu kurumları, belediyeler, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri ile koordinasyon halinde kız çocuklarının okula gönderilmesi, çocuk yaştaki evliliklerin engellenmesi gibi gerek çocuk hakları gerekse kadın haklarının kesişim alanında yer alan kız çocuklarının güçlendirilmesi konusunda gerekli sosyal politikaların geliştirilmesi için çalışmaların güçlendirilerek yürütülmesi, sürdürülebilir kalkınma öncelikleri dâhilinde

sürecin izlenmesi ve raporlanması, yıllık temelde öne çıkan sorunların, başarılı uygulamaların, çözümlerin ve konuyla ilgili tavsiyelerin, Kurum görev alanı ve denetim yetkisi dâhilinde analiz edilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

Sağlık alanıyla ilgili olarak alınan çocuk başvuruları arasında çocukların sağlık kuruluşlarında aldıkları hizmet, yaşadıkları sorunlar ve çocuklara yönelik sağlık hizmetinin iyileştirilmesi konuları öne çıkmaktadır.

Yine, okullarda karşılaşılan fiziksel eksiklikler, yöneticilerin kötü muameleleri, yurt hizmetinden kaynaklanan sıkıntılar gibi konular da bu başvurular arasında yer almaktadır. Çocuklar tarafından yapılmış olan başvurulardan; inceleme ve araştırma aşamasına geçilmesine karar verilen 9 başvuru bulunmakta olup; 9 başvurunun 7'si çocuk internet sitesi aracılığıyla, 2'si ise Kurumun genel internet sitesi aracılığıyla yapılmıştır. Söz konusu başvurular ağırlıkla eğitim-öğretim konularına ilişkin olup, 2 tanesi ise devlet koruması altındaki çocuklardan gelen taleplere ilişkin bulunmaktadır. Diğer yandan, yetişkinler tarafından yapılan 5 başvurunun da inceleme ve araştırmasına geçilmesine karar verilmiş olup, 2016 yılında çocuk haklarına ilişkin inceleme ve araştırması gerçekleştirilen toplam başvuru sayısı 14 olmuştur.

Çocukların eğitim ve sağlık haklarının ihlal edildiğine dair iddiaları içeren başvurular:

Toplam 68 başvurucudan alınan bir şikâyet başvurusunda başvurucular tarafından, "Şırnak ilinin Cizre ve Silopi ilçeleri başta olmak üzere sokağa çıkma yasağı ilan edilen il ve ilçelerde eğitim-öğretim dönemi devam ederken öğretmenlerin toplu bir şekilde hizmet içi eğitime çağırıldığı, bu nedenle eğitim-öğretim yapılamadığı ve eğitim hakkının ihlal edildiği, Temmuz 2015'ten beri devam eden çatışmalarda Diyarbakır, Şırnak, Ağrı, İstanbul, Mardin, Van, Ankara, Hakkâri ve Adana illerinde en küçüğü bir kaç aylık bebek, en büyüğü 18 yaşında olan en az 56 çocuğun yaralandığı ve bu çocuklardan bazılarının uzuvlarını kaybettiği, çatışmalarda yaralanan ve hastalanan çocukların sağlık hizmeti almakta güçlük çektiği ve anılan çocukların uzun süre temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları, çatışma ortamındaki çocukların çoğunluğunun zorunlu göçe maruz kaldığı, çocukların gözaltına alındığı, tutuklandığı ve hapis cezasıyla karşı karşıya kaldığı" iddia edilmiştir. Aynı konu, sebep ve tarafı esas alan söz konusu başvurular birleştirilerek inceleme ve araştırma aşamasına geçilmiştir.

Yapılan inceleme ve araştırma sonucunda Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili kararları somut olayımıza uygulandığında, bölgede devam eden "terör olayları" gibi "elde olmayan, zorlayıcı sebepler" dolayısıyla öğrencilerin okuldan "geçici olarak" uzak kalmasının "meşru" kabul edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre; eğitim-öğretim dönemi devam ederken öğretmenlerin toplu bir şekilde hizmet içi eğitime çağrılması nedeniyle eğitim hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerin incelenmemesine; Temmuz 2015'ten itibaren devam eden çatışmalarda çok sayıda çocuğun yaralandığı, hayatını kaybettiği, gözaltına alındığı, tutuklandığı ve hapis cezasıyla karşı karşıya kaldıkları yönündeki iddialara ilişkin şikâyetlerin incelenmemesine; sokağa çıkma yasakları ve devam eden operasyonlar nedeniyle eğitim hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerin reddine karar verilmiştir.

Çocuk internet sayfası (www.kdkcocuk.gov.tr) üzerinden iletilen ve 2015/3809 esas numarası ile kayda alınan başka bir başvuruda ise başvurucu, kalmakta olduğu Çocuk Destek Merkezinde "hayati tehlikesinin bulunduğunu" belirterek başka bir Çocuk Destek Merkezine nakil olmak isteğini idareye ilettiğini; ancak idare tarafından talebinin karşılanmadığını ifade etmiş ve kendisine yardımcı olunması istenmiştir. Yapılan yazışma ve görüşmeler çerçevesinde, başvurucunun kaldığı Çocuk Destek Merkezinin yerinde incelemesine karar verilmiş olup; bu inceleme sonucunda Merkezdeki tüm çalışanların başvurucu ile iyi bir iletişim içinde oldukları, olumsuz bir tutum ve davranış sergilemedikleri, başvurucunun sosyal hayata uyum sağlaması için gayret gösterdikleri, Merkezde kalan diğer çocukların da başvurucuya karşı olumsuz bir tavır içinde olmadıkları tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda, reşit olmasına az bir zaman kalan başvurucun, Merkezden nakil talebinin uygun olmadığı değerlendirilmiştir. Başvurucunun yüksek yararının gözetilerek; rızası olması halinde, hakkındaki korunma kararının Merkezden ayrılmasından önce bir iş veya meslek edinememiş olması halinde 20 yaşına kadar devam ettirilmesi ve Hacettepe Üniversitesinde başlanan terapi ve tedavi sürecine devam etmesinin sağlanması hususunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

Çocuk internet sayfasındaki (www.kdkcocuk.gov.tr) başvuru formu doldurularak yapılan ve 2015/5596 esas numarası ile kayda alınan başka bir başvuruda başvurucu tarafından; okulda daha önceden şiddetine maruz kaldığı bir öğretmenin okuldan uzaklaştırılması nedeniyle idare ve diğer öğretmenlerin kendisini rahatsız ettikleri, Müdür Yardımcısının kendisini odaya çağırarak uyarılarda bulunduğu belirtilerek, Müdür Yardımcısının bahse konu konuşmalarından dolayı uyarılması talep edilmiştir.

2.2.4.1.3 Kadın Hakları

Türkiye'de kadına yönelik şiddet ile mücadele, insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği olmak üzere iki temel anlayışa dayanmakta ve bu mücadelede şiddete sıfır tolerans yaklaşımı benimsenmektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede temel faaliyetlerin ilgili Bakanlık ve merkez teşkilat tarafından yürütüldüğü, sahada kadınlara yönelik çalışmaların, önleyici ve koruyucu tedbirlerin icrasında Valilik, belediye ve ilgili kurumun taşra teşkilatının öne çıktığı, ancak temel sorunun şiddetle mücadelede her ilde etkin uygulama düzeyinin farklı olmasından kaynaklandığı, dolayısıyla Türkiye'de konuyla ilgili önleyici ve koruyucu mevzuatın, cezai yaptırımların uluslararası temel düzenlemelerle uyumlu şekilde yeterli ve detaylı düzenlenmekle birlikte uygulamada idarelerin inisiyatifinin belirleyici olduğu anlaşılmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede merkezi kurumlarda çok sayıda proje yapıldığı, fakat sahada kadınlara doğrudan ulaşarak kadın haklarının iyileştirilmesine katkı sağlayan çalışmaların çok az olduğu, şiddet mağduru daha fazla kadına destek sağlanması ve bu kadınların insan haklarının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların arttırılmasına ihtiyacı olduğu, bu çalışmaların sadece kadınlara yönelik değil, şiddete başvuran erkekler ile ev içi şiddete maruz kalan kadınların çocuklarını da kapsaması gerektiği gözlenmektedir..

2.2.4.1.4 Engelli Hakları

Kuruma engelli hakları alanında iletilen başvurular, *"Engelliler aleyhine ayrımcılık, Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmet ve programları, Engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar, Engelli haklarına ilişkin diğer konular"* alt başlıkları altında toplanmaktadır.

2016 yılında engelli haklarına ilişkin olarak inceleme ve araştırmasına karar verilen başvurular arasında özürlü raporları, özel eğitim destekleri ve engelleri nedeniyle nakil/atama/emeklilik taleplerine ilişkin başvurular dikkat çekmektedir. Engelli çocuklarla ilgili şikâyet başvurularında genellikle eğitim, sağlık ve ulaşım alanlarında engelli çocukların ve ailelerinin karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik talepler dikkati çekmektedir. Aileler okul öncesi destek eğitimi, kaynaştırma öğrencilerine sunulan hizmetler, engelli aylığı/yardımı, rehberlik araştırma merkezlerinin hizmet kalitesi ile bu merkezlerde engelli çocuklara yönelik değerlendirmelere itiraz konularını Kuruma şikâyet etmektedir.

2.2.4.1.5 Kamu Personel Rejimi

Kamu personel rejiminde, memurluk önemli bir istihdam tipi olup, mevcut kamu çalışanlarının yaklaşık üçte ikisi memurlardan oluşmaktadır. Söz konusu kamu çalışanlarının; kamu hizmetlerine girişte, yerinde istihdam edilmelerinde, mali haklarında, performanslarının ve potansiyellerinin değerlendirilmesinde, atama ve yükselmelerinde, yönetime katılmalarında, hizmet içi eğitimlerinde bir takım önemli sorunlar yaşadıkları ise aşikâr bir gerçektir. Konuyla ilgili olarak en çok mali haklar ile ilgili başvuru yapıldığı ve konuya, disiplin cezaları, personel alımı, atama, ilerleme ve yükselmeye ilişkin hususların takip ettiği görülmektedir.

Personel alımı alt başlığı daha çok kamu görevlisi olarak atanamamaktan kaynaklanan sorunları, kontenjan kısıtlamalarını ve sınavlara yapılan itirazları kapsamaktadır. Kurumumuza iletilen başvuruların da yine büyük bir kısmının, kamu personelinin katıldığı kurum sınavlarına yapılan itirazlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Atama, nakil, görevlendirme, yer değiştirme konusunda ise şikâyet başvurularının çoğunlukla kurum içi geçici süreli görevlendirme, yer değiştirme yapılırken sağlık ve eş durumu mazeretlerinin dikkate alınmaması ve kurumlar arası naklen geçiş hakkındaki başvurulardan oluştuğu görülmektedir. Kamu idareleri ise bu sorunların çözümü için yargı yolunu sıklıkla göstermektedirler.

Diğer yandan, kurumlar arası geçici görevlendirme hususunda başta 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkartılan hukuki düzenlemeler bulunmakta iken, kurum içi geçici görevlendirme hususunda herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Konuyla ilgili olarak sadece yargı kararlarıyla kamu yararı, hizmet gereği ve süre gibi bazı kriterler belirlenmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, idarelerin uygulamalarında birlikteliğin sağlanması, yargının yükünün azaltılması ve mağduriyetlerin oluşmaması adına kurum içi geçici görevlendirme hususunda hukuki bir düzenleme yapılmasının önem arz ettiği düşünülmektedir.

Kuruma iletilen bir başvuruda, başvuran tarafından, Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne elektrik teknikeri olarak atandığı daha sonra Eskişehir Atatürk Güzel Sanatlar Lisesine geçici olarak görevlendirildiği ancak geçici görevlendirme süresinin belli olmadığı belirtilerek geçici görevlendirmesinin iptal edilmesi talep edilmiştir.

Yapılan incelemede; Anayasamızın 128 inci maddesi gereğince, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmekte olduğu; diğer yandan, "kurum içi geçici görevlendirme" hakkında kamu personel rejimine ilişkin mevzuatta açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca asli görevleri ile ilgili olarak memurların kurum içinde geçici olarak görevlendirilebilmelerine aykırı bir hususun da bulunmadığı tespit edilmiştir.

Şikâyetçi ile ilgili geçici görevlendirmeye ilişkin işlemde idare tarafından geçici görevlendirme süresinin belirlenmemiş olması ve söz konusu görevlendirmenin üzerinden 20 ay geçmesine rağmen kurum içi geçici görevlendirme işleminin devam etmesinin aynı konudaki yargı kararları dikkate alındığında geçici görevlendirme işleminin "süre" yönünden hukuka uygun olmadığı kanaat ve sonucuna varılmıştır. Başvurucuyla ilgili geçici görevlendirmeye ilişkin işlemde ise idare tarafından geçici görevlendirme süresinin belirlenmemiş olması ve söz konusu görevlendirmenin üzerinden 20 ay geçmesine rağmen kurum içi geçici görevlendirme işleminin devam etmesinde hukuka uyarlılık bulunmadığı tespitinde bulunulmuştur. Bu noktadan hareketle, geçici görevlendirmenin kaldırılması talebinin reddine yönelik işlemin, makul sürede mağduriyetinin giderilmesi için geri alınmasına, yeniden geçici görevlendirme yapılmasına gerek görüldüğü takdirde ise belli bir süre öngörülmek suretiyle yeni bir işlem tesis edilmesi hususunda Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü ise söz konusu tavsiye kararına uyarak başvuranın geçici görevini sonlandırmış ve Müdürlükte tekniker ihtiyacı olmadığını belirterek 6 ay süre ile başvuranı, teknik personele ihtiyacı olan Sabiha Gökçen Mesleki Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğünde görevlendirmiştir.

Atama, nakil-görevlendirme, yer değiştirme konusunda yine idareler ve başvuranlar arasında uzlaşma sağlanabilmesi için gerekli arabuluculuk yapılmış ve bu konuda da olumlu sonuçlar alınan başvurular olmuştur.

Mali haklar; maaş, ek gösterge, makam ve görev tazminatı vb. birçok konuyu kapsamaktadır. Öncelikle 02/11/2011 tarihli ve 666 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan şube müdürlüğü gibi bazı unvan gruplarındaki personel açısından mali ve özlük hak kaybına sebep olduğu ya da Anayasa Mahkemesinin 05/05/2016 tarih ve E:2016/34, K:2016/30 sayılı kararı ile 666 sayılı KHK'daki bazı hükümleri iptal etmesi üzerine gelir uzmanlarına maaş, tazminat ve makam tazminatı farkı ödenmesi konulu yasal düzenleme yapılmasını talep eden başvurular alınmaktadır.

Bu konudaki şikâyet başvurularının çok çeşitlilik gösterdiği, genellikle kamu idarelerinin, mali haklar ile ilgili mevzuatları yanlış yorumladığı ve bu nedenle mali hakların yerine getirilmesinde aksaklıklarla karşılaşıldığı anlaşılmıştır. Örneğin TODAİE tarafından

verilen eğitime hak kazanan başvuranın harcırah talebi üzerine 6245 sayılı Kanunun 42 nci maddesi çerçevesinde ödenerek mağduriyetinin makul süre içerisinde giderilmesi konusunda yeni bir işlem tesisi hususunda Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketine 11.08.2016 tarihli ve 2016/904 sayılı Tavsiye Kararı verilmiştir.

Mali haklar ile ilgili başvuranın doğum yardımı için o dönemde görev yaptığı Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimliği tarafından reddedilen ödeme işleminin yapılması uzlaşma (arabuluculuk) yoluyla sağlanmıştır.

Kamuda görevli hukuk müşavirleri ve avukatlar tarafından, mali haklarının iyileştirilmesi hususlarında yoğun başvurular üzerine olmuştur. 18/06/2016 tarihli Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı üzerine hazine avukatlarına ödenmekte olan yol tazminatının söz konusu personele de ödenmesi yönünde yasal düzenleme yapılması tavsiyesi Bakanlıklarınca uygun görülmekle birlikte, 3717 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasını gerektiren düzenlemenin konusuyla ilgisi bakımından, konuya ilişkin mevzuat düzenlemesine yönelik çalışmaların Adalet Bakanlığınca yürütülmesinin daha uygun olacağı Maliye Bakanlığınca ifade edilmiştir. Genelkurmay Başkanlığında görev yapan hukuk müşaviri ve avukatlara, 659 sayılı KHK ile uyumlu olarak mevzuata göre ödenebilecek oranda vekâlet ücreti ödenmesi ve mağduriyetlerin giderilmesi hususunda Milli Savunma Bakanlığına 18/06/2016 tarihli Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı üzerine yürürlükte bulunan mevzuatın vekâlet ücreti ödenmesine cevaz vermediği ifade edilmiştir.

Programcı Kadrosunda Yer Alanların, Teknik Hizmetler Sınıfına Ait Mali Haklardan Yararlanması konusunda şikâyetçinin mesleğe giriş sırasında idareye ibraz ettiği diplomanın niteliğinin mahkeme kararı ve sonrasında YÖK tarafından tesis edilen denklik belgesi işlemiyle "bilgisayar mühendisliği" olduğu ve şikâyetçiye 01/01/2014–30/05/2015 tarihleri arasındaki mühendislik zam ve tazminat farklarının ödenmesi gerektiğine dair 22/04/2016 tarihli Tavsiye Kararı üzerine Batman Valiliği tarafından gerekli ödemeler yapılmıştır.

Kamu idarelerinin personeline yönelik açtığı görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavları konusunda zabıta komiserliği kadrosu için Belediye Zabıta Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde görevde yükselme sınavının açılması talep edilmesi üzerine personelin çalışma hayatını geliştirmek için kanun ve yönetmeliklerde belirtilen esaslar içinde gerekli kariyer olanaklarını da sunma gereği değerlendirilerek zabıta personeline yönelik görevde yükselme sınavı açmasının uygun olacağı hususunda Kocaeli Belediye Başkanlığına Tavsiye Kararı verilmiş ve zabıta personeline yönelik görevde yükselme sınavı planlanması halinde tavsiye kararımızın dikkate alınacağı bilgisi alınmıştır.

Kuruma mobbing ile ilgili pek çok başvuru yapıldığı, ancak başvurular incelendiğinde idare ile yaşanan sorunların çoğunlukla yargıya taşındığı, birçok mobbing konusunun, arka arkaya verilen disiplin cezalarından oluştuğu ve şikâyetçilerin Kuruma gelmeden önce söz konusu işlemleri yargıya taşıdığı da tespit edilmiştir. Yine mobbing konusu ile kamu personel rejimi altında yer alan tüm alt başlıkların iç içe geçmiş şekilde başvuruların geldiği de anlaşılmıştır.

Kamu görevlilerine verilen disiplin cezalarına ilişkin işlemlere ilişkin başvurular sıklıkla yapılmaktadır. Özellikle 2016 yılı içerisinde 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında olağanüstü hal kapsamında FETÖ/PDY terör örgütü üyeliği gerekçesi ile KHK'lar kapsamında veya idari işlemler ile çok sayıda kamu görevlisinin görevden uzaklaştırılması veya meslekten ihraç edilmesi söz konusu olmuştur.

Kurumumuza ihraçlar nedeniyle başvurular yapılmıştır. Olağanüstü halin gerekleri dikkate alınarak bu dönemde çıkarılan KHK ekinde yer alarak kamu görevinden ihraç edilenler ile ilgili olarak, konuya ilişkin verilen yargı kararları da dikkate alındığında söz konusu başvurularının dayanağını teşkil eden idari bir işlem olmadığından anılan işlem yasama faaliyeti olarak değerlendirilerek incelemeye alınmamıştır. Ayrıca FETÖ/PDY terör örgütünün hukuka aykırı faaliyetleri neticesinde kamuda çalışan personellerden çeşitli sebepler ile mağduriyet yaşayan kişiler tarafından yapılan başvurular titizlikle ele alınmış; kurumları ile irtibata geçilerek yazılı olarak bilgilendirme yapılmıştır.

Bu tür başvuruların dışında yer alan disiplin cezaları veya memuriyetten çıkarma işlemleri ile ilgili olarak yapılan başvurularda başvuranların, verilen disiplin cezalarının gerekçelerinin açık ve somut bir şekilde kendilerine bildirilmemesi sebebiyle savunma haklarını etkin bir şekilde kullanamadıklarını ifade etmekte oldukları görülmektedir. Usule ilişkin olarak, başvuru sahibinin başta savunma hakkı olmak üzere diğer haklarını da zedeleyebilecek bir hukuka aykırılık bulunmadığı hallerde, başvuru konusu disiplin cezasının esası incelenmektedir. Disiplin cezasının esastan incelemesinde ise başta Anayasamız olmak üzere, kişinin içinde bulunduğu hukuki statü ve tabi olduğu mevzuata göre (657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 24/04/1979 tarihli Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü vb.) disiplin suçunu oluşturan unsurların meydana gelip gelmediği ele alınmaktadır.

2.2.4.1.6 Çalışma ve Sosyal Güvenlik

Çalışma ve Sosyal Güvenliğe ilişkin olarak Kuruma iletilen başvurular, genel itibariyle emekli sandığı, sosyal sigortalar ve Bağ-Kur konularından oluşmaktadır. Şikâyetler ise yaşlılık aylığı, ölüm aylığı, emekli ikramiyesi, maluliyet, hizmet tespiti, genel sağlık sigortası prim borcuna itiraz, sosyal güvenlik destek primine ilişkin sorunlar, ek ödeme talebi vb. konularını içermektedir. Bunun yanında, işçi işveren sorunları ile taşeron işçilere ilişkin başvurularda kıdem-ihbar tazminatı, yıllık izin ücreti, sendikalara üyelikte yaşanan sorunlar ve iş kanununda teminat altına alınan diğer haklara ilişkin ihtilaflar konu edilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 25/12/2014 tarihli ve E: 2013/111, K:2014/195 sayılı iptal kararının yürürlüğe girdiği 07/01/2015 tarihinden önce emekli olup da emekli ikramiyeleri 30 yıl üzerinden ödenenlerce, 30 yıldan fazla hizmet süreleri için de emekli ikramiyesi ödenmesi konusundaki başvurular üzerine idareler tarafından Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının geriye yürümeyeceği gerekçe gösterilerek 30 yılın üzerinde fiili hizmet yapmış olan kişilere 30 yılın üzerindeki çalışma yılları için emekli ikramiyesi verilmemektedir. Bu durum anayasal ilkeler ile eşitlik, adalet ve hakkaniyete uygun olmadığı değerlendirilerek, şikâyet konusu

işlemlerin geri alınması, şikâyetçilerin 30 hizmet yılından fazla geçen hizmet sürelerine göre güncel değerleriyle hesaplanacak emekli ikramiyelerinin, başvuru tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte ödenmesi yönünde işlemlerin tesis edilmesi hususunda Maliye Bakanlığına ve SGK'ya 5/04/2016 tarihli Tavsiye Kararı ile tavsiyede bulunulmuştur. Kurumlar tarafından 07/01/2015 tarihinden önce emekli olanların 30 fiili hizmet yılından fazla hizmet süreleri için emekli ikramiyelerinin ödenmesine yönelik kanun çalışmalarına başlandığı belirtilmiştir.

Bağ-Kur sigortalılık tescili ve Bağ-Kur ölüm aylığına ilişkin konularda da Kuruma şikâyet başvuruları yapılmıştır. Bu konuda yapılan başvurulardan birinde, müteveffa babasının oda kaydının usulsüz tutulduğu gerekçesi ile iptal edilen Bağ-Kur sigortalılığı ve yaşlılık aylığı nedeniyle ölüm aylığı talebi reddedilen şikâyetçi aylık talebinde bulunmuştur. Murisin Osmaniye At Arabacıları Derneği kaydının usul ve yasaya uygun olduğu, şikâyetçinin eşinin 12/01/2012 tarihinde ölümü ile yetim aylığı almaya hak kazanacağı, dolayısıyla 10/02/2012 tarihli ölüm aylığı talebinin idarece yerine getirilmesi gerektiği, aksi yöndeki idari işlemin hukuka aykırı olduğu kanaatiyle birlikte, şikâyetçinin 10/03/2012-01/04/2015 tarihleri arasında alması gereken ölüm aylığının yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiği yönünde SGK Başkanlığına 02/11/2016 tarihli Tavsiye Kararı ile tavsiyede bulunulmuştur.

Kuruma şikâyet başvurusu yapılan hususlardan biri de haksız surette yetim aylığı alan şikâyetçiden idarece tahsil edilmesi gereken aylık miktarının hesabında esas alınması gereken tarih aralığına ilişkin olmuştur. Muhtaç olmadığı tespit edilen şikâyetçinin yetim aylığı talebinin reddi ile birlikte, SGK Başkanlığının, şikâyetçinin aldığı emekli maaşı üzerinden yapılan asgari ücret incelemesi neticesinde muhtaç olmadığının ve yetim aylığı bağlanmaması gerektiğinin tespitine dair İlçe İdare Kurulunca verilen 03/02/2016 tarihinden geriye doğru 5 yıllık sürede (03/02/2016-01/01//2011) yapılan ödemeler toplamını, şikâyetçiye tebliğ edildiği tarihten itibaren 24 ay içinde ödenmesi halinde faizsiz olarak tahsil etmesi gerektiği, ancak 30/11/2014 tarihinden geriye doğru 5 yılın esas alınması suretiyle 30/11/2014-01/01/2009 tarihleri arası yersiz ödemelerin tahsilinin talep ediliyor olmasının hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı kanaatiyle birlikte SGK Başkanlığına 10/10/2016 tarihli Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı ile tavsiyede bulunulmuştur.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 80 inci maddesine göre sanatçı borçlanması müracaatında bulunan sigortalıların borçlanma taleplerinin kabul edilmesi için, yani sanatçı borçlanması yapabilmek amacıyla Kuruma şikâyet başvuruları yapılmıştır. Söz konusu taleplerin geniş bir kitleyi ilgilendirdiği, sosyal güvenliğin anayasal bir hak olduğu, başvuruculaların yukarıda açıklandığı üzere ilgili Yasanın belirlediği süre içerisinde idareye müracaatlarının olduğu, dolayısıyla benzer talepler ile ilgili yargının bireyler lehine verilen kararlara uyduğu ve idarenin bu yönde işlem tesis ettiği, mevcut bu olgular karşısında başvuruculaların mahkemeye başvurmaksızın Kuruma yeniden müracaatlarının yasal sürede borçlanma talebinin kabulünden hareketle, idarenin bu taleplerle ilgili gerektiğinde mevzuatı çerçevesinde yargı kararları da gözetilerek, gerekli inceleme ve araştırmanın yapılarak yeniden bir işlem tesisinin hukuk ve hakkaniyetin gereği olduğu, bu itibarla İdarenin başvurucularla

ilgili yapmış olduğu işlemlerde hukuka uygunluk tespit edilemediğinden SGK Başkanlığına 18/03/2016 tarihli Tavsiye Kararı ile tavsiyede bulunulmuştur.

2.2.4.1.7 Sağlık İşleri

Sağlık hizmetlerinin işleyişine ilişkin iletilen başvurularda, hasta hakları kapsamında hasta veya hasta yakınlarının talepleri yer aldığı gibi, sağlık görevlilerinin sağlık hizmetlerinin yürütülmesi esnasında yaşadıkları sorunların da Kuruma iletildiği görülmektedir. Kuruma sağlık alanında hasta veya hasta yakınları tarafından yapılan şikayet başvurularının doktor muamelesi veya tedavi sonrasında karşılaşılan sorunlar hakkında yoğunlaştığı görülmektedir.

Sağlık hakkı Anayasamızın 17 nci maddesinde yaşam hakkı çerçevesinde tanımlanmış olup, herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu; tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tabi tutulamayacağı: kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı; kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasamızın 56 ncı maddesinde ise herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu belirtilmiş ve devlete, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet verme yükümlülüğü yüklenmiş, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getireceği ifade edilmiştir.

Ayrıca Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Sözleşmenin 12 nci maddesinde, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkı olduğu belirtilmiş ve bu hakkın tam olarak gerçekleştirilebilmesi için taraf devletlerce alınacak tedbirler sayılmıştır. Diğer taraftan, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 25 inci maddesinde, herkesin gerek kendisi gerekse ailesi için, yiyecek, giyim, mesken, tıbbi bakım, gerekli sosyal hizmetler dâhil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir hayat seviyesine sahip olma hakkı olduğuna yer verilmiştir. Avrupa Sosyal Şartının 11 inci maddesi ise sağlığın korunması hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere taraf devletlere yükümlülükler yüklemiştir.

Kuruma sağlık alanında yapılan başvurulara bakıldığında; aile hekimliklerine yönelik başvurular başta olmak üzere, tedavi giderleri ve sağlık hizmetlerinin erişimine yönelik başvuruların ulaştığı görülmektedir.

2.2.4.1.8 Ekonomi, Maliye ve Vergi

Ekonomi, maliye ve vergi alanında özellikle bankacılık işlemleri, sigortacılık işlemleri, ihale iş ve işlemlerine ilişkin konularda yer alan şikâyet konuları dikkat çekmektedir.

Bankacılık alanında, 2016 yılı içerisinde özellikle bankaların veya sigorta şirketlerinin kamu gücünden kaynaklanan işlemleri üzerinde durulmuştur.

2.2.4.1.9 Sigortacılık İşlemleri

Sigortacılık işlemlerinin sıklıkla şikâyet konusu edildiği gözlenmiştir. Yapılan başvuruların bir kısmının, doğrudan sigorta şirketlerinin uygulamasına ilişkin olması ve özel hukuk tüzel kişisinin şikâyet konusu edilmesi sebebiyle Kurumun görev alanı dışında kaldığı anlaşılmıştır. Ancak başvurulardan özellikle bireysel emeklilik işlemlerine ilişkin olanlar, Hazine Müsteşarlığının gözetimi ve denetimi kapsamında yer alan konulardan olması sebebiyle inceleme konusu yapılmıştır.

Bu kapsamda, Hazine Müsteşarlığı, bireysel emeklilik sisteminin güvenli ve etkin biçimde işletilmesini sağlamak, ayrıca katılımcıların hak ve menfaatlerini korumak amacıyla şirketlerin ve bireysel emeklilik aracılarının faaliyetlerini gözetlemek ve denetlemekle yükümlüdür. Bu amaçla alt yapı oluşturulmasına, kamunun ve katılımcıların bilgilendirilmesine ilişkin görevleri yerine getirmek üzere özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş bir tüzel kişiyi emeklilik gözetim merkezi olarak görevlendirme yetkisinin Müsteşarlığa verildiği; bireysel emeklilik sisteminin güvenli ve etkin biçimde işletilmesini sağlamak ve katılımcıların hak ve menfaatlerini korumak üzere Müsteşarlıkça görevlendirilen Emeklilik Gözetim Merkezinin tarafsızlık ilkesine uygun olarak kamunun ve katılımcıların bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapma, şikâyetleri değerlendirme ve gerekli gördüğü hususlarda Müsteşarlığı bilgilendirme yükümlülüğünün bulunduğu görülmektedir.

2.2.4.1.10 Vergi İşlemleri

Belediyelerce uygulanan emlak vergilerinin sıklıkla şikâyet konusu edildiği görülmüştür. Bu kapsamda yapılan başvurular özellikle, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 8 inci maddesi uyarınca emekli aylığı dışında gelirlerinin bulunmaması ve ikamet etmekte oldukları konutun 200 m^2'yi geçmemesi sebebiyle vergi muafiyetinin söz konusu olmasına rağmen, Belediyelerce konutun alanı farklı değerlendirilmek suretiyle emlak vergisi uygulandığı anlaşılmıştır.

2.2.4.1.11 Kamu Alacakları ve Borçları

Kamu alacakları ve borçları başlığı, vatandaşın gündelik hayatını etkileyen temel konulardan birisidir. Bu alanda Kuruma iletilen şikâyet başvuruları, çok geniş alt başlıklardan oluşmaktadır.

2.2.4.1.12 İhale İş ve İşlemleri

Kamu ihale sisteminin işleyişi konusu da çok sayıda şikâyet başvurusuna kaynaklık eden çekirdek bir alandır.

2.2.4.1.13 Nüfus, Vatandaşlık, Mülteci ve Sığınmacı Hakları

Özellikle kişilerin nüfus bilgilerinde yapılan hatalar sebebiyle yaşanılan mağduriyetlerin ilgili nüfus müdürlükleri tarafından çözüme kavuşturulmadığı yönünde başvuralar ile pasaport hizmetleri ve vatandaşlık başvurularına ilişkin şikâyetler Kuruma iletilmeye devam etmiştir.

Ayrıca, mülteci ve sığınmacı haklarına ilişkin olarak da şikâyet dilekçeleri iletilmiştir. Ülkemizin ve Avrupa ülkelerinin gündemini en çok meşgul eden konulardan birisi mülteci sorunudur. Suriye'de ortaya çıkan iç karışıklıklar neticesinde ülkemize Suriye vatandaşlarından büyük bir akın olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Suriyeli mültecilere ülkemizin kapılarını açarak bu kişileri geçici koruma kapsamına almış, çeşitli illerde kurulan barınma merkezlerinde bu kişilerin barınmalarına ve her türlü insani yardıma imkân sağlamıştır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği kayıtlarına göre Suriye'den komşu ülkelere sığınan Suriyeli mülteci sayısı dört milyonu geçmiş bulunmaktadır. Suriye'de yaşanan iç savaştan dolayı bu ülkeyi terk eden Suriyeli mültecilerden en çok etkilenen ülke Türkiye Cumhuriyetidir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü istatistiklerine göre ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacı sayısı 26/10/2016 tarihi itibariyle yaklaşık 2.760.000 kişiye ulaşmıştır. Ülkemiz bu sorunla tek başına mücadele etmekte, gerek Avrupa ülkelerinden gerekse Birleşmiş Milletlerden bu soruna yönelik ciddi yardımlar alamamaktadır. Kurum yaşanan bu sorunların farkında olup, bir önceki dönem; Kamu Başdenetçisi M. Nihat Ömeroğlu, Kamu Denetçisi Serpil Çakın ve Kamu Denetçiliği Uzmanlarından oluşan bir heyet, mülteci ve sığınmacıların durumlarını insan hak ve hürriyetleri yönünden incelemek üzere Yozgat'ta bulunan Kabul ve Barınma Merkezine, Kilis Öncüpınar Konteyner Kenti ve Gaziantep İslahiye'de bulunan çadır kentlere ziyaretlerde bulunmuş; mültecilerle birebir görüşmeler yaparak, yetkililerden bilgiler alınmıştır.

Ayrıca mülteci sorunu ile ilgili olarak 6328 sayılı Kanunun vermiş olduğu yetkiye dayanarak bir "Özel Rapor" çalışması başlatılmıştır. Rapor hazırlıkları kapsamında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Altındağ Kaymakamlığı, Altındağ Belediye Başkanlığı, Şanlıurfa Valiliği, Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kahramanmaraş Valiliği, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Şanlıurfa Barosu, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası yetkilileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Türkiye Temsilciliği ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Türkiye Temsilciliğinin uluslararası koruma başvuru/statü sahipleri ile geçici koruma altındaki Suriyelilere yönelik faaliyetleri hakkında bilgi alınmış, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı ve Kızılay ile rapor konusu hakkında istişarî görüşmelerde bulunulmuştur.

"Özel Rapor" kapsamında görevli heyet tarafından rapor çalışmaları kapsamında, 28/09/2016 tarihinde Ankara Altındağ ilçesinde Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı mahalleler ziyaret edilerek mültecilerle görüşmeler gerçekleştirilmiş, 04-07 Ekim 2016 tarihleri arasında da Şanlıurfa Harran Konteynerkenti ile Kahramanmaraş Merkez Çadırkentinde incelemeler yapılarak söz konusu geçici barınma merkezlerinde yaşayan Suriyeliler ile mülakatlar

yapılmıştır. Kurumca Mülteciler hakkında Özel Rapor hazırlanması konusundaki çalışmalar halen devam etmektedir.

2.2.4.1.14 Eğitim-Öğretim, Gençlik ve Spor

Kurumun eğitim-öğretim, gençlik ve spor alanında aldığı çok sayıda başvuru, "Sınavlar ve bağlantılı uygulamalar; Öğrencilerle ilgili işlem, eylem ve uygulamalar; Yükseköğretim hizmetlerine ilişkin konular; Dezavantajlı gençlere yönelik çalışmalar; Eğitim-öğretim, gençlik ve spor hizmetlerine ilişkin diğer konular; Öğretmenlerin eğitim ve öğretime ilişkin sorunları" alt başlıkları altında toplanmaktadır.

Gelen başvurular arasında yoğunlukla; Diploma denklikleri, KPSS ile yerleştirme tarihlerine itiraz, Sınav sonuçlarına itiraz, Öğrenim kredileri/burslarına ilişkin talepler, Yardımcı Doçentlik/doçentlik sınavlarında jüriye ve jüri değerlendirmelerine itirazlar, Ders muafiyet talepleri, konularında yoğunlaşmaktadır.

2.2.4.1.15 Mahalli İdarelerce Yürütülen Hizmetler

Mahalli idare, sundukları hizmetler itibariyle halka en yakın yönetim birimleridir. Gündelik hayatın gerektirdiği temel ihtiyaçları karşılayacak kamusasal hizmetleri sunan mahalli idarelere ilişkin imar hizmetleri, toplu taşıma hizmetleri, zabıta hizmetleri vb. pek çok konuda başvuruda bulunulmuştur. Mahalli idareler ile Kurum arasında güçlü ve verimli bir iletişim ağı oluşturulmuştur. Bu iletişimin güçlendirilmesi ile çok daha fazla sorunun hızlı ve etkin bir şekilde çözülmesine imkân vermektedir.

2.2.4.1.16 Mülkiyet Hakkı

Mülkiyet hakkı, kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla, sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, ürünlerinden yararlanma ve tasarruf olanağı veren bir haktır. Söz konusu hak, Anayasasının 35 inci maddesi ile güvence altına alınmıştır. Bu hakka getirilecek sınırlandırmalar ise yine aynı maddede sayılmıştır. Benzer düzenlemelere Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) 1 No.lu Ek Protokolde de yer verilmiştir.

AİHM, Anayasa Mahkemesi ile diğer Yüksek Mahkeme kararları incelendiğinde; kamulaştırılan taşınmazların uzun yıllar boyunca kamulaştırmayla izlenen amaçlar doğrultusunda hiç kullanılmadığı, kamu yararına uygun projelerin uygulanmadığı ve uygulanmasının da muhtemel görülmediği durumlara ve daha çok somut durumda kamulaştırmasız el atma ve kullanılmadan elde tutulmasından kaynaklı uyuşmazlıklarda şikâyetçiler lehine karar verildiği anlaşılmaktadır.

2.2.4.1.17 Enerji, Sanayi, Gümrük ve Ticaret

Enerji, sanayi, gümrük ve ticaret alanlarında başvuruların büyük kısmı, vatandaşın günlük yaşamında karşılaştığı tüketici olmaktan kaynaklanan sorunlardan kaynaklandığı görülmektedir. Enerji alanında abonelik, arızalar, faturalara itiraz konular öne çıkmaktadır.

2.2.4.1.18 Ulaştırma, Basın ve İletişim

Ulaştırma, basın ve iletişim alanlarında karşılaşılan sorunlar, daha çok gsm şirketleri, hgs vb. ulaşıma ilişkin alınan ücretlere yönelik itirazlar şeklindedir.

2.2.4.1.19 Orman, Su, Çevre ve Şehircilik

Bu alanda kuruma gelen şikâyetler kentsel dönüşüm hizmetlerinde karşılaşılan sorunlar, çevreye yönelik talepler, imar ve iskân işleri, kültür varlıkları ve sit alanları konularında farklılaşmakla birlikte; özellikle TOKİ'nin sunduğu hizmetlere ilişkin başvuruların yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlar arasında TOKİ tarafından yapılan yapıların kalitesizliği, ödemelerde sorunlar olduğu iddiası, TOKİ tarafından belirlenen site yönetimlerinin sorunlu olması vb. hususlar yer almaktadır.

2.2.5 Kurumunun 2016 Yılında Ülkemize Katma Değeri

2.2.5.1 Kamu Yönetiminde Hakkaniyet Anlayışının Yerleşmesinde Ombudsmanlığın Rolü

İdare ile kişiler arasındaki uyuşmazlıklarda bir çözüm yolu olan Kurumun ülkemize en istisnai katma değerinin, idarenin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını, sadece hukuka uygunluk açısından değil, aynı zamanda hakkaniyete uygunluk açısından da incelemek görevi olduğunun söylenmesi yanlış olmayacaktır. Çünkü idari yargıya bakıldığında; idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu, idari mahkemelerin yerindelik denetimi yapamayacakları, üstelik yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremeyecekleri görülecektir.

İdari yargının, hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı inceleme yapması halinde, kimi zaman kişilerin adalet duygularının tatmin edilemediği durumlar ortaya çıkabilmektedir. İşte bu noktada, hukuka uygun olmakla birlikte adalet duygusunun tatmin edilemediği, somut olay adaletini sağlamaktan uzak işlem ve eylemlerin düzeltilmesi amaçlandığında, hakkaniyete uygunluk denetiminin yapılması gerekmekte olup ülkemizde bu istisnai yetki kanunla Kuruma verilmiştir. Böylece "Kuruma ulaşan şikâyetler yalnız hukuka uygunluk değil, ayrıca hakkaniyete uygunluk yönünden de incelemeye tabi tutulmakta ve bu açıdan bakıldığından Kurum Türkiye'de hakkaniyet denetimi yapan tek kurum olma özelliğini taşımaktadır."

Ülkemizde idarenin eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarının hukuka uygunluk yanında hakkaniyete uygunluk denetimi yetkisi, Kuruma kanunla verilmiştir. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunun "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde, "Bu *Kanunun amacı; kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumunu oluşturmaktır."* hükmü yer almaktadır.

Kanunun "Kurumun görevi" başlıklı 5 inci maddesinde ise, *"Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir"* denilmektedir. Yine Kanunun "And içme" başlıklı 13 üncü maddesinde, *"Görevlerine başlarken Başdenetçi Genel Kurulda, denetçiler ise Komisyonda aşağıdaki şekilde and içerler: 'Görevimi tam bir tarafsızlık, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde yerine getireceğime, namusum ve şerefim üzerine and içerim.'"* hükmü yer almaktadır.

Kurum, kanundan aldığı yetki ile idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını hakkaniyete uygunluk açısından da incelemekte ve gerekli gördüğü hallerde idareye tavsiye kararları vermektedir. Aşağıda bu kararlardan bazı örnekler sunulmaktadır:

2.2.5.1.1 Defterdarlık Uzmanlarının Statüleri ve Özlük Hakları

2014/2473 şikâyet numaralı başvuru için verilen 25/11/2014 tarihli Tavsiye Kararının 41. paragrafında *"Şikâyet konusu, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde değerlendirildiğinde; Muhasebe Denetmenleri ile Milli Emlak Denetmenlerinin Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemeler neticesinde "Defterdarlık Uzmanı" unvanı altında birleştirilerek denetim elemanlarının mesleki unvanlarına son verildiği ve statü kaybına uğradıkları, aynı hukuksal duruma ve özlük haklarına tabi olan Vergi Denetmenlerinin Hesap Uzmanları, Maliye Müfettişleri ve Gelirler Kontrolörleri ile "Vergi Müfettişi" unvanı altında birleştirilmesinin aynı hukuksal statüde bulunanlara farklı bir düzenlemenin yapılması sonucunu doğurduğu ve bu durumun Kanun Hükmünde Kararnameler sonrası Denetmenler arasında eşitsiz bir uygulamaya sebep olduğu hususları tespit edilmiştir.*

Bu açıklamalar doğrultusunda; Defterdar emrinde görevli Defterdarlık Uzmanlarının (Muhasebe ve Milli Emlak Denetmenlerinin) mağduriyetlerinin giderilmesi konusunda ilgili idarelerce gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasının hakkaniyetin gereği olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır."

2.2.5.1.2 Abonelik İşleminin İptali

2013/491 şikâyet numaralı başvuru için verilen 27/08/2014 tarihli Kısmi Tavsiye Kısmi Ret Kararının 35. paragrafında, *"Bu haliyle Türksat Kablo TV abonelik sözleşme hükümleri içerisinde: Abonelik işlemlerinin yapıldığı tüm noktalardan yapılan iptal başvurularının alındığı andan itibaren 24 saat içinde Aboneye verilen hizmetin durdurulacağı, hizmetin durdurulmasını müteakip 10 gün içerisinde Abone, Türksat Abone Merkezlerine yazılı başvurusunu iletmek zorunda olduğu, aksi takdirde Türksat tarafından aboneliğin tekrar aktif hale getireceği hükümleri haksız şart kapsamında değerlendirilecektir. Zira abonenin yaptığı iptal başvurusuna ilişkin tekrardan 10 gün içerisinde yazılı başvuru yapması şartının ileri sürülmesi Tüketicinin Korunması Hakkında Kanununda belirtilen haksız şart niteliği taşımakta olup, 10 gün içerisinde yazılı başvuru yapılmaması durumunda aboneliğin devam ettirilmesinin dürüstlük kuralına aykırılık yanı sıra, tüketici aleyhine hakkaniyete aykırıda bir durum yaratacaktır."*

2.2.5.1.3 Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavında (PYBS) Öğretmen Çocuklarına Pozitif Ayrımcılık Yapılması

2014/4405 şikâyet numaralı başvuru için verilen 10/04/2015 tarihli Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararının 38. paragrafında, *"Tüm bu hususlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde; PYBS'de öğretmen çocuklarına %15 kontenjan tanınmasının Anayasaya aykırılık teşkil ettiği; eğitim öğretim kazanımı, sınavdaki başarı, maddi imkânlar yönünden aynı standartlara sahip olan çocukların aynı şartlarda yarışması gerekirken bir meslek grubuna yönelik ayrımcılık yapıldığı ve söz konusu ayrımcılığın ileri demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkeleriyle bağdaşmayacağından hareketle hakkaniyete aykırı bir uygulama olduğu ve öğretmen çocuğu kontenjanı uygulamasının kaldırılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır."*

2.2.5.2 Tavsiye Kararları ile 2016 Yılında Önerilen Mevzuat Değişiklikleri

Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Tavsiye kararı" başlıklı 32 nci maddesinde, inceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde mevzuat değişikliği önerisini de içerecek surette tavsiye kararın verilebileceği hüküm altına alınmaktadır. 2016 yılı içerisinde verilen kararlar kapsamında, alt düzenleyici işlemler dâhil olmak üzere mevzuat değişikliği önerileri ve bu doğrultuda idareler tarafından gerçekleştirilen uygulamalar aşağıda sunulmaktadır:

2.2.5.2.1 Geçici Görevin Bölge Hizmetinden Sayılması

Şikâyet başvurucusu; 2010 yılında İzmir'de görev yaptığı sırada 70 gün süre ile Siirt İlinin Pervari İlçesinde geçici olarak görevlendirildiğini, 09/07/2012 tarihinde hizmet süresi 3 yıl olan Van İlinde görevini ifa etmeye başladığını, 2014 yılında 4 ay süre ile ücretsiz izne ayrıldığını, bu nedenle hizmet süresinin 09/07/2015 tarihi yerine 18/11/2015 tarihinde tamamlanacağı hususunun idarece tespit edildiğini belirterek, 2010 yılında Siirt ilinin Pervari ilçesinde 70 gün süre ile gerçekleştirilen geçici görevlendirilme süresinin bölgede geçen hizmet süresinden sayılmasını talep etmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde, göreve başlama tarihinde hizmet süresinin başlangıç alınacağının kuşkusuz olduğu, bunun başvurucu aleyhine değerlendirilmesini veya yorumlanmasını gerektirir mevzuatta açık, net bir düzenlemeye rastlanmadığı, yargı camiasındaki uygulamalarda da alt bölgelerde geçen sürelerin yargı mensupları lehine uygulandığı, insan odaklı yaklaşımın ve uygulamanın da bunu gerektirdiği, söz konusu sürenin ikinci bölge hizmetinden sayılmasında hukuki yönden bir engelin olmadığı, ayrıca daha ağır şartları haiz olan ikinci bölgede gerçekleştirilen geçici görevin ikinci bölge hizmet süresinin hesaplanmasında dikkate alınmamasının hukuka ve hakkaniyete de (somut olay adaleti) uygun düşmediği, doğacak başka mağduriyetlerin önlenmesi adına, Emniyet Hizmetleri Sınıfının geçici görevlendirme süresinin daha önceki ikinci bölgedeki hizmet süresinin bulunduğu bölgeye atanma tarihi hangi tarih olursa olsun sayılması gerektiği;

Diğer yönden değişik yorumlara fırsat vermeme adına da Yönetmelik hükümlerinin yeniden düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmekte olup, bu itibarla şikâyet başvurucusunun ikinci bölgeye atanmasından önce, birinci bölgede görev yaparken geçici görevle ikinci bölgede görev yaptığı sürenin ikinci bölgede geçen hizmet süresinden sayılması ve Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde birinci bölgede görevliyken ikinci bölgede geçen geçici görev sürelerinin ikinci bölge hizmet süresinden sayılmasına yönelik düzenleme yapılması gerektiği sonuç ve kanaatine varılarak, makul sürede mevzuat değişikliği yapılarak başvurucunun mağduriyetinin giderilmesi için Emniyet Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

Bu doğrultuda, Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin "Bölgedeki Hizmet Süresinden Sayılacak Süreler" başlıklı 42 nci maddesine; *"(Ek fıkra: 16/2/2016-2016/8539 K.) Birinci bölgede görev yapmakta iken, ikinci bölgede bulunan il emniyet müdürlüklerinde görevlendirilerek buralarda kesintisiz olarak en az üç ay süreyle geçici görevle fiilen çalışan personelin çalıştığı süreler, 28 inci maddedeki usule göre personelin ikinci bölgedeki hizmet süresinden sayılır."* ek fıkrası eklenmiş ve 18/03/2016 tarih ve 29657 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

2.2.5.2.2 Silah Taşıma Ruhsatı

Şikâyetçi, silahını 18/06/2010 - 18/06/2015 tarihleri arasında hiç ara vermeksizin bulundurma ruhsatlı olarak evinde bulundurduğunu, Süleyman Paşa Kaymakamlığı tarafından düzenlenen 02/06/2015 tarihli Tebliğ ve Tebellüğ Belgesi ile tebliğ tarihinden itibaren altı aylık yasal süre içerisinde silah ruhsatına ait yenileme işlemlerini yaptırması, bu süre içerisinde ruhsatını yeniletmediği takdirde silah ruhsatının iptal edileceğinin ve silahına ait tüm sahiplik haklarının kaybedileceğinin tebliğ edildiğini, buna istinaden 03/08/2015 tarihli dilekçe ile ruhsat yenileme talebinde bulunduğunu ancak 19/08/2015 tarihli Tebliğ Tebellüğ ve Zapt Etme Belgesi ile hakkında Tekirdağ 3 üncü Asliye Ceza Mahkemesinde imar kirliliğine sebep olmak suçundan dava açılmasından dolayı, 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanunun Uygulamasını Gösteren 91/1779 sayılı Yönetmeliğin 16 ncı maddesi gerekçe gösterilerek silah ruhsatı verilmesi işlemlerinin durdurulduğunu ve silahının emanete alındığını, hakkında yürüyen davanın sonuçlanmasının uzun yıllar alabileceğini belirterek silah bulundurma ruhsatının yetkili makamlarca tarafına verilmesini talep etmektedir. Başvurucu hakkındaki davanın devam ettiği anlaşıldığından, henüz yargılanmasına devam edilmesi sebebiyle şikâyetçinin silah ruhsatı yenileme talebinin yerine getirilmemesinin, AİHS'in 6 ncı maddesine, İHEB 11 inci maddesine, Anayasanın 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasına, 124 üncü maddesine, 6136 sayılı Kanunun 7 nci maddesine, masumiyet karinesine, dolayısıyla hukuka uyarlık görülmemiştir.

Şikâyetçinin silah taşıma ruhsatı yenileme işleminin durdurulması ve silahına el konulmasına yönelik işlemin geri alınması ve şikâyetçiye silah taşıma ruhsatının verilmesi talebinin değerlendirilerek koşullara uygunluk halinde mağduriyetinin giderilmesi, silah ruhsatı verilmesi yönünde makul sürede yeni bir işlem tesis etmesi hususunda Tekirdağ Valiliğine,

21/03/1991 tarih ve 91/1779 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliğinin 16 ncı maddesine 02/12/1999 tarih ve 99/13749 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile eklenen, "Bu madde kapsamında sayılan fiillerden dolayı yargılaması devam eden şahısların ruhsat verilme ve yenilenme işlemlerinin, yargı kararı kesinleşinceye kadar durdurulacağı ve yargılama sonucuna kadar silahın ilgili birimce emanete alınacağı" yönündeki dördüncü fıkranın kaldırılması hususunda içişleri Bakanlığına ve ilgili Bakanlıkça hazırlanacak "mevzuat değişikliği teklifi"ne ilişkin tasarıyı gündemine alması hususunda takdir ve gereği için Başbakanlığa tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.2.5.2.3 Velayeti Annede Olan Çocukların Babalarıyla Kişisel İlişkileri

Başvurucular, boşanma kararı sonrası velayeti anneye verilen çocuklar ile kişisel ilişki tesisinde yaşanılan sorunların çözümü hususunda gerekli yasal düzenlemelerin uluslararası sözleşmeler dikkate alınacak şekilde ivedilikle yapılmasını talep etmektedirler.

Şikâyet konusunun çocuk ve aile kurumu ile birlikte toplumun genelini ve geleceğini ilgilendiren çok yönlü ve hassas bir konu olduğu gerçekliğinin yanı sıra, ebeveyni ile görüşemeyen/ görüştürülmeyen çocuklar ve ebeveyn açısından geçen zamanın, telafisi güç ve imkânsız olumsuzluklara neden olacağı olgusu dikkate alınarak uyuşmazlık konuları hakkında Adalet Bakanlığı nezdinde 2013 yılında başlatılan ve takdirle karşılanan çalışmaların mümkün olan en kısa zamanda tamamlanması ve mevcut sistemde yaşanılan sorunların giderildiği, ihtiyaçlara cevap veren, Anayasa'nın 90 ıncı maddesini beşinci fıkrası kapsamında ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uygun yasal değişikliklerin hayata geçirilmesinin elzem olduğu kanaat ve sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk teslimi, çocukla kişisel ilişki tesisi, nafaka ve velayet konularında mevzuat değişiklikleri kapsamında, çocuk teslimine ilişkin ilamların icrasında;

1- Çocuk ve ebeveynin kişisel münasebet tesisini sağlıklı bir şekilde kurabilmeleri amacıyla "Kamu gücüne sahip idari bir birimin" (Örn; aile arabuluculuk merkezleri ya da aile uzlaştırma merkezleri) teşkil edilmesi,

2- Çocuk ile aralarında kişisel ilişki kurulacak olan tarafın aşamalı olarak belli bir plan ve program dâhilinde bir araya getirilerek bu hususta sosyal uzmanlardan destek almaları, bu amaçla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kurulacak olan idari birimler vasıtasıyla kreşler açılması veya bu hususta hizmet alımının sağlanarak çocuk ile ebeveynlerin bu merkez vasıtasıyla sağlıklı iletişim kurmalarına imkân verecek sosyal ve fiziki alt yapının tesis edilmesi,

3- Çocuk teslimi ve çocukla kişisel münasebet tesisine dair ilamların icrasına ilişkin masrafların devlet tarafından karşılanması,

4- Nihayetinde bu yöntemlere rağmen çocukla kişisel münasebetin sağlanamaması halinde öncelikle görüşmeyi engelleyen ebeveyne yönelik icra masraflarını da içeren yüksek bir para cezası, tekrarında ise hapsen tazyik cezası öngörülmesi, diğer taraftan bu hususun velayetin değiştirilmesine neden olacak bir gerekçe olarak Türk Medeni Kanununda düzenlenmesi,

5- Yasal değişikliklerin gerçekleşmemesi halinde; çocuk teslimine ilişkin ilamın infazında çocuğun polis gözetiminde teslim edilip, teslim alınması durumunda; polis memurunun sivil kıyafet ve sivil araçla ve mutlaka ilgili uzmanların refakatinde velayet sahibi ebeveynin yanına gidilmek suretiyle ilamın gereğinin yerine getirilmesi için,

Öncelikle çocuğun üstün yararı ilkesi olmak üzere tarafların yüksek menfaatlerinin gözetildiği, ihtiyaçlara cevap veren ve Anayasanın 90 ıncı maddesinin beşinci fıkrası çerçevesinde Uluslararası Sözleşmelere uygun olarak çocuk teslimi ve kişisel münasebetin tesisini ilgilendiren; Türk Medeni Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile birlikte konuyla ilgili diğer Kanunlara ilişkin kanun değişikliği taslağı hazırlayarak Başbakanlığa sunmaları konusunda Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.2.5.3 Özel Raporlar Yoluyla Yapılan Katkı

2.2.5.3.1 Yargı Özel Raporu

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 7 nci maddesi birinci fıkrası (ç) bendinde, "Yıllık raporu beklemeksizin gerek görüldüğü konularda özel rapor hazırlamak." şeklinde ifade edilen yetki çerçevesinde Kuruma özel rapor hazırlama yetkisi verilmiştir.

Kuruma iletilen şikâyet başvuruları da göz önünde bulundurulmak suretiyle, ülke gündemini yoğun bir şekilde meşgul eden, adalet sistemimizin işleyişi, bu alanda yaşanan sorunlar ile bu noktada atılması gerekli adımları kapsayacak şekilde Kurumca hazırlanan "Adalet Sistemimizin Sorunları, İyileştirilmesi ve Güvenilirliğinin Artırılması Hakkında Özel Rapor" tamamlanarak, 6 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilen basın toplantısı ile kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Çalışmanın en temel amacı, bu ülkede yaşayan tüm insanların, kendini yalnız, kimsesiz ve güçsüz hissetmeden; adalet hakkında en ufak bir endişesi ve haksızlığa uğradığı düşüncesi olmaksızın; daha mutlu, huzurlu ve güven içerisinde yaşamalarına imkân verecek bir adalet sisteminin oluşturulması; bu amaçla atılması gerekli yasal ve idari adımlar, tasarruflar hakkında karar verici mercilere yol gösterilmesi ve onların iradelerinin etkilenmesidir.

2.2.5.3.2 Mülteciler Özel Raporu

Ülkemiz, 15 inci yüzyıldaki Osmanlı İmparatorluğu topraklarına yönelik kitlesel sığınma hareketlerinden itibaren çevresindeki çatışmalardan, savaşlardan ve baskılardan kaçan kimseler için güvenli bir liman, yeni bir yuva olma niteliğini korumuştur. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün 2015 yılı verilerine göre bu güçlü geleneğin taşıyıcısı olan Ülkemize onlarca farklı ülke ve bölgeden iki yüz binden fazla kişi uluslararası koruma başvurusunda bulunmuştur ya da bu tür bir korumadan yararlanmaktadır. Ülkemiz sadece mülteci hukuku çerçevesinde kendisine sığınan kimselere kucak açmakla kalmamaktadır; Mart 2011'de Suriye Arap Cumhuriyeti'nde başlayan iç karışıklığın ardından yaşanan insanlık

dramına kayıtsız kalmayarak, ülkemize sığınmak isteyen kişilere "Geçici Koruma" sağlamaktadır. Halen ülkemizde yaklaşık üç milyon Suriyeli bulunmakta olup, bahsi geçen nüfusun neredeyse yarısı çocuktur. Savaşlarda ve göçlerde en hassas kesimin kadın ve çocuklar olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu sayı oldukça önemlidir. Ülkemizde gerek geçici barınma merkezlerinde, gerekse söz konusu merkezlerin dışında bulunan geçici koruma altındaki Suriyelilere sağlık, eğitim, gıda yardımı, psiko-sosyal destek hizmetleri sunulmakta olup; ayrıca Suriye sınırları içerisindeki geçici barınma merkezlerinde ve çeşitli yerleşim yerlerinde de Suriye vatandaşlarına insani yardım sağlanmaktadır.

Kurum bünyesinde de ülkemiz göç yönetimi sisteminin işleyişini, mağdur durumdaki bu kimselere sağlanan hizmet ve imkânların sunumunu izleme ve daha da iyileşmesine katkıda bulunma çabaları kapsamında "Uluslararası Koruma (iltica) Rejimi İle Münhasıran Suriyelilere Sağlanan Geçici Koruma Rejimi" konulu özel rapor hazırlanmasına başlanmıştır. Söz konusu çalışmalar kapsamında ilgili idareler, sivil toplum kuruluşları, uluslararası örgütler ile bir araya gelinmiş, geçici barınma merkezlerinde ve merkez dışında kalan Suriyelilerle mülakatlar yapılmış olup, raporun tamamlanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

2.2.6 Kuruma Gelen Şikayetlerin Uzlaşı ile Çözümü

Raporun bu bölümünde;

- Kurumun idare ile ilgili aldığı şikayetlerle ilgili yerine getirdiği en önemli işlevlerden birinin de şikâyetçi ile idare arasında köprü görevi görerek uzlaşmaları için gerekli çabayı sarf etmek olduğu, bu sayede, devlet ile vatandaş arasındaki bağın güçlendirilmesinin ve yöneten ile yönetilen arasında yeni bir etkileşim sağlanarak etkin, şeffaf, hesap verebilir, temel hak ve hürriyetlere saygı gösteren yönetim anlayışına önemli katkılar sağlanmasının hedeflendiği,

- Şikâyet başvurularının çözüme kavuşturulmasında, uzlaşma sağlanarak birey ile idarenin barışması ve idarenin tavsiye kararlarına uyması için kamu idareleriyle iletişim kurulmasının önemli görüldüğü, Kurumun, arabuluculuk yoluyla birey ile idare arasında uzlaşma zemini sağlamakta olduğu,

- Uzlaşma yoluyla şikâyet başvurularının çözülmesi sonrasında mevzuatın bir gereği olarak Kurum tarafından "Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı" verilerek uyuşmazlıkların karara bağlandığı ve bu kararların idarenin Kuruma olumlu yaklaşımının yansıması olarak değerlendirildiği,

- Şikâyet başvurusunun daha etkin ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmasını sağlayan uzlaştırma yoluyla uyuşmazlıkların çözümü usulünün Kurum tarafından en sık başvurulan yöntemlerden olduğu,

- Bu kapsamda, 2013 yılında 184, 2014 yılından 123, 2015 yılında 161, 2016 yılında 80, olmak üzere toplam 548 adet dosyanın uzlaşma yöntemiyle çözüme kavuşturulduğu

belirtilmiştir.

Kurumun; gelen şikayet dilekçeleri hakkında sosyal güvenlik hizmeti sunan, mahalli idareler, sağlık kurumları, ulaştırma, basın ve iletişim ile ilgili kurum ve kuruluşlar, Milli Eğitim Bakanlığı, yüksek öğretim kurumları ve diğer kurum ve kuruluşlarla uzlaşma kapsamında çözüme kavuşturduğu bazı başvuru örneklerine yer verilmiştir.

Bu kapsamda;

- Üniversite öğrencisi başvuranın babasından aldığı yetim aylığı ve sağlık güvencesinin kesildiği, yetim aylığı ve sosyal güvencesinin tekrar bağlanması talebinin,

- Emekliliğe hak kazandığı, talep tarihinde dilekçesinin işleme alınmaması nedeniyle bir aylık emekli aylığını alamadığı ve mağdur olduğu, söz konusu nedenlerle başvurusunun 1 gün geriye çekilmesi ve alamadığı 1 aylık emekli aylığının güncellenerek tarafına ödenmesi talebinin,

- 6385 sayılı Yasa uyarınca 30/05/2013 tarihinde yapılandırma talebinde bulunduğunu fakat yapılandırma kapsamına idarenin hatası sebebiyle bazı borçlarının girmediğinden şikayetle bu borcunun 6385 sayılı Kanun kapsamında yapılandırma içerisine alınmasına ilişkin talebin,

- Şikâyetçi vekilinin müvekkilinin sebze meyve komisyoncusuna teslim ettiği ürünler nedeniyle 1995 yılı Nisan ayına ilişkin kesinti listesindeki kişinin müvekkili olduğunun tespitine karar verilip aksi yöndeki Kurum işleminin iptalini isteminin,

- Şikâyetçinin, 04/12/2015 tarihli hizmet birleştirme talebi ile Sosyal Güvenlik Kurumu İl Müdürlüğüne yaptığı müracaat sonucunun tarafına bildirilmediği yönündeki başvurusunun,

- Üniversite öğrencisi olan, babasından kalan ölüm aylığı ile geçimini sağlayan başvuranın belli tarihler arasındaki genel sağlık sigortası prim borcunun silinmesi talebinin,

- 2014-2015 yıllarında gece bekçiliği sebebiyle bu döneme ait fazla mesai ücretlerinin kendisine ödenmesi talepli başvurunun,

- Bağ-Kur tevkifatının incelemesi talebinin, tarım sigortası tescil girişinin yapılması, itibari hizmet süresi zammı talebinin, sigortalılık tescil başlangıç tarihi ile ilgili taleplerin,

- Geriye dönük olarak 5 yıl içinde ödemiş olduğu emlak vergisi tutarının tarafına iade edilmesi talebinin,

- Kısıtlı ödediği emlak vergisindeki taşınmaz kültür varlıkları korunmasına ait katkı payının da kısıtlı olarak alınması, 5 yıldır fazla tahsil edilen katkı paylarının da 2016 yılı vergisine mahsup edilmesi talebinin,

- İkamet ettiği apartmanda bulunan ve ruhsatsız bir şekilde faaliyet gösteren, aşırı gürültüye neden olan, apartman güvenliği için tehlike oluşturan düğün salonunun faaliyetine son verilmesi talebinin,

- Tevhit (Birleştirme) talebinin sürüncemede bırakıldığı yönünde şikâyet başvurusunun,

- Caddede işyeri bulunun esnafın ana caddeyi kendi kullanımları için işgal etmelerine son verilmesi talebinin,

- Yerleşim alanları içinde büyükbaş hayvan beslenmesinin oluşturduğu çevre kirliliğinin ve Hazine arazisindeki köpek çiftliğinde köpek dövüşü yaptırılmasından kaynaklanan sorunların çözülmesi talebinin,

- Şikayetçinin tedavi görmekte olduğu hastanede hastaları rencide edici sorgulamalarda bulunan ve kötü muamelede bulunan ilgili hastane personeli hakkında gerekli işlemin yapılması talebinin,

- Sağlık hizmeti vermeye başladığı KBB muayenehanesinde tapuda zemin kat olarak belirtilen dairesinin bulunduğu 4 katlı binada asansör bulunmaması sebebiyle muayenehanesi için ruhsat verilmediğinden şikayetle muayenehanesi için ilgili idare tarafından gerekli ruhsatın verilmesi talebinin,

- Şikâyetçinin, tarafına isnat edilen 2014 yılına ait altı adet geçiş ihlali bulunduğunu ancak; isnat edilen ihlallerin, bazı zamanlarda sistemde kartın okunmasına ilişkin yaşanan sorundan kaynaklanana geçişlerin tekrar incelenmesi ve mağduriyetinin giderilmesi talebinin,

- Şikâyetçinin, Karayolları Genel Müdürlüğünün Hızlı Geçiş Sistemindeki (HGS) hatalar sebebiyle tarafına kesilen idari para cezalarının iptali talebinin,

- Yaşamış olduğu adreste Türk Telekom tarafından alt yapı hizmetinin sağlanmaması nedeniyle internet ve telefon hizmeti alamadığını haberleşme hakkının kısıtlandığı yönündeki başvurusunun,

- Şikâyetçi, park alanı olarak ayrılan alanda bulunan ve konutlara çok yakın olduğu belirtilen baz istasyonlarının başka bir alana nakledilmesinin/kaldırılması talebinin,

- Çocuk İnternet Sayfasındaki (www.kdkcocuk.gov.tr) başvuru formu doldurularak yapılan başvuruda başvurucunun; okulda daha önceden şiddete maruz kaldığı öğretmenin okuldan uzaklaştırılması nedeniyle idare ve diğer öğretmenlerin kendisini rahatsız etmeleri sebebiyle okul yönetiminin uyarılması talebinin,

- Başvurucu ilköğretim okulu öğrencisi olan kızına sınıf öğretmeninin ayrımcı davranışlarda bulunduğundan kızının sınıfının değiştirilmesi talebinin,

- Şikâyetçi oğluna hastane tarafından "Hafif Düzeyde Motor Mental Gerilik"tanısı konulan çocuğunun Devlet Hastanesi tarafından verilen Özürlü Sağlık Kurulu Raporunun da dikkate alınarak özel eğitim desteği alabilmesi için Destek Eğitim Hizmet Raporu düzenlenmesi talebinin,

- Şikâyetçinin, eski okulunda tablet dağıtılmadığını ve yeni nakil edildiği okulda ise kendisi gelmeden önce tablet dağıtılmış olduğunu, okul idaresinden tablet istediğini fakat idare

tarafından ellerinde tablet kalmadığı yönünde olumsuz bir cevap alan başvuranın kendisine tablet temin edilmesi talebinin,

- Şikâyetçinin okulda güvenlik zafiyeti olduğunu, okul yönetiminin çocukların güvenliğini sağlama konusunda, temizlik ve tamir gerektiren konularda gerekli tedbirlerin alınması ve okulda üniforma giyilmesine ilişkin talebinin yerine getirilmesi taleplerinin,

- Şikâyetçinin aldığı tüm derslerin ve notları içeren bir transkript düzenlenmesi talebinin,

- Aynı üniversitenin iki ayrı anabilim dalında aynı anda doktora öğrenimine başlayan ve ders kaydını tamamlamak için iki ayrı katkı payı ödeyen, kanuna aykırı katkı payı tahsilatından kaynaklanan kaybın giderilmesi ve her öğrenim dönemi aynı mağduriyetin yaşanmaması için gereken önlemlerin alınması talebinin,

- Memur olarak çalışan başvuranın ve Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı (EKPSS) ile atanan %70 oranında engeli olan eşinin yanına nakil talebinin,

- Güney Marmara Kalkınma Ajansının Uzman Personel/Destek Personel sözlü yarışma sınavında başarılı olan başvuruculaın, göreve başlamak için gerekli olan tüm belgeleri teslim etmelerine rağmen, aradan geçen bu süre zarfında işe başlatılamadıkları dikkate alınarak göreve başlatılma taleplerinin,

- İşlerinin yoğunluğu nedeniyle görev yeri değiştikten sonra doğum yardımı ödemesi talebi kabul edilmeyen başvuranın talebinin,

- Cami görevliliği esnasında geçirdiği kaza sonucunda fiziksel engelli olan, cami görevliliğini yapamayan, kendisi için memur kadrosu talep edilmesine rağmen, kadro gelmeyen başvuranın görevlendirmesinin yapılması talebinin,

- Tapu siciline işlenen vakıf şerhi terkininin taviz bedeli ödenmeksizin gerçekleştirilmesi talebinin,

- Engellilik indiriminden faydalanma talebinin,

- Şikâyet başvurucusu, hastane tarafından engelli oranının %50 olarak belirlendiğini ancak evraklarının onay için Gelir İdaresi Başkanlığı'na gönderildiğinde burada emeklilik talebi var gibi değerlendirilerek engelli oranının %37'ye düşürülmesine yönelik durumun düzeltilerek gelir vergisi engellilik indiriminden faydalanma talebinin,

- Şikâyet başvurucusu, Adalet Bakanlığı İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı aracılığı ile yürütülen kampanya kapsamında ithal silah satın alan, arada oluşan fiyat farkının tarafına iadesi için başvurusu süresinde yapılmaması sebebiyle reddedilen başvuru sahibinin, fiyat farkının açık izni ve talebi olmaksızın herhangi bir yere bağış vb. gerekçeyle aktarılamayacağı gerekçesiyle söz konusu fark ücretinin iadesi talebinin,

Kurum tarafından karar verilmeden önce ilgili idareyle yapılan görüşmeler ve yazışmalar neticesinde Kurumun arabuluculuğu girişimiyle şikâyetçi ile ilgili idare arasında uzlaşma

sağlanması suretiyle çözümlendiği ve başvuru hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği belirtilmiştir.

2.2.7 İdarenin Kuruma ve Kararlarına Yaklaşımı

Raporun bu bölümünde;

- KDK'nın kamu yönetiminde hukuk ve uzlaşma kültürünün geliştirilmesine; idarenin insan hak ve özgürlüklerine saygılı bir şekilde görev yapmasına; kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine; kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine; idare ile birey ilişkilerinde karşılaşılan uyuşmazlıkların etkin ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulmasına; insan haklarında uluslararası standartların yakalanmasına ve toplumda hak arama kültürünün benimsemesine ve güçlenmesine önemli katkılarda bulunmayı amaçladığı,

- TBMM ve kamuoyu nezdinde Kurumdan beklentinin yüksek olduğu ve bu beklentinin karşılanmasında sadece Kurumun özverili çalışmalarının yeterli olmadığı; bu noktada en önemli paydaşlardan olan idarelerin, inceleme ve araştırma aşamasında gerekli destek ve katkıyı sunması; uzlaşma ve tavsiye kararlarını uygulama noktasında da olumlu yaklaşması ve nihayetinde kamuoyu ve Parlamentonun da Kurum kararlarının takipçisi olmasının büyük önem arz ettiği

değerlendirmesinde bulunulmuştur.

2.2.7.1 Başvuru İnceleme ve Araştırma Aşamasındaki Yaklaşımlar ve İşbirliği Örnekleri

Kurumun başvuruları kısa sürede ve etkin bir şekilde çözümleyebilmesi için kamu kurum ve kuruluşlarının Kurumla işbirliği içerisinde hareket etmesi, Kurum tarafından talep edilen bilgi ve belgelerin zamanında ve gerektiği gibi gönderilmesi, Kurumların uzlaşmaya yatkın bir yaklaşım içerisinde olması elzem olduğu değerlendirilmiştir.

Şikâyetlerin alınmaya başlandığı 29/03/2013 tarihinden bugüne kadar Kurumun görev alanı ve yetkilerinin idareler nezdinde giderek artan düzeyde tanındığını, bu bağlamda idarelerin çoğunlukla bilgi-belge temininde yüksek düzeyde bir işbirliği sergilediğini; bu bağlamda taleplerine gerekçeli, makul ve doyurucu cevaplar verildiğini, açıklamalar yapıldığını; süreler açısından da giderek artan oranda daha titiz ve dikkatli davranıldığı ancak bununla birlikte, bazı kurumlar tarafından zaman zaman bu konuda yeterince titiz davranılmadığının da gözlendiği belirtilmektedir.

2016 yılı faaliyet döneminde, şikâyet başvurularına yönelik olarak hızlı ve pratik çözümler üretmek amacıyla, özellikle merkezi idare kurumları başta olmak üzere çok sayıda kamu kurum ve kuruluş yetkilisinin Kuruma davet edilerek fikir alışverişinde bulunulduğu, iddialar hakkında ilk elden bilgi ve görüşler temin edildiği ve çözüm noktasında sağlıklı bir iletişim kurulduğu belirtilmiştir.

Kurumun, demokratik, çoğulcu ve hukuk kurallarına bağlı modern bir devlet yönetiminin tesisinde sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri, medya ve üniversitelerin karar alma süreçlerine katılımı hususunun kilit önem arz ettiği bilinci ile hareket etmekte olduğu belirtilmiştir.

Kurumla etkin işbirliği yapan idarelerin yanı sıra inceleme ve araştırma aşamasında bilgi-belge taleplerimize geç cevap veren, eksik bilgi-belge gönderen, gerekçeden yoksun bilgi-belge sunan idarelerin de mevcut olduğu; bu kapsamda, YÖK Başkanlığının bilgi ve belge edinme taleplerine (tekit yazılarına rağmen) ya cevap vermediği ya da kendi değerlendirme ve görüşleri yerine çeşitli kurumlardan aldığı cevapları Kuruma iletmekle yetindiği belirtilmiştir.

Genel olarak yukarıda zikredilen olumsuzlukların giderilmesi için, Kurumdan gönderilen bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların Bakanlıklar ve ilgili kurum ve kuruluşlardaki yoğun evrak trafiği içinde takibinin hızlandırılması ve şikâyet başvurularının yasada öngörülen 6 aylık süre içerisinde karara bağlanmasını teminen tüm idareler nezdinde Kurumla ilgili irtibat birimlerinin, irtibatı sağlayacak bir birim veya büro oluşturulması ve doğrudan iletişime geçilecek yetkililerin belirlenmesinin önem arz ettiği belirtilmiştir.

2.2.7.2 İdarenin Tavsiye Niteliğindeki Kararlara Yaklaşımı

Kurumun, geride bıraktığı 4 yıl içerisinde aldığı 24 bin 851 adet başvuruyu titizlikle inceleyip yaklaşık %75'ini sonuçlandırdığı, idarenin insan hak ve özgürlüklerine saygılı bir şekilde görev yapmasına, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine, kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine, birey ve idare arasındaki sorunların önüne geçilmesine ve toplumda hak arama kültürünün benimsemesine ve güçlenmesine önemli katkılarda bulunduğu belirtilmiştir.

Kamudaki denetim yollarını tamamlayıcı ve destekleyici bir mekanizma olarak ortaya çıkan Kurumun, kamu vicdanı ile uyuşmayan konularda öncelikle idare-birey arasında bir köprü vazifesi görerek uzlaşı yoluyla uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmaya çalıştığı, bu uzlaşı zemininin mümkün olmadığı durumda ise bireyin şikâyetinde haklı olduğunun tespit edilmesi halinde idareye tavsiyede bulunulduğu ifade edilmiştir.

Bu bağlamda, Kurum tarafından inceleme ve araştırma aşamasında birçok başvurunun uzlaşma yoluyla yetkililerle görüşülüp çözüme kavuşturulduğu belirtilmiştir.

Kuruma yıllar itibarıyla yapılan başvuru sayısı incelendiğinde; 2013 yılında 7638 adet, 2014 yılında 5639 adet, 2015 yılında 6055 ve 2016 yılında 5519 adet şikâyet başvurusu yapıldığı görülmektedir. 2016 yılında Tavsiye ve Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararlarının oranı sırasıyla % 1.29 (62 adet) ve % 0,66 (32 adet) iken, Ret Kararlarının oranı ise % 3.96'dır (191 adet) olduğu bilgisine yer verilmiştir.

2.2.7.3 Tavsiye Kararlarının Uygulanabilirliği ile Kurum Faaliyetlerinin Etkinliğinin Arttırılmasına Yönelik Değerlendirmeler

Raporun bu kısmında;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun, mevcut sistemdeki hukuka aykırılıkları, yasal boşlukları, hakkaniyete aykırı uygulamaları tespit ederek, hukuka ve hakkaniyete uygun, iyi yönetim ilkeleriyle uyumlu, iyi yönetime dayanan ve nihai olarak insan haklarını koruyan ve güçlendiren bir sistemi hayata geçirmek ve ülkemizi demokratik, çağdaş ülkeler seviyesinde en üst sıralara taşımak amacıyla çalışmalarına büyük bir özveriyle devam etmekte olduğu,
- Ombudsmanın başarısının bir yönünü kararlarının idareler tarafından uygulanmasının oluşturduğu,
- Dünyada Ombudsmanlık kurumlarının olmazsa olmazının klasik devlet güçlerinden bağımsız olarak hareket etmeleri ve onlar üzerinde kontrol, denetim ve gözetim yetkisine sahip olmaları olduğu,
- Ombudsmanlık kurumunun etkinliğinin ve itibarının temel iki dayanağından birini "bağımsız statüsü", diğerini ise yönetilenlerin de şikâyet mekanizması veya Kurumun resen inceleme, meclise raporlama vb. diğer araçlarla yönetime dâhil olarak idareye/sisteme yön vermelerinin oluşturduğu,
- Geride bıraktığı 4 yıl içinde 275 adet Tavsiye ve 95 adet Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı veren Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının idareler tarafından uygulanma oranına bakıldığında, bu oranın 2013 yılında yaklaşık %20'lerden 2016 yılında yaklaşık %42'lere yükseldiği,
- Kurumun tavsiye kararlarına uyma oranının artırılabilmesi ve şikâyetlerin daha etkin bir şekilde çözüme kavuşturulabilmesi için 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda, ilgisi görülen kimi kanun ve mevzuat hükümlerinde, idari uygulamaya dönük düzenleyici işlemlerde (Başbakanlık Genelgeleri vb.) bazı düzenlemelere gidilmesinin gerekli olduğunun değerlendirildiği,
- Bu bağlamda, Kuruma resen inceleme yetkisi verilmesi, Anayasa Mahkemesine aykırılık iddiasıyla başvurulabilmesi, Kurum tarafından fiilen uygulanan uzlaşma müessesesinin yasal zemine kavuşturulması, tavsiye kararlarının uygulanması konusunda değerlendirme yapacak mercilerin kanunla düzenlenmesi ve bu yetkinin üst yöneticilere verilmesi, tavsiye kararını uygulayan idareye ve kamu görevlilerine sorumluluk yüklenilmemesi gibi düzenlemelerin yapılmasının gerekli olduğu düşünülmekte olduğu

belirtilmiştir.

Raporda, Kurumun bugüne kadar edindiği tecrübe ve birikiminden yola çıkılarak;

- İdarelerin tavsiye kararlarını uygulama konusundaki olumsuz yaklaşımının nedenlerinin en başında "kamu görevlilerinin risk almaktan çekinmesi" özellikle ilgili idare ve kamu görevlisinin hukuki, cezai, mali veya idari anlamda sorumluluğunun doğabileceği düşüncesinin, kararların uygulanmasını engellediği, özellikle mali sonuçları olacak durumlarda, kamu görevlilerinin Sayıştay denetimi, soruşturma geçirme gibi kaygılarla kararı uygulamakta tereddüt gösterebildiği,

- Salt Ombudsman kararının uygulanması sonucunda işlem tesis edilmesi nedeniyle kararı uygulayanlar hakkında adli, mali ya da disiplin yönünden herhangi bir işlem tesis etmemesi gerektiği, Kurumun tavsiye kararları doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı idareye veya kamu görevlilerine sorumluluk yüklenemeyeceğinin kanuni güvence altına alınmasının faydalı olacağı,

- Kanuni boşluk nedeniyle Kurumun tavsiye kararları hakkında değerlendirme yapan idari mercilerin kimi zaman çok alt düzeyde olması ve üst makamların konudan bilgisinin olmaması ya da tavsiye kararına uyma konusunda yetki kullanacak makamların belirsizliği nedeniyle yetki karmaşası oluştuğu,

- Tavsiye kararlarının uygulanması konusunda, karar almaya yetkili merciin kanunla düzenlenmesi, bu suretle Kurumun kararları hakkında değerlendirme yapacak kamu görevlilerinin üst düzey yönetici niteliğinde olmasının sağlanmasının bir çözüm olarak önerildiği,

- Tavsiye kararlarına uyma oranının düşük olmasının nedenlerinden birinin de idarenin sorun çözümüne odaklı olmayan, kırtasiyeciliğin ve bürokrasinin yoğun olduğu, uzlaşma kültürüne sahip olmayan yapısıyla ilgili olduğu, bu konuda yaşanan sorunun Kurumun insan hakları alanında faaliyet gösteren kurumların da katkısıyla zamanla çözülebileceği,

- Halihazırda Kamu Denetçiliği Kurumunun, şikâyet başvurusu olmaksızın, basın veya kamuoyu aracılığıyla öğrenilen bilgiler ışığında resen herhangi bir inceleme başlatamadığı,

- Bireyin temel hak ve hürriyetlerine yapılan müdahaleye karşı şikâyet başvurusunda bulunmasının engellenme ihtimali; şikâyetçinin idareyi şikâyet ettiğinin idarece bilinmesi durumunda şikâyetçinin mağduriyetinin artması; doğrudan Kuruma başvuru yapmakta çeşitli engeller ile karşı karşıya kalabilecek mahkûmlar, çocuklar ve engelliler gibi dezavantajlı ve hassas grupların haklarının korunması; bireyin Kuruma başvuru yolunu bilmemesi gibi durumlarda Kurumun, anında müdahale edebilme gücü kazanmak ve hak ihlallerinin önüne geçebilmek amacıyla resen inceleme etkisini haiz olması özellikle söz konusu birey ve birey grupları açısından proaktif olarak harekete geçebilmesinin son derece elzem olduğu,

- Şikâyet konusu hakkında, ilgili idarenin anayasaya aykırı kanun veya kanun hükmünde kararname hükümlerini gerekçe göstererek hukuka aykırı işlem ve eylemde bulunması

halinde, Kurumun ilgili düzenlemeleri Anayasa Mahkemesinin önüne götürebilmesi imkânının olmasının yararlı olacağı,

- Kurumun, şikâyet başvurularını esasa dair herhangi bir karar vermeden, tarafların iyiniyetli tutumları doğrultusunda uzlaşma sağlayarak da çözebildiği, fiilen Kurumda uygulanan bu usulün, yasal alt yapısının oluşturulmasının Kurumu daha etkin kılacağı,

- Kurumun yaptığı inceleme ve araştırma neticesinde uyuşmazlığın çözümü için yasal değişiklik gerektiği ilgili bakanlığa kanuni düzenleme yapılması yönünde çalışmalara başlamasını tavsiye edebildiği, bu doğrultuda bireyler aracılığıyla idarenin adaletsiz uygulamalarının son bulabilmesi, mağduriyetlerin giderilmesi ve gelecekte oluşması muhtemel mağduriyetlerin önüne geçilebilmesi için kararların Meclis bünyesinde takibini, en azından gündeme gelmesini sağlayacak kurumsal bir mekanizmaya ihtiyaç olduğu,

- Kurum tarafından verilen tavsiye kararlarının TBMM nezdinde takibinin sağlanması adına, Karma Komisyon tarafından yasama uzmanlarından oluşan bir alt komisyon oluşturulması ve böylelikle yıl boyu tavsiye kararlarının takibinin gerçekleştirilmesinin Kurumu güçlendireceği, sonuç odaklı bir uygulama olacağı,

- Türkiye'de insan hakları alanında çalışmalar yapan kurumlar ile Kamu Denetçiliği Kurumunun işbirliği ve eşgüdüm içinde çalışmasının demokratik kültüre ve hukukun üstünlüğüne katkı sağlayacağı, söz konusu işbirliğinin kurumsallaşması için TBMM'nin öncülüğünde söz konusu Kurumların belli aralıklarla araya gelerek Türkiye'nin insan hakları alanında karşı karşıya olduğu sorunlarının masaya yatırılmasının, kolektif akılla bir çözüm önerisi ya da eylem planının oluşturulmasının, akademik çevre ve STK'lardan da bu süreçte destek alınmasının önemli olduğu,

- Ülkemizdeki gibi Ombudsmanlığın yeni bir uygulama olarak kamu yönetimine dâhil olduğu ülkelerde kararların uygulanması konusunda kamuoyu ve Parlamento desteğinin son derece önemli olduğu,

değerlendirmesinde bulunulmuştur.

3 KOMİSYON TOPLANTILARI

3.1 Karma Komisyonun 15 Şubat 2017 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon, İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma SATIR Başkanlığında 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22 nci maddesine göre "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu"nu görüşmek için toplanmıştır.

3.1.1 Açılış Konuşmaları

3.1.1.1 Karma Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma SATIR

Karma Komisyon Başkanı Sayın Mihrimah Belma Satır tarafından özetle;

- Yıllık raporun Karma Komisyonda ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda nasıl görüşüleceğine ilişkin İç Tüzük'te ve 6328 sayılı Kanun'da açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, geçmiş yıllarda, 2013 yılı, 2014 yılı ve 2015 yılı yıllık raporlarının görüşülmesi sırasında bu konuda bir temayül oluştuğu,
- Yıllık rapor üzerinde gerekli çalışmaları yapmak üzere üyelerden oluşan bir alt komisyon kurulduğunu ve yıllık raporu ayrıntılı bir şekilde inceleyen, denetçileri dinleyen, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendiren ve gerekli diğer işlemleri yapan alt komisyonun, hazırladığı raporu Karma Komisyona sunmakta olduğunu, alt komisyon raporunun benimsenmesi ve görüşmelere alt komisyon raporu üzerinden devam edilmesinin Karma Komisyonda kabul edilmesinin ardından, Karma Komisyonda yapılan değerlendirmelerle birlikte nihai şeklini alan Karma Komisyon raporunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmakta olduğu,
- Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 yılında yürüttüğü faaliyetleri ve önerileri kapsayan yıllık raporunun 30 Ocak 2017 tarihli yazısı ekinde Karma Komisyona sunulduğu,
- Kurumdaki bayan çalışan oranının %43 olmasının memnuniyet verici olduğu, bayan çalışanların aynı zamanda kariyer planlarını yükseltecek şekilde pozisyonlarda görev almalarının da önemli olduğu,
- Kurumun tanınırlığını artırmak için medyanın gücünün kullanılmasında fayda olduğu, kamu spotları veya dizilerde bununla ilgili bilgilendirici çalışmalarla topluma daha fazla ulaşılabileceği,
- "Dostane çözüm" kararlarının önemli olduğu, "dostane çözüm" yerine daha hukuki bir kelime kullanılmasının uygun olacağı, Dilekçe Komisyonu'nda da benzer durumların bulunduğu, başvuru konusunun ilgili idare ile görüşülerek çözümlendiği, bu duruma kararlarda yer verildiği,
- Tavsiye kararlarına uymayan idarelerin alt komisyonda dinlendiği bir usulün bulunduğu,
- Geçen dönemlerde kurulan bir alt komisyonda askerî liselerden çeşitli nedenlerle, özellikle FETÖ mağduriyeti, mobbing nedeniyle ihraç edilen öğrencilerle ilgili

hazırlanan alt komisyon raporunun bugün FETÖ dolayısıyla açılan davalarda mahkemelerce istendiği,

ifade edilmiştir.

3.1.2 Raporun Sunumu

3.1.2.1 Kamu Başdenetçisi ŞEREF MALKOÇ

Kurumu temsilen söz alan Kamu Başdenetçisi ŞEREF MALKOÇ tarafından özetle;

- Kurumunun Anayasa'nın 74'üncü maddesi ve 6328 sayılı Kanun kapsamında kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak amacıyla idarenin her türlü eylem, işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan hakları, adalet, hukuk ve hakkaniyet açısından inceleyip idareye tavsiye kararları vermekte olduğu,

- Özellikle özgürlükçü, çoğulcu, hoşgörülü, şeffaf ve hukuka bağlı demokrasilerde denetim ve iyi yönetim ilkelerinin ve demokrasinin kalitesinin artırılması için parlamento, yargı denetimi yanında dünyada son elli yılda yaygınlaşan ombudsmanlık denetiminin de önem arz ettiği,

- Kurum'da 133 kadrolu ve 25 geçici personel olmak üzere 158 personel bulunduğu, personelin yüzde 43,4'ü bayanlardan, yüzde 56,9'unun da erkeklerden oluştuğu,

- Kurumun Türkiye sınırları içerisinde olduğu gibi uluslararası alanda da faaliyetleri bulunduğu, Uluslararası Ombudsmanlık Kurumuna, Avrupa Ombudsmanlık Ağı ve Avrupa Ombudsmanlık Enstitüsüne, Batı Balkanlar Bölgesel Ombudsmanlık Kurumlarına ve İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Devletler Ombudsmanlık Birliğine üye olduğu, özellikle, 2017, 2018 ve devam eden yıllarda, Avrupa Ombudsmanlığında çok daha etkili olunmasının amaçlandığı, Balkanların tümünü kapsayacak şekilde yeni bir ombudsmanlık sekretaryası kurup bunun merkezinin Türkiye'ye almasının düşünüldüğü,

- İslam İşbirliği Teşkilatının iki buçuk yıllığına dönem başkanlığını Türkiye'nin üstlendiği ve bu dönem başkanlığı sırasında İslam İşbirliği Teşkilatının Ombudsmanlık sekretaryasının Türkiye'ye alınmasının istendiği, Asya Ombudsmanlık Birliğinin sekretaryasının da Türkiye'ye getirilmesinin amaçlandığı, Afrika'daki ombudsmanlık birliğine ise gözlemci sıfatıyla katılarak Türkiye'nin tecrübeleri, maddi ve manevi desteklerinin sunulmasının istenildiği,

- 2-3 Mart 2017 tarihlerinde Türkiye'de uluslararası göç ve mülteciler sorunlarıyla alakalı bir Sempozyum düzenleneceği, 40'a yakın ülkenin ombudsmanın toplantıda misafir edileceği,

- Kuruma başvuruların e-başvuru yoluyla, e-posta yoluyla, direkt posta yoluyla, elden, faksla, yurt içi bürolara veya kaymakamlıklarla, valiliklerle yapılabildiği, 2016 yılında toplam 5.519 başvuru yapıldığı ve 2013 yılından beri toplam 24.851 adet başvuru yapıldığı,

- Kurumun başvurularla ilgili incelenemezlik kararı, geri gönderme kararı, birleştirme kararı, tavsiye kararı, ret kararı, kısmi tavsiye veya kısmi ret kararı verebildiği,
- Önemli ölçüde gönderme, incelenemezlik veya karar verilmesine yer olmadığına dair karar bulunduğu ve bu oranların mümkün olduğu kadar azaltılmaya çalışıldığı,
- 2016 yılında Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN'ın 255 dosyayı, Serpil ÇAKIN'ın 191, Mehmet ELKATMIŞ'ın 175, Abdullah Cengiz MAKAS'ın 215 ve Muhittin MIHÇAK'ın 435 dosya incelediği, İstanbul bürosunun 589, ön inceleme bürosunun da 3.659 olmak üzere toplam olarak 5.519 dosyanın intikal ettiği ve incelendiği,
- Denetçilerde az dosya görünmesinin sebebinin dosyaların önemli bir kısmının ön inceleme bürosunda toplanması olduğu, imza devri yetkisi verilmesi sebebiyle kararların bir kısmı, özellikle karar verilmesine yer olmadığına dair kararlar, gönderme kararları ve benzeri kararların ön inceleme bürosundaki görevli kişilerce incelenip karara dönüştüğü,
- Yetki devrinin artık kaldırıldığı ve ön inceleme bürosunda uzmanların karar incelemesi yapmayacağı, tüm kararların denetçilerce verileceği,
- 2016 yılında 5.519 dosya içerisinde 2015 yılından 2016'ya devreden dosya sayısının 977 olduğu ve 2017'ye devrolan dosya sayısının da 1.677 olduğu,
- Karar istatistiklerinde "gönderme kararının" oranının yüzde 41 olduğu, Kanun uyarınca idari başvuru yolları tüketilmeden şikâyet yapılınca gönderme kararı verildiği ancak yeni dönemde bu oranı azaltmak için gelen başvurularda uyarıcı bir butonun eklenmesinin düşünüldüğü,
- İkinci oranın da yüzde 35 oranında "incelenemezlik kararı" olduğu ve karar verilmesine yer olmadığı kararının da oranının yüksek olduğu bu kararlarda inceleme aşamasında idare ile görüşmelerde şikayet konusunun çözümlendiği durumlarda da "karar verilmesine yer olmadığına dair karar" verildiği, "karar verilmesine yer olmadığına dair karar"ın %9 oranında olduğu bu tür kararların "dostane çözüm" olarak isimlendirileceği,
- Kuruma vatandaş tarafından çok kolay ulaşılabildiği, müracaat hâlinde herhangi bir harç, para, benzeri vergi, işlemin olmadığı, vatandaşın ihtiyacını çözecek kurum olması sebebiyle dostane çözüm arayan bir kurum olduğu,
- 2016 yılında Yargı Özel Raporu hazırlandığı ve Göç ve Mülteciler Raporunun da bitmek üzere olduğu,
- 2013 yılında verilen kararlara idarenin yüzde 27 oranında, 2014 yılında yüzde 39 oranında, 2015 yılında yüzde 37 oranında ve 2016 yılında yüzde 42 oranında uyduğu ve bu oranın daha da artırılmasına çalışılacağı, bu kapsamda kararlara uymayan idarelerin yıl sonu raporunda veyahut da yıl sonu raporunu beklemeden kamuoyuna duyurulup, ifşa edileceği,

- Ombudsmanlık denetiminin hassaten sivil toplum örgütleri, kamuoyu ve medya desteğiyle bütünleşmesi hâlinde daha etkin işleyeceği,
- En çok odaklanılan noktalardan bir tanesinin, kurumun tanınırlığı ve bu konuda yapılacak faaliyetler olduğu; bütün muhtarlara broşürlerin gönderileceği; Kurumun muhtarlara, sivil toplum örgütlerine geniş halk kitlelerine anlatılacağı, Kurumun sloganlarından birinin de "Başın düşerse dara, ombudsmanı ara" olacağı,
- Kamu kurumlarıyla irtibatın da önemli olduğu, özellikle taşradaki amirlerin kararlardan bihaber olmaları sebebiyle vatandaşa hizmette iyi yönetim ilkelerinin anlatılacağı ve vatandaşa iyi davranma konusunda da tavsiyelerde bulunulacağı,
- Bütün kurumlarla olduğu gibi barolarla da çalışmalar yürütüldüğü, örneğin, idari yargıda tanık dinlenmediği ancak işini titizlikle yapan bir avukatın kuruma müracaat edip, tanık dinletip ardından da bu belgeleri mahkemeye sunabildiği,
- 2017 ve 2018'de 81 ilde valilerin organize edeceği ve ildeki ilgili müdürlerin katılacağı, kurumun vatandaşın hak arama özgürlüğü için ne kadar önemli olduğunu anlatan toplantılar yapılacağı,
- Millî Eğitim Bakanlığı ile görüşüldüğü, müfredatın yenilenme çerçevesinde ilkokul ders kitaplarından başlayarak ortaokul, liselerde Kamu Denetçiliği Kurumunun vatandaş için ne kadar önemli olduğunu ve hangi fonksiyonları ifa ettiğinin ders kitaplarında yer alması talebinin iletildiği, aynı çalışmayı, YÖK'le ve hassaten hukuk fakültesi dekanlarıyla sürdürüp hukuk fakültelerinde, mümkünse Kamu Denetçiliği Kurumunu seçimlik ders olarak yer almasının sağlanacağı,
- Mevzuat değişikliği kapsamında yönetmeliğe "dostane çözüm kararının" ilave edileceği,
- Kurumun kendi bütçesinin yanı sıra Avrupa Birliği fonlarını da kullanarak programlar yapma imkânı bulunduğu,
- İdare ile görüşmeler neticesi çözülen hususlarda "dostane çözüm" adının daha sıcak, daha olduğu kanaatinin oluştuğu, kullanılması ile birlikte hukuki bir kavram hâline dönüşeceği,

İfade edilmiştir.

3.1.3 Görüş Öneri ve Sorular

3.1.3.1 Manisa Milletvekili İsmail BİLEN

Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından özetle;

- İdarelerin tavsiye kararlarına uyma oranının giderek arttığı, önceki yıllarda yapılan istişarelerde Kurumun da zaman zaman durumdan vazife çıkarma gayreti içerisinde olduğunun müşahede edildiği, bunun doğru olmadığı, yasal mevzuata rağmen, kurumları

zorlayıcı yasanın dışına çıkacak şekilde yönlendirmeye yönelik tavsiye kararlarının genellikle kurumlarda dirençle karşılandığının görüldüğü, bundan vazgeçilmesi gerektiği,

- Kurumun belli konulardaki kararlarında zaman zaman toplumun hassasiyetinin gözetmediğinin görüldüğü, bu kararlarla idareyi zorlamak yerine toplumun değerlerini, hukuk kurallarını, yasal mevzuatını da göz önünde bulundurarak bir tavsiye kararı verilmesi gerektiği ve bu surette kurumların tavsiye kararlarına uyma oranının da hızla artacağı,
- 2-3 Martta yapılacak sempozyumun Türkiye'nin hem tanıtımına bir katkı sunacağı hem de insan hakları ihlalleriyle ilgili bütün dünyadaki gelişmelerle ülkemizde yaşanan hadiseleri mukayese etme imkânı bulanacağı, bu başlıklar içerisinde, Ülkemizde 15 Temmuzda yaşanan alçak FETÖ terör örgütü saldırısına yönelik bir panel olmasının yararlı olacağı, yine PKK terör örgütü ile mücadele kapsamında devletin hukuk kuralları içerisinde tedbirler alındığının dünya kamuoyunda bilinirliliğinin artırılması gerektiği,
- Geçmişte idare mahkemelerinin de yürütmenin tasarruflarıyla ilgili bazen idarenin takdir hakkını yok edecek şekilde, hükümler tesis ettiğinin, idarenin yerine geçerek bir tasarrufta bulunmak ya da takdir hakkını yok edecek şekilde bir karar verdiği, kurum kararlarında bu tür bir çatışmaya sebebiyet verilmemesi gerektiği,
- Kanunda müracaatlarla ilgili, seçimlerle ilgili, bir düzenleme boşluğu bulunduğu, hem başdenetçi, hem denetçiler için müracaatın belli bir kritere bağlanması gerektiği,
- Kurum raporlarının bu güne kadar Genel Kurulda görüşülmediği ve Resmi Gazetede yayımlanmadığı düşünüldüğünde Kanunun yeniden gözden geçirilmesi ve tereddüt edilen hususların açıklığa kavuşturulması gerektiği,
- Bu Sempozyumda FETÖ terör örgütünce gerçekleştirilen 15 Temmuz darbe girişimi ve PKK saldırıları sebebiyle ülkemizde yaşanan süreçte hukuka bağlı kalınarak tedbirler alındığı, yurt dışında ve kamuoyunda insan hakları ihlalleri yaşandığına ilişkin oluşturulan yanlış ve haksız algıyı yıkmak ve insan hakları ihlallerinin de bu terör eylemlerinden kaynaklandığının dünya kamuoyuyla paylaşmak adına bu konulara ilişin olarak sempozyuma alt başlık eklenmesi gerektiği,

3.1.3.2 İstanbul Milletvekili Fatma BENLİ

İstanbul Milletvekili Fatma BENLİ tarafından özetle;

- İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesinde Kamu Denetçiliği, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun temel taşları oluşturduğu ve daha etkin olabilmek için kurumlar arası iş birliğinin artırılması gerektiği, bu kurumlar arasında iş birliği olmadığı takdirde kurumların birbiriyle çelişen kararlar verilebileceği,
- Kurumun ciddi oranda bir gönderme kararı bulunduğu, yargı süresiyle alakalı durumda izlenen usule ilişkin olarak İnsan Haklarını İnceleme Komisyonca atıflar yapabileceği, İHK'nın karar veremediği durumlarda, Meclisin görev alanına girmeyen durumlarda Kamu Denetçiliğine başvurulabileceği noktasında bilgi verilebileceği,

- 2016'da 5.519 başvuru içerisinde verilen tavsiye ve kısmi ret kararlarının oldukça az olduğu, diğer başvurulara ilişkin ne tür kararlar verildiği konusunda ayrıntılı bilgi verilmesi gerektiği,
- Kuruma yapılan başvuru ile işlemeye başlayan dava açma süresinin durmasının oldukça önemli olduğu, ancak yüksek oranda gönderme kararı verildiğinin de görüldüğü, dava açma süresiyle ilgili usulün İnsan Hakları İnceleme Komisyonunda da uygulanmasını sağlamak için bu hususa atıf yapılabileceği,
- Kuruma suç duyurusunda bulunulması halinde nasıl bir işlem tesis edildiği,
- Kurumun görev alanının çok geniş olması sebebiyle ihtilafı dilekçe üzerinden sonuçlandırabilmek fiilen kolay olmayan durumlarda Kurumca yerinde denetim yapılıp yapılmadığı konusunda bilgi verilmesi gerektiği,
- 2016'de 5.519 başvuru alındığı ancak tavsiye ve kısmi ret kararları oldukça az bir oranda olduğu, şikâyet başvurularının incelenmesi hali hazırda devam edenler bulunup bulunmadığı konusunda bilgi verilmesi gerektiği,

3.1.3.3 Ankara Milletvekili Şenal SARIHAN

Ankara Milletvekili Şenal SARIHAN tarafından özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun yeterince tanınmadığı, tanıtım toplantılarının daha çok akademik düzeyde kamu çalışanlarına yönelik olmaktan ziyade STK'larla yapılması gerektiği, örneğin muhtarlara kadar inebilecek, rapor ya da hakemli bir derginin yanında küçük broşürler ve spotlarla halka ulaşılması gerektiği,
- Yönetmeliğin 7'nci maddesinde, şikâyetin insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları, kamuyu ilgilendiren genel konulara ilişkin olması hâlinde menfaat ihlali aranmadığı ancak yasal düzenleme ile kuruma resen müdahale edebilme olanağının sağlanması ve açılan davalara müdahil olma hakkı sağlanması gerektiği bu düzenlemelerin kurumun etkinliğini de sağlayacağı,
- Doğu, Güney Doğu Anadolu'da dil problemleri ve diğer bazı sorunlar nedeniyle idareyle sorunlar yaşandığı, en az başvuru olan yerlerin buralar olduğu, daha fazla başvuru almak için aktif bir çalışmaya gereksinim olduğu,
- "Dostane çözüm" ibaresinin doğru bir kullanım olacağı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde de "dostane çözüm" ibaresinin kullanıldığı, bu sebeple bu ibarenin kullanılmasının uygun olduğu,
- Kuruma yapılan şikâyet başvurularının Kurumun çabalarıyla yapılan girişimler ve görüşmeler sonucu şikâyet konusu ihtilafın çözüme kavuşturulması sonucunda "karar verilmesine yer olmadığına dair kararı" verildiği ancak bu kararın niteliğini belirleyecek karar çeşidinin hem istatistiklere düzgün yansıması hem de kurumun yapmış olduğu hizmetlerin düzgün ifade edilmesi amacıyla "dostane çözüm kararı" şekline dönüştürüleceği" ifadesinin açıklanması gerektiği,

- "Kurumun tanınırlığına ilişkin olarak yapılan ve 10 bin kişi üzerinde gerçekleştirilen araştırmada vatandaşlara yöneltilen "Kamu Denetçiliği veya Ombudsmanlığı duydunuz mu?" sorusuna olumlu yanıt verenlerin oranı yüzde 25 olduğu, katılımcıların yüzde 10' u tarafından cevap verilen "Kurumun görev alanı nedir?" sorusuna ise, katılımcılarca Kurumun görev tanımını tam olarak karşılamayan cevaplar verilmiştir" ifadesinde sözü edilen araştırmanın ne zaman yapıldığı hususunda bilgi verilmesi gerektiği,

3.1.3.4 Konya Milletvekili Leyla ŞAHİN USTA

Konya Milletvekili Leyla ŞAHİN USTA tarafından özetle;

- Bütçede 2016 yılının personel giderlerinin yüzde 50,6 iken mal ve hizmet alımında da yüzde 30'luk bir bütçe kullanılmasının gerekçesinin açıklanması gerektiği,
- Tanınırlık konusunda bir eksiklik olduğu, başvuru sayısının az olduğu bu sebeple özellikle medya kullanılması gerektiği, spotlar ile yani vatandaşın algılayabileceği, böyle bir kurumun olduğu ve kurumun da görevlerinin neler olduğu konusunda vatandaşın bilgilendirilmesi gerektiği,
- "Karar verilmesine yer olmadığına dair karar"ın hukuki literatürde daha oturmuş bir kavram olduğu,

3.1.3.5 Bursa Milletvekili İsmail AYDIN

Bursa Milletvekili İsmail AYDIN tarafından özetle;

- Başbakanlığın BİMER müracaatlarıyla ya da Dilekçe Komisyonunun müracaatlarıyla, benzer müracaatlarla kıyaslandığında müracaatların az olduğu, tanınırlık noktasında çalışma yapılması gerektiği, ancak tanınırlık noktasında, kaymakamlıklarla, valiliklerle çalışma yapılmasının yanında vatandaşa sıcak gelecek, muhtarlıklar ve sivil toplum kuruluşları ile çalışmaların yürütülmesi gerektiği,
- 2016 yılı için verilen karar sayısının az olduğu, bir avukatın müvekkilinin kuruma müracaat ettirdiği, buradan aldığı kararla da mahkemeye kesin delille müracaat ettiğini ve çok kısa süre içerisinde davasının neticelenmesi örneği dikkate alındığında Kuruma başvurunun avukatlar arasında yaygınlaştırılmasının müracaat sayısını artıracağı,
- "Dostane çözüm" ifadesinin çok sıcak ve çok samimi olması sebebiyle son derece olumlu olduğu,
- Çözüm önerilerini yerine getirmeyen idarecilerin mutlaka komisyonda dinlenmesi gerektiği,

3.1.3.6 Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI

Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI tarafından özetle;

- İstatistiklerde kadın hakları ve çocuk hakları konusu birlikte ele alınıp alınmadığı, söz konusu konulara ilişkin olarak yapılmış başvuru sayısının oldukça az olmasının nasıl değerlendirildiği,

3.1.3.7 Malatya Milletvekili Nurettin YAŞAR

Malatya Milletvekili Nurettin YAŞAR tarafından özetle;

- Kurumun çözüm maliyetine ilişkin bir analizin bulunup bulunmadığı hakkında bilgi verilmesinin talep edildiği

ifade edilmiştir.

3.1.4 Cevaplar

3.1.4.1 Kamu Başdenetçisi Şeref MALKOÇ

Kamu Başdenetçisi Şeref MALKOÇ tarafından yöneltilen görüş, öneri ve sorulara cevaben;

- Kurumca verilen karar çeşitlerinden birisinin de % 9 oranındaki "karar verilmesine yer olmadığına dair karar" olduğu, şikâyet başvurusu yapıldığında, ilgili Kamu Denetçisi veya uzman idarenin yöneticileriyle görüşmeler gerçekleştirmek suretiyle şikâyet konusunun çözüme kavuşturulduğu,

- Kurumun kuruluş amacı ve var olma sebebinin dostane çözüm aramak ve bulmak olduğu, bu doğrultuda Kurumun yapmış olduğu katkı ve hizmetlerin düzgün ifade edilmesi ve bunun istatistiklere doğru yansıtılması amacıyla "dostane çözüm kararı" şeklinde bir nitelemenin kullanılmasının daha uygun bir ifade olacağı sonucuna ulaşıldığı,

- Kurumun faydalanıcısı olduğu "Kamu Denetçiliği Kurumunun Desteklenmesi Projesinin" ikinci bileşeni olan Teknik Yardım Sözleşmesi kapsamında Kurumun görevi, rolü ve çalışmaları hakkında kamuoyunun farkındalığı ölçmek amacıyla iki aşamalı olacak şekilde "Kamuoyu Araştırması Anketinin" yapılmasının planlandığı ve araştırmanın ilk uygulamasının 9 Haziran - 1 Temmuz 2016 tarihleri arasında nüfusu 50 bin ve üzeri yerleşim yerlerinde ikamet eden 18 ve üzeri yaştaki 10.000 kişi ile belirlenen soru formu kapsamında telefon yöntemi ile gerçekleştirildiği, çalışma sonuçlarının raporlaştırılarak 2016/Ekim ayında tamamlandığı ve ikinci kamuoyu araştırmasının ise 2017 yılı içerisinde uygulanacağı,

- Türkiye'de insan hakları alanında çalışmalar yapan kurumlar arasında işbirliğinin kurumsallaşması için TBMM'nin öncülüğünde söz konusu Kurumların yılda bir kez ya da ihtiyaca göre daha fazla bir araya gelinerek Türkiye'nin insan hakları alanında karşı karşıya olduğu sorunlarının masaya yatırılmasının, kolektif akılla bir çözüm önerisi ya da eylem planının oluşturulmasının, akademik çevre ve STK'lardan da bu süreçte destek alınmasının önemli olduğunun değerlendirildiği,

- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Kurumumuza başvuruda bulunulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yollarının tüketilmesi gerektiği, idari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular için "gönderme kararı" verildiği ve söz konusu başvuru ilgili idareye gönderildiği ve şikâyetçiye de tebliğ edildiği, anılan Kanunun aynı maddesinin yedinci fıkrası ve yine anılan yönetmeliğin aynı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, şikâyet başvurusunun Kurum tarafından ilgili idareye gönderilmesi üzerine; şikâyetçi tarafından, idare tarafından şikâyetçiye verilecek cevabın tebliği tarihinden, idare tarafından altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren altı ay içinde Kuruma yeniden şikâyet başvurusu yapılabileceği,

- 2577 sayılı Kanunda öngörülen ve idari yargıya başvurabilmek için ihtiyari nitelikte bulunan idari başvuru yollarının tüketilmesinin mevzuat gereği Kuruma başvuru yapabilmek için zorunlu olduğu, bu kapsamda idari dava açma süresi içerisinde ve idari başvuru yolu tüketilmeksizin doğrudan Kuruma başvuru yapılması durumunda, dava açma süresinin durduğu,

- Kurum tarafından yargı organlarına başvurulmuş şikâyet başvuruları hakkında **incelenemezlik kararı** verildiği, şikâyetçinin zaten yargı organlarına başvurduğu için Kurumca ayrıca savcılıkla iletişime geçilmesi yönünde bir işlem yapılmadığı, şikâyetçiye **incelenemezlik kararının** tebliğ edildiği, ancak sık rastlanmamakla birlikte bazı başvurularda şikâyet dilekçesi ve eklerinin Kurum tarafından Cumhuriyet Savcılığına da iletildiği,

- Diğer taraftan son aylarda FETÖ/PDY kapsamında Kuruma ihbar niteliğinde başvurular geldiği, bununla alakalı olarak ihbarda bulunan vatandaşa konu hakkında Kurumca yapılacak bir işlem olmadığı, ihbarda adı geçenlerin bağlı bulunduğu makama ya da il Cumhuriyet Savcılıklarına bildirmesi gerektiği yönünde bilgilendirme yazıları yazıldığı,

- Kuruma yapılan başvurulara ilişkin konunun önemine binaen Kamu Başdenetçisi, Kamu Denetçileri ve beraberinde Kamu Denetçiliği Uzmanları tarafından yerinde inceleme yapılabildiği, konunun teknik boyutunun bulunması halinde bilirkişi tayin edilerek yerinde inceleme yapılmasının sağlandığı,

- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 19 uncu maddesi ve 20 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, Kurumun görev alanına girmeyen, şikâyet başvurusunda bulunması gereken kanunun öngördüğü zorunlu hususları bulunmayan, belli bir konuyu içermeyen, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan, sebepleri,

konusu ve tarafları aynı olanlar ile daha önce sonuçlandırılan başvurular için "incelenemezlik kararı" verildiği,

- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Kuruma başvuruda bulunulabilmesi için, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yollarının tüketilmesi gerektiği, idari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular için "gönderme kararı" verilip, söz konusu başvurunun ilgili idareye gönderilmekte olduğu,

- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 34 üncü maddesi uyarınca, şikâyetçinin başvurusundan vazgeçmesi, şikâyetçi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, şikâyet konusu talebin ilgili idare tarafından yerine getirilmesi, inceleme ve araştırma devam ederken şikâyet konusu hakkında dava açılması durumlarında Kurum tarafından "karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar" verilmekte olduğu, Bunun yanında, Kurumun girişimiyle idarelerle yapılan görüşmeler sonucunda inceleme ve araştırma safhasına dahi geçilmeden uzlaştırma yoluyla sonuçlandırılan başvuruların da bu kapsamda yer aldığı,

- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 32 nci maddesi uyarınca inceleme ve araştırma sonucunda şikâyet konusu iddianın yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde Kurum tarafından "tavsiye kararı", şikâyet konusu iddianın yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde ise aynı Yönetmeliğin 33 üncü maddesi uyarınca "ret kararı", şikâyet konusu iddiaların bir kısmının yerinde bulunduğu bir kısmının ise yerinde bulunmadığı kanaatine varılması halinde ise "kısmı tavsiye kısmi ret kararı" verilmekte olduğu,

- Bu kapsamda 2016 yılında gelen 5519 ve 2015 yılından devreden 977 adet olmak üzere toplam 6496 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmış bu başvuruların 4819 tanesi (yaklaşık % 74,18'i) Kurumumuz tarafından sonuçlandırıldığı, 1677 dosya 2017 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devredildiği, devreden 1677 dosyanın büyük çoğunluğunun Kasım ve Aralık ayında Kuruma iletilen toplam 980 adet başvurunun oluşturduğu,

- 2016 yılında Kurum tarafından 1976 şikâyet başvurusu hakkında gönderme, 1723 şikâyet başvurusu hakkında incelenemezlik, 428 şikâyet başvurusu hakkında da karar verilmesine yer olmadığına ilişkin karar verilmiş olup, 53 başvuru geçersiz sayılmış, aynı dönemde esas incelemesi yapılan şikâyet başvurularının 62 sine Tavsiye, 191 ine Ret, 32 sine de Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı verildiği,

- Suriye'de 600.000 insanın hayatını kaybettiği, milyonlarca insanın yaralandığı, 13.500.000 kişi yardıma muhtaç hale geldiği, 5 milyondan fazla insanın ülkesini terk ettiği, başka ülkelere sığındığı,

- Türkiye'nin BM'ye kayıtlı mültecilerden yarısından fazlasını topraklarında barındırmakta olduğu, Ülkemizin 3 milyondan fazla Suriyeliye ev sahipliği yaptığı, ihtiyaçlarını karşılamakta, iş vermekte ve sağlık ihtiyaçlarını karşılamakta olduğu, 500.000 Suriyeli çocuğa okullarda eğitim verildiği, Türkiye'nin bu insanlara 25 milyar dolardan fazla para harcadığı,

- Türkiye'nin insanlığın onurunu temsil ettiği, haysiyetini korumakta olduğu, Türkiye'nin bunları yaparken ne BM'den ne de AB'den ciddi sayılacak hiçbir destek ya da yardımı görmediği,

- Dünyada mülteciler konusunda gerekli çalışma yapılmazken, ırkçılık tehlikeli bir şekilde artarken, insan hakları çiğnenirken, insanlar ölürken, ombudsmanların omuzlarındaki yükün çok fazla olduğu,

- İnsanın onuru ve vicdanı, hakları için sorumlulukları gücümüz nispetinde yerine getirmek, dünyadaki vicdan sahibi ve ahlak sahibi insanlara, insan hakları savunucularına, ombudsmanlara seslenmek ve Türkiye tarafından yapılan hizmetleri anlatmak amacıyla sempozyum düzenlenmekte olduğu,

- 2-3 Mart tarihlerinde 2 gün sürecek sempozyum kapsamında; "Ülkelerin Mülteci Politikaları", "En Mağdur Mülteciler: Kadınlar ve Çocuklar", "Göçe Bağlı Olarak Yabancı Düşmanlığı, Irkçılık ve İslam Karşıtlığı" konularının tartışılacağı ve kapsamlı araştırmalar ve yerinde incelemeler neticesinde hazırlanan ve yakın bir zaman içerisinde kamuoyu ile paylaşılacak olan "Göç ve Mülteciler" konulu özel raporunda yer alan bulguların sempozyum katılımcılarının bilgisine sunulacağı,

- Sempozyuma 37 ülkenin ombudsmanının katılacağı, FETÖ, PKK/PYD, DAİŞ gibi örgütlerin ülkemize, vatandaşlarımıza verdikleri zararlara ilişkin program içeriklerinde değerlendirmelere yer verileceği,

- Kuruma 2016 yılında bütçeyle tahsis edilen ödenek miktarının 19.288.000 olduğu, bunun 16.582.784 TL'sinin harcandığı, harcanan ödeneklerin %50'sinin personel giderleri, %30'unun ise mal ve hizmet alım giderleri olduğu,

- Mal ve hizmet alım giderlerinin; kırtasiye, elektrik, su, yakacak, akaryakıt, yayın ve baskı giderleri, yolluklar, posta, internet, telefon, temsil ve tanıtma, büro malzemesi alımları, eğitimlere katılma giderleri, temizlik hizmet alımı, güvenlik hizmet alımı, şoförlü araç kiralama, personel taşıma (servis), destek personeli hizmet alımı gibi giderlerden oluştuğu,

- Temizlik hizmet alımı ve destek personeli hizmet alımlarının harcanan toplam ödenek içindeki payının %13 civarında olduğu,

- Kurum personelinin büyük çoğunluğunun, uzman, uzman yardımcısı, geçici görevli hâkim ve uzman personelden oluştuğu, hizmet alımı yöntemiyle sağlanan destek personelinin Kamu Denetçilerinin sekreterlik görevi ve Denetçiliklerdeki büro hizmetlerini yerine getirmekte olduğu,

- Diğer taraftan Kurumun yatırımcı kuruluş olmadığı, 2016 yılında da hizmet binasına ilişkin büyük çaplı inşaat ve onarım faaliyeti ve sermaye harcaması da gerçekleştirmediği, bu kapsamda bütçe içerisindeki personel giderleri ve cari nitelikteki mal ve hizmet alım giderlerinin yüksek oran teşkil etmekte olduğu, KDK'ya benzer nitelikteki yatırımcı olmayan kurumların bütçelerinde de benzer oranların ortaya çıktığı,

- Kamu Denetçiliği Kurumunun, özellikle toplumdaki hassas gruplarla temas edilmesine özen göstermekte olduğu; kadınlar, çocuklar, engelliler başta olmak üzere bu gruplara yönelik kurumsal faaliyetlerde anılan gruplara mensup bireylerin başvurularının teşvik edildiği,

- Kurum, başvuruların incelenmesi neticesinde verdiği kararlarda; toplumdaki hassas gruplara dâhil olan çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler tarafından yapılanlar başta olmak üzere tüm başvuruları kanun önünde eşitlik, ayrımcılık yasağı başta olmak üzere insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerle tanınan temel hak ve hürriyetler bakımından inceleme yapmakta ve varsa ihlal tespitlerine hukuki değerlendirme ve insan hakları yönünden değerlendirme başlıkları altında yer vermekte olduğu,

- Kamu Denetçilerinin İş Bölümüne ilişkin Yönerge gereği 2013-2014 ve 2015 yıllarında Kadın ve Çocuk Hakları alanında başvuruları birlikte değerlendirdiği ve yıllık raporda da birlikte yer aldığı, ancak, söz konusu yönergede; bu alanların özel olması, alana özel tespit yapılmasında yaşanan zorluğun önüne geçilmesi ve istatistiklerde de ayrı ayrı yer verilmesi amacıyla 31/12/2015 tarihinde değişiklik yapıldığı ve 2016 yıllık raporunda önceki yıllardan farklı olarak bu alanlardaki başvuru sayılarına istatistiklerde ayrı ayrı yer verildiği,

- Çocukların Kuruma bizzat başvurabilmelerini teminen, çocuklara özel ayrı bir internet sitesi (www.kdkcocuk.gov.tr) hazırlandığı, bu çerçevede 22/04/2014 tarihinden itibaren çocuk haklarına ilişkin başvuruların hem yetişkinlerden hem de çocuklardan alınabilmekte olduğu;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun çocuk alanındaki faaliyetlerinde öncelikle çocukların ve gençlerin çocuk hakları konusundaki farkındalıklarının arttırılmasını, çocuklara saygı duyulmasını, çocuk hakları kültürünün yerleştirilmesini ve geliştirilmesini; çocukların, kendi haklarının savunucusu olan Ombudsmanlık Kurumu'nu tanımalarını, kurumun

kendilerine yönelik ücretsiz hizmetlerinden istifade etmelerini, bağımsız bir denetim mekanizması olarak bu başvuruların incelenmesi suretiyle çocuk hakları ihlallerinin tespit edilmesini; bu şekilde çocuk haklarına ilişkin ulusal strateji belgelerinde yer verilen amaç ve hedeflerle de uyumlu şekilde çocuklara yönelik önleyici, koruyucu ve destekleyici tedbirlerin alınmasına ve çocuk haklarının geliştirilmesine yönelik tavsiyelerde bulunarak katkı sağlamayı hedeflediği,

- Kurumun, eğitim hakkı engellenen çocukların ve özellikle de kız çocuklarının eğitimden yoksun kalmalarının aynı zamanda kız çocuklarının fırsat eşitsizliği ve güvenlik sorunu ile karşı karşıya kalmalarına, daha fazla baskı ve şiddet görmelerine, cinsel istismara maruz kalmalarına, istihdama dâhil olamamalarına, genel anlamda fiziken ve ruhen sağlık haklarının ihlal edilmesine yol açtığını dikkate alarak, ilgili kamu kurumları ile yürüttüğü faaliyet ve koordinasyon çalışmalarında kız çocuklarını eğitim hakkını kullanmaları bakımından teşvik etmekte olduğu,

- Bu çerçevede yürütülen çocuk alanındaki faaliyetlerde çocuklar için tanıtıcı afişler, broşürler basılması ve bunların 81 il valiliğine dağıtılması, çocuk internet sitesinin düzenlenmesi, okullarda kurumsal tanıtım ve çocuk hakları konusunda bilgilendirme yapılması, müfredata KDK hakkında tanıtıcı bilgiler eklenmesi gibi yöntemlere başvurulmasına rağmen, KDK'nın kurumsal tanıtımında istenilen düzeye henüz ulaşılamamış olması ve çocukların erişimde nispeten zor olan bir hedef kitleyi temsil etmesi, çocuk başvurularının sayısına olumsuz yansımakla birlikte, 2017 yılı itibariyle daha fazla çocuğa ulaşılabilmesini teminen çocuk başvurularının arttırılabilmesine yönelik olarak tanıtım odaklı farklı çalışmaların planlamasının sürdürülmekte olduğu,

- Kuruma 2016 yılında kadın başvurucular tarafından yapılan başvuruların yoğunlukla kamu personel rejimi, eğitim-öğretim, doğum borçlanması, sosyal güvenlik, sosyal yardım sistemi, psikolojik taciz (mobbing) vb. alanlarında yapıldığı;

- Kadın hakları alanında 2016 yılında intikal eden, inceleme ve araştırmasına geçilmesine karar verilen başvuruların *"Kadına yönelik her türlü şiddet, töre ve namus cinayetleri, taciz ve istismar; cinsiyet ayrımcılığı"* alt başlıkları altında ele alınmakta olduğu,

- Kadın hakları alanına ait alt başlıklar bakımından konuların gerek aile içi şiddet temelinde özel hukuk kapsamında olması gerekse başvuruların adli boyutunun bulunması nedeniyle, bu tür başvurular yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler kapsamında yer almakta olduğu, genellikle adli ve idari koruma sistemine ilişkin süreçlerde herhangi bir aksaklık ortaya çıkması durumunda başvuranların Kuruma yöneldiğinin izlenmekte olduğu,

- Bu kapsamdaki başvurularda incelenemezlik kararı verilebilmekte ise de, her başvuru dosyası özelinde kadınların durumunun değerlendirilerek, ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda kendilerine sunulabilecek hizmetler konusunda bilgilendirme yapılarak danışmanlık sunulduğu, psikolojik, hukuki destek vb. talepleri yönünden ilgili kurumlarla

koordinasyon sağlanarak gerekli işlemlerin başlatılması için yönlendirme yapılabildiği ve dostane çözüm de sağlanabilmekte olduğu

- Kadınların bulundukları ceza infaz kurumlarına, sığınma evlerine çeşitli ziyaretler düzenlenmesi, alanda çalışan idareler ile sivil toplum kuruluşları temsilcileri, basın çalışanları ve akademisyenlere yönelik çok sayıda tanıtım faaliyeti yürütülmesine rağmen Kadın hakları alanında başvuruların düşük olmasının ikinci önemli nedeninin; kadınlar nezdinde Kurumun istenilen düzeyde bilinmemesi olduğu

- Bu durumda kadınların kendi hakları, şiddet, ayrımcılık ve istismar konularında farkındalıklarının düşük olmasının da etkili olduğu; kadının toplumsal rolü ve kültürel değerlerin etkisi nedeniyle şiddet ve istismar mağdurlarının şikâyet başvurusu yapmaktan çekindiklerinin anlaşılmakta olduğu,

- Bu bakımdan kadın hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve baroların kadın araştırma ve uygulama merkezleri ile iletişimin güçlendirilmesine önem verilmekte olduğu, 2017 yılında bu faaliyetlere daha fazla yer verilmesinin planlandığı,

- Kuruma yapılan başvurular ön inceleme aşamasında inceleme ve araştırmaya tabi tutulduğu, usul açısından gerekli şartları taşımayan bir kısım başvuruların bu aşamada incelenemezlik, Gönderme Kararı verilmek suretiyle sonuçlandırılmakta olduğu, bir kısım başvuruların ise idareyle görüşmeler neticesinde dostane çözüm yoluyla çözüme kavuşturulduğu, incele ve araştırma aşamasında idarelerle yazışmalar yapıldığı gerek görülmesi halinde bilirkişi görevlendirilmesi de yapıldığı, usul açısından gerekli şartları taşıyan ve uzlaşma sonucunda da çözülemeyen dosyaların yapılan inceleme sonucunda Tavsiye, Ret, Kısmi Tavsiye Kısmi Ret kararları verilerek sonuçlandırıldığı, bu kapsamda 2016 yılında sonuçlandırılan dosya sayısının 4819 olduğu,

- 2016 yılında bütçeyle Kurumumuza tahsis edilen ödeneklerin 16.582.784 TL sinin harcandığı, dosya başına çözüm maliyetinin 3.441 TL olduğu,

- 2016 yılında Kurum tarafından yapılacak faaliyetler sonucunda şikâyet başvurularının artacağının öngörüldüğü, bunun sonucunda da sonuçlandırılan dosya sayısında artış olacağı, kurumsal faaliyetler sonucunda Kurumun bilinirliğinin artmasının nitelikli başvuru sayısında da bir artışa yola açacağı,

ifade edilmiştir.

3.1.5 Alt Komisyon kurulması

Karma Komisyonun Başkanı Mihrimah Belma SATIR toplantının kapanış bölümünde söz konusu Yıllık Raporun ayrıntılı olarak incelenmesi ve raporlanması için 7 kişiden oluşan bir alt komisyon kurulmasını, alt komisyonun çalışma konusuyla sınırlı olmak üzere her türlü

yazışma yapma ve bu raporun hazırlanması akabinde Karma Komisyon'un toplanmasını üyelerin oylarına sunmuş ve öneri kabul edilmiştir.

Söz konusu alt komisyon üyeliklerine;

→ Adalet ve Kalkınma Partisi'nden Manisa Milletvekili İsmail BİLEN, Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Bursa Milletvekili İsmail AYDIN, Antalya Milletvekili Atay USLU,

→ Cumhuriyet Halk Partisi'nden Ankara Milletvekili Şenal SARIHAN,

→ Milliyetçi Hareket Partisi'nden Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY,

→ Halkların Demokratik Partisi'nden Tunceli Milletvekili Alican ÖNLÜ

önerilmiş ve öneri, yapılan oylamada kabul edilmiştir.

Alt Komisyonun çalışmalarını tamamlamasından sonra görüşmelere devam edilmesi amacıyla toplantı sonlandırılmıştır.

3.2 Karma Alt Komisyon Toplantıları

3.2.1 Karma Alt Komisyonun 1 Mart 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyonun, 1.03.2017 tarihinde yaptığı ilk toplantısında;

1. Alt Komisyon Başkanlığına Manisa Milletvekili İsmail BİLEN'in seçilmesine,
2. Kamu Denetçilerinden ve ilgili kurumlardan konu hakkında bilgi alınmasına,
3. Milletvekili Genel Seçim süreci ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Karma Alt Komisyon Raporunun yazılmasına,
4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Karma Alt Komisyon toplantılarının basına açık olmasına,
5. Gerek görülmesi halinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesine,
6. Karma Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına,
7. Karma Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesine,

toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

3.2.2 Karma Alt Komisyonun 9 Mart 2017 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyon, 9.03.2017 tarihinde Manisa Milletvekili İsmail BİLEN Başkanlığında, Kamu Denetçilerinin katılımlarıyla ikinci kez toplanmıştır. Bu toplantıda Kamu denetçilerine kendi görev alanlarına göre sunumlarını yapmak üzere söz verilmiştir.

3.2.2.1 Kamu Denetçisi Yahya AKMAN

Toplantıda ilk sözü alan Kamu Denetçisi Yahya AKMAN tarafından özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 yılı faaliyetlerinin çok büyük bir kısmının daha önce görev yapan 5 kamu denetçisi ve kamu başdenetçisi dönemine taalluk ettiği, huzurda bulunan kamu denetçilerinin Aralık 2016 tarihi itibarıyla göreve başladıkları,
- Görev sahasının mülkiyet hakkı, tarım, orman ve çevre, şehircilik alanlarıyla ilgili olduğu, bu alanla alakalı olarak geçen dönem içerisinde 523 başvuru olduğu ve bunların 197 tanesinin gönderme kararı, 231 tanesinin incelenemezlik kararı ile sonuçlandırıldığı, 9 adet başvurunun geçersiz sayıldığı, 31 adet başvuruyla ilgili karar verilmesine yer olmadığı, 4 adedin ise uzlaşma yoluyla karar verilmesine yer olmadığı şeklinde neticelendirildiği; 9 tavsiye kararı, 20 ret kararı, 1 kısmen ret, kısmen tavsiye kararı ve 21 adet de hâlihazırda henüz karar aşamasına gelmemiş olan başvuru olduğu,
- Kurumun tespit ettiği aksaklıkların ve eksikliklerin giderilmesinde tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı konunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyonuna sunularak ve raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi suretiyle özellikle kamu adına denetim yapan Kurumun etkinlik gücüne Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetinin gücünün de ilave edilmek suretiyle bu tavsiye kararlarının etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmanın, Kanunun ruhunu oluşturduğu,

- Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına uymayan idarelerin ifşa edilerek, Meclisin manevi şahsiyetinin kuvvetini de değerlendirmek suretiyle idareler üzerinde bir yaptırım tesis etmek ve kamudaki bu aksaklıkların giderilmesi noktasında bu komisyon çalışmalarının önem arz ettiği,
- Bu kapsamda görev alanı içerisinde yer alan idarenin tavsiye kararlarına uymadığı 2 hususun ele alınmak istendiği, bunlardan ilkinin Çanakkale İli Yenice İlçesinde usulsüz işlemleri rutin hâline getirmiş oradaki bir kamu görevlisinin birçok vatandaşın vermiş olduğu harçları zimmetine geçirmek suretiyle sahte belgeler düzenleyerek vatandaşı mağdur etmesi ve mükerrer ödeme yapmak zorunda bırakmasına rağmen, idarenin vatandaşın hakkını iade etmesi ile ilgili Kurum kararının uygulanmadığı,
- Vatandaşın hiçbir hatası olmadığı hâlde kendilerinden mükerreren tahsil edilen, bu tip tahsilatların herhangi bir başvuru neticesinde, hatta başvuru olmaksınız doğrudan iade edilmesi gerektiği,
- Diğer öne çıkarılmak istenen konunun devletin özellikle deprem riski nedeniyle boşaltılması gereken binalarla alakalı olduğu, kanun gereği vatandaşlara teşvik edici olması sadedinde on sekiz aylık kira yardımı yapıldığı, ancak bu olayda yerinde olmayan bir gerekçeyle bu kira yardımının yapılmadığı, hakkaniyet açısından bakıldığında diğer mal sahipleri kiraya müstahak görüldüğü hâlde bu kişinin, yıkım kararın alınmasından kısa bir süre önce evi tahliye etmiş olması nedeniyle kira yardımına müstahak görülmemesinin hakkaniyet ilkesine aykırı olduğu; normatif hukuk açısından bakıldığında da Kanun ve diğer mevzuat gereği ödemenin yapılması gerektiği, idarenin daha alt bir düzenlemedeki "...ebilir" ifadelerini kamu lehine kullanmak suretiyle yorumladığı ve kira yardımını yapmadığı; bu konunun da Türkiye sathında çok karşılaşılan bir olay olduğu, özellikle deprem riski yüksek olan bölgelerde vatandaşın can ve mal güvenliğinin teminat altına alınması için devletin yapının tahliyesini teşvik etmek üzere kira yardımı öngördüğü, konunun önemli olması sebebiyle öne çıkarılması gereken bir husus olduğunun düşünüldüğü,

ifade edilmiştir.

3.2.2.2 Kamu Denetçisi ARİF DÜLGER

Kamu Denetçisi ARİF DÜLGER tarafından özetle;

- Denetçiliğinin eğitim, öğretim, gençlik, spor, enerji, gümrük, sanayi, ticaret, kültür, sanat ve bilim konularında görevli olduğu, birimde 5 uzman, 5 uzman yardımcısı ve 2 geçici görevli hâkim ile görev yapıldığı,
- 2016 yılında Kuruma yapılan başvurularda ön incelemeden geçip esastan incelenen dosyaların denetçiliklere havale edildiği, 2016 yılında 48 gönderme kararı, 103 incelenemezlik kararı, 67 birleştirme kararı, 85 karar verilmesine yer olmadığına dair karar, 17 tavsiye kararı, 45 ret kararı ve 8 kısmen tavsiye-kısmen ret kararı olmak üzere toplam 373 dosyanın esastan karara bağlandığı,

- Denetçiliğin görev alanlarına giren dosyaların dağılımının çoğunlukla eğitim, gençlik ve spor alanlarında ve toplam 669 adet olduğu, bunların daha çok sınavlar ve bağlantılı uygulamalar, öğrencilerle ilgili işlemler, öğretmenlerin eğitim ve öğretime ilişkin sorunları, yükseköğretime ilişkin konular, harçlar, gençlik çalışma ve projeleri, dezavantajlı gençlere yönelik çalışmalar, gençliğin korunması konularında olduğu,

- Enerji, gümrük, sanayi ve ticarette ise iç ticaret, dış ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı kurumların faaliyet alanlarıyla ilgili 111 adet dosyanın karara bağlandığı,

- Bilim, sanat, kültür ve turizm konularında denetçiliğe ve Kuruma nispeten az sayıda başvuru yapıldığı ve bunların 15 tanesinin karara bağlandığı, toplam karara bağlanan dosya sayısının 795 olduğu, Kuruma 2016 yılında gelen 5.519 adet şikâyet konusu içindeki yüzde oranının denetçiliğinin ilgili dosya incelemelerinde yüzde 14,40 seviyesine geldiği,

- Görev alanına giren konulardan 2015/4709 numaralı bir başvuruda 2015 yılında Kamu Personeli Seçme Sınavına giren bir şikâyetçinin sınav salonuna tektaşlı yüzükle girmesinden dolayı sınavının geçersiz sayılması üzerine işlemin iptali ve sınav sonucunun yeniden değerlendirilmesinin talep edildiği, Kurumca gerçekleştirilen değerlendirmede 6114 sayılı ÖSYM Kanunu'nun 3'üncü maddesi gereğince ÖSYM'nin sınav kurallarına uymayan adayların girdiği sınavların geçersiz sayılacağı, objektif ve güvenli biçimde yapılması konusunda sınavın önceden belirlendiği ve ilan edilmiş kurallara uyulmasının sağlanmasının sınavların yapılış amacının gereği olduğunun izahtan vareste olduğu, tüm incelemelerin, ilgililerin ifadeleri ve kurumdan alınan bilgiler sonucunda söz konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varıldığı,

- 2016/719 sayılı bir başka bir başvuruda ise yabancı öğrenci kontenjanından Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesine yerleşen bir öğrencinin daha sonradan Türk vatandaşlığına geçmesi ve bunun da yüzde 97 oranında ağır engellilik durumunun bulunması sebebiyle Türk vatandaşlığına geçtikten sonra ödemeye devam ettiği harçların iadesi ve bundan böyle ödeyeceği harçlardan gerekli muafiyetin sağlanmasını talep ettiği,

- İlgili kamu idareleri tarafında verilen cevaplarda başvuru sahibinin yüksek lisans programına yabancı öğrenci kontenjanından giriş yaptığı, sonradan Türk vatandaşlığına geçmesinin bu durumu değiştirmeyeceğinden talebinin yerine getirilemeyeceği; zira söz konusu Bakanlar Kurulu kararında katkı payı ve öğrenim ücretlerine ilişkin esasların belirlenmesinde uyruk esasına göre değil, yükseköğretim kurumuna yerleşme esaslarına göre düzenleme yapıldığının belirtildiği; sonuç olarak şikâyet başvurusunun devam etmekte olduğu programa yurt dışından öğrenci kabul kontenjanları dâhilinde yerleştiğinin anlaşıldığı, Türk vatandaşlığına geçmesi sebebiyle ödemekle yükümlü olduğu öğrenim ücretinden muaf tutulma talebinin reddine, başvurucunun engellilik durumu dikkate

alınmak suretiyle ödenen öğretim ücretlerinde gerekli indirimin yapılıp fazladan ödenen miktarların başvurucuya iade edilmesi yönünde kısmen tavsiye kısmen ret kararı verildiği, Bakanlar Kurulu kararlarında gerekli değişikliklerin yapılması amacıyla Maliye Bakanlığı ve YÖK'ün görüşü alınarak öneri hazırlanması hususunda da Millî Eğitim Bakanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verildiği ve bu karar kapsamında Bakanlar Kurulu kararının ön hazırlığı olarak Maliye Bakanlığı ve YÖK tarafından yapılan çalışmaya Kurum tarafından da katılım sağlandığı, merkezî yerleştirme esaslarına göre harç ödeyen engellilere yapılan harç uygulamalarının yabancı kontenjanından giren engelli öğrencilere de uygulanması için gerekli düzenlemelerin yapılmasının sağlandığı, Bakanlar Kurulu kararının çok kısa bir süre içinde yayımlanmasının beklendiği,

- 2015/3986 numaralı bir başvuruda Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümüne 2/9/2010 tarihinde kayıt olunduğu, bölüm kurulunun 17/9/2010 tarih ve 2 no.lu Kararı'yla bazı derslerden muaf tutulduğu, 3'üncü sınıfın ikinci döneminde kendi isteğiyle kaydını sildirdiği ve okulu bıraktıktan sonra ön lisans diploması talep ettiği fakat Sağlık Bilimleri Fakültesi Yönetim Kurulunun 18/9/2014 tarih ve 2014/1-34 sayılı Kararı'yla ön lisans diplomasının verilmesi talebinin şikâyetçinin alması gereken 3 ders olması, bölüm kurulunun 17/9/2010 tarih ve 2 no.lu Kararı'yla muaf tutulan 3 ders nedeniyle reddettiği belirtilerek mezkûr kararın kaldırılarak şikâyetçiye ön lisans diplomasının verilmesini talep ettiği; Yönetim Kurulu kararının adı geçen öğrenciye de uygulanacağı gibi gerekçelerle diplomalarını aldıkları, olayda bu açıdan bakıldığında da idarenin uygulamasında "eşitlik ve somut olay adaleti" diye nitelenen hakkaniyete de uyarlılık olmadığı sonuç ve kanaatine varıldığı; ön lisans diploması verilmesi yönünde mağduriyetin makul süre içerisinde giderilmesi ve yeni bir işlem tesisi hususunda Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğüne tavsiye kararı verildiği ve idareden gelen cevapta tavsiye kararına uyularak şikâyetçiye ön lisans diploması verilmesinin uygun olduğuna ilişkin Fakülte Yönetim Kurulu kararının gönderildiği,

- Kuruma eğitim öğretimle ilgili, YÖK alanında daha çok öğrencilerin diploma denklikleri ve Kredi Yurtlarla ilgili de burslarının kesilmesi şeklindeki başvuruların ağırlık kazandığı,

- Gümrük, sanayi ve ticaret alanında, çok az başvuru geldiği, bu kapsamda, 2015/3393 sayılı başvuruda Bursa Orhaneli'de bir vatandaşın Bursa Linyitleri İşletmesi Müdürlüğünün kömür çıkarmak için Gümüşpınar Mahallesi yakınına gelmesi ve şiddetli dinamit kullanmasından dolayı evlerinde meydana gelen hasarın tazminini talep ettiği, bu başvuruda vatandaşın haklı olduğu görülerek tazminatın kendisine ödenmesi yönünde tavsiye kararı verildiği ancak ilgili idarenin "mahkeme kararı olmadan" ödeme yapmayı reddettiği,

- Kuruma gelen şikâyetlerin bir kısmının inceleme yoluyla, bir kısmının da uzlaşma yöntemiyle çözüldüğü, 2 Martta Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle "dostane çözüm" ün bir öneri olarak karar türleri arasına eklenmesinin öngörüldüğü,

- 2016 yılında 17 dosyanın "uzlaşma" yani "dostane çözüm" yoluyla çözümlendiği, bu kapsamda çocuğunun özel destek eğitimi hizmetinden faydalanma hakkının geri verilmesi talebiyle ilgili zekâ geriliği olan bir kişinin velisinin özel eğitim mesleki eğitim merkezinde eğitim alırken bir rapor alınması gerektiği, bu raporun alındığı fakat bu zekâ geriliğiyle ilgili raporun yeterli olmadığı yönünde rapor çıktığı için özel destek eğitiminin kesildiği; bunun üzerine, Millî Eğitim Bakanlığı yetkilileriyle yapılan görüşmeler sonucunda şikâyetin çözümüne ilişkin adımlar atıldığı ve şikâyetçinin talebi doğrultusunda kızının özel destek eğitimi hizmetinden faydalanmasını sağlayacak raporun düzenlenerek mağduriyetinin giderildiği,
- İstanbul Sultanbeyli'de Sabiha Gökçen Endüstri Meslek Lisesinde okuyan, Van'da bir liseye geçiş yapan öğrencinin kendisine tablet verilmediği yönünde bir şikâyette bulunduğu, okul idaresi ve yetkililerle yapılan görüşmelerde kendisine tablet temin edilmesi sağlanarak sorunun giderildiği,
- Bunun yanında, okul temizliğinin yapılmaması, güvenli olmadığı gibi bazı şikâyetler de bulunduğu onların da görüşmelerle kısmen çözüm yoluna gidilerek sonuçlandırıldığı,
- Kredi ve Yurtlarla ilgili daha çok bursların kesilmesi, krediye dönüştürülmesi ve ötelenmesi gibi şikâyetler geldiği,
- İdarelerin Kuruma yaklaşımı konusunda YÖK Başkanlığından bilgi ve belge edinme taleplerine, tenkit yazılarımıza rağmen ya cevap vermediği veya eksik cevap verdiği ya da kendi değerlendirme ve görüşleri yerine çeşitli kurumlardan aldığı cevapları Kuruma iletmekle yetindiği, tatmin edici olmayan cevaplar verildiğinden, YÖK'le ilgili sıkıntıların devam etmekte olduğu, Kredi ve Yurtlarla ilgili sıkıntıların asgari düzeye indiği,

ifade edilmiştir.

3.2.2.3 Kamu Denetçisi Mustafa ÖZYAR

Kamu Denetçisi Mustafa ÖZYAR özetle;

- Denetçilik olarak kamu personel rejimiyle ilgili uyuşmazlıklara iş bölümü itibarıyla bakıldığı, kamu personel rejimi birimi olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak çalışan memurların, diğer sözleşmeli personelin, yine kendi personel kanunlarına göre istihdam edilen kamu görevlilerinin çalıştıkları idarelerle yaşadıkları uyuşmazlıkların işbölümü içerinde kendilerine geldiği,
- Kamu personel rejimine ilişkin başvuruların alt başlıklarını personel alımı, atama, nakil, görevlendirme ve yer değiştirme, sosyal, mali haklar, disiplin cezaları ve memuriyetin sona ermesi, kadro ve pozisyonlardan kaynaklanan sorunlar, kamuya personel alımına ilişkin sınavlar, bunlara ilişkin şikâyetler, kamu personelinin tutum ve davranışları hakkındaki mobbing benzeri başvurular olduğu,

- Kamu Denetçiliği Kurumuna gelen başvuruların 2016 yılı itibarıyla kamu personel rejimine ilişkin olan kısmın yüzde 30-32 oranına tekabül ettiği,
- Ön inceleme bürosundan birime gelen başvuruların geldiğinde öncelikle idari başvuru yolları tüketilip tüketilmediği, yargı organında bu konuda bir uyuşmazlığın olup olmadığı veya bu konuda yargı organlarında bir karar verilip verilmediği hususlarının ayrıntılı olarak incelendiği, bu yönüyle herhangi bir eksiklik bulunmaması halinde esastan incelemeye geçildiği, esastan incelemelerde de tavsiye kararı, ret kararı, kısmen tavsiye kısmen ret kararı, uzlaşmayla, arabuluculuk yoluyla halledilen durumlarda karar verilmesine yer olmadığına dair kararlar başlığı altında kararlar verildiği,
- 2016 yılına ilişkin başvuruların yüzde 5,1'ini; 2017'de de şu ana kadar gelen başvuruların yüzde 4'ünü mobbingle ilgili başvuruların oluşturduğu,
- Kuruma gelen başvurular arasından mobbingin en çok zorlanılan konulardan biri olduğu, bu başvuruların daha çok yerinde tespit edilmesi, tanık dinlenmesi gereken, ağırlıklı olarak yüz yüze görüşmelerle çözülebilecek konular olduğu, mobbing konusunun tespitinde zorluklar yaşandığı ancak bu konuda tavsiye ve ret kararları da verildiği,
- Kamu personel rejimiyle ilgili alt başlıklardaki başvurularda personel alımı, atama, nakil, görevlendirme, yer değiştirmelerle ilgili başvurular olduğu, gelen başvurularda daha çok görevlendirmelerde geçici görevlendirmelerin kaldırılmasıyla ilgili başvuruların yer aldığı, verilen tavsiye kararlarında yapılan geçici görevlendirmelerin hukuka uygun olması yanında bunların süresinin belirtilmesini isteyerek kısmen tavsiyede bulunulduğu,
- Gelen başvurularda yine mali ve sosyal haklarla ilgili başvuruların bulunduğu, bu kapsamda TODAİE ile ilgili yapılan bir başvuruda TODAİE'ye bir ilden yüksek lisans yapmak için gidildiği ancak kişinin yolluk talebinin karşılanmadığı yönünde şikayette bulunulduğu, 2016 yılında verilmiş bir tavsiye kararı olmasına rağmen TODAİE'nin kuruluş amacının yüksek lisans ve hizmet içi eğitimle ilgili personeli teşvik etmek için o yılın kanunda böyle bir hüküm olduğu, Sayıştay'ın görüşü doğrultusunda, alt mevzuatta olmadığı takdirde ödenek, harcırah ödenmesi hâlinde ilgili kişilere zimmet çıkarılabileceği, bu sebeple de alt mevzuatta yoksa bunun doğrudan TODAİE'nin kanundaki hükmü geniş yorumlayarak verilmesinin hukuka ve hakkaniyete uymadığı; üniversitelerin ve yüksek lisans yapabilme imkânının artık bütün illerde getirilmiş olması onucunda, burada hizmetin de aksamaması sebebiyle ilgili yerde yapılmasının daha uygun olacağının, TODAİE'de ancak kişinin kendi isteğiyle gitmesi hâlinde idarenin buna izin vermek zorunda olduğu ancak kendi isteğiyle gitmesi hâlinde yolluk ve harcırah hükümlerinin uygulanmaması gerektiğinin değerlendirildiği,
- Görevde yükselme talebiyle ilgili olarak görevde yükselme sınavlarının açılmadığından bahisle ilgili kurumda çalışan personelin çok sayıda başvuru bulunduğu,

- 15 Temmuz'da FETÖ terör örgütü tarafından yapılan darbe teşebbüsü sonrasında çıkarılan KHK'lar neticesinde kamudan yapılan ihraçlar ve görevden uzaklaştırmalar sebebiyle diğer ilgili kurumlar gibi Kuruma da başvurular yapıldığı KHK'larla ilgili 2016 yılı içerisinde toplam 438 tane karar verildiği, bunlardan 134'ünde kurumlara gönderme kararı, 6'sında karar verilmesine yer olmadığı kararı, 292 tanesinde de incelenememezlik kararı verildiği,
- KHK ile yapılan işlemlerin Kurumun görev alanı dışında olması sebebiyle incelenemezlik kararı verildiği, ancak, idari işlemle ihraç edilen başvuruların da gelmeye başladığı, hali hazırda işlemde olan toplam 328 tane başvuru bulunduğu, bunlardan 227 tanesinin KHK'yla ihraç edilen kişilerin başvurusu, 67 tane görevden uzaklaştırma, 23 tanesinin idari işlemle ihraç olduğu,
- En son çıkarılan mevzuat hükümlerine göre bu konuda komisyon kurulacağı, Komisyonun kurulmaması sebebiyle bu konuda yapılan başvuruların buraya göndermek üzere bekletildiği, idari işlemlerle yapılan ihraçlarla ilgili dosyaların da ayrıntılı ve titizlikle incelendiği ve kurumlarla görüşüldüğü,

ifade edilmiştir.

3.2.2.4 Kamu Denetçisi Celile Özlem TUNÇAK

Kamu Denetçisi Celile Özlem TUNÇAK tarafından özetle;

- Kurumun amacının, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak olduğu,
- Kurumun inceleme ve araştırma yaparken insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerini, idarenin uygun işlem yapıp yapmadığını, tutum ve davranışlarında buna uygun davranışta bulunup bulunmadığını gözetmekte olduğu,
- 6328 sayılı Kanunun 7'nci maddesi kapsamında, bir kamu denetçisinin kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirildiği, kadın ve çocuk haklarının yanı sıra ayrıca görev alanında insan hakları, engelli hakları, nüfus ve vatandaşlık, mülteci ve sığınmacı hakları, sosyal hizmetler, ailenin korunması ile çalışma ve sosyal güvenlik alanın da işbölümü kapsamında bulunduğu,

- Görev alanındaki konulardan insan hakları, kadın ve çocuk haklarına ilişkin olduğunda başvuru koşulları arasında yer alan menfaat ihlalinin aramadığı, ayrıca, yerinde inceleme ve araştırmanın da hassasiyetle yapabildiği
- Kadın başvurucudan alınan başvuruların genellikle konularına göre ilgili birimlere dağıtılması sebebiyle kadın konusundaki başvuruların istatistiki verilere düşük yansıdığı,
- Kadın hakları alanına ait alt başlıklar bakımından konuların gerek aile içi şiddet temelinde özel hukuk kapsamında olması gerekse başvuruların adli boyutunun bulunması nedeniyle bu tür başvuruların yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler kapsamında yer aldığı, genellikle adli ve idari koruma sistemine ilişkin süreçlerde herhangi bir aksaklık ortaya çıkması durumda başvuranların Kuruma yönlendiğinin gözlemlendiği, bu kapsamdaki başvurularda incelenememezlik kararı verilmekteyse de her başvuru dosyasının özelinde kadınların durumu değerlendirilerek ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda kendilerine sunulabilecek hizmetler konusunda bilgilendirme yapılarak danışmanlık sunulduğu, psikolojik ve hukuki destek talepleri yönünden ilgili kurumlarla koordinasyon sağlanarak gerekli işlemlerin başlatılması için yönlendirilme yapıldığı ve dostane çözümün de sağlanabildiği,
- Kadınların bulundukları ceza infaz kurumlarına, sığınmaevlerine çeşitli ziyaretler düzenlenmesi, alanda çalışan idareler ve sivil toplum kuruluşlarıyla kadınlar nezdinde Kurumun tanıtımı ve haklarının korunması üzerine daha fazla çalışmalar yapılmasının da temel amaçlardan biri olduğu,
- Çocuk haklarına ilişkin olarak, çocukların Kuruma bizzat başvuru yapabilmelerini teminen çocuklara özel ayrı bir internet sayfası, "www.kdkcocuk.gov.tr" hazırlandığı, bu çerçevede 2014 Nisan ayı itibarıyla başvurular alındığı, çocuk haklarına ilişkin hem yetişkinlerden hem de çocuklardan başvuru alındığı,
- Kamu Denetçiliği Kurumu çocuk alanındaki faaliyetlerinde öncelikle çocukların ve gençlerin çocuk hakları konusundaki farkındalıklarının artırılması, çocuklara saygı duyulması, çocuk hakları kültürünün yerleştirilmesi, geliştirilmesi, çocukların kendi haklarının savunucusu olan ombudsmanlık kurumunu tanımaları, kurumların kendilerine yönelik ücretsiz hizmetlerinden faydalanması yönünde tanıtımlar, broşür çalışmaları yapıldığı, ortaokul 4'üncü sınıftaki öğretim kitaplarında Kurumu anlatan ifadeler yer almakla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı ile yeni müfredatta tüm sınıfların kitaplarında Kuruma ilişkin bilgilerin yer alması için prensipte anlaşıldığı, hak arama özgürlüğünün çocuk yaşta gençlerimize verilmesinin daha demokratik bir toplumsal yapıya kavuşmamızda önem arz ettiği,
- Tüm çocuk başvurularının idare tarafından, uzman psikolog ve sosyal çalışmacı uzmanı tarafından cevaplandığı, bu konudaki başvuruların genellikle uzlaşma yolu ile sonuçlandığı,

başvuruların genelde okuldaki fiziksel durumların yetersizliği, yöneticilerin kötü muamelesi, yurt hizmetleri alanlarındaki talepler olduğu,

- Engelli hakları konusunda gerek kadın gerekse çocuk başvurusunun karıştığı ortak bir alan olduğu, 2016 yılında engelli haklarına ilişkin olarak birime intikal eden başvurular arasında engelli raporları, özel eğitim destekleri, engelleri nedeniyle nakil atama, emeklilik taleplerine ilişkin başvuruların dikkat çektiği; ailelerin, okul öncesi destek eğitimi, kaynaştırma öğrencilerine sunulan hizmetler, engelli aylığı yardımı, rehberlik araştırma merkezlerinin hizmet kalitesiyle bu merkezlerde engelli çocuklara yönelik değerlendirmelere itiraz konularını Kuruma şikâyet ettikleri,
- İnsan hakları konusunda ise 2016 yılı için Kurumda temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddialarını içeren çok sayıda başvuru iletildiği, söz konusu başvuruların çoğunluğunun bireysel nitelikli olmakla beraber kamuoyunun gündemine de oturan bir dizi olaylara konu iddiaların sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları tarafından Kuruma iletildiği; nüfus, vatandaşlık, mülteci, sığınmacı hakları konusunda ise şikâyetler arasında toplumsal olaylara müdahaleden kaynaklanan ve toplanma, ifade özgürlüğünün ihlali niteliğinde başvuruların bu rapor döneminde ağırlıklı olarak yer aldığı,
- Çalışma ve sosyal güvenlik alanında Kuruma iletilen başvuruların genel itibarıyla sosyal güvenlik sistemine olan bilgisizlikten kaynaklandığı, başvuranlarla görüşmeler neticesinde kendi haklarının ve yanlış anlaşılmaların giderildiği, SGK nezdinde de işlemlerin düzeltilmesi yolunda gönderme kararları alındığı,
- Kamu denetçisi olarak idarelerin ifa ettikleri kamu hizmetlerinde iş ve işlemlerin nedenleri ve dayanakları hakkında vatandaşlara, kendilerine açıklama imkânını sunmasına ve kamu bürokrasisinin bu anlamda yanlış ve eksik uygulamalarını fark etmelerine kararlar ve göndermelerle vesile olunduğu,
- Kamu hizmetlerinin yürütülmesindeki en önemli eksikliğin koordinasyonsuzluk olduğu, bunun giderilmesi için kurumlar arası iletişimin önemli olduğu,
- Kurumun idare ile vatandaş arasında köprü vazifesi gördüğü, özellikle dezavantajlı gruplar başta olmak üzere, başvurulara kamu hizmetlerine etkin erişimlerini teminen her türlü iletişim araçlarıyla, Kurumun kuruluş amacına hizmet edildiği

ifade edilmiştir.

3.2.2.5 Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK

Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK tarafından özetle;

- Kurumun kuruluş felsefesinin Kamu Başdenetçisi tarafından "Hiçbir devlet kurumundan hiçbir vatandaşımızın gönlü kırık bir şekilde ayrılmasını arzulamam." şeklinde dile getirildiği, Kurumun milletin sesini ve mağduriyetlerini güçlü bir şekilde idareye iletmesinde araç olduğu,

- Adalet, millî savunma, güvenlik; mahallî idarelerce yürütülen hizmetler; sağlık, ulaştırma, basın ve iletişim, ekonomi, maliye ve vergi bölümlerinin kendi alanındaki konuların işbölümü kapsamında denetçiliğinin değerlendirdiği başvuru konuları olduğu,

- 2016 yılına ait kendi alanındaki dosya dağılımının; adalet, millî savunma ve güvenlik konularında 338, mahallî idareler konusunda 368 adet, sağlık alanında 110 adet, ulaştırma, basın ve iletişim alanında 107 adet, ekonomi, maliye ve vergi alanında 326 adet olmak üzere toplam 1.249 dosyanın incelendiği, 2017 yılının ilk iki ayında çalışma grubuna gelen dosya sayısının 550 olduğu,

- Adalet, millî savunma ve güvenlik bölümlerinde 338 başvuru bulunduğu, bu başvurular kapsamında örnek bir başvuruda; geçici görevde bulunan bir subayın harcırah ödemesi için talepte bulunduğu, idareden gelen cevapta, personelin yeme ve konaklama ihtiyacının geçici görevde zaten devlet tarafından karşılandığı için ve AİHM kararlarına göre de bu anlamda bir hukuka aykırılık bulunmadığından bu talebin reddine, ancak, Jandarma Genel Komutanlığının karara karşı başvuru yollarını göstermediği için kendilerine bir tavsiyede bulunulmasına karar verildiği,

- Mahallî idarelerce yürütülen hizmetlerle ilgili 2016 yılında 368 başvuru geldiği ve bunların çoğunlukla vatandaşın altyapı, cenaze-defin hizmetleri, çevre düzenlemesi, doğal gaz, kentsel dönüşüm projeleri gibi çeşitli konulardaki şikâyetler olduğu,

- Başvurulardan birisinde; mahallesindeki bir kaçak yapının yıkımı için belediyeye başvuran bir vatandaşın, belediyeden aldığı "Üç yıl içerisinde kaçak yapı yıkılacaktır." cevabından mutmain olmayarak Kuruma başvurduğu, Kurumun da bu üç yıllık sürenin makul olmadığını, çeşitli bilirkişi raporlarından, çeşitli bilimsel verilerden harekete geçerek ilgili belediyeye bildirdiği ve tavsiyede bulunduğu,

- Sağlık alanında 2016 yılında Kuruma 110 başvuru yapıldığı; sağlıkla ilgili çeşitli hastanelerden, aile hekimliklerinden sağlıkla ilgili mağduriyetleri gösteren talepler olduğu,

- Ulaştırma, basın ve iletişim konularında Kuruma 107 başvuru yapıldığı; deniz ticareti, tersaneler, elektronik haberleşme, kara yolu taşımacılığı, demir yolu taşımacılığı gibi alanlarda başvuru alındığı, bu kapsamdaki başvuru örnekleri arasında vatandaşımızın elektrik faturalarından alınan TRT payıyla ilgili şikâyetin yer aldığı ve Kurumun Anayasa'nın 73'üncü maddesinde bu hususun yer bulduğu, gönderilen faturalarda aylık ne kadar TRT payının da alınacağı bildirildiğinden bir hukuka aykırılık tespit edilemediğinin bildirildiği,

- Ekonomi, maliye ve vergi alanında 326 başvuru yapıldığı, bunların en yaygın olanının promosyon ödemeleriyle ilgili olduğu; bankaların memurlara verilen maaş üzerinden promosyon ödemesinde Başbakanlığın da bu konuda yönlendirmeleri olmasına rağmen bankaların sonradan ataması yapılan ya da sonradan göreve başlayan memurlara promosyon

ödemesi yapmadığı yönündeki uygulamaların Kuruma şikâyet edildiği, sonradan göreve başlayan memurlara da promosyon ödemesi yapılması konusunda gerekli kuruluşlara tavsiyede bulunulduğu,

ifade edilmiştir.

3.2.3 Karma Alt Komisyonun 15 Mart 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyonun 15.03.2017 tarihli toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu kapsamında kurumun bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşmayan, kurum tavsiye kararlarına uymayan bazı kurum ve kuruluşların temsilcileri dinlenmiş ve tavsiye kararlarının içerikleri ile bu kararlara neden uyulmadığı hususlarında değerlendirmeler yapılmıştır.

Toplantıya Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN, Alt Komisyon Üyeleri Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Bursa Milletvekili İsmail AYDIN, Antalya Milletvekili Atay USLU, Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY ile Kamu Denetçiliği Kurumu, Başbakanlık, İçişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kocaeli Büyük Şehir Belediye Başkanlığı, Ankara Büyük Şehir Belediye Başkanlığı, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü temsilcileri katılmıştır.

Alt Komisyon Başkanı İsmail BİLEN'in görüşmelerin bu aşamasının Karma Alt Komisyonda teamül hâlini almaya başlamış bir görüşme usul olduğu, bu görüşmelerde amacın Kurumun karar vermesinde büyük önemi olan bilgi ve belge temininin önündeki engellerin kaldırılmasını sağlamak suretiyle, idarelerin Kamu Denetçiliği Kurumuyla etkin iş birliği yapmalarını temin etmek ve kurumların Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye kararlarına uymama gerekçelerini değerlendirerek çözüm önerileri geliştirmek olduğu yönündeki açılış konuşmasından sonra görüşmelere geçilmiştir.

3.2.3.1 Bilgi ve belge edinme taleplerine olumlu yaklaşmayan idareler

3.2.3.1.1 Yükseköğretim Kurulu

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yıllık Raporu'nda, Kurumun bilgi ve belge edinme taleplerine olumlu yaklaşmayan idareler kapsamında yer alan Yükseköğretim Kurulu ile ilgili görüşmelerde;

3.2.3.1.1.1 Kamu Denetçisi Arif DÜLGER

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yılı Yıllık Raporu'nda, Kurumun bilgi ve belge edinme taleplerine olumlu yaklaşmayan idareler kapsamında yer alan Yükseköğretim Kurulu ile ilgili bilgi vermek üzere söz alan Kamu Denetçisi Arif DÜLGER tarafından özetle;

- İdareler ile vatandaş arasında köprü görevi gören Kurumun başvuruları kısa sürede ve etkin bir şekilde inceleyip çözümleyebilmek için kamu kurum ve kuruluşlarının talep edilen bilgi ve belgeleri zamanında, ilgili mevzuat gereği otuz gün içinde ve gerektiği gibi göndermesinin mücehhez olduğu, kurumların iş birliğine açık bir yaklaşım içerisinde

olmasının elzem olduğu,

- YÖK Başkanlığıyla yapılan yazışmalar incelendiğinde, bilgi ve belge taleplerine ya otuz gün içinde cevap verilmediği veya geç cevap verildiği, bilgi ve belgelerin eksik gönderildiği, YÖK'ün konuyla ilgili kendi değerlendirme ve görüşlerinin yerine çeşitli kurumlardan, örneğin Maliye Bakanlığından aldığı cevapları Kuruma iletmekle yetindiğinin görüldüğü, bu kapsamda 29/12/2015, 22/3/2016, 14/3/2016, yine 14/3/2016, 22/3/2016, 1/7/2016 ve 24/8/2016 tarihli bilgi ve belge istemli yazılara tekitli ya da çok gecikmeli olarak cevap verdiğinin görüldüğü,
- Vatandaşların sorunlarının kısa sürede çözülebilmesi için ilgili kurumlardan zamanında ve doyurucu cevaplar gelmesinin beklendiği,
- YÖK bünyesinde dosyalarla ilgili süreçlerin takibi ve Kamu Denetçiliği Kurumuyla iletişimi sağlamak amacıyla üst düzey bir yetkili veya sorumlu personel veya birimin belirlenmesinin faydalı olacağı,

ifade edilmiştir.

3.2.3.1.1.2 YÖK Üyesi Prof. Dr. Metin TOPCUOĞLU

YÖK Üyesi Prof. Dr. Metin TOPCUOĞLU tarafından cevabi açıklamalar kapsamında özetle;

- Kurum tarafından dile getirilen sorunların giderilmesiyle ilgili gereğinin yapılacağı,
- Gelen hiçbir görüşme talebine veya telefonlara bakılmaması ya da reddedilmesi gibi bir durum olmadığı; öğrencilerin sorunlarının önemsendiği ve bilgi, belge, işlemlerini yapma gayreti içerisinde olunduğu,
- Mevzuat gereği, Yükseköğretim Kurulu'nun üniversitelerin üzerinde bir denetim ve koordinasyon kurumu olduğu, her bir üniversitenin ayrı bir kamu tüzel kişisi olduğu; üniversitelerden gelen cevaplara müdahale edilmemekle birlikte ilgili sıkıntının dayanağının bu temel sorundan kaynaklandığı ancak gerektiğinde sorunları çözmek için bizzat ilgili rektörlerle iletişime geçilerek sorunları çözmek için gayret edeceği,
- Denklikle ilgili meselelerin en fazla sorun oluşturan hususlar olduğu ancak denklik konusunun geçmişten de ticareti yapılan bir alan, eğitim sorunu olması itibarıyla mobilitenin giderek arttığı, bunların içerisinde sağlıktan hukuka, mühendisliğe kadar her alanın bulunduğu, özellikle de ticaretinin yapıldığı, sahte bilgi, belgelerin bulunduğu bir ortamda çok ciddi bir inceleme yapılması gerektiği,
- Bu görevi gereği gibi yapmak noktasında tavsiyelere, telkinlere uyulacağı, dosya, bilgi, belge bulunmadığı yönündeki tüm iddiaların inceleneceği ve gerekli, varsa eksikliklerin telafi edileceği,

ifade edilmiştir.

Görüş, öneri, soru-cevap kısmında;

3.2.3.1.1.3 Antalya Milletvekili ATAY USLU

Antalya Milletvekili ATAY USLU tarafından özetle;

- Bürokratik vesayetin sona ermesi için başvurulara cevap verilmemesi veya ek süre istenmemesi durumunda yaptırım uygulanması konusunda yasal bir düzenleme yapılması gerektiği,

3.2.3.1.1.4 Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY

Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY tarafından özetle;

- Kurumlarla iletişimin sağlanmasının önemli olduğu, kapatılan üniversitelerin öğrencilerinin mağduriyetlerinin giderilmesi konusunda direkt Meclisi muhatap alan kamu kurumlarından biri olan Yükseköğretim Kurulu'nun kamu bürokrasisinin aşılması konusunda çok örnek bir kriz yönettiği,
- Öğrenci mağduriyetlerinin interaktif çözümüyle alakalı Meclise ve Kuruma gelen şikâyetlerin direkt çözüldüğü,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2 Tavsiye kararına uymayan bazı idarelerin dinlenmesi

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu kapsamında Kurumun tavsiye kararına uymayan bazı idarelerin dinlenmesine geçilmiştir.

3.2.3.2.1 2015/4615 şikayet numaralı başvuruyla ilgili Tavsiye Kararı

3.2.3.2.1.1 Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015/4615 şikayet numaralı başvuruyla ilgili verdiği "Tavsiye Kararı" hakkında Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK tarafından özetle;

- Başvuruda bulunan kişinin, silah ruhsatının yenilenmesi sırasında silah ruhsatı verme işleminin durdurulduğunu ve silahının emanete alındığını, can güvenliği bakımından silahının ve silah ruhsatının kendisine verilmesini talep ettiği,
- Konu ile ilgili idareden gelen cevapta Tekirdağ 3. Asli Ceza Mahkemesi tarafından imar kirliliğine neden olmaktan, yargılama sürecinin devam ettiği, bundan dolayı silah ruhsatının yenileme sürecinin durdurulduğu ve silahın emanete alındığının belirtildiği,
- Kurumun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi uyarınca verilen kararlar ile Anayasa'nın 38'inci maddesindeki masumiyet karinesi ilkesi uyarınca bir suçtan dolayı kovuşturulan kişinin suçluluğu mahkeme kararıyla sabit olmadıkça suçlu sayılmaması ve suçlu gibi muamele görmemesi gerektiği yönünde karar verdiği, Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığına, Tekirdağ Valiliğine ve Süleymanpaşa İlçe Emniyet Müdürlüğüne bir tavsiye kararı gönderildiği ancak idarelerin tavsiye kararlarına uymadığı,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.1.2 İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanı Erkan YÜCESAN

İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Daire Başkanı Erkan YÜCESAN tarafından cevabi açıklamalar kapsamında özetle;

- Yürürlükte olan mevzuatın Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararının uygulamasına imkân tanımadığı ancak bu konunun da içinde olduğu kapsamlı bir yönetmelik değişikliğinin Bakanlıkta beklediği,
- Bu yeni taslağa göre; taksirli suçlar hariç, bir yıldan fazla ceza gerektiren suçlardan dolayı yargılanması devam eden kişilere silah taşıma ve bulundurma ruhsatı verilebileceği, bunun yanında, ateşli silahla suç işleyenler, ruhsatlı silahıyla suç işleyenler veya silahın muhafazasındaki ihmal ve kusur neticesinde başkaları tarafından bir suç işlenmesine veya intihar ya da intihara teşebbüs edilmesine neden olanlar ile zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık gibi suçlardan dolayı ilk derece mahkemesinde beraat kararı alanlara silah ruhsatı verilebileceği,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.1.3 Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürü Davut KARATAŞ

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürü Davut Karataş tarafından özetle;

- Mevcut Yönetmeliğin, Ateşli Silahlar Kanunu uyarınca Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulduğu, bu Yönetmelik hükmünde, Ateşli Silahlar Kanunu'ndaki suçlardan hakkında kovuşturma başlatılanların da kesin olarak mahkeme kararı sonuçlanıncaya kadar ruhsatlarının askıya alınmasının öngörüldüğü; konuyla ilgili olarak 1999 yılından bugüne kadar çok sayıda dava açıldığı ve Danıştay ve Dava Daireleri Genel Kurulunun, *"yetkisini kullanan Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle bazı hususi durumlar yönünden valilerin takdir yetkisinin sınırlandırılması eşitlik ve objektiflik ilkelerinin sağlanması açısından hukuka uygun bulunmaktadır. Silah taşımanın ya da bulundurmanın gerek kişinin kendisi gerekse toplum için taşıdığı riskler göz önünde bulundurulduğunda, kamu güvenliğinin sağlanması ve kendisine ruhsat verilecek kişinin suç şüphesinden uzak olması amacıyla yargılamaları süren, dolayısıyla cezalandırılmaları ihtimali bulunan şahıslara yönelik dava konusu yönetmeliğin ilgili fıkrasıyla getirilen ön tedbirde hukukun genel ilkelerine ve Ateşli Silahlar Kanunu'na aykırılık görülmemiştir."* yerleşik bir içtihadı bulunduğu, bu sebeple konunun Ombudsmana geldiği,
- Başvuruya konu suç tipine bakıldığında, çevre kirliliğine neden olmak suçu gibi belki doğrudan kişinin silah kullanabileceği ruhsat durumuyla ilgili olmayan çeşitli suç tipleri bulunduğu, bu boyutuyla bakıldığında mağduriyet hissi ortaya çıksa da Ülkemizde bireysel silahlanmanın yol açtığı sorunlar, kadına şiddet olayları, trafikte en ufak olaylarda silahla birini vurulması gibi hususların da önüne geçilmesinin amaçlandığı,
- Yönetmelikte değişikliğin, Bakanlar Kurulunun yetkisinde bulunduğu, burada bazı suç tipleri bakımından bir sınıflandırma yapılarak düzenlenmesinin mümkün olabileceği, bunun tümüyle ortadan kaldırılmasının çeşitli kamu düzeni tesisi bakımından mahzurları da olabileceği,
- İçişleri Bakanlığından bugüne kadar bu konuda herhangi bir teklif intikal etmediği,
- Öncelikle İçişleri Bakanlığının bunun kamu düzeninin tesisi bakımından öneminin değerlendireceği, uygun görülen çözüm önerisinin de Başbakanlığa sunacağı; on beş yirmi

yıllık Danıştay içtihatlarını da dikkate almak gerektiği, masumiyet karinesi bakımından burada ruhsat iptali değil bir ön tedbirin söz konusu olduğu,

ifade edilmiştir.

Görüş öneri, soru cevap kısmında;

3.2.3.2.1.4 Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN

Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından özetle;

- Silah ruhsatı verilmesine ilişkin kararla amacın, silahın yaygınlaştırılması ya da taşıma ruhsatlı silahların artırılması olmadığı;
- Şiddet, yağma ya da terör faaliyetleri gibi bazı suç tiplerinin ruhsatlarda dikkate alınması doğru iken sıradan, basit, taksirli bir suçun ya da kovuşturmanın bu hakkın kullanılmasına engel olmasının doğru olmadığı;
- Tavsiye kararı geldikten sonra bu hususta bir hassasiyet gösterilmesi gerektiği,

3.2.3.2.1.5 Bursa Milletvekili İsmail AYDIN

Bursa Milletvekili İsmail AYDIN tarafından özetle;

- Başvuruya konu hususun Türkiye'deki önemli sorunlardan biri olduğu,
- Özellikle muhtarlardan bu konuda şikayet geldiği,
- Hakkında cumhuriyet savcısının soruşturma açıldığında konu ne olursa olsun vatandaşa silah ruhsatı verilmediği ya da yenilenmediği;
- Mevzuatta değişikliğe gidilerek suçlar arasında bir sınıflandırma yapılarak ruhsat verilmesi işlemlerinin düzenlenmesi gerektiği,

3.2.3.2.1.6 Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY

Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY tarafından özetle;

- İşlenen suçların çoğunluğunun ruhsatsız silahlarla işlendiği, ruhsatlı silahların bir noktada da denetim altına alınmasının suçları azaltabileceği,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.2 2015/3393 şikayet numaralı başvuruyla ilgili Tavsiye Kararı

3.2.3.2.2.1 Kamu Denetçisi Arif DÜLGER tarafından özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun, 2015/3393 şikayet numaralı başvuruyla ilgili verdiği "Tavsiye Kararı" hakkında Kamu Denetçisi Arif DÜLGER tarafından özetle;

- Başvurunun evindeki çatlak, bölünme ve benzeri hasarın madencilik faaliyetlerinden kaynaklandığından bahisle bunun tespitinin yapılarak oluşan hasar bedelinin ödenerek mağduriyetinin giderilmesi hakkında olduğu,
- İlgili idarenin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü olarak belirtildiği,
- Bursa İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü AFAD yetkililerine yaptığı başvurular üzerine evinin iki defa incelenip değerlendirildiğini, dosyada çatlakların zamanla büyüdüğünün

tespit edildiğini, 2014 yılındaki dilekçesi üzerine Bursa Linyit İşletmeleri tarafından görevlendirilmiş olan Hacettepe ve Dokuz Eylül Üniversiteleri hocalarından oluşan komisyonun evleri için ağır hasarlı raporu düzenlediğini, bu süreçte Bursa Linyit İşletmelerinin Soma Elektrik Üretim Anonim Şirketine devri sonrası kamulaştırma yapılmaması kararı alındığını belirterek evinin kömür çıkarma faaliyetlerinden dolayı ağır hasara uğradığının tespitini ve mağduriyetinin giderilmesini talep ettiği,

- İlgili mevzuat hükümleri, yüksek mahkeme kararları, idare tarafından hazırlatılan teknik raporlar ile Bursa Valiliği kanalıyla hazırlatılan bilirkişi heyet raporu birlikte değerlendirildiğinde yüklenici firma tarafından kömür çıkarma faaliyetlerinden kaynaklanan patlamaların belirlenen teknik şartlara uygun olarak yapılmadığı, dolayısıyla hizmetin kötü işleyerek hizmet kusurunun gerçekleştiği, bahse konu patlamalar her ne kadar yüklenici firma tarafından gerçekleştirilse de ilgili mevzuat hükümlerinin asıl işveren olarak idareye yüklediği görevin yerine getirmesi sırasında meydana gelmiş olduğundan şikâyet edilen idarenin sorumluluğunun olduğu söz konusu uyuşmazlıkta idarenin herhangi bir kusuru olmasaydı dahi kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince yine de sorumluluğun devam edeceği değerlendirildiğinden, şikâyetçinin evlerinde oluşan hasarın kömür çıkarma faaliyetlerinden kaynaklandığının tespitiyle günün ekonomik ve sosyal koşulları da gözetilerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere idarece daha önce tespit edilen 102.316 TL tazminatın şikâyetçiye ödenmesi için makul sürede yeni bir işlem tesis etmesi hususunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiye kararı verildiği,
- Yapılan incelemeler neticesinde mahkeme kararı olmadan hasar bedeli ödenemeyeceği gerekçe gösterilerek tavsiye kararına uyulmadığı, şikâyetçi tarafından konunun yargıya intikal ettirildiği,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.2.2 Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İstatistikleri ve Enformasyon Dairesi Başkanı Muharrem EK

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İstatistikleri ve Enformasyon Dairesi Başkanı Muharrem EK tarafından cevaben özetle;

- Konunun TKİ Genel Müdürlüğü ve sonrasında devir işlemleri nedeniyle EÜAŞ Genel Müdürlüğünü ilgilendirdiği,

3.2.3.2.2.3 Türkiye Kömür İşletmeleri İşletme Daire Başkanı Ali SAĞIR

Türkiye Kömür İşletmeleri İşletme Daire Başkanı Ali SAĞIR tarafından özetle;

- Konuyla alakalı olarak birtakım çalışmaların tekamül ettirme aşamasına gelindiği, 7/8/2014 tarihi itibarıyla Özelleştirme Yüksek Kurulu kararıyla Bursa Linyitleri İşletmesinin SEAŞ'a devredildiği, tüm hak ve vecibeleriyle devredilmesinden dolayı kurumun o süreçten sonra yapacak hiçbir hukuki sorumluluğunun söz konusu olmadığı,
- Bu hasarın yapıdan mı kaynaklandığı yoksa madencilik faaliyetinin yapılması sırasında mı

gerçekleştiğinin tespitiyle alakalı AFAD'da Hacettepe Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesinin de içinde bulunduğu bir üniversite ekibince araştırılmalar yapıldığı, bu raporlara yönelik işlemlerin sürecin kısalığından dolayı tekamül ettirilemediği,

- SEAŞ'a devredilmeden önce bu hasarın bulunduğu ve kendilerine iletildiği,
- Raporlar geldikten sonra bürokratik olarak bu raporların incelenip, kamulaştırmasının yapılıp sürecin yürütülmesi gerektiği, bu süreç ile özelleştirme süreci arasında geçen bir ayda yapılacak işlemler olarak yetiştirilemediği,
- Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları tüm hak ve vecibeleriyle olduğu için alacak ve borç her türlü işlemle alakalı bir devir söz konusu olduğu,
- Burada kişinin iddialarının yapılan çalışmalar doğrultusunda haklı bulunmadığı hasarın madencilik faaliyeti sonucu olduğunun da tespit edilemediği, kişinin haklı olduğu değerlendirilmiş olsaydı kamulaştırma vesaire süreçlerle beraber bedellerinin ödeneceği ancak buradaki talepleri haklı bulunmadığı için kişinin mahkemeye gittiği,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.2.4 EÜAŞ Seyitömer Takip ve Koordinasyon Müdürü Hüsnü Erhan ÖZHAN

EÜAŞ Seyitömer Takip ve Koordinasyon Müdürü Hüsnü Erhan ÖZHAN tarafından özetle;

- BLİ İşletme Müdürlüğü madencilik faaliyeti yürütürken, TKİ Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışırken 7 Ağustos 2014 tarihinde SEAŞ Genel Müdürlüğüne devredildiği, 22/6/2015 tarihinde özelleştirilerek Çelikler Orhaneli Termik Santraline devredildiği,
- SEAŞ Genel Müdürlüğünün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesine sunduğu cevap raporunda; ..... ait ev Bursa AFAD Müdürlüğü yetkililerince ve Bursa Linyitleri İşletme Müdürlüğünün danışmanlık hizmeti aldığı Hacettepe, Dokuz Eylül Üniversitelerinde görevli bir doçent, iki profesörden oluşan danışman ekip tarafından da ayrı ayrı incelenmiş olup her iki kurumun değerlendirmelerinde de söz konusu hasarların BLİ'nin madencilik faaliyetlerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığının kesin olarak tespit edilmediği değerlendirilmesine yer verildiği,
- Kamu Denetçiliği Kurumunca ödenmesi tavsiye edilen 102 bin 316 lira 20 kuruşun ödenmesinin mümkün olmadığı ve mahkemelerce alınacak kararlar neticesinde işlem tesis etmenin daha uygun olacağı yönünde cevap verildiği,
- SEAŞ'ın ve EÜAŞ'ın bağlı bir ortaklık olduğu ve her ikisinin de Bakanlığa bağlı oldukları,

Görüş, öneri, soru-cevap kısmında;

3.2.3.2.2.5 Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN

Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından;

- Meydana gelen zarardan Bakanlığın hukuki sorumluluğu olduğu,
- Devir işlemiyle bir başka kuruma geçme veya özelleştirme kapsamında olsa dahi Bakanlığın sorumluluğunun devam ettiği;
- Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına karşı en azından aksini iddia eden rapor

sunularak tavsiye kararına uyulmamaya yönelik bir haklı gerekçe ileri sürülmesi gerektiği;

- Devletin millet için var olduğu bu sebeple vatandaşın mağduriyetinin giderilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

3.2.3.2.3 2016/746 şikayet numaralı başvuruyla ilgili Tavsiye Kararı

3.2.3.2.3.1 Kamu Denetçisi YAHYA AKMAN

Kamu Denetçiliği Kurumunun, 2016/746 şikayet numaralı başvuruyla ilgili verdiği "Tavsiye Kararı" hakkında YAHYA AKMAN tarafından özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının etkinliği noktasında Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetiyle beraber yapacağı takiple ilgili doğru bir yönetim uygulandığı,
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'la beraber Türkiye genelinde, özellikle depreme dayanaksız alanların yıkılması ve burada vatandaşlarımızın olası bir depremde hayatlarını kaybetmemesi, maddi zarara uğramaması noktasında devrim niteliğinde bir düzenleme yapıldığı ve Kat Mülkiyeti Kanunu'nda geçerli olan oy birliği şartı değiştirilmek suretiyle belli bir çoğunlukla yıkım kararı alınması ve müteahhitlerle yapılan anlaşma neticesi oturan kişilere on sekiz aylık bir süre ile kira yardımı yapılmasının öngörüldüğü,
- Kahramanmaraş İli sınırları dâhilinde bir binayla alakalı yıkım kararı alındığı, yıkım kararının raporunun onaylanmasından bir süre önce buradaki hak sahiplerinden birinin binayı tahliye ettiği gerekçesiyle herhangi bir özel mevzuat hükmüne dayanmaksızın idarenin keyfî bir uygulamayla bu vatandaşa on sekiz aylık kira yardımını yapmadığı,
- Kurum olarak hakkaniyet gereği söz konusu gayrimenkulün yıkım kararının alınmış olması, gerekli çoğunluğun sağlanmış olmasına ilişkin yasal şartlar oluştuğundan idarenin kira yardımı yapmama yönündeki takdirinin keyfi kullandığı,
- Bu örnek kararın Türkiye'nin her tarafında kentsel dönüşüm çalışmaları devam ettiği için emsal niteliğinde bir karar da olduğu, vatandaşın mağduriyetinin giderilmesi ve bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinin de katkılarıyla Bakanlığın tutumunu değiştirerek bu konuda vatandaşların lehine daha geniş bir yorum yapmasının talep edildiği,
- Bu olayda erken tahliye edilip tekrar kira yardımı istenmesinin söz konusu olmadığı, kişinin yapıdaki risk nedeniyle konutu tahliye ettiği, idarenin kira yardımında sadece onay tarihini esas almasının mevzuattan kaynaklanmadığı, idarenin takdir yetkisini kullandığı,
- Kurumun kuruluş amacının, mahkemeye gitmeyi engellemek olduğu ifade edilmiştir.

3.2.3.2.3.2 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Altyapı Ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü Finansman Daire Başkanı Didem ERTEK

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Altyapı Ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü Finansman Daire Başkanı Didem Ertek tarafından cevabi olarak özetle;

- 6306 sayılı Kanun kapsamında anlaşmayla tahliye eden hak sahiplerine kira yardımı

yapıldığı, bu anlaşmayla tahliyeyi yapan kişilerin de ikamet eden kişiler olduğu,

- Başvuru sahibinin evrakları incelendiğinde, haziran ayında ilgilinin riskli olarak tespit edilmiş olan yapıyı tahliye ettiği, ancak eylül ayında binanın riskli olduğunun Kanun çerçevesinde belirlendiği, spesifik olarak bir tarihte ikamet şartını konulmadığında daha önce konutu tasfiye eden, binasını boşaltan kişilerin yerine yenilerinin geldiği ve bu yeni gelen kişilerin de kira yardımı talep ettiği, anlaşmayla tahliye eden hak sahiplerinin riskli yapı tespit raporu onay tarihinde ikametinin sağlamasının arandığı, bunun keyfi olduğunun düşünülmemesi gerektiği,
- Her sene Bakanlık makamının oluru alınarak işlemlerin yapıldığı, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında Bakanlık makamının, sadece ikamet eden hak sahiplerine kira yardımı yapılmasına ilişkin olurlarının alındığı, boşalttıktan sonra yerine yeni kişilerin geldiği ve bu yeni gelen kişilerin can ve mal güvenliğinden sorumluluğun da idarenin üzerine kaldığı, bu sebeple risk tespit raporu onay tarihinde ikamet eden hak sahiplerine kira yardımı yapıldığı,
- Başvuru sahibinin üç ay önceden yapıyı tahliye ettiği, Danıştay'ın, İstanbul Bölge Mahkemesinin temyize yolu kapalı olmak üzere risk tespit raporu onay tarihinde riskli yapıda ikamet etmeleri gerektiğine ilişkin kararları bulunduğu,
- Kanun kapsamına girdiği andan itibaren hak sahiplerine ödeme yapıldığı, bu yapıların riskli çıkmayabileceği, başvuruya konu yapının üç ay öncesinden tahliye eden kişiye ödeme yapılması ve yapının risksiz çıkması durumunda ödemelerin yasal faizle geri alınması gerekeceği,
- Tavsiye kararına uyularak vatandaş mağduriyetinin giderilmesinin istendiği ancak üç ay öncesinden çıkmış bir vatandaşa kira yardımı yapılmasının Genel Müdürlükçe uygun görülmediği,
- Tavsiye kararlarına uyulması ve mağduriyetlerin önüne geçilmesi açısından Genel Müdürlüğe mağduriyetleri gidermek için kira yardımı yapılmasının tespitinde riskli yapı tespit raporu onay tarihi yerine lisanslı kuruluşa başvuru tarihinin esas alınması yönünde öneri sunulacağı,
- Lisanslı kuruluşa başvuru tarihinin ne zaman olduğunun araştırılacağı ve eğer tahliye tarihinden önce başvuru yapıldıysa bununla ilgili düzenlemenin yapılacağı, davadan vazgeçilmesi halinde ödeme hususunun değerlendirileceği,

Görüş, öneri ve soru-cevap kısmında;

3.2.3.2.3.3 Antalya Milletvekili Atay USLU

Antalya Milletvekili Atay USLU tarafından özetle;

- Olayda bir başkasının kullanımına engel olacak şekilde yıkıma konu olan yerde elektrik, su ve doğal gaz aboneliklerinin iptal edildiği, konutun riskli yapı olduğunun da onaylandığı, sorunun bununla ilgili idarenin sürecin beklenmesinden kaynaklandığı,
- İdarenin kararı beklenerek konut tahliye edilmeseydi riskli konutta can ve mal kaybı olabilme ihtimalinin yüksek olduğu;
- Olayda idarenin tamamen keyfi bir tutumunun olduğunun düşünüldüğü;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararı verdiği, ancak idarenin kararı uygulamak yerine mahkemeye başvurulması yönündeki tutumunun Kamu Denetçiliği Kurumunun kararını da işlevsiz kıldığı;
- Devletin vatandaşı için var olduğu, vatandaşın çıkmaması, raporun onaylanmasının da gecikmesi durumunda bir deprem olduğunda ilk önce bu raporu geç onaylayan idarenin sorumluluğunun ortaya çıkacağı,

3.2.3.2.3.4 Bursa Milletvekili İsmail AYDIN tarafından;

Bursa Milletvekili İsmail AYDIN tarafından özetle;

- Binanın riskli bir yapı olduğunun tespit edilmesinde raporun düzenlenme anının esas alınması gerektiği, idarenin onaylamasının vakit alabileceği,

3.2.3.2.3.5 Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI tarafından;

Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI tarafından özetle;

- Bir olayın kendi özelliği içerisinde değerlendirilmesinde fayda olduğu, rapor alındığı, idarenin de Kurumun bu raporunun aleyhinde almış olduğu herhangi bir çalışması bulunmadığı,
- Kira yardımının geriye dönük olarak verilmesi gerektiğinin düşünüldüğü,

3.2.3.2.3.6 Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından:

Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından özetle:

- Vatandaşın konutunu hangi gerekçeyle tahliye ettiğinin çok önemli olduğu,
- Binanın tehlike arz etmeye başlaması halinde vatandaşın tahliye etmesinde idarenin kararının beklenmesinin doğru olmayacağı;
- Başvuru sahibinin lisanslı kuruluşlar vasıtasıyla yapılan denetimlerde tehlike arz ettiği tespit edilen, can ve mal güvenliğinin emniyet altında olmadığı endişesiyle idarenin irtibatlı olduğu bir kurumdan aldığı rapor neticesinde evini tahliye ettiği;
- Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının idarelerce uygulanmasında hukuki bir mesuliyetin çıkmayacağının düşünüldüğü,
- Kurumun kanunla kurulduğu, sadece devleti koruma refleksiyle vatandaşın da mağduriyetine neden olunmaması gerektiği,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.4 2016/2654 şikâyet numaralı başvuruyla ilgili Tavsiye Kararı

3.2.3.2.4.1 Kamu Denetçisi Mustafa ÖZYAR

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016/2654 şikâyet numaralı başvuruyla ilgili verdiği "Tavsiye Kararı" hakkında Kamu Denetçisi Mustafa ÖZYAR tarafından özetle;

➢ Başvuru sahibinin; 2016 yılında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinden mezun olduğu, kendisine 27 Mart 2015 tarihinde 657 sayılı Kanun'un ilgili hükmü gereğince ilave bir derece verildiğini ancak daha sonra 14 Mayıs 2015 tarihinde 657

sayılı Kanun'un 36'ncı maddesinde mezun olduğu okulun sayılmaması sebebiyle ilave 1 derecenin geri alındığını ve işlemin iptal edildiğini, bu sebeple de işlemin hukuka aykırı olduğu ve hakkaniyete aykırı olduğu gerekçesiyle ilave 1 derece verilmesi talebiyle Kuruma başvuruda bulunduğu,

- Kurumun, 2016 tarihinde verdiği bir kararla, her ne kadar 657 sayılı Kanun'un 36'ıncı maddesinin ilgili bendinde başvurucunun mezun olduğu Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinin adının sayılmaması sebebiyle ilave 1 derecenin geri alınmış olmasında hukuka aykırılık bulunmadığı tespit edilse de hakkaniyet yönünden bu konuda eşitliğe aykırı davranıldığı ve bu hususun hakkaniyet gereği düzeltilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığına tavsiyede bulunulduğu,
- 657 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesinin (A) bendinin (2)'nci fıkrasında sayılı okullara eş değer olarak kabul edilebilecek okulların Millî Eğitim Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca ilave edilmesi gerektiği, bunun için de Millî Eğitim Bakanlığının ilgili kurumlardan, Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığından görüş alarak bu konuda bu hakkaniyete aykırı durumun düzeltilmesi için Başbakanlığa teklifte bulunması hususunda tavsiyede bulunulduğu, ancak Millî Eğitim Bakanlığı'nın, tavsiye kararı ile ilgili söz konusu karara uymama yönünde gerekçe belirttiği

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.4.2 Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ahmet Emre BİLGİLİ

Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ahmet Emre BİLGİLİ tarafından yapılan cevabi açıklamada özetle;

- Millî Eğitim Bakanlığınca tavsiye kararını değerlendirmek üzere Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığına, Devlet Personel Başkanlığına yazılar yazıldığı, onların görüşlerinin alındığı mahkeme kararları da dikkate alarak bir değerlendirme yapıldığı, bu değerlendirme sonunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36'ncı maddesinin (A) bendinin (2)'nci fıkrasında belirlenen yükseköğretim programları arasında endüstriyel sanatlar eğitim fakültesinin yer almadığından ilave bir derece verilemeyeceği değerlendirmesinin yapıldığı,
- Bilindiği üzere, mezkûr fakültenin fıkra kapsamına alınabilmesi için de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36'ncı maddesinin (G) bendine göre Bakanlar Kuruluna yetki verildiği, tavsiye kararının sonuç bölümünün uygulanabilirliği açısından değerlendirilmek üzere Bakanlığın Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne talimat verildiği,

ifade edilmiştir.

Görüş, öneri, soru cevap kısmında;

3.2.3.2.4.3 Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN

Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararı geldikten sonra beklenmesinin doğru olmayacağı, mağduriyetin giderilmesi noktasında daha süratli, daha etkin, daha verimli çalışması gerektiği

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.5 2015/5347 şikâyet numaralı başvurusuyla ilgili Tavsiye Kararı

3.2.3.2.5.1 Kamu Denetçisi Mustafa ÖZYAR

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015/5347 şikâyet numaralı başvurusuyla ilgili verdiği "Tavsiye Kararı" hakkında Kamu Denetçisi Mustafa ÖZYAR tarafından özetle;

- Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığında zabıta memuru olarak çalışan başvuru sahibinin zabıta komiserliğinin görevde yükselme sınavı ile gelinebilen bir görev olduğu ancak Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığında yaklaşık 2000 yılından beri görevde yükselme sınavı açılmadığı, tedbiren veya vekâleten görevlendirme usulüyle zabıta komiserlerinin yıllardır görevlendirme yapılarak başka kişilere ifa ettirildiği, bu konuda zabıta memurlarının mağdur oldukları yönünde başvuru da bulunduğu,
- Kurum tarafından 2016 yılında yapılan incelemeler neticesinde yine yargı kararları da göz önüne alınarak ilgili idareye geçici ve istisnai olarak başvurulacak bir yol olan görevlendirmenin sürekli hâle getirildiği, bu durumun ise kariyer ve liyakat ilkelerine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılarak zabıta komiserliği görevde yükselme sınavı açılması ve bu konuda makul sürede mağduriyetlerin giderilmesi için yeni bir işlem tesis etmesi konusunda Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığına tavsiyede bulunulduğu,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.5.2 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Doğan EROL

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Doğan EROL tarafından cevaben özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye kararına istinaden Zabıta Daire Başkanlığınca zabıta personeline yönelik görevde yükselme sınavıyla ilgili çalışma başlatıldığı, ancak 6111 sayılı Kanun'un 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yapılan değişiklikle anılan Kanunda "sicil" ibarelerinin kaldırıldığı, buna rağmen, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin "Görevde yükselme şartları" başlıklı 17'nci maddesinde görevde yükselmeye tabi kadrolara başvurabilmek için son üç yıllık sicil notu ortalaması en az iyi derecede olması şartı bulunduğu,
- 2011 yılından sonra memur olanlar hakkında sicil raporu düzenlenmediği göz önüne alındığında, Yönetmelik hükümlerine göre bu kapsamda kalan memurların yapılacak sınava giremeyeceği, 2011 yılından önce memur olan ve sicil notu bulunan personel ile 2011 yılından sonra memur olan personel arasında eşitsizliğe neden olacağı ve sicil notu nedeniyle başvurusu kabul edilmeyen kişilerce konunun yargıya taşınacağı
- Yönetmelikte bulunan sicil hükmünün uygulanabilirliği ve uygulanacaksa nasıl uygulanacağı konusunda birçok mahallî idarede tereddütler bulunduğu ve konuyla ilgili yazılı görüş talep dildiği yönetmelik değişikliği beklentisi bulunduğu,
- Kamu Denetçiliği Kurumunca tarafımıza gönderilen kararda vatandaşın haklı olduğu ve telafi edileceği, bu konuda ilgili yerlere yazıların yazıldığı,

3.2.3.2.5.3 Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı Abdullah DEMİR

Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı Abdullah DEMİR tarafından özetle;

- Zabıtaların görevde yükselme sınavına girişi hususunun değerlendirildiği, Ek-1'de değerlendirme formu bulunduğu ve bu formda 8 kriter bulunduğu, 2011'den sonra giren memurlar ile 2011'den önceki memurlar arasında bir eşitsizlik olmaması babında bu sicille ilgili Ek-1 formundaki 3'üncü maddenin değerlendirmeden çıkarılması ile hepsinin eşit bir şekilde değerlendirmeye alınabileceği,
- Hem zabıta hem de itfaiyeyle ilgili Bakanlık bünyesinde iki komisyonda da bu yönetmeliklerin değiştirilmesiyle ilgili çalışma yürütüldüğü,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.6 2015/1929 şikâyet no.lu başvuruyla ilgili tavsiye kararı

3.2.3.2.6.1 Kamu Denetçisi Celile Özlem TUNÇAK

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015/1929 şikâyet no.lu başvuruyla ilgili verdiği tavsiye kararı hakkında Kamu Denetçisi Celile Özlem TUNÇAK tarafından özetle;

- Başvurucunun, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü nezdinde belirli süreli hizmet akdiyle çalışmaktayken Ankara İl Özel İdaresine geçtiği, daha sonra da 6111 sayılı Kanun gereğince de Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne geçtiği, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğündeyken önceki çalışmalarına ilişkin intibak işlemleri için 13. İş Mahkemesine dava açtığı,
- Başvurucuyla aynı durumdaki başka bir kişinin de intibak alacağı için dava açtığı, Çalışma Bakanlığınca ve Toplu İş Sözleşmeleri'nde kişilerin davasından vazgeçmesi karşılığında intibak işlemlerinin yapılacağının kararlaştırıldığı; başvuru sahibinin toplu iş sözleşmesi gereğince davasından feragat ettiği, Karayolları 4. Bölge Müdürlüğünce, başvuranın Karayollarında göreve başladığı tarihler arası 2011 ve 2013 tarihleri dönemlerine ilişkin intibak işlemleri gerçekleştirildiği, kalan sürenin ise Ankara İl Özel İdaresinde geçen süreler olduğundan bahisle ve 6111 sayılı Yasa'daki özel hükümden kaynaklı, 166'ncı maddenin (6)'ncı fıkrasında *"Devre konu işçiler bakımından devir tarihinden önce doğmuş ve devir tarihinde ödenmesi gereken borçlardan devralan kurumun sorumlu tutulamayacağı"*nın yer aldığı,
- Başvurucunun halen Karayolları Genel Müdürlüğünde çalıştığı, 6111 sayılı Kanuna kadar Karayollarının kendi süresine ilişkin intibak işlemini yaptığı, ancak başvurucunun il özel idaresinde çalıştığı süreye ilişkin intibak işleminin yapılmadığı ve bunun da ücrete yansımadığı,
- 6111'de düzenlendiği gibi devirden sonraki borçların devir öncesindeki hak ve menfaatlerle birlikte belediyeye devredildiği, büyük kısmının da büyükşehir belediyesine devredildiği,
- Başvuru sahibinin Toplu İş Sözleşmesi'nin hükmünden önce naklen atandığı ve nakil öncesi görev yaptığı Ankara İl Özel İdaresinin başvurucunun nakli sonrasında kaldırılmasıyla, işçilerin önemli bir kısmının -yüzde 87- Ankara Büyükşehir Belediyesine

devredildiği, konu hakkında İçişleri Bakanlığı Müşavirliğinin görüşünün, büyükşehir belediyelerinin muhatap alınması yönünde olması ve Konya Büyükşehir Belediyesine ait emsal bir mahkeme kararının da Kurumca değerlendirilmesi sonucu il özel idareleri yerine büyükşehir belediyelerine bu husumetin yöneltilmesi, intibak alacaklarının bu büyükşehir belediyelerince ödenmesi gerekliliğinin değerlendirildiği,

- 28 Mart 2016 tarihli tavsiye kararına cevaben Ankara Büyükşehir Belediyesinin gerekçe bildirmeden, sadece belediyece uygulanabilirliği konusunda herhangi bir işlem yapılamayacağının bildirildiği,
- İdarenin mahkeme kararının uygulanmasında tereddüt etmemesine karşın, Kamu Denetçiliği Kurumunun kararına binaen yapılacak ödemelerde endişe taşıdığı,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.6.2 Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Asım BALCI

Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Asım BALCI tarafından cevaben özetle;

- Başvuru sahibi ile Büyükşehir Belediyesi arasında herhangi bir illiyet bağı bulunmadığı,
- Özel idareler kapatıldıktan sonra, tüzel kişilikleri, borç ve alacakların bir kısmının belediyeye devredildiği,
- Bu kararla ilgili işlem yapılabilmesi için devir ve tasfiye komisyonunca Ankara Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğu ile ilgili karar verilmiş olması gerektiği, bu yönde karar bulunmadığından tavsiye kararı ile ilgili işlem yapılamadığı,
- Komisyonun kararına riayet edilmeye çalışılacağı, ancak geçmişe yönelik, on-on beş, yirmi yıl öncesine dayalı çok sayıda mağduriyet iddiaları bulunduğu, bu kararın emsal olması halinde bütün bu mağduriyetlerin muhatabının Büyükşehir Belediyesi olacağı,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.6.3 Ankara Büyükşehir Belediyesi I. Hukuk Müşaviri Veysel KAZAN

Ankara Büyükşehir Belediyesi I. Hukuk Müşaviri Veysel KAZAN tarafından özetle;

- 1/4/2014 tarihinde yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanunla, daha önce bu Kanunla tüzel kişiliği kaldırılan il özel idaresi tarafından yürütülen birtakım hizmet, alacak, iş ve işlemlerin bakanlıklara, büyükşehir belediyelerine, ilçe belediyelerine, bağlı kuruluşlarına ve valilikler nezdinde kurulan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına devredildiği; Kanunun geçici 1'inci maddesinin (1)'inci, (5)'inci ve (6)'ncı fıkralarında devir işlemlerinin ne şekilde yapılacağının açık bir şekilde düzenlendiği,
- Bu konuyla ilgili olarak, Ankara Valiliği Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun 25 Mart 2014 tarihinde vermiş olduğu 80 sayılı Karar'la Büyükşehir Belediyesine 391 personelin devredildiği, dolayısıyla, kanun hükmü gereği, bu personelden kaynaklanan hak, alacak ve borçların da idareye devredildiği, ancak karar ekindeki liste incelendiğinde, başvuru sahibinin bulunmadığı,
- Başvurucunun, il özel idaresi aleyhine 2011 yılında, 2009 ve 2011 yılları arasındaki intibakının yapılmadığına ilişkin bir dava açtığı, Toplu İş Sözleşmesi'ndeki hüküm ve 6111

sayılı Yasa'nın 166'ncı maddesindeki hüküm gereği, açılan davalardan feragat edilmesi üzerine, kendisine, Karayolları Genel Müdürlüğünde çalışmış olduğu, 2011 ve 2013 yıllarına ilişkin, intibaka ilişkin kısımların ödendiği, ancak işçinin daha önceki dönemde çalışmış olduğu dönem il özel idaresine ait olduğu, İl Özel İdaresinin tüzel kişiliği kaldırıldığı ancak bütün iş, işlem ve personelinin Ankara Büyükşehir Belediyesine devredilmediği, başka kamu kurum ve kuruluşlarına devredilenlerin de bulunduğu,

- Bu Kanuna göre, borç ilişkisinin Büyükşehir Belediyesi açısından doğabilmesi için Valilik Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunca alınmış bir karar olması gerektiği, ancak başvuruya konu olayda böyle bir karar bulunmadığı,
- Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin bu konuya ilişkin olarak vermiş olduğu iki kararında da açıkça belirtildiği üzere, devre konu alacakla ilgili, davalı sıfatının kime ait olduğu hususunda tereddüde düşüldüğü, öncelikle dava konusu borcu doğuran ya da davacının hak ettiği borcun hangi kurumdan doğduğunun ve o kurumdan doğan borcun ve kişinin hangi kuruma devredildiği hususunun tespiti önem arz ettiği,
- Bu karar uyarınca işçinin, Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığına devredilmediği için, kendi talebinden doğan borcun da Büyükşehir Belediyesi açısından hukuken sorumlu tutulmasının mümkün olmadığı,
- 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereği, idarenin iş ve işlemlerinin mali denetiminin Sayıştay tarafından yürütülmesi gerektiği, 5018 sayılı Kanun'a göre, idarenin kaynağının azalmasının da bir kamu zararı teşkil edeceği,
- Yapılan iş ve işlemlerde her harcama yetkilisinin, kaynak kullanırken kullanmış olduğu kaynağın kanun, tüzük, yönetmeliklere dayanıp dayanmadığı ve kaynağının bulunup bulunmadığı konusunda da yeterli inceleme ve araştırma yapması gerektiği,
- Valilik Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonu kararı olmaksızın, belediyenin hukuken sorumluluğunun bulunmadığı bir hususla, bir ödeme yapılmasının harcama yetkilileri açısından mali sorumluluk doğuracağı düşüncesiyle tavsiye kararına uyulmadığı,
- Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin kararının son kısmında *"Borçların devri konusunda alınmış bir karar yok ise anılan il özel idaresinin aktiflerini ve alacaklarını devralan borçlardan da sorumlu tutulması gerekeceği, tüm bu araştırmalarla borçtan sorumlu tutulacak davada taraf ehliyetine sahip bir kurum veya kuruluş tespit edilemediği hâllerde borcun mahalli idari birimi olan il özel idaresindeki çalışmalardan doğan bir borç olması dikkate alındığında davanın İçişleri Bakanlığına yöneltilerek sonuçlandırılması gerekir."* denildiği,
- Bu konuyla ilgili Kamu Denetçiliğinin Ankara Valiliğiyle yapmış olduğu yazışmada; "Ankara İl Özel İdaresinin 30 Mart 2014 tarihinde 6360 sayılı Kanun'la tüzel kişiliğin sona erdiği ve 'Personelinin -kanunun geçici 6'ncı maddesinde zikredildiği üzere- Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı, Büyükşehir Belediyesi, bağlı kuruluş ve ilçe belediyelerine devredilir.' hükmü gereğince, 25 Mart 2014 tarih ve 80 sayılı Karar'la 391 işçinin Ankara Büyükşehir Belediyesi bağlı kuruluşu ve ilçe belediyelerine devredildiği,
- Başvurucunun Karayolları Genel Müdürlüğünde 22 Kasım 2011 tarihinde göreve başlaması

nedeniyle dosyasının mezkur idareden sorulmasının gerektiğinin belirtildiği, başvurucunun, kesinlikle Ankara Büyükşehir Belediyesine devredilmediği,

- Bu şekilde mağdur olan çok sayıda başvurucu bulunduğu, bu konuda Komisyonun da yön göstermesi açısından valiliklerin devir, tasfiye ve paylaştırma komisyonlarının bu konuda çalıştırılması konusunda bir cümleye de yer verilmesinin bütün kamu idareleri açısından, belediyeler açısından yol gösterici olacağı,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.6.4 Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı Abdullah DEMİR

Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı Abdullah DEMİR tarafından özetle;

- 6360 sayılı Kanun'un ruhundan da anlaşılan genel, özel dönem borç ve alacakların özel bir hüküm yoksa büyükşehir belediyelerine devriyle ilgili kanunun ruhundan anlaşılan genel bir hüküm bulunduğu,
- 6360 sayılı Kanunun geçici 1'inci maddesinde özel idarelerden kalan personel ve diğer hususlarla ilgili devir, tasfiye ve paylaştırma komisyonlarının yetkili olduğunun belirtildiği; ancak, burada hem ödeme yapacak memurlar açısından bir sorun olması hem de vatandaşın işlemini hızlandırmak açısından süreci hızlandırmak anlamında devir, tasfiye komisyonunda bu konuda büyükşehir belediyesinin ödemesiyle ilgili bir karar alınıp sürecin hızlandırılabileceğinin düşünüldüğü,

ifade edilmiştir.

Görüş öneri soru cevap kısmında;

3.2.3.2.6.5 Alt Komisyon Başkanı İsmail BİLEN

Alt Komisyon Başkanı İsmail BİLEN tarafından özetle;

- Devir tasfiye komisyonlarının bu hususta karar almalarının işlerin süratlenmesi adına daha yararlı olacağı,
- Vatandaşın kurumlar arası ihtilaflar sebebiyle mağdur olmaması gerektiği;
- Burada yapılacak ödemenin Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına dayanacağı için idareye mesuliyet çıkarmayacağı,
- Belediyeden tavsiye kararına uyularak vatandaş mağduriyetinin giderilmesinin beklendiği,
- Kurumun tavsiye kararı bulunduğundan memura dönük Sayıştay incelemesinde bir mağduriyet de yaşanmayacağının düşünüldüğü

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.7 2015/4912 şikâyet numaralı başvurusuyla ilgili Tavsiye Kararı

3.2.3.2.7.1 Kamu Denetçisi Yahya AKMAN

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015/4912 şikâyet numaralı başvurusuyla ilgili verdiği "Tavsiye Kararı" hakkında Kamu Denetçisi Yahya AKMAN tarafından özetle;

- Veraset yoluyla başvurucuya 2006 senesi içerisinde bir gayrimenkul intikal ettiği ve bu intikal sırasında vatandaşın veraset ve intikalden doğan harcını yatırdığı, buna ilişkin

makbuz aldığı, tapu alma aşamasında idarenin harçların ödenmediğine dair herhangi bir iddiasının da söz konusu olmadığı,

- Daha sonra 2015 senesi içerisinde gayrimenkulle ilgili yeni bir işlem yapılması durumu söz konusu olduğunda, idarenin bu harcın tekrar yatırılmasını istediği,
- Sorunun tapu memuru olan kişinin ödemeyi zimmetine geçirmesi ve mükerreren vatandaştan bu harcın ödenmesinin istenmesiyle ilgili olduğu,
- Başvuru sahibinin ödediği harcı faizi ile birlikte tekrar ödemek zorunda kaldığı, bu durumun hem mevzuata hem de hakkaniyete aykırı olduğu,
- Mağduriyetin mahkemeye gitmeden telafi edilmesi gerektiği, tavsiye kararının uygulanmasında kimseye zimmet çıkarılmayacağı,

ifade edilmiştir.

3.2.3.2.7.2 Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanı Yener KARATAŞ

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanı Yener KARATAŞ tarafından cevaben yapılan açıklamada özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumundan gelen bu tür taleplerin Teftiş Kurulunun süzgecinden geçmesi noktasında bir karar aldıkları; konunun Kamu Denetçiliği Kurumundan kuruma intikal ettirildiğinde genel evrak tarafından ana hizmet birimlerinden birine gönderildiği ve onların da bölge müdürlüğüyle yazışmalar noktasında eksik bilgilendirmeler ve yanlış yorumlamalar sonucunda bu noktaya gelindiğinin görüldüğü,
- Buradaki tapu harcının resmî olarak tahsil edildiği noktasında herhangi bir kayıt bulunmadığı,
- Sunulan makbuzların tahsilat makbuzları olduğu, ancak tapu harçlarının vergi dairesine ve ilgili bankalara yatırılması gerektiği, bunun ilgili vergi dairesine veya mal müdürlüğüne veya kamu kurumlarının bankalarına yatırıldığına dair herhangi bir dekont bulunmadığı,
- 2006 yılındaki intikal ve taksim işlemindeki tapu harcının tahsil edilmemesinden kaynaklanan sorunun 2006 yılındaki intikal taksim işlemi olduğu, aynı kişinin birçok işlemler yaptırdığı, o işlemlerde bir sorun olmadığı fakat 2015 yılında bir işlem daha yaptırdığı, o sırada daha önceden harcı alınmadığından dolayı tapu kütüğünün beyanlar hanesine "Şu işlemden dolayı harç eksiği vardır." gibi bir not düşüldüğü, 2006 yılındaki işleminde harç eksiğinden dolayı bunun tahsilatı noktasına gidildiği,
- Başvuru sahibinin harcı yatırmış olabileceği ancak resmi olarak kayıtlara geçmediği ve sorunun büyük olasılıkla da kendi memurlarından kaynaklandığı, tapu harçlarının mal müdürlüklerine, vergi dairelerine veya bankalara yatırılması gerektiği bu olayda elden alınmış olabileceği,
- İşlemden doğan hakkın yevmiye defterine kayıtla doğduğu, oysa olayda; yapılan işlemin yevmiye defterine kayıt edilmediği, resmî senette, yevmiye defterine bakıldığında başka bir işlemin yevmiyesinin çıktığı,
- Karar geldikten sonra da ilgili vatandaşa bilgi verildiği, tapu işlemlerinden doğan zararlardan dolayı hazinenin Medeni Kanun'un 1007'nci maddesine göre kusursuz

sorumluluğu bulunduğu, bu tür olaylarda sorunun kesinlikle yargı kararıyla çözülmesi gerektiğinin düşünüldüğü,

- İdare olarak konunun önemsendiği ve gerekli tedbirlerin alınacağı ve vatandaşın mağduriyetinin giderilmesi noktasında da gereğinin yapılacağı,
- 2007'den sonra bu tür olayların olmasının mümkün olmayacağı, harçların Maliye'ye yatırıldığının görülmeden işlem yapılmadığı, yeni sistemde gerekli tedbirlerin alındığı,

3.2.3.2.7.3 Kamu Denetçiliği Kurumu Temsilcisi Hâkim Dudu KAYA

Kamu Denetçiliği Kurumu Temsilcisi Hâkim Dudu KAYA tarafından özetle;

- Murisinden intikal eden taşınmazların işlemlerini yaptırmak üzere diğer mirasçılarla birlikte tapuya geldiklerinde miras taksim sözleşmesi ve düzenlenen resmî senede göre taksim işlemleri yapıldığı; ancak, bu resmî senedin tapu siciline göre yevmiye defterine kaydedilmesi gerekirken kaydedilmediği, şikâyetçiden masraf alındığı, sahte makbuzlar verildiği; yevmiye defteri ve makbuzlardaki numaraların birbirini tutmadığı, ancak ellerinde tapular bulunduğu,
- İdarenin iddialarının hayatın olağan akışına aykırı olduğu, masraflar alınmamış olsaydı miras taksimine ilişkin hiçbir işlemin yapılmayacağı,

ifade edilmiştir.

Görüş, öneri, soru-cevap kısmında;

3.2.3.2.7.4 Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN

Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından;

- Vatandaşın tebliği bilme zorunluluğunun olmadığı, ayrıca vatandaşa böyle bir sorumluluk yüklemenin de doğru olmadığı;
- Tapuların verildiği, olayda tapuya güvenin esas olduğu, tazminat yönünden ilgili memurlardan tahsil edilmesi gerektiği;
- İdarenin çalışanının mağduriyete sebep olduğu bu sebeple idarenin sorumlu olduğu,
- Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının geciktirilmeden uygulanması gerektiği, tavsiye kararı üzerine ödeme yapıldığında ödeyen için sorumluluk doğmayacağı;
- Vatandaşın mahkemeye yönlendirilmesinin beraberinde vatandaşın mağduriyetine, Kurum açısından mahkeme harcı ve vekâlet ücreti gibi masraflara sebebiyet vereceği, oysaki tavsiye kararına uyulması sonrasında Sayıştay'ın yapacağı denetimlerde kararı uygulayanlar hakkında adli, mali ve idari yönden herhangi bir işlem tesis edilmeyeceğinin düşünüldüğü,

3.2.3.2.7.5 Antalya Milletvekili Atay USLU

Antalya Milletvekili Atay USLU tarafından özetle;

- Harçların Maliye'ye yatacağına dair bir Tebliğ bulunduğu, ancak vatandaşın tebliği bilme zorunluluğu olmadığı,
- Vatandaşın harcını yatırıp belgesini aldığı, orada bulunan tapu müdürünün kullanılan

makbuzların niçin kullanıldığını bildiği ve organize bir suçun olma ihtimalinin yüksek olduğu, bu tür olaylarda tapu il müdürleri yanında gerekli denetimleri yapmayan genel müdürlüğün de sorumlu olması gerektiği,

3.2.3.2.7.6 Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY

Osmaniye Milletvekili Ruhi ERSOY tarafından özetle;

- Komisyonda yürütülen, milletimiz adına karar veren Kamu Denetçiliği Kurumu ile ilgili idarelerin dinlendiği müzakere yönteminin son derece önemli olduğu,

3.2.3.2.7.7 Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK tarafından;

Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK tarafından özetle;

- Tavsiye kararlarına uymayan idarelerle Komisyonun gerçekleştirdiği toplantının Kurum için tarihî bir gün olduğu, bu tür çalışmaların idarelerle işbirliği ve diyaloğun devam ettirilmesi gerektiği,

ifade edilmiştir.

3.3 Karma Komisyonun 11 Mayıs 2017 Tarihli Toplantısı

Bu toplantıda Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu hakkında Karma Alt Komisyonca hazırlanan Raporu görüşmek üzere toplanmıştır.

3.3.1 289 Sıra Sayılı Komisyon Raporunun Doğrudan Gündeme Alınması

"*Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (5/5, 5/4, 5/3),* 13.04.2016 tarihli ve 57747603/130.05/30318 sayılı yazı ekinde TBMM Başkanlığına sunulması üzerine 289 sıra sayısı ile bastırılarak 24.05.2016 tarihinde dağıtılmış ve halen TBMM Genel Kurulu'nun 79'uncu sırasında görüşülmeyi beklemekteydi.

Karma Komisyonun 10.5.2017 tarihli ve 57747603/130.05/97781 sayılı yazısıyla; 289 Sıra Sayılı Komisyon Raporunun Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yılı Yıllık Raporu ile birlikte değerlendirilebilmesi için TBMM İçtüzüğünün 88'inci maddesi kapsamında Komisyona geri verilmesi istenmiş ve TBMM Başkanlığı tarafından aynı gün TBMM Genel Kurulu'unun bilgisine sunularak Karma Komisyona gönderilmiştir.

Toplantıda gündeme geçilmeden önce, TBMM İçtüzüğünün 88 inci maddesi kapsamında Komisyona geri istenen 289 Sıra Sayılı "*Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları*"nın doğrudan gündeme alınması oylanarak kabul edilmiş ve raporlar üzerinde görüşme yapılmıştır.

3.3.2 Açılış Konuşmaları

3.3.2.1 Karma Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma SATIR

Karma Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mihrimah Belma SATIR tarafından özetle;

- Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından verilen tavsiye kararlarına ilgili idarelerce uyulması oranının %20'lerden % 42'lere çıkmasının önemli bir gelişme olduğu,
- Tavsiye kararlarına uyulması noktasında bazı kamu kurumlarının ve bürokratların adli ve idari soruşturmaya tabi olunacağı endişesiyle risk almaktan çekindikleri,
- Kamu kurumlarının tavsiye kararlarına uymamasının vatandaşı mağdur edeceği ve vatandaşların yargı yoluna başvurmasına sebep olacağı, bu durumun ise mahkemelerin iş yükünü daha da artıracağı,
- Komisyon olarak Kurumun aldığı tavsiye kararlarına idarelerin uyması noktasında takipçi olunacağı

ifade edilmiştir.

3.3.3 Karma Alt Komisyon Raporunun Sunumu

3.3.3.1 Karma Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN

Karma Alt Komisyon Başkanı Manisa Milletvekili İsmail BİLEN tarafından özetle;

- Kurumun verdiği tavsiye kararlarına uyma noktasında kurumsal taassupların önemli bir engel oluşturduğu ayrıca kamu kurumlarının bürokratlarının, Sayıştay denetimi sonucu kararı uygulayan idarecilerin mali, idari ve adli soruşturma geçirebileceği yönünde endişelerinin bulunduğunun tespit edildiği,
- İdarelerin Kurumun tavsiye kararlarına uymasındaki oranlarda diğer senelere göre ciddi bir artış sağlandığının görüldüğü ve bu durumun takdirle karşılandığı,
- Alt komisyon toplantılarında, kurum tavsiye kararlarına uymayan idarelerin dinlenmesine yönelik toplantıların verimli geçtiği, özellikle Kurumun bilgi ve belge temininde sorun yaşadığı, Yüksek Öğretim Kurulunun bilgi ve belge sağlama noktasında daha fazla işbirliği yapacağını beyan ettiği,
- Tavsiye kararlarına uymayan idarelerin tutumları sonrası vatandaşların dava açma yoluna gitmesinin vatandaş için külfet olduğu gibi kamu idareleri için de gereksiz mahkeme masraflarına yol açacağı ve mahkemelerin iş yükünü artıracağı,
- Komisyon çalışmalarında, kamu idareleri temsilcilerince, vatandaş mağduriyetinin giderilmesi ve tavsiye kararlarına uyulması noktasında daha fazla işbirliği yapılması anlayışının benimsendiğinin görüldüğü ve bürokratların kararlara riayet noktasında gereken titizliği göstereceklerini beyan ettikleri,

ifade edilmiş ve Karma Alt Komisyon Raporunun Karma Komisyonca benimsenmesi kabul edilmiştir.

3.3.4 Cevaplar

3.3.4.1 Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK

Kamu Denetçiliği Kurumunu temsilen söz alan Kamu Denetçisi Hüseyin YÜRÜK tarafından;

- Tavsiye kararlarına uyma yönündeki % 42'lik oranın Meclis ve Komisyonun desteği ile hızla arttığı ve daha da artacağı,
- Alt komisyon çalışmalarında izlenen kurum tavsiye kararlarına uymayan idarelerin dinlenmesi usulünün, Kurum tavsiye kararlarına uyma oranın artmasının sağlaması açısından çok önemli bir fonksiyon ifa ettiği,
- 2016 yılında 5.000 başvuru yapılmış iken 2017 yılının ilk beş ayında 6.000 başvuru alınmasının Kurumun farkındalığının ve kamuoyundaki bilinirliliğindeki artışın bir sonucu olduğu,
- Kurumun ilgili idarelerle görüşerek sorunu çözdüğü "dostane çözüm" olarak adlandırılan yöntemi uyguladığı ve bu usulün yönergede düzenlendiği,
- İlgili idarelere vatandaşın şikayetinin aktarılması ile idarelerin şikayete konu hususu çözüme ulaştırdıkları "dostane çözüm" yoluyla son beş ayda 400 başvurunun çözüme kavuşturulduğu,

ifade edilmiştir.

3.3.5 Komisyon Raporlarının Birleştirilerek Görüşülmesi

Kamu Denetçiliği Kurumu 2016 Yılı Yıllık Raporu hakkındaki görüşmelerin tamamlanmasının ardından, Kamu Denetçiliği Kurumu 2015, 2014 ve 2013 Yıllık Raporları Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları'nın aynen benimsenmesi ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 22'nci maddesi hükmü gereğince ivedilikle görüşülmesini teminen usul ekonomisi ve raporların birbiri ile ilgisi gözetilerek, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2016 Yılı Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu ile birleştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

4 KARMA KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Karma Komisyon tarafından yapılan çalışmalar sonucunda; tespit edilen hususlar ile bu çerçevede hasıl olan görüş ve kanaatler aşağıdaki şekildedir:

- Bireyin hak ve özgürlüklerini, ulusal ve uluslararası mevzuat ışığında, hukuka ve hakkaniyete uygunluk boyutuyla savunma görevini üstlenen Kuruma, kurulduğu günden bugüne kadar (4 yıl içerisinde) toplam 24 bin 851 adet başvuru yapılmış ve bu başvuruların incelenip yaklaşık %75'i sonuçlandırılmıştır.
- Kuruma yıllar itibarıyla; 2013 yılında 7638 adet, 2014 yılında 5639 adet, 2015 yılında 6055 ve 2016 yılında 5519 adet şikâyet başvurusu yapılmıştır.
- Kamu Denetçiliği Kurumu bugüne kadar yaptığı faaliyetleriyle; idarenin insan hak ve özgürlüklerine saygılı bir şekilde görev yapmasına, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine, kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine, birey ve idare arasındaki sorunların önüne geçilmesine ve toplumda hak arama kültürünün benimsemesine ve güçlenmesine önemli katkılarda bulunmuştur.
- Kurum, kamu yönetimi sisteminde idarenin mevcut denetim yollarını tamamlayıcı ve destekleyici bir mekanizma olarak görev ifa etmektedir.
- Başbakanlığın BİMER müracaatlarıyla ya da Dilekçe Komisyonunun benzer müracaatlarıyla kıyaslandığında Kuruma yapılan müracaatların az olduğu dikkate alınarak, tanınırlık konusundaki eksikliğin giderilmesi amacıyla; özellikle medyanın kullanılması, tanıtım toplantıları yapılması, akademik düzeyde kamu çalışanlarına yönelik toplantılar yanında özellikle muhtarlar, sivil toplum kuruluşları ile yapılacak toplantıların artırılması, raporlar ve dergilerin yanında küçük broşürler ve spotlarla halka ulaşılması gerekmektedir.
- İdareler ile vatandaş arasında köprü görevi gören Kurum, başvuruları kısa sürede ve etkin bir şekilde inceleyip çözümleyebilmesi için; kamu kurum ve kuruluşlarının talep edilen bilgi ve belgeleri zamanında, ilgili mevzuat gereği otuz gün içinde ve gerektiği gibi göndermesi mülzemdir.
- Kurumların iş birliğine açık bir yaklaşım içerisinde olması elzem iken bu kapsamda yaşanan sorunların giderilmesi için idarelerin gereken önlemleri almaları gerekmektedir.
- Bürokratik vesayetin sona ermesi için başvurulara cevap verilmemesi veya ek süre istenmemesi durumunda yaptırım uygulanması gerekmektedir.
- Kanunda başdenetçi ve denetçilerin müracaatları ve seçimlerle ilgili düzenleme boşluğu bulunduğu dikkate alınarak, hem başdenetçi hem denetçiler için müracaatın belli kriterlere bağlanması gerekmektedir.

- Kurum raporlarının bu güne kadar Genel Kurulda görüşülmediği ve Resmi Gazetede yayımlanmadığı düşünüldüğünde, Kanunun yeniden gözden geçirilmesi ve tereddüt edilen hususların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.
- Kurum öncelikle idare-birey arasında bir köprü vazifesi görerek uzlaşı yoluyla uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmaya çalışmaktadır, bu uzlaşı zemininin mümkün olmadığı durumlarda ise bireyin şikâyetinde haklı olduğunun tespit edilmesi halinde idareye tavsiyede bulunmaktadır.
- Kurum Raporunda; kurulduğu günden bugüne kadarki 4 yıl içinde 275 adet Tavsiye ve 95 adet Kısmen Tavsiye Kısmen Ret Kararı veren Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının idareler tarafından uygulanma oranına bakıldığında, bu oranın 2013 yılında yaklaşık %20'lerden 2016 yılında yaklaşık %42'lere yükseldiği görülmektedir. Ancak insan hakları ve demokrasi kültürünün yerleştiği ülkelerdeki kararların uygulanma oranı ile karşılaştırıldığında uyum oranının oldukça düşük olduğu gözlenmektedir.
- Kurum tarafından yapılan inceleme ve araştırma aşamasında birçok başvurunun uzlaşma yoluyla yetkililerle görüşülüp çözüme kavuşturulduğu dikkate alındığında, Kurum kararlarına uyma oranının daha yüksek olduğu da dikkate alınmalıdır.
- Kuruma yapılan şikâyet başvurularının Kurumun çabalarıyla, girişim ve görüşmeleri sonucu şikâyet konusu ihtilafın çözüme kavuşturulması sonucunda "karar verilmesine yer olmadığına dair karar" verilmektedir. Bu durumun niteliğini belirleyecek karar çeşidinin hem istatistiklere yansıması hem de Kurumun yapmış olduğu hizmetlerin doğru ifade edilmesi amacıyla "dostane çözüm kararı" şeklinde karara dönüştürülmesi olumlu değerlendirilmektedir.
- İdarelerin tavsiye kararlarını uygulama konusundaki olumsuz yaklaşımının nedenlerinin başında "kamu görevlilerinin risk almaktan çekinmesi" gelmektedir. Özellikle ilgili idare ve kamu görevlisinin hukuki, cezai, mali veya idari anlamda sorumluluğunun doğabileceği endişesi ve bürokratik yapı ile uzlaşma kültürünün etkinleşememesi, kararların uygulanmasını engellemektedir.
- Özellikle mali sonuçları olacak durumlarda, kamu görevlileri Sayıştay denetimi, soruşturma geçirme gibi kaygılarla kararı uygulamakta tereddüt gösterebilmektedir.
- Sayıştay denetçisi, müfettiş ya da hiyerarşik amirin; kararın uygulanması sonrasında yaptığı denetimde, hukuken yoruma açık kimi bazı durumlarda Kurumun görüşüne katılmasa dahi, salt Kurum kararının uygulanması sonucunda işlem tesis edilmesi nedeniyle kararı uygulayanlar hakkında adli, mali ya da disiplin yönünden herhangi bir işlem tesis etmemesi gerekmektedir.
- Kurumun uyulmayan tavsiye kararları hususunda ilgili kamu kuruluşları yetkilileriyle bir araya gelinmesini, önerilen çözümün neden uygulanmadığının ele alınması, karşılıklı fikir

alış verişiyle diğer çözüm yolları üzerinde değerlendirmelerde bulunulması faydalı olacaktır.

- Kurum, milletin sesinin ve mağduriyetlerinin güçlü bir şekilde idareye iletmesinde araçtır. Kurumun kararlarına uymayan idarelerin ifşa edilmesi ve kamudaki aksaklıkların giderilmesi noktasında Karma Komisyon çalışmaları büyük önem arz etmektedir.
- Kurumun tespit ettiği aksaklıkların ve eksikliklerin giderilmesinde tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı konunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyonuna sunulması ve raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesi, kamu adına denetim yapan Kurumun etkinlik gücüne Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetinin gücünün de ilave edilmesi suretiyle tavsiye kararlarının etkinliği daha da artacaktır.
- İdarelerin hukuka aykırı faaliyetleri sonucu meydana gelen zarardan hukuki sorumlulukları bulunmaktadır. Devir işlemiyle bir başka kuruma geçme veya özelleştirme kapsamında olsa dahi idarenin sorumluluğu devam etmektedir. Kurumun tavsiye kararına karşı aksini iddia eden rapor veya haklı gerekçe sunulmadığı sürece tavsiye kararına İdarelerce uyulması gerekmektedir.
- İdareler millete hizmet için var olmuştur. Bu sebeple vatandaş mağduriyetinin giderilmesi için Kurumun tavsiye kararının uygulanması hususunda, idarelerce gerekli hassasiyet gösterilmelidir.
- Kurum kararlarının etkinliği noktasında; Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi şahsiyetiyle beraber tavsiye kararlarına uymayan idareler dinlenmesi ile kararların takibinin yapılması yoluyla doğru bir yönetim uygulanmaktadır.
- İdarelerin Kurum tavsiye kararlarını uygulamayarak vatandaşı mahkemeye yönlendirmesi, hem vatandaşın mağduriyetini hem de yargının yükünü daha da artıracaktır.
- Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarının idarelerce uygulanmasında hukuki bir mesuliyet doğmayacağı düşünülmektedir. Sadece devleti koruma refleksiyle vatandaşın da mağduriyetine neden olunmaması için tavsiye kararı geldikten sonra mağduriyetin giderilmesi noktasında daha süratli ve etkin davranılması gerekmektedir.

Karma Komisyonun yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu Raporun, 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesi çerçevesinde Genel Kurulda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulması, toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile kabul edilmiştir.

Karma Komisyon Başkanı *Mihrimah Belma Satır* İstanbul	Karma Komisyon Başkanvekili *İsmail Bilen* Manisa	Karma Komisyon Sözcüsü *Ramazan Can* Kırıkkale (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Kâtip Üyesi *Canan Candemir Çelik* Gaziantep	Karma Komisyon Üyesi *Osman Mesten* Bursa (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Özcan Ulupınar* Zonguldak
Karma Komisyon Üyesi *Orhan Kırcalı* Samsun	Karma Komisyon Üyesi *Fikri Demirel* Yalova	Karma Komisyon Üyesi *Erkan Aydın* Bursa (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Bülent Öz* Çanakkale	Karma Komisyon Üyesi *Aytun Çıray* İzmir (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Alican Önlü* Tunceli (Toplantıya katılamadı)
	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı	
Karma Komisyon Üyesi *Seyfettin Yılmaz* Adana	Karma Komisyon Üyesi *Mustafa Yeneroğlu* İstanbul	Karma Komisyon Üyesi *Fatma Benli* İstanbul (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Şenal Sarıhan* Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Ayhan Bilgen* Kars (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Leyla Şahin Usta* Konya (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Aydın Ünal* Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Jülide Sarıeroğlu* Ankara	Karma Komisyon Üyesi *Vedat Bilgin* Ankara (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Atay Uslu* Antalya	Karma Komisyon Üyesi *Orhan Atalay* Ardahan (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *İsmail Aydın* Bursa
Karma Komisyon Üyesi *Sait Yüce* Isparta (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Hulusi Şentürk* İstanbul	Karma Komisyon Üyesi *Mehmet Metiner* İstanbul (Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Nurettin Yaşar
Malatya
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Orhan Miroğlu
Mardin
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Ali İhsan Yavuz
Sakarya
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Gamze Akkuş İlgezdi
İstanbul
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Mahmut Tanal
İstanbul

Karma Komisyon Üyesi
Zeynep Altıok
İzmir
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komsiyon Üyesi
Veli Ağbaba
Malatya
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komsiyon Üyesi
Durmuş Fikri Sağlar
Mersin
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Ayşe Acar Başaran
Batman

Karma Komisyon Üyesi
Burcu Çelik Özkan
Muş
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Atila Kaya
İstanbul
(Toplantıya katılamadı)

Karma Komisyon Üyesi
Ruhi Ersoy
Osmaniye

Kamu Denetçiliği Kurumu 2015 Yıllık Raporu (5/5) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI 109
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2015 YILLIK RAPORU 111
1- GENEL BİLGİ 111
2- RAPOR ÖZETİ 112
2.1. Kuruma İlişkin Bilgiler 112
2.2. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç 112
2.3. Kurumsal Faaliyetler 114
2.4. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler 115
2.4.1. Başvuruların Tematik Olarak Değerlendirilmesi 115
2.5. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yılında Ülkemize Katma Değeri 124
2.5.1. Kurumun Türkiye Büyük Millet Meclisi ile İlişkileri 125
2.5.2. Tavsiye Kararları ile 2015 Yılında Önerilen Mevzuat Değişiklikleri 127
2.5.3. Tavsiye Kararları Doğrultusunda 2015 Yılında Gerçekleştirilen Mevzuat Değişiklikleri 130
2.5.4. Kurumua Gelen Şikâyetlerin Uzlaşı ile Çözümü 131
2.5.5. Özel Raporlar Yoluyla Yapılan Katkı 131
2.5.6. Yargı Özel Raporu 132
2.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Yaklaşımı 132
2.6.1. Başvuru İnceleme ve Araştırma Aşamasındaki Yaklaşımlar ve İşbirliği Örnekleri 132
2.6.2. İdarenin Tavsiye Niteliğindeki Kararlara Yaklaşımı 134
2.7. Ekler 137
2.7.1. Karar Özetleri 137
3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR 141
3.1. Karma Komisyonun 4 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 141
3.2. Alt Komisyonun 6 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 143
3.3. Alt Komisyonun 9 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 143
3.4. Alt Komisyonun 22 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 147
3.5. Alt Komisyonun 24 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 150
3.6. Alt Komisyonun 30 Mart 2016 Tarihli Toplantısı 151
3.7. Karma Komisyonun 6 Nisan 2016 Tarihli Toplantısı 151
4- KARMA KOMİSYONUN DEĞERLENDİRME, GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 154
4.1. Komisyon Üyesi Milletvekillerinin Görüş, Öneri ve Değerlendirmeleri 154
4.2. Komisyonun Görüş, Öneri ve Değerlendirmeleri 159

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu değerlendirmek için 04.03.2016 tarihinde toplanmış ve bir Alt Komisyon kurulmasına, kurulan bu Alt Komisyonun 7 üyeden oluşmasına, 06.03.2016 Pazar günü saat 12:00'da toplanarak Başkanını belirlemesine ve çalışmalarına başlamasına karar vermiştir.

Karma Komisyonun kararı doğrultusunda Alt Komisyon, 06.03.2016 tarihinde ilk toplantısını yapmış ve aşağıdaki kararları almıştır:

1. Alt Komisyon Başkanlığına Manisa Milletvekili İsmail BİLEN'in seçilmesi.
2. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Alt Komisyon Raporunun yazılması.
3. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Alt Komisyon toplantılarının basına açık olması.
4. Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması.
5. Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesi.

Alt Komisyonun 09.03.2016 tarihindeki ikinci toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumundan bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler çerçevesinde Kurumun verdiği Tavsiye Kararları ile ilgili olduğu düşünülen idarelerin de dinlenilmesine karar verilmiş ve bir sonraki toplantıya çağrılmaları kararlaştırılmıştır.

Bir önceki toplantıda kararlaştırıldığı gibi Alt Komisyonun 22.03.2016 tarihindeki üçüncü toplantısına Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Yüksek Öğrenim Kredi Yurtlar Kurumu, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, Ziraat Bankası, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri davet edilmiş, Kurumun verdiği tavsiye kararları ile ilgili yaşanan problemler karşılıklı müzakere edilmiştir.

Alt Komisyonun 24.03.2016 tarihli toplantısında, toplantı tarihinden önce Alt Komisyon üyelerine dağıtılan taslak rapor üzerinde Alt Komisyon üyeleri görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu görüşler doğrultusunda taslak raporda değişiklikler yapılmıştır.

Alt Komisyonun 30.03.2016 tarihli son toplantısında, komisyon üyelerinin görüş ve önerileri doğrultusunda şekillenen raporun kabul edilerek Karma Komisyon Başkanlığına sunulmasına toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.

Alt Komisyonun çalışmalarını, 30.03.2016 tarihinde tamamlayıp raporunu Karma Komisyon Başkanlığına sunmasından sonra Karma Komisyon 06.04.2016 tarihinde toplanmıştır. Bu toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyonca hazırlanan Raporun yanısıra 24. Dönemde Genel Kurulda görüşülmek üzere

TBMM Başkanlığına sunulan, ancak Genel Kurulda görüşülemediği için Meclis Başkanlığınca Karma Komisyona geri gönderilen 5/3 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" ve 5/4 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" gündeme alınmıştır. Alt komisyon raporunun benimsenmesinin ardından yapılan görüşmelerde; 5/3 ve 5/4 esas numaralı raporların aynen benimsenmesine ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesindeki amir hüküm gereğince ivedilikle görüşülmesini teminen usul ekonomisi ve Raporların birbiri ile ilgisi gözetilerek, Kamu Denetiçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu ile birleştirilmesi suretiyle TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2015 YILLIK RAPORU

1- GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Bu noktada, idarenin eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanunun 22 nci maddesi hükmü uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun Yıllık Raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek, bir rapor hazırlar, hazırladığı bu raporu TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına gönderir.

Komisyon Raporunun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Yıllık Rapor Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Yıllık Raporu 9 bölüm içermektedir. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Başdenetçisinin Sunuşu
2. Kamu Denetçilerinin Sunuşu ve Değerlendirmeleri
3. Kuruma İlişkin Bilgiler
4. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç
5. Kurumsal Faaliyetler
6. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler
7. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yılında Ülkemize Katma Değeri
8. İdarenin Kurumumuza ve Kararlarımıza Yaklaşımı
9. Ekler

2- RAPOR ÖZETİ

2.1. Kuruma İlişkin Bilgiler

Kurum, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu uyarınca idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

Ancak, Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri, Kurumun görev alanı dışındadır.

Ayrıca, 6328 sayılı Kanun uyarınca, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan ve daha önce sonuçlandırılan şikâyetler incelenmemektedir. Belirli bir konuyu içermeyen şikâyetler de Kurumun inceleme alanı dışındadır.

TBMM Başkanlığına bağlı ve şikâyet esasına göre idareyi denetleyen bağımsız bir niteliğe sahip olan Kamu Denetçiliği Kurumu, Başdenetçilik (Başdenetçilik; Başdenetçi ve Denetçilerden oluşmaktadır.) ve Genel Sekreterlikten oluşmaktadır. Kurum, Kamu Başdenetçisi tarafından yönetilmekte ve temsil edilmektedir. Kamu Başdenetçisinin ve Kamu Denetçilerinin görevleri 6328 sayılı Kanunda ayrı ayrı sayılmaktadır.

Ayrıca, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 4 üncü maddesine göre Kurumun gerekli göreceği yerlerde büro açma yetkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda TBMM Başkanlığının 2014 yılında Kuruma tahsis ettiği Milli Saraylara bağlı Maslak Kasrındaki Mâbeyn-i Hümâyûn binasında İstanbul Ofisi 30/04/2015 tarihi itibariyle faaliyete geçmiştir.

İnsan Kaynakları açısından Kurum, 1 Genel Sekreter, 1 Hukuk Müşaviri, kadrolu 62 Kamu Denetçiliği Uzmanı, 44 Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcısı ve 29 idari personel ile hizmetlerini yürütmektedir. Bunun yanında, çeşitli kurumlardan geçici görevlendirme yoluyla istihdam edilen 31 geçici personelden Kurum çalışmalarında destek alınabilmektedir.

2.2. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunabilmektedirler. Bu çerçevede, tüm bireyler yanında; şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar vb. tüzel kişiler başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini iletebilmektedirler.

Şikâyet başvurusu, Kuruma veya açılan bürolara; elden, posta, e-posta, faks veya elektronik başvuru sistemi yoluyla ulaştırılabilmektedir. Ancak, faks veya elektronik posta yoluyla yapılan başvurulara ait dilekçe asıllarının 15 gün içerisinde Kuruma gönderilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, şikâyet başvurusu geçersiz sayılmaktadır.

Bu kapsamda; Kuruma 2013 yılı içerisinde 7638, 2014 yılında 5639 ve 01/01/2015-30/12/2015 tarihleri arasında 6055 olmak üzere toplam 19332 adet şikâyet başvurusu yapılmıştır. 2014 yılı başvuru sayısı olan 5639 ile 2015 yılı başvuru sayısı karşılaştırıldığında %7,38'lik bir artış gözlenmektedir.

2015 yılında yapılan 6055 başvurunun büyük bir bölümü önceki yıllarda da olduğu gibi yine %58,05'i "e-başvuru" sistemi ile %29,33'ü posta yolu ile gerçekleştirilmiştir.

Kuruma yapılan başvurulardan 2014 yılında da olduğu gibi ilk sırayı % 26,16 ile "kamu personel rejimine" yönelik şikâyetler alırken, bunu % 21,40 ile "eğitim-öğretim, gençlik ve spor", %6,36 ile "çalışma ve sosyal güvenlik", %6,21 ile "orman, su, çevre ve şehircilik", %5,43 ile "insan hakları" ve %5,40 ile ise "mahalli idarelerce yürütülen hizmetler" alanları takip etmektedir.

2015 yılında yapılan başvurular idare bazında değerlendirildiğinde ise % 11,31'lik kısmının "Devlet Personel Başkanlığına", %8,36'lık kısmının "Mahalli İdarelere", % 6,85'lik kısmının "Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına" %6,79'lik kısmının ise "Milli Eğitim Bakanlığına" yönelik gerçekleştirildiği görülmektedir.

Bölgelere göre başvuruların dağılımına bakıldığında, en fazla başvurunun yaklaşık % 28,46 gibi bir oranla "İç Anadolu Bölgesinden", % 24,38'inin ise "Marmara Bölgesinden" yapıldığı belirlenmiştir. Başvuruların yaklaşık % 0,51'lik kısmı ise yurtdışından yapılmıştır. Başvuruların en fazla yapıldığı il, % 17,31 ile Ankara olup, bunu % 16,94 ile İstanbul ve % 4,79 ile İzmir takip etmektedir.

2015 yılında gelen 6055 ve 2014 yılından devreden 819 adet olmak üzere toplam 6874 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır.

İncelenmeye alınan toplam 6874 adet şikâyet başvurusunun 5897 tanesi (yaklaşık % 86) Kurum tarafından sonuçlandırılmış olup, 977 dosya 2016 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir. Yapılan ön değerlendirme sonucunda, 1025 adet şikâyet başvurusundan kendi içerisinde konu ve sebep bakımından aynı olanlar hakkında Birleştirme Kararı verilerek tek dosya üzerinden incelemeye devam edilmiştir.

2.3. Kurumsal Faaliyetler

Kurum, ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmasına yönelik birçok faaliyet düzenlemiştir. Bu çerçevede;

2015 yılı içerisinde basın kuruluşları ile etkin ve sürekli ilişkilerin tesis edilmesi kapsamında yapılan çalışmalara devam edilmiştir.

2015 yılında sosyal medyada daha önce yerini alan Kurum Facebook, Twitter, Youtube ve Instagram hesaplarında aktif olarak Kurumun tanıtımını ve tanınırlığını artırmaya devam etmektedir.

Sosyal medyada Kurumu 2015 yılı içerisinde toplam 20 bin kişi takip ederken, haftalık erişim rakamları 50 bin kişiye ulaşmaktadır.

Kurum tarafından 2014 yılında yayın hayatına başlayan "Ombudsman Akademik Hakemli Dergisi" ve "Ombudsman Bülteni"nin 2015 yılı içerisinde Temmuz – Aralık ayları olmak üzere iki sayısı yayımlanmıştır.

TBMM Başkanlarına (Sn. İsmet Yılmaz ve Sn. İsmail Kahraman) nezaket ziyaretlerinde bulunulmuştur.

Yasama Derneği (YASADER) tarafından "TBMM'ye ve Kamu Denetçiliği Kurumu'na Bireysel Başvuru Yollarının Tanıtılması ve Desteklenmesi Projesi" adıyla başlatılan ve Hollanda Büyükelçiliğinin MATRA Programı çerçevesinde finanse edilen proje kapsamında üç büyük şehirde (Ankara, İstanbul ve İzmir) ikişer günlük etkinlik yapılması planlanmış ve bu doğrultuda ilk program 23-24 Ekim 2015 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Ülke Ekibi İnsan Hakları Tematik Grubu tarafından gerçekleştirilen Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele: Türkiye'deki Sığınmacı Suriyeli Kadınlar ve Kız Çocukları Atölye Sonuçları faaliyeti 14-15 Aralık 2015 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 12 nci maddesi ve uygulama örneklerini tartışmak üzere Kurumun İstanbul Bürosunda 8 Aralık 2015 tarihinde Ruh Sağlığında İnsan Hakları Girişimi (RUSİHAK) ile ortaklaşa, yurtdışından gelen konunun uzmanları ile bir toplantı gerçekleştirilmiş, İrlanda, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Kosova ve Sırbistan'dan konuklarla Kamu Denetçisi Sayın Serpil ÇAKIN ve ilgili uzmanlar bir araya gelmiştir.

Kurumun daha etkin bir şekilde işleyebilmesi ve uluslararası standartlara uygun bir şekilde hizmet verebilmesi için mevcut durumu değerlendirmek ve ihtiyaçları tespit edebilmek amacıyla, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içerisinde hayata geçirilen Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi 2015 Yılı Mart ayı itibarıyla uygulamaya başlanmıştır.

Kurumun uluslararası alanda ve ülke kamuoyundaki bilinirliğinin artırılması noktasında önemli bir katkı sunan Uluslararası Ombudsmanlık Sempozyumu'nun üçüncüsü bu yıl 16-17 Eylül 2015 tarihleri arasında Afrika, Asya ve Avrupa'nın 25 farklı ülkesinden Ombudsmanlık Kurumlarının temsilcilerinin katılımlarıyla Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Kurumca, uluslararası iyi uygulama örneklerini yerinde incelemek ve bu doğrultuda hizmet kalitesini daha yüksek standartlara taşıyabilmek amacıyla yurtdışı çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmektedir.

"Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" Eşleştirme bileşeni çerçevesinde Fransa ve İspanya Ombudsmanlık Kurumlarında 5 haftalık staj programları düzenlenerek proje paydaşı Kurumların görev alanı ve yetkileri, çalışma prensipleri ve şikâyet inceleme süreçlerinin yerinde gözlemlenmesi imkânı sağlanmıştır.

Kurum 2013 ve 2014 yıllarında olduğu gibi 2015 yılında da birçok yabancı heyeti ağırlamıştır. Görüşmelerde genel itibarıyla Kurumun işleyişi ve insan hakları alanında yaşanan güncel gelişmelere ilişkin bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

Kurumun İngilizce web sayfası periyodik olarak güncellenmektedir. Kurumca verilen önemli tavsiye kararlarının ve Kurumun 2014 Yıllık Raporunun İngilizce tercümesi ve Kurum çalışmalarına ilişkin güncel gelişmeler sitede ziyaretçilerin istifadesine sunulmuştur.

2.4. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

2.4.1. Başvuruların Tematik Olarak Değerlendirilmesi

2.4.1.1. İnsan Hakları

2015 yılı içerisinde Kuruma, temel hak ve özgürlüklerin ihlali iddialarını içeren çok sayıda başvuru iletilmiştir. Söz konusu başvuruların çoğunluğu bireysel nitelikte olmakla beraber, kamuoyunun gündemine de oturan bir dizi olaylara konu iddiaların, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları tarafından iletildiği görülmektedir.

Şikâyetler arasında, toplumsal olaylara müdahaleden kaynaklanan ve toplanma ve ifade özgürlüğünün ihlali niteliğinde başvurular bu rapor döneminde de önceliğini korumaktadır. Yaşam hakkı, seyahat özgürlüğü, düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü hakkı, mahkûm hakları ile bilgi edinme ve dilekçe hakkı alanında ihlal iddialarını içeren çeşitli başvurular öne çıkan diğer başvurular arasında yer almaktadır.

2.4.1.2. Azınlık Hakları

2015 yılı içerisinde Kuruma azınlık haklarına ilişkin olarak yapılan bir başvuruda

şikâyetçi, bir Kilise Vakfı'nın başkanı olduğunu, kiliselerinin yıllık geliri dikkate alındığında ücretli din görevlisi çalıştırmalarının imkânsız hale geldiğini, Anayasanın 10 uncu maddesine göre dini vecibelerini yerine getirebilmelerinin kendileri için de bir hak olduğunu belirterek, kiliselerinde görevli din adamının maaşının Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından karşılanmasını talep etmektedir.

Kurumca yapılan inceleme ve araştırma sonucunda; şikâyetçinin talebinin reddine ilişkin idari işlemin, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşme ve andlaşmalar ile yüksek mahkeme kararları dikkate alındığında üst hukuk normlarına ve hakkaniyete aykırı olduğu, AİHS'nin 9 uncu maddesinde korunan hakları zedelediği değerlendirilmiş olup, tüm bu nedenlerle ve mezkûr talepten hareketle, Lozan Andlaşması kapsamında azınlık kabul edilen vatandaşların sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak mümkün bulunması halinde meri mevzuatın işlerliğinin sağlanması, bunun mümkün olmaması halinde ise mevzuat değişikliğiyle şikâyet konusu talebin yeterli oranda karşılanması yönünde Başbakanlığa tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.3. Bilgi Edinme Hakkı

İnsan hakları alanında Kuruma yapılan başvuruların çoğunluğunu "Bilgi Edinme Hakkı" kapsamında vatandaşların kamu kurumlarına yapmış oldukları başvurulara ya hiç cevap verilmediği ya da eksik cevap verildiği yönündeki şikâyetler oluşturmaktadır. Kanunda belirtilen istisnalar haricindeki bilgi ve belgeleri gerekçe göstermeden vermeyen kamu personelinin öncelikle "Bilgi Edinme Hakkı" kültürünün yerleşmesi açısından bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Buna rağmen Kanuna aykırı bir şekilde vatandaşların başvurularını reddeden veya eksik bilgi veren yetkililer hakkında idari ve cezai yaptırımların etkin olarak uygulanması gerektiği düşünülmektedir.

25'inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi kapsamında hazırlanan eğitim filmlerinin herkesin Türkçe ya da okuma yazma bildiği varsayımı ile hazırlandığı, eğitim filmlerinin Türkçe dışındaki diller ile okuma yazma bilmeyenleri de kapsayacak şekilde hazırlanmasının seçmenin iradesinin sandığa yansıtılmasında büyük fayda sağlayacağı talebiyle Kuruma başvuruda bulunulmuştur. Söz konusu şikâyet başvurusu hakkında Kurum tarafından Türkçe bilmeyen ve okur yazar olmayan tüm seçmenlere (dezavantajlı gruplar dâhil) sağlıklı şekilde seçime iştirakleri ve oy kullanabilmeleri için eğitici ve bilgilendirici çalışmalar yapılması (kamu spotu, filmler, yayınlar vb.) yönünde YSK'ya tavsiyede bulunulmuştur.

Bir başka başvuruda; başvurucuların meslektaşları olan üçüncü şahıslara ait kıdem durumunu gösterir bilgi ve belgelerin taraflarına verilmesi taleplerinin "Özel Hayatın Gizliliği' gerekçesiyle reddedildiği, ret cevabı üzerine Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna (BEDK) yapılan itiraz başvurusunun da reddedildiği anlaşılmıştır. Yapılan değerlendirmede istenilen bilgi ve belgelerin erişime sunulabilecek nitelikte bilgi ve belgelerden olduğu, Kurul kararlarının yeterli gerekçe içermediği ve tutarsız olduğu, neticede şikâyetçilerin bilgi edinme haklarının kısıtlandığı ve ilgili idarelerce şikâyetçilere verilen ret cevaplarının hukuk ve hakkaniyete uygun olmadığı sonuç ve kanaatine varılmış ve ilgili kurumların hatalı davrandıklarının kabulü hususunda BEDK'ya ve ilgili Valiliğe tavsiyede bulunulmuştur.

İnsan hakları alanında Kuruma yapılan başvurular arasında ceza infaz kurumlarında bulunan mahkumların yapmış olduğu başvurular ikinci sırada yer almaktadır. Bu başvuruların büyük çoğunluğunu mahkûmların ailelerinden uzaktaki bir şehirde bulunmalarından dolayı görüş günlerinde ailelerinin uzun yollar katederek ziyaretlerine geldikleri ve sıkıntı yaşadıkları iddiaları oluşturmaktadır. Cezaevlerinin dolulukları gerekçe gösterilerek nakil talepleri yerine getirilememektedir.

2.4.1.4. İnternet Üzerinden Kişilik Haklarının İhlali

Ülkemizde, internet üzerinden yapılan yayınlar vasıtası ile kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin ihlali konusu çok ciddi bir mesele teşkil etmektedir.

Kurumca bu konuda verilen bir Tavsiye Kararında, kişilik haklarının ihlaline yol açan internet ortamında yapılan yayınların kaldırılması hususunda mahkeme tarafından verilen erişimin engellenmesi kararının, ilgili erişim sağlayıcısı veya içerik sağlayıcısı tarafından yerine getirilmediğinden bahisle ilgili mevzuat hükümlerinin tanıdığı idari yaptırım yetkisinin kullanılması hususunda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna,

Ayrıca, internet kaynaklı bilişim teknolojisinin birey, toplum ve devlet açısından sağlıklı bir mecrada ilerleyişinin olumsuz yansımalarının (suç, kumar, uyuşturucu, pornografi vd.) önüne geçilmesine yönelik sektörel ve bütüncül politikalar geliştirilerek somut adım atılmasına ilişkin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.5. Adliyeye Sevk Edilen Kişilerin İaşe ve İbatesi

Gözaltı aşamasındaki kişilerin iaşeleri vb. masrafları mevcut mevzuat hükümleri uyarınca Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinden karşılanmasına rağmen, aynı kişilerin adliyeye sevk aşamasındaki yemek vb. masrafları herhangi bir kamu idaresince karşılanmamaktadır.

2.4.1.6. Kolluk faaliyetleri

Toplanma ve ifadeyi açıklama özgürlüğünün kullanımına dair mevzuat hükümleri ve davranış örneklerinin, uluslararası hukuk kuralları ve uygulamaları ışığında sağduyulu bir şekilde gözden geçirilmesi ve gerekli reform adımlarının atılması acil ihtiyaç göstermektedir. Mevzuat alanında gerçekleştirilen reformların, kanun adamlarının (kolluk memur ve amirleri, sivil idareciler, yargı mensupları, asker kişiler) davranışlarına da yansıtılacak surette zihinsel değişime konu olması gerekmektedir.

Diğer taraftan, İl ve İlçe Jandarma Komutanlıklarının yetki, görev ve sorumlukları kapsamında asayiş, trafik, suçun önlenmesi, suçla etkin mücadele konuları ile personel rejiminden kaynaklanan sorunları içeren şikâyetler de Kuruma iletilmektedir. İçişleri Bakanlığı ile valiliklerin, jandarma il ve ilçe teşkilatlarının özellikle kolluk faaliyetleri üzerinde daha etkin bir denetim yürütmesi gerekliliği değerlendirilmektedir.

Gözaltı aşamasındaki sanıkların, kolluk mensupları tarafından bir dizi temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği iddialarını içeren şikâyet başvuruları Kuruma iletilmektedir. Söz konusu mekânların, kişilerin en fazla incinebilir oldukları hassas mekânlar olduğundan hareketle, kolluk birimlerinin yakalama ve gözaltı tedbirinin uygulanması çerçevesinde daha dikkatli olması gerektiği ve bu uygulamanın İçişleri Bakanlığı sivil idarecileri ve müfettişlerince sıkı kontrol edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

2.4.1.7. Cezasızlık kültürü

Ülkemizde insan haklarına yönelik ihlal iddialarının etkin bir şekilde incelenmediği ve ihlalde bulunan kamu görevlileri hakkında etkin bir ceza verilmediği hususu uluslararası mekanizmalar ve bu alanda muteber insan hakları örgütlerince, uzun zamandan beri çok ciddi olarak dile getirilmektedir. Konuyla ilgili, özellikle kolluk mensuplarının adli ve idari soruşturmaların uzun zaman alması ve ihlalde bulunan kamu görevlilerinin etkili bir şekilde cezalandırılmalarının önünde engel teşkil eden sebeplerin ve buna karşılık atılması gereken tedbirlerin tespit edilmesi amacıyla müstakil bir inceleme yapılması ve ciddi bir stratejinin benimsenmesi önem arz etmektedir.

2.4.1.8. Çocuk Hakları

Çocuk haklarına ilişkin başvuruların büyük bölümü çocuk internet sitesi aracılığıyla yapılmış olmakla birlikte, çocukların kanuni temsilcileri vasıtasıyla da başvuruların yapıldığı tespit edilmiştir. Başvuruların özellikle çocukların eğitim ve öğretime devam ettikleri dönemde artış gösterdiği, konu bazlı bakıldığında ise gelen başvuruların çoğunlukla eğitim sistemine yönelik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin tutum ve davranışı ilk sırada olup, takip eden başvuruların okul imkân ve olanaklarının yetersizliğine yönelik olduğu saptanmıştır. Tatil dönemlerinde gelen başvuruların ise sağlık kuruluşlarında yaşanılan sorunlar ve çocuk bakım kuruluşlarındaki işleyişle ilgili olduğu görülmüştür.

Şimdiye kadar yapılan başvuruların ağırlıklı olarak 12 ve üstü yaş grubu çocuklardan geldiği ve cinsiyet bakımından başvuru formundaki bilgileri tam olarak ileten çocuklardan başlangıçta erkek çocuk sayısı fazla iken zamanla aradaki farkın azaldığı tespit edilmiştir.

Alınan şikâyetler ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığının görev alanında yer alan eğitim-öğretim konusuna girmekte olup, belediye, sağlık, sosyal hizmetler ve engelli çocuklarla ilgili başvurular da alınmaktadır. Çocukların sosyal yaşam alanlarına yönelik taleplerini ise ağırlıklı olarak alt yapı, ulaşım sorunları, oyun alanı ve sosyal-sportif mekânların artırılması isteği oluşturmaktadır.

Bu kapsamda okul idareleriyle çocukların odağa alınmaları ve hak temelli yaklaşım kazanmaları için görüşmeler yapılmaktadır. İdarelerin Kurumca şifahen yapılan önerileri genel olarak dikkate aldığı ve işleyiş içerisinde konuya yönelik düzenlemelere gittiği anlaşılmaktadır.

Çocuk başvurularında dikkat çeken bir diğer husus öğrenci ve öğretmen iletişiminde yaşanan sorunlardır. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığınca öğretmenin çocukla etkili iletişim kurması konusunda verilen eğitimlerin artarak sürdürülmesine ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır.

Okulların fiziksel ortamının hassas gruplardaki çocukların kullanımına uygun olması veya uygun hale getirilmesi, oyun oynayabileceği alanların, spor salonlarının artırılması, okullarda sıraların, merdivenlerin, lavaboların güvenliğinin sağlanması ve karar alma süreçlerine çocuk ve ailenin dâhil edilmesi, çocuğun kendi görüşlerini ifade etme hakkına saygı duyulması, çocuklarla ilgili yapılacak işlemlerin gerekçesinde, çocuğun üstün yararına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Genel eğitim sistemi içerisinde özel sorunlar yaşayan çocuğun beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verecek rehberlik servislerinin daha aktif ve etkili çalışması gerekmektedir.

2.4.1.9. Engelli Çocuklara Yönelik Başvurular

Otizmli kaynaştırma öğrencilerinin okul öncesi destek eğitiminin devlet tarafından karşılanan aylık saat miktarının artırılması, fiziksel engelli çocukların eğitim, spor ve ulaşım açısından yaşadığı zorluklar ve rehberlik araştırma merkezlerinin çocuğun durumuna ilişkin hazırladığı bireysel eğitim programlarının çocuğun durumuna uygun bir şekilde düzenlenmediği hususlarında Kuruma farklı başvurular yapılmıştır.

2.4.1.10. Eğitim Alanına Yönelik Çocuk Başvuruları

Çocuklar ve çocuklar adına ebeveynleri tarafından eğitim alanıyla ilgili yapılan başvuruların başında kadrolu öğretmen ve branş öğretmeni talepleri ile öğretmenlerin kendileri ile etkili iletişime geçme talepleri yer almaktadır. Bunun yanında çocuklar tarafından, Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavı uygulamalarından ve ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında parasız yatılılık, burs ve sosyal yardım uygulamalarından şikayet ile okullarının fiziki koşullarının iyileştirilmesi, özellikle okullarında temizliğin sağlanması ve çevre düzenlemelerinin yapılarak sosyal ve sportif mekânların oluşturulması, servis araçlarının sağlanmasına yönelik taleplerde bulunulmaktadır.

2.4.1.11. Kadın Hakları

İşe Alımlarda Kadın Erkek Eşitliğinin Sağlanması

Kamu kurumlarının işe alım taleplerinde kimi zaman işe alım kriteri olarak cinsiyet şartına yer verildiği görülmektedir. Ancak işin özelliği ve dünya ölçütündeki pratikler dikkate alındığında bu uygulamanın haksız ve gereksiz olduğu durumlarla karşılaşılabilmektedir.

Bu kapsamda Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMİ) tarafından yapılan Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) memuru alımlarında yer alan "erkek olma" şartının kaldırılması talepli şikâyet başvurusuna ilişkin Kurum tarafından yapılan inceleme neticesinde anılan uygulamanın hukuka, hakkaniyete ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu gerekçesiyle söz konusu şartın kaldırılması yönünde Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.12. Engelli Hakları

Engelli haklarına ilişkin şikâyet başvurularının daha çok sosyal hizmet ve yardımlara yönelik olduğu görülmektedir. Engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar konusunda; engellilere sunulan kamu hizmetlerinde, uluslararası normlara uygun şekilde, pozitif ayrımcılık uygulanmasına yönelik talepler, kamu hizmetlerinde engelliler için verilen evde bakım hizmeti, engellilere araç alımında sağlanan avantajlar, engelli sağlık kurulu raporları ile engel oranları cetveline ilişkin şikâyetler Kuruma iletilmiştir.

2.4.1.13. Kamu Personel Rejimi

Personel Nakil, Atama, Yer Değiştirme ve Kadro Durumu

Kuruma bu konuyla ilgili çok sayıda başvuru yapılmaktadır. Söz konusu konulara ilişkin pek çok farklı idari işlem ve eylemin tesis edildiği, bu işlem ve eylemler nedeniyle kamu personelinin farklı veya hatalı uygulamalara maruz kaldığı görülmektedir. Bu bakımdan, kamu personel rejimine ilişkin uygulama birlikteliğini sağlayacak ve hatalı uygulamaların önüne geçecek kapsamlı bir mevzuat değişikliğinin yapılması önem arz etmektedir.

Mali ve Sosyal Haklar ile İzinler

Devlet memuriyetine girenlerin, aylık ve diğer mali haklarının yanı sıra bazı sosyal hak ve izinleri de bulunmaktadır. Bu bağlamda alınan başvurular arasında, özelleştirme uygulamaları sonucunda kamu kurumlarına atanan geçici personele sürekli görev yolluğu ödenmesi ve lojman tahsislerinde yaşanan sorunlar yer almaktadır.

Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği

Konuyla ilgili Kuruma yapılan başvurular bulunmakta olup yapılan incelemeler neticesinde uygulamanın hukuka ya da hakkaniyete uygun olmadığı yönünde bir kanaat oluşmadığından reddedilmiştir.

Kamu Personelinin Tutum ve Davranışları ile Mobbing ve Kötü Muamele

Bir başvuruda şikâyetçi, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında uzman olarak görev yapmakta iken tehdit, aşağılama, mobbing ve benzeri davranışlara planlı ve sürekli olarak maruz bırakıldığını ve neticede doktora eğitimine devam edebilmek için görevinden istifa etmek zorunda kaldığını belirterek, benzer mağduriyetlerin yaşanmaması için gerekli soruşturma ve işlemlerin yapılması talebinde bulunmuştur. Yapılan inceleme neticesinde başvurucu haklı bulunmuş ve şikâyetçiye mobbing uygulandığı sonuç ve kanaatine varılmış, şikâyetçi hakkında yapılan işlemlerin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığının tespitiyle bu işlemleri yapanların hatalı davrandıklarını hiyerarşik ve sıralı amirlerince kabul etmeleri yönünde ilgili idareye tavsiyede bulunulmuştur.

Konuyla ilgili olarak ise kamu personeline insan hakları, etik ilkeler ve iyi yönetim ilkeleri gibi temel konularda eğitim verilmesinde veya idarelerin yönlendirilmesi suretiyle hizmet içi eğitimlerinde ağırlıkla bu konuların ele alınmasının sağlanmasında ve mobbingin önlenmesi amacıyla bu hususta özel bir mevzuat oluşturulması yönünde çalışmaların yapılmasında fayda mütalaa edilmektedir.

Disiplin Cezaları ve Affı

Kurum tarafından disiplin cezaları hakkında verilen kararlar incelendiğinde; disiplin cezasının iptali yönündeki talepler kesinleşen disiplin cezalarının ancak bir yargı kararı veya yasama tasarrufu ile ortadan kalkabileceği gerekçesiyle reddedilmekte, ancak bu husus disiplin cezasının gerek sıkı şekil şartlarına uygun verilip verilmediği gerekse de hakkaniyet boyutuyla incelenmesine engel teşkil etmemektedir. Kuruma yapılan başvurular ağırlıklı olarak disiplin cezasının öngörülen şekil şartlarına uygun verilmediği noktasında toplanmaktadır.

2.4.1.14. Çalışma ve Sosyal Güvenlik

Sanatçı Borçlanması Kapsamında Ödenen Primler

Kuruma, sanatçıların borçlandıkları sürelerin karşılığı prim tutarlarının Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK) %20 oranı yerine %32 oranının üzerinden hesaplanması hususunda şikayet başvurusu yapılmış olup Kurum tarafından yapılan incelemede uygulamanın hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu kanaatine ulaşılmış ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur. Verilen Tavsiye Kararı SGK Başkanlığınca uygulamaya konarak gerekli işlemlerin tesis edilmesine yönelik talimatların ilgili birimlere verildiği Kuruma yazı ile bildirilmiştir. Öte yandan benzer şikâyetlerin çözümü adına 2015/19 sayılı Genelge ile mevzuat değişikliğine gidilmiştir.

Sosyal Güvenlik Destek Prim (SGDP) Kesintilerinin Kaldırılması

Kuruma sıklıkla başvuru konusu yapılan hususlardan birinin de "SGK tarafından, gayri faal şirketlerin ortakları ve gayri faal işyeri sahiplerinin emekli maaşlarından yapılan sosyal güvenlik destek primi (SGDP) kesintilerinin kaldırılması" olduğu görülmektedir. SGDP; belirli yaş, sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirip emeklilik ve yaşlılık aylığı bağlanan sigortalıların; yaşlılık aylığı kesilmeden hizmet akdine tabi çalışmaları halinde işverenlerinden, kendi nam ve hesabına tabi çalışmaları halinde ise kendilerinden alınan primdir.

Konuyla ilgili yapılan bir başvuru üzerine SGDP kesintilerinin başvurucuya iade edilmesi yönünde SGK'ya tavsiyede bulunulmuştur. Karara SGK tarafından uyulmuş ve böylece idarenin yerleşmiş uygulamasında değişikliğe gitmesine ve şikâyetçilerin sorunlarının çözüme kavuşturulmasına imkân sağlanmıştır.

Ancak resen terkinden önce şirketin gayri faal olduğu döneme ilişkin yapılan kesintilerin de araştırılması gerektiği, aksi takdirde hakkaniyete aykırı bir durum oluşabileceği yönünde Kurumca verilen bir Tavsiye Kararına ise SGK tarafından olumlu dönüş yapılmaması/uyulmaması sebebiyle, başvuruculara bu talepleri doğrultusunda Kurumca verilmiş olan çatı Tavsiye Kararı yeni başvuruya eklenerek, başvurucunun somut durumunun yeniden değerlendirilmesi için ilgili idareye gönderilmektedir.

Dikey Geçiş Sınavı İle Hacettepe Üniversitesine Kaydolunmasının Ardından İdarece Yetim Aylığının Kesilmesi

Sosyal güvenlik mevzuatında bir yükseköğrenimin bitirilmesinden sonra ikinci bir yükseköğrenimde geçen sürelerde yetim aylığı ödenmeyeceği hüküm altına alınmıştır. Kuruma yapılan bir başvuruda şikâyetçi, iki yıllık yüksekokulu bitirmesinin ardından dikey geçiş sınavı sonucu Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesini kazandığını ve hazırlık sınıfından başlatıldığını, bunun sonucunda SGK'nın, "dikey geçiş ile üçüncü sınıfa kayıt yaptırmayarak hazırlık sınıfına (intibak sınıfına) kayıt yaptırdığı için yetim aylığını kestiğini" belirterek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

Yapılan inceleme neticesinde, şikâyetçinin "ikinci bir yükseköğrenim" yapmadığı, "bir üst düzeyde öğrenim" yaptığı ve bu yükseköğrenimine de ilgili üniversitenin belirlediği kurallar çerçevesinde devam ettiği anlaşıldığından; uygulamanın hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı tespit edilmiştir. Alınan Tavsiye Kararı doğrultusunda şikâyetçinin aylık kesme işleminin geri alındığı Kuruma bildirilmiştir.

2.4.1.15. Adalet İşleri

Bu alana ilişkin gelen şikâyetler değerlendirildiğinde; ilk derece mahkemelerindeki yargılamalar sonucunda verilen mahkûmiyet kararları, vatandaşların tarafı oldukları davaları kazanmalarına rağmen kendileri aleyhine de vekalet ücreti ödenmesine karar verilmesi ve bu uygulamanın kaldırılması, UYAP ortamında tutulan sabıka kayıtlarının silinmesi, Cumhuriyet Savcılıklarına yapılan şikâyetler hakkında herhangi bir işlem yapılmaması ve boşanmış eşlerden özellikle de babaların, velayetleri annelerinde bulunan çocukları ile görüşmek istediklerinde sıkıntı yaşamaları, icra yolu ile çocuklarını görebilmeleri nedeniyle her seferinde büyük bir maddi külfetin altına girilmesi ve bu uygulamaya bir son verilerek yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi yönündeki başvurulardan oluştuğu görülmektedir.

2.4.1.16. Nüfus, Vatandaşlık, Mülteci ve Sığınmacı Hakları

Kuruma nüfus ve vatandaşlık işlemleri kapsamında özellikle kişilerin nüfus bilgilerinde yapılan hatalar sebebiyle yaşanılan mağduriyetlerin ilgili nüfus müdürlükleri tarafından çözüme kavuşturulmaması ile pasaport hizmetleri ve vatandaşlığa kabul veya çıkarmaya ilişkin başvurular gelmektedir.

Mülteci ve sığınmacı haklarına ilişkin olarak Kuruma 2015 yılı içerisinde sınırlı sayıda şikâyet başvurusu yapılmıştır.

2.4.1.17. Sağlık İşleri

Kuruma sağlık alanında yapılan başvurulara bakıldığında; aile hekimliklerine yönelik başvurular başta olmak üzere, tedavi giderleri ve tutukluların sağlık hizmetlerine erişimine yönelik başvuruların ulaştığı görülmektedir.

2.4.1.18. Eğitim-Öğretim, Gençlik ve Spor

Konuyla ilgili şikâyet başvurularına bakıldığında; kredi, burs, katkı payı ve öğrenim ücretlerine ilişkin başvurular, YÖK işlemleri, üniversitelerin uygulamaları ve merkezi olarak yapılan sınav uygulamaları başta olmak üzere yükseköğretim hizmetleri ve ilköğretim ile ortaöğretim hizmetlerine ilişkin şikâyet başvurularının alındığı görülmektedir. İşe alım sınavlarında ise özellikle "sınavların değerlendirme usulleri" şikâyet konusu olmakta, bu konularda ilgili mevzuat ve bilirkişi görüşleri birlikte değerlendirilerek karar verilmektedir.

Kredi, Burs, Katkı Payı ve Öğrenim Ücretlerine İlişkin Başvurular

Yapılan başvurulardan birinde başvurucu, öğrenim kredisinin ödeme süresinin ve geri ödeme başlangıç tarihinin ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı olarak hesaplandığını iddia ederek söz konusu tarihlerin düzeltilmesini talep etmiştir. Yapılan incelemede şikâyetçi haklı bulunmuş ve belirlenen takvim esas alınarak sürelerin yeniden düzenlenmesi hususunda yeni bir işlem tesisi için Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

Yüksek Lisans programına kayıt yaptıran ve 1 yıl bilimsel hazırlık sınıfında okuyan bir başvurucunun, harç yatırmaması gerekirken yatırmak zorunda kaldığı ve harç tutarının iadesini talep ettiği başvurusu haklı bulunarak, harç ücretinin iadesi yönünde Gazi Üniversitesi Rektörlüğüne tavsiyede bulunulmuştur. Aynı talepli bir başka başvuruda ise işlemin mevzuata uygun olması dolayısıyla talep reddedilmiştir.

Diğer bir başvuruda ise şikâyetçi, uzaktan öğretim lisans tamamlama programını kazandığını ve uzaktan eğitim gören öğrencilere kredi verilmeyeceğine ilişkin bir düzenlemenin bulunmamasına karşılık almış olduğu öğrenim kredisinin kesildiğini belirtmektedir. Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda başvurucu haklı bulunarak öğrenim kredisinin yeniden tahsis edilmesi ve bu süreçte ödenmemiş olan öğrenim kredisinin şikâyetçiye ödenerek mağduriyetinin giderilmesi ve makul sürede yeni bir işlem tesis etmesi yönünde Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

ÖSYM Tarafından Yapılan Sınavlarla İlgili Uygulamalar

ÖSYM tarafından sınavlara ilişkin sınav güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılan düzenlemelere bağlı olarak şikâyetlerde de artış olduğu, sınav güvenliği sağlanırken kimi

zaman mağduriyetlerin de ortaya çıkabildiği görülmüştür. Bunun yanında salon görevlilerinin tutum ve davranışlarına yönelik olarak da Kuruma başvurularda bulunulmuştur.

Yükseköğretim Kurumları Tarafından Yapılan Uygulamalara İlişkin Başvurular

Kuruma YÖK ve farklı üniversitelere ilişkin olarak da başvurular ulaşmaktadır. Bu başvuruların hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri ile diğer personel tarafından yapıldığı, şikâyet konusu olarak YÖK tarafından alınmış olan kararların yanı sıra hem derslere ilişkin hem de üniversite yönetimi ile personele ilişkin şikâyetlerin yapıldığı görülmüştür.

İş Sınavlarına İlişkin Başvurular

Kuruma Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve farklı kurumlar tarafından yapılan sınavlar ve sınav süreçlerinin objektif olmadığı ve mağduriyet yarattığına dair başvurularda bulunulmuştur. Bununla birlikte bu başvurular arasında tavsiye kararı verilen bir başvuru olmamıştır.

Kamu Personelinin Kurum İçi Eğitim Konularına İlişkin Başvurular

Konuyla ilgili TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığında görevli muhasebe şeflerinin başvuruları üzerine mevzuat değişikliğine gidilerek genel bütçeli idarelerde muhasebe yetkilisi yardımcısı eşiti görevler arasına TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığında şef unvanında çalışanların eklenmesi ve ilgili mevzuatta değişiklik yapılması için tasarı hazırlanması ile Başbakanlığa sunulması hususunda Maliye Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.4.1.19. Mahalli İdarelerce Yürütülen Hizmetler

Emlak Vergisi İadesi

Kuruma bu konuda yapılan bir başvuruda şikâyetçi, 2002 yılından itibaren maliki olduğu mesken ile ilgili olarak, kendisine tahakkuk eden emlak vergilerini düzenli olarak ödediğini, herhangi bir geliri olmadığını ve bir meskene sahip olması nedeniyle indirimli emlak vergisi uygulanmasından yararlanmak için başvuru yaptığını, başvurunun idare tarafından 2014 takvim yılı ve müteakip yıllar için kabul edildiğini, bu bağlamda Emlak Vergisi Kanununun ilgili hükümleri, Maliye Bakanlığının konuya ilişkin yayımladığı tebliğler ve emsal görüşler doğrultusunda, 2013 yılı ve daha önceki yıllarda tahsil edilen emlak vergisi bedellerinin tarafına iade edilmesi gerektiğini talep etmiştir.

İlgili mevzuat hükümlerinde gereği zamanaşımı süresi dolduktan sonra vergi hatalarının düzeltilemeyeceğini kesin bir ifadeyle belirtilmiştir. Bu bağlamda şikâyetçinin iade talebini 2014 yılında yaptığı göz önünde bulundurulursa geriye dönük olarak 2013, 2012, 2011, 2010 ve 2009 yıllarında ödemiş olduğu emlak vergilerinin iade edilmesinin mümkün olduğu görülmektedir. Daha önceki vergilerin iade edilmesi yasal çerçevede imkân dâhilinde değildir. Bu kapsamda Kurum tarafından düzenlenen Kısmî Tavsiye Kısmî Ret Kararını ilgili idare olan Yenimahalle Belediye Başkanlığı yerinde bularak, yukarıda açıklanan dönemlere ilişkin tahakkuk ve tahsil edilen vergi miktarını mükellefe iade etmiştir. Kurum kararının basına yansımasının ardından aynı konuda veya benzer konularda şikâyetler, Kurum kayıtlarına girmiş bulunmaktadır.

2.4.1.20. Mülkiyet Hakkı

Kamulaştırmasız El Atma

Kamulaştırmasız el atma ile ilgili Kuruma yapılan bir başvuruda şikâyetçi, Ankara İli

Dikmen Vadisi projesi kapsamında 2006 yılında 630,00 m² yüzölçümlü arsalarını Ankara Büyükşehir Belediyesine kat karşılığı verdiğini, ancak aradan uzun zaman geçmesine rağmen projenin başlatılmaması üzerine, 2013 yılında arazinin bedelini almak için mahkemeye başvurduğunu, mahkemenin anılan Belediye aleyhine karar verdiğini, fakat kamu mallarına haciz getirilemediğinden bu kararın uygulanamadığını, diğer taraftan belediyenin mahkemece belirlenen tutarı ödemeye başladığını, fakat ödenen taksit ile borcun bitmesinin mümkün olmadığını, belli bir ödeme takviminin de bulunmadığını belirterek, mahkeme kararı ile belirlenen alacağının tamamının ödenmesi, bunun mümkün olmaması halinde ise ödeme tarih ve miktarlarının belirlenmesi hususunu şikâyete konu etmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda şikâyetçinin, kesinleşen mahkeme ilamına göre arta kalan alacağının tamamının peşin olarak ödenmesi, bu mümkün olmadığında, kabul edilebilir, gerçekçi ve makul bir sürede ödeme takvimi yapılarak ödeme yapılması ve mağduriyetinin giderilmesi için yeni bir işlem tesis edilmesi hususunda, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına Tavsiye Kararı verilmiş olup karara ilgili idarece uyulmuştur.

2.4.1.21. Enerji İş ve İşlemleri

Kayıp Kaçak Bedeli

Bireyler; kayıp-kaçak bedeli adı altında alınan bedelin bir hizmet bedeli karşılığı olmadan alındığı, bu uygulama ile kötü niyetli diğer kullanıcıların kaçak tüketiminin ve tedarikçi elektrik dağıtım firmasının ağır ihmal ve kusurları ile alt yapısının eksikliklerinden kaynaklanan kayıp ve kaçak tüketimlerinin dürüst aboneye yansıtıldığı hususlarını ifade ederek Kuruma şikâyet başvurusunda bulunmaktadırlar.

İlgili Anayasa hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun kararı dikkate alındığında; hırsızlanmak suretiyle kaçak olarak elektriğin kullanılması sonucu oluşan maliyetin ve elektrik dağıtım şirketlerinin teknolojik gelişmelere uyum göstermemesi sonucunda meydana gelen kayıp bedelinin; faturalarını ödeyen dürüst tüketicilerden alınmaması, bu bağlamda kayıp kaçak bedelinin Devlet tarafından sübvanse edilerek dürüst tüketicilerin menfaatlerinin korunması, aynı zamanda kaçak elektriği kullananların cezalandırılması ve kayıp bedelini ortadan kaldıracak gerekli teknik altyapının sağlanması yönünde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan gerekli düzenlemeler ve çalışmalar yapması beklenmektedir.

2.4.1.22. Ulaştırma, Basın ve İletişim

Ulaştırma, basın ve iletişim alanında yapılan şikâyet başvurularının niteliğinin ise daha çok 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında yapılan başvurulardan oluştuğu gözlenmektedir.

2.5. Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yılında Ülkemize Katma Değeri

Raporda, insan haklarının korunması ve tanınmasına olan katkısının artırılması için Kurum mevzuatında yapılması önerilen değişiklikler şöyle sıralanmaktadır:

- İyi yönetim ilkelerine Kanunda yer verilmesi,
- "Öneri" yerine "Tavsiye" ibaresinin kullanılması,

- Resen inceleme yetkisinin verilmesi,
- Kabuledilebilirlik incelemesi yapılması,
- Yerinde inceleme yetkisinin verilmesi,
- Arabuluculuk yoluyla çözümleme,
- Tavsiye kararları doğrultusunda değerlendirme yapacak makamların belirlenmesi,
- Tavsiye kararları doğrultusunda yapılacak işlem ve eylemlerden dolayı ilgili merci veya görevlilere sorumluluk yüklenmemesi,
- İnceleme ve araştırma konusuyla ilgili dava açma ve davalara katılma yetkisinin verilmesi,
- Bilirkişi, tanık masraf ve ücretlerinin yeniden düzenlenmesi,
- Kurumun istinabe yoluna gidebilmesi,
- Kurumun teşkilat yapısının düzenlenmesi,

İnsan Odaklı Kamu Yönetimi Anlayışının Yerleşmesinde Ombudsmanlığın Rolü

Raporda ombudsmanlığın ayırt edici özelliği olarak; idareyi denetlemesi, bağımsız ve tarafsız olması ile bağlayıcı nitelikte olmayan tavsiye kararları verme yetkisi vurgulanmaktadır.

Raporda başvurular üzerine Kurumun işlemlerinin şikâyetin sonuçlanması ile bitmeyip, kararların uygulanmasının takibinin yapıldığı, Kurum kararlarının medya ile paylaşılarak kamuoyu desteği oluşturulmasının böylece idarenin Kurum kararlarını uygulamaya sevk edildiği ifade edilmektedir. Kurum kararlarının uygulanmasının farklı araç ve yöntemlerle takip edilmesi Kurumun etkinliğini arttıracak nitelikte faaliyetler olarak değerlendirilebilir.

Raporda Kurumun ülkemizde hakların korunmasına önemli bir katkısı olarak çocuklardan başvuru alabilmesi zikredilmiştir. 22/04/2014 tarihinde çocuk internet sayfasının (www.kdkcocuk.gov.tr) ulusal mevzuata göre belirlenmiş farklı yaş grupları aralıklarına göre hazırlanarak çocukların Kuruma başvurularının kolaylaştırılmasının, çocuk haklarının tanınmasında ve hakların uygulanmasında önemli katkısının olacağı değerlendirilmektedir.

Kadın hakları alanında sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra üniversitelerin ve baroların kadın araştırma ve uygulama merkezleri ile iletişimini teminen gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği içerisinde yapılan ortak çalışmalar ile kadın sığınma evlerine ziyaretlerin kadın haklarının hayata geçmesine hizmet edeceği değerlendirilebilir. Ayrıca Kurum çalışma usul ve esaslarını belirleyen Yönetmeliğin 7 nci maddesinde yer alan *"şikâyetin insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde menfaat ihlali aranmaz."* hükmü uyarınca kadın hakları ile ilgili olarak menfaat ihlali şartı aranmaksızın sivil toplum kuruluşları ile diğer kişilerin şikâyet başvurularının Kurum tarafından kabul edilmesi de sayılan alanlarda hak ihlallerinin denetlenmesine ve önlenmesine hizmet edecektir.

2.5.1. Kurumun Türkiye Büyük Millet Meclisi ile İlişkileri

TBMM'ye bağlı bir kurum olarak şekillendirilen Kamu Denetçiliği Kurumunun TBMM ile ilişkisi, özellikle yıllık rapor ve özel raporların TBMM'ye sunulması ve Kurumun tavsiye kararlarına ilgili idarelerin uyumunun TBMM tarafından takip edilmesini hususlarında önem arzetmektedir.

Raporda Kurumun, mevzuatın kendisine verdiği, "idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve

idareye önerilerde bulunmak" görevini Meclisten aldığı, yani milletten aldığı güçle yapmakta ve faaliyetleri ile aldığı önerileri kapsayan yıllık raporunu Meclise sunarak, millete karşı sorumluluğunu yerine getirmekte olduğu ifade edilmektedir.

Raporda Kurum ile TBMM arasındaki ilişkileri güçlendirmek üzere, TBMM'deki İhtisas Komisyonlarına iletilen ve Kuruma başvuru özelliği taşıyan şikâyetlerin, Kuruma havalesinin daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde olmasını teminen TBMM Başkanlığı bünyesinde İhtisas Komisyonları ile Kurum arasında bir bağlantı noktası olarak bir büro tahsis edilmesinin yararlı olacağı, milletvekillerinin söz konusu büroya yönlendirme yaparak, bireyler tarafından kendilerine iletilen idarenin işleyişi ile ilgili şikâyetleri, büro aracılığıyla Kuruma ulaştırmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir.

Ancak, Komisyonların ve milletvekillerinin doğrudan yazışma yetkisine haiz oldukları dikkate alındığında, bu makamların kendilerine vatandaşlar tarafından verilen dilekçelerden idarenin işlemlerinden şikayet ihtiva edenlerin doğrudan Kuruma iletmelerinin önünde bir engel bulunmadığı değerlendirildiğinde bu amaçla bir büro kurulmasının, bürokrasiyi ve kırtasiyeciliği artırması ihtimalinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Karma Komisyonun 2013 ve 2014 Faaliyet Raporlarına İlişkin Önerileri

Kurumun İşleyişine Yönelik Görüş ve Önerileri

Karma Komisyon bu başlık altında, 2013 yılında 7.638 olan başvurunun 2014 yılında 5.639'a düşmesinin sebeplerinin irdelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ombudsmanlık kurumlarının ilk faaliyete geçtikleri yıl başvuruların yüksek düzeyde olması, sonraki yıl bu sayının belirli bir oranda düşmesi yaşanması sık karşılaşılan bir durum olup, Kurumun tanınırlığı, bilinirliği arttıkça başvuru sayısında oransal bir artışın yaşanması beklenmekle birlikte 2013 yılına kıyasla 2014 yılında başvuru sayısının düşmesinde kurumların tavsiye kararlarını uygulama konusunda isteksiz davranmalarının da nispeten etkili olduğu ifade edilmektedir.

Kurumun temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahalelere karşı derhal müdahale edebilmesi, şikâyet başvurusunun yapılmasının engellenmesi ihtimalinin ortadan kaldırılması, şikâyetçinin idareyi şikâyet ettiğinin idarece bilinmesi durumunda mağduriyetin artması ihtimali, kişilerin Kuruma başvuru yolunu bilmemesi gibi nedenlerle, Kuruma re'sen hareket geçme yetkisi verilmesi önerisine Karma Komisyonun yaklaşımının, resen hareket etme yetkisi yerine başvurularda her koşulda idareye başvurulma şartının terk edilmesi, somut olayın özelliğine göre değerlendirme yapılarak, telafisi mümkün olmayan haller ile toplumda dezavantajlı gruplar için idareye başvuru şartı aranmaması hususuna riayet edilmesinin, bu tür başvuruların hızlı ve etkin sonuçlandırılmasının Kuruma olumlu katkı sağlayacağı yönünde olduğu ifade edilmektedir.

Mevzuat Değişikliği Önerileri

Karma Komisyonun**,** 6328 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak özellikle 'iyi yönetişim ilkesi'ne yer verilmesi, Kanunun ilgili hükmündeki '***Öneri'*** yerine '***Tavsiye'*** ibaresinin tercih edilmesi, şikâyetlerin ***arabulucuk*** yoluyla çözülmesi hususunda Kuruma yetki verilmesi, Kanunda bilirkişi müessesinin başta ücret hakkı olmak üzere seçim ve işlevinin yeniden belirlenmesi, tavsiye kararları doğrultusunda işlem veya eylemden dolayı ***idareye*** veya ***kamu görevlisi*** aleyhine herhangi bir idari ve hukuki sorumluluğa gidilemeyeceğinin hüküm altına

alınmasının faydalı olacağı yönünde değerlendirmelerine mukabil, Kurumun daha işlevsel olması, Kanunla kendisine verilen görevi etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için bu konularda Yüce Meclisin desteğine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Tavsiye kararı" başlıklı 32'nci maddesinde, inceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde mevzuat değişikliği önerisini de içerecek surette tavsiye kararı verilebileceği hüküm altına alınmaktadır.

Raporda, tavsiye kararları doğrultusunda alt düzenleyici işlemler dâhil olmak üzere mevzuat değişikliği önerileri ve Kurumlar tarafından gerçekleştirilenler şu şekilde yer almıştır:

2.5.2. Tavsiye Kararları ile 2015 Yılında Önerilen Mevzuat Değişiklikleri

Bu nitelikteki tavsiye kararları şu şekildedir:

2.5.2.1. Çalışma ve Sosyal Güvenliğe İlişkin Düzenlemeler

- Yetim Aylığının Kesilmesi

Dayanak alınan Kanun hükmünün yükseköğrenim yapan yetim erkek çocuklara yirmi beş yaşına kadar yetim aylığı bağlanmasının nedeninin, yasa koyucunun yükseköğrenim görmeyi teşvik etmek ve aldığı bu önlemle yükseköğrenim görmeyi özendirmek olduğu açıkken, yetim erkek çocuklarının 4 yıllık bir yükseköğrenim süresi içerisinde 2 yıllık bir öğrenimi başarıyla tamamlayarak bitirmesi halinin, yönetim kurulu kararları ile yetim aylığının kesilmesine dayanak yapılmasının hukuka aykırı olduğu, mevcut uygulamada başarılı öğrencinin başarısı sebebiyle cezalandırıldığı, başarısız öğrencinin ise korunduğu bir sonuca sebep olduğu bu durumun ise Devletin maddi olanakları olmayan başarılı öğrenciyi destekleme yükümlülüğü ile tezat oluşturacak şekilde hakkaniyete aykırı düştüğü ifade edilerek SGK Yönetim Kurulunun 09/01/2014 tarih ve 2014/1 sayılı kararıyla oluşturulan işlemin uygulamasına son verilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılarak şikâyetçinin mağduriyetin giderilmesi hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

Göz Protezi Bedelinin Gerçek Piyasa Fiyatlarına Yaklaştırılması

Sağlık Uygulama Tebliğinde belirlenen göz protezi bedelinin tekrar gözden geçirilmesi, kişiye özel hazırlanan göz protezi fiyatlarına ilişkin gerçek piyasa fiyatlarının araştırılarak ve ulaşılan söz konusu fiyatlar dikkate alınarak SUT bedelinin makul süre içerisinde gerçek piyasa fiyatlarına yakın bir tutara yükseltilmesine yönelik değişiklik yapılması hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.2. Eğitime İlişkin Düzenlemeler

- Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavında Öğretmen Çocuklarına Kontenjan Tanınmasına Son Verilmesi

Devlet Parasız Yatılılık ve Bursluluk Sınavında öğretmen çocuklarına kontenjan tanınmasına son verilmesi, bu kapsamda 2684 sayılı İlköğretim ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanunda makul sürede değişiklik yapılarak 4'üncü maddesindeki "öğretmen çocukları" ibaresinin çıkarılması, anılan Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Parasız Yatılılık, Burs ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliğinde de bu yönde gerekli değişikliklerin

yapılması, sınav sonucunda kontenjan bazında oluşan taban ve tavan puanlarının öğrenci ismi belirtilmeksizin ilan edilmesi hususlarında Millî Eğitim Bakanlığına ve mevzuat değişikliği teklifine ilişkin tasarıyı gündeme alması hususunun takdir ve gereği için de Başbakanlığa tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.5.2.3. Özel Hayatın Gizliliği – Hakların İadesi ve Mesleki Taleplere İlişkin Düzenlemeler

- Yazılım Programının Revize edilmesi

3568 sayılı Kanunda, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte ve Haksız Rekabetle Mücadele Yazılımının Meslek Mensuplarınca Kullanılması Hakkında Mecburi Meslek Kararında belirtilmemesine rağmen İdarenin keyfi bir şekilde yazılım sözleşmelerin yıllık olma şartını koymasının hukuk devleti ilkesine ve Borçlar Kanununun 26'ncı maddesine aykırı olduğu değerlendirildiğinden söz konusu hükmün bu açıdan makul bir sürede revize edilmesi gerektiği kanaatine varılarak yazılımla ilgili gerekli revizyonun yapılması gerektiği hususunda ise Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Müşavirler Odaları Birliğine (TÜRMOB)'a tavsiyede bulunulmuştur.

- **Serbest Muhasebecilik Staj Başvurusu**

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununun 4'üncü maddesinde geçen "Türk Ceza Kanununun 53'üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile" ibaresinin kaldırılması yönünde Kanunun revize edilerek mağduriyetlerin giderilmesi ve ilgili mevzuatta değişiklik yapılması için kanun tasarısı hazırlaması ve Başbakanlığa sunması hususunda, Maliye Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.4. Kamu Personel Rejimine İlişkin Düzenlemeler

- Gelir Uzmanlarının Görevlendirilmesi

Vergi Daireleri Kuruluş ve Görev Yönetmeliğinin 24 üncü maddesinin ikinci fıkra hükmüyle belirlenen hiyerarşik kademenin hakkaniyete uygun biçimde düzenlenmesi hususunda Gelir İdaresi Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

- **Kamu Konutunun Kullanılması**

Abdullah Gül Üniversitesi Lojman Tahsis Yönergesinin 11 inci maddesinin (e) bendinin makul bir sürede düzeltilmesi gerektiği hususlarında Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

- **Görevde Yükselme Sınavı**

Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci alt bendinin makul bir sürede daha açık ve net olarak düzenlenmesi hususunda Gümrük ve Ticaret Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

- **Kurum İçi Geçici Görevlendirmeler**

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde "kurum içi geçici görevlendirme"ye ilişkin uygulama birlikteliğinin sağlanması ve yargıya intikal eden sorunların azaltılması amacıyla konu hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda hukuki zeminin oluşturulması yönünde Millî Eğitim Bakanlığına ve Başbakanlığa tavsiyede bulunulmuştur.

- **Muhasebe Yetkilisi Sertifikası Eğitimine Katılmak İçin Yapılan Başvurunun Reddedilmesi**

6253 sayılı Kanunda genel bütçeli idarelerde muhasebe yetkilisi yardımcısı eşiti görevler arasına TBMM Strateji Geliştirme Başkanlığında şef kadrosunda çalışanların eklenmesi için değişiklik yapılması için tasarı hazırlaması ve Başbakanlığa sunması hususunda Maliye Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne mevzuat değişikliği teklifine ilişkin tasarıyı gündeme alması hususunda, takdir ve gereği için de Başbakanlığa tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

- **Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Tarafından Yapılan Hava Kurtarma ve Yangınla Mücadele Memuru (ARFF) Alımlarında "Erkek Olma" Şartının Kaldırılması**

DHMİ tarafından ARFF memuru alımında "erkek olma" şartı aranmasının hukuka, hakkaniyete ve taraf olunan uluslararası sözleşmelere aykırılığı gerekçesiyle, 04/06/2003 tarihli "Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesi"nin ARFF personelinde aranacak özellikler başlığı altında yer verilen "erkek olmak" şartının kaldırılması ve uygulamanın bu yönde değiştirilmesi hususunda DHMİ Genel Müdürlüğü'ne tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.5.2.5. Mali Haklara İlişkin Düzenlemeler

- Üniversiteler, Mahalli İdareler ve Yargı Organlarında Çalışan Mali Hizmetler Uzmanlarının Özlük Hakları

Üniversitelerde çalışan mali hizmetler uzman ve yardımcılarının diğer mali hizmetler uzmanlarıyla aynı özlüğe göre çalışma istekleri haklı bir beklenti olarak değerlendirilerek gerekli mevzuat düzenlemesi yapılması hususunda Maliye Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

- Geçici Personele Sürekli Görev Yolluğu Ödenmesi

Özelleştirme Uygulamaları sonucunda 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunun 4 üncü maddesinin (C) fıkrası kapsamında istihdam edilen geçici personellere sürekli görev yolluğu ödenebilmesi için gerekli yasal değişikliğin yapılması hususunda Maliye Bakanlığı'na tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.6. Engelli Hakları

- Atipik Otizm Hastası Çocuğun Okul Öncesi Destek Eğitimi

Okul öncesi eğitim (erken çocukluk eğitimi) döneminde destek eğitim hizmeti almakta olan engelli çocuklar için Devlet tarafından karşılanan aylık saat miktarlarının uluslararası standartlara uygun olarak ödenen miktardan daha fazla artırılması için ilgili mevzuatta değişiklik yapılması hususunda Millî Eğitim Bakanlığı ve Maliye Bakanlığına, mevzuat değişikliği tavsiyesinde bulunulmuştur.

- **Elektrik Enerjisi Kullanımında Engellilere Pozitif Ayrımcılık Uygulanması**

Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamalarda olduğu gibi gelir düzeyi düşük engellileri de içerecek şekilde belirlenecek ölçütler çerçevesinde desteklenmesi için bir çalışma yapması gerektiği yönünde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.7. Enerji Konusuna İlişkin Düzenlemeler
- Dağıtıcı Lisansı Sahiplerine Getirilen Yıllık Asgari Satış Zorunluluğu

01/02/2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik hükümleri ile dağıtıcı lisansı sahiplerine yıllık asgari 60.000 ton beyaz ürün (benzin, motorin) satış zorunluluğu getirilmesine dair hükümlerin kaldırılması hususunda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna (EPDK) tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.2.8. Azınlık Statüsünde Olan Din Görevlilerinin Mali Talepleri

Lozan Andlaşması kapsamında azınlık kabul edilen vatandaşlarımızın sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak mümkün bulunması halinde meri mevzuatın işlerliğinin sağlanması, bunun mümkün olmaması halinde ise mevzuat değişikliğiyle şikâyet konusu talebin yeterli oranda karşılanması yönünde Başbakanlığa tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.3. Tavsiye Kararları Doğrultusunda 2015 Yılında Gerçekleştirilen Mevzuat Değişiklikleri

- Gayri Faal Olan Şirketlerin Ortaklarından Yapılan Sosyal Güvenlik Destek Primi (SGDP) Kesintilerinin İptali ve İadesi

Şirketlerin tasfiye sürecine, terkin kararından çok daha sonra girmeleri ve tasfiyenin sonlanarak ticaret sicilinde tescilin belli bir süreci gerektirmesi ve bu süreçte şirket ortaklarının aylıklarından SGDP kesilmesinin, uygulamada şikâyetçi ile benzer durumda bulunan sermaye şirketi ortaklarının mağduriyetine yol açtığı kanaatine varılarak şikâyetçinin aylığından, ortağı olduğu şirket hakkında ilgili vergi dairesince verilen resen terkin kararından sonra, bahsi geçen şirketin ticari faaliyetine devam edip etmediği yönünde herhangi bir araştırma yapılmaksızın SGDP kesilmesinin hakkaniyete uygun olmadığı; resen terkin kararından sonra şirketin ticari faaliyetinin, şikâyetçinin de fiili çalışmasının olup olmadığının araştırılması; bu bağlamda bir ticari faaliyet ya da fiili çalışma tespit edilemiyorsa, resen terkin tarihinden itibaren yapılan SGDP kesintilerinin iade edilmesi yönünde SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuş, bu karar üzerine Kurum 27/01/2015 tarih ve 516181 sayılı genel yazı ile faaliyetlerinin olmadığını belgeleyen gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ile şirket ortaklarının bu belgeleri SGK'ya ibraz etmelerine bağlı olarak SGDP tescil işlemlerinin sonlandırılacağı ve daha önce tahsil edilen tutarların iade edileceği yönünde alt düzenleyici normda değişikliğe gitmiştir.

- Dikey Geçiş Sınavı İle Hacettepe Üniversitesine Kaydolunmasının Ardından İdarece Yetim Aylığının Kesilmesi

Makul bir süre içinde yeniden yetim aylığı bağlanması hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmuş, SGK Yönetim Kurulu 03/09/2015 tarihli ve 2015/37 sayılı Kararı ile uygulamada değişikliğe gitmiş ve tavsiye kararı doğrultusunda şikâyetçinin aylık kesme işlemini geri almıştır.

- **Sanatçı Borçlanması Kapsamında Ödenen Primler**

SGK, borç ödeme tarihindeki asgari günlük kazançları üzerinden malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri esas alınarak %20 oranı üzerinden borçlanma yapmalarına imkân sağlanması yönünde mevzuat değişikliğine gitmiştir.

- **Bütün Mesleki ve Teknik Lise Mezunlarına Teknisyen Unvanı verilmesi**

Aldıkları eğitim ve donanımları itibariyle aralarında hiçbir farklılık bulunmayan bütün mesleki ve teknik lise mezunlarına teknisyen unvanı verilmesini olanaklı kılacak şekilde 3795 sayılı Bazı Lise, Okul ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanlığına; kamu kurum ve kuruluşlarına personel alımına ilişkin hazırlanan KPSS Kılavuzunun adayları yanlış yönlendirmesinin önlenmesi amacıyla nitelik kodlarının 3795 sayılı Kanunda değişiklik yapılıncaya kadar mevcut düzenlemeye paralel olacak şekilde düzenlenmesi hususunda da yine Millî Eğitim Bakanlığına ve Devlet Personel Başkanlığına tavsiyede bulunulmuştur.

2.5.4. Kurumua Gelen Şikâyetlerin Uzlaşı ile Çözümü

Kurum dostane yöntemlerle çözüm için gayret göstermekte ve bu sayede kişilerin adalete erişimi kolaylaştırılmakta ve hızlandırılmakta olup bu şekilde şikâyet başvurularının uzlaşı ile çözümünde iyi sonuçlar alınabilmektedir.

Bu kapsamda,

- 2013 yılında 47,
- 2014 yılından 46,
- 2015 yılında 161,

olmak üzere toplam 209 adet dosya uzlaşma yöntemiyle çözüme kavuşturulmuştur.

2.5.5. Özel Raporlar Yoluyla Yapılan Katkı

Kurum idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak üzere; 29 Mart 2013 tarihi itibariyle almaya başladığı şikâyet başvurularını titizlikle inceleyip, hukuk, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde sonuçlandırarak; temel hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi noktasında önemli bir işlev üstlenmiş bulunmaktadır.

Raporda Kurumun, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi açısından çok önemli güvence olduğu kadar; idare açısından da demokrasi ve hukukun yerleşmesine öncülük eden bir rehber niteliğinde olduğu vurgulanmaktadır.

Temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi konusunda Yıllık Rapor haricinde; 6328 sayılı Kanunun 7'nci maddesi birinci fıkrası (ç) bendinde kayıtlı, *"Yıllık raporu beklemeksizin gerek görüldüğü konularda özel rapor hazırlamak."* hususu, Başdenetçinin görevleri kapsamında sayılmıştır. Anılan fıkra hükmü uyarınca, *"Soma Maden Kazasından Hareketle Kömür Madenciliğinde İş Sağlığı ve Güvenliği Özel Raporu"* hazırlandığı, 31 Aralık 2014 tarihinde kamuoyu ile paylaşıldığı, yargı sisteminin sorunları ile ilgili olarak bir "Özel Rapor" hazırlanmakta olduğu ve en kısa sürede TBMM'ye sunulmasının hedeflendiği ifade edilmektedir.

2.5.6. Yargı Özel Raporu

Raporda adalet sisteminin işleyişi ve bu alanda yaşanan sorunlar ile bu noktada atılması gerekli adımları kapsayacak şekilde özel bir rapor hazırlanması amacıyla deneyimli hâkim, savcı ve uzmanlardan oluşan bir Komisyon oluşturulduğu, yargının sorunlarının tarihi, sosyolojik, demografik, ekonomik, kültürel, antropolojik, kırsal ve kentsel köken gibi ayrı başlıklar altında irdelenmesi; eksik ve sorunlu yanlar ile yapısal sorunların tespiti ve çözüm önerileri geliştirilmesi, ayrıca AB ile uluslararası ve bölgesel kuruluşların standartları ile karşılaştırılmalı bir şekilde ortaya konulması amacı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve üniversitelerden görüş ve değerlendirme temin edildiği bilgisine yer verilmektedir. Komisyonun elde ettiği bulguları, bilimsel bir yöntemle ve uluslararası standartlar ile mukayeseli şekilde inceleme ve araştırmaya devam ettiği ifade edilmektedir.

2.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Yaklaşımı

Raporda, bireyin hak ve özgürlüklerini, ulusal ve uluslararası mevzuat ışığında, hukuka ve hakkaniyete uygunluk boyutuyla savunma görevini üstlendiği vurgulanan Kurum, geçen 3 yıl içerinde aldığı 19.335 adet başvuruyu inceleyip %86'sını sonuçlandırarak; idarenin insan hak ve özgürlüklerine saygılı bir şekilde görev yapmasına, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine, kamu yönetiminde iyi yönetişim ilkelerinin hayata geçirilmesine, birey ve idare arasındaki sorunların önüne geçilmesine ve toplumda hak arama kültürünün benimsemesine ve güçlenmesine katkıda bulunmaya çalışıldığını ortaya koymaktadır.

Ancak Kurumun aldığı kararların tavsiye niteliğinde olması ve yaptırım yetkisinin bulunmaması nedeniyle idarelerin inceleme ve araştırma aşamasında gerekli destek ve katkıyı sunması, uzlaşma ve tavsiye kararlarını uygulaması konusunda daha istekli davranması, kamuoyu ve parlamentonun da Kurum kararlarının takipçisi olması Kurum kararlarının hayata geçmesinde büyük önem arz ettiği vurgulanmaktadır.

2.6.1. Başvuru İnceleme ve Araştırma Aşamasındaki Yaklaşımlar ve İşbirliği Örnekleri

Raporda Kurumun görev alanı ve yetkilerinin zamanla kamu kurum ve kuruluşlarınca tanınarak, Kurumca istenen bilgi ve belgelerin kısa süre içinde ve doğru bir şekilde gönderildiği, işbirliğine açık bir tutum sergilendiği olumlu bir gelişme olarak ifadesini bulmakla birlikte, bazı idarelerin bu hassasiyeti göstermede isteksiz oldukları bilgisine de yer verilmiştir.

Bu bağlamda, olumlu örnekler arasında YÖK, ÖSYM, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve hastanelerle yapılan yazışmalarda süre bakımından aksaklıklar olsa dahi dosyayı çözüme kavuşturacak gerekli bilgi ve belgelere yer verildiği,

Anılan idarelerle yapılan telefon görüşmelerinde de yetkililere ulaşmakta sıkıntı yaşanmadığı, sorunun çözümünde desteklerinin alındığı,

Millî Savunma Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarının bilgi ve belge taleplerine zamanında ve gerekçeli olarak cevap vermekte olduğu,

TURKCELL A.Ş.'nin de gerekli hassasiyeti göstererek bilgi ve belgeleri süresinde ve kapsamlı olarak Kuruma gönderdiği,

Diyanet İşleri Başkanlığı yetkililerinin şikâyet başvurusunun çözümü konusunda özverili ve çözüm odaklı yaklaşım sergiledikleri,

Millî Eğitim Bakanlığınca İlkokul dördüncü sınıflarda 2 ders saati zorunlu ders olarak okutulan "İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi" dersinde Kuruma yer verileceği,

SGK'nın Kurumla işbirliğine açık olduğu, Kurumun tavsiye kararlarına uyulması ve istenilen bilgi ve belgelerin zamanında ve eksiksiz gönderilmesini temin etmek amacıyla, SGK yetkilileriyle bulunulan ikili temaslarda olumlu bir yaklaşım sergilendiği ifade edilmektedir.

Bilgi ve belge taleplerine ilişkin olumsuz örnekler arasında,

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nden istenilen bilgi ve belgelere gönderilen yazıların yeterli düzeyde ve açıklayıcı nitelikte olmadığı, pek çok şikâyetin Kuruma ulaşmadan çözülmesi muhtemel iken gerekli ve yeterli yaklaşımın gösterilmemesi nedeniyle şikâyetçilerin başvuruda bulunma ihtiyacı hissettiklerinin değerlendirilmekte olduğu, bu amaçla Kredi Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne bir ziyaret gerçekleştirilerek şikâyet başvuruları ve çözüm önerileri aktarılarak kurumlararası işbirliğinin artırılması kararı alındığı belirtilmektedir.

Raporda Kurum kararlarına olumsuz tutum sergilediği ifade edilen bir diğer Kurum Ziraat Bankasıdır. 2014/5775 şikâyet numaralı dosya ile ilgili olarak Ziraat Bankası Genel Müdürlüğünden bilgi ve belge talep edilmiş ancak Bankanın, bilgi ve belge vermeme gerekçesi olarak idarelerinin kamu hizmeti sunmadıklarını belirterek Kurum Kanununda yer alan "idare" kapsamında değerlendirilemeyeceklerini ileri sürdüğü, anılan Bankanın, tüm yazışmalarda aynı tutumunu ısrarlı bir şekilde sürdürmekte olduğu ve bu tutumunun diğer bankalara da olumsuz örnek teşkil ettiği zikredilmektedir.

Konuyla ilgili olarak Raporda, benzer statüdeki diğer bankalar yönünden sorun yaşanmaması, bankacılık sırrı, Devlet sırrıyla ilişkisinin bulunmaması, kaldı ki Kamu Başdenetçisinin veya görevlendireceği Kamu Denetçisinin Devlet sırrını dahi yerinde inceleyebileceği ve banka talep ettiğinde gizliliğe kesinlikle riayet edileceği, aksi takdirde kamu hizmeti gören hiçbir hukuk tüzel kişinin denetlenemeyeceği (vakıf, üniversite, özel sağlık kuruluşları ve özel sağlık eğitim kuruluşları, özel güvenlik şirketi vb.) hususları gerekçe gösterilmekte ve Bankanın kamu idaresi olmadığı ve kamu hizmeti sunmadığı yönündeki iddiaların dayanaktan yoksun olduğu ifade edilmektedir.

Raporda, kurumların şikâyet başvurusuna konu olan bazı idari işlem veya eylemlerle ilgili kendi mevzuatlarında sadece yargı yolunun öngörüldüğünü belirterek KDK kararları konusunda yapılacak işlemin bulunmadığını bildirmelerinin, idari mercilerin Kurum kararlarını etkisiz hale getiren bir diğer idari teamül olarak algılandığı zikredilmektedir.

Örnek olarak; 2015/59 sayılı şikâyet başvurusu hakkında Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün, Kurumun bilgi ve belge isteme yazısına verdiği cevapta kamu personel

rejimine ilişkin konulardan olan disiplin cezaları ve affı konusunda Kuruma yapılan şikâyet başvurusunda "kesinleşen disiplin cezalarının ancak bir yargı kararı veya yasama tasarrufu ile veya belirli süreler geçtikten sonra sicil dosyasından silinebileceği", Kamu Denetçiliği Kurumunun kesinleşen disiplin cezalarının kaldırılması veya iptali yönünde karar almasına imkân bulunmadığının ifade edildiği bilgisine yer verilmiştir.

Kurum uygulamasında Bakanlıkların birden fazla birimini ilgilendiren başvurulara dair resmi yazıların**,** "… Bakanlığına" ibaresi ile herhangi bir ana hizmet birimi veya bağlı kuruluşu işaret edilmeksizin gönderilmekte olduğu, fakat bilgi ve belge talep yazılarına, bakanlığın ilgisi olmayan birimlerine iletilmesi veya birden fazla ilgili birimi olmasına rağmen sadece bir birime havale edilmesi sorununu beraberinde getirdiği, bunun sonucu olarak, bilgi, belge ve değerlendirme talep yazılarına, zaman zaman nitelikli cevap gelmediği, bu nedenle şikâyet başvurularının yasada öngörülen 6 aylık süre içerisinde karara bağlanması için, bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların bakanlıklar ve ilgili kurum ve kuruluşlardaki yoğun evrak trafiği içinde takibinin hızlandırılması, bakanlıklar (bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar dâhil) ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında irtibatı sağlayacak bir birim veya büro oluşturulması ve doğrudan iletişime geçilecek yetkililerin belirlenmesinin yararlı olacağı ifade edilen bir diğer öneridir.

Valiliklerden gelen cevabi yazıların, il veya ilçe müdürlüğünce ilgili valiliğe iletilen dosyanın bir suretinden oluşması, cevabi yazıların ilgili birimlerinin amiri olan ve işlem ve eylemlerinden birinci derece sorumlu olan mülki idare amirinin kontrolünden geçmeksizin doğrudan Kuruma iletilmesi hususu da Raporda eleştirilmektedir. Kurum tarafından iletilen insan hakları ihlal iddiaları muhtevi yazılar hakkında valiliklerin daha titiz çalışıp, ilgili vali yardımcısı veya diğer sivil idarecilerin olayı incelemesi ve gerekiyor ise ihlal iddiası hakkında kendiliğinden harekete geçilmesi Kurumun haklı beklentisidir.

2.6.2. İdarenin Tavsiye Niteliğindeki Kararlara Yaklaşımı

Kararları tavsiye niteliğinde olup yaptırım yetkisi bulunmayan Kurumun, en önemli yaptırım gücünü kamuoyundan ve parlamentodan aldığı vurgulanmaktadır.

Kurum, şikâyet başvurularını aldığı 29/03/2013 tarihinden bu yana idarelerin tavsiye kararlarına uyma oranında yıllar itibariyle iyileşme olmakla birlikte bu oranın, insan hakları ve demokrasi kültürünün yerleştiği ülkelerdeki kararlara uyma oranının hala altında seyrettiği bilgisi paylaşılmaktadır. 2015 yılında gerek kamu idareleri nezdinde gerekse STK'lara yönelik gerçekleştirilen etkin işbirliği ve diyalog çalışmalarının olumlu sonuçlarının 2016 yılı oranlarında etkili olacağı beklentisi taşınmaktadır.

Kurumca inceleme ve araştırma aşamasında birçok başvurunun bir tavsiye kararı alınmasına gerek kalmaksızın uzlaşma yoluyla telefon, mail vb. iletişim araçlarıyla yetkililerle görüşülüp çözüme kavuşturulduğu, bu çözüm üzerine de karar verilmeyip sorunun giderildiği ve idarelerce Kurum önerilerinin yerine getirildiği ifade edilmektedir.

Tavsiye kararları konusunda, pek çok idarenin tavsiye kararlarını yerinde bulmasına ve uyma isteğine karşın konunun kanun değişikliği gerektirmesi nedeniyle kararlara uyulamadığı belirtilmektedir.

Kuruma yıllar itibarıyla

2013 yılında 7638 adet,

2014 yılında 5639 adet

2015 yılında 6055 adet şikâyet başvurusu yapıldığı görülmektedir.

2014 yılı başvuru sayısına oranla 2015 başvuru sayılarında yaklaşık %8'lik bir artış gözlenmekte olup, bu durumun gerçekleşmesinde Kurumun işbirliği ve diyalog eksenli yaklaşımı ile tüm paydaşları nezdinde farkındalığının artırılması hedefini koymasının etkili olduğu ifade edilmiştir.

Dünya genelindeki uygulamalara paralel olarak, Kuruma yapılan başvuruların önemli bir oranının Tavsiye Kararı ile sonuçlanmadığı, Tavsiye ve kısmen tavsiye kararlarının oranının 2015 yılında sırasıyla %0,95 (56 adet) ve % 0,44 (26 adet), ret kararlarının oranının ise %1.85 (109 adet) olduğu bilgisine yer verilmektedir.

Kararlarda emsal yargı kararlarıyla istikrar kazanan ve içtihat haline gelen uygulamalara dikkat çekilmesine ve idarenin bu hususu gözeterek uygulamasını düzeltmesi tavsiye edilmesine, böylelikle konunun yargıya taşınması engellenmeye çalışılmasına karşın tavsiye kararına uymaktan imtina eden Kurumların da bulunduğu belirtilmiştir.

Yurtdışı hizmet borçlanması yapılan sürelerin Bağ-Kur basamak intibakında nazara alınarak yaşlılık aylığının düzeltilmesi istemi hakkında Kuruma yapılan başvuru üzerine Yargıtay içtihatlarında da vurgulandığı üzere 3201 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin lafzından, daha önce yurtdışında çalışıp, Türkiye'ye döndükten sonra Kurum sigortalısı olan sigortalıların basamak intibakının yapılmasının düzenlenmediği ancak buna engel bir durum olmadığı anlaşıldığından yurtdışında geçen ve borçlanmak suretiyle hizmet süresine dâhil edilen sürenin, 1479 sayılı Kanunun (4956 sayılı Kanun ile değişik) 51 inci maddesine göre, diğer sosyal güvenlik kuruluşlarında geçirdiği süre gibi dikkate alınarak, aynı Kanun'un 52 nci maddesinde öngörülen basamak yükseltme esasları çerçevesinde intibakının makul sürede gerçekleştirilmesi ve yaşlılık aylığının da bu surette yeniden hesaplanması yönünde işlem tesis edilmesi ve mevzuat değişikliği yapılıncaya kadar muhtemel mağduriyetlerin engellenmesi için benzer yönde genel düzenleyici bir işlem (genelge, tebliğ vb.) tesis edilmesi hususunda SGK Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına karşın;

SGK Başkanlığının "…Kanunda mevcut hüküm bulunmadığından Tavsiye Kararı doğrultusunda işlem yapılamadığı, söz konusu uygulamanın ancak 3201 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak hayata geçirilmesinin uygun olacağının değerlendirildiğini" bildirilerek Karara uymamış olduğu ifade edilmektedir. Yargıtay kararlarıyla istikrar kazanan ve içtihat haline gelen kabulün aksine idarenin kararı uygulamamasının, kararda yer verilen tespitler ışığında bireyi mağdur ettiği, öte yandan şikâyetçiyi dava açmak zorunda bırakarak kamu

kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını engellediği Kurum tarafından değerlendirilmektedir.

Kimi durumlarda İdarelerin işlemlerinde hukuka ve hakkaniyete açık aykırılık tespit edilmiş olmasına rağmen, tavsiye kararlarına uymaktan imtina ettikleri zikredilen bir diğer hususdur.

Örneğin, önlisans eğitimi sürecinde aldığı ancak uzaktan öğrenim lisans tamamlama sürecinde kesilen öğrenim kredisinin yeniden verilmesi talebiyle Kuruma yapılan başvuru ile ilgili olarak, mevzuatta açıkça öğrenim kredisinin kesileceği hallerin sayılmış olması; uzaktan eğitim görmenin bunlar arasında yer almaması, ayrıca Yönetim Kurulu tarafından da uzaktan eğitim konusunda bir karar alınmamış olması, öğrenim kredisinin öğrencileri maddi yönden desteklemek, sosyal ve kültürel gelişmelerini kolaylaştırmak amacıyla verilen, geri ödenmesi gereken bir borç paradan ibaret olması ve uzaktan eğitimin maliyetleri göz önünde bulundurularak, şikâyetçinin ön lisans eğitimi sürecinde aldığı öğrenim kredisinin uzaktan eğitim lisans tamamlama sürecinde kesilmesinin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı gerekçesiyle, öğrenim kredisinin yeniden verilmesi ve bu süreçte ödenmemiş olan öğrenim kredisinin şikâyetçiye ödenmesi gerektiği hususunda tavsiye kararı verilmiştir.

Ancak mevcut uygulama mevzuata açıkça aykırılık teşkil etmesine rağmen tavsiye kararı uygulanmamıştır.

2014/3076 şikâyet numaralı başvuruda; internet üzerinden yapılan yayının erişiminin engellenmesi konusunda, Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilen 22/04/2014 tarih ve 2014/394 Değişik İş sayılı Kararın uygulanması talep edilmiştir. Yapılan inceleme ve araştırma neticesinde verilen kararda, "…başvurucunun, söz konusu mahkeme kararının uygulanması ve mağduriyetinin giderilmesi noktasındaki serzenişine herhangi bir kamu idaresi muhatap olmamış, idarelerin verdiği yetersiz ve yasal dayanaktan yoksun işlemlerin hukuka uygun olmadığı sonuç ve kanaatine varılarak erişimin engellenmesi kararını uygulamayan erişim sağlayıcısına/sağlayıcılarına yönelik gerekli idari yaptırımların uygulanması hususunda makul sürede yeni bir işlem tesisi için tavsiyede bulunulmuştur.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'ndan gönderilen cevabi yazıda, sadece Kurum bünyesinde görev yapan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının (TİB) yasal mevzuatından alıntı yapılmış, söz konusu tavsiye kararında belirtilen öneri ve eleştirilerin hiçbirisine atıf yapılmamış, ihlalin içeriği hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunulmamış ve tavsiye kararına uyma veya uymama yönünde bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Tavsiye kararlarına uyma noktasında olumlu örnek olarak zikredilen, dikey geçiş sınavı ile Hacettepe Üniversitesine kaydolmasının ardından idarece yetim aylığının kesilmesi nedeniyle mağduriyetinin giderilmesi talebiyle yapılan başvuru üzerine,

Dikey geçiş sınavı ile yükseköğrenimine devam eden yetim erkek çocuklarına aylık bağlanması için idarenin aldığı Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda, üçüncü sınıfa gelme ya da doğrudan üçüncü sınıfa kaydolma şartını aramasının hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı tespit edilmiş ve yetim aylığının bağlanması konusunda tavsiye kararı alınmıştır. İdarenin

tavsiye kararı doğrultusunda 03/09/2015 tarihli ve 2015/37 sayılı yeni bir Yönetim Kurulu kararı alarak şikâyet konusu hakkında yeni bir uygulamaya gidildiği, konuyla ilgili daha önceki Yönetim Kurulu kararının iptal edildiği ve şikâyetçinin talebinin yerine getirildiği konusunda Kurum bilgilendirilmiştir.

Tavsiye kararına uyma noktasında bir diğer olumlu örnek ise, fazla ödenen avukatlık vekalet ücretinin istirdadına ilişkin işlem hakkında Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğüne ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına tavsiyede bulunulmuştur. İdare tarafından "Yönetim Kurulu'nun 26/05/2015 tarihli ve 2015-11/5 sayılı toplantısında alınan 2015-88 numaralı karar ile Kurumun tavsiye kararına uyulmasına karar verilerek gerekli işlemler tesis edilmiştir.

Raporda, Ülkemizde ombudsmanlık kurumunun dünyadaki, özellikle Avrupa'daki uygulamalara nazaran geç kurulmasından ve yerleşik kamu kültürünün bir anda değişmesinin zorluğundan kaynaklanan dezavantajlı durumun, Meclisin ve idarelerin değerli katkılarıyla giderileceği ve bu noktada ilgili kurumların desteğine ihtiyaç duyulduğu özellikle TBMM Başkanlığı bünyesinde tavsiye kararlarının uygulanmasını Kurum ile işbirliği içinde takip edecek bir mekanizmanın oluşturulmasının büyük önem arz ettiği ifade edilmektedir.

2.7. Ekler

2.7.1. Karar Özetleri

2.7.1.1. Kamulaştırmasız El Atma- Mahkeme Kararının Uygulanmaması

Şikâyetçi, "kamulaştırmasız el atma" nedeniyle açtığı tazminat davasında kendi ve iştirakçileri adına hükmedilen tazminatı icra yoluyla takip ettiği halde, tazminat bedelinin Ankara Büyükşehir Belediyesince belirli bir takvime bağlı olmaksızın değişen tutarlarda düzensiz bir şekilde ödendiğini belirtilerek, Mahkemece hükmedilen tazminat bedelinin tamamının ödenmesini veya ödeme tarih ve miktarlarının taahhüt edilmesini talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

İdarenin mahkeme kararının uygulanmasını geciktirmesinin, ödeme takviminde ve tutarlarındaki belirsizliğin hukuki güvenlik ilkesini zedelediği, bütçe imkânlarının yeterli olmamasının ve mevzuatın hiçbir zaman, şikâyetçilerin alacağının makul sürede karşılanmamasının mazereti olarak kabul edilemeyeceği tespitleri yapılarak;

İdarenin mülkiyet hakkını ihlal ettiği ve hakları kötüye kullanma yasağına aykırı davrandığı sonucuna ulaşılmış ve şikâyetçinin, kesinleşen mahkeme ilamına göre arta kalan (bakiye) alacağının tamamının ödenmesi, bu mümkün olmadığında, kabul edilebilir süreli ve gerçekçi bir ödeme takviminin yapılarak makul sürede ödenmesi ve mağduriyetinin giderilmesi için yeni bir işlem tesis edilmesi hususunda Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.7.1.2. Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) Memuru Alımlarında "Erkek Olma" Şartının Kaldırılması Talebi

Şikâyetçi, Akdeniz Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenci olduğunu, DHMİ tarafından yapılan ARFF memuru alımlarında "erkek olma" şartının arandığını, bundan dolayı başvuru yapamadığını, anayasanın eşitlik ilkesine aykırı bu şartın uygulamasının kaldırılmasını talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan araştırma ve inceleme sonucunda;

- Anayasanın 10 uncu ve 70 inci maddesi, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin 11 inci maddesi, Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşmenin 3 üncü maddesi, 4857 sayılı İş Kanununun 5 inci maddesi ve Başbakanlığın 21/01/2004 tarih ve 2004/7 sayılı Genelgesi incelendiğinde, personel alımında hizmet gerekleri dışında cinsiyet ayırımının Anayasa ve taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerdeki kadın erkek eşitliğine ilişkin hükümlere aykırılık teşkil edeceği yönünde değerlendirmelere yer verildiği,
- DHMİ 'nin kadın ARFF memuru alınmamasına gerekçe olarak söz konusu personelin çeşitli nedenlerle (doğum öncesi sonrasında yasal izin ve istirahatler, süt izni, doğum yapan personele nöbet yazılamaması vb.) işe devam edemeyeceği ve bu dönemlerde takviye personel sağlanamayacağı yönünde ileri sürdüğü gerekçenin ulusal ve uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu,
- Danıştay 12. Dairesince benzer bir davaya ilişkin yapılan değerlendirmede, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesinin 11 inci maddesine vurgu yaparak, kurumlara personel alımlarında başvuru şartları arasında görevin gerektirdiği nitelikler ve hizmet gerekleri dışında hiç bir kriterin getirilemeyeceği yönünde karar verdiği, hususları birlikte gözetildiğinde;

DHMİ tarafından ARFF memuru alımında "erkek olma" şartı aranmasının hukuka, hakkaniyete ve taraf olunan uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu sonucuna ulaşılmış ve 04/06/2003 tarihli "Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesinde bulunan Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) Personelinde aranacak özellikler başlığı altında yer verilen "Erkek olmak" şartının kaldırılması ve uygulamanın bu yönde değiştirilmesi hususunda Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmuştur.

2.7.1.3. Serbest Avukatlıkta Geçen Sürenin Sıra Tahsisli Lojman Puanlamasında Dikkate Alınması Talebi

Şikâyetçi başvurusunda, avukatlık mesleğinde geçirdiği sürenin üçte ikisinin HSYK 2. Dairesi tarafından meslekte geçen süre olarak kabul edildiğini belirterek, bu sürenin Kamu Konutları Kanununun 3 üncü maddesinin (c) bendinde geçen “hizmet süresi” kapsamında da değerlendirilmesi ve lojman puanlanmasında da dikkate alınması gerekirken idarenin aksi yöndeki işleminin hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığını iddia etmiştir.

KDK tarafından yapılan araştırma ve inceleme sonucunda;

Şikâyetçinin kendi adı ve hesabına serbest avukatlık yaptığı, Kamu Konutları Kanununun 2 nci maddesi kapsamına giren kuruluşların hiçbirinde çalıştığı süre boyunca hizmetinin bulunmadığı, sıra tahsisli konutların 2946 sayılı Kanunda sayılan idareler yoluyla kamuya

sunulan hizmetin bir karşılığı olarak motive edici, ödüllendirici ve kuruma aidiyeti pekiştirici bir niteliği de olduğu gözetildiğinde, serbest avukatlıkta geçen sürenin hizmet yılından sayılarak lojman puan sıralama cetvelinde değerlendirilmesinin hakkaniyete de uygun düşmediği kanaati ve sonucuna varılarak şikâyetçinin talebi reddedilmiştir.

2.7.1.4. Yurt-Kur Lokanta Kantin İşletmeci Seçimi İşleminin İptali Talebi

Şikâyetçi firma başvurusunda, Ankara Bölge Müdürlüğüne bağlı Beştepe Kız Öğrenci Yurdu bünyesinde bulunan lokanta/kantin işletmesi 2014-2017 yılları arası işletici seçimine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanlığı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünün işleminin, mevzuata ve Anayasada yer alan eşitlik ilkesine uygun olmadığı gerekçesiyle iptalini ve şirketlerinin haklarının iadesini talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

- Uyuşmazlığın, mevzuat doğrultusunda yapılan değerlendirme sonucunda şikâyetçi firmanın 65 puanla birinci sırada iken, 61 puan alan şirketin Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü Küçük İşletmeler Statünün 9 (g) bendinde yer verilen düzenleme uyarınca +10 Genel Müdür takdir puanı ile puanının 71'e yükselmesi sonucu işletici seçilmesinden kaynaklandığı, yerleşmiş yargı içtihatlarında ve doktrinde kabul edildiği üzere, bu yetkinin mutlak ve sınırsız olmayıp kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu gibi, İdarenin hangi gerekçelerle takdir hakkını kullandığını ortaya koymak zorunda olduğu,
- İdarenin takdir hakkını X firması lehine kullandığı görülmekle, anılan Statüde "puanlama ile ilgili her hususun mutlaka belgelendirileceği" kuralına yer verilmiş olmasına karşın, Genel Müdürün +10 puan tercih hakkını hangi gerekçelerle kullandığına dair somut bir bilgi ve belge sunulmadığından, söz konusu takdir yetkisinin kamu yararı ve kamu hizmeti gereği ölçütlerine uygun ve gerekçeli olarak ayrıca aynı durumda bulunanlar açısından eşit davranma, objektif ve somut kurallara bağlı, adalet, hakkaniyet ve nesafet ilkelerini de gözetecek şekilde kullanıldığına dair bir bilgiye de ulaşılamadığı tespitleriyle;

İdarenin, bahse konu işlemini geri alması ve yukarıda izah edilen hususları gözeterek yeni bir işlem tesis etmesi yönünde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

2.7.1.5. TSK Askeri Sosyal Tesislere Günübirlik Giriş Kartının İadesi Talebi

TSK'dan ilişiği kesilerek emekliliğe sevk edilen şikâyetçi, babasından dolayı tarafına verilen TSK Askeri Sosyal Tesislere günübirlik giriş kartı hak sahipliğini kaybettiğini, TSK Askeri Sosyal Tesislere günübirlik giriş kartının iadesi veya tekrar nasıl alacağı konusunda bilgi verilmesini talep etmiştir.

KDK tarafından yapılan inceleme ve araştırma sonucunda;

- Şikâyetçinin söz konusu giriş kartına el konulması işleminde 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun ilgili maddelerinde yer alan "disiplinsizlik, ahlaki durum" ibaresini madde metinlerinden çıkaran ve yürürlükten kaldıran 6413 sayılı Kanunun

yürürlüğe girdiği 16/02/2013 tarihi itibarıyla, şikâyetçinin TSK Sosyal Tesislere günübirlik giriş kartının elinden alınmasına dayanak teşkil eden Yönergelerde söz konusu yasalara uygun bir değişiklik yapılmasının normlar hiyerarşisinin doğal bir sonucu ve hukuk devleti ilkesinin gereği olduğu,

- TSK Akıllı Kart Hak Sahipliğinin personelin aile fertleri üzerinden akıllı kart sahibi olmak isteyen erkek çocuklar için talep ettiği belgeler dışında başkaca bir belge aranmazken, şikâyetçinin disiplinsizlik ve ahlaki durumu nedeniyle sicilen TSK'den ilişiğinin kesilmesinden dolayı, ağırlaştırılmış bir yaptırıma tabi olmasının ulusal ve uluslararası mevzuat ve standartlara uygun olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşılarak;

6413 sayılı Kanunun ilgili olduğu mütalaa edilen alt düzenleyici işlemlerinden "disiplinsizlik ve ahlaki durum" ibarelerinin çıkarılmasına yönelik gerekli değişikliklerin makul sürede yapılarak, şikâyetçinin mağduriyetinin giderilmesi yönünde Milli Savunma Bakanlığı'na, Genel Kurmay Başkanlığına ve Jandarma Genel Komutanlığına tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir.

3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

3.1. KARMA KOMİSYONUN 4 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Karma Komisyon, İstanbul Milletvekili Sayın Mihrimah Belma SATIR Başkanlığında 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22 nci maddesine göre Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu görüşmek için toplanmıştır.

Karma Komisyon Başkanı Sayın Mihrimah Belma SATIR özetle;

Komisyon gündeminin Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu görüşmek olduğunu,

Komisyon ile Kamu Denetçiliği Kurumu arasındaki ilişkinin 6328 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinde belirtildiğini, buna göre Komisyonun Kamu Denetçiliği için 3 adayı belirleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunmak ve 5 kamu denetçisini seçmekle görevli olduğunu, Kamu denetçiliği kurumunun yıllık raporlarını görüşmek ve 6328 sayılı Kanununda sayılı görevlerle ilgili itirazları değerlendirip karara bağlamakla yetkilendirildiğini, bu bağlamda Kamu Denetçiliği Kurumunun her takvim yılı sonunda yürütülen faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir raporu hazırlayarak Karma Komisyona sunması gerektiğini,

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporunu 27 Ocak 2016 tarihinde Komisyona sunduğu ve böylece görüşme sürecinin başladığını, Komisyonun, bu raporu görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulmak üzere hazırlayacağı raporu Meclis Başkanlığına göndereceğini,

Faaliyet Raporunu değerlendirmek üzere 7 üyeden oluşan bir alt komisyon kurularak çalışmalara başlanacağını ifade etmiştir.

Kurumu temsilen söz alan Kamu Başdenetçisi Sayın M. Nihat ÖMEROĞLU özetle;

Kurumun idarenin her türlü eylem ve işlemini, tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı olarak adalet anlayışı içerisinde incelemek, araştırmak ve idarelere tavsiyede bulunmakla görevli olduğu, burada önemli olanın, dikkat çeken en önemli hususun, Türkiye'de bunun milat olduğu, bir kurumun aynı zamanda insan haklarını önceliediği, hukuktan ayrı olarak hakkaniyet incelemesi yaptığı; bir de ilk defa idari yapımızda aynı zamanda tutum ve davranış yönünden de inceleme ve araştırma yapabildiği, bunun altını özellikle çizmek istediğini,

Yine, Kurumun en büyük özelliğinin, devletin kendine güvenmesi ve kendini bireylerin denetimine açması olduğunu, burada bireyin Kuruma başvurduğu andan itibaren direkt olarak yönetime iştirak ettiğini, bu Kurum vasıtasıyla idarenin her türlü eylem ve işlemini deyim yerindeyse sorgulayabildiğini, idarenin yaptığı işlemlerin hukuk ve hakkaniyet açısından uygunluğu bir anlamda belirlendiğinden aynı zamanda idareye de bu anlamda bir katkı ve motivasyon sağlandığını,

Bireyler açısından menfaat ihlalinin olmasının gerektiği, ancak, yönetmeliklerinde de yazılı olduğu üzere, insan hakları temel hak ve özgürlükler, kadın ve çocuk hakları, özellikle dezavantajlı gruplarla ilgili yapılan şikâyetlerde menfaat şartı aranmaksızın Kurumun inceleme ve araştırmaya girdiğini,

Yine, Kurumun en önemli özelliklerinden bir tanesinin, evvela fiilen şu an işin ara buluculuk yoluyla çözülmesine gayret ettiklerini, bu şekilde birçok kararı uzlaşıyla yani bireyle idareyi bir araya getirerek sorunu daha fazla ileriye götürmeden, aynı zamanda idareyle birey arasındaki toplumsal barışı sağlayarak çözdüklerini,

İki yıllık süre içerisinde 4 tane uluslararası projeyi yürüttüklerini, bunlardan bir tanesinin İspanya ve Fransa Ombudsmanlık Kurumlarıyla bir twinning programı, eşleştirme programını tamamladıklarını, Kurumda yurt dışına gitmeyenlere İspanya'da, Fransa'da, Portekiz'de stajlar aldırdıklarını, iş seyahatleri yaptıklarını,

Kuruma resen araştırma yetkisi, Tavsiye kararlarına uymayan idareler hakkında dava açma yetkisi verilmesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ya da Karma komisyon bünyesinde, Tavsiye kararlarının yerine getirilmesi yönünde bir mekanizmanın geliştirilmesi gerektiğini,

Geçen yıl, bir alt komisyonun tavsiye kararlarında en çok uymayan kamu kurumlarının yetkililerini çağırıldığını, bunun güzel bir teamüle dönüştüğünü, bunun aynı zamanda idarelerin Kurum kararlarına karşı hassasiyetinin de artmasına neden olduğunu,

ifade etmiştir.

Görüş, öneri ve soru-cevap kısmında;

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN özetle; Kurumun resen araştırma yetkisi olup olmadığını ve Kurum raporlarının hangi yollarla kamuoyuna açıklandığını öğrenmek istediğini,

Kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilmek üzere denetçiler arasında iş bölümü düzenlemek maddesine dayalı olarak Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın görevlendirildiğini, kadın ve çocuk hakları alanındaki böyle bir görevlendirmenin son derece olumlu olduğunu, ancak diğer dezavantajlı gruplara da aynı kişinin bakıyor oluşunun, kadın ve çocuk hakları alanındaki görevlendirmede acaba kamu denetçisi arkadaşların kadınları ve çocukları dezavantajlı gruplar arasında sayarak mı onlara farklı bir başlık açtıkları, yoksa bunların bir sorun alanı olduğu, ayrı ayrı kadının insan hakları, çocuğun insan hakları ihlali noktasında bir ihlal alanı olup olmadığı konusunda Kurumdaki anlayışın ne olduğunu merak ettiğini,

Tunceli Milletvekili Sayın Alican ÖNLÜ özetle; Doğu ve Güney Doğu illerinden başvurunun az olmasının, Kurumun tanınırlığının ve bilinirliğinin az olmasından kaynaklandığını, Tavsiye kararlarının farklı dillerde de yayımlanması gerektiğini, cezaevlerinden başvuru olması durumunda, buraların ziyaret edilip edilmediğini öğrenmek istediğini,

Manisa Milletvekili Sayın İsmail BİLEN özetle; topluluklar adına başvuru hakkının kanunlarımıza göre mümkün olmadığı gibi gerçeğe de aykırı bir durum teşkil ettiğini, bir topluluğu bir grubun temsil etmediğini veya bir topluluğu birkaç kişiden oluşan bir heyetin de temsil etmediğini,

Yasada olmamasına rağmen, durumdan vazife çıkarmak gibi bir tavrın olmaması gerektiğini, hukukun içinde kalarak ve yasal bir eksiklik varsa bunu ilgili merciden talep etmek gerektiğini,

Çanakkale Milletvekili Sayın Bülent ÖZ özetle; Kamu Denetçiliğinin kamu-vatandaş arasında bir hakemlik olarak da tanımlandığını, Kurumun bağımsızlığı ve tarafsızlığının önem arzettiğini,

İfade etmişlerdir.

3.2. ALT KOMİSYONUN 6 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Alt Komisyonun, 06.03.2016 tarihinde yapılan ilk toplantısında;

1.) Alt Komisyonun Başkanlığına Manisa Milletvekili İsmail BİLEN'in seçilmesine,

2.) 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Alt Komisyon raporunun yazılmasına,

3.) Aksi kararlaştırılmadığı sürece Alt Komisyon toplantılarının basına açık olmasına,

4.) Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına,

5.) Alt Komisyon üyesi milletvekillerin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesine; toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

3.3. ALT KOMİSYONUN 9 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Bu toplantıda Kamu Denetçilerine kendi görev alanları ile ilgili sunumlarını yapmak üzere söz verilmiştir.

İlk sözü eğitim, öğretim, gençlik ve spor, sağlık, ailenin korunması, engelli hakları, kadın ve çocuk haklarından sorumlu Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN almıştır. Özetle şunları ifade etmiştir: Özellikle Millî Eğitim Bakanlığının faaliyetleri ve Yükseköğretim Kurulu, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi ile Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Kredi ve Yurtlar Kurumunun faaliyetleri hakkındaki şikâyetler öne çıkmaktadır.

ÖSYM'yle ilgili çalışmalarda çok güzel cevaplar alındığı ve geri dönüşler yapıldığını, YÖK ve Kredi ve Yurtlar Kurumundan ise gelen cevaplar biraz zamana yayılmaktadır. Bu bakımdan bu kurumlar ile ikili ilişkilerin biraz daha artırılması ve işlemlerin hızlandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kadın hakları bağlamında kadınlara yönelik işe alımda ayrımcılık temelinde şikâyetler gelmektedir. Çocuk hakları bağlamında çocuk ihmali ve istismarı konuları ile belediye ve okul hizmet ve faaliyetlerinden şikâyet alınmaktadır. Engelli çocukların diğer çocuklar tarafından istismar edildiklerine yönelik şikâyetler alınmaktadır. Bir çocuk istismara uğradığında, özellikle okul gibi ortamlarda ve kamu kurumlarında, kamu idarecisi ne yaptığı ve gereken ehemmiyeti gösterip göstermediği önem arz etmektedir. Bir disiplin soruşturmasını başlattı mı? Çocuğun üstün yararının korunması için usul ve yöntemleri izleyerek ne tür tedbirler alındı? Çoğu olayda bir fail ve bir mağdur çocuk vardır. Her iki çocuğun da bir şekilde psikolojik ve rehberlik anlamında desteklenmesi gerekmektedir. Devlet korumasındaki çocuklardan da şikâyetler geldiği ancak bunların hepsinin haklı ve yerinde olduğunu söylemek mümkün olmamaktadır.

Engelliler çoğunlukla kendilerine Anayasa ve kanunlardaki hükümlerden hareketle pozitif ayrımcılık yapılması taleplerinde bulunmaktadırlar. Örneğin, malul, gazi ve şehitlere tanınan bazı indirimler ya da sübvansiyonlardan, tüm engellilerin yararlanması gibi pozitif ayrımcılık temelinde taleplerde bulunulmaktadır. Sosyal hizmet ve yardımlara yönelik taleplerden ise evde bakım aylığı, engelli aylığı gibi aylıkların kesilmesinde itirazları olabiliyor ya da hiç bu aylıkların bağlanmadığı durumlar olabiliyor.

Sağlık alanında gelen şikâyetler genellikle tedavilerin hatalı olduğu veya yanlış ameliyatlar sonucu yakınlarını kaybeden insanların yakınmaları ile doktor hatası nedeniyle ölümlerin yaşandığı tıbbi konularda yoğunlaşmaktadır. Bir de özellikle doktor ve hastane çalışanlarının olumsuz tutum ve davranışlarından kaynaklı şikâyetler de bulunmaktadır.

Ekonomi, maliye, vergi, bankacılık, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri alanında görev yapan Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS özetle: Görev alanları ile ilgili toplamda 1.120 başvuru yapıldığını 136 tanesinin "karar verilmesine yer olmadığına" ilişkin olduğu, bunun çoğunluğunun da uzlaşma olduğu yani idareyle bir şekilde iletişim kurarak çözüldüğü anlamına gelmektedir. Başvurulardan 23 tanesinin "tavsiye kararı" şeklinde sonuçlandığını, bu vatandaşın haklı bulunduğu anlamına gelmektedir.

Başvuru sonrasında ulaşılan çözüm önerilerine ilişkin olarak Anadolu'dan çocuklarıyla birlikte dul bir kadın başvurmuştur. 1971 doğumlu eşi çalışırken iş kazası geçirir, ağır yaralanarak hastaneye kaldırılır ve hastanede üç dört ay tedavi gördükten sonra taburcu edilir ama yüzde 80 yatalak bir halde taburcu edilmiştir. Evinde hanımı tarafından yine birkaç ay

bakıldıktan sonra tekrar rahatsızlanır, ikinci bir hastaneye zor yetiştirilir ve ikinci hastanede vefat eder. İkinci hastanedeki ölüm raporunda "zatürre" diye kayıtlara geçer; bu, yine devletin kayıtlarında da böyle geçer. Bu bakımda hiçbir sosyal hakkını alması mümkün olmamaktadır. Bu hususta bir bilirkişi görevlendirildi ve bilirkişi raporuna göre uzun süreli yatalak hastalarda sık sık zatürre sonucu vefatın görüldüğü ancak bu vatandaşın aslında ölümünün iş kazasına bağlı olduğu, başka bir ifade ile başına büyük bir tomruk düşmesinden dolayı öldüğü belirtilmiştir. Böylece Anadolu'da küçük bir ilçede çok zorluklar içerisinde yaşayan bir kadın, hiçbir profesyonel yardım almadan, harç ödemeden, kolay ve basitçe yaptığı başvuruyla şu anda sosyal haklarını almış durumdadır.

Engelli bir vatandaşımızın evinden hiç çıkmadan internet ortamından yaptığı başvuru sonucunda yapılan inceleme ve araştırma sonucunda Sosyal Güvenlik Kurumu nezdinde maluliyeti kabul edilmiş SGK'dan haklarını almaktadır. Bu örnekler şunun için ifade etme gereği duyulmuştur. İşin hakkaniyet boyutu, yani hukuka uygun olsa bile hakkaniyete uymayan durumlarda aslında Kamu Denetçiliği Kurumunun daha etkin bir şekilde rol alması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Orman, su, çevre, şehircilik, mahallî idareler, mülkiyet hakkı, enerji, sanayi ve gümrük gibi teknik hususlardan gelen şikayetler hususunda görevli bulunan Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN özetle: Diğer kamu kurum ve kuruluşları ile iletişim yollarının ve bire bir karşılıklı görüşmelerin sonuç almada daha faydalı olduğunu vurgulamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının çoğu kendileri ile iletişime geçilmesi ve başvurularla ilgili etkin bir çalışma yapılması hususunda bünyelerinde ayrı birimler kurmuştur. Kurumun tanınırlığının ve bilinirliğinin artırılması amacıyla sürekli konferanslara ve seminerlere katılım sağlanmaktadır.

Bir belediye başkanlığı ile yaşanan bir uyuşmazlıkta sulh mahkemesinde dava açılmasına gerek kalmadan Kurumun girişimleri ile uyuşmazlık giderilmiştir. Yine Devlet Su İşleriyle ilgili yaşanan bir problemden dolayı bir avukatın yapmış olduğu başvuru daha açılmasına gerek kalmadan hem zaman hem de iş ekonomisi yönünden çabucak sonuca bağlanmıştır.

İnsan hakları, güvenlik, adalet, millî savunma, göç, mülteciler, nüfus tarım ve gıda alanlarında yapılan başvurulardan sorumlu olan Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ özetle: Sivil toplum örgütlerini sık sık ziyaret ettiklerini, her gün neredeyse bir iki tane sivil toplum örgütünün (sendika, dernek, vakıf) ziyaretlerine geldiklerini, başvuruların birçoğuna bu şekilde çözüm bulmaya çalıştıklarını belirtmiştir. Bu bakımdan mümkün olduğunca sivil toplum örgütlerinin bütün toplantılarına ve aktivitelerine katılma gayreti içinde olduklarını vurgulamıştır.

En fazla başvurunun tutuklu ve hükümlülerden geldiğini, bu kapsamda sık sık cezaevlerinde incelemelerde bulunduklarını ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel

Müdürlüğü ile doğrudan iletişime geçmek suretiyle birçok şikayet konusunu çözüme bağlamışlardır. Göç, göçmen ve mülteciler hususlarına özel önem verilmekte, bu hususlarda sürekli uluslararası toplantılara katılım sağlanmakta ve yurt dışından gelen mevkidaşlarını ülkemizde ağırlayarak onlarla birlikte sığınmacı kamplarında incelemelerde bulunulmaktadır. Afet ve Acil Durum Başkanlığı ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bu anlamda sürekli ilişki içinde olunan birimler olarak öne çıkmaktadır.

Kolluk güçlerinin uygulamalarına ilişkin olarak Emniyet Genel Müdürlüğü ile iletişim halinde oldukları ve bu kapsamda uzman personele kolluk personelinin çalışma usul ve esasları hakkında eğitici ve bilgilendirici çalışmalar yapılmaktadır. Kolluk kuvvetlerinin orantısız güç kullanmalarıyla ilgili birçok karar alınmıştır. Bir üniversitede izinsiz yapılan bir gösteri esnasında kolluğun yapmış olduğu müdahalede izinsiz gösteri yapanlar ile hiçbir ilgisi bulunmayan öğretim elemanlarına karşı da hem kamera kayıtları ile hem de şahitlerin ve şikayetçilerin dinlenmesi sonrasında orantısız güç kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bir turizm rehberi; yıllarca, turizm rehberliği yapmış, belgesi var. Ancak geçmişte suç işlediği için bu belgeyi artık yetkili birimler yenilememiş. Elinde "Sabıka kaydı yoktur." diye belgesi var ama bir belge daha var: Arşiv kaydı var. Adli sicil kaydı bulunmamasına veya zamanaşımına uğramış olmasına rağmen arşiv kayıtlarında görülen bir suçtan dolayı belgesi yenilenmemiştir. Bu hususa ilişkin bir tavsiye kararı alınmıştır ve Adalet Bakanlığı da gereğini yerine getirmek için çalışmalara başlamıştır.

Boşanma davalarında velayet anne veya babadan birine veriliyor ve velayet verilmeyen taraf çocuğunu görmekte ciddi zorluklar ile karşılaşmaktadır. Öncelikle icra dairesine harç yatırmakta, sonra icra memuru ve bir polis ile çocuğu görmeye gidilmekte ama kötü niyet var ise genellikle de çocuk ve anne veya babası evde bulunmuyor. Velayete sahip taraf eski eşine çocuğu göstermek istemiyor. Bu süreç bu şekilde bir çözüme kavuşmadan devam ediyor. Bu hususa ilişkin bir tavsiye kararı yayımlandı ancak Bakanlıkların çalışmaları halen nihayete erdirilip bir sorun bir çözüme kavuşturulmamıştır.

Alt komisyon üyesi Milletvekilleri ise kurumun bütçesinin yeterli olup olmadığı, resen araştırma yetkisine niçin ihtiyaç duyulduğuna, diğer insan hakları kurumlarıyla ortak çalışma yapıp yapmadıklarına, gözaltı merkezlerine, karakollara veya cezaevlerine incelemeye gidilip gidilmediğini, özellikle kadın ve çocuk haklarına ilişkin istatistik verilerin oluşturup oluşturulmadığına ve Kurumun tanıtılması için neler yapıldığına ilişkin hususlarda soru sorup bilgi almışlardır.

Birleşim sonunda Kamu Denetçiliği Kurumunun verdiği tavsiye kararlarına uymayan ya da bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşmayan bazı kurumlar tespit edilmiş ve bu kurumların temsilcilerinin Alt Komisyona davet edilerek söz konusu hususlar hakkında Alt Komisyonda dinlenmelerine karar verilmiştir.

3.4. ALT KOMİSYONUN 22 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Alt Komisyonun 22.03.2016 tarihli toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan ya da uyamayan bazı kurumlar ile bilgi ve belge taleplerine olumlu yaklaşım sergilemeyen bazı kurumların temsilcileri dinlenmiş ve bu tavsiye kararlarının içerikleri ile bu kararlara neden uyulmadığı hususlarında değerlendirmeler yapılmıştır.

Toplantıya Alt Komisyon Başkanı ve üyeleri ile Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu, Yüksek Öğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu, Ziraat Bankası, Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi, Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri ve Yasama Uzmanları katılmıştır.

Toplantıda ilk olarak Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulunu temsilen Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu Başkanı Ergin ERGÜL dinlenmiştir.

Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu Başkanı Ergin ERGÜL özetle;

Kurulun 9 üyeden oluştuğunu, Anayasa'nın ve Bilgi Edinme Kanununun gerçekten bilgi edinme hakkını çağdaş, modern demokrasilerde olduğu gibi çok geniş düzenlediğini, burada kamunun sağlıklı bir şekilde işleyişi ile vatandaşların bilgi edinme hakkını kullanabilmesi açısından Kanunun verdiği yetkileri kullanarak, orada tanınan hak ve istisnalar dengesini gözeterek bir denge oluşturmaya çalıştıklarını,

Bugüne kadar 2.500 tane dosyayı karara bağladıklarını ve sadece birkaç konuda Kamu Denetçiliği Kurumu ile farklı düşündüklerini, Kurula vatandaşlardan itiraz taleplerinin geldiğini, kurum olarak da sadece Kamu Denetçiliği Kurumundan bu şekilde gönderme kararlarıyla gelen bazı talep ve şikâyetlerin olduğunu, 9 üyeden oluşan Kurulda bunların değerlendirildiğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun söz konusu gönderme kararı ile ilgili olarak daha detaylı bilgiyi raportör Bumin SEZEN'in vereceğini ifade etmiştir.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Raportörü Bumin SEZEN;

Kamu Denetçiliği Kurumunun gönderme kararı ile ilgili olarak vatandaşın Kurula yaptığı herhangi bir itirazın mevcut olmadığını, Kurula on beş iş günü içerisinde itiraz edebilecekken bu yolu tercih etmediğini ve başka bir Anayasal hakkını kullanarak ilgili kurumu Kamu Denetçiliği Kurumuna şikâyet ettiğini, bu durumun birbiriyle benzer görülse de farklı süreçler olduğunu,

Dolayısıyla, vatandaşın "Kurula Bilgi Edinme Kanununa göre itiraz ediyorum, bu verilen ret cevabını Bilgi Edinme Kanununa göre değerlendirip bir karar alın." şeklinde bir irade beyanı olmadığını, olmayan bir itiraz için de süre konusunda bir değerlendirme yapmanın mümkün olmadığını ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS; Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan işlemin hukuka aykırı olduğunu iddia etmediklerini sadece beklentilerinin vatandaşla tekrar irtibat kurularak başvurusunun alınabileceğini,

İstanbul Milletvekili Sayın Hulusi ŞENTÜRK;

Ombudsmanlık üzerinden gelecek olan herhangi bir göndermenin de doğrudan doğruya vatandaş başvurusu gibi alınmasının yerinde olacağını eğer mevzuatta bu konuda bir sıkıntı varsa bunu yasama organı olarak çözebileceklerini ifade etmiştir.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kredi Dairesi Başkan Vekili İlkay ATLI; Henüz yönetmeliklerde gerekli değişiklikleri yapamadıkları için bazı tavsiye kararlarına uyamadıklarını, ancak söz konusu tavsiye kararları gereğince de mevzuatta yapılması gereken değişiklikler kısmında da çalışmaların devam ettiğini, çağrı merkezi kurduklarını ve bu çağrı merkezi yoluyla öğrencilerin her zaman kendilerine ulaşabildiğini,

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS; söz konusu İdareden beklentilerinin, iyi işleyen bir iletişim kanalının kurulması olduğu, bilgi ve belge göndermede çok etkin bir mekanizmanın bulunmadığını,

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kredi Dairesi Başkan Vekili İlkay ATLI;

Bu bağlamda bilgi edinme biriminin kurulduğunu ve Kamu kurumlarıyla da bazı protokoller yaptıklarını,

İfade etmişlerdir.

Ziraat Bankası Hukuk Müşavirliği Bölüm Başkanı Muammer ERKAN;

Kamu Denetçiliği Kurumunun bilgi ve belge taleplerine olumsuz cevap vermeleri ile ilgili olarak Ziraat Bankasının bir kamu kurumu olmadığını, çünkü banka sermayesinin tamamının kamuya ait olmasının kamu kurumu olmak için başlı başına yeterli olmadığını, ayrıca BDDK'ya tabi olmanın yani kamusal bir otoriteye tabi olmanın da asla bir kamu kurumu olduklarının göstergesi olmadığını,

Kamu Denetçiliğinin devlet sırrını dahi inceliyor olmasının banka ve müşteri sırlarının incelenebilmesi sonucunu vermeyeceğini,

Anayasa Mahkemesi'nin dört ayrı kararında *"Başka bir anlatımla belirtilen bankaların yürüttüğü hizmetler yasa ile kamu hizmeti olmaktan çıkarılmıştır. Bu durumda, statüsü değiştirilen bankalar tarafından yürütülen hizmeti, Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen genel idare esaslarına göre yapılan asli ve sürekli bir kamu hizmeti ve burada çalışan personeli de memur ya da diğer kamu görevlisi olarak nitelemek olanaklı değildir."* dediğini,

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Adli ve İdari mahkemeler ile Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın "Ziraat Bankası bir kamu kurumu değildir, personeli kamu görevlisi değildir, verdiği kamu hizmeti değildir." şeklinde kararlarının olduğunu,

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS; İdareyi İYUK'taki "idare" olarak almadıklarını çünkü 6328 sayılı Kanunun çok net olarak "idare"yi sadece kamu kurumlarından ibaret tanımlamadığını, ayrıca sermayesi kamuya aitse "idare" tanımına girdiğini yani burada bir tartışmaya bile gerek olmadığını,

İfade etmişlerdir.

Yükseköğretim Kurulu Genel Sekreteri Süleyman Necati AKÇEŞME;

2014 yılı sonunda 10 adet tavsiye kararıyla ilgili görüşme olmuş ise de 2015 yılında böyle bir tavsiye kararı gelmediğini, gelmiş olsaydı onlara da gerekli cevapları vereceklerini,

Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Emre BİLGİLİ;

Kendilerine sadece 4 konunun iletildiğini, bu 4 konuyla ilgili gerekli bilgi ve belgelerin verildiğini, kime bilgi, hangi tarihte bilgi verildiği ile ilgili olarak arzu edilirse hukuk müşavirinin gerekli açıklamayı yapacağını,

Millî Eğitim Bakanlığı 1. Hukuk Müşaviri Hayati CANKALOĞLU;

Bu 4 hususta birincisinin öğretmen çocuklarına öncelikli olarak devlet parasız yatılılık bursluluk sınavlarına ilişkin kontenjan tanınmasının kaldırılmasının talep edildiği, ikinci olarak, özel öğretim kurumlarının yapısına ilişkin bir talep geldiğini, üçüncü olarak, okul müdürlüğü sona erdirilen bir kişinin tekrar okul müdürlüğüne görevlendirilmesinin talep edildiği ve dördüncü olarak da 3 yaşındaki bir otizmli çocuğun destek eğitimi alma saatinin artırımına ilişkin bir talep geldiğini, ilk 3 talebe ilişkin mevzuat engeli bulunduğunu, bu mevzuat engeli aşıldığı takdirde Kamu Denetçiliğinin taleplerinin yerine getirilebileceğini, sonuncusunun ise bütçeye bağlı olduğunu,

İfade etmiştir.

İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mehmet TEKİNARSLAN;

Bakanlığa intikal eden bilgilerde 6 hususta Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiyelerine uyulmadığının ifade edildiği,

Bunların sırasıyla evlilik dışı çocuk sahibi olan bir polis memuruna uygulanan disiplin cezası, yargılanmakta olan birisinin silah taşıması, Ankara'da kurulmuş mahallî idareler birliğinde çalışan bir işçinin mahallî idareler birliğinde işten çıkartılması, yine bir diğer konunun bir polis memurunun, emniyet müdürünün ve kendi kıdem sırasını birlikte öğrenmek istemesi olduğunu,

İfade etmiştir.

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkan Yardımcısı Prof. Dr. İsmail CERİTLİ;

Kamu Denetçiliği Kurumunun iki tane göndermesinin olduğu, bunlardan bir tanesinin, nüfus cüzdanında soğuk damga olmadığı için sınav sonucu iptal edilen bir adayla ilgili olduğu, bir diğerinin YDS sınavında son beş dakika içerisinde çok fazla uyarıldığı ve bunun kendisini

rahatsız ettiği, bundan dolayı da 6 soruyu çözdüğü hâlde işaretleyemediğini iddia eden bir öğrenciden geldiği,

İfade etmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu Tarafından Başvurusu Reddedilen Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Hukuk Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Mahmut DOĞAN;

Normalde doçentlik sınavına 6 ay içerisinde girmesi gerektiğini ancak Kamu Denetçiliği Kurumunun başvurusunu 6 ay sonra reddettiğini, söz konusu sürelerin başvurunun içeriğine göre daha hassas değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

3.5. ALT KOMİSYONUN 24 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Bu toplantıda, Komisyonca hazırlanmakta olan raporun görüşülmesine devam edilmiştir.

Komisyon Başkanı Sayın İsmail BİLEN özetle;

Ombudsmanlık uygulanan bütün ülkelerde tavsiye niteliğinde kararlar alındığını ve dolayısıyla birkaç kurumla farklılık arz ettiğini, hak ihlallerine direkt müdahale edecek kurumların da belli olduğunu, bunlardan bir tanesinin de insan hakları komisyonları olduğunu yani onların yetki alanına girecek bir düzenleme ya da yetkilendirmenin ileride ihtilafa da sebebiyet vereceğini, re'sen inceleme ve benzeri yetkilerin ileride vesayetçi bazı yaklaşımların doğmasına neden olabileceğini,

Samsun Milletvekili Sayın Orhan KIRCALI özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunca istenilen re'sen inceleme yetkisinin ileride bazı sorunlara yol açabileceğini; bu toplantıya gelen KDK temsilcilerinin konularına yeterince hazırlanmadığını, KDK ile idareler arasında iletişim anlamında bir kopukluk olduğunu gözlemlediğini ve aralarında yetki konusunda bir anlaşmazlık olduğunu, bu durumun düzeltilmesi gerektiğini

Muş Milletvekili Sayın Burcu ÇELİK ÖZKAN özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun hak ihlalleri konusunda daha işlevsel hale gelmesi durumunda çok önemli hale geleceğini, idari ve hizmetsel yapısının bağımsız, tarafsız, hesap verilebilir ve şeffaf olması gerektiğini, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununda bazı kurumların denetlenemez olduğunun ifade edildiği ancak hak ihlallerini önlemek için bu tip kısıtlamaların kaldırılması gerektiğini, Kurumdaki hiyerarşik yapının hafifletilmesi gerektiğini, Kuruma re'sen inceleme ve tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisi verilmesinin doğru olacağını,

Ankara Milletvekili Sayın Jülide SARIEROĞLU özetle;

Re'sen inceleme ve dava açma gibi yetkilerin ileride bazı sıkıntılara yol açabileceğini, sakıncalı

gördüğü diğer bir hususun da, denetçilerin arz ettiği hususlar arasından resmî bir başvuru olmadan yani sözlü olarak iletilen hususlarla ilgili de işlem yapılmasının sakıncalı olduğunu, kayıtlara girmeden, internet, yazı, mektup, e-posta şeklindeki başvuru yolları dışında sözlü gayriresmî bir yolun da olmaması gerektiğini,

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN özetle;

Görünürlük ve farkındalığı yaratma konusunda hemfikir olunduğunu, bu konuda gerçekten daha etkin bir çalışmaya gereksinim olduğunu, çünkü sorunun insan hakları alanında bir hak arama aracı, bu hak arama aracının da kamuoyu tarafından bilinmesinin çok yararlı olacağını düşündüğünü, öte yandan, zaten bireysel olayların resen araştırılamayacağını, haber alınamayabileceğini, ama toplumsal olay niteliği taşıyan, kamuoyunun hep birlikte ilgilendiği kimi konular var ise bu konularda idareye elbetteki tavsiye niteliğinde bir araştırma yapma ve bu tavsiyelerini sunma konusunda çalışmasının ayrı bir pencere olacağını düşündüğünü, yargıya başvurulmalı mı tavsiye kararlarının uyulmaması konusunda, bunun çok gerekli olmadığı düşündüğünü çünkü idari yargıya zaten başvurma olanağının olduğunu,

İstanbul Milletvekili Sayın Hulusi ŞENTÜRK özetle;

Başdenetçi ve denetçiler arasında görev ve yetki yönünden bir anlaşmazlık yaşandığını ve bunun mevzuatta düzeltilmesi gerektiğini, nasıl düzeltileceğinin o ayrıca tartışılması gerektiğini, KDK'dan gelen re'sen inceleme ve tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisi taleplerine katılmadığını, idarenin tanımı üzerinden müthiş bir alan genişletmesine gidildiğini,

İfade etmiştir.

3.6. ALT KOMİSYONUN 30 MART 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Alt Komisyon bu toplantıda, komisyon üyelerinin görüş ve önerileri doğrultusunda şekillenen raporun kabul edilerek Karma Komisyon Başkanlığına sunulmasına toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar vermiştir.

3.7. KARMA KOMİSYONUN 6 NİSAN 2016 TARİHLİ TOPLANTISI

Bu toplantıda Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyonca hazırlanan rapor ile 24. Dönemde Genel Kurulda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulan, ancak Genel Kurulda görüşülemediği için Meclis Başkanlığınca Karma Komisyona geri gönderilen 5/3 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" ve 5/4 esas numaralı "Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014

Yıllık Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu" üzerinde görüşme yapılmıştır.

Görüşmeler sonunda, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu hakkında Alt Komisyonca hazırlanan Raporun ve 5/3 ile 5/4 esas numaralı Raporların aynen benimsenmesine ve görüşülemeyen söz konusu iki raporun; 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesindeki amir hüküm gereğince ivedilikle görüşülmesi amacıyla, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporuna eklenerek TBMM Genel Kurulunda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

Karma Komisyon Başkanı Sayın Mihrimah Belma SATIR açış konuşmasında toplantı gündeminden ve geçmiş çalışmalardan bahsettikten sonra sözü Alt Komisyon Başkanı Sayın İsmail BİLEN'e vermiştir. Sayın BİLEN özetle;

Alt Komisyonun toplantılarını yaparak genel bir çerçevede kanaatleri özetleyerek rapora da eklediğini, hemen hemen ittifakla, oy birliğiyle geçmiş kabul edebilecek görüşlerin serdedildiğini,

Komisyon üyesi Milletvekillerinin, Denetçilik Kurumunun, durumdan vazife çıkarması, alan genişletilmesinin uygun görülmesi yönünde önerilerinin olduğunu, yasal mevzuatın değişikliği teklifinin olduğu ancak çoğunluğun buna iştirak etmediğini, Anayasal ve yasal sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla görevlerinin ifasının daha doğru olacağı, durumdan vazife çıkararak alan genişletme yönündeki taleplerinin hukuka, evrensel hukuka da uygun düşmeyeceği ve gelişmiş Batı demokrasilerinde de yer bulan ombudsmanlık kurumuyla bir uyum göstermeyeceği, yetkilerinin aşımının aynı zamanda bir kargaşaya ve karmaşaya da sebebiyet vereceği yönünde bir kanaat serdedildiği,

Çağrılan kamu kurumu temsilcilerinden alınan bilgi, Başdenetçilik Kurumunun görüş ve tavsiyelerine hemen hemen neredeyse yüzde 98 nispetinde riayet edildiği, ancak bazı mesleklerin gösterdiği özen veya disiplin gereği ya da mesleğin vakar ve onurunu koruma yönündeki hassasiyetin gözetilmeden kararlar alınabildiği, bunun da kurumun iç işleyişinde bir disiplinsizlik doğurabileceği yönünde kurumlardan da sitemler alındığını, resen inceleme yetkisi talebinin de yetki karmaşasına yol açabileceğini,

İfade etmiştir.

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN özetle;

Genel olarak uyumlu bir çalışma ile Alt Komisyon Raporunun hazırlandığını ancak birkaç noktada farklı düşündüğünü,

Resen hareket etme konusunda, kimi durumlar için, her durum için değil ama kimi durumlar için, resen hareket hakkının bir olanak yaratacağı ve hak arama yolu olarak da bir hakkın kullanımında aracılık yapacağını düşündüğünü,

Aslında kurumlarla Kamu Denetçiliğinin uyumlu çalıştığını, Tavsiyeleri yerine getirmeye gayret ettiklerini ama Ziraat Bankası olayı biraz daha politik bir olay olduğu için orada bir anlaşmazlığın ortaya çıktığını, bunun çok yaygın olmadığına inandığını,

Tavsiye kararlarına uymayanlara resen dava açma konusundaki görüşü kendisinin de desteklemediğini,

İfade etmiştir.

Kars Milletvekili Sayın Ayhan BİLGEN özetle;

Kuruluş mevzuatındaki sorunların aslında bu kısa sürede kendisini gösterdiğini, Kamu Denetçiliği Kurumuna yetki verilmesinin bazı noktalarda çatışmaya yol açacağı görüşüne katılmadığını, aksine uzun yargı süreçleri nedeniyle çözülemeyen sorunların çözümünü kolaylaştıracağını,

Kurumun verdiği tavsiye kararlarına uyum noktasında bazı yaptırımların olması gerektiğini, bilgi ve belge talepleri konusunda yaşanan aksaklığın bir nedenin de, Kamu Denetçiliği Kurumunun arkasında bir kamu gücünün olduğunun hissettirilmemesi olduğunu,

İfade etmiştir.

4- KARMA KOMİSYONUN DEĞERLENDİRME, GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

4.1. KOMİSYON ÜYESİ MİLLETVEKİLLERİNİN GÖRÜŞ, ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELERİ

Alt Komisyon üyesi milletvekilleri, Kamu Denetçiliği Kurumu ve faaliyetleri ile ilgili olarak Komisyon raporunda yer alması amacıyla Komisyon Başkanlığına aşağıdaki görüş, öneri ve değerlendirmelerini göndermişlerdir:

Muş Milletvekili Sayın Burcu ÇELİK ÖZKAN: "*Kamu Denetçiliği Kurumunun yapısal ve yasal kısıtlılıkları nedeniyle kamu görevleri ve hizmetlerinde yaşanan hak ihlallerinin giderilmesinde etkin ve asli işlevini yerine getiremediğini, Paris İlkeleri olarak bilinen insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin ilkelerin Kamu Denetçiliği Kurumunca yerine getirilmediğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun idari ve hizmet yapısının bağımsız, tarafsız, hesap verebilir, şeffaf ve çoğulcu bir yapıya, yani Paris ilkeleri ile uyumlaştırılması gerektiğini, ihlalleri önlemeye, hakları korumaya yönelik olarak oluşturulan Kurumun mutlak surette devletin yönetim hiyerarşisinden bağımsız, onu dışarıdan gözlemleyebilen ve denetleyebilen bir örgütlenme modeline sahip olması gerektiğini, aynı zamanda Kamu Denetçiliği Kurumunun iç hiyerarşik yapılanmasının yetki gücü bakımından ciddi bir sorun olarak durduğunu, öyle ki Başdenetçinin istememesi durumunda Kurumun çalışma imkânının neredeyse olmadığını, Başdenetçi ve Denetçi yetkilerinin bu derece hiyerarşik olmasının karar ve emek ilişkisi konusunda ciddi sorunlara yol açtığı için dengelenmesi gerektiğini, Kurumun cinsiyet dengesini ve eşitliğini gözetecek şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini, Cumhurbaşkanlığı ve TSK faaliyetlerinin Kamu Denetçiliği Kurumunun görev alanının dışında bırakılmasının bu kurumların kamu nezdinde denetlenmesini ve şeffaf çalışmasını engellediğini, söz konusu istisnanın hak ihlallerinin gündeme gelmesinin ve telafi edilmesinin önüne geçtiğini, Kuruma şikayet başvurusu olmadığı sürece yaşanan ihlallerin açığa çıkarılamamasının yapısal bir sorun alanı olduğunu, özellikle kamuoyuna yansıyan ağır hak ihlallerine başvuru olmadığı için müdahale edememe sınırlılığı konusunda yeni bir düzenlemenin olması gerektiğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun ağırlıklı olarak sosyal güvenlik, TOKİ, parasal haklar konularında çalışma yürüttüğü için kamuoyunda daha çok idari bir mekanizma olarak görüldüğünü, ilgilendiği hak alanlarını çeşitlendirip daha fazla insan hakları gündemi ile ilgili çalışmalar yürütmesi gerektiğini, Kuruma yapılan başvuruların sadece Türkçe olarak yapılması zorunluğunun, Türkiye'de yaşayan farklı dil ve lehçeleri konuşan yurttaşların ve mültecilerin yaşadıkları ihlalleri bu Kuruma bildirmesini*

engellediğini, Kuruma yapılacak tüm şikayetlerin farklı dillerde olabilecek şekilde düzenlenmesi ve çeviri hizmetinin sağlanması gerektiğini, Kamu Denetçiliği Kurumu gibi önemli bir Kurumun, geniş kitleler tarafından bilinmiyor ve tanınmıyor olmasının yaşanan hak ihlallerinin bildirilmesini engellediğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun hem kurum olarak kendisinin hem de kendisine bildirilen hak ihlallerini görünür kılma işlevini yerine getirmek için daha fazla çalışma yürütmesi gerektiğini ve Kurumun katılımcı, çoğulcu, hak örgütleri ile bağlantılı, sözleşmelere uygun ve STÖ'lerle ortak çalışma ve kampanyalar yürütmesi gerektiğini"

İfade etmiştir.

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN: "*Kamu Denetçiliği Kurumunun henüz çok yeni bir kurum olduğunu, kuruluşundan önce ve kurulmasının ardından kamuoyunun bilgisine yeterince sunulamadığı ve tanınırlığının bu nedenle eksik bırakıldığını, amacı halkla idare arasında hak arama ve ihlallerin önlenmesinde bireyin yanında yer alarak, sorunların yargıya taşınmadan çözülmesine katkı sunmak olan bu Kurumun, halka hizmet için var olduğunu, kamuoyunun kendi yararına olan bir kuruma sorunlarını taşımada geri duruşunun asıl nedeninin Kurumun tanıtılmasındaki eksiklik olduğunu, aydın çevreler tarafından bilinirliği olmasına karşın, Kurum hizmetlerinden halkın bilgilendirilememiş olmasının ciddi bir eksiklik olduğunu, bu nedenle, örneğin kamu spotları ve doğrudan denetçilerin bilgi ileteceği programlarla bu eksikliğin giderilebileceği, ayrıca İnsan hakları kuruluşlarının da benzer tanıtım çalışmalarını yapmak üzere özendirilmesinin yararlı olacağını, öte yandan Kurumun istatiski bilgileri göz önüne alındığında, bu verilerin 3 yıllık bir zaman süreci açısından yeterli olmadığını,*

Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 5. maddesine göre, kamu denetçisinin "şikayet " üzerine inceleme yapabildiğini, oysa özellikle toplumsal nitelikli ya da toplumu yoğun bir biçimde ilgilendiren olaylarda "re'sen" inceleme yetkisinin de olması gerektiğini, böyle bir yetkinin, Paris İlkeleri doğrultusunda insan haklarının korunması, güçlendirilmesi ve etkinliğinin sağlanması için etkin bir araç olan Kurumun, halk adına idarenin işlem ve eylemleri konusunda uyarı niteliği taşıyacak tavsiye kararları vermesini sağlayacağını, bazı komisyon üyelerinin, bu konuda resen yapılacak incelemelerin, bir vesayet makamı yaratma tehlikesi taşıdığı görüşünü ileri sürdüğünü, ancak, yaptırım niteliği olmayan bu kararların bir vesayet oluşturmasının mümkün olmadığını, aksine, İdare ile halk arasındaki duygudaşlığın pekişmesinde etkili olacağını, uzayan yargısal süreçler yerine İdarenin kimi işlemlerini geri alması veya düzeltmesinin yolunun açılacağını, bu uygulamanın çok sayıda ülkede de bulunduğunu,

2015 yılı içerisinde meydana gelen bazı toplumsal olayların Kurumun ilgi alanında yer alması gerekirken yer almadığını, farklı dillerde başvuru imkanının sağlanması gerektiğini,

Kurum Kanununun 5. maddesinde "İdarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve HAKKANİYETE uygunluk yönünden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir." denildiğini, bu düzenlemenin, başvuruların çözümünde, mevzuat kadar, hakkaniyet anlayışının da göz önüne alınması gerektiğinin altını çizdiğini, nitekim, Kurumun incelediği yakınmalar arasında bu kavrayışla oluşmuş tavsiye kararlarının da bulunduğunu, olması gerekenin de bu olduğunu, İdarenin, tavsiye kararlarına uyarak dostane çözüm geliştirdiğinde, hakkaniyeti, mevzuatın üzerine taşıyabileceğini, daha da önemli olarak, iç hukukumuzda henüz yer almamış olmasına karşın kimi insan hakları sözleşmelerini pratiğe yansıtarak, bunların giderek yasal çerçeveye ulaşması sürecine de katkı sağlayacağını, Tavsiye kararlarının kimilerinde bu çabanın açıkça görüldüğünü, Kamu denetçisinin görevinin, yasalarla ve var olan mevzuatla çözülemeyen sorunların, özellikle de yasal ama hukuka ve hakkaniyete aykırı olan uygulamaların değiştirilmesi için çalışmak olduğunu, Kurumun, yakınılan işlemlerin, insan haklarına dayalı hukuka, genel ahlak ve iyi yönetişim kurallarına uygun olup olmadığına bakmak sorumluluğu olduğunu,

Kurum olarak Başdenetçiliğin, Başdenetçi ve denetçilerden oluştuğunu, yönetme ve temsil ile kurumun karar verme yönteminin birbirinden farklı kavramlar olduğunu, Kurumsal kararların, hep birlikte verildiğini, buna karşın Denetçilerin sunumlarında, uygulamada sorun olduğu ve Başdenetçinin diğer denetçileri kurumsal çalışmalara katmadığı yakınmasının olduğunu, bu konuda da yasal bir düzenlemeye gereksinim bulunduğunu, bu sorunun, …"kurum üyelerine hiçbir makam ve mercii, emir ve talimat veremez." diyen 12. madde ile uyumlu çözülmesi gerektiğini,

Kanunun 7. ve 22. maddelerinde, yapılan çalışmaların bir raporla kamuoyu ile paylaşılacağı hükmünün yer aldığı, raporların, yıllık olabileceği gibi önem ve özelliklerine göre aylık da olabileceği, kamuoyuna açıklanan raporların hem bireyleri teşvik, hem de idareyi hukuka uygun davranmaya zorlama yönünden önemli olduğunu,

Denetçiler arasındaki görev dağılımına atıf yapan 6. maddenin f fıkrasının, "…denetçilerden birisinin çocuk ve kadın haklarında görevlendirilmesini" emrettiğini, uygulamada bu göreve ek olarak dezavantajlı tüm grupların aynı Denetçiye yüklendiğinin görüldüğü, oysa çocuk ve kadın hakları ihlallerinin ne yazık ki en yoğun karşılaşılan ihlaller olduğunu, aynı zamanda kadın ve çocukların "dezavantajlı" nitelemesinin de hukuka aykırı bir niteleme olduğunu, "dezavantajlı" sayılan grupların da eklenmesi ile bu Denetçide aşırı bir yük oluşacağını, ayrıca da her biri ayrı uzmanlık isteyen bu konularda denetçilerin deney kazanmasının zorlaşacağının açık olduğunu,

Kanunun "Başvuru ve Usulü" başlık 17. maddesinin 4 ve 7. fıkralarının kesinlikle anlaşılır bir biçimde yeniden kaleme alınması gerektiğini, bu iki bentteki anlam karmaşasının, başvuruculara dava açma hakkını ihlal edebileceğini,

Alt komisyonda dinlenilen, istemi reddedilen başvurucunun anlatımlarının, başvuruların sonuçlandırılmasına ilişkin 6 aylık sürenin, hakkın yitirilmesinin süreli olduğu durumlarda açıkça hak kaybı yaratacağını gösterdiğini, benzeri durumlar için sürenin kısa tutulması konusunda da bir yasa değişikliğinin düşünülebileceğini,

Tavsiye kararları karşısında kimi idarelerin direngen bir tutum izlediklerinin gözlendiğini, bu tür olaylarda elbette, idarelerin tavsiye kararlarına uymamama hakkına sahip olduğu, ancak, İdarelerin, Kamu Denetçisinin salt mevzuatla bağlı olmadığı, hakkaniyete uygun tavsiye getirdiğini de gözeterek karar oluşturmaya özen göstermesi gerektiğini,

Kamu Denetçiliğinin, işlevini yerine getirebilmek için daha geniş bir bütçeye sahip olması gerektiğini, Kurumun bilinirliği geliştikçe başvuru sayısının da artacağını, hızlı ve etkin bir çalışmanın ancak yeterli maddi olanaklarla sağlanabileceğini",

İfade etmiştir.

Samsun Milletvekili Sayın Orhan KIRCALI: "*Toplumda huzurun ve demokratik yaşamın sağlanması, devlet gücünün sınırlandırılması ve denetlenmesi için Kamu kurumlarının faaliyetlerinin yargısal, yönetsel ve siyasal yollarla denetlendiğini, denetimin son derece önemli olduğunu ve modern kamu yönetimi anlayışının vazgeçilmez özellikleri arasında olduğunu,*

TBMM'ye bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumunun işlev alanının, Anayasanın 74. maddesinin birinci fıkrasında TBMM'ye verilen görev çerçevesinde gerçekleştirilen siyasi denetimin bir yansıması olduğunu, TBMM'nin, kişilerden gelecek şikâyetler üzerine idare üzerindeki siyasi denetim yetkisini ve görevini Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığıyla yerine getireceğini,

Ombudsmanı diğer tüm denetim mekanizmalarından ayıran en temel özelliğin, vatandaşların Ombudsmana doğrudan, son derece kolay, masrafsız bir şekilde ulaşabilmeleri olduğunu, yazılı şikâyette bulunanlardan herhangi bir ücret talep edilmediğini ve Ombudsmanın kendisine ulaşan şikâyetleri dikkate alarak değerlendirdiğini,

Türkiye'de idare üzerindeki denetimin, idari mahkemelerin yanı sıra Meclis, Cumhurbaşkanı ve devlet idaresinin kendi içerisinde yürüttüğü denetimlerden oluştuğu, Ülkemizde yeteri kadar denetim birimi ve kurumunun bulunduğunu,

AK Partinin yalnız ülkenin içerisinde bulunduğu ekonomik ve sosyal problemlerle değil aynı zamanda devlet yönetiminde, vesayet düzeninin yıkılması için büyük mücadele gösterdiğini, son on yıldır AK Parti politikaları ile halkın refah düzeyinin çoğu Avrupa Birliği

ülkesinden daha iyi duruma gelirken, demokrasi, özgürlükler, insan hakları konularında da aynı gelişim hızının yakalandığını, Kamu denetimi konusunda da çıtanın yüksek tutulması gerektiğini, birkaç ülkedeki uygulamayı örnek alma yerine ideal olanın hedeflenmesi gerektiğini,

Kamu Denetçiliği Kurumunun yazılı şikâyete dayanmadan re 'sen inceleme yapmasının, bu kurumun yeni bir vesayet organı gibi çalışmasına yol açıp açmayacağının göz önünde bulundurulması gerektiğini, ayrıca Kurumun incelemeye aldığı başvuruların yazılı olması konusunda titizlik göstermesi gerektiğini, re'sen inceleme yetkisinden daha ziyade Kamu Denetçiliği Kurumunun tanınırlığının artırılması gerektiğini,

Ombudsmanlık kurumlarının temel bir özelliğinin, yaptırım gücü olmayan, tavsiye niteliğinde kararlar almaları olduğunu, Ombudsmanın, kamu yönetimi üzerinde dolaylı yaptırımlara sahip olduğunu, Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarının da yalnızca "tavsiye" niteliğinde olduğunu,

Benzer görevleri yerine getiren Devlet Denetleme Kurulunun raporlarının da bir bağlayıcılığının bulunmadığını, hazırlanan raporun ilgili kuruluş açısından bir ön rapor, ihbar niteliğinde olduğunu, kamu kurum ve kuruluşlarının DDK raporu doğrultusunda işlem yapma mecburiyetinin olmadığını, kamu kurumu bu işlemi yapmazsa onun üzerinde herhangi bir icrai yetkinin olmadığını, bu anlamda Ombudsmanlık Kurumundan bir farkının bulunmadığını,

Etik olmayan davranışın Resmi Gazete yoluyla kamuoyuna duyurulmasının, Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulunun elindeki tek yaptırım iken Anayasa Mahkemesi kararı ile bu duruma son verildiği ve Kurulun kararlarının yalnızca kendi web sitesinde yayınlanmaya başlandığı,

Bunlara dilekçe hakkını eklemenin de mümkün olduğunu, 1982 Anayasasının 74. maddesine göre; vatandaşların, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında yetkili makamlara ve TBMM'ye yazı ile başvurma hakkına sahip olduğu, TBMM Dilekçe Komisyonunun da bir yönüyle Kamu Denetçiliği Kurumu gibi çalıştığını, Dilekçe Komisyonunun kararlarını, vatandaşların incelenebilir nitelikteki dilek ve şikâyetleri üzerine ilgili makamlar nezdinde yapılan girişimlerin sonuçlarını, sadece milletvekillerine dağıtılan periyodik yayınlarla açıkladığını,

Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu ve Başbakanlık Bilgi İletişim Merkezinin (BİMER) de vatandaşlar tarafından yapılan yazılı veya sözlü başvuruların ilgili kamu kuruluşu veya birimine ulaştırılması, mümkün olan en kısa sürede cevap verilmesi, gecikme halinde ilgili birimlerin uyarılmasını sağladığını, yaptırım gücünün olmadığını,

Bu tavsiye niteliğindeki kararların kamuoyu üzerinde etkili olmasının demokrasi anlayışı ve yönetim kültürüyle doğrudan bağlantılı olduğunu, bu gibi kurumların güçlü ve etkili olduğu

ülkelerin, demokrasi kültürünün de güçlü olduğunu, bu ülkelerde denetçinin kişiliğinin de büyük önem taşıdığını ve bu kişilerin kamuoyunda büyük bir saygınlığa sahip olduğunu,

Yaptırımla ilgili olarak üzerinde durulması gereken diğer bir hususun da aslında Kamu Denetçiliği Kurumunun medya ile olan ilişkisi ve bu konulara duyarlı bir kurum olması gerektiğini, çünkü Ombudsmanın, haksızlığını tespit ettiği kurumu kamuoyu önünde açıklamasının ilgili kurumlar üzerinde baskı oluşturması gerektiğini, Ombudsmanın medyayla ilişkilerini düzenlemesi, gerektiğinde kamuoyu denetimini harekete geçirecek düzeyde tutması gerektiğini,

Ombudsmanın verdiği kararların, Meclise sunduğu raporlar ve açıkladığı iyi uygulama örneklerinin Kurumların kendilerini geliştirmesi için bir fırsat oluşturması gerektiğini, bununla birlikte, Ülkedeki demokrasinin geliştirilmesi, kamu kurumları ile bireyler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesinin Ombudsmanın amaçları arasında yer alması gerektiğini,

Her ne kadar tavsiye niteliği taşısa da Kurumun vereceği tavsiye kararlarına bilirkişi raporlarından daha fazla önem atfedileceği ve ilgili kurumların bu tavsiye kararlarına uymamaları sonucu konunun yargıya taşınması halinde mahkemelerin Kamu Denetçiliği Kurumunun bu tavsiye kararlarını dikkate alacağını ve ayrıca söz konusu tavsiye kararları doğrultusunda işlem tesis edilmesinde sorumluluğun Kamu Denetçiliği Kurumuna ait olacağı düşünüldüğünde Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarının haklı şikayetlere büyük ölçüde çözüm getireceğini,

Ombudsmanın mahkemeler gibi bağlayıcı kararlar almasının Kurumun varlık sebebi ile çelişeceğini, eğer Kuruma bağlayıcı kararlar alabilme yetkisi verilirse bunun yeni bir yargı kolu anlamına geleceğini,

Tüm bu değerlendirmeler doğrultusunda Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisinin verilmemesi ve Kurumun kararlarının tavsiye niteliğinde kalması gerektiğini,"

İfade etmiştir.

4.2. KOMİSYONUN GÖRÜŞ, ÖNERİ VE DEĞERLENDİRMELERİ

2010 yılında yapılan Anayasa referandumu neticesinde Anayasamıza giren ve 6328 sayılı Kanunla kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu, faaliyetlerine 29 Mart 2013 tarihi itibariyle başlamış olup, yaklaşık 3 yılı geride bırakan genç bir kurumdur. Kurumun bilinirliğinin ve tanınırlığının artırılması noktasında ciddi gayretler olmakla birlikte, tatmin edici bir noktaya gelene kadar söz konusu gayretlerin devam etmesi gerekmektedir.

3 yıllık süre içerisinde Kamu Denetçiliği Kurumuna yapılan başvuru sayısı 19332'dir. 2015 yılında gelen 6055 ve 2014 yılından devreden 819 adet olmak üzere toplam 6874 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır. İncelenmeye alınan toplam 6874 adet şikâyet başvurusunun 5897 tanesi (yaklaşık %86'sı) Kurum tarafından sonuçlandırılmış olup, 977 dosya 2016 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir.

Ancak, bu istatistiki bilgilerin içerisinde, Kurum kayıtlarına girmemekle birlikte, Kamu Başdenetçisi ya da Kamu Denetçileri tarafından herhangi bir yazışmaya gerek kalmadan, ilgili idarelerin temsilcileri ile sözel olarak yapılan görüşmeler neticesinde çözüme kavuşturulmuş başvurular yer almamaktadır. Bu kapsamda, bu tip başvuruların kayda alınması ve istatistiki veriler içerisinde yer almasının sağlanması için çözüm yollarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Alt Komisyonun yaptığı toplantılarda ve rapor yazım sürecinde, kamu kurum ve kuruluşlarının genel olarak Kamu Denetçiliği kurumunun Tavsiye kararlarına uymaya gayret gösterdiği ve Kurumla işbirliğine yatkın olduğu gözlenmiştir. Bu durum sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçilerinden alınan sunumlarda, re'sen inceleme yapma yetkisinin kendilerine tanınmasının kurumun etkinliğini artıracağı ifade edilmiştir. Aynı şekilde, vatandaşların başvurularını hızlı bir şekilde sonuçlandırmak için arabuluculuk yapma konusunun da Kurumun görevleri arasında sayılması gerektiği ve Tavsiye kararlarına uymayan idarelere karşı dava açma yetkisinin verilmesi talep edilmiştir.

Ancak Komisyonumuz çoğunluğunda oluşan kanaat, re'sen inceleme ya da dava açma gibi yetkilerin verilmesinin, getireceği yararlardan çok, olumsuz sonuçlar doğurmasının oldukça muhtemel olduğu yönündedir.

Komisyon toplantılarımızda, Kurumsal faaliyetlerin icrası sürecinde ve Kurumsal teşkilatlanma konusunda Kanundan kaynaklı boşluklar olduğu ve bunun da çeşitli sorunlara yol açtığı; bu noktada, Kamu Başdenetçisi ile Kamu Denetçileri arasındaki ilişkilerin daha verimli ve etkin hale getirilmesi ve Denetçiler tarafından hazırlanarak Başdenetçiye sunulan her türlü Karar ve işlemde, ilgili Denetçilerin de katkısının olduğunun belirtildiği bir mekanizmanın kurulmasının yerinde olacağı dile getirilmiştir.

4 Mart 2016 tarihli toplantıda Kamu Başdenetçisi tarafından Komisyonumuza yapılan sunumda Başdenetçi "*Dolayısıyla bize bireysel şikâyet olmadan bizim bir konuya el atmamız mümkün değil. Ancak biz yönetmelikle, belki de yasaya aykırı olarak temel hak ve özgürlükler, insan hakları, kadın ve çocuk hakları, hassas gruplarla ilgili ve kamuyu ilgilendiren durumlarla…*" şeklinde bir ifade kullanmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi dahil olmak üzere bütün kurum ve kuruluşlarda olduğu gibi, Kamu Denetçiliği Kurumunun da, Anayasa ve yasaların kendisine verdiği yetkilerin dışında hareket etmemesi ve bu konuda hassas olması hukuk devletinin gereğidir.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile bazı kurum ve kuruluşlar arasında, verilen Tavsiye kararları ya da bilgi ve belge istenmesi hususlarında bazı görüş ayrılıkları yaşandığı müşahede edilmiştir.

Örneğin Kamu Denetçiliği Kurumunun Ziraat Bankası ve benzeri durumdaki bankaları, diğer özel bankalardan farklı bir yere konumlandırarak bilgi ve belge talebinde bulunması karşısında Ziraat Bankası yetkilileri, kendilerinin genel kamu idareleri statüsünde kabul edilmemesi gerektiğini ve özel hukuk tüzel kişiliğine sahip olduklarını ifade ederek itirazda bulunmuşlardır. Bu bağlamda, tüm bankaların aynı muameleye tabi tutulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından verilen Tavsiye kararlarının hukuk normları ve evrensel ilkelere uygunluğunun gözetilmesinin yanında, ilgili idarenin iç işleyişi, disiplin kuralları ve toplumun kendine has değerlerinin de göz önüne alınarak hazırlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Karar No: 2 **06/04/2016**

Karar: Kamu Denetçiliği Kurumunun 2015 Yıllık Faaliyet Raporu hakkında hazırlanan Karma Komisyon Raporu ile 24. Döneme ait 2013 ve 2014 Yılı Raporlarının aynen benimsenerek birlikte kabulü ve TBMM Genel Kurulunda birleştirilerek görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmasına dair Karar.

Karma Komisyon Başkanı *Mihrimah Belma Satır* İstanbul	Karma Komisyon Başkanvekili *İsmail Bilen* Manisa	Karma Komisyon Sözcüsü *Canan Candemir Çelik* Gaziantep
Karma Komisyon Kâtip Üyesi *Ramazan Can* Kırıkkale	Karma Komisyon Üyesi *Osman Mesten* Bursa	Karma Komisyon Üyesi *Orhan Kırcalı* Samsun
Karma Komisyon Üyesi *Fikri Demirel* Yalova	Karma Komisyon Üyesi *Özcan Ulupınar* Zonguldak	Karma Komisyon Üyesi *Erkan Aydın* Bursa (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Bülent Öz* Çanakkale (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Aytun Çıray* İzmir	Karma Komisyon Üyesi *Alican Önlü* Tunceli (Toplantıya katılamadı)
	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı	
Karma Komisyon Üyesi *Muharrem Varlı* Adana (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Mustafa Yeneroğlu* İstanbul	Karma Komisyon Üyesi *Fatma Benli* İstanbul
Karma Komisyon Üyesi *Şenal Sarıhan* Ankara	Karma Komisyon Üyesi *Leyla Şahin Usta* Konya	Karma Komisyon Üyesi *Vedat Bilgin* Ankara (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Jülide Sarıeroğlu* Ankara	Karma Komisyon Üyesi *Aydın Ünal* Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Atay Uslu* Antalya

Karma Komisyon Üyesi *Orhan Atalay* Ardahan	Karma Komisyon Üyesi *Ayşe Acar Başaran* Batman (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *İsmail Aydın* Bursa
Karma Komisyon Üyesi *Sait Yüce* Isparta (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Mehmet Metiner* İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Mahmut Tanal* İstanbul (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Atila Kaya* İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Gamze Akkuş İlgezdi* İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Zeynep Altıok* İzmir (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi *Nurettin Yaşar* Malatya	Karma Komisyon Üyesi *Veli Ağbaba* Malatya (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Orhan Miroğlu* Mardin
Karma Komisyon Üyesi *Durmuş Fikri Sağlar* Mersin (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Burcu Çelik Özkan* Muş (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Ruhi Ersoy* Osmaniye

Karma Komisyon Üyesi *Ali İhsan Yavuz* Sakarya (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Hulusi Şentürk* İstanbul

Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporu (5/4) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

1- YILLIK RAPORUN KARMA KOMİSYONA SUNULMASI VE RAPORUN GÖRÜŞÜLME SÜRECİ... 169
2- KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI ... 169
3- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2014 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ ... 170
4- YILLIK RAPORUN ÖZETİ ... 172
4.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri ... 172
4.2. Kuruma İlişkin Bilgiler ... 174
4.3. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç ... 176
4.4. Kurumsal Faaliyetler ... 181
4.5. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler ... 181
4.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Karşı Yaklaşımı ... 186
4.7. Kurumun Ülkemize Katma Değeri ... 189
5- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR ... 189
5.1. Karma Komisyonun 4 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı ... 189
5.2. Karma Alt Komisyonun 10 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı ... 195
5.3. Karma Alt Komisyonun 17 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı ... 195
5.4. Karma Alt Komisyonun 25 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı ... 200
5.5. Karma Alt Komisyonun 17 Mart 2015 Tarihli Toplantısı ... 212
5.6. Karma Komisyonun 25 Mart 2015 Tarihli Toplantısı ... 212
6-KARMA KOMİSYONUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ ... 212
7- KARMA KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ ... 214
7.1 Kamu Denetçiliği Kurumunun İdareyle Olan İlişkilerine Yönelik Öneriler ... 214
7.2 Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler ... 215
7.3 Mevzuat Değişikliği Önerileri ... 217

TABLO VE ŞEKİLLER

Tablo-1: Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması ... 175
Şekil-1: Ön İnceleme Aşaması ... 178
Şekil-2: İnceleme Aşaması ... 178
Şekil 3: Karar Türleri ... 180

1- YILLIK RAPORUN KARMA KOMİSYONA SUNULMASI VE RAPORUN GÖRÜŞÜLME SÜRECİ

14.06.2012 tarih ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu uyarınca, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak, idareye önerilerde bulunmak, bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmakla görevli ve yetkili Kamu Denetçiliği Kurumu, Aynı Kanunun 22'nci maddesi gereğince her yılın sonunda Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona Yıllık Raporunu sunmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu, 6328 sayılı Kanunun ilgili amir hükmü gereğince 2014 yılına ait Yıllık Raporunu 27.01.2015 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur. Böylece, 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesi çerçevesinde iki aylık görüşme süreci başlamıştır. Karma Komisyon kendisine sunulan Yıllık Raporu, ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşerek, kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek hazırladığı raporu, TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere Meclis Başkanlığına göndermektedir.

Bu kapsamda Karma Komisyon Başkanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumunu temsilen Kamu Başdenetçisini ya da Kamu Başdenetçisinin belirlenen tarihte herhangi bir mazeretinin bulunması halinde yazılı olarak görevlendireceği bir Kamu Denetçisini yapılacak Komisyon toplantısında hazır bulundurulması ve Komisyon üyelerine 2014 yılına ait Kurumun faaliyetleri hakkında sunum yapılması hususunda davette bulunmuştur.

2- KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporu'nu[1] değerlendirmek üzere 05.02.2015 tarihinde toplanmış ve bir Karma Alt Komisyon kurulmasına, kurulan bu Karma Alt Komisyonun 7 üyeden oluşmasına, 10.02.2015 Salı günü Saat 15:30'da toplanarak Başkanını belirlemesine ve çalışmalarına başlamasına karar vermiştir.

Karma Komisyonun kararı doğrultusunda Karma Alt Komisyon, 10.02.2015 tarihinde ilk toplantısını yapmış ve aşağıdaki kararları almıştır:

1. Alt Komisyon Başkanlığına Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün seçilmesi.
2. Kamu denetçilerinden ve ilgili kurumlardan konu hakkında bilgi alınması.
3. Milletvekili genel seçim süreci ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda

---

1 Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporuna, http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/docs/faaliyet_raporlari/kdk2014rapor.pdf internet adresinden ulaşılabilir.

belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Karma Alt Komisyon Raporunun yazılması.

4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Karma Alt Komisyon toplantılarının basına açık olması.

5. Gerek görülmesi halinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesi.

6. Karma Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulması.

7. Karma Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesi.

Karma Alt Komisyonun 17.02.2015 tarihindeki ikinci toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumundan, Kamu Başdenetçisi Mehmet Nihat ÖMEROĞLU ve beş kamu denetçisinden, (Serpil ÇAKIN, Abdullah Cengiz MAKAS, Mehmet ELKATMIŞ, Muhittin MIHÇAK ve Zekeriya ASLAN) bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler çerçevesinde hangi idarelerin Karma Alt Komisyonca dinlenilmesine ihtiyaç olduğu belirlenmiş ve bir sonraki toplantıya söz konusu idarelerin çağırılmaları kararlaştırılmıştır.

Karma Alt Komisyonun 25.02.2015 tarihindeki üçüncü toplantısına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi temsilcileri davet edilmiş, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun verdiği tavsiye kararları göz önünde bulundurulmak suretiyle tavsiye kararlarının uygulanması hususunda yaşanan problemler karşılıklı olarak müzakere edilmiştir. Kurumlar, Komisyon üyesi milletvekilleri tarafından sorulan soruları cevaplamışlardır. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgilere raporun Komisyon Toplantıları Bölümünde yer verilmiştir.

Karma Alt Komisyon, 17.03.2015 tarihindeki dördüncü toplantısında Raporunu kabul ederek Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Karma Komisyon 25.03.2015 tarihinde Karma Alt Komisyon Raporunu değerlendirmek üzere toplanmıştır. Bu toplantıda, Komisyon üyeleri ile Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcileri eleştirileri, öneri ve görüşleriyle Alt Komisyon Raporuna katkı vermişlerdir. Bu toplantıda yapılan müzakerelerin ardından Alt Komisyon Raporunu, Karma Komisyon Raporu olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

3- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2014 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak kurulmuştur. Bu noktada, idarenin

eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun Yıllık Raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek bir rapor hazırlamakta, hazırladığı bu raporu ise TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına göndermektedir.

Komisyon Raporu'nun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Yıllık Rapor Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Yıllık Raporu dokuz bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Başdenetçisinin Sunuşu
2. Kamu Denetçilerinin Sunuşu ve Değerlendirmeleri
3. Kuruma İlişkin Bilgiler
4. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç
5. Kurumsal Faaliyetler
6. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler
7. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Karşı Yaklaşımı
8. Kamu Denetçiliği Kurumunun Ülkemiz Katma Değeri
9. Ekler

4- YILLIK RAPORUN ÖZETİ

Kamu Başdenetçisi Mehmet Nihat ÖMEROĞLU 2014 Yıllık Rapor'un Sunuş kısmında özetle; Kurumun yasama, yargı ve idari denetim araçları ile kamuoyu denetimi gibi mevcut yapılara bir alternatif olmadığını, Kurumun kamu vicdanıyla uyuşmayan konularda idare ve vatandaş arasında bir uzlaşma sağlanmasına katkıda bulunduğunu, Kurumun kuruluş felsefesinin temelinde haklar kültürünün oluşturulmasının, adalete hızlı erişimin ve halka karşı sorumluluk anlayışının yattığını,

Kurumun yaptığı incelemelerde tamamen bağımsız ve tarafsız hareket ettiğini, Kurumun çalışmalarının başta Avrupa Birliği olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından yakından takip edildiğini ve belirli dönemlerde yayımlanan raporlarla değerlendirildiğini,

Bu raporlarda, Kurumun kısa bir sürede faal hale gelmesi, birey haklarının korunması adına kat edilen önemli bir yol olarak nitelendirildiği ve uygulamaya ilişkin doğru yönde birçok adımın atıldığının ifade edildiğini, Kurumun teşkilatlanması aşamasında sarf edilen gayretin uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından yakından izlendiğini ve olumlu eleştiriler alındığını,

Kurumun henüz iki yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen insan hakları, kadın hakları, çocuk hakları ve engelli hakları ile toplumsal olaylar gibi birçok konuda tavsiye niteliğinde önemli kararlar verdiğini,

Kıyafet özgürlüğü ve gezi olaylarına ilişkin başvurular ile bazı meslek gruplarının başvuruları sonucunda verilen tavsiye kararları ile kamuoyunun farklı kesimlerinin farklı mağduriyetleri için çözümler üretildiğini,

Kurumun, insan hakları kültürünün ülkemizde yerleşmesi ve genişletilmesi için önemli bir görev icra ettiğini

ifade etmektedir.

4.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri

Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN özetle; Kurumun iş bölümü esasları çerçevesinde orman, su, çevre ve şehircilik; enerji, sanayi, gümrük ve ticaret; mülkiyet hakkı ile mahalli idarelerce yürütülen hizmet konularının görev alanı içerisinde olduğunu, diğer alanlardan farklı olarak, mahalli idareler tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin şikâyetlerin 29.03.2014 tarihi itibariyle incelenmeye başlandığını, söz konusu alanlarda yapılan başvuruların dağılımına bakıldığında; en yoğun başvuruların, imar uygulamaları başta olmak üzere mahalli idarelerce yürütülen hizmetler ile mülkiyet hakkına ilişkin olduğunu,

Görevli olduğu konuların uzlaşmaya uygun konular olduğunu ve başvuruların birçoğunun çözüme ulaştırılmasında Kurum tarafından bu yöntemin kullanıldığını, ayrıca idarelerde oluşturulan irtibat noktaları ile karşılıklı iletişim yolunun kullanılmasının vatandaşla idare

arasındaki iletişimin ve vatandaşın idareye olan güveninin kuvvetlenmesine ve sorunların bürokratik engellere takılmadan daha hızlı, etkin ve tatmin edici bir şekilde çözülmesine imkân sağlayacağını,

Vatandaşların idare karşısında ücretsiz ve hızlı bir şikâyet mekanizmasına kavuşması sayesinde; demokratik hukuk devletinin geliştirilmesinde yargı öncesi son başvuru yeri olan Kurumun önemli bir mihenk taşı olacağını

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN özetle; Devletin bireyler için var olduğunu, dünya barışını tesis etmek ve mutlu nesiller yetiştirmek için Kurumun ülkemizde bir ilk olarak çocuklardan da doğrudan başvuru almak suretiyle bu amaca hizmet etmeye başladığını,

Erkek egemen toplumda sadece yasalarla korunan kadın haklarının gerçek hayatta çok kolay ihlal edilebildiğini, kadınların ilgili idarelerle yaşadıkları sorunları Kurum ile beraber çözebileceklerini,

Kadınlar ve çocuklar gibi özel olan bir diğer grubun da engelliler olduğunu, ülkemizde pek çok engel türünün, önlenebilir ve korunabilir sorunlara bağlı oluştuğunu, Kurumun idarenin uygulamaları karşısında her zaman engelli haklarını savunacağını,

Sadece kadın, çocuk, engelli değil bütün vatandaşların, idare ile yaşadıkları sorunların çözümü noktasında Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yanlarında olacağını

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ özetle; Kamu yönetiminin bireyin temel hak ve özgürlüklerini etkileme gücü itibari ile devasa bir boyuta geldiğini, bu durumun bireyi eskiye oranla idare karşısında daha fazla oranda incinebilir bir duruma getirdiğini,

Bunun sonucu olarak, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması, güvence altına alınması ve geliştirilmesi hususunda, idarenin daha etkili bir surette denetim altına alınmasının çağdaş yönetim anlayışının bir gereği olduğunu,

Kurumun, idarenin birey karşısında her zaman üstün olduğunu kabul eden geleneksel anlayışının aksine bireyi yönetimin bir parçası haline getiren, hatta onu merkeze koyan yeni kamu yönetimi anlayışını benimsediğini, hukuka uygunluk denetimine ilave olarak, yerindelik denetiminde de bulunulduğunu, bu bağlamda idarenin sahip olduğu takdir yetkisinin, yasal sınırlar içerisinde ve kamu yararı için kullanılıp kullanılmadığının gözetlendiğini

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS özetle; Kurumun tüm çalışmalarında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Anayasamız gibi üst normları referans aldığını ve Denetçilerin her bir şikâyet dosyasını bu referans belgeler ışığında incelediğini,

Kurumun düzeltilmesi gereken konularda aktif bir rol oynayabildiğini, bu bağlamda Kurumun şikâyetle ilgili olarak sadece evrak üzerinde inceleme ve araştırma yapmadığını; aynı zamanda, şikâyet konusunun çözümü için ilgili taraflarla bir araya geldiğini ve iletişim kanallarını sürekli açık tuttuğunu,

Bu amaca yönelik olarak, Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünde üst yönetime bağlı olarak çalışan ve Kurumla irtibat sağlayan birimlerin kurulduğunu, yine, Türkiye Bankalar Birliği ile de belli şikâyetlerin işbirliği içerisinde daha hızlı ve yerinde çözülmesi için bir takım yöntemler geliştirildiğini,

Kurumun idareyi mümkün olduğu kadar çözümün bir ortağı haline getirmeyi amaçladığını, çözümü için birden fazla kurumun bir araya gelmesi gereken konularda da ilgili kurumların bir araya getirilerek çözüm arandığını

ifade etmektedir.

Kamu Denetçisi Muhittin MIHÇAK özetle; Denetçilik çalışmalarında, şikâyet mekanizmasının etkin işleyişinin sağlanması amacıyla uyuşmazlıkların çözümünde idareyle birey arasında köprü kurulmaya çalışıldığını ve bu şekilde uzlaşma yönteminin kullanılmasına öncelik verildiğini,

Görev alanı çerçevesinde özellikle kamu personel rejimi konusunda uyuşmazlıkların çözümünde kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin benimsenmesinin ve bunların idarelerce etkili bir şekilde uygulanmasının amaçlandığını,

Bu çerçevede; 2013 yılında toplam 2467 şikâyet başvurusundan 47 adedinin uzlaşmayla sonuçlandırıldığını, 2014 yılında ise 2013 yılından devreden şikâyet başvuruları ile birlikte toplam 1102 şikâyet başvurusundan 46 adedinin uzlaşmayla sonuçlandırıldığını

ifade etmektedir.

4.2. Kuruma İlişkin Bilgiler

TBMM Başkanlığına bağlı ve şikâyet esasına göre idareyi denetleyen Kamu Denetçiliği Kurumu, Başdenetçilik ve Genel Sekreterlik teşkilatından oluşmaktadır. Kurum, Kamu Başdenetçisi tarafından yönetilmekte ve temsil edilmektedir. Başdenetçilik, Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçilerinden oluşmaktadır. Kamu Başdenetçisinin ve Kamu Denetçilerinin görevleri 6328 sayılı Kanunda ayrı ayrı sayılmaktadır.

Kurum, 6328 sayılı Kanun uyarınca idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.

Ancak, Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzaladığı kararlar ve emirler, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri Kurumun görev alanı dışındadır.

Ayrıca, 6328 sayılı Kanun uyarınca, yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklar; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan ve daha önce sonuçlandırılan şikâyetler incelenmemektedir. Belirli bir konuyu içermeyen şikâyetler de Kurumun inceleme alanı dışındadır.

6328 sayılı Kanunun 4'üncü maddesine göre Kurumun gerekli göreceği yerlerde büro açma yetkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda TBMM Başkanlığı'nın 2014 yılında Kuruma tahsis ettiği Milli Saraylara bağlı Maslak Kasrındaki Mâbeyn-i Hümâyûn binasında İstanbul Ofisi faaliyete geçmiştir.

Tablo-1: Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması

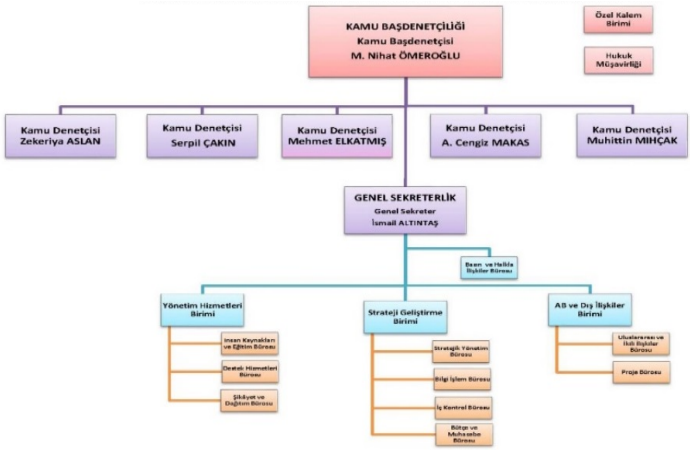

6328 sayılı Kanuna göre Kamu Başdenetçisinin görevleri; Kuruma gelen şikâyetleri incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmak, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikleri hazırlamak, Yıllık Raporu hazırlamak, Yıllık Raporu beklemeksizin gerek gördüğü konularda özel rapor hazırlamak, Raporları kamuoyuna duyurmak, yokluğunda kendisine vekâlet edecek denetçiyi belirlemek, birisi kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilmek üzere denetçiler arasındaki iş bölümünü düzenlemek, Genel Sekreteri ve diğer personeli atamak, Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmaktır.

Kamu denetçilerinin görevleri ise bu Kanunda verilen görevlerin yapılmasında Kamu Başdenetçisine yardımcı olmak, Kamu Başdenetçisi tarafından verilen görevleri yapmaktır.

Kurumun büro işlemini yürütmek, personelin şahsi dosyalarını tutmak, arşiv hizmetlerini yürütmek, 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile

22.12.2005 tarih ve 5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 15'inci maddesi ve diğer mevzuatla mali hizmetler birimi ve strateji geliştirme birimlerine verilen görevleri yapmak, personelin izin ve emeklilik işlemlerini yürütmek, personelin özlük işleri ile sağlık ve sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bilişim sisteminin kullanılmasını sağlamak ve Kanunlarla verilen veya Başdenetçilik tarafından verilen diğer işleri yapmak Genel Sekreterliğin görevleri arasında sayılmıştır.

İnsan kaynakları açısından Kurum, kadrolu 63 Kamu Denetçiliği Uzmanı, 50 Kamu Denetçiliği Uzman Yardımcısı ve 23 idari personel ile hizmetlerini yürütmektedir. Bunun yanında Kurum çalışmalarında, çeşitli kurumlardan geçici görevlendirme yoluyla istihdam edilen personelden de destek alınabilmektedir.

4.3. Başvuruların İncelenmesinde Usul ve Süreç

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunabilmektedir. Bu çerçevede, tüm bireyler yanında şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar ve benzeri tüzel kişiler başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da şikâyetlerini iletebilmektedirler.

Şikâyet başvurusunun insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde, doğrudan hak ve özgürlüğü veya menfaati ihlal edilme şartı aranmaksızın tüm gerçek ve tüzel kişiler de başvuruda bulunabilmektedir. Dolayısıyla bu konularda, bireyler yanında dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşları da idarenin denetimi mekanizmasında aktif rol alabilmektedir. Ayrıca şikâyet başvurusu, kanuni temsilci veya vekil tarafından da yapılabilmektedir.

Şikâyet başvurusu, Kuruma veya açılan bürolara; elden, posta, e-posta, faks veya elektronik başvuru sistemi yoluyla ulaştırılabilmektedir. Ancak, faks veya elektronik posta yoluyla yapılan başvurulara ait dilekçe asıllarının 15 gün içerisinde Kuruma gönderilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, şikâyet başvurusu geçersiz sayılmaktadır.

Şikâyet başvurusunun, Kurum şikâyet bürosunca kayıt altına alınması sonrasında, konusuna göre ilgili Kamu Denetçisine havale edilmektedir. Kamu Denetçisi ise şikâyeti kamu denetçisi uzmanlarına ileterek inceleme ve araştırma sürecini başlatmaktadır.

Kuruma ulaşan şikâyetler, öncelikle ön incelemeye tabi tutulmaktadır. Yapılan bu ön inceleme sonucunda;

-Konusu Kurum görev alanına girmeyen,

-Başvuru süresi içerisinde yapılmayan,

-Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir şikâyet başvurusuyla veya Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir şikâyetle; sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan,

-Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan,

-Başvuru usulüne uygun olmayan,

-Şikâyet başvurusunda bulunması gereken isim, adres, unvan gibi zorunlu bilgileri içermeyen,

-Menfaat ihlali içermeyen

şikâyetler hakkında "İncelenemezlik Kararı" verilerek; başvuru sahibi, gerekçesiyle birlikte karar hakkında yazılı olarak bilgilendirilmektedir.

Ön inceleme aşamasında ele alınan bir diğer husus ise şikâyetçinin Kuruma başvurmadan önce ilgili idareye başvurulmasıyla idari başvuru yollarının tüketilip tüketilmediğidir. Kuruma başvuruda bulunabilmek için, idari işlemden doğan zararın giderilmesinin üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, özel kanunlarda belirtilmiş olması halinde ise bu makamlardan, idarî dava açma süresi içinde istenmesi gerekmektedir.

İdari başvuru yollarının tüketilmediğinin tespiti halinde ise "Gönderme Kararı" verilmekte ve şikâyet başvurusu ile karar gereğinin yapılması için ilgili idareye, bilgi vermek için de başvuru sahibine iletilmektedir. Gönderme kararları ile şikâyetçi, ilgili idareye çözüm için başvurmuş olarak değerlendirilmekte ve idari başvuru yollarının tüketilmesi şartı sağlanmış olmaktadır.

Şekil 1. Ön İnceleme Aşaması

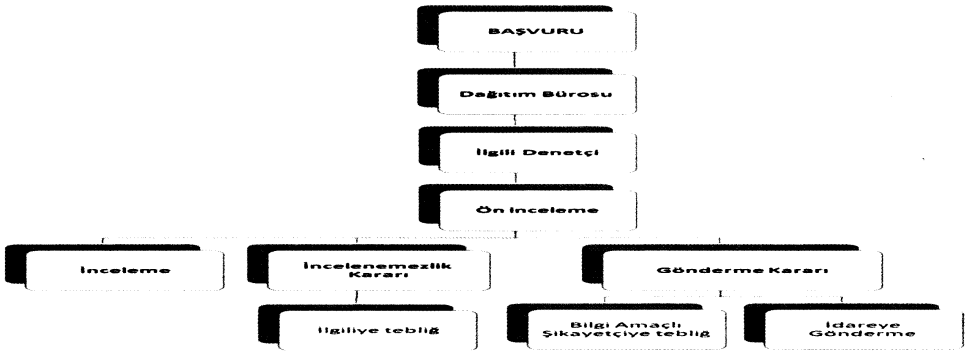

Ön incelemeyi takiben şikâyet başvurularının inceleme ve araştırma aşamasına geçilmektedir. Şikâyetlerin sebepleri ve konuları aynı olanlar için "Birleştirme Kararı" alınmakta ve birden fazla şikâyet tek bir şikâyet dosyası altında incelenmektedir.

İnceleme aşamasında, bürokrasi ve kırtasiyecilikle çözümü geciktirmemek için, öncelikle şikâyetin en kısa sürede nasıl sonuçlandırılacağına ilişkin bir değerlendirme yapılmaktadır. Söz konusu şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varılırsa, ilgili idare ile görüşmeler yapılabilmektedir. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu ile ilgili bilgi verilip, idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir.

Şekil 2. İnceleme Aşaması

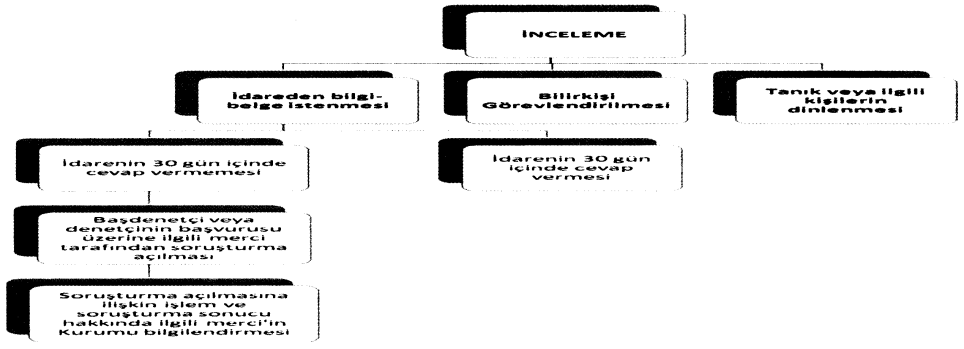

Ancak, şikâyetin bu yolla çözümlenemediği hallerde, şikâyet konusu hakkında bilgi ve belgeler ile şikâyet hakkındaki değerlendirmeler ilgili idareden talep edilmekte, idare şikâyet hakkında bilgilendirilmekte ve böylece idareye de söz hakkı tanınmaktadır. İdare, istenilen bilgi ve belgeleri elektronik posta yoluyla Kurum elektronik posta adresine ve bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde de bu belgelerin asıllarını göndermekle yükümlüdür.

6328 sayılı Kanunun "Bilgi ve belge istenmesi" başlıklı 18'inci maddesi hükmü uyarınca, süresi içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler veya eksik verenler hakkında Başdenetçi veya Denetçinin başvurusu üzerine ilgili merciin soruşturma açma zorunluluğu bulunmaktadır. Soruşturma açılmasına ilişkin işlem ve soruşturma sonucu hakkında ilgili merci Kurumu bilgilendirmekle mükelleftir.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek sureti ile verilmeyebilir. Ancak, devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilir.

Başdenetçi veya Denetçiler, inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde alanında uzman kişileri bilirkişi olarak görevlendirebilmekte, tanık veya ilgili kişilerin dinlenmesine karar verebilmektedirler.

İnceleme ve araştırma sonucu şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde "Tavsiye Kararı" verilmektedir. Kararda idareye hatalı davranıldığının kabulü, zararın tazmini, işlem yapılması veya eylemde bulunulması, mevzuat değişikliğinin yapılması, işlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya düzeltilmesi, uygulamanın düzeltilmesi, uzlaşmaya gidilmesi, tedbir alınması gibi önerilerde bulunulmaktadır.

İlgili merci, tavsiye doğrultusunda tesis ettiği işlemi, aldığı önlemi veya tavsiye edilen çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma göndermekle mükelleftir.

İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olmadığı kanaatine varılması hâlinde ise "Ret Kararı" verilmektedir.

Ayrıca, şikâyetçinin başvurusundan vazgeçmesi, şikâyetçi gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, şikâyet konusu talebin ilgili idare tarafından yerine getirilmesi, inceleme ve araştırma devam ederken şikâyet konusu hakkında dava açılması durumlarında Kurum tarafından "Karar Verilmesine Yer Olmadığına Dair Karar" verilmektedir. Kurumun tarafları uzlaştırmasıyla şikâyet konusu olaydaki hatalı işlemin idare tarafından düzeltilmesi halinde de bu karar alınmaktadır.

Tavsiye ve ret kararları, Kamu Denetçisinin önerisi üzerine, bizzat Kamu Başdenetçisi tarafından verilmektedir. Kamu Başdenetçisi, şikâyet başvurusu ile şikâyete ilişkin tüm bilgi ve belgeleri, gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuat hükümleri çerçevesinde incelemekte, hakkaniyet ve iyi yönetim ilkelerini de göz önünde bulundurarak önerilerde bulunmaktadır. Başdenetçilik, kararın verilmesinden sonra sonucu etkileyebilecek bilgi ve belgelerin ortaya çıkması durumunda şikâyet hakkında yeniden inceleme ve araştırma yapabilmektedir.

Şekil 3: Karar Türleri

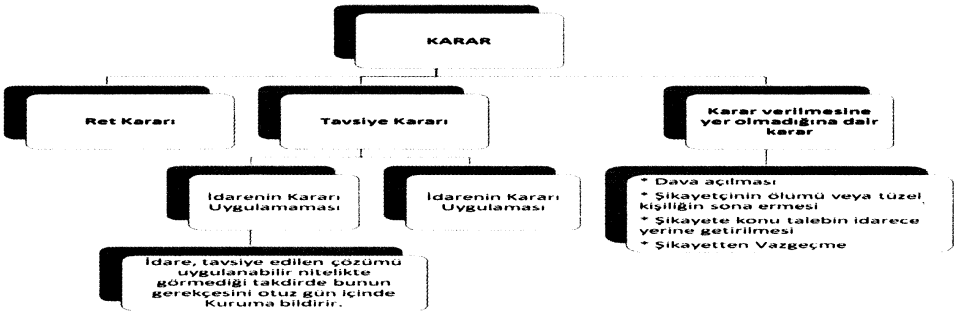

01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında Kuruma yapılan şikâyet başvurularının sayısı 5639 olup, başvuruların büyük çoğunluğu (yaklaşık olarak %53) internet sayfasında yer alan "e-başvuru" sistemi aracılığı ile yapılmıştır.

Kuruma yapılan başvuruların yaklaşık %24'lük bir kısmı "kamu personel rejimine" yönelik olarak gerçekleşirken, bunu yaklaşık %17 ile "eğitim-öğretim, gençlik ve spor", % 7,80 ile "ekonomi, maliye ve vergi", % 7,5 ile "insan hakları" ve % 7,43 ile "çalışma ve sosyal güvenlik" alanları takip etmektedir.

2014 yılında gelen 5639 adet ve 2013 yılından devreden 1528 adet, toplamda ise 7167 adet şikâyet başvurusu değerlendirilmek üzere işleme alınmıştır.

İncelenmeye alınan toplam 7167 adet şikâyet başvurusunun 6348 tanesi (yaklaşık % 89) Kurum tarafından sonuçlandırılmış olup, 819 dosya 2015 yılında incelenmeye devam edilmek üzere devretmiştir. Yapılan ön değerlendirme sonucunda, 806 adet şikâyet başvurusundan kendi içerisinde konu ve sebep bakımından aynı olanlar hakkında "Birleştirme Kararı" verilerek tek dosya üzerinden incelemeye devam edilmiştir.

Bölgelere göre başvuruların dağılımına bakıldığında, en fazla başvurunun yaklaşık % 29 gibi bir oranla "İç Anadolu Bölgesinden", % 27'sinin ise "Marmara Bölgesinden" yapıldığı belirlenmiştir. Başvuruların yaklaşık % 0,5'lik kısmı ise yurtdışından yapılmıştır. Başvuruların en fazla yapıldığı il, % 20,51 ile Ankara olup, bunu % 18,09 ile İstanbul ve % 4,88 ile İzmir takip etmektedir.

4.4. Kurumsal Faaliyetler

Kurum, ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmasına yönelik birçok ziyaret, proje ve etkinlik düzenlemiştir. Bu çerçevede;

Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ile görüşme yapılmıştır.

Kurum, sosyal medya iletişim ağlarından Facebook, Twitter, Instagram ve Youtube sayfalarında @TRombudsman alan adı ile yerini almıştır.

Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU Yunan Ombudsmanlık Kurumunun 15. kuruluş yıldönümü nedeniyle 12-13 Kasım 2013 tarihlerinde Atina'da düzenlenen uluslararası sempozyuma konuşmacı olarak katılmıştır.

İstanbullu Rumların Evrensel Federasyonu ve İmrozlular Derneği yetkilileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve İstanbul'da cemaat vakıfları temsilcileri ile bir araya gelinmiştir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı işbirliği ile hayata geçirilecek olan "Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesinin" hazırlık çalışmaları tamamlanmıştır.

Eşleştirme ve teknik yardım bileşenlerinden oluşan "Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" 2015 yılı ikinci çeyreğinde hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Ekim 2013 - Ekim 2014 dönemleri arasında bireysel başvuru usullerinin kamuoyu nezdinde tanıtılması amacı ile "İnsan Hakları Alanında Bireysel Başvuru Usullerinin Tanıtılması Projesi" uygulanmıştır.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu Türkiye Temsilciliği ile işbirliği halinde yürütülen "Çocuk Hakları ve Çocuklar için Adalet Projesi"nin hedefleri doğrultusunda çocuk internet sayfası (www.kdkcocuk.gov.tr) hazırlanmıştır.

21-22 Ekim 2014 tarihleri arasında "Uluslararası Ombudsmanlık Sempozyumu"nun ikincisi Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

2 Haziran 2014 tarihinde "Kamu Denetçiliği Kurumunun Kurulmasının Desteklenmesi Projesi" eşleştirme bileşeninin açılış toplantısı gerçekleştirilmiştir.

4.5. Başvurulara İlişkin Bilgi ve Değerlendirmeler

2014 yılı faaliyet döneminde Kuruma iletilen şikâyet başvuruları, "Kamu Denetçilerinin İş Bölümüne İlişkin Yönerge"de yer alan ana konular itibari ile tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bu çerçevede;

"İnsan Hakları ve Hukuk" konusunda özellikle toplumsal olaylara müdahaleden

kaynaklanan ihlal iddiaları, yaşam hakkı, konut dokunulmazlığı hakkı, seyahat ve yerleşme hakkı, düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü hakkı, mahkûm hakları ile bilgi edinme ve dilekçe hakkı alanında vuku bulduğu iddia edilen başvurular öne çıkmaktadır.

"Çocuk Hakları" konusunda yapılan başvurular ağırlıklı olarak çocuk internet sayfası ana ekranında yer alan başvuru formu doldurularak Kuruma ulaştırılmaktadır. 2014 yılı içerisinde gelen 164 adet başvuru ağırlıklı olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın görev alanında yer alan eğitim-öğretim konusuna girmekte olup, belediye, sağlık ve sosyal hizmetlerle ilgili başvurular da yer almaktadır.

"Kadın Hakları" konusunda gelen başvurulara bakıldığında, doğrudan "kadın hakları" başlığı altında kaydedilen başvurular olmamakla beraber kadın haklarına ilişkin olup diğer konularla bağlantısı gereği farklı başlıklar altında değerlendirilen başvurular olmuştur. Bunların başında, kadınların sosyal güvenlik bağlamında yaşadıkları sorunlar gelmektedir.

"Engelli Hakları"na ilişkin şikâyet başvurularının daha çok engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar alt başlığına yönelik olduğu görülmekle birlikte, çocuk hakları başlığı altında açıklanan engelli çocukların eğitimi ile ilgili şikâyetler ve kendilerine pozitif ayrımcılık yapılması talepleri hakkında da çok sayıda başvuru geldiği gözlemlenmektedir.

Engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımlar konusunda; engelliler için verilen evde bakım hizmeti, engellilere araç alımında sağlanan avantajlar, özürlü sağlık kurulu raporları ile engel oranları cetveline ilişkin şikâyetler Kuruma iletilmiştir.

"Kamu Personel Rejimi" ile ilgili Kuruma gelen şikâyetler incelendiğinde genel olarak memurların hizmet şartları, nitelikleri, atanma ve yetiştirilmeleri, ilerleme ve yükselmeleri, hakları, ödevleri, sorumlulukları, mali ve sosyal hakları ile ilgili konuların geldiği gözlemlenmektedir.

"Mobbing ve Kötü Muamele" konusunda kurumsal olarak en fazla şikâyet üniversitelerden gelmektedir. Mobbing konusundaki şikâyetlerde, kamudaki yöneticilerin sıklıkla disiplin cezası verme yöntemini kullandığı, iletişim kurulması halinde çözümlenebilecek sorunlar için dahi disiplin mekanizmasının işletilmesinin tercih edilerek durumun suistimal edilebildiği, bu çerçevede disiplin cezalarının personele karşı baskı aracı olarak kolaylıkla ve sıklıkla kullanılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

"Sosyal Haklar ve İzinler" konusunda gelen şikâyet başvurularında, 16.04.2014 tarih ve 28974 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2014/5 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca fazla çalışmadan doğan izin hakkının kullandırılması hususuna idarelerin özen göstermediği tespit edilmiştir.

"Disiplin Cezaları ve Affi" konusunda Kuruma disiplin cezaları hakkında yapılan başvurular içerisinde 657 sayılı Kanun uyarınca itiraz sürelerini kaçırmış ya da idari yargıya

henüz başvurmamış hatta yargıya başvuru süresini de kaçırmış başvurular bulunmaktadır. Bu tür başvurularda, cezanın hakkaniyet ilkeleri çerçevesinde verilip verilmediği yönünde inceleme talep eden kişilerin iddia ve taleplerinin değerlendirilmesi için Kurumun tek mercii olması büyük önem arz etmektedir.

Kamu personel rejimi alanına giren "Ek Gösterge, Makam Tazminatı ve Görev Tazminatı" ile diğer "Mali Haklar" ile "Emeklilik İşlemleri" konularında; harcırahın eksik veya yanlış hesaplanması ile harcırahların ödenmemesi, toplu iş sözleşmelerinde tespit edilen ücretlere itiraz edilmesi, belediye çalışanlarına ödenen sosyal denge tazminatı, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu kapsamında emekli aylıklarının eksik ödenmesi, emekliliğe esas makam tazminatı ve ek göstergelerin eksik hesaplanması, yine bu Kanun kapsamında ödenen dul ve yetim aylıklarının eksik veya hiç ödenmemesi, ek ödeme, makam ve görev tazminatı ödemeleri, ek ödeme konusunda çıkarılan yönetmeliklerde unvanlara göre yapılan ayrımlarda bazı haksızlıklar olduğu yönünde birçok başvuru gelmiştir.

"Personel Alımı, Atama, Nakil, Yer Değiştirme ve Kadro" konularında ağırlıklı olarak 2014 Eylül dönemi atanmalarında belirli branşlarda açılan kontenjanların yetersiz olduğu, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kontenjan sayılarının arttırılarak 2015 yılı Şubat dönemi atamalarında 40.000 öğretmen ataması yapılması yönünde yoğun talepler gelmiştir. Ayrıca kamu personelinden nakil-yer değiştirme konusunda da eş, aile durumundan veya diğer sebeplerle geçici görevlendirmelerden dolayı nakil talepli şikâyet başvuruları alınmıştır.

"Çalışma ve Sosyal Güvenlik" alanında özellikle işsizlik sigortası ile ilgili olarak ülkemizde mevcut işsizlik sigortasının devreye girdiği tarihten itibaren, işlevsel bozukluklar nedeni ile temel amaçlarından birisi olan işçileri işsizliğin ekonomik risklerinden korumayı başaramaması önemlidir. İşsizlik ödeneği almaya hak kazanmış şekilde işten çıkarılmış ve mevzuatta belirtilen diğer şartları sağlamış bir işçinin, işverenin veya devletin hatalı işleminden dolayı, primini yatırdığı riskten zamanında ve etkili bir şekilde korunamıyor olması, işsizlik sigortası sisteminin düzgün işlemediğini göstermektedir.

"Emekli İkramiyelerinin Ödenmesinde Alım Gücünün Denkleştirilmesi" konusu kapsamında Kuruma başvuran şikâyetçiler özetle; uzun yıllar Emekli Sandığına tabi olarak çalışmalarının ardından bu görevlerinden ayrılarak başka bir sosyal güvenlik kurumuna (SSK veya BAĞ-KUR) tabi olarak çalışmaya başladıklarını ve bu Kurumlardan emekliye ayrıldıklarını, Emekli Sandığına tabi çalışmaları karşılığında kendilerine emekli ikramiyesi ödenmesi talebiyle Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurduklarını, ancak taleplerinin reddedildiğini, yargı yoluna başvurmalarının ardından emekli ikramiyesi almalarına hükmedildiğini, ancak bu kez de Sosyal Güvenlik Kurumunca, Türk Lirasından altı sıfır atıldığı gerekçesi ile 1-2 TL tutarında emekli ikramiyesi ödendiğini belirterek mağduriyetlerinin

giderilmesi talebinde bulunmuştur.

Kurumun şikâyet başvurularını kabul etmeye başladığı 29.03.2013 tarihinden itibaren "İntibak Yasasından Faydalanamama ve Emekli Aylıkları Arasındaki Farklılıklar" konulu şikâyetlerin Kuruma sıklıkla gelmesi üzerine, gerekli inceleme ve araştırmaların yapılmasını müteakip tavsiye kararları düzenlenerek SGK'ya iletilmiş ayrıca konu Kurumun 2013 Yıllık Raporunda da ele alınmıştır. Diğer taraftan bahse konu Tavsiye Kararının ardından, 2014 yılı içerisinde konuya ilişkin şikâyet başvuruları Kuruma iletilmeye devam etmiştir.

"Adalet" konusunda genel olarak şikâyetçiler tarafından, ilk derece mahkemelerindeki yargılamalar sonucunda verilen mahkûmiyet kararlarına ilişkin başvurular iletilmekte olup, yüksek mahkemelerdeki temyiz incelemelerinin kısa sürede sonuçlandırılamadığı, ceza infaz kurumlarında kalan mahkûmlara kötü muamelede bulunulduğu, fiziksel şartların kötü olduğu, mahkûmların ceza infaz kurumları arasında nakil taleplerinin olumsuz karşılandığı ve avukatlık hizmetlerine ilişkin başvurular yapılmaktadır.

"Milli Savunma-Güvenlik" alanında genel olarak, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapmakta olan çeşitli rütbelerdeki askeri personelin kuvvet komutanlıkları ile Milli Savunma Bakanlığı'nın işlemlerine, trafik idari para cezası alan sürücülerin şikâyetleri ile trafik fahri müfettişlerinin işlemlerine ve kolluk kuvvetlerinin işlemlerine ilişkin başvurular yapılmaktadır.

"Nüfus, Vatandaşlık, Mülteci ve Sığınmacı" konularında özellikle kişilerin nüfus bilgilerinde yapılan hatalar sebebiyle yaşanılan mağduriyetlerin ilgili nüfus müdürlükleri tarafından çözüme kavuşturulmadığı yönünde başvurular yapılmıştır. Ayrıca, Merkezî Nüfus İdare Sisteminin (MERNİS) zaman zaman işlememesinden kaynaklanan bir dizi başvuru alınmıştır. Ancak söz konusu başvurulara konu olaylarda idarenin alternatif çözümler üreterek, mağduriyetin yaşanmaması için gayret sarf ettiği gözlenmiştir.

"Eğitim-Öğretim" alanında Kuruma yapılan şikâyet başvurularına bakıldığında; özellikle Yükseköğretim Kurulu işlemleri, üniversitelerin uygulamaları ve merkezi olarak yapılan sınav uygulamaları başta olmak üzere yükseköğretim hizmetleri ve ilköğretim ile ortaöğretim hizmetlerine ilişkin şikâyet başvuruları alınmıştır.

YÖK ile ilgili olarak yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından alınan diplomaların denkliği, bölümler veya programlar arası eşdeğerlik konusu, YÖK'ün eğitim-öğretim ve öğrencilerle ilgili esasların belirlenmesi noktasında aldığı kararlarla ilgili çok sayıda başvuru Kuruma gelmiştir

Üniversitelerin uygulamaları ile ilgili olarak, uygulamaların çok sık değiştirilmesi ve bu değişiklikler yapılırken geçiş hükümleri konulmaması nedeniyle öğrenci mağduriyetlerinin yaşandığı görülmektedir. Kredi, burs ve yurt başvurularını alan ve değerlendiren kurum olarak Kredi Yurtlar Kurumunun uygulamalarının adaletsiz olduğu, bursun uygun kriterleri taşıyan

öğrencilere çıkmadığı şikâyetleri ile öğrenim kredisinin bursa dönüştürülmesi talepleri yer almaktadır.

"Sağlık" alanında yapılan başvurulara bakıldığında ağırlıklı olarak tedavi, ilaca erişim ve sağlık çalışanlarının çalışma koşulları, Sağlık Uygulama Tebliği düzenlemelerinin tedavi giderlerinin tamamını kapsamaması nedeni ile üniversite hastanelerinin hastalardan fazla ödeme talep etmesi ile ilgili şikâyetlerin geldiği görülmektedir. Hastalığın teşhisinin geç konulduğu, tedavinin gerektiği gibi yapılmadığı iddiaları ile yapılan başvurular, tıbbi kötü uygulama iddiası olarak değerlendirilmektedir. Başvuruların çoğunda, hastaların sağlık personeli tarafından yeterince ya da gerektiği gibi bilgilendirilmediği sonucuna varılmaktadır.

"Sosyal Hizmetler"e ilişkin olarak özellikle 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre yapılan aylık ödemeleriyle ilgili şikâyetler gelmektedir. Bu şikâyetlerin, başvurudan aylık bağlanana kadar geçen sürenin çok uzun olması, çok sayıda işlem bulunması, muhatapların sorunların çözümünde çok fazla ilgili davranmadığından kaynaklandığı görülmüştür. Gelen şikâyetlerin içeriğine bakıldığında, sosyal hizmetlerin sunulması sürecinde kamu idarelerinin yardım ile ilgili işlemlerinin uzun olduğu, üstelik talepte bulunan kişilerin sosyal durumları da dikkate alındığında yoksulluğun belgelenmesinden kaynaklanan şikâyetler geldiği tespit edilmiştir.

"İmar Uygulamaları" ile ilgili şikâyetler; vatandaşlara ait taşınmazlardan meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan arazi ve arsalarla ilgili kamulaştırmasız el atmaların olduğu, bu tip taşınmazlarla ilgili belediyelerin kamulaştırma veya trampa yapmada yetersiz ve geç kaldığı, bu durumun da "Mülkiyet Hakkı" ihlallerine sebep olduğu hususundadır. İmar kirliliği hakkında; özellikle kaçak yapılarla ilgili belediye encümenin aldığı yıkım kararlarının uygulanmadığı, uygulamayı geciktiren belediye personeli hakkında herhangi bir işlem yapılmadığı, ayrıca yıkımla ilgili ilamların uygulanmadığı, yıkım işlerine kişilerin yapmış olduğu itirazlar sonuçlanmadan devam edildiği, şikâyete konu olan plan ve projeye aykırılıkların kısa zamanda giderilemediği ve imar kirliliğine sebep olanlar hakkında yasal süreçlerin başlatılmadığı öne çıkmaktadır.

"Toplu Konut İdaresi Başkanlığı İşlemleri" ile ilgili olarak yapılan şikâyet başvuruları incelendiğinde genel olarak teslim edilen konutlarda ayıplı ve eksik imalatın olduğu ve bu eksik ve ayıpların giderilmesinde sorunlar yaşandığı görülmektedir. TOKİ'nin taksit tutarlarında yaptığı dönemsel artış oranının konut alıcılarının ödeme güçleriyle orantısız ve yüksek olduğu yönünde şikâyetler de bulunmaktadır.

"6831 sayılı Kanunun 2/B Maddesi Kapsamındaki Araziler ve Orman Kadastrosu" uygulamaları hakkında yapılan şikâyet başvuruları genel olarak; satın alma başvuru süresinin

dolması nedeniyle taşınmazın satın alınamaması, idarece usulüne uygun tebligat yapılmaması ve orman kadastro komisyonlarınca yapılan orman veya 2/B tahdit ve tespitlerinde yanlışlık olduğu iddialarına ilişkindir.

"Ulaştırma, Basın ve İletişim" alanında yapılan şikâyetlerin önemli bir kısmının elektronik haberleşme ve bilişim hizmetlerine ilişkin konulardan geldiği görülmüştür. Bunların dışında karayolu, demiryolu, deniz ve iç sular ile tehlikeli mal ve kombine taşımacılığı ve telekomünikasyon tesisleri, medya hizmet sağlayıcıları, havacılık, sanayi ve uzay teknolojileri ve reklam yayınlarına ilişkin şikâyetler de alınmıştır. Bunlardan ilki, PTT, Türk Telekom A.Ş. gibi kuruluşlar ile Avea, Vodafone, Turkcell gibi özel hukuk tüzel kişileri hakkında şikâyetlerin genel olarak hizmet alım noktasındaki eksiklikler ve fatura bedellerinin yüksekliğine ilişkindir.

"Elektrik İletim ve Dağıtımı ile Elektrik Dağıtım Şirketlerinin Denetlenmesi" konusu ile ilgili gelen şikâyetlerden birinde, mücbir sebepler dışında gerekli duyurular yapılmaksızın sıklıkla oluşan elektrik kesintilerine ilişkindir. Yine elektrik dağıtım şirketlerinin kiracılarca ödenmemiş elektrik faturası borçlarını ve bireysel aboneliğe geçişte şantiye elektriği kullanımından kalan borçları ev sahibi ve yeni abonelere yansıttığına dair şikâyet başvuruları da bulunmaktadır. Kuruma gelen şikâyet başvurularının değerlendirilmesinde dağıtım şirketlerinin denetiminin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında olmasına rağmen yaptırım uygulama yetkisinin EPDK'da olmasının, kişiler açısından şikâyet mekanizmasının anlaşılmasını ve işleyişini zorlaştıracağı düşünülmektedir. Kayıp/kaçak bedelinin tüketicilerden, hakkaniyete aykırı olarak alındığı ve idare tarafından konuyla ilgili kanuni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

"Mahalli İdarelerce Yürütülen Hizmetler" konusunda yoğun olarak belediyelerin, daha sonra ise sırasıyla Valiliklerin ve Köylerin sorunlarına ilişkin Muhtarlıkların ve Kaymakamlıkların şikâyet konusu edildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla başvuruların özellikle halka en yakın kurumlar olarak bilinen belediyelerce yürütülen hizmetlerin sunumunda yaşanan sorunlarda yoğunlaştığı görülmektedir.

Kurumun uzlaşma yolu ile çözüme kavuşturduğu şikâyet başvurularına ilişkin kurum ve kuruluşlar bazında birçok örnek Yıllık Rapor içerisinde yer almaktadır.

4.6. İdarenin Kuruma ve Kararlarına Karşı Yaklaşımı

İlgili kurum ve kuruluşlardan istenilen bilgi ve belgelerin eksiksiz ve zamanında gönderilmesi, ilgili kurumlarla iletişim kurulması ve taleplere yönelik muhatap bulunması önemlidir.

Şikâyetlerin alınmaya başlandığı tarihten bugüne kadar Kurumun görev alanı ve yetkilerinin zamanla kamu kurum ve kuruluşlarınca tanındığı; bazı kurumlar tarafından,

Kurumca istenen bilgi ve belgelerin kısa süre içerisinde ve eksiksiz bir şekilde gönderildiği; ancak bazı kurumlar tarafından ise bu konuda yeterince titiz davranılmadığı görülmüştür.

Genel Kurmay Başkanlığı, Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri Komutanlıkları, Milli Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve bağlı birimleri, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü talep edilen bilgi ve belgeleri süresinde ve eksiksiz bir şekilde gönderen idarelere örnek olarak gösterilebilir.

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu gibi kurumlardan bilgi ve belge temin etmekte güçlük çekilmektedir. YÖK Başkanlığı tarafından da Kurum tarafından iletilen bilgi ve belge taleplerine yeterli düzeyde ve ayrıntıda cevap verilmemekte, genel olarak "bilgi ve belgeler ektedir." yönünde sınırlı açıklamalarda bulunulmaktadır.

Bu bağlamda, Kurumdan gönderilen bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların Bakanlıklar ve ilgili kurum ve kuruluşlardaki yoğun evrak trafiği içinde takibinin hızlandırılması ve şikâyet başvurularının yasada öngörülen 6 aylık süre içerisinde karara bağlanması için Kurumla ilgili irtibat birimlerinin kurulmasına acil ihtiyaç bulunmaktadır. Bu itibarla Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında irtibatı sağlayacak bir birim veya büro oluşturulması ve doğrudan iletişime geçilecek yetkililerin belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Şikâyet başvuru sayısına ilişkin rakamlar gözetildiğinde; 2013 yılında 7638 adet şikâyet başvurusu yapılmış olmasına rağmen, 2014 yılında 5639 adet şikâyet başvurusu yapılması, şikâyet başvurularında bir azalmanın olduğunu göstermektedir. 2013 yılına kıyasla 2014 yılında başvuru sayısının düşmesinde kurumların tavsiye kararlarını uygulama konusunda isteksiz davranmasının etkili olduğu düşünülebilir.

İdarenin tavsiye kararlarına olumsuz yaklaşımının nedenleri irdelenecek olursa; en başta, kamu görevlilerinin risk almaktan çekinmesi gösterilebilir. Özellikle mali sonuçları olacak durumlarda, kamu görevlileri Sayıştay denetimi, soruşturma geçirme gibi kaygılarla kararı uygulamakta tereddüt gösterebilmektedir.

Kurumun tavsiye kararları doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı idareye veya kamu görevlilerine sorumluluk yüklenemeyeceğinin kanuni güvence altına alınmasının faydalı olacaktır.

Tavsiye kararlarına uyma oranının düşüklüğünün sebepleri konusunda tespit edilen bir diğer husus ise, kanuni boşluk nedeniyle Kurumun tavsiye kararları hakkında değerlendirme yapan idari mercilerin kimi zaman çok alt düzeyde olması ve üst makamların konudan bilgisinin olmaması ya da tavsiye kararına uyma konusunda yetki kullanacak makamların belirsizliği nedeniyle yetki karmaşası oluşmasıdır.

Tavsiye kararlarına uyma oranının düşük olmasının nedenlerinden biri de idarenin sorunun çözümüne odaklı olmayan, kırtasiyeciliğin ve bürokrasinin yoğun olduğu, uzlaşma kültürüne sahip olmayan yapısıyla ilgili olup, bir hukuk kültürü sorunu olan bu durumun, Kurum gibi insan hakları alanında faaliyet gösteren kurumların da katkısıyla zamanla çözülebileceği düşünülmektedir.

Kurum tarafından verilen tavsiye kararlarına uyulmasını ve istenilen bilgi ve belgelerin zamanında ve eksiksiz gönderilmesini temin etmek amacıyla, Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS tarafından, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu nezdinde ikili temaslarda bulunulmuştur. Bu görüşmeler neticesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarlığı, Kurumca intikal ettirilen şikâyet başvurularına dair taleplere ilişkin olarak, her hafta toplanmak üzere Müsteşar Yardımcısı başkanlığında bir heyet tesis edilmesini plan dâhiline almıştır.

Benzer şekilde Maliye Bakanlığı Müsteşarı ile yapılan görüşme sonrası Maliye Bakanlığında, Kurumdan gelecek taleplerle ilgilenmek üzere Müsteşar Yardımcısı başkanlığında merkezi bir "İyi Yönetişim Birimi" oluşturulmuştur. Söz konusu birim, doğrudan Müsteşar Yardımcısına bağlı görev yapmakta olup, Kurumdan gönderilen tavsiye kararları ve diğer yazıları değerlendirerek Maliye Bakanlığı bünyesinde iyi yönetişim ilkelerinin daha güçlü bir şekilde benimsenmesi için çalışmaktadır. Bu doğrultuda ilgili birim tarafından hem birim faaliyetlerinin anlatılması hem de Maliye Bakanlığı bünyesinde uygulanan iyi yönetişim endeksi uygulamasının tanıtılması amacıyla Kurumda bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan SGK Başkanlığı, Kurumdan gelen yazıların hızlı ve nitelikli bir değerlendirmeden geçmesini temin etmek amacıyla, Strateji Geliştirme Başkanlığında bir birimini görevlendirmiş, merkez ve taşra teşkilatının bu konuda uyması gereken hususları "Kamu Denetçiliği Kurumuna Yapılan Şikâyet Başvuruları" konulu Genelge ile düzenleyerek tüm merkez ve taşra birimlerine duyurmuştur.

Gerek SGK, gerekse Maliye Bakanlığı bünyesinde oluşturulan birimlerin gerçekleştirdiği çalışmalar sonrasında, şikâyet başvurularının çözüme kavuşturulması amacıyla istenilen bilgi belgelere ilişkin geri dönüşlerde yaşanılan sorunların azaldığı, mevcut sorunlarda ise oluşturulan birimlerle irtibata geçilmek suretiyle sürecin hızlandırıldığı tespit edilmiştir.

4.7. Kurumun Ülkemize Katma Değeri

9 Mart 2013 tarihinden itibaren şikâyet başvurusu alan Kurum, birçok önemli karara imza atmış ve madencilikte iş güvenliği gibi ciddi mağduriyetlerin yaşandığı bir alanda özel rapor hazırlamıştır. Bu çalışmaların ülkemizdeki insan hakları kültürünün geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kurumun TBMM'den talep ettiği yasal değişiklikler şöyledir;

1. 6328 sayılı Kanunun 1'inci maddesinin birinci fıkrasında iyi yönetim ilkelerine yer verilmesi,

2. 6328 sayılı Kanunun 1'inci maddesinde yer alan "öneri" ibaresi yerine "tavsiye" ibaresinin kullanılması,

3. Kamu Başdenetçisine resen inceleme başlatma yetkisinin verilmesi,

4. Şikâyetler için kabul edilebilirlik incelemesi yapılması,

5. Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine yerinde inceleme yetkisinin verilmesi,

6. Şikâyetlerin arabuluculuk yoluyla çözümlenmesi,

7. Kurumun tavsiyesi doğrultusunda değerlendirme yapacak makamların belirlenmesi,

8. İnceleme ve araştırma konusuyla ilgili dava açma ve açılan davalara katılma yetkisi verilmesi,

9. 6328 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, bilirkişi ve tanığa ödenecek ücretlerin yeniden düzenlenmesi,

10. 6328 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikle yerinde inceleme, bilirkişi incelemesi ve ilgililerin dinlenmesi, gerektiği hallerde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunundaki istinabe hükümleri çerçevesinde mahkemeler aracılığıyla da yaptırılabileceğinin düzenlenmesi,

11. 6328 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikle Genel Sekreterlik bünyesinde "Yönetim Hizmetleri Daire Başkanlığı", "Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler Daire Başkanlığı", "Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Daire Başkanlığı" ile "Basın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı" birimlerinin kurulması ve Genel Sekreter Yardımcısı atanması.

5- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

5.1. Karma Komisyonun 4 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon, Mardin Milletvekili Gönül Bekin ŞAHKULUBEY Başkanlığında 6328 sayılı Kanunun 22'nci maddesine göre Kamu Denetçiliği Kurumunun 2014 Yıllık Raporu'nu görüşmek için toplanmıştır.

Karma Komisyonun Başkanı Gönül Bekin ŞAHKULUBEY özetle;

Karma Komisyon olarak Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporunun görüşülmesi ile ilgili olarak geçen seneki yöntemin izleneceğini,

Komisyon ile Kamu Denetçiliği Kurumu arasında çok yakın bir ilişki olduğunu, bu bağlamda, 6328 sayılı Kanunun amir hükmü gereğince Kamu Denetçiliği Kurumu'nun, her yıl mutat olarak Yıllık Raporunu Karma Komisyon Başkanlığına sunması gerektiğini, bu yılki raporun 27.01.2015 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunulduğunu ve Raporun görüşülmesi için tanınan iki aylık sürenin başladığını, bu yılın seçim yılı olması nedeniyle hızlı bir şekilde alt komisyon kurup, Meclis seçim arası vermeden önce Karma Komisyonca hazırlanacak Raporun Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmesinin hedeflendiğini

İfade etmiştir.

Kurumu temsilen söz alan Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU özetle;

Kurumun 29.06.2012'de faaliyete geçtiğini ancak başvuruların 29.03.2013 tarihinde alınmaya başlandığını,

Kurumun temel fonksiyonunun yasada da belirtildiği üzere, idarenin her türlü eylem ve işlemlerini, tutum ve davranışlarını adalet anlayışı içerisinde, insan haklarına dayalı olarak incelemek, araştırmak ve sonuçta idareye önerilerde bulunmak olduğunu,

Yasa koyucunun "her türlü işlem ve eylem" derken, bazı istisnalar da getirdiğini, bunların dört ana başlık altında toplanabileceğini:

1. Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile resen imzalanan kararlar ve emirler,
2. Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,
3. Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar,
4. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri.

Özellikle üçüncü ve dördüncü sınırlamaların açıklanmaya ihtiyacı olduğunu bu çerçevede; Kurumun yargı sürecine müdahale edebileceği kanaatini taşıdığını, ancak tamamen hâkimin yargı yetkisi içerisinde kalan konuların değil de örneğin yargı süreci devam ederken eğer bir karar süresinde yazılmadıysa aynı şekilde zamanında keşfe gidilmemişse ya da duruşmaların saati hakkında bir şikâyet olduğu zaman Kurumun bu tip başvuruları inceleyeceğini,

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri ile ilgili olarak savaş kararı, askeri tatbikat kararı gibi faaliyetlerinin Kurumun inceleme alanının dışında olduğunu ancak idari anlamda işlem ve eylemlerin Kurumun inceleme ve araştırması içerisinde olduğunu, örnek vermek gerekirse kamu personel rejimi, disiplin suçları, bedelli askerlik vb. şikâyetlerin incelenebileceğini,

Kurumun teşkilat yapısının Başdenetçilik ve Genel Sekreterlikten oluştuğunu, ancak Kurumda daire başkanlıkları ve ilgili birimlerin olmadığını, bu eksikliğin iç yönergeyle giderilmeye çalışıldığını, dolayısıyla eğer, yasada bir değişiklik yapma imkânı olursa yatay yapılanmayı da tamamlamayı düşündüklerini,

2014 yılı bütçesiyle ilgili olarak personel harcamalarının 6 milyon 680 bin TL, sosyal güvenlik harcamalarının 782 bin TL, mal ve hizmet alımlarının 5 milyon 280 bin TL, cari transferlerin 300 bin TL, sermaye giderlerinin 1 milyon 440 bin 730 TL ve toplam 14 milyon 483 bin 780 TL olarak gerçekleştiğini,

Kuruma gelen şikâyet konularının ağırlıklı olarak kamu personel rejimi ile ilgili olduğunu, ikinci sırada eğitim, öğretim ve gençlik; üçüncü sırada ekonomi, maliye ve sosyal güvenlik konularının geldiğini,

2014 yılı içerisinde yapılan başvurular incelendiğinde; 2013 yılında ortalama 7 bine yakın şikâyet geldiğini ve bu 7 bin şikâyetin 1.528'i hariç tümünün sonuçlandırıldığını, 2014 yılında ise 5.639 başvurunun geldiğini, bu bağlamda kamuoyunda Kurumla ilgili farkındalığın artırılmasının gerektiğini,

Geçen yılki alt komisyonun eleştirilerinden bir tanesi olan basın ve halkla ilişkiler çalışmaları ve uluslararası ilişkilerle ilgili olarak birçok proje ve ziyaret gerçekleştirildiğini, tanıtım filmleri hazırlandığını, kamu spotlarının televizyonlarda yayınlandığını, ayrıca internet sitelerinin kullanıcı dostu haline getirildiğini, özellikle sosyal medyayı oldukça etkin bir şekilde kullandıklarını,

Uluslararası raporlarda genel olarak Kurum kararlarının AİHM içtihatlarıyla uyumlu ve Avrupa standartlarında olduğunun, Kurumun resen inceleme yetkisini haiz olması gerektiğinin ve aynı şekilde kararların Parlamento tarafından takip edilmesinin önemli olduğunun vurgulandığını,

Eğer mevzuat değişikliği yapılabilirse ara buluculuk ve uzlaşı sisteminin yasal olarak Kurum tarafından yerine getirilmesi gerektiğini, Adalet Bakanı ile yapılan görüşmede ara buluculuk ve uzlaşı sistemi konularının gündeme geldiğini, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nde Arabuluculuk Daire Başkanlığı'nın kurulduğunu ve 1.600'ün üzerinde sertifikalı ara bulucunun görev yaptığını, bu görevin Kuruma verilmesinin düşünüldüğünü,

Kurumun karşılaştığı sorunlardan birinin; Kurumun idare ile yapılan yazışmalarda muhatap bulmakta zorluk çekmesi olduğunu, ilgili idarelerin Kurumdan gelecek istekler için ayrı bir birim yapılandırmasını arzu ettiklerini, sadece Sosyal Güvenlik Kurumu, Millî Savunma Bakanlığı ve Orman ve Su İşleri Bakanlıklarından gerekli desteği gördüklerini,

Karşılaşılan sorunlardan bir diğerinin de tavsiye kararlarının ilgili bakanlığa gönderildiğinde kurumda herhangi bir personelin, üst düzey yöneticinin haberi olmadan tavsiye

kararını iade etmesi veya mevzuata boğarak yeterli gerekçeyi yazmadan göndermesi olduğunu,

Bilgi ve belgelerin istenmesinde otuz günlük süreye uyulmamasının da adalete hızlı erişim yönünden sorun oluşturduğunu,

Tavsiye kararlarına yaklaşım konusunda Avrupa'daki uyum oranının yüzde 99'lara yaklaştığını, Kurum olarak hedeflerinin öncelikle yüzde 50'yi yakalamak olduğunu, tavsiye kararlarına uyum oranının geçen sene yüzde 21 olarak gerçekleştiğini, şu an aşağı yukarı 10 puana yakın bir yükselme ile uyum oranının yüzde 30'u biraz geçtiğini,

İfade etmiştir.

Görüş, öneriler ve soru-cevap kısmında;

Ordu Milletvekili İhsan ŞENER özetle; 2014 Yıllık Raporu verilerine göre Kuruma yapılan başvuruların demografik yapısı incelendiğinde Kurumun taşrada tanınmadığını,

Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ özetle; dünya genelinde kamu denetçiliği kurumu bulunan 140 ülkenin kaçında re'sen inceleme yetkisinin bulunduğunu, Kurumun verdiği tavsiye kararlarından kaçına uyulduğunu, toplumsal bilinirliği artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı ile irtibata geçilip geçilmediğini,

Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN özetle; Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavları ile ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığına verilen tavsiye kararının ve Gezi olayları ile ilgili hazırlanan raporun Kurum adına çok olumlu bir gelişme olduğunu, bütün insan hakları problemlerinin bir rapora sığdırılmaya çalışılmış olmasının doğru olmadığını, Kamu Başdenetçisinin dokunulmazlık talebinin özünde doğru olduğunu, Soma'da meydana gelen maden kazasıyla ilgili olarak Kurumun yetkisi olmadığı halde harekete geçmiş olmasının olumlu bir durum olduğunu ancak aynı şeyin neden Kobani olaylarında gerçekleşmediğini,

Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ özetle; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kanaat önderlerinin geçmişte var olan ve sorunları uzlaşma yoluyla çözme geleneğinin Kurum tarafından doldurulup doldurulamayacağını,

İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL özetle; Kurumun almış olduğu tavsiye kararının takibinin nasıl gerçekleştirildiğini,

Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL özetle; tanınırlık konusunda birçok çalışma yapılmış ise de bu çalışmaların biraz daha halka inmesi gerektiğini ve daha da yaygınlaştırılarak devam ettirilmesinde fayda gördüğünü,

Balıkesir Milletvekili Ali AYDINLIOĞLU özetle; insan hakları alanında yapılan çalışmalarla ilgili hangi ülke büyükelçiliklerinden destek alındığını,

İfade etmiştir.

Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU yöneltilen görüş, öneri ve sorulara;

Ordu Milletvekili İhsan Şener'in görüşleri ile ilgili olarak farkındalık konusunda bütçesel

durumun önemli olduğunu, Birleşmiş Milletler ve İsveç Kalkınma Ajansıyla birlikte gerçekleştirilen projeler sayesinde farkındalığın oldukça artmasının planlandığını,

Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ'ın soruları ile ilgili olarak Avrupa Birliği ülkelerinin tümünde resen inceleme yetkisinin olduğunu, ayrıca Kazakistan, Gürcistan, Özbekistan ve İsrail'in dâhil olduğu 49 ombudsmanlık kurumunu kapsayan araştırmaya göre ombudsmanlık kurumlarının yüzde 83'ünde resen inceleme yetkisinin bulunduğunu, sorunun Millî Eğitim Bakanlığı ile ilgili kısmına eğitimden sorumlu Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın cevap vermesinin daha doğru olacağını,

Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün'ün görüşleri ile ilgili olarak Kobani olaylarının ülke sınırları dışında olan bir konu olduğunu, hatta bununla ilgili bir tane bile şikâyet gelmediğini, şikayet gelmiş olsaydı insan hakları ihlali olduğu için üzerine gidebileceklerini, diğer yönden, Soma İncelemesinin Kanun'un 7'nci maddesi çerçevesinde hazırlandığını, şikâyet sayısının azalmasının nedenlerini henüz tam olarak tespit edemediklerini ancak Kurum kararlarına uyum noktasında 199 tavsiye kararının 31 tanesine uyulduğunu, 70 tanesine uyulmadığını,

Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ'ın görüşleriyle ilgili olarak Güneydoğu'daki özel durumu bildiğini, orada kanaat önderlerinin bulunduğunu ancak bu aşamada Kurum olarak belki bir şikâyet olursa ve oraya gidilirse bu kanaat önderleriyle şüphesiz kendisinin veya arkadaşlarının görüşmeler gerçekleştirebileceklerini, farkındalık konusunda 81 vilayete Türkçe, Kürtçe, Arapça ve İngilizce broşür, başvuru formları gönderildiğini, Meclis Başkanı'nın destekleri ile İstanbul'da bir ofis açıldığını,

İstanbul Milletvekili Gürsoy EROL'un sorusuyla ilgili olarak idareye bir tavsiye kararı verildiği vakit, idarenin otuz gün içerisinde tavsiye kararına uyup uymayacağı konusunda bir cevap verdiğini, eğer uyacaksa otuz gün içerisinde uyulacağını eğer uymayacaksa da gerekçesini bildirdiğini, bunun bir anlamda takip olduğunu, ancak müeyyide mekanizmasının bulunmadığını,

Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL'in Kurumla ilgili güzel düşüncelerinden dolayı çok memnun olduğunu, farkındalık hususunda özel bir özen göstereceklerini,

Balıkesir Milletvekili Ali AYDINLIOĞLU'nun sorusuyla ilgili olarak Bireysel Başvurunun Güçlendirilmesi Projesi çerçevesinde Avrupa Birliği Bakanlığı ile İngiliz Büyükelçiliğinin finansörlüğünde yapılan organizasyon olduğunu, direkt olarak Kuruma bir yardımlarının olmadığını, Kurumun bağımsız ve tarafsız olması nedeniyle ne hibe ne de yardım alabileceğini, ancak karşılıksız AB projelerinin olduğunu, bunun da zaten Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde Devletin benimsediği bir husus olduğunu,

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN özetle; Millî Eğitim Bakanlığının tüm hizmet içi eğitim programlarında öğretmenlerin ve öğrencilerin bilinçlendirilmesi anlamında ortak çalışmalar

yapıldığını, çocuk web sayfası oluştururken dahi çocukların görüşlerinin alındığını,

İlkokul 4'üncü sınıfta görülmekte olan "Demokrasi ve İnsan Hakları" dersi altında "ombudsmanlık" konusunun da dâhil edilmesi için karşılıklı çalışmalar yapıldığını, yine Fatih Projesi kapsamında Kamu Denetçiliği Kurumuna yer verilmesi anlamında çalışmaların devam ettiğini,

İfade etmiştir.

Karma Komisyonun Başkanı Gönül Bekin ŞAHKULUBEY toplantının kapanış bölümünde söz konusu Yıllık Raporun özetlenmesi için 7 kişiden oluşan bir alt komisyon kurulmasını, alt komisyonun çalışma konusuyla sınırlı olmak üzere her türlü yazışma yapma ve bu raporun hazırlanması akabinde Karma Komisyon'un toplanmasını üyelerin oylarına sunmuş ve kabul edilmiştir.

Söz konusu alt komisyon üyeliklerine;

Adalet ve Kalkınma Partisinden Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN, Ankara Milletvekili Nurdan ŞANLI, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ,

Cumhuriyet Halk Partisinden Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN,

Milliyetçi Hareket Partisinden Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU,

Halkların Demokratik Partisinden Van Milletvekili Kemal AKTAŞ önerilmiş ve yapılan oylama sonucunda kabul edilmiştir.

5.2. Karma Alt Komisyonun 10 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyon, 10.02.2015 tarihinde yaptığı ilk toplantısında;

1. Alt Komisyon Başkanlığına Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün seçilmesine,

2. Kamu Denetçilerinden ve ilgili kurumlardan konu hakkında bilgi alınmasına,

3. Milletvekili Genel Seçim süreci ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nda belirtilen iki aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanması ve Karma Alt Komisyon Raporunun yazılmasına,

4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece Karma Alt Komisyon toplantılarının basına açık olmasına,

5. Gerek görülmesi halinde diğer kurumlardan geçici uzman görevlendirilmesine,

6. Karma Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına,[2]

7. Karma Alt Komisyon üyesi milletvekillerinin de görüşleri dikkate alınarak toplantı gündemi hazırlama ve davet edilecekleri belirleme hususunda Karma Alt Komisyon Başkanına yetki verilmesine,

toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

5.3. Karma Alt Komisyonun 17 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyonun, 17.02.2015 tarihinde Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN Başkanlığında, Kamu Başdenetçisi ve Denetçilerinin katılımlarıyla ikinci kez toplanmıştır.

Toplantıda ilk sözü Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU almış ve özetle;

Dünyada 140'ı aşkın ülkede faaliyet gösteren uluslararası ismiyle "Ombudsmanlık Kurumu"nun Anayasanın 74'üncü maddesinde yapılan değişiklik sonrası kabul edilen Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu çerçevesinde 29 Mart 2013 tarihinde faaliyete başladığını,

Kurumun bir başdenetçi, 5 denetçi, 62 uzman, 50 uzman yardımcısı ve 50'ye yakın yardımcı personelle iki yıla yakın süredir hizmetini yürüttüğünü,

Türkiye'de bir ilk olarak, Kurumun devlet sırlarını da mahallinde araştırma imkânı olduğunu,

Kuruma 2013 yılında 7.638 başvurunun, 2014 yılında 5.639 başvurunun, 2015 yılında da şu ana kadar 475 başvurunun, toplamda 13.752 başvurunun yapıldığını,

2014 yılında Kamu Başdenetçisi olarak idarelere 93 tavsiyede bulunduğunu, 150 şikâyet başvurusunu da yerinde olmadığı için reddettiğini,

[2] Karma Komisyonun bütün çalışmaları, Kamu Başdenetçisi, Kamu Denetçileri ve ilgili idareler tarafından yapılan sunumlara ilişkin tutulan tam tutanak Komisyon arşivinde bulunmaktadır.

İdarelerin tavsiye kararlarına genellikle sadece mevzuatı gerekçe göstererek uymadığını, tavsiye kararlarına en fazla uymayan idarelerin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, İçişleri Bakanlığı, Başbakanlık, Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı ve ÖSYM olarak sıralandığını,

Komisyon takdir ederse tavsiye kararlarına uymayan kurumların çağırılıp gerekçelerinin dinlenmesinin yerinde olacağını,

Kurumsal anlamda temel felsefelerinin, idare ile birey arasında oluşan sorunu öncelikle uzlaşı ve ara buluculuk yoluyla çözmek olduğundan 2014 yılı içerisinde verilen tavsiye kararlarının rakamsal olarak fazla olamadığını

ifade etmiştir. Kamu Başdenetçisinden sonra kamu denetçileri de söz almışlardır.

Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ özetle,

Türkiye'de birçok denetim kurulu olduğunu, bunların başında yargı ve teftiş kurullarının geldiğini ancak bunların idarenin eylem ve işlemlerinin, uygulamalarının yasalara ve yönetmeliklere uygun olup olmadığını denetlediğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun ise başvuruları sadece yasalara uygunluk yönünden değil, hakkaniyete uygunluk yönünden de değerlendirdiğini,

Verilen kararlarda uluslararası hukukun, insan haklarının, uluslararası sözleşmelerin, özellikle de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının esas alındığını, Avrupa Birliğinin Doğru İdari Davranışlar Yasası'nın da rehber olarak dikkate alındığını,

Bugüne kadar birçok önemli karar verdiklerini, gündemde yer alan konulardan olan dövizle askerlik ve bedelli askerlik konularında 3 karar verdiklerini ve idarenin bu kararlara uyduğunu,

Başörtüsü ile ilgili verdikleri kararın ardından Bakanlar Kurulunun konu ile ilgili Yönetmelik değişikliği yaptığını,

Gezi olayları ile ilgili yazdıkları raporun Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından da takdirle karşılandığını,

Liman-İş Sendikası, Suriye'de emlak sahibi olan vatandaşlar, polislerin çalışma şartları, mesaileri ve ek ücretleri ve OYAK ile ilgili de önemli kararlara imza attıklarını

ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Muhittin MIHÇAK özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun hukuka ve hakkaniyete dayalı, insan haklarına uygun karar vererek vatandaş ile kamu hizmeti gören kuruluşlar arasındaki ihtilafı gidermek üzere faaliyetlerde bulunduğunu, bu faaliyetler çerçevesinde Kurumlarının yargıya gitmeden sağlıklı birçok karar verdiğini,

Avrupa'da kurulan ilk Ombudsmanlık Kurumu olan İsveç Ombudsmanlık Kurumuna ilişkin çalışma ziyaretini, bu kapsamda Kurumun çalışma düzenini, inceleme alanının sınırlarını ve başvurulara yaklaşımına ilişkin örnekleri açıkladıktan sonra, 2013 yılında 2.467 başvuru içerisinden kendi birimine intikal eden başvuruların 47'sinin, 2014 yılında intikal eden başvuruların ise 46'sının uzlaşma ile sonuçlandığını,

Uzlaşmanın ara buluculuk sistemi ile gerçekleştiğini, bu kapsamda gerek askerlere ilişkin, gerek yargıya gerekse de diğer kamu personeline ilişkin önemli kararlar alındığını,

Kamu kurumlarında görev yapan memurların, görevlilerin izin, tayin, yolluk gibi birtakım sorunların da idareyle görüşülerek ihtilafın giderildiğini,

ifade etmiştir. İdarenin yargı kararına uymadığını iddia eden bir başvuruda ise yine idare ile başvuru sahibinin uzlaştırıldığını belirterek ilgili kararlardan çeşitli örnekler sunmuştur.

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN özetle;

Kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirildiğini, ancak bunun yanı sıra eğitim, sağlık, engelli hakları gibi çok özel ve önemli alanların da biriminin görev alanı içerisinde olduğunu,

Eğitim alanı ile ilgili olarak özellikle Yükseköğretim Kurulu, ÖSYM ve Millî Eğitim Bakanlığı faaliyetlerine ilişkin olarak şikâyetler aldıklarını, sağlık alanında ise doktorların çalışma şartları ile vatandaşların hastanelerdeki sağlık görevlilerinin tutum ve davranışlarına ilişkin şikâyetler aldıklarını,

Bunun dışında, kadın, çocuk, engelli haklarının kendileri için oldukça özel alanlar olduğunu, Yıllık Raporda istatistiklere yansıyan "Kadın ve Çocuk Hakları" başlığı altında 40 başvurunun olduğunu ancak bunun yanıltıcı olmaması gerektiğini, kadınların diğer denetçilerin görev alanlarına giren şikâyetlerinin de olduğunu, kadınların özellikle doğum borçlanması, emzirme ödeneği, analık izni gibi konularda başvuru yaptığını bunun yanında cinsiyet ayrımcılığı gibi konuların da bulunduğunu,

Engelli vatandaşların ise daha çok pozitif ayrımcılık yapılmasına yönelik taleplerde bulunduğunu,

Çocuk haklarını ayrıca önemsediklerini, çocuklara yönelik bir web sayfaları olduğunu ve çocuklardan bizzat başvuru aldıklarını, bu başvurular üzerine ilgili idare ile iletişime geçtiklerini

ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN özetle;

Görev alanı içerisinde mahalli idareler ile ilgili şikâyetlerin bulunduğunu, 2014 yılı Mart ayı itibarıyla mahalli idareler ile ilgili şikâyetleri kabul etmeye başladıklarını ve şu ana kadar 500'ün üstünde şikâyetin geldiğini,

Bununla birlikte çevre, şehircilik, TOKİ, enerji gibi konu başlıklarının da birimine ilişkin

olduğunu,

Şikâyet gelmesi üzerine yapılan ilk işlemin belediye başkanı ile görüşmek olduğunu, bu görüşme sonunda vatandaşın doğrudan Belediye Başkanı ya da görevlendirdiği bir yetkiliyle muhatap olduğunu ve bazı durumlarda şikâyetçinin başvurusundan vazgeçtiğini,

Sorunların uzlaşı yöntemiyle çözülmesi nedeniyle belediyelerle ilgili fazla tavsiye kararı çıkmadığını,

Belediyeler Birliği ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ile irtibatlı halde çalıştıklarını,

Bazı belediyelerin Kurumu teftiş kurumu gibi gördüklerini, yanlış algıyı düzeltmek üzere Belediyeler Birliğinin yakın zamanda Kamu Denetçiliği Kurumu hakkında bir Genelge yayımlayacağını,

Enerji alanında ve kayıp kaçak bedelleriyle ilgili olarak da kararlarının bulunduğunu

ifade etmiştir.

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS özetle;

Kamu denetçileri arasında organik değil, fonksiyonel bir görev dağılımı bulunduğunu, bu çerçevede ekonomi, maliye, bankacılık, çalışma hayatı ve sosyal güvenlik alanının kendi biriminin görev alanı içinde bulunduğunu,

İdareler ile iyi bir iletişim içerisinde olduklarını, Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde Kamu Denetçiliği Kurumuyla doğrudan ilişkili komisyonların kurulduğunu,

Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına idarelerin genellikle uymadığı yönünde yanlış bir algı olduğunu, çoğu şikâyetin uzlaşı yolu ile çözüme kavuşturulduğu için tavsiye kararlarının sayısının az olduğunu,

Kamu Denetçiliği Kanunu'nun 3'üncü maddesindeki "idare" tanımının İdari Yargılama Usulü Kanun'undaki "idare" tanımından farklılık arz ettiğini, "kamu hizmeti veren özel hukuk tüzel kişileri"nin de inceleme alanları içerisinde olduğunu,

Ziraat Bankasının, Kurumun yazılarına cevap vermediğini ancak hem kanunda yer alan idare tanımı hem de sermaye yapısı itibarıyla Kurumun inceleme alanı içerisinde olduğunu,

Bazı başvurular sonucu idare ile yapılan görüşmeler neticesinde yasal değişikliklerin temelinin atıldığını,

Kamu Denetçiliği Kurumunun toplumun vicdanını rahatsız eden, toplumu ilgilendiren çok temel konularla ilgili özel rapor hazırlama yetkisini haiz bir anayasal kurum olduğunu, bu çerçevede Soma'yla ilgili özel bir rapor hazırlığının bu yıl içerisinde yapıldığını, aynı zamanda Ermenek'te de incelemeler yapıldığını

ifade etmiştir.

Görüş, öneri ve soru-cevap kısmında;

Van Milletvekili Kemal AKTAŞ özetle,

Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme alanı dışında kalan istisnai durumların Türkiye'ye özgü olup olmadığını, benzer örneklerin diğer ülkelerde de var olup olmadığını,

Askeri konulardaki şikâyetlere ilişkin Kurumun yaklaşımına dair beyanlarda bir çelişki olup olmadığını,

Roboski olayının askeri bir sır olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğini ve konu hakkında Kurumun yapabileceği bir hususun olup olmadığı dile getirmiştir.

Ankara Milletvekili Nurdan ŞANLI özetle,

13.252 müracaat içerisinde en fazla hangi konuda müracaat olduğunu, kadınların müracaatının hangi konularda yoğunlaştığını sormuştur.

Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ özetle,

Mecliste kanunların komisyonlarda görüşülme sürecinde çeşitli kurumlardan temsilci çağırıldığını, bu kapsamda kanun yapım aşamasında Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcilerinin de hazır bulunması gerektiğini ifade etmiştir.

Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ özetle,

Kamu Denetçiliği Kurumunun, insanların adalete ulaşma duygusunu perçinlediğini bu nedenle Kurumun toplumun barışına da bir katkısı olduğunu belirtmiştir.

Kamu Başdenetçisi Mehmet Nihat ÖMEROĞLU yöneltilen sorulara özetle;

Van Milletvekili Kemal AKTAŞ'ın sorularına ilişkin olarak,

Birçok ülkede bu tür sınırlamaların olduğunu, İsveç'in bu konuda en iyi ülke örneklerinden biri olmasına rağmen yargıya hiç müdahale etmediğini, Fransa'da ise belediye ile ilgili şikâyetlerin kapsam dışında olduğunu,

Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetlerinin Kurumun inceleme alanı dışında olduğunu, örneğin savaş zamanında yapılacak bir harekâtın, "sıcak takip" denen olayın askeri tatbikatların alanları dışında olduğunu, ancak silah alımlarının, personelle ilgili, komutanlarla ilgili, insan hakları ihlalleriyle ilgili hususların Kurumun ilgi alanı içerisinde olduğunu,

Uludere olayı ile ilgili kuruma bir müracaat olmadığını, yargıya intikal eden konularda inceleme yapmalarının kanunen mümkün olmadığı için bu aşamadan sonra konu ile ilgilenemeyeceklerini,

Kuruma en fazla şikâyetin personel rejimine ilişkin olduğunu, bu alanın toplam başvuruların %24'üne tekabül ettiğini, bu alanı eğitim, öğretim, gençlik ve spor ile Sosyal Güvenlik Kurumuyla ilgili şikâyetlerin takip ettiğini,

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN, Ankara Milletvekili Nurdan ŞANLI'nın sorusuna ilişkin olarak,

Yıllık Rapora ve istatistiklere göre "Kadın ve Çocuk Hakları" başlığı altında 40 başvuru olmasına rağmen bunun yanıltıcı olabileceğini, kadınların diğer denetçilerin görev alanlarına giren şikâyetlerinin de bulunduğunu, kadınların şikâyetlerinin özellikle doğum borçlanması, emzirme ödeneği, analık izni gibi konularda daha çok toplandığını ancak bunun yanı sıra cinsiyet ayrımcılığı gibi konuların da bulunduğunu

ifade etmiştir.

Alt Komisyon Başkanı Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN toplantının ilgili bölümlerinde özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun görev alanı dışında kalan hususlardan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askeri nitelikteki faaliyetleri ile yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararların sınırlarının tanımının yapılması konusunda bir çalışmanın yerinde olacağını,

Bir toplantı düzenlenerek kurumun tavsiye kararlarına uymayan idarelerin dinlenebileceğini,

Kuruma çocukların da başvurmasına imkân sağlandığı için uzun vadede sağlıklı, özgüveni yüksek ve farkındalığı gelişmiş bir neslin yetişmesine katkıda bulunulduğunu,

Kurumun bilinirliğinin artırılması için Türkçe bir kelime olmayan "ombudsmanlık" kelimesi yerine daha uygun bir ismin bulunmasının gerektiğini ifade etmiş ve toplantıyı sonlandırmıştır.

5.4. Karma Alt Komisyonun 25 Şubat 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyonun 25.02.2015 tarihli toplantısında Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan bazı kurumların temsilcileri dinlenmiş ve bu tavsiye kararlarının içerikleri ile bu kararlara neden uyulmadığı hususlarında değerlendirmeler yapılmıştır.

Toplantıya Alt Komisyon Başkanı, Afyon Milletvekili Halil ÜRÜN, Alt Komisyon Üyeleri Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU, Van Milletvekili Kemal AKTAŞ ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi temsilcileri, Yasama Uzmanları ve Kamu Denetçiliği Uzmanları katılmıştır.

Toplantıda ilk olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını temsil eden İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Kasım ÖZER dinlenmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcisi İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Kasım ÖZER özetle;

Uyulmayan tavsiye kararlarından iki tanesinin geçmişte yapılan iş güvenliği uzmanlığı sınavı, diğerinin ise iş güvenliği uzmanlığı eğitici belgesinin verilmesi ile ilgili olduğunu, Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılan protokoller çerçevesinde soruların hazırlanıp Millî Eğitim

Bakanlığına teslim edilmesi ve Millî Eğitim Bakanlığınca Ankara merkezli bu imtihanların yapılmasına karar verildiğini, 18 Ağustos 2013'te de yine soruların bir kısmına itiraz edildiğini, sorulan 100 sorunun 96'sının yanlış olduğuna dair dilekçeler geldiğini ve konunun yargıya intikal ettiğini, daha sonra Kamu Denetçiliği Kurumuna itiraz edilmeye başlandığını, gerek mahkemelerde gerek Kamu Denetçiliği Kurumunda bilirkişi marifetiyle incelemeler yapıldığını, bazen bilirkişilere itiraz edildiğini ve bu itirazın temelinde o bilirkişinin bir eğitim kurumunda ders veriyor olmasının temel ölçüt olduğunu, üniversitelerde en az beş yıl ders veren akademisyenlerden sorular alındığını, bilirkişilerin eğitim kurumunda ders vermeleri durumunda itiraz ettiklerini ve mahkemelerin bazen bu itirazları kabul edip bilirkişiliği iptal ettiğini, bazen de itirazlarını reddettiğini ancak Kurumun böyle bir yol takip etmediğini, kendi inisiyatifiyle tayin ettiği bilirkişilerden aldığı raporlarla soruların iptal edilmesi veya edilmemesi şeklinde hükümler verdiğini, 18 Ağustos 2013'te yapılan C sınıfı iş güvenliği uzmanlığı sınavının A kitapçığındaki bir soruda bilirkişilerin muallakta kaldığını, gerek öğretim üyesinin gerekse Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun bilirkişisinin cevabının sorunun cevap şıkkının doğru olduğu ancak bir başka şıkta da o soruyla ilgili yanıltıcı bilgi olabilir ihtimaline binaen bir rapor verildiğini, kendilerinin de hem öğretim üyesinin hem de Atom Enerjisi Kurumunun sorunun şıkkının doğru olarak tasdik etmesinden sonra soruyu iptal etmediklerini dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun tayin ettiği bilirkişinin hatalı olduğunu,

Türkiye'de 1 milyon 600 bin iş yeri olduğunu, bunlardan 600 bin tanesinin tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer aldığını, çok tehlikeli sınıfta A, tehlikeli sınıfta B sınıfı belgeye sahip uzman çalışması gerektiğini, C sınıfı belgeye sahip bir uzmanın üç yıl çalıştıktan sonra eğitim aldığını, imtihana girdiğini ve B sınıfı olduğunu; B sınıfında çalışanların da dört yıl fiilen çalıştığını, eğitim aldığını ve imtihana girip A sınıfı olduğunu, yani çok tehlikeli sınıfta yer alan 200 bin iş yerinde A sınıfı uzmanın yetişmesinin yedi yıl aldığını, Kanunda yapılan bir değişiklikle prim gün sayıları esas alınmak kaydıyla, yani tecrübesi değerlendirilmek üzere C veya B sınıfı belgeye sahip olmak şartıyla iş güvenliği uzmanlarının A sınıfı yerlerde görevlendirildiğini,

Şubat ayında yapılan imtihanda 63 numaralı soru hakkında 23 tane dava açıldığını, bu davaların henüz sonuçlanmadığını, burada da teknik bir konu olduğunu, kendilerinin, soruyu hazırlayan öğretim üyesinin ve Kurumun tayin ettiği birinci bilirkişinin sorunun doğru olduğunu düşündüğünü ancak Kurumun tayin ettiği ikinci birikişinin sorunun yanlış olduğunu ifade ettiğini, bunun üzerine Kurumun üçüncü bilirkişiye gittiğini ve bu bilirkişinin de soruya yanlış dediğini dolayısıyla konunun muallakta kaldığını, soruyu iptal etmediklerini ve bunu da Kamu Denetçiliği Kurumuna üç gün içinde bildirdiklerini,

Vatandaşların bir sorunla ilgili Bakanlıklara, Cumhurbaşkanlığına, BİMER'e, Kamu

Denetçiliğine, Dilekçe Komisyonuna ve mahkemelere aynı anda başvuru yaptıklarını, kendilerinin aynı konu hakkında defalarca yanıt vermek zorunda kaldıklarını ve bu durumun da iş yükünü oldukça fazla artırdığını

ifade etmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumu Uzmanı Sait KORKMAZ; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına yapılan sunumun ardından söz alarak; bilirkişilerin tespitinde öncelikli olarak tarafsız olmalarına baktıklarını, örneğin daha önceki sınav sorularına ilişkin itirazlarda hem hukukçu kimliği olan hem mühendislik fakültelerinden mezun hem de iş sağlığı, güvenliği uzmanlığı sertifikası bulunan bilirkişileri tercih ettiklerini ayrıca bu sınavlardan bir tanesinde 22 sorunun iptal edildiğini ve bu sınavların sorularına itiraz edilmesinin haklı gerekçeleri olduğunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne gönderdikleri tavsiye kararında sınav sorularına yapılan itirazların değerlendirilmesinde bilimsellik, güvenilirlik, nesnellik, hesap verilebilirlik ilkelerinin gerektirdiği standartlara uygun bir itiraz değerlendirme mekanizmasının kurulması hususlarında Çalışma Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulduğunu ancak tavsiyeye uyulacağı ya da uyulmayacağı yönünde herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı, itirazların azaltılması için Bakanlığın içerisinde bilimsel, nesnel, güvenilir bir mekanizmanın kurulmasının yeterli olacağını

ifade edilmiştir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcisi Kasım ÖZER; Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiyelerinin dikkate alındığını, 2014-2015 döneminden itibaren sınavların ÖSYM tarafından yapılacağını, iptal edilen 20 sorunun tüzüklerden sorulmuş olduğunu ve 6331 sayılı Kanunla bu tüzüklerin dayanaklarının kalkmış olmasından dolayı 20 sorunun sınava girenler lehine iptal edildiğini, sağlıkçı bir bilirkişinin teknik bir konuda görüş vermemesi gerekirken görüş verdiğini ve Kamu Denetçiliği Kurumunun bu görüşü esas aldığını belirtmiştir.

Maliye Bakanlığı temsilcisi Millî Emlak Genel Müdürü H. Abdullah KAYA özetle;

Maliye Bakanlığı olarak Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 3 adet tavsiye kararına gerekçelerini de belirterek uygulanabilir bulunmadığından katılamadıkları yönünde cevap verdiklerini,

Birinci olarak Suriye'de taşınmazlarına el konulan vatandaşların uğradıkları zararları ispat etmeleri şartıyla, bunlara Türkiye'de taşınmazlarına el konulan Suriyeli vatandaşların gelirlerinden veya bütçeye bir ödenek konularak bir dağıtım yapılmasına yönelik Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yapmış olduğu tavsiye kararına katılamadıklarını, 1927 yılında çıkan 1062 sayılı Kanun ile Suriye'de taşınmazlarına el konulanlara bilmukabele Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine de Türkiye'deki Suriye vatandaşlarının mallarına el koyma hakkının

verildiğini, Bakanlar Kurulu kararı ve yönetmelikle, Suriyelilerin mallarını 1966 yılında nihai olarak el koyulduğunu ama bunları tasfiye sürecine girilmediğini, bunların yönetiminin de Millî Emlak Genel Müdürlüğüne verildiğini, Millî Emlak Genel Müdürlüğü yönetiminde 18 farklı ilde 7.100 tane taşınmaz kayıtlı olduğunu ve bunlardan da bugüne kadar 2013 sonu itibarıyla 60 milyondan fazla gelir elde edildiğini, ayrıca aşağı yukarı 2 milyon 160 bin dolar ve 125 bin Euro döviz olduğunu, dağıtılması istenen miktarın bu olduğunu ancak beklentinin çok yüksek olduğunu, gelinen bu noktada Türkiye Hükûmeti ile Suriye Hükûmeti arasında görüşmelerin akamete uğradığını,

Millî Emlak Genel Müdürlüğü olarak görevlerinin Türkiye'deki Suriyelilerin el konulmuş varlıklarını yönetmek olduğunu ama Suriye'de Türk vatandaşlarının el konulmuş varlıklarının ne olduğunun ve bunların durumunun Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce bilindiğini ancak henüz kesinleştirilmiş net bir bilgi olmadığını, Hükûmetin buradaki malları tasfiye sürecine sokmadığını, Suriyelilerin mallarına geçici olarak el koyduğunu,

Millî Emlak Genel Müdürlüğü'nün bu malları yönettiğini ve gelirlerini kendi hesaplarında kaydettiğini, karşılıklı mutabakata varılması hâlinde, Suriye'deki el konulan hakların geri verilmesi durumunda bütün bu malların verileceği şeklindeki argümanını sürdürdüğünü, dolayısıyla bu argüman gereği Suriyelilerin parasını dağıtmanın söz konusu olamayacağını, bu konuya ilişkin Dışişleri Bakanlığımızın söz konusu dağıtımın yapılması durumunda AİHM'de başka davalara neden olabileceği görüşünün kendilerine iletildiğini, bütçeden ödenek olarak öngörüp verme şeklindeki bir dağıtımın ise devletin bir yükümlülüğü olmadığını, dolayısıyla devlet bütçesinden bir harcama yapmayı gerektirecek bir husus olmadığı için gerek Bütçe Genel Müdürlüğü gerek Bakanlık Hukuk Müşavirliğinin bu yönde bir ödeme yapılamayacağını öngördüğünü, bunun pratik olarak uygulanabilmesinin de imkânsız olduğunu, çünkü 1136 dosyada bir mutabakat olduğunu ama bu mutabakat sonucunda kişilerin nasıl bir taşınmazları olduğunun ve bunların değerlerinin ne olduğunun tam anlamıyla açıklığa kavuşturulması gerektiğini, mirasçılarının bile belli olmadığını,

Hükûmetin uyguladığı politikaları da sıkıntıya sokacağı için bu yöndeki görüşlerini Başbakanlığa intikal ettirdiklerini, Başbakanlığın da bir düzenleme yapılmaması yönündeki görüşlerini Kamu Denetçiliği Kurumuna intikal ettirdiğini, dolayısıyla kendilerinin şu aşamada düzenleme yapılmaması gerektiğine, bir miktar daha beklenip sonrasında bu kaybedilen hakları fazlasıyla oradan alma yönünde gayretlerin sürmesi taraftarı olduklarını

ifade etmiştir. Konu ile ilgili olarak Kamu Denetçiliği Kurumu temsilcisi de Kurum olarak gerek içerisinde bulunduğumuz uluslararası konjonktür gerekse de ulusal dış politikamız çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından sunulan gerekçelerin çok ayrıntılı, açıklayıcı ve makul olduğunu ifade etmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığını temsilen katılan Daire Başkanı Faruk GÖZÜBÜYÜK Özetle; bir şikâyetçinin TÜRMOB tarafından yapılmış olan yeminli mali müşavirlik sınavından almış olduğu notun düşük olduğuna ve daha yüksek not alması gerektiğine ilişkin itiraz ile ilgili söz almıştır.

Faruk GÖZÜBÜYÜK; 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile serbest muhasebeci, mali müşavir ve yeminli mali müşavirlerin çalışma usul, esaslarının, seçilmesinin, yetiştirilmesinin ve sınavlarına ilişkin usul ve esasların düzenlendiğini, Maliye Bakanlığının bu konudaki yetkisinin, yeminli mali müşavirlik sınavının yapılmasına ilişkin komisyonun oluşturulmasına, itiraz olması ve bu itirazların yargı merciine intikal etmesi durumunda oraya vergi incelemesini yetkili bir eleman tayinine ilişkin olduğunu, dolayısıyla, yeminli mali müşavirlik sınavının 3568 sayılı Kanun çerçevesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu ve meslek örgütü olan TÜRMOB'a verildiğini, dolayısıyla sınavın sevk ve idaresinin yapılacak olan itirazların nihayete erdirilmesinin TÜRMOB tarafından yapıldığını, şikâyetçinin sınavına ilişkin sınav süreci devam ederken almış olduğu sınav notuna ilişkin itirazını ilettiğini, bu itiraza ilişkin TÜRMOB'un yönetmelik çerçevesinde gerekli olan değerlendirmeyi yaptığını, bu değerlendirme sonucu çıkan sonucu hem şikâyetçiye hem de Kurumlarına bildirdiğini, Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararının ulaşmasından önce konu ile ilgili dava açıldığı için tavsiye kararına uyulamayacağı şeklinde yanıt verildiğini, ayrıca şikâyetçinin yeniden sınava girme haklarını kullanmak suretiyle sınava girdiğini ve şu anda yeminli mali müşavirlik belgesi almaya hak kazandığını

ifade etmiştir.

Maliye Bakanlığı Personel Genel Müdürü Vekili Zekeriya KARAKOÇ; Maliye Bakanlığında şu anda defterdarlık uzmanı ve uzman yardımcısı kadrosuna atanan, önceki unvanları muhasebe ve millî emlak denetmeni olan personelin statülerinde ve mali haklarında bir kayıp olduğu gerekçesiyle 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ya da o döneme ilişkin yapılan kanun hükmünde kararnamelerle getirilen düzenlemeler ışığında vergi müfettişliği ya da maliye uzmanlığı kadrolarına atanma taleplerine ilişkin söz almıştır.

Zekeriya KARAKOÇ özetle; 2011 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnameler ile kamunun daha iyi organize edilmesi, teşkilat yapısı düzenlenmesi amacıyla Maliye Bakanlığında başlıca vergi incelemesi ya da kamu gelirlerinin denetiminin tek çatı altında birleştirildiğini, bunun dışında Maliye Bakanlığında mevcut olan 8 unvanın Maliye Uzmanlığı adı altında birleştirildiğini, taşra boyutunda yer alan denetmenlerin defterdarlık uzmanı adı altında birleştirildiğini, kaldırılan unvanların aylık özlük haklarının aynen korunduğunu bu konuda herhangi bir mağduriyetin söz konusu olmadığını, Anayasa Mahkemesinde aynı konuda dava açıldığını ve Anayasa Mahkemesinin iptal ya da yürürlüğün durdurulması kararı

vermediğini, idari yargı nezdinde de haklılıklarının teyit edildiğini belirtmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı Vekili Murat YAZICI özetle;

Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına yönelik, kendi yetki ve sorumluluk alanları ile ilgili ikincil mevzuat kapsamında uygun gördükleriyle ilgili düzenlemeler yaptıklarını, kanun değişikliği gerektiren hususlarda belli girişimlerde bulunduklarını ve bazı tavsiye kararlarında muhtelif sebeplerle karşı çıktıkları hususlar olabildiğini ancak Kamu Denetçiliği Kurumuna cevap vermedikleri bir hususun olmadığını, Sosyal Güvenlik Kurumuna yılbaşından itibaren 36 iş gününde yaklaşık 4 milyon 200 bin evrak girişi olduğunu bunun da günde 116 bin evraka denk geldiğini dolayısıyla iş yüklerinin oldukça fazla olduğunu, bu durumda bazı gecikmelerin olmasının da makul kabul edilebileceğini, Kamu Denetçiliği Kurumundaki görevlilerle yapılan görüşmelerde Kurumun reaksiyon süresinden duyulan memnuniyetin ifade edildiğini bununla birlikte Kamu Denetçiliği Kurumu kurulduktan sonra Kurumla yapılacak yazışmaları usul esasa bağlamak için bir genelge çıkardıklarını, burada verilecek cevaplar ile ilgili usulleri belirlediklerini ve bu alanda ilk olduklarını dile getirmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi, Sigorta Primleri Genel Müdürü Ahmet AÇIKGÖZ özetle;

Rıza OCAK adlı vatandaşın 1990 ve 1994 yılları arasında Polis Akademisinde geçen süreleri borçlanmasına ilişkin bir talebi ile ilgili olarak; Polis Akademisinde 2008 öncesi dönemlerde okuyanların bu dönemleri sadece borçlanma hakları olduğunu, 2008 sonrasında yapılan düzenlemeyle bu durumda olanların sosyal güvenliklerinin kurumları tarafından sağlanmaya başlandığını, dolayısıyla 2008 öncesi bu okullarda okuyanların kendi adlarına gerek sigorta hissesini gerekse işveren hissesini kendileri ödeyerek borçlanma haklarının olduğunu, geçici 4'üncü maddeye göre sosyal güvenlik reformunun yürürlüğe girdiği tarihten önce memur olanların, geçici 4'üncü maddeye tabi olduğunu, borçlanma talebinde bulunan kişinin borçlanma tarihinde 4/C denilen kamu görevlisi olarak çalışıyor olma şartına bağlı olduğunu, dolayısıyla burada şahsın borçlanma tarihinde, yani 5.4.2013 tarihli dilekçesini verdiği tarihte kurumundan ayrılmış olduğunu, haliyle aktif 4/C çalışanı olmadığı için de Kanunun şartlarını yerine getiremediğinden borçlanma talebini kabul edemediklerini, ancak burada bir kanuni düzenleme olması kaydıyla bu borçlanmayı kabul edebileceklerini belirtmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi, Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürü Gökay AKCAN özetle;

Oruç BAŞAR isimli emekli bir Bakanlık İl Müdürünün kendisine emekli aylığının bağlanmasında hata olduğunu iddia ederek, eksik ödenen miktarın faiziyle kendisine

ödenmesini talep ettiğini, Oruç BAŞAR'ın 1993 yılında Bakanlık İl Müdürlüğü yapmış olmakla birlikte, mühendis kadrosuyla emekli edilen bir kişi olduğunu, 1997 yılında Kanunda yapılan bir değişiklikle makam tazminatının Bakanlık İl İdare Kurulu üyesi olmayan Bakanlık İl Müdürleri için artı bin olarak kabul edildiğini, şahsın bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce, 1997 yılında emekli olduğu için bu hükmün kendisine uygulanamadığını ve 2010 yılına kadar herhangi bir müracaatı olmadığını, 2010 yılında Sosyal Güvenlik Kurumuna müracaat ettiğini, müracaat tarihinden itibaren, geriye doğru beş yıllık zaman aşımı süresi içerisinde, makam tazminatından ve görev tazminatından kaynaklanan aylık artışlarının kendisine ödendiğini, şikâyetçinin 2005 ila 2010 yılı arasında ödenen tutarın faiziyle kendisine ödenmesine ilişkin bir talebinin olduğunu, gerek 5434 sayılı Kanun'un 117'nci maddesinde gerek 5510 sayılı Kanun'un 96'ncı maddesinde Kurumun bu şekilde yapmış olduğu ödemeler nedeniyle faiz ödenmesine ilişkin bir hüküm bulunmadığını, dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararına verdikleri cevapta bu konuda yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade ettiklerini,

Mustafa Selim DALDAL isimli polis memurunun, 2008 yılında Meclis Başkanının katılacağı bir düğün merasiminde güvenliği temin etmek maksadıyla görevlendirildiğini ve lavaboya gittiği sırada, tabancasını yere düşürdüğünü tabancanın patladığını ve kendisini yaraladığını ve 5434 sayılı Kanun'da öngörülen "tütün yardımı" diye bilinen ek ödemeden yararlandırılmasını talep ettiğini, şikâyetçinin kendisine o dönemde yürürlükte olan 5434 sayılı Kanun'un 79'uncu maddesinde normal vazife mahallerine ek "tütün ikramiyesi" adıyla bilinen ödemenin yapılmasına ilişkin bir hükmün olmadığını, 2013 yılında 6495 sayılı Kanun ile tüm vazife mahallerinde tütün yardımından istifade edilmesinin öngörüldüğünü ve 2013 yılı Ağustos ayından itibaren ek ödemeyi ödediklerini, 2008 yılından 2013 yılına kadar olan süredeki döneme ilişkin ödemesinin verilmesine yönelik tavsiye kararına Kanunda açık hüküm bulunmadığı için uyamayacaklarını bildirdiklerini,

Yekta GÜLHAN isimli vergi denetmeninin, 646 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle vergi müfettişi kadrosuna atandığını, Kamu Denetçiliği Kurumuna müracaat ettiği tarihten sonraki süreçte 2 tane idari davası olduğunu, dolayısıyla söz konusu idari dava sonuçlanmadan Kamu Denetçiliğinin tavsiye kararına uyamayacaklarını, 2, 4 ve 18 numaralı tavsiye kararlarının faizle ilgili hususlar olduğunu ve bu konuların yasal düzenleme yapılması suretiyle çözümlenebileceğini,

5'inci ve 10'uncu tavsiye kararlarının prim ödeme gün sayıları aynı olmasına rağmen, aylıklarının farklı olduğu konusunda ileri sürülen iddialar ile ilgili olduğunu, Anayasa Mahkemesinin 2009 yılında vermiş olduğu bir kararda, "Prim ödeme gün sayılarının salt eşitliği aylıkların aynı olmasını gerektirmez." ifadesinin ve "eşitlikten söz edilemez" ibaresinin

olduğunu, eşitlikten söz edilebilmesi için aynı prim ödeme gün sayılarının, aynı prime esas kazancın, yaşlılık aylığını talepte bulunduğu tarihin, yaşın ve talepte bulunduğu tarihte yürürlükte bulunan kanunların da eşit olmasının gerektiğini, dolayısıyla farklı tarihlerde, farklı prime esas kazançlar üzerinden emeklilik talebinde bulunanların aylıklarının farklı olmasının doğal olduğunu,

Cihat ATALAR isimli down sendromlu bir şikâyetçinin vasisinin talebiyle ilgili kendilerine ilk gelen belgelerde Akdeniz Üniversitesinden düzenlenen raporun olmadığını, Kamu Denetçiliği Kurumunun resen ilgiliyi hastaneye sevk ettiklerini, hastaneden aldıkları raporun dosyalarında olmadığını, bu raporun kendilerine intikal ettirilirse bu raporu tekrar inceletip ona göre değerlendirme yapacaklarını bildirdiklerini, ilgili şahıstan raporu aldıklarını, Sağlık Kurulunun raporu incelediğini ve bu kişinin malul olduğuna karar verildiğini ve söz konusu tavsiye kararına uyulmuş olduğunu,

16 numaralı tavsiye kararında aylık bağlama sistemlerindeki bir hata nedeniyle bir konunun ileri sürüldüğünü, kendilerinin Kamu Denetçiliğine yazdıkları yazıda da tavsiye kararına esas bilirkişi raporunun hatalı olduğunu ifade ettiklerini, kendi hesaplamalarının doğru olduğunu, dolayısıyla bilirkişi raporunda esas alınmış olan tavsiye kararına bu nedenle uyamayacaklarını

ifade etmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi Sigorta Primleri Genel Müdürü Ahmet AÇIKGÖZ özetle;

6'ncı sıradaki tavsiye kararının doğum borçlanmasıyla ilgili olduğunu, 2014 yılında yapılan değişiklikle 3 çocuğa kadar, daha önce 2 çocuğa kadar olan doğumlarda ve doğumlardan sonraki iki yıllık sürede kadının çalışmaması kaydıyla yapılabilecek bir borçlanma olduğunu, burada bir kadının doğumdan önce çalışmasının ve sigorta numarasının olmasının şart olduğunu, dolayısıyla, sigortalı olmadan önce yapılan doğumların borçlanma kapsamının dışında olduğunu, tavsiye kararına uyulması için kanun değişikliği gerektiğini, hukuka uygunluk anlamında yaptıklarının doğru olduğunu, hakkaniyete uygunluk anlamında belki erkeklerdeki askerlik borçlanması türü bir borçlanma yapılabileceğini,

7 numaralı tavsiye kararında bir müteahhidin yapmış olduğu bir inşaat ile ilgili bildirimlerin bir kısmını bildirge vermek suretiyle oradaki hem sigortalılık hizmetlerini hem de primlerini iptal ettirmek istediğini, bu tür durumlarda konunun incelemeye alınmadan kabul edilmediğini, konunun bir denetmene havale edildiğini, denetmenin işverenin bildirmiş olduğu döneme ilişkin bir çalışma olmadığını tespit ettiğini, bu tespitten sonra da sigortalıların hizmetlerinin de iptal olduğunu, Ahmet DULKADİR'in o dönemde boyacı olarak çalıştığını ifade etmekle beraber, denetim raporunda o dönemde inşaatta bir çalışma olmadığından bahisle

o dönem çalışmalarının fiilî olmaması nedeniyle kabul edilmesinin imkânı olmadığı üzerine rapor yazıldığını, Ahmet DULKADİR'in çalışmalarıyla ilgili bir tespit yapılamaması nedeniyle bu iddiasını kabul edemediklerini,

8 numaralı tavsiye kararında ise bir askerlik borçlanmasının söz konusu olduğunu, 2005 yılında SSK'ya emeklilik müracaatında bulunan bir vatandaşın 1993 yılında yapmış olduğu askerlik borçlanmasında o dönemde BAĞ-KUR hizmetlerinin de olduğunun ortaya çıktığını, dolayısıyla, BAĞ-KUR hizmetinin olduğu dönemde askerlik yapmış olursa o dönemi borçlanamayacağını, bunun 2005'te fark edildiğini, 2005 yılında emeklilik müracaatında 1993 yılında BAĞ-KUR hizmeti görüldüğü için kişinin askerlik borçlanmasının iptal olduğunu, fakat bu süre içerisinde on iki sene geçtiği için o zamanki ilgili mevzuata göre de on yıl geçmemişse yersiz alınan primlerin iadesi söz konusu olduğundan, bu primin iadesi imkânının da fiilen ortadan kalktığını,

9 numaralı tavsiye kararında ise bir vatandaşın 5458 sayılı Kanun'a göre borçlarını yapılandırdığı, 2007 yılının Şubat ayının ödemesini 2008 Aralık ayına kadar ödemesi gerekirken 30 Haziran 2009'da ödediği için, kanuna açıkça bir muhalefet söz konusu olduğundan o yapılandırmaların bozulduğu fakat o dönemde bozulan borçlar için 6552 sayılı Yasa'yla primlerini tekrar yapılandırdığı için dosyanın şu an konusuz kaldığı,

11 numaralı tavsiye kararında, önceden BAĞKUR hizmetlerinin vatandaşların getirmiş olduğu belgeler çerçevesinde basamaklara göre tespit edilip bunun üzerinden tahakkuk ettirildiğini ancak kurum hatasından kaynaklanan nedenlerle vatandaşın basamağını bir düşük basamak tespit edildiğini, primlerinin de ona göre düşük hesap edildiğini, hatanın fark edilmesiyle vatandaşa eksik miktarların alınması gerektiğinin ifade edildiği ayrıca konu ile ilgili bir kanuni düzenleme yaptıklarını, kişinin kendi beyanından kaynaklanmayan, kurum hatasından kaynaklanan yersiz prim tahsilatlarında kişiye tebliğ edildiği tarihten itibaren gecikme cezası ve zammı alınacağını, öncekilerin parasını vatandaştan istenmeyeceğini,

15 numaralı tavsiye kararı ile ilgili olarak, bir kişinin gerek 4/A gerek 4/B gerekse 4/C emeklisi olması durumunda 4/B kapsamında yani bir iş yeri açarsa, şirket ortağı olursa bunların maaşlarından yüzde 15 sosyal güvenlik destek primi kesildiğini, fakat bazı vergi mükelleflerinin ya da bazı şirket ortaklarının aktif olarak vergi mükellefi olmalarına rağmen, bu işi yapmadıklarını, buna ilişkin bir düzenleme yaptıklarını, vergi dairelerinden alacakları belgelerle aktif olarak o işi yapmıyorlar ise vergi mükellefiyetleri de devam etse bile o dönemlere ilişkin sosyal güvenlik destek primi tahakkuk ettirilmediğini, yani maaşlarından kesinti yapmadıklarını, daha önce yapılmış olan kesintilerin de iade edildiğini

ifade etmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Temsilcisi Genel Sağlık Sigortası Genel Müdür Yardımcısı Op. Dr. Alper SÜZEN özetle;

Çölyak hastalığı, tedavi ödemesinin yapılmaması hakkındaki 17'nci tavsiye kararı ile ilgili olarak, çölyak hastalarına yaptıkları bir ilaç tedavisi olmadığını, bu hastaların glütensiz gıdaları almalarını sağladıklarını, yaşlarına göre aylık belli miktarda para yardımı yaptıklarını, şikâyetçinin raporunun süresi dolduğunu ve altı ay boyunca da tekrar başvurmadığını, raporunu almadığı için de bu hastanın ödemesinin yapılamadığını, talebin bu hastalığın kronik olmasından dolayı tekrar rapor istenmesiyle alakalı olduğunu, bu konuyla alakalı tekrar bilimsel komisyonu topladıklarını, burada taleplerinin raporların süresinin iki seneye çıkartmak olduğunu ancak hastaların takip ve kontrol edilemeyeceği gerekçesi ile bu sürenin kısaltılmasına karşı çıkıldığını, bilimsel komisyonun bu görüşünden dolayı rapor süresini veya raporun kaldırılmasını sağlayamadıklarını ve Kamu Denetçiliğinin bu tavsiye kararına uyamadıklarını,

20 numaralı tavsiye kararının diş hekimliğiyle alakalı olduğunu, ortodontik tedavileri paket program hâlinde ödediklerini, bunun da Sağlık Uygulama Tebliği'nde karşılığının olduğunu, şikâyetçinin üniversiteye başvurduğunu, üniversitenin Sağlık Uygulama Tebliği'nde olmayan bir işlem yaptığını beyan ederek şikâyetçiden para istendiğini, kendilerinin Kurum olarak bunu ödediklerini dolayısıyla sigortalıdan böyle bir talepte bulunulamayacağını üniversiteye söylediklerini, Kamu Denetçiliği Kurumunun hem üniversiteye hem de Kurumlarına tavsiye kararı verdiğini, kendilerine Sağlık Uygulama Tebliği'nde bu maddenin açıklama kısmının olduğunu ama daha detaylı açıklanırsa daha iyi olacağının tavsiye edildiğini ve bu tavsiyelere uyacaklarını

ifade etmiştir.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı temsilcisi Genel Sekreter Yardımcısı Nurettin ÇOBANOĞLU özetle;

Yükseköğretim Kurulunda özellikle yurt içi denkliklerle ilgili yapılan çalışmalarda Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Yürütme Kurulu veya Genel Kurul tarafından uygulama yapıldığını, alacakları kararları ilk önce Üniversitelerarası Kurula gönderdiklerini, oradan aldıkları cevap üzerine kendi kararlarını oluşturduklarını,

1'inci tavsiye kararı ile ilgili Hüseyin SEZEN adlı vatandaşın 2013 yılında yapılan Seviye Tespit Sınavının hatalı olduğuna dair itirazının Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından da ayrıca denetlendiğini, sınavla ilgili genel olarak yapılan bir yanlış olmadığını, sadece 23'üncü sorunun hatalı olduğunun belirtildiği, zaten şikâyetçinin 50 puan alması gereken sınavda 22 puan aldığından olumlu cevap olarak verilse dahi artı bir katkı sağlamayacağını,

Teknik Öğretmenler İçin Mühendislik Tamamlama Programı Giriş Sınavına, Teknik

Eğitim Fakültesi bölümlerinden olan, yapı ressamlığı öğretmenliği, yapı tasarımı öğretmenliği ve hazır giyim öğretmenliği alanlarından mezun olanların dâhil edilmemesi ile ilgili olarak 3795 sayılı Kanunda bu konunun sadece "mühendis" unvanıyla ilgili olduğunu, yapı ressamlığı öğretmenliğini ve yapı tasarımı mimarlığını da ilgilendirdiğini ve hazır giyim mühendisliğinin de hangi mühendisliğin altına konulacağı konusunun tartışmalı olduğunu ve bu konuyla ilgili YÖK'te bir çalışma yapıldığını,

YÖK'ün Teknik Öğretmenler için Mühendislik Tamamlama Programı kapsamında belirlenen müfredatın üniversite tarafından % 50 oranında artırılması kararının hukuka uygun olmadığı belirtilerek müfredat programının hukuka uygun olarak yeniden düzenlenmesi konusundaki tavsiye kararı ile ilgili olarak kendilerinin Üniversitelerarası Kurulun görüşünü alarak yüzde 50 artırılabileceğine karar verdiklerini ve konunun tamamen Üniversite Senatosunun yetkisinde olduğunu,

Mühendislik Tamamlama Programı kapsamında kayıtlı olduğu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünün ikinci öğretiminde 3 ve 4. sınıf olmaması nedeniyle ikinci öğretim mühendislik tamamlama programı öğrencilerinin derslerini birinci öğretim öğrencileri ile birlikte ya da 2014-2015 eğitim-öğretim yılında almaya yönlendirilmesi dolayısıyla eğitim hakkını kullanamamaktan kaynaklanan mağduriyetin giderilmesi talebi hakkındaki tavsiye kararı ile ilgili olarak kendilerinin ikinci öğretimde 3'üncü ve 4'üncü sınıf eğitimi olmayan konularda örgün öğretimle bu eğitimin devam etmesine dair kararlar aldıklarını ve uygulamanın devam ettiğini,

Hava Astsubay Meslek Yüksekokulu ön lisans mezuniyeti sonrası dikey geçişle Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde lisansını tamamlayan şikâyetçinin, ön lisans ve lisans not ortalamalarının birleştirilerek lisans not ortalamasının yeniden hesaplanması talebi hakkında Anadolu Üniversitesinin zaten bu konuyu uyguladığını ve uygulama yetkisinin de Anadolu Üniversitesinde olduğunu,

Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulundan mezun olan şikâyetçinin, üzerinde "uzaktan eğitim" ibaresi bulunan diploma alması ve ardından Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulunun kapatılarak Gazi Üniversitesi Meslek Yüksekokuluna devredilmesi nedeni ile 01.8.2014 tarihi itibari ile verilecek diplomalarda "uzaktan eğitim" ifadesi olmaksızın sadece "Gazi Üniversitesi Meslek Yüksekokulu" yazılması ile haksızlık oluştuğu iddiası ile ilgili olarak okul kapatıldığı için mecburi olarak yeni okul adıyla diploma vermek zorunda olduklarını,

Teknik Öğretmenler İçin Mühendislik Tamamlama Programı" kapsamında kayıtlı olduğu İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya-Metalürji Fakültesinde derslerin geç başlatıldığını, belirlenen ders sayısının YÖK'ün belirlediği ders sayısından yüksek olduğunu ve zorunlu

tutulan bazı dersleri daha önce Teknik Eğitim Fakültesinde okurken aldığını belirtmek suretiyle konunun YÖK'ün belirlediği esaslar çerçevesinde düzenlenmesi ve daha önce aldığı derslerden muaf tutulması talepleri hakkında muafiyet uygulamalarının söz konusu olmadığını, bununla ilgili alınan genel kurul kararının olduğunu ve bu müfredatın belirlenmesi kısmının üniversitelere ait olduğunu,

Mühendislik Tamamlama Programı kapsamında kayıtlı olduğu Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümünde derslerin Türkçe verilmesini ve program kapsamında zorunlu tutulan bazı dersleri daha Teknik Eğitim Fakültesinde okurken aldığı için söz konusu derslerden muaf tutulma talebi hakkında İngilizce derslerinin Türkçe verilmesinin tavsiye edildiğini ama muaf tutulamadığını,

Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının resmi web sayfasında ilan edilen 2014 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Tablo 1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları Başlığı altında yer alan, örgün/uzaktan eğitim adalet ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar ile açıköğretim adalet önlisans programı ile adalet meslek eğitimi önlisans programından mezun olanlar ile mezun olacaklar arasında hukuk fakültesi kontenjanları ve tercih açısından ikili bir ayrıma gidilmesini içeren "Bk. 900" koşulunun iptali talebi hakkında Danıştay tarafından yürütmeyi durdurma kararı alındığını,

Afyon Kocatepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Seramik Mühendisliği Bölümünden 06.09.2006 tarihinde mezun olan şikâyetçinin, fark derslerini alması sağlanarak Malzeme Bilimi ve Mühendisliği diploması alabilme hakkına sahip olma istemi hakkında mezunlara yönelik fark dersleri vererek mezun olmayla ilgili bir uygulamanın bulunmadığını

ifade etmiştir.

Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı temsilcisi Birinci Hukuk Müşaviri Mustafa OKÇU özetle; "Bk. 900" koşulunun iptali talebi hakkında ÖSYM'nin sadece uygulayıcı kurum olduğu için bu konuda herhangi bir hükmünün, dahlinin ve inisiyatifinin olmadığını,

Yüzde 63 görme engelli olan şikâyetçinin ÖSYM'nin yaptığı sınavlarda elektronik büyüteç kullanma talebinin artık kabul edildiğini fakat bunu henüz bildirmediklerini çünkü kılavuza derç etmediklerini,

Bir şikâyetçinin 21 Temmuz 2013 tarihinde mühendislik tamamlama programı giriş sınavına nüfus cüzdanını kaybetmiş olması nedeniyle sınava kabul edilmemesi sonucu oluşan mağduriyetinin giderilmesi hususunda konunun nüfus müdürlüklerinin açık tutulmamasıyla ve nüfus cüzdanı dışında pasaport, ehliyet gibi başka belgelerle girebilmekle ilgili olduğunu, ÖSYM'nin 6114 sayılı Teşkilat Kanunu gereğince sınav güvenliği ve disiplini açısından sınav öncesinde, sınav sırasında ve sınav sonrasında belli kurallar koyabilme yetki ve sorumluluğuna

sahip olduğunu, kopya ve bir başkasının emeğini çalma girişiminin daha çok kendisi yerine bir başkasını sınava sokma fiilleriyle gerçekleştiğinin ortaya çıktığını, bunun tedbirlerini almak bakımından ÖSYM'nin gerekli yönetmelikleri Resmî Gazete'de yayımlamak suretiyle hayata geçirdiğini, 26 Eylül 2012 tarihli Adayların ve Sınav Görevlilerinin Sınav Binalarına Giriş Koşullarına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" maddesindeki, 3'üncü maddede "f) "Kimlik kartı"nda "Nüfus cüzdanı veya geçerlilik süresi olan pasaport ile bu belgelerin dışında sınavın ve sınav yapılacak merkezin özelliğine göre gerektiğinde ÖSYM tarafından geçerli kimlik belgesi olarak kabul edilebilecek belgeleri," tanımladığını, yani kimlik belgesi olarak da 5'inci maddenin (3)'üncü fıkrasına "Sürücü belgesi, meslek kimlik kartları ve benzeri belgeler, sınava giriş için geçerli kimlik belgeleri olarak kabul edilmez." denildiğini, ayrıca nüfus müdürlüklerinin kısmen açık olduğunu

ifade etmiştir.

5.5. Karma Alt Komisyonun 17 Mart 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Alt Komisyon Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN Başkanlığında toplanmıştır.

Yapılan görüşmelerin ardından Taslak Raporun kabul edilmesine toplantıya katılan milletvekillerinin oy birliği ile karar verilmiştir.

5.6. Karma Komisyonun 25 Mart 2015 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon Başkanı Gönül Bekin ŞAHKULUBEY toplantı yeter sayısının bulunmasından sonra toplantıyı başlatmış ve gündemin tek maddesi olan Kamu Denetçiliği Kurumu 2014 Yıllık Raporu hakkında Karma Alt Komisyon Raporunun görüşülmesine geçilmiştir.

Yapılan görüşme ve müzakerelerin ardından Komisyon Raporu, Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilerek katılan milletvekillerinin oy birliği ile kabul edilmiştir.

6-KARMA KOMİSYONUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon tarafından 04.02.2015 tarihinde kurulan Alt Komisyon bünyesinde Kamu Denetçiliği Kurumunun "2014 Yıllık Raporu" değerlendirilmiştir. Bu kapsamda; adı geçen raporla ilgili olarak Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçileri, Karma Komisyona ayrı ayrı sunum yapmışlar ve karşılaştıkları zorlukları aşma noktasında destek talep etmişlerdir.

Karma Alt Komisyon bu toplantılarda edindiği bilgiler, birçok kurumla yaptığı yazışmalar ve raporun ilgili bölümlerinin incelenmesi neticesinde bazı kamu kurum ve

kuruluşlarının kendilerine yönelik verilen "Tavsiye Kararları" doğrultusunda herhangi bir işlem tesis etmediklerini, verilen tavsiye kararlarına uyma noktasında gerekli özeni göstermediklerini ve "Ziraat Bankası Anonim Şirket" örneğinde olduğu gibi bazı kuruluşların da Kurumun denetim alanına girmek istemediklerini tespit etmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulması, teşkilat yapısını oluşturması ve faaliyetlerine başlamasıyla birlikte benzer işi yapan birçok kurumla ilişkilerini ilerlettiği ve ortak projeler yaptığı gözlemlenmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuruların yapıldığı TBMM İhtisas komisyonlarından olan Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile kurumsal düzeyde ilişkilerin güçlendirilmesi, tecrübe, bilgi ve deneyimin aktarılması Kuruma önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile Karma Komisyon arasındaki ilişki tarafların yararına sonuçlar doğuracaktır. Raporun incelenmesi neticesinde, bireysel başvuruların yapılabildiği ihtisas komisyonları ile Kuruma gelen başvuruların büyük çoğunluğunun aynı olduğu ve çözüm süreçlerinin de benzer olduğu görülmektedir. Benzer nitelikteki bireysel başvurularının sonuçlandırılması hususunda emek ve zaman tasarrufunu sağlamak, farklı işlem yapılması önündeki engellerin kaldırılması amacıyla ortak çalışma yapılması gerekmektedir. Kurumun sahip olduğu imkânlar, iş organizasyonu, kendine ait bütçesi ve her geçen gün daha da güçlenen nitelikli personel kadrosu, gelen başvurularla; daha etkin, verimli ve sağlıklı bir şekilde ilgilenmek ve hızlıca sonuca ulaştırmak bakımından yararlı olacaktır. Kurulacak işbirliği sayesinde Kurumun çözümünde zorluk yaşadığı ve toplumun büyük bir bölümünü etkileyen genellik arz eden konuların da parlamento desteğiyle aşılmasına çok önemli bir katkı sunacaktır. Yapılacak mevzuat değişikliği çalışmalarında bu hususların dikkate alınması kurumun etkinliğini artırmasını sağlayacaktır.

Yine bilindiği üzere, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 20'nci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun, inceleme ve araştırma sonucunu ve varsa önerilerini ilgili mercie ve başvurana bildireceği, ilgili merciin ise, Kurumun önerileri doğrultusunda tesis ettiği işlemi veya Kurumun önerdiği çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma bildireceği ifade edilmiştir. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu hüküm çerçevesinde almış olduğu tavsiye kararlarına uymayan veya uymamakta ısrar eden kurumların ve onların yöneticilerinin hesap vermelerini sağlamak açısından parlamentonun desteği önemli olacaktır. Kamu Denetçiliği Kurumunun tavsiye kararlarına uymayan veya yeteri kadar ilgi duymayan ilgili kamu kurum ve kuruluşların üst düzey yöneticilerinin bu yıl ilki yapıldığı gibi Karma Komisyona çağrılması, uyuşmazlık konusu olan tavsiye kararlarına uymama gerekçeleri hakkında bilgi edinilmesi ve sorumluların dikkatinin çekilmesi Kurumun tavsiye kararlarını daha fazla uygulatma açısından yararlı

olacağı değerlendirmektedir.

Yıllık Raporda, Kurumun ulusal ve uluslararası temaslar neticesinde düzenlediği raporların birer nüshasını bilgilendirme amacıyla ilgili paydaşlara gönderildiği ifade edilmektedir. Örneğin, Kurumun azınlık temsilcileri ile yaptığı temaslar neticesinde hazırladığı yazıyı; TBMM Başkanlığına, Başbakanlığa, Adalet, Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarına gönderdiği ifade edilmektedir. Kurumun parlamentoyu bilgilendirme ihtiyacı duyduğu konularda Karma Komisyonun da söz konusu temaslardan ve elde edilen neticelerden haberdar edilmesi yerinde olacaktır. Bu bağlamda Kurumun hazırladığı özel raporları ve ulusal ve uluslararası temaslardan elde ettiği neticeleri Karma Komisyonla paylaşması yararlı olacaktır.

Yukarıda özetle yapılan açıklamalar doğrultusunda Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporu ve Kurumun daha etkin olmasına yönelik tespit edilen hususlar bir sonraki başlık altında derlenmiştir.

7- KARMA KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Karma Komisyon yaptığı inceleme ve çalışmalar neticesinde, önceki yıla ilişkin tespitlerini benimsemiş ve bu yılki Rapora ilişkin görüş ve önerilerini üç başlık altında gruplandırmıştır. Bunlar Kurumun; idareyle olan ilişkilerine yönelik öneriler, Kurumun işleyişine yönelik öneriler ve yapılan denetimin daha etkin olmasına ve kurumsallaşmanın sağlanmasına yönelik mevzuat değişikliği önerilerdir.

7.1 Kamu Denetçiliği Kurumunun İdareyle Olan İlişkilerine Yönelik Öneriler

❖ Kamu Denetçiliği Kurumu ile idare arasında sürekli bir iletişim olması gerekmektedir. Gerek Kurumun sunumunda ve gerekse ilgili kurumların Karma Komisyonda yaptığı açıklamalarda Kurum ile idare arasında sağlıklı bir iletişim olmadığı izlenimi edinilmiştir. Özellikle, Kurumun bilgi ve belge taleplerine ilişkin yazıların 6328 sayılı Kanunda öngörülen altı aylık süre içerisinde karara bağlanabilmesi için Kurumla ilgili idare içinde mevcut bir birimin irtibatlandırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Kurumun muhatap bulma sorununu çözmek açısından Başbakanlık tarafından bir idari düzenleyici işleminin yapılmasının yararlı olacağı, kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili bir birimin belirlenmesinin sağlıklı iletişim kurma, muhatap bulma ve geri bildirim yapılması açısından önemli ölçüde yarar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

❖ TBMM'de denetim faaliyetini yerine getiren ve dilekçiler tarafından bireysel başvuru yapılabilen ihtisas komisyonları (Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu vb.) gerektiğinde bu başvuruları herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın gerekli incelemelerde

bulunmak üzere, bazı ülke uygulamalarında olduğu gibi Kamu Denetçiliği Kurumuna gönderebilmelidir. Kamu Denetçiliği Kurumu da çözümünde sıkıntı yaşadığı ve genellik arz eden toplumsal konularda yıllık faaliyet raporu beklemeksizin Karma Komisyon gündemine taşıyabilmelidir.

❖ Kamu Denetçiliği Kurumunun bilinirliliğini ve işlevini artırmak amacıyla idareden kaynaklanan hak ihlallerinde herkesin Kuruma başvurulabileceğine ilişkin bilinçlendirme ilkokullardan başlayarak eğitim sürecinin bir parçası haline getirilmelidir. Bu çerçevede, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortak projeler üretilmelidir.

7.2 Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler

❖ 6328 sayılı Kanunda Kurumun ana hizmetlerini yerine getirmede yardımcı olacak ve danışma faaliyetlerini sunacak diğer alt birimler ayrıntılı olarak tanımlanmamıştır. Bu bağlamda Devlet Personel Başkanlığı ile birlikte ortak bir çalışma yapılarak Kurumun organizasyon yapısının gözden geçirilmesi yerinde olacaktır.

❖ Kamu Başdenetçisi, 6328 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (ç) alt bendi gereğince gerek gördüğü konularda Kurumun yıllık raporunu beklemeksizin zaman zaman hazırladığı ve kamuoyuna duyurduğu özel raporlarının birer nüshasını Meclis Başkanına sunduğu, ancak asıl ilgili olan Karma Komisyon Başkanlığına herhangi bir bildirimde bulunmadığı görülmüştür. Söz konusu özel raporların Karma Komisyon Başkanlığına bildirilmesi, Komisyon üyesi milletvekillerin bilgilendirilmesi özel raporun sahiplenilmesi ve takibi açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kuruma yapılan şikâyet sayıları incelendiğinde; 2013 yılında 7.638, 2014 yılında ise 5.639 adet başvuru yapıldığı görülmektedir. Bu durum şikâyet başvurularında kayda değer bir azalmanın olduğunu göstermektedir. Ancak, Yıllık Raporda ve Kamu Başdenetçisinin Karma Komisyonda yaptığı sunumda Kurumun ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmasına yönelik basın ve halkla ilişkiler çalışmaları ve uluslararası birçok proje ve ziyaret gerçekleştirildiği, tanıtım filmleri hazırlandığı, kamu spotlarının televizyonlarda yayınlandığı, ayrıca internet sitelerinin kullanıcı dostu haline getirildiği, özellikle sosyal medyanın oldukça etkin bir şekilde kullanıldığı ifade edilmektedir. Bu çerçevede artan tanıtım faaliyetlerine karşın başvuru sayısındaki düşüşün irdelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

❖ Kamu Başdenetçisi yaptığı sunumda bilirkişi müessesesi ile ilgili birçok sıkıntı yaşadıklarını, özellikle 6328 sayılı Kanunda belirlenen ücretin nitelikli bilirkişilerinin seçimini zorlaştırdığını ve kimsenin belirlenen meblağlarla çalışmak istemediğini ve bu ücretin mahkeme bilirkişilerinde olduğu gibi düzeltilmesini talep etmişlerdir. Buna karşılık sunum

yapan diğer kamu kurumları da bilirkişi seçim yöntemine itiraz etmişler ve seçilecek kişilerin daha dikkatli ve işin ehli kişilerden olmasını, objektif kriterler çerçevesinde kurumların da görüşleri alınarak belirlenmesini ve bu listelerin sürekli güncelleştirilmesi için kıstaslar oluşturulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Gerek Kurumun görüşü ve gerekse ilgili kurumların ifadelerinden anlaşıldığı kadarı ile bilirkişi müessesinin başta ücret hakkı olmak üzere seçim ve işlevinin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

❖ Tavsiye kararlarının analiz edilmesi, kanun veya idarenin yapabileceği ikincil mevzuat (tüzük, yönetmelik, genelge vb.) konusu olanların ayrılması, Kurumun tavsiye kararına gerek kalmaksızın dostane çözüm yoluyla çözülen sorunların sonuç oranlarının belirtilmesi, tavsiye kararları üzerine ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından verilen cevapların Kurumca yeterli görülmesi halinde bu durumun da ayrıca belirtilmesi gerektiği değerlendirmektedir. Bu bağlamda, Kurumun verdiği tavsiye kararların içerikleri netleştirilmeli ve tavsiye kararları kategorik bir ayrıma tabi tutularak bu husus uygulanma oranına yansıtılmalıdır.

❖ Kurumun ulusal ve uluslararası yaptığı konferanslar olumlu görülmekle birlikte benzer çalışmaların örnekleme yoluyla yurdun değişik bölgelerinde de yapılması Kurumun benimsenmesine önemli katkı sağlayacaktır. Böylece, yereldeki vatandaşlar arasında doğan herhangi bir sorunu uzlaşı kültürüyle çözme konusundaki yüzyıllarca devam eden uygulamaları ve teamüllerini kendi uygulamalarına aktarma imkânı sağlama açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun sunumundan da anlaşıldığı kadarıyla çocukların da başvuru yapabilmesi için kurulan internet sitesi gibi benzer uygulamaların Kurumun imajına olumlu katkı yaptığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Kurumun özellikle, çocuklar ve diğer dezavantajlı gruplar lehine yapacağı pozitif ayrımcılık uygulamaları desteklenmelidir.

❖ Kurumun, Anayasa'dan ve 6328 sayılı Kanundan almadığı "Ombudsman" unvanını yurt içi yazışmalarında kullandığı tespit edilmiştir. Kurumun 6328 sayılı teşkilat kanunundan almadığı bir yetkiye rağmen iç yazışmalarında "Ombudsman" unvanını kullanmaması gerektiği değerlendirmektedir. Daha iyi bir isimlendirme hususunda gerekli çalışmaların yapılması amacıyla Türk Dil Kurumu ile görüşülerek unvan ve isimlendirme karmaşasına son verilmelidir. Bununla birlikte yurt dışında ve uluslararası yazışmalarda ise birçok ülkede kullanılan "Ombudsman" isminin kullanılmasına devam edilebileceği değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun, 6328 sayılı Kanun gereğince inceleme yapılamayacağı belirtilen istisnaların nasıl uygulanacağına ilişkin açıklayıcı çalışmaların yapılması yararlı olacaktır. Bu bağlamda, örneğin, yargı işlemleri ve sırf askeri nitelikteki faaliyetlerin belirlenmesine ilişkin objektif kriterlerin belirlenmesi ve bu kıstasların ilan edilmesi gereksiz başvuruların yapılmasının önüne geçmesini sağlama açısından önemli olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun, aldığı tavsiye kararlarını uygulayan, bilgi ve belge talepleri konusunda zamanında geri bildirimde bulunan idareler teşvik edilmeli, yöneticileri ise takdir edilerek ödüllendirmelidir. Etkinlik ve caydırıcılığı artırmak amacıyla, Kurumun bilgi ve taleplerini yerine getirmeyen veya geçerli bir sebep ileri sürmeksizin tavsiye kararlarını uygulamayan idareler ve yöneticileri teşhir edilerek kamuoyuna duyurulmalıdır

❖ Kurumun 2013 Yıllık Raporunda arzuladığı res'en hareket etme isteği, bu yılki raporunda da devam etmektedir. Kurumun bazı konularda res'en hareket etme isteğinden ziyade, başvurularda her koşulda idareye başvurulma şartı aranması ilkesi terk edilerek somut olayın özelliğine göre değerlendirilmelidir. İdari başvuru yolarının tüketilmesi koşulu geniş yorumlanmalıdır. İdarenin tutumu, davranışı ve eylemin sonuçlarının telafisi mümkün olmayan haller, çocuk hakları, dezavantajlı gruplar ile idareye başvurmasının gereksiz olduğu hallerdeki başvurular için öncelikle idareye başvuru yapılması şartı aranmamalıdır. Bu tür başvuruların hızlı ve etkin sonuçlandırılmasına ilişkin çalışma yapılması Kuruma olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

❖ 2013 Yıllık Raporunda yer alan bazı taleplerin; örneğin özel hukuk tüzel kişilerinin Kanunda açıkça tanımlanması talebinin, 2014 Yıllık Raporunda yer almadığı görülmektedir. Bu bağlamda Kurumun hazırlayacağı Yıllık Raporlar arasında illiyet bağının olması hem ülkemizdeki vatandaş-idare ilişkisinin serüvenini göstermeye faydalı olacağı hem de Kurumun hafızasının oluşumuna katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7.3 Mevzuat Değişikliği Önerileri

❖ Kurumun, gerek Karma Komisyon nezdinde ve gerekse başka kurumlar nezdinde sıklıkla dile getirdiği 6328 sayılı Kanuna ilişkin itirazların, parça parça değil Kurumun teşkilat yapısı, işleyişi, personelin durumu, seçim süreci, yıllık raporun hazırlanması, görüşülmesi ve Resmî Gazete'de yayımlanması, etkinliğin artırılması gibi hususların bir bütün olarak yeniden ele alınması amacıyla, Kamu Denetçiliği Kurumunun kurumsallaştığı iyi ülke uygulamalarından da hareket edilerek bir mevzuat tartışma/oluşturma çalıştayı yapılması, bu çalışma sonucundan çıkan taslağın ilgili kurumların görüşüne sunulması ve akabinde ortaya çıkacak metnin yasalaşmasının daha etkin bir Kurumun oluşturmasına önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

❖ 6328 sayılı Kanunda yapılacak değişiklikte özellikle; iyi yönetişim ilkesine yer verilmesi, psikolojik etki de oluşturan Kanunun ilgili hükmündeki "Öneri" yerine "Tavsiye" ibaresinin tercih edilmesi, şikâyetlerin arabuluculuk yoluyla çözülebileceği konusunda Kuruma yetki verilmesi, tavsiye kararları doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı idareye

veya kamu görevlisi aleyhine herhangi bir idari ve hukuki sorumluluğa gidilemeyeceğinin hüküm altına alınmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

❖ Kurumun, 6328 sayılı Kanunda yapılmasını istediği değişlikler arasında yer alan, yargı erki ve yargı sürecini doğrudan etkileyen; dava açma ve açılan davalara katılma yetkisi ile istinabe yoluna gidilebilmesine ilişkin taleplerin kuvvetler ayrılığı ilkesiyle çelişebileceği düşünceyle yeniden gözden geçirilmelidir.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
Gönül Bekin Şahkulubey	*Halil Ürün*	*Ali Aydınlıoğlu*
Mardin	Afyonkarahisar	Balıkesir
Sözcü	Üye	Üye
Nurdan Şanlı	*Gürsoy Erol*	*Mahmut Kaçar*
Ankara	İstanbul	Şanlıurfa
		(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Sevde Bayazıt Kaçar	*Zeyid Aslan*	*Sabahat Akkiray*
Kahramanmaraş	Tokat	İstanbul
	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya Katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Hasan Akgöl	*Muharrem Varlı*	*Esat Canan*
Hatay	Adana	Hakkari
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Ayhan Sefer Üstün	*Mehmet Kerim Yıldız*	*İhsan Şener*
Sakarya	Ağrı	Ordu
Üye	Üye	Üye
Ayşe Türkmenoğlu	*Ülker Güzel*	*Hamza Dağ*
Konya	Ankara	İzmir
Üye	Üye	Üye
Bülent Turan	*Mehmet Metiner*	*Nevzat Pakdil*
İstanbul	Adıyaman	Kahramanmaraş
	(Toplantıya katılamadı)	

Üye	Üye	Üye
Ahmet Salih Dal	*Kerim Özkul*	*Abdurrahim Akdağ*
Kilis	Konya	Mardin
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	
Üye	Üye	Üye
Cemal Yılmaz Demir	*Sıtkı Güvenç*	*Ziver Özdemir*
Samsun	Kahramanmaraş	Batman
(Toplantıya katılamadı)		
Üye	Üye	Üye
Orhan Düzgün	*Sinan Aydın Aygün*	*Hüseyin Aygün*
Tokat	Ankara	Tunceli
	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Tufan Köse	*Mahmut Tanal*	*Veli Ağbaba*
Çorum	İstanbul	Malatya
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Mustafa Erdem	*Atila Kaya*	*Reşat Doğru*
Ankara	İstanbul	Tokat
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)

Üye	Üye
Kemal Aktaş	*Birgül Ayman Güler*
Van	İzmir
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)

Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yıllık Raporu (5/3) Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI 225
1- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2013 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ 226
2- KURUMUN 2013 YILLIK RAPORU'NUN ÖZETİ 227
2.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri 227
2.2. Kuruma İlişkin Bilgiler 228
2.3. Kurumun Faaliyetleri 229
2.4. Şikâyet Başvurularına İlişkin Bilgiler 230
2.5. Uzlaşma Yoluyla Çözülen Şikâyetler 234
2.6. Tavsiye ve Ret Kararları 234
2.7. Tespit ve Öneriler 235
3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR 236
3.1. Karma Komisyonun 19 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı 236
3.2. Alt Komisyonun 28 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı 238
3.3. Alt Komisyonun 22 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı 243
3.4. Karma Komisyonun 24 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı 243
4- ALT KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ 250
4.1. Kurumun, Kamu Kurumlarıyla İlişkilerine Yönelik Öneriler 251
4.2. Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler 252
4.3. Mevzuat Değişikliği Önerileri 253
4.4. Kamu Denetçiliği Kurumunun Bundan Sonraki Raporlarına Yönelik Öneriler 256
4.5. Kamu Denetçiliği Kurumu Hakkında Dilekçe Komisyonuna Yapılan Şikâyetler 256

TABLOLAR

Tablo-1: Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması 228
Tablo-2: 2013 Yılı Ödeneklerinin Dağılımı 229
Tablo-3: Personelin Unvana Göre Dağılımı 229
Tablo-4: Kamu Denetçiliği Kurumu ile İlgili Şikayet İçeren Dilekçeler 256

ŞEKİLLER

Şekil 1. Ön İnceleme Aşaması 231
Şekil 2. İnceleme Aşaması 232
Şekil 3. Karar Türleri 233

KARMA KOMİSYONUN ÇALIŞMALARI

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu'nun[1] değerlendirilmesi için 19.02.2014 tarihinde toplanan Karma Komisyon, bir alt komisyon kurulmasına, kurulan bu Alt Komisyonun 25.02.2014 Salı günü Saat 15:30'da toplanarak başkanını belirlemesine ve çalışmalarına başlamasına karar vermiştir.

Her partinin temsili esasına göre teşekkül ettirilen Alt Komisyon üyeliği için, Karma Komisyon üyesi olan Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerine, aralarında bir isim belirleyerek Komisyon Başkanlığına bildirmeleri ve bu kişinin toplantıya katılımının sağlanması resmi yazıyla bildirilmiş olmasına rağmen, alt komisyon üyeliği için bir isim bildirilmemiştir.

Karma Komisyonun kararı doğrultusunda Alt Komisyon, 25.02.2014 tarihinde ilk toplantısını yapmış ve aşağıdaki kararları toplantıya katılanların oy birliği ile almıştır:

1. Alt Komisyonun Başkanlığına Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün seçilmesine,
2. Alt Komisyonda ilgili Kurumdan konu hakkında bilgi alınmasına,
3. 2 Aylık süre dikkate alınarak çalışmaların planlanmasına,
4. Aksi kararlaştırılmadığı sürece toplantıların basına açık olmasına,
5. Alt Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına.

Alt Komisyonun 28.02.2014 tarihindeki ikinci toplantısında Kurumdan bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler ışığında Alt Komisyon raporunu hazırlamıştır. Hazırlanan bu rapor dört bölümden oluşmaktadır:

1. Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yıllık Raporu Hakkında Genel Bilgi
2. Kurumun 2013 Yıllık Raporu'nun Özeti
3. Komisyon Toplantısında Gündeme Gelen Konular
4. Alt Komisyonun Görüş ve Önerileri

Alt Komisyon, 22.04.2014 tarihinde yaptığı toplantıda Raporunu kabul ederek Karma Komisyona sunmuştur.

Karma Komisyon 24.04.2014 tarihinde Alt Komisyon Raporunu değerlendirmek üzere toplanmış, yapılan müzakerelerin ardından Karma Komisyon Raporu kabul edilmiştir.

Kurum, 2013 Yıllık Raporu'nu, 30.01.2014 tarihinde Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur. Ekleriyle beraber 224 sayfa olan raporun Komisyonda görüşülme süresi 2 aydır. İki aylık süre, TBMM'nin 01.03.2014 ve 19.03.2014 tarihlerinde, 15 ve 10 günlük iki kez ara verme kararına istinaden 25 gün uzamıştır.

---

[1]Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu'na http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/docs/faaliyet_raporlari/kdk_yillik_faaliyet_rapor_30012014.pdf internet adresinden ulaşılabilir.

1- KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU 2013 YILLIK RAPORU HAKKINDA GENEL BİLGİ

Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması olarak, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Bu noktada, idarenin eylem ve işlemlerinin yanında, tutum ve davranışlarının da denetime tabi tutulması, Kurumun yargı erkinden farklı olarak üstlendiği fonksiyondur. Bu bakımdan Kurumun önemi bir kat daha artmaktadır.

6328 sayılı Kanun'un 22'nci maddesi hükmü uyarınca Kamu Denetçiliği Kurumu, her takvim yılı sonunda, yürüttüğü faaliyetleri ve önerilerini kapsayan bir rapor hazırlayarak Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyona sunmaktadır.

Karma Komisyon, Kurumun yıllık raporunu ara verme ve tatil dönemleri hariç olmak üzere iki ay içinde görüşüp kendi kanaat ve görüşlerini de içerecek şekilde özetleyerek, bir rapor hazırlar, hazırladığı bu raporu TBMM Genel Kuruluna sunulmak üzere TBMM Başkanlığına gönderir.

Komisyonun raporunun Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesi gerekmektedir. Ayrıca, Kurumun yıllık raporu Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle kamuoyuna duyurulmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun Yıllık Raporu 7 bölüm içermektedir. Bu bölümlerin başlıkları şunlardır:

1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri
2. Kuruma İlişkin Bilgiler
3. Faaliyetler
4. Şikâyet Başvurularına İlişkin Bilgiler
5. Uzlaşma Yoluyla Çözülen Şikâyetler
6. Tavsiye ve Ret Kararları
7. Tespit ve Öneriler

Bu başlıkları 4 ana bölümde gruplandırmak mümkündür. Bu 4 ana bölüm;

1- 29.03.2013 Tarihinden günümüze kadar Kurumu işler hale getirmek ve insan kaynaklarını geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgiler.
2- Ulusal ve uluslararası paydaş ve kurumlarla ilişkiler hakkında bilgiler.
3- Kurumun işleyişi ve aldığı karar türleri, bunların istatistiki verileri ile ilgili bilgiler.
4- Kurumun tespitleri ve TBMM'nin de içinde bulunduğu çeşitli kurumlara öneriler.

2- KURUMUN 2013 YILLIK RAPORU'NUN ÖZETİ

Rapor'un sunuş kısmında Kamu Başdenetçisi M. Nihat ÖMEROĞLU şunları belirtmiştir; "Demokratik ve hukuka bağlı her yönetim anlayışında, idarelerin; katılımcı, şeffaf, insan hak ve özgürlüklerini esas alan, hizmetlerde halka yakınlığın, dürüstlüğün ve verimliliğin egemen olduğu bir kimliğe sahip olması gerekmektedir. Bu anlayışın bir yansıması olarak 'haklara saygılı ve etkin' kamu yönetiminde, bireylerin idarenin işleyişinde karşılaştıkları sorunları hızlı ve kolay bir şekilde ilgili makamlara iletebilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Birey ve devlet arasında bir köprü olma gayretindeki Kurumumuzun gerçekleştirdiği faaliyetleri sizlere aktarmak amacıyla hazırlanan bu raporun tüm halkımıza faydalı olmasını diliyorum."

2.1. Kamu Denetçilerinin Değerlendirmeleri

Kamu Denetçisi Zekeriya ASLAN değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Ombudsmanın insan haklarının korunması ve hukuk devletinin geliştirilmesinde sahip olduğu değerli rol, Avrupa Birliği (AB) tarafından da kabul edilmektedir. Birlik üyesi olma yolunda büyük yol alan ülkemizde yeni olan, ancak geçmişi tarihimize dayanan Kamu Denetçiliği Kurumunun, hukuk devleti ilkesinin yerleşmesine ve bireylerin haklarının korunup geliştirilmesine katkı sağlamada önemli bir kurum olma yönünde önemli adımlar atacağına ve bu yönde idarelere rehber olacağına inanmaktayım."

Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Osmanlı Devletinde de var olan ancak modern yapısıyla doğduğu topraklara geri dönen kamu denetçiliği sisteminin vatandaşla devlet arasındaki bağları güçlendireceğini düşünüyor, daha ileri demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin yerleşmesine büyük katkı sunacağına inanıyorum."

Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Temel hak ve hürriyetler; uluslararası sözleşmeler, Anayasamız ve kanunlar ile teminat altına alınmıştır. Ancak, insan haklarının yalnızca hukuki düzenlemelerle korunamayacağı gerçeğinden hareketle, kamu görevlileri ile toplumda da bu bilincin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bu bilincin oluşmasında ve kamu idaresinin şeffaf, hesap verebilir ve iyi yönetim ilkeleri çerçevesinde sunduğu kamu hizmet kalitesinin arttırılmasında, Kurumumuzun olumlu yönde pek çok katkısı olacağına inanmaktayım."

Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"Ombudsmanlık mekanizmasının işlemeye başlamasının demokrasimizin gelişmesi ve insan hakları başta olmak üzere evrensel normların hem idari yapımız hem de mevzuatımıza yerleşmesinde çok önemli rol oynayacağına inanıyorum. Bu önemli yol ayrımında; bir yandan kurumsallaşma çalışmalarını sürdürürken bir yandan da şikâyet başvurularının sonuçlandırılması için fedakârca çalışan ve üstün gayret gösteren çalışma arkadaşlarımı tebrik ediyorum."

Kamu Denetçisi Muhittin MIHÇAK değerlendirmesini şu sözlerle bitirmiştir;

"İş bölümü gereği "Kamu Personel Rejimi, Mülkiyet Hakkı ve Gıda Tarım ve Hayvancılık" konularında yaptığımız çalışmalar ve uzlaşmayı hedefleyen uygulamalar dikkate alınarak kurulduğumuz günden bu yana gerçekleştirdiklerimizle, tespit ve önerilerimizin Türk kamu yönetiminde iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine katkıda bulunacağına inanıyorum."

2.2. Kuruma İlişkin Bilgiler

Kurum, 29.06.2012 tarihli ve 28338 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile, kamu hizmetlerinin işleyişinde bağımsız ve etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. TBMM Başkanlığına bağlı olan Kurum, kamu tüzel kişiliğini haiz olup, özel bütçelidir.

Yasa gereğince;
- Cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler ile re'sen imzaladığı kararlar ve emirler,
- Yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler,
- Yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar,
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askerî nitelikteki faaliyetleri,

Kurumun görev alanı dışındadır.

Kurumun incelemelerinde, başta Anayasamız olmak üzere, ulusal mevzuat, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, AİHM içtihatları, yüksek yargı kararları gibi metinler, temel referans noktaları olmuştur.

Tablo-1: **Kamu Denetçiliği Kurumu Organizasyon Şeması**

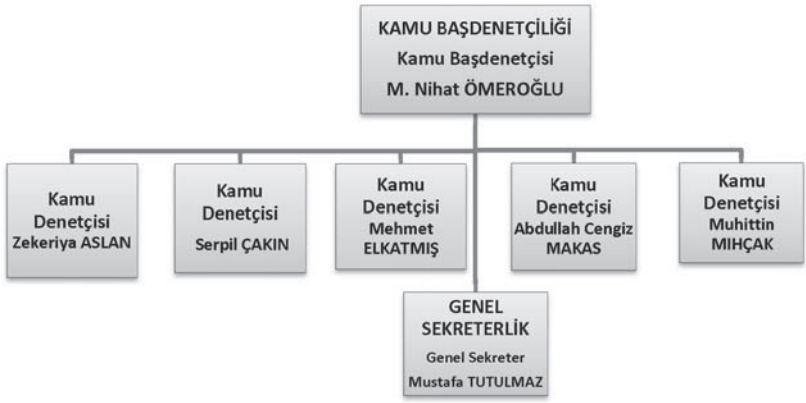

Kamu Denetçiliği Kurumu özel bütçeli bir kurumdur. Haziran 2012'de kurulmuş olan Kurum faaliyetlerine 2013 yılı mali yılbaşından sonra başlamıştır. Bu nedenle yıl içerisinde Maliye Bakanlığınca tahsis edilen yeni kurulacak idarelerin ihtiyaçlarını karşılama ödeneğinden Kuruma 15.575.000 TL aktarılmıştır. Tahsis edilen ödeneklerin dağılımı şu şekildedir;

Tablo-2: **2013 Yılı Ödeneklerinin Dağılımı**

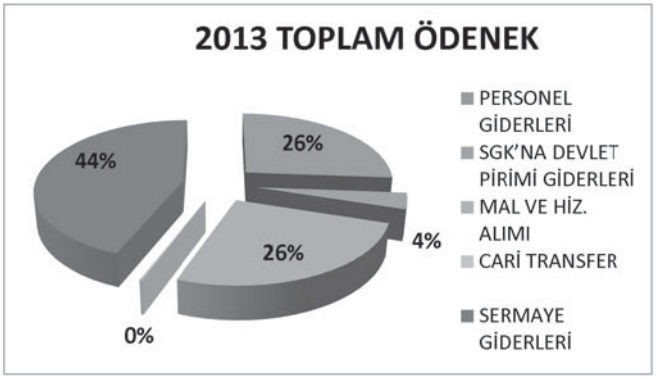

Kurumda 93'ü kadrolu 23'ü geçici olmak üzere toplam 116 personel bulunmaktadır. Kadrolara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo-3: **Personelin Unvana Göre Dağılımı**

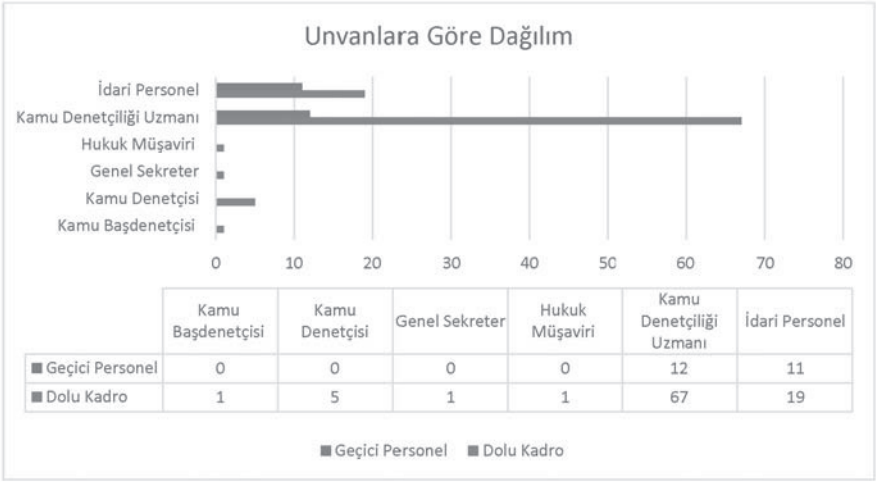

	Kamu Başdenetçisi	Kamu Denetçisi	Genel Sekreter	Hukuk Müşaviri	Kamu Denetçiliği Uzmanı	İdari Personel
Geçici Personel	0	0	0	0	12	11
Dolu Kadro	1	5	1	1	67	19

2.3. Kurumun Faaliyetleri

Eğitim Faaliyetleri; Personelin, bilgi seviyelerini birbirine yaklaştırmak, yeni bilgiler edinmelerini sağlayarak kurumsal kapasiteyi arttırmak amacıyla, muhtelif konularda hizmet içi eğitimler alınmış, personele yönelik kişisel gelişim seminerleri düzenlenmiştir.

Paydaşlarla İlişkiler; Medya organlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla, uluslararası kuruluşlarla, Kamu idareleriyle iletişime geçilmiş birçok çalışma ziyareti ve ortak proje yapılmıştır. Ayrıca uluslararası organizasyonlara katılım sağlanmıştır.

Kurumun, bilinirliğini arttırmak amacıyla, iki farklı kamu spotu hazırlanmış ve ulusal medyada yayımlanmak üzere RTÜK aracılığı ile ilgili yerlere gönderilmiştir. Ayrıca, tanıtım amaçlı 4 farklı dilde (Türkçe İngilizce, Arapça ve Kürtçe) afiş hazırlanmıştır.

2.4. Şikâyet Başvurularına İlişkin Bilgiler

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davranışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri ihlal edilen gerçek ve tüzel kişiler Kuruma başvuruda bulunmaktadırlar. Bu tanım çerçevesinde, tüm bireyler yanında; şirketler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sendikalar vb. tüzel kişiler Kuruma başvuru hakkına sahiptir. Ayrıca, tabiiyet ve mütekabiliyet (karşılıklılık) şartı aranmaksızın yabancı ülke vatandaşları da Kuruma şikâyetlerini iletebilmekte ve şikâyetleri Kurumca sonuçlandırılmaktadır.

Şikâyet başvurusu kayıt altına alındıktan sonra, konusuna göre ilgili Kamu Denetçisine havale edilmektedir. Kamu Denetçisi şikâyeti uzmana ileterek inceleme ve araştırma sürecini başlatmaktadır. Şikâyetler, önce 'ön inceleme'ye tabi tutulmaktadır. Bu aşamada yapılan incelemede;

- Kurumun görev alanına girmeyen,
- Süresi içerisinde yapılmayan,
- Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir şikâyet başvurusuyla veya Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir şikâyetle sebepleri, konusu ve tarafları aynı olan,
- Yargı organlarında görülmekte veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olan,
- Başvuru usulüne uygun olmayan,
- Başvuruda bulunması gereken isim, adres, unvan gibi zorunlu bilgileri içermeyen,
- Menfaat ihlali içermeyen,

Şikâyetler hakkında 'İncelenemezlik Kararı' verilerek, başvuru sahibine gerekçesiyle beraber bu karar gönderilmektedir.

Ön inceleme aşamasında ele alınan bir diğer husus ise, şikâyetçinin Kuruma başvurmadan önce ilgili idareye başvurarak idari başvuru yolunu tüketip tüketmemesidir. Kuruma başvuruda bulunabilmek için idarî işlemden doğan zararın giderilmesinin üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, özel kanunlarda belirtilmiş olması halinde ise bu makamlardan idarî dava açma süresi içinde istenmesi gerekmektedir.

İdari başvuru yollarının tüketilmediğinin tespiti halinde, 'Gönderme Kararı' verilmekte ve şikâyet başvurusu gereğinin yapılması için ilgili idareye, bilgi olarak da başvuru sahibine bildirilmektedir. Gönderme kararlarıyla şikâyetçinin idari başvuru yollarını tüketmesi şartı sağlanmış olmaktadır.

İnceleme aşamasında bürokrasi ve kırtasiyecilikle çözümü geciktirmemek için öncelikle şikâyetin en kısa sürede nasıl sonuçlandırılacağına ilişkin bir değerlendirme yapılmaktadır. Söz konusu şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varılırsa ilgili idare ile (telefonla veya bizzat) görüşmeler yapılmaktadır. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu olayla ilgili bilgi verilip ilgili idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir. İlgili idare, şikâyet konusu olayı çözüme kavuşturması halinde Kurumla irtibata geçerek konunun çözüme kavuşturulduğunu bildirmektedir. Böylece, ombudsmanlık sisteminin temelindeki 'uzlaşma ve arabuluculuk pratiği' hızlı ve etkin bir şekilde hayata geçirilmiş olmaktadır.

Şekil 1. Ön İnceleme Aşaması

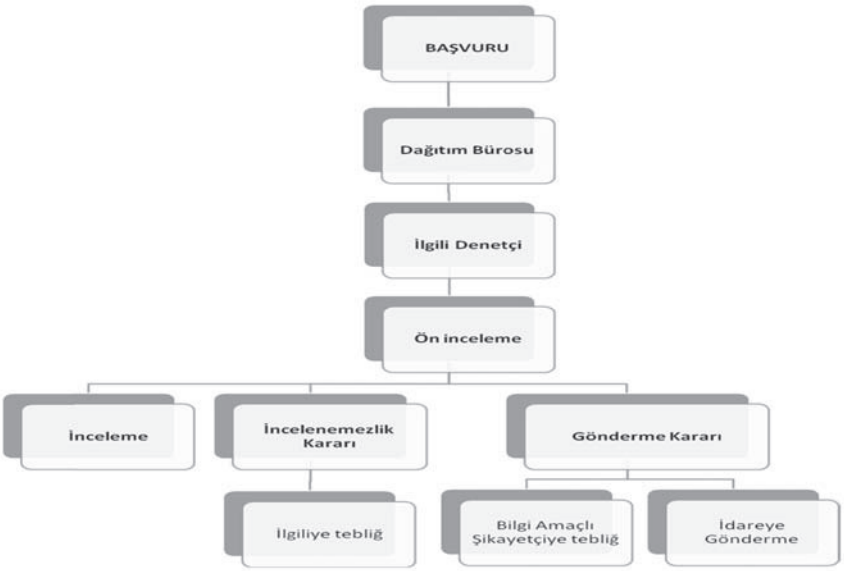

Ancak, şikâyetin bu yolla çözülemediği hallerde şikâyet konusu hakkında bilgi ve belgeler ile şikâyet hakkındaki değerlendirmeleri ilgili idareden talep edilmekte ve böylece idareye de söz hakkı tanınmaktadır. İdare, istenilen bilgi ve belgeleri derhal elektronik posta yoluyla Kurum elektronik posta adresine bu isteğin tebliğ edildiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde de asıllarını Kuruma göndermekle yükümlüdür. Bu süre içinde istenen bilgi ve belgeleri haklı bir neden olmaksızın vermeyenler veya eksik verenler hakkında Başdenetçi veya Denetçinin başvurusu üzerine ilgili merciin soruşturma açma zorunluluğu bulunmaktadır. Soruşturma açılmasına ilişkin işlem ve soruşturma sonucu hakkında ilgili merci Kurumu bilgilendirmekle mükelleftir.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek suretiyle verilmeyebilir. Ancak, devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilmektedir. İncelenen devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler açıklanamamakta ve kararda bunlara yer verilememektedir.

Başdenetçi veya denetçiler inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde alanında uzman kişileri bilirkişi olarak görevlendirilebilmekte, tanık veya ilgili kişilerin dinlenmesine karar verebilmektedirler.

Kurum tarafından yapılan görüşmeler ve yapılan yazışmalar neticesinde; bazı idarelerin şikâyet konusu olayla ciddi olarak ilgilendiği, konunun bir an önce çözümü için gerekli çalışmaları yaptığı (Örneğin Sağlık Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı gibi) görülmüştür. Ancak bazı idarelerin şikâyet konusu olayla ilgili bilgi ve belge isteme taleplerine iyi yönetim ilkelerine yaraşır şekilde zamanında açık ve gerekçeli cevap vermediği (Örneğin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu gibi) belirlenmiştir. Bu durum ise, şikâyetlerin etkin ve hızlı çözülmesini engellemektedir. İdareden talep edilen bilgi ve belge, hem idareye şikâyete konu olay hakkında söz hakkı tanımakta hem de Kurum tarafından konunun hukuka ve hakkaniyete uygun şekilde değerlendirilmesinde kaynak teşkil etmektedir. Şikâyetlerin inceleme süreci aşağıda sunulmaktadır:

Şekil 2. İnceleme Aşaması

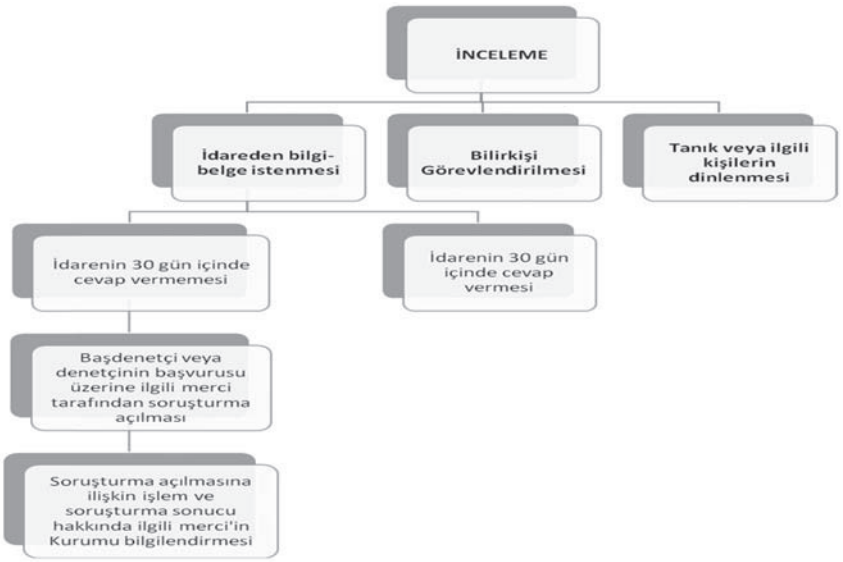

Tavsiye ve Ret Kararları Kamu Denetçisinin önerisi üzerine bizzat Kamu Başdenetçisi tarafından verilmektedir. Kamu Başdenetçisi, şikâyet başvurusu ile şikâyete ilişkin tüm bilgi ve belgeleri gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuat hükümleri çerçevesinde incelemekte ve hakkaniyet boyutunu da göz önünde bulundurarak önerilerde bulunmaktadır.

İnceleme ve araştırma sonucu şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde 'Tavsiye Kararı' verilmektedir. Kararda idareye hatalı davranıldığının kabulü, zararın tazmini, işlem yapılması veya eylemde bulunulması, mevzuat değişikliğinin yapılması, işlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya düzeltilmesi, uygulamanın düzeltilmesi, uzlaşmaya gidilmesi, tedbir alınması konularında önerilerde bulunulmaktadır. Karar türlerine ilişkin şema aşağıdadır.

Şekil 3. Karar Türleri

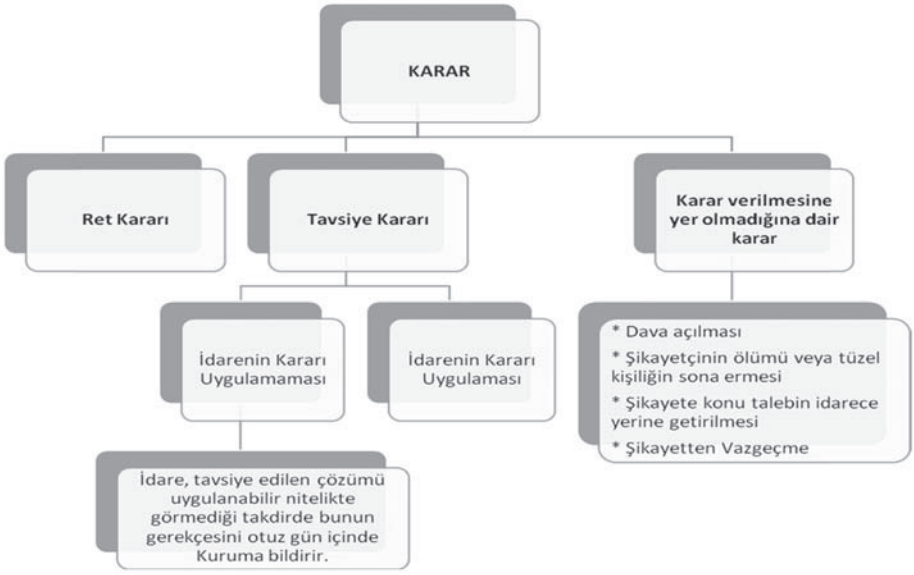

Genel İstatistiki Bilgiler

31.12.2013 itibarıyla Kuruma yapılan şikâyet başvurularının sayısı 7638'dir. Başvuruların büyük çoğunluğu (yaklaşık olarak % 57'si) internet sayfasında yer alan "e-başvuru" sistemi aracılığı ile yapılmıştır.

Kuruma yapılan başvuruların % 27'lik önemli bir kısmı "kamu personel rejimi"ne yöneliktir. Yaklaşık olarak %15'i "eğitim-öğretim, gençlik ve spor" alanında, %12'si "çalışma ve sosyal güvenlik" alanında, yüzde 11'i "ekonomi, maliye ve vergi" alanındadır.

7638 şikâyet başvurusunun 6097 tanesi sonuçlandırılmıştır. Kurum tarafından % 35 oranında "İncelenemezlik Kararı", %37 oranında "Gönderme Kararı" ve %6 oranında "Başvurunun Geçersiz Sayılması" kararı verilmiştir.

2.5. Uzlaşma Yoluyla Çözülen Şikâyetler

Ombudsmanlık uygulaması anlaşmazlıkların taraflar arasında uzlaşmayla bertaraf edilmesi temeline dayanmaktadır. Dolayısıyla şikâyetlerin bürokrasi ve kırtasiyeciliğe meydan vermeden telefonla veya yüz yüze görüşmelerle çözülmesi ön incelemeden sonra uygulanan bir pratiktir. Böylece, birey ile idare arasında bir köprü olma gayretindeki Kurum, yanlış anlaşılmalardan, bilgi eksikliğinden, uygulamadaki gecikmelerden kaynaklanan şikâyetleri, kaynağında hızlı bir şekilde çözüme kavuşturabilmektedir.

Diğer bir ifadeyle, uzlaşma yoluyla şikâyetlerin çözülmesinin, iyi yönetim ilkelerinin bir yansıması olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bu sayede birey, sahip olduğu bilgi edinme, dinlenilme, savunma gibi haklarını kullanabilmekte; idare ise makul sürede işlem tesis ederek eşit, tarafsız, hesap verebilir ve şeffaf hale gelmektedir.

2.6. Tavsiye ve Ret Kararları

Dünya ölçeğindeki uygulamalarda da olduğu üzere, Kurum tavsiye niteliğinde karar almaktadır. Diğer bir ifadeyle, idarelerin, alınan kararları uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde bunun gerekçesini bildirerek yerine getirmeme hakkı bulunmaktadır. Yargı kararlarına uyma oranı bile düşük olan ülkemizde, yaptırım gücü bulunmayan kararlar alıyormuş gibi görünen bir Kurumun etkili olamayacağı düşünülse de, demokrasi kültürünün temelindeki tarafların eşit haklarla çözüm odaklı bir anlayışta buluşması anlayışı, idare-birey ilişkilerinde Kamu Denetçiliği Kurumu gibi mekanizmaları hukuk devletinin bir parçası haline getirmektedir.

Ancak burada, idarelerin gerek Kurum gerekse bireylere yaklaşımında tek yaptırımının hazırladığı yıllık rapor olduğunun da altının çizilmesi gerekmektedir. Karma Komisyon tarafından özetlenerek Genel Kurula sunulacak olan rapor, idaredeki yanlışlıklar ve eksiklikleri milletin temsilcilerine arz etmektedir. Milli irade karşısında hesap vermek ise idareler nezdinde Kurumun sahip olduğu başlıca güçtür. Bu durum, kararları TBMM tarafından takip edilmesini ve Kuruma kamuoyu nezdinde destek verilmesini zorunlu hale getirmektedir.

"Vatandaş adına inceleme" kavramının henüz çok yeni olduğu idari sistemimizde, verilen 64 adet "Tavsiye Kararının" ve 11 adet "Kısmen Ret Kısmen Tavsiye Kararının" 40'ı hakkında idareden, herhangi bir işlem tesis edip etmeyeceği konusunda bir geri bildirim henüz gelmemiştir. 2 Tavsiye Kararındaki önerilere, idare kısmi uyum sağlamıştır. 27 tavsiye kararındaki öneriler ise idare tarafından uygulanmamıştır. 31.12.2013 tarihi itibarıyla, yalnızca 5 Tavsiye Kararı doğrultusunda idare işlem tesis etmiştir.

Görüldüğü üzere, idarenin kararlara uyma oranı,%80 olan Avrupa ortalamasının çok çok altında, %21 civarındadır.

Ancak, bazı hallerde idarenin tavsiyeleri yerine getirmek arzusunda olmakla beraber, mevzuatının imkân vermemesinden dolayı tavsiyeler doğrultusunda işlem tesis edemediği olayların da bulunduğunun altının çizilmesi gerekmektedir.

Bu oranının artarak uluslararası seviyelere ulaşması ise, TBMM'nin tavsiye kararlarını takip etmesi ve Kurum kapasitesinin artırılarak daha işlevsel hale gelmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır.

2.7. Tespit ve Öneriler

Kamu yönetiminde görülen eksiklikler ve çözüm önerileri şu başlıklarda ele alınmıştır:

1. İyi yönetim ilkeleri
2. Türkiye'deki Toplumsal Olayların Genel Karakteri ve Temel Sorunlar
3. Cezasızlık kültürü
4. Toplumsal olaylara müdahalede görevli polislerin maruz kaldığı problemler ve zor çalışma şartları
5. Kolluk sektörünün toplumsal olaylara müdahalesindeki politika önceliğinin belirlenmesi
6. Şehir Yöneticileri (Vali, Belediye Başkanı)
7. Siyasî Partilere düşen görevler
8. Uluslararası Kuruluşların Türkiye'deki Toplumsal Olaylara Yaklaşımı
9. Demokrasilerde Bireylere Tanınan Haklar ve Bireylerin Sorumlulukları
10. İfadeyi açıklama ve toplanma özgürlüklerini düzenleyen mevzuatın çağın gerekleri karşısında gözden geçirilmesi
11. Etkili başvuru hakkı
12. Sosyal medya, kitle psikolojisi ve algı yönetimi konusunda alınması gerekli tedbirler
13. Temel hak ve hürriyetlerin korunması ve geliştirilmesi mekanizmalarının kararlılıkla kurumsallaştırması
14. Ekonomi Alanında
15. Sosyal Güvenlik Alanında
16. Enerji Alanında
17. İnsan Hakları Kurumları Görev/Yetki Alanlarının Belirlenmesi ve Tek Bir Bağımsız Kurumun Yetkilendirilmesi
18. Eğitim-öğretim

Kurumun, TBMM'den talep ettiği yasal çalışmalarla ilgili sunuşları şöyledir;

1. İyi yönetim ilkelerine Kanunda yer verilmesi
2. Özel hukuk tüzel kişilerinin Kanunda açıkça tanımlanması
3. Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine re'sen inceleme ve incelememe yetkisinin verilmesi
4. Kamu Başdenetçisi veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine yerinde inceleme yetkisinin verilmesi

5. Özgürlüğünden yoksun kişilerle yapılan her türlü görüşmenin (yazılı veya sözlü) gizliliğinin teminat altına alınması
6. Özel raporların iletilmesi
7. Menfaati ihlal edilen kişilerin kuruma başvurmasının sağlanması
8. Başvuru dilinin düzenlenmesi
9. Yabancılar tarafından yapılan başvurulara ilişkin düzenleme
10. İdari başvuru yollarının tüketilmesi şartının kolaylaştırılması
11. İdarelerden bilgi ve belge istenmesi
12. Gizli bilgi ve belgelerin incelenmesi
13. Bilirkişi, tanık masrafları ve ücretleri
14. Kurumun önerisi doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı ilgili mercie veya görevlilere sorumluluk yüklenmemesi
15. Kamu Başdenetçisine Anayasa Mahkemesine başvuru ve adli/idari yargıda dava açabilme hakkının verilmesi
16. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açılan davalarla ilgili konumu
17. Kurum personelinin ücret politikasının değiştirilmesi

3- KOMİSYON TOPLANTILARINDA GÜNDEME GELEN KONULAR

3.1. Karma Komisyonun 19 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon, Mardin Milletvekili Gönül Bekin ŞAHKULUBEY başkanlığında 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 22'nci maddesine göre Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 Yıllık Raporu'nu görüşmek için toplanmıştır.

Karma Komisyonun Başkanı Sayın Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY şu konulara değinmiştir:

• İdarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak, idareye önerilerde bulunmak ve bağımsız, etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmak suretiyle Kamu Denetçiliği müessesesi 12 Eylül 2010 tarihli Anayasa değişikliği referandumu ile hukuk sistemimize girmiştir. Anayasa değişikliğinin ardından, Kamu Denetçiliği Kurumu 14 Haziran 2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile Kanunda belirtilen görevleri yerine getirmek amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli olarak kurulmuştur.

• Kanun yürürlüğe girdikten sonra, ülkemizde ilk kez Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçileri seçimi Karma Komisyonumuzun yaptığı çalışma neticesinde; 5 kamu denetçisini kendisi seçmiş, belirlediği 3 Kamu Başdenetçi adayını da Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna bildirmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu da 27 Kasım 2012 tarihli 29'uncu Birleşiminde Türkiye'nin ilk Kamu Başdenetçisini seçmiştir. Başdenetçinin 5 Aralık 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, Kamu denetçilerinin

ise 11 Aralık 2012 tarihinde Karma Komisyonumuzda yemin etmeleriyle birlikte Kamu Denetçiliği Kurumu fiilî olarak kuruluşunu tamamlamıştır. Kamu Başdenetçisinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ve Kamu denetçilerinin de Karma Komisyonda seçilmeleriyle birlikte dört yıllık görev süreleri başlamıştır.

Kurumu temsilen söz alan Kamu Denetçisi Mehmet ELKATMIŞ şu konulara değinmiştir:

• Kamu Denetçiliği Kurumu denetim görevi ile vazifelendirilmiştir. Ayrıca bu denetim sadece yasal denetimden ibaret değildir. Diğer denetim türlerden farklı olarak, tutum ve davranışları da işin içerisine alan, bu davranışların ve bu eylem ve işlemlerin, "insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak" ile yetkilidir. Kısaca, Kamu Denetçiliği Kurumu diğer kuruluşlardan ayrı olarak, sadece yasaya uygunluk değil, hukuka, hakkaniyete, insan haklarına, adalet anlayışına uygunluk yönlerinden incelemelerini yapmaktadır.

• Kurum kararlarında iyi yönetişim ilkeleri ışığında idareye öneride bulunulmakta ve incelemelerde sadece ulusal mevzuat yönünden değil, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ve üyesi olduğumuz uluslararası kuruluşların kararlarını ve evrensel hukuk kurallarını da dikkate alarak karar verilmektedir. İncelemelerde temel hak ve özgürlükler ön plana çıkarılmaktadır; bu nedenle de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bir dayanağımızdır.

• Kuruma yapılacak başvurular yönünden menfaati haleldar olan gerçek kişiler müracaat etme imkânına sahipse de insan hakları, temel hak ve özgürlükler, çocuk ve kadın haklarıyla ilgili konularda sivil toplum örgütlerinin, tüzel kişilerin ve başka kişilerin de Kurumumuza müracaat etme hakları vardır. Ayrıca mütekabiliyet ilkesi aranmaksızın herhangi bir yabancı da Türkiye'de hakkı haleldar edildiği takdirde Kurumumuza müracaat hakkına sahiptir.

• Kuruma başvurmak için yasadan kaynaklanan birtakım sıkıntılar bulunmaktadır. İlk olarak, Kuruma müracaat edebilmesi için, bir hakkının gasp edildiğini veya yerine getirilmediğini düşünen gerçek veya tüzel kişinin, İdari Usul Yasasından kaynaklı olarak, bütün idari yolları tüketmesi gerekmektedir. Bu durum Kurumun elini kolunu bağlamakta ve birçok İncelenemezlik Kararı verilmesine neden olmaktadır.

• İkinci eksiklik ise Kurumun re'sen inceleme yetkisinden muaf olmasıdır. Türkiye'deki birtakım başka kurumların re'sen inceleme yetkisi bulunmasına rağmen Kurumun harekete geçmesi için bir şikâyetin yapılması gerekmektedir. Hâlbuki toplumun tamamını ilgilendiren, kamuoyunun hassas olduğu birçok konuda Kurum olarak re'sen inceleme yapılabilmelidir.

• Zamanaşımı süresi ve kavramı Kurum açısından çözümlenmesi gereken diğer bir konudur. Kuruma müracaat edilmesi için altı aylık zaman aşımı süresi bulunmaktadır. Hâlbuki bazı kanunlarda bilgi sahibi olduğundan itibaren daha uzun zaman aşımı süreleri bulunmaktadır. Özellikle insan hakları ile ilgili konularda zamanaşımının olmaması gerekmektedir.

• Ne yazık ki Kamu kurum ve kuruluşlarının Kurumumuzun verdiği kararları uygulamama ve kararlara uymama yönünde tavırları vardır. Bu hususta fazla bir mesafe kat edilememiştir. Kararlara uyma bakımından oran İsveç, Norveç, Danimarka gibi ülkelerde yüzde 95, Yunanistan'da yüzde 80 ve diğer Avrupa ülkelerin de ortalama yüzde 80 civarında iken maalesef bizde daha bu kültür oluşmadığından kısmi uymaları da dâhil edersek uyma oranı ortalama yüzde 21'ler seviyesindedir.

3.2. Alt Komisyonun 28 Şubat 2014 Tarihli Toplantısı

Alt komisyon başkanlığına seçilen Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN başkanlığında Kamu Başdenetçisi ve denetçilerinin katılımlarıyla toplanmıştır. Toplantıda ilk sözü **Kamu Başdenetçisi Nihat ÖMEROĞLU almış ve özetle aşağıdaki konulara değinmiştir:**

• Kamu Denetçiliği Kurumu için, devlet sırrı dâhil, hiçbir gizlilik yoktur. Kurumlar, kuruluşlar, Kurumun sormuş, yazmış, istemiş olduğu bilgi, belge, doküman ne varsa yasa gereği otuz gün içerisinde Kuruma bildirmek durumundadırlar.

• Kurumun diğer bir işlevsel özelliği, temel fonksiyonlardan biri adalete hızlı erişimdir. Kurum idareyle mahkemeler arasında bir konumdadır. Ayrıca, Kurum, idarenin iyi yönetişimin yanında, mahkemelerde ve mahkemelere gitmeden onların işlerini azaltmak, idareyle birey arasındaki sorunları mahkemeye gitmeden, çok kısa süre içerisinde çözüme kavuşturma fonksiyonunu yerine getirmektedir.

• 29.03.2013 tarihinden itibaren Kurum şikâyetleri almaya başlamış ve gelen sekiz bine yakın şikâyetin büyük bir kısmını sonuçlandırılmıştır. Kurum kararlarının bir kısmına idare uymuş, bir kısmına uymamış, bir kısmına mevzuat sebebiyle uyamamıştır. Geçmişte idare, kapalı, hesap verilebilirliği olmayan, şeffaf olmayan, haklı beklentiye karşılık vermeyen ve iyi yönetişim ilkelerini çok az uygulayan bir kültüre sahipti. Şu anda var olan idari kültür içerisinde idarenin Kurumun vermiş olduğu, özellikle tavsiye kararlarına uyması biraz zaman alacaktır.

• Kurumun kuruluş amacı, etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmaktır. İdarenin her türlü eylem ve işlemini, tutum ve davranışını insan haklarına dayalı olarak adalet anlayışı içerisinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden denetlemek Kurumun görevidir. Bir işlem hukuka, kanuna uygun olabilir ancak eğer hakkaniyete uygun olmazsa yerindelik denetimi sonucunda hakkaniyete uygun olmayan, bir adaletsizlik olduğunu saptadığı durumlarda Kurum idareye bu mahiyette tavsiyelerde bulunmaktadır.

• Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olan bu Kurumun en büyük özelliği bağımsız ve tarafsız olmasıdır. Gerek Başdenetçiyi gerek denetçileri TBMM seçmiştir. Kurum, TBMM'den ve Anayasadan aldığı güçle hiçbir kuruma, kuruluşa karşı mesleki taassup ve dayanışma içerisinde olmadan özgürce eleştirilerini ortaya koymaktadır.

• Kuruma hem gerçek kişiler hem de tüzel kişiler, Türk vatandaşı veya mütekabiliyet şartı aranmaksızın yabancı kişiler, şikâyet başvurusunda bulunabilir.

• Kurumun daha etkin çalışma yürütebilmesi için çeşitli yasal değişikliklere ihtiyaç bulunmaktadır. Yasal değişiklik yapılması gereken konulardan biri: Kurum ancak bir şikâyet başvurusu olduğu zaman devreye girebilmekte ve başvuruda da menfaat ihlali şartı aranmaktadır. Ancak, bu şart çok dar yorumlanabileceğinden bunu yönetmeliğimizde genişletmiş bulunuyoruz. Fakat bu yönetmelikte getirilen yetkiler ve imkânların yasal mevzuat hâline getirilmesi gerekmektedir. Özellikle insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın ve çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren konularda menfaat şartı aramaksızın herhangi bir vatandaşın, herhangi bir tüzel kişinin şikâyeti olduğunda Kurum bunları inceleyip, araştırıp eğer tavsiye gerekiyorsa bu tavsiyede de bulunmaktadır. Ancak, bu durum kanunda değil, yönetmelikte düzenlenmiştir. Bir diğer nokta da, Türkiye'nin siyasi, coğrafi, tarihî ve askerî pozisyonuna göre, bazı konularda Kamu Başdenetçisinin veya denetçilerin incelememe hakkının olması gerekmektedir. Ayrıca, Kurumun güçlendirilmesi adına, aynı zamanda tavsiye kararlarına uyulması adına, yeri geldiği vakit Kuruma idare mahkemelerinde dava açma yetkisi verilmelidir.

• Avrupa Birliğinin sağlamış olduğu 2 milyon 153 bin avroluk bir eşleştirme ve teknik yardım sözleşmesi ile çok yakında bazı projeler uygulamaya geçecektir. Bu projelerle, Kurumun farkındalığı daha çok artacaktır. Türkiye'nin birçok vilayetinde ve bölgesinde çalıştaylar, sempozyumlar, konferanslar verilecek, Avrupa'ya çalışma grupları gönderilecek ve bu yolla Kurumun farkındalığı daha da artacaktır.

• Ombudsmanlık kurumunun ilk temelleri Osmanlı İmparatorluğu uygulamalarından kaynaklanmaktadır. İsveç kralı XII. Şarl Rusya'ya savaşı kaybettiği vakit ülkemize sığınmış ve ülkemizde beş yıl kadar misafir kalmıştır. Bu sırada kral olmadığı için rüşvet, yolsuzluk, halka zulüm etme alabildiğine artmış ve İsveç'ten bu konularda büyük şikâyetler alınmıştır. Bunun üzerine XII. Şarl Osmanlı idari sistemini incelemiş ve sonra bir ferman yayınlayarak kendisine bir temsilci, bir arabulucu atamıştır. Arabulucu atandıktan sonra şikâyetlerin birçoğunun önü alınmıştır. Böylece ombudsmanlığın tarihi başlamıştır.

Avrupa Ülkelerindeki Durumla ilgili olarak;

Avrupa ülkelerindeki Kamu Denetçiliği Kurumlarının sahip oldukları yetkilerin ülkeler arasında farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Bazı kurumlar vatandaşlardan gelen şikâyetlerin incelenmesi neticesinde yalnızca tavsiye kararları verme yetkisine sahipken, Polonya örneğinde olduğu gibi bazıları, şikâyet konusunu mahkemeye taşımaya ve bu davalara savcı yetkisini haiz olarak iştirak edebilmektedir. Ayrıca bazı ombudsmanlar, kanunların anayasaya aykırılığı iddiasıyla anayasa mahkemesine başvurma hakkına sahiptir.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, ülkemizde gerçekleştirdiği çalışma ziyareti sonrasında; Kanun hükümleri çerçevesinde Kurumun yetki alanı ve faaliyetleri üzerine kapsamlı değerlendirmelerde bulunmuş ve Venedik Komisyonu kararları ışığında Kuruma verilen yetkilerin yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olacağını belirtmiştir. Bu bağlamda Komiser, Kanunda yapılacak düzenleme ile özellikle insan hakları ihlalleri söz konusu olduğunda Kamu Denetçiliği Kurumunun re'sen inceleme yapma yetkisi ile güçlendirilmesinin gerekliliğine dikkat çekmiştir.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi, ombudsmanlık Kurumlarının desteklenmesi ve karşılaştıkları bazı sorunların çözümü adına bir araştırma yapılmasına karar vermiş ve "Avrupa'da Ombudsmanlık Kurumunun Güçlendirilmesi" konulu raporun hazırlanması için bir raportör görevlendirmiştir. Hazırlanan raporda, ombudsmanlık kurumunun güçlendirilmesi için birtakım öneriler sunulmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu, bu rapordaki öneriler ışığında şu taleplerde bulunmaktadır:

• "Re'sen ve yerinde inceleme ve araştırma yapabilme yetkisinin Kuruma tanınması gerekmektedir. Ombudsmanın re'sen inceleme yapma yetkisine sahip olması gerekliliği, AKPM'nin 1615 (2003) sayılı tavsiye kararının 7'nci maddesinde de açıkça vurgulanmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu yetkiye sahip olmaması, insan hakları ihlalleri ile mücadele etme noktasında bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Rapor'da ifade edilen bir diğer husus ise gözaltı yeri/tutukevi/tevkif evlerine hiçbir kısıtlama olmaksızın giriş hakkıdır. Bu konunun da, re'sen inceleme yetkisi ile paralel olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır."

• "Kurum, raporda belirtilen, ombudsman benzeri kurumların sayısının artırılmaması yönündeki görüşe katılmaktadır. İdari işleyişten kaynaklanan konularda birden fazla kuruma şikâyet başvurusunda bulunulmasına imkân sağlayacak yasal düzenlemelerin yapılmasının ve yeni kurumların ihdas edilmesinin kurumlar arasında yetki çatışmasına ve bireyin mevcut çözüm yollarını anlayabilmesinde karışıklığa neden olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, Kamu Denetçiliği Kurumu ile benzer görev alanına sahip birimler kurulsa dahi, uygulamada meydana gelebilecek yetki çatışmalarının önüne geçebilmek ve Avrupa Konseyi kararlarında da vurgulandığı üzere birey nezdinde tek bir şikâyet merciinin varlığını muhafaza edebilmek adına; şikâyet başvurularını kabul etmeye yalnızca Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yetkili olması, diğer kurum/kurulların ise izleme ve raporlama faaliyetlerini yerine getirmek üzere görevlendirilmesi önem arz etmektedir.

Kurum, idarenin sadece işlem ve eylemlerini değil, tutum ve davranışlarını; yalnızca hukuka uygunluk değil, aynı zamanda hakkaniyete uygunluk (yerindelik) yönünden de incelemeye, araştırmaya ve idareye önerilerde bulunmaya yetkilidir. Bu açıdan bakıldığında, Kurum diğer kurumlardan farklı olarak "yerindelik incelemesi" yetkisine de sahiptir."

Daha sonra Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN söz alarak şu konulara değinmiştir:

• Kurum 29.03.2013 tarihi itibarıyla şikâyetleri almaya başlamıştır. Mahallî idareler açısından ise 29.03.2014 tarihinden itibaren şikâyetler alınmaya başlanacaktır.

• Kanunda doğrudan belirtilen ve özel önem verilen bir alan olarak kadın ve çocuk hakları özellikle zikredilmiştir. Avrupa Birliğine sunulan ilerleme raporları neticesinde alınan, Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından çıkarılan ilke kararlarında da özellikle çocuk haklarıyla ilgili bir ombudsmanın görevlendirilmiş olması memnuniyetle karşılanmıştır.

• Birimimize gelen şikâyetler sınıflandırıldığında, eğitim öğretim alanı önemli bir yer kaplamaktadır. Bu konunun içine sınavlar ve bağlantılı uygulamalar, yükseköğretim hizmetleri, YÖK ve ÖSYM uygulamalarından kaynaklı hizmetler, öğrencilerin 4+4+4 sisteminden kaynaklı şikâyetleri girmektedir. Bununla birlikte bilim, sanat, kültür, turizm konuları fazla şikâyet aldığımız alanlar değildir.

• Kadın hakları ve çocuk hakları konularında Kanunda olmayan ama yönetmelikle getirilen bir düzenlemeye göre üçüncü kişilerin de şikâyette bulunabileceği, menfaati ihlal edilenlerin dışında da görenlerin, bilenlerin şikâyetçi olabileceği şeklinde bir düzenleme mevcuttur. Bu çerçevede, daha çok çocuk alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından ve bir kısım kişilerden şikâyet alınmıştır.

• Engelli hakları konusunda ise çoğunlukla engellilerin kendilerine pozitif ayrımcılık uygulanması ve maddi talepler konularında mevzuatta olan ama daha da genişletilmesi gerektiğini ifade eden veya isteyen talepler Kuruma yapılmıştır.

• Kurum, şikâyetleri incelerken, öncelikle tarafsız ve ortada duran, objektif, bağımsız yapıdan kaynaklı, suçlayıcı olmayan bir bakış açısıyla hareket etmektedir. Bu çerçevede, şikâyet başvurularının öncelikle uzlaşı yönünde çözülmesine çaba sarf edilmektedir.

• İnsan hakları konusunda yetkili kurumlarının sayıca fazlalaştırılması halinde yetki karmaşası ortaya çıkabilmekte ve bu vatandaşların birden fazla kuruma başvurması halinde emek ve zaman kaybı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle diğer kurumların tespit yapan, öneriler sunan kurumlar olması ama şikâyet mekanizması ve vatandaşın sıkıntılarını çözen mekanizma olarak Kurumumuzun görevlendirilmesi genel anlamda faydalı olacaktır.

Sayın ÇAKIN'dan sonra sözü Kamu denetçisi Zekeriya ASLAN almış ve özetle aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Kuruma yapılan şikâyetlerden anlaşılacağı üzere, insanlar insan yerine konmayı istemektedir. İnsanlar bürokratik devlete karşı, bürokrasiye karşı, gittikleri yerde halkımızın tabiriyle "adam yerine konmak" istiyorlar, muhatap olmak istiyorlar.

• Şikâyetlerin çözümü aşamasında zaman zaman yetki karmaşası doğmakta ve kurumlar tabiri caizse topu birbirine atmaktadır. Buna karşın, bazı bakanlıklar bu konulara büyük bir hassasiyet göstermekte ve sorunlara ciddiyetle yaklaşmaktadır.

• Kanunların dilinin oldukça detaylı yazılmış olması Kuruma gelen şikâyetlerin çözümü konusunda önemli bir zorluk çıkarmaktadır.

Kamu denetçisi Mehmet ELKATMIŞ ise konuşmasında aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Birleşmiş Milletlerin ilk üyeleri arasında yer alan, Birleşmiş Milletlerin temel anlaşmalarını kabul etmiş bulunan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini ilk imzalayan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini kabul etmiş bir ülke olan Türkiye yapılan birtakım reformlar neticesinde geçmişe nazaran daha iyi bir performans göstermekte ve sicili birçok ülkeden daha da iyi durumda bulunmaktadır.

• Kamu Denetçiliği Kurumu iyi yönetişimi sağlamak, vatandaşın, insanların hak ve hukukunu korumak için kurulmuştur. Her konuda şikâyetler Kuruma e-devlet, internet, faks, posta gibi çeşitli vasıtalarla ve her dilde gelmektedir.

• Kurum kararlarını verirken sadece ulusal mevzuatla da bağlı değildir. Ayrıca Kurum, idarenin her türlü eylem ve işlemleri, artı tutum ve davranışlarını sadece ulusal hukuk yönünden, yasalar yönünden değil, uluslararası hukuk yönünden de incelemektedir. Ulusal konulardaki insan haklarıyla ilgili meseleler evrenseldir ve bunların sadece yasalara uygunluğunu değil, hukuka uygunluğunu, artı insan haklarına uygun olup olmadığını ve hakkaniyete uygun olup olmadığını da incelenmektedir.

• Kamu Denetçiliği Kurumu gibi benzer organlar tarihimiz boyunca örneğin Abbasilerde "Dîvân-ı Mezâlim", Selçuklularda "Kadiul-kudâ"t, "kazasker", "ak saçlı", "ak sakallı", "akil adamlık", "ahilik" gibi değişik adlarla var ola gelmiştir.

Kamu denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS'ın konuşmasında özetle değindiği konular ise aşağıdaki şekildedir:

• Ombudsmanlık kurumuyla ilgili toplumda çeşitli fikirler olmakla birlikte bu kurumun tam olarak işlevi ve tanımı hem idarede hem halkta hem sivil toplum kuruluşlarında hem basında bilinmemektedir. Dolayısıyla bir farkındalığın oluşması için çok ciddi bir çalışma yapılması gerekmektedir. Ombudsman, Parlamentonun yetkilendirdiği, vatandaşlardan gelen şikâyetleri idarenin dışında yani Parlamentoya bağlı olarak idarenin her türlü işlem, eylemini denetler ve bir tavsiye kararı verir.

• Ombudsmanın gücü tavsiye kararlarıdır. Dünyanın her yerinde ombudsman tavsiye kararı verir. Ombudsmanlık ne bir yargı kurumu ne de klasik anlamda bir teftiş kuruludur. Ombudsmanın en önemli görevi kamu idarelerine parlamento adına vatandaşlardan gelen şikâyetlerin halledilmesi için bir tavsiye kararı vermektir. Ayrıca Kurumun, tavsiye kararının uygulanması için ilgili idareyle sürekli görüşmesi lazımdır.

Bu konuşmaların ardından son sözü Kamu denetçisi Muhittin MIHÇAK almıştır. Sayın MIHÇAK konuşmasında aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Avrupa ülkelerindeki ombudsmanlık kurumları incelendiğinde, ombudsman kararlarına kurumların büyük oranda uyduğu ve denetçi ve başdenetçilerin büyük bir bağımsızlıkla hareket ettiği görülmektedir. Kanuna göre, Başdenetçi ve denetçiler görevleriyle ilgili işlerini yaparken hiçbir makam, merci tarafından emir, tavsiye, telkin verilemeyeceği ve bağımsız çalışacağı hüküm altına alınmıştır.

• Kuruma Anayasa Mahkemesine, Danıştaya, Yargıtaya ve ilgili diğer yargı kurumlarına başvurma yetkisinin verilmesi faydalı bir düzenleme olacaktır.

Yapılan sunuş ve konuşmaların ardından toplantı sona ermiştir.

28 Şubat 2014 tarihinde gerçekleştirilen toplantı sırasında Karma Komisyon üyeleri tarafından talep edilmesi üzerine Kurum, 6328 sayılı "Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu" ile Avrupa'daki iyi uygulama örnekleri kapsamında "Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kanunu Taslağı", "Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı" hakkındaki görüş ve önerilerini bir yazıyla sunmuştur.

3.3. Alt Komisyonun 22 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı

Alt Komisyon Başkanı Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN Başkanlığında Alt Komisyon toplanmıştır.

Yapılan görüşmelerin ardından, rapor taslağındaki "toplumsal olaylarda re'sen hareket edilerek" ifadesindeki re'sen kelimesi çıkarılmış, Kurum tarafından verilen kararların "yüzde 1'inin tavsiye kararı olduğu" ifadesinden sonra diğer kararlara ilişkin sayısal bilgilere yer verilmesine karar verilmiştir.

Yapılan oylamada, toplantıya katılanların oy birliği ile Alt Komisyon Raporu kabul edilmiştir.

3.4. Karma Komisyonun 24 Nisan 2014 Tarihli Toplantısı

Karma Komisyon başkanı Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY toplantı yeter sayısının bulunmasından sonra toplantıyı açmış, gündemde bulunan Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 yılı faaliyet raporu hakkında alt komisyon raporunun görüşülmesine geçmiştir.

Toplantıyı açmasının ardından Karma Komisyonun Başkanı Sayın Gönül Bekin ŞAHKULUBEY şu konulara değinmiştir:

• 19 Şubat 2014 tarihli toplantıda Karma Komisyon olarak toplanılmış ve bir alt komisyon kurulmasıyla ilgili karar alınmıştır. Alt komisyonumuz da 25 Şubat 2014 Salı günü toplanıp çalışmalarına başlamıştır. Afyonkarahisar Milletvekili Halil ÜRÜN'ün Başkanlığında çalışmalarını tamamlayan Alt Komisyon, 22 Nisan 2014 Salı günü görüştüğümüz bu Alt Komisyon Raporunu tamamlamış ve teslim etmiştir.

• Komisyon Başkanı olduktan sonra Kamu Denetçiliği Kurumu ile birkaç defa gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde özlük haklarıyla ilgili, özellikle mevzuatla ilgili çok ciddi sıkıntıları bulunduğunu belirtilmişler ve bütün siyasi parti gruplarının hep beraber bir düzenleme yapması gerektiği sonucu hasıl olmuştur. Bununla beraber, ayrıca, benim de çok önemsediğim, İnsan Hakları Kurumu kurulmuştur. Bu iki kurumun yaptığı işler, esasında, Dilekçe Komisyonu ve İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun yetki alanına da girmektedir. Bu yüzden bu iki komisyona yapılan bireysel başvuruları Kamu Denetçiliği Kurumuna havale edebilirsek hem İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu hem de Dilekçe Komisyonunun esasında işlevleriyle ilgiyi yeni bir yapılanmaya gidilmesi ihtiyacı doğacaktır. Bu şekilde bu iki komisyon, daha büyük ve daha kurumsal gelen dilekçelere bakabilecektir. Böylece hem zaman açısından hem enerji açısından daha geniş alanlı konulara yoğunlaşma imkânı elde edilecektir.

• Genel olarak bakıldığında, on civarında Kurumu şikâyet eden dilekçe bulunmaktadır Kamu Denetçiliği Kurumunun ayrıca bu dilekçelerdeki şikâyetleri de dikkate alması gerekir. Bu dönemde Kurum, ayrıca belediyelerle ilgili şikâyetleri de kabul etmeye başlayacaktır. Kurumun iş yükü oldukça artacaktır. Bu nedenle, Kurum personeline işlerinde ve çalışmalarında başarılar diliyorum.

Ardından Alt Komisyon başkanlığını yürütmüş olan Sayın Halil ÜRÜN kısaca şu konulara değinmiştir:

• Malumunuz olduğu üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 yılı Mart ayının sonundan itibaren başvuruları kabul etmeye başlamıştır. Söz konusu tarihten itibaren de yaklaşık dokuz aylık bir süreçte faaliyetlerini yürütmüş, yasa gereği de faaliyetlerini raporlayıp Karma Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

• Yasa gereği Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık faaliyet raporunun bir de TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi gerekmektedir. TBMM Genel Kuruluna giderken de bu raporun daha özet bir şekle sokularak sunulması gerekmektedir. Sonuç itibarıyla bu amaç için bir alt komisyon kurulmuştur. Alt komisyonumuz çalışmalarına başladıktan sonra, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve Dilekçe Komisyonundan uzmanlarla beraber bu Rapor alabildiğine özetlenmeye çalışılmıştır. Sonuç itibarıyla bu metin ortaya çıkmış, bir de bunun üstüne üzerine Komisyondaki üye arkadaşlarımızın fikirleri eklenmiştir.

• Çalışmalarımız şu şekilde yürütülmüştür: Sayın Kamu Başdenetçisi ve kamu denetçilerinin hepsi Komisyonumuza gelmiş ve görüşlerini anlatmışlardır. Bu görüşmelerin tümü tam tutanak hâlinde tutulmuş, ses kayıtları yapılmış, bu görüşlerin özetleri de raporda bulunmaktadır. Bugüne kadar yapılanlar, iş bölümü, gelen dilekçelerin dağılımı, birtakım istatistiki veriler ve Kurumun daha fonksiyonel olarak, işlevsel olarak görevlerini yerine getirebilmesi için gereken değişiklikler, hem yasal anlamda hem de bütçe anlamında Kurumun talepleri bu raporda bulunmaktadır. Tüm bunlar teker teker not edilmiş, sonuç itibarıyla da raporun son bölümü yazılmıştır. Ayrıca, müzakere bölümünde de bu son bölüm teker teker incelenmiştir.

• Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu oluşturulurken ciddi emek ve mesai sarf ettik. Gelinen nokta ortadadır. Hiçbir şey mükemmellik iddiasında bulunamaz, her şeyin eksiği vardır, dolayısıyla bu kanunun da eksiklikleri bulunabilir

• Kamu Denetçiliği Kurumu bağımsız bir kurum değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin üzerinde bağımsız hiçbir kurum bulunmamaktadır. Mahkemeler bile yetkilerini buradan almaktadır. Vesayet üstüne vesayet olmaz Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri millî iradeyi temsil ediyorsa -ki öyle,- biz konuyla ilgilenirsek, bilgilenirsek, konuya sahip çıkarsak kimse rol kapma yarışına giremez. Bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumuyla da çok ciddi bir mücadele verilmiştir.

• Bu çalışma ilk defa gerçekleştirilmektedir ve bu çalışma ile Milletin temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisine, çalışan bir kuruma nazik, zarif, milli iradeye ve kuruluş amacına uygun bir gelenek kazandırılması arzulanmıştır.

• Kanunda birkaç madde değişikliğinin yapılmasında aciliyet bulunmaktadır. Kamu Denetçiliği Kurumu 2013 Yılı Faaliyet Raporu incelendiğinde "Yüzde 1 oranında tavsiye kararı verilmiş, bunlara da uyan çok az." olduğu görülecektir. Kurum, işlerin büyük bir kısmını bugünkü iletişim imkânlarıyla görüşmeye başladıklarında başvurular uzlaşmayla sonuçlanmaktadır. Yani, devleti ayakta tutan geniş bir bürokrat kadrosu, memur kadrosu, Kamu Başdenetçisi veya kamu denetçisi veya oradaki uzmanlar iletişim teknolojisi ve imkanlarını kullanarak sorunları çözmeye çalışmaktadır.

• "Uygulama noktasında tavsiye kararına uymazsa müeyyidesi ne olacak?" Tavsiye kararlarına uyulmamasının müeyyidesi; esaslı bir gerekçe yazılmasıdır. Kurumun kararına uymayan memur, bürokrat, müdür her kimse, esaslı bir gerekçe yazmak mecburiyetindedir. Eğer yazılan gerekçe çok esaslı olmazsa yani yasaya uygun olmazsa; yasanın nasıl anlaşıldığı, neden öyle yaptı, neden tavsiye kararına uyulmadığı çok ciddi bir kararla açıklanacaktır. Uyulmazsa, görevi kötüye kullanma ya da görevi ihmal gibi nitelendirmelerle sorumlular hakkında suç duyurusunda bulunulacak, gerekiyorsa soruşturma açılacaktır.

• Kamu Denetçiliği Kurumunun önemli bir fonksiyonunu hukukçular keşfetmişlerdir. Hukukçular Kurumdan dilekçeyle bilgi ve belgeleri istemekte ve Kurum bilgileri toplamakta, olayı denetlemekte ve konu hakkında tavsiye kararını vermektedir. Şikayet edilen kurum, tavsiye kararına uysa da uymasa da başvuru sahibinin elinde hazır bir dosya oluşmakta ve bu durum idare mahkemesinin işlerini muhteşem kolaylaştırmaktadır. İdare mahkemeleri altı ay, sekiz ay, on ay yerine, konuya vakıf bir hâkim, Kamu Denetçiliği Kurumundan çıkmış bir karar eğer uygulanmaz da tekrar yargıya giderse çok hızlı karar verebilme imkânına sahip olmaktadır, Yani bir bakımdan Kamu Denetçiliği Kurumu, mahkeme ile vatandaş arasında ara bir kurum vazifesi görmektedir.

• Getirilebilecek en önemli yaptırım, yasama uzmanlarımızla ve alt komisyonlarımızda yapılan görüşmeler neticesinde, deşifre yöntemidir. Yani, gelişmiş toplumların, medeni toplumların en önemli müeyyidesi bir yerde utanca mahkûm etmektir. Bu yöntem bazı alanlarda uygulanmaktadır, örneğin bozuk gıda üreten firmaları ifşa edilmesi gibi. Kamuoyuna görevini iyi yapmayan bir bürokratı, vatandaşa haksızlık eden bir memuru ifşa edersek utanarak onu görünce öbür memur da "Ben de böyle bir utancı yaşar mıyım?" korkusuyla acaba daha çok iş yapar mı, vatandaşın hakkına riayet eder mi gibi bir umutla biz bu yöntemin uygulanmasını öngören bir cümleyi oraya müeyyide olarak ilave ettik.

• Re'sen inceleme konusu, vesayet noktasında, oldukça tartışmalı, tehlikeli ve belirsiz bir konudur. Re'sen yetki konusu çok kolay bir yasal değişiklikle gerçekleştirilecek bir durum değildir. Zaten konu yasal bir görüşmeye geldiğinde bütün TBMM Genel Kurulunun ve bütün milletvekili arkadaşlarımızın bilgisi dahilinde gerçekleşecektir. O konuda kanun koyucu olarak yüce Meclisin ve onun üyelerinin kendi takdirlerine kalmış bir değişiklik mevzu bahis olacaktır.

• Ek bir kanuni değişiklik olarak, hâkim dokunulmazlığı bütün kurum uzmanları için Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından talep edilmektedir. Fakat Kamu Denetçiliği uzmanlarını biz hâkim yaparsak, hâkimlik yetkileri verirsek bu durumda yargıdan rol çalma sonucu ortaya çıkabilir.

• Vesayet konusu gerçekten üzerinde çok düşünülmesi gereken, milletvekilleri olarak, hangi partiden olursa olsun üzerine titrememiz gereken bir konudur. Millî iradenin temsili vekilleri aracılığıyla olmalıdır.

• Üzerinde tartışılan başka bir konu da iyi yönetişim ilkeleridir. İyi yönetişim ilkelerinin TBMM Genel Kurulunda ne kadar tartışarak üzerinde ittifaka varabileceği oldukça tartışmalı bir meseledir. Bu konu üzerinde günlerce sürecek tartışmalar yaşanabilir

• Kamu Denetçiliği Kurumu yabancı turistlerin birkaç müracaatını neticelendirmişler ve orada bir memnuniyet yakalamışlardır. Bunu da sizlerle paylaşayım istedim.

• İdari başvuru sürecinin tüketilmesi konusu da her zaman tartışmaya açık bir konudur. Raporda idari başvuruların netleştirilmesi konusunu da ele aldık.

• Şu an hukuk sistemimizde olmamakla birlikte, yasayı farklı yorumlama durumlarında "Yasa neyi kastetmiştir sorusunu kime soracağız?" konusu önemlidir. Türkiye Büyük Millet Meclisine veya Anayasa Mahkemesine mi başvurulmalıdır? Kanunun yorumlanmasında kanunun lafzı, ruhu, kanun koyucunun gerekçeleri gibi konuları kanunu uygulayacak olan hâkimin geriye doğru inip irdelemesi gerekir. Nihayetinde kamu denetçileri bir hâkim değillerdir ama nihayetinde bir mevzuat uygulamaktadırlar. Mevzuatı idareci farklı, onu denetleyen denetçi veya uzman farklı, vatandaş da daha bir farklı şekilde anlayabilmektedir. Dolayısıyla bunların giderilmesi noktasında Kamu Denetçiliği Kurumu böyle bir düzenlemeye gidilmesini talep etmektedir. Eğer Türkiye Büyük Millet Meclisine böyle bir yetki verilirse gayet güzel bir şekilde kullanılacaktır. Daha önceden de kanunların yorum işini Meclis yapmıştır.

• Kamu Denetçiliği Kurumunun bütçesine herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ödeneklerinden Karşılanan bütçelerini kullanıyorlar. Özellikle kuruluş aşamasında herhangi bir sınırlandırma ile karşılaşmamıştır.

Sonrasında söz alan Karma Komisyon Üyesi Sayın Reşat DOĞRU özetle aşağıdaki konulara değinmiştir:

• Kamu Denetçiliği Kurumunun yeni kurulan bir kurum olması ve ilk raporlarını yazması dolayısıyla, birtakım eksiklikler beraberinde olacaktır. Yönetimin mağdur ettiği insanların şikâyetleri üzerine hareket eden, haksızlıkların ortaya konması gereken bir kurumdur. Dolayısıyla, bu kuruma çok büyük görevler düşmektedir. Belki bu raporlar çok detaylı olmayabilir veya çalışmaların başlangıcında olmuş olabiliriz, ama önümüzdeki dönemlerde bu Kurumun daha fazla gelişecek, daha farklı hizmetler yapabilecektir.

• Mahkemelerin çok ağır iş yükleri bulunmaktadır. Bu yükün ortadan kaldırılması, beraberinde de insanların mağduriyetlerinin giderilmesi noktasında Kamu Denetçiliği Kurumuna çok büyük görevler düşmektedir.

• Kamu Denetçiliği Kurumunun görevlilerinin yerinde gidip tespit etmesi de gerekmektedir. Görevlilerle gidip sorunu yerinde tespit etmesiyle beraber, daha farklı bir konum ortaya konabilir.

• Kurum, daha çok yeni bir kurum olduğu için bir sene daha geçtikten, biraz daha sistemler oturduktan sonra eksikliklerin hepsinin ortaya çıkmasından sonra yasal değişikliklere gidilmesi daha sağlıklı olacaktır.

• Kurum yeni kurulan bir kurum olmasına rağmen çok güzel çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ombudsmanlığın Türkçe karşılığına "arabulucu", "kamu hâkimi" dendiğine göre iki taraf da mağdur edilmeden, hem insanlarımız hem de devletin kanunları yıpratılmadan birtakım güzel şeyler yapılabilecektir.

Daha sonra, Karma Komisyon Üyesi Sayın İhsan ŞENER şu konulara değinmiştir:

• Değişiklik önerileri 13 başlık hâlinde toplanmıştır. Bu eksiklikler dokuz aylık uygulamada ortaya çıkan eksikliklerdir ama bunlar zaman içinde daha da artabilir.

• "Kamu Denetçiliği Kurumu ne iş yapar?" sorusuna vatandaştan alınan cevap oranı araştırılması gereken bir sorudur. Tanıtım eksikliği olduğu kanaati bulunmaktadır. Buranın, kamu kurumları vasıtasıyla tanıtımı yapılabilmelidir. Örneğin, ilçelerde kaymakamlıklarla iş birliği yapılabilir ya da oradaki sivil toplum örgütleriyle ya da ilçede sivil toplum örgütü, kaymakamlık, müftülük, millî eğitim müdürlüğü, sosyal tarafları da olan bir yapı valinin denetimi ve başkanlığında toplanıp her ilde bu Kurumun tanıtımının sağlıklı bir şekilde yapılması lazımdır.

• Kurumun aldığı Tavsiye kararları, uyulup uyulmaması serbest olan kararlar olarak genelde algılanmaktadır. Eğer bir caydırıcılığı yoksa aldığınız kararın, uygulanmadığında ne olacak sorusuna vereceğiniz sağlıklı bir cevap yoksa maalesef uygulamada eksiklikler olabilmektedir.

• Aslında, bizim örfî olarak daha önceki Selçukluda, Osmanlıda mahallenin kadısı gibi algılanan, aslında resmî bir görevi olmayan fakat sözüne uyulan kişiler geçmişte bu kurumun görevini ifa etmekteydi.

• Maalesef, kente göçün çok olduğu toplumlarda bu yerleşik kültür korunamamaktadır. Sivil toplumun daha ağırlıklı olduğu yapılarla bu Kurumun tanıtımının taşrada sağlıklı yapılması gerekmektedir.

Karma Komisyon Üyesi Sayın Gürsoy EROL ise şu konulara değinmiştir:

• Kurum yeni bir kurum olduğundan, tanınırlık noktasında çok fazla sıkıntıları bulunmaktadır. Burada, kurumun işleyişine yönelik önerilerde tavsiye kararlarının yüzde 1 olduğu görülmektedir. Çoğu konularda İncelenemezlik kararı, Gönderme kararı verilmektedir. İdari yolları tüketme şartını yumuşatma konusu üzerinde tartışılması lazım gelen bir konudur.

• Bu tavsiye kararlarının Avrupa ülkelerinde yüzde 80'ine uyulurken Türkiye'de bu oran yüzde 21'dir. Bu durum tavsiye kararlarına da çok fazla itimat edilmediğini göstermektedir. Burada, öneriler kısmında bu tavsiye kararlarına uyan ve uymayan kurumların deşifre edilmesi düşünülebilir.

• Yerinde inceleme veyahut re'sen inceleme tarzında bir yetkinin olmaması, Kurum açısından sıkıntı oluşturabilir. Bunun, kurumlar arası çatışma veya mücadeleye dönmemesi tarzında Alt Komisyon Raporu'nun düşüncesi var. Bu konuda bir yöntem geliştirmek lazım gelmektedir.

• Kamu Denetçiliği Kurumu hakkında Dilekçe Komisyonuna gelen şikâyet dilekçeleri olduğu ifade edilmiştir. Bu dilekçelerin sayısı kurumun ne kadar memnuniyet verici çalıştığını görme açısından önemlidir.

Daha sonra ise Karma Komisyon Üyesi Sayın Ülker GÜZEL şu konulara değinmiştir:

• Değişen dünyanın ve birbirinin içine girmiş olan dünya ülkelerinin, toplumlarının problemleri gerçekten artık birbiriyle ilişkili hâle gelmiştir ve her ülkenin kendi içinde objektif kararları verebilen ve halkın problemleriyle birlikte halkı kucaklayabilen bir hukuk sisteminin kurulmuş olması da güzel bir başlangıçtır.

• Ombudsmanlığın ne iş yaptığı şeklinde değil, fonksiyonlarını açıkça açıklamakta fayda bulunmaktadır. Gerçekten halkımız bir yeni kurulan müessesenin, ancak aradan beş altı sene geçip veya çok önemli birtakım kararların o müessese tarafından incelenip basına intikal ederse ne olduğu konusunda bilgi sahibi olabilmektedir. Bu kurumda görev almış olan kişilerin medyayı kullanarak açıkça halkla konferanslar, toplantılar düzenlemek suretiyle nasıl çalıştığını anlatması faydalı olacaktır. Ancak, burada yabancıların da aynı haklara sahip olduğu konusu raporda dile getirilmiştir. Sadece bir pasaport numarasının bulunması yeterli kabul edilmiştir. Bu konuda belki üzerinde biraz çalışma yapılıp, daha detaylı aranılacak özelliklerin getirilmesi faydalı olacaktır.

• Kurumun re'sen inceleme yetkisinin olmaması gerçekten bir eksikliktir. Mutlaka yetkililerin bu konuda re'sen inceleme yapabilme yetkisine sahip olması gerekir ve ayrıca belki bu sebeple bir kadro artırımı söz konusu olabilir. Re'sen inceleme yetkisi, yeni bir vesayet ortaya çıkarma gibi bir anlayışa sebep olmaması gerekir. Kendi içinde tarafsız bir karar verebilmek için iki kişinin söylediğinin ne derece doğru olduğunu tespit edebilme açısından bir inceleme yapma ihtiyacı gerekebilir.

Karma Komisyon Üyesi Sayın Nevzat PAKDİL'in değindiği konular aşağıdaki şekildedir:

• Türkiye'nin değişik bölgelerinde, değişik şekilde, "aksakallar" denen, "bilge kişiler" denen insanların oluşturduğu cemiyetler vardı. Bunlar hâlen toplanıyor ve bazı hususlarda kararlar veriyor ve toplumdaki o işe muhatap olan insanlar bunu kabul ediyor. Bunun hiçbir yasal dayanağı falan bulunmamaktadır ama toplumun bu konuda bir ön kabulü vardır.

• Kurumlar genellikle yasal statülerinin genişletilmesini isterler, aynı talep burada da söz konusudur. Ayrıca, diğer bir husus, ücret iyileştirmesi ve yasal bir zırha kavuşturulması kamuda çalışanlar açısından çok ciddi bir taleptir. Talep kabul edildiği takdirde başka kurumlar tarafından da başvurularda bulunacağı noktası vardır.

• Re'sen başvurma yetkisi, bir şekilde vasi kurumları genişletmenin, yeni vesayet kurumları oluşturmanın fazla bir anlamı yoktur.

• Sır konusunda, kurumların çok güvenilir olması lazım gelmektedir. Orada görev yapan kamu denetçisi veya başdenetçi veya bunlara bilgi ulaştıran denetçiler görevlerini yaparken o sırların kendilerinde saklı bir şekilde mahfuz olması lazımdır.

• Kuruma cevap verilmediği konusunda idarenin farklı sıkıntıları olabilir. Bazı yetkililer evrakları kendileri dosyalarlar, saklarlar. On sene sonra bir şey sorulursa o idareye, "Ya bu karar neydi, ne değildi?" Giden kişinin bir de gizlilik alışkanlığı varsa o bilgiye ulaşılamayabilir. Dolayısıyla, soruya muhatapsınız ama cevap verecek kaynak elinizde olmayabilir.

• Bir kısım kararlarda siz insanları yasal olarak suçlu bulabilirsiniz. Yasalara göre karar verebilirsiniz. Ama onların hukuka uygunluğu yoksa toplum vicdanı devamlı karar ve toplum onu kabul etmez.

• Biz geleneklerimizde "devlet ebed müddet" diyoruz. Bir şey gerekliyse yapılmalıdır. "Hayırda israf, israfta hayır yoktur." diye bir kural vardır. Yani bilgi, görgü, beceri anlamında eğer bir kısım işler yapılacaksa bunu tasarruf zihniyetiyle ötelememek gerekir.

Söz alan Karma Komisyon Üyesi Sayın Abdurrahim AKDAĞ'ın değindiği konular başlıca şu şekildedir:

• Bölgemizde insanlar arasında bir ihtilaf çıkınca şu söz söylene gelmektedir: "Serbestsin, istersen mahkemeye gidelim, istersen şeriata gidelim, istersen örfe gidelim; hangisine istersen ben varım." Tabii, bunu söylerken mahkemelerdeki uzun süreçleri büyük bir etkisi vardır. Şeriatın bir yaptırım gücü yoktur, imamın vereceği kararın çok da uygulanabilir imkânı yoktur. Ama "örf" diye tabir ettiğimiz, bilge kişinin, topluma güven vermiş kişinin, kendi oğlu, ailesiyle de alakalı olursa hakkı söyleyeceği hususunda toplumdaki ortak bir kabulün verdiği güvenle, genellikle problemler orada çözülür ve insanlar o karara uyarak toplumdaki bir baskıdan da kurtulmuş olur.

• Bu Kurum henüz çok iyi içselleştirilememiş, anlaşılamamış, fonksiyonlarının ne olacağı hususu daha tam net olarak ortaya çıkmamıştır. Bir defa, bu kurumun hızla bir tanıtım kampanyasına girmesi lazımdır. İkincisi, ilk kararlar çok önemlidir. Kurumun ilk kararlarını da topluma internet aracılığıyla, medya aracılığıyla hızla ulaştırması gerekmektedir. Böylece bir güven ve emniyet duygusunun topluma güçlü bir mesajla verilmesi önemlidir.

Son olarak Karma Komisyon Üyesi Sayın Ayşe TÜRKMENOĞLU şu konulara değinmiştir:

• Türkiye'de vesayetleri kaldırmaya çalışırken yeni vesayetleri de kendi elimizle inşa etme tehlikesi bakımından re'sen inceleme konusu çeşitli riskler taşımaktadır.

• Kamu Başdenetçisine Anayasa Mahkemesine başvuru hakkı, adli veya idari yargıda dava açabilme hakkının verilmesi konusunun nasıl olacağı, nasıl kanunda yer alacağı cevap bulması gereken meselelerdendir. Bir kere burada Kurum taraf değildir. Tarafsız, objektif, tarafların arasındaki meseleyi halletmeye çalışan bir kurum ya da denetçi nasıl Anayasa Mahkemesine ya da idari mahkemeye dava açabilecektir? Burada Kurum taraf yetkisi mi kazanmış olacaktır? Ya da bu tip mahkemelere başvurulduğunda, diyelim ki bununla ilgili bir çözüm bulunduğunda, harçları kim verecektir? Zaten tarafların ombudsmandan sonra kendilerinin Anayasa Mahkemesine ya da işte iç hukuk yollarını tüketip Anayasa Mahkemesine de gidebilme ve sonradan da AİHM'e başvurma hakları vardır. Bu nedenle uygulamada olabilecek bir durum gibi gözükmemektedir.

• Yerinde inceleme yetkisinin verilebilmesi, özellikle de özgürlüğünden yoksun kişilerle yapılan her türlü görüşmenin yazılı veya sözlü gizliliğinin teminat altına alınması bakımından önemlidir. Zaten, sadece bunlarla ilgili değil, normalde kendilerine başvurulduğunda henüz ilgili kişiler istemediği ya da mahkeme safhasında başvurulmadığı takdirde her şeyin gizli tutulması gerekmektedir. Böyle bir kuralın olması gereklidir.

Yapılan görüşme ve müzakerelerin ardından, yapılan değişiklikler çerçevesinde Komisyon Raporu, Karma Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilerek katılanların oy birliği ile kabul edilmiştir.

4- ALT KOMİSYONUN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

Ombudsmanlık sisteminin temelinde "uzlaşma ve arabuluculuk" pratiği vardır. Bazı şikâyetlerde, şikâyetin herhangi bir yazışmaya yer verilmeden çözülebileceği kanaatine varıldığında, ilgili idare ile (telefonla veya bizzat) görüşmeler yapılmaktadır. Yapılan görüşmelerde şikâyet konusu olayla ilgili bilgi verilip, ilgili idareden çözüm için işlem tesis etmesi istenmektedir. İlgili idare, şikâyet konusu olayı çözüme kavuşturması halinde Kurumla irtibata geçerek konunun çözüme kavuşturulduğunu bildirmektedir. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu şekilde çalışması, devlet nezdinde zayıf konumdaki vatandaşın gözünde Kurumu güçlü bir "hak savunucusu" haline getirmektedir.

Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Komisyonunun 03.03.1992 tarihli 1992/54 sayılı, BM Genel Kurulunun 20712/1993 tarihli 48/134 sayılı kararlarıyla kabul edilen ve "İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması için Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne ilişkin İlkeler" adlı belgeye, diğer adıyla Paris Prensipleri'ne uygun olarak bu alanda bağımsız ve özerk olarak çalışan iki kurum vardır; bunlardan biri Kamu Denetçiliği Kurumu, diğeri ise Türkiye İnsan Hakları Kurumu'dur.

4.1. Kurumun, Kamu Kurumlarıyla İlişkilerine Yönelik Öneriler

Kurum tarafından verilen kararlar "tavsiye" niteliğindedir. Diğer bir ifadeyle, idareler alınan kararları uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde, bunun gerekçesini bildirerek yerine getirmeme hakkına sahiptir. Ancak, kararların bağlayıcı olmaması, Kurum kararlarının hiçbir etkiye sahip olmadığı anlamına gelmemektedir. Zira Avrupa ülkelerinde, tavsiye kararlarına uyma oranı %80 civarındadır. Ülkemizde bu oran %21 civarındadır. Ülkemizde de bu oranın gelecek süreçte artacağı düşünülmektedir. Vatandaşın idare aleyhine Kuruma müracaat etmesi ve bu müracaat üzerine Kurumun çalışmalar yapması, idare üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Bu baskı, idarenin orta ve uzun vadede kendisini daha dikkatli bir şekilde kontrol etmesini sağlamaktadır.

Kurumun kararları tavsiye niteliğinde olup, şikâyet konusu idarelerin kararlara uyma zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna karşılık bir yaptırım da bulunmamaktadır ki bir yaptırım olması da Kurumun kuruluş amacına aykırıdır. Ancak idareyi, Kurumun kararlarına uymaya zorlamak için; her altı ayda bir Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarına uyan ve uymayan idarelerin listesinin yayınlanması mekanizması geliştirilebilir. Böylece kamuoyunun, idari kurumları fikren denetlemesi sağlanabilir. Bu da kamu kurumları üzerinde kamuoyu baskısı ortaya koyabilir. Nitekim ifşa yöntemi uluslararası kuruluşlarca, ülkelere yönelik olarak uygulanan bir yöntemdir ve ülkeler itibar kaybetmemek için kararlara uymaya önem vermektedirler.

İyi yönetim ilkeleri açısından değerlendirildiğinde, çoğunlukla idarelerin verdikleri kararların yeterince gerekçeli, açık ve anlaşılır şekilde olmadığı, idarelerin başvuruda bulunanların talebini ilgili mercilere iletmedikleri ve talep sahibini de bilgilendirmedikleri, duruma göre de hangi mercilere başvuracaklarını açıkça belirtecek şekilde işlem yapmadıkları tespit edilmiştir.

Devlet sırrı veya ticarî sır niteliğindeki bilgi ve belgeler, yetkili mercilerin en üst makam veya kurulunca açıkça gerekçesi belirtilmek suretiyle Kuruma verilmeyebilmektedir. Ancak burada belirsiz olan konu, neyin devlet/ticari sır olup olmadığına nasıl karar verileceği hususudur. Bu belirsizlik, Kurumun bazı önemli bilgilere ulaşmasını engelleyebilir.

Mevzuata göre, ilgili merci, tavsiye kararı doğrultusunda tesis ettiği işlemi, aldığı önlemi veya tavsiye edilen çözümü uygulanabilir nitelikte görmediği takdirde, bunun gerekçesini otuz gün içinde Kuruma göndermek zorundadır. Burada üzerinde durulması gereken; İdare tarafından tavsiye kararına uyulmamasının nedeni olarak gönderilen gerekçenin yetersiz ya da tatmin edici olmadığı kanaatine Kurum tarafından varılırsa, bu durumda ne yapılacağıdır. Böyle bir durumda yapılacak olan işlem açıklığa kavuşturulmalı ve iki devlet kurumunun çatışır görünen kararları uzlaştırılarak tek karar haline getirilmelidir. Bunun için gerekiyorsa Kurumun yetkisi genişletilebilir.

4.2. Kamu Denetçiliği Kurumunun İşleyişine Yönelik Öneriler

Kurum tarafından verilen 6097 adet kararın 64 adedinin tavsiye kararı, 2155 adedinin gönderme kararı ve 2440 adedinin ise incelenemezlik kararı olduğu görülmektedir. Bu rakamlar oransal olarak sırası ile %1, %37 ve %35'e tekabül etmektedir. Tavsiye kararı oranı düşük gibi görünmekle birlikte, kanaatimizce ilerleyen yıllarda bu oranda artış olacaktır. Diğer yandan kararların sayısal çokluğundan ziyade, önemli olan kararların niteliğidir.

Vatandaş ile devlet arasında arabulucu rolü oynayan Kurum, konumu gereği idarenin aksayan yönlerini görebilmektedir. Bu sebeple Kurum, idarenin daha iyi hizmet verebilir hale gelmesi konusunda, zaman içinde çeşitli görüş ve kanaatlere sahip olacaktır. Kamu Denetçiliği Kurumunun bu yönü çok önemlidir; Kamunun yeniden yapılandırılması çalışmalarında Kurum görüşleri önem arz etmektedir. Anlatılanlar doğrultusunda Kamunun yeniden yapılanması durumunda Kurumdan bilgi ve görüş alınmalıdır.

BM, AB, Avrupa Konseyi ve diğer uluslararası ve bölgesel örgütlerin işaret ettiği ihlal iddialarını ele alma mekanizmalarının olmazsa olmaz kıstasları; "bağımsız", "etkili" ve "süratli" olmalarıdır.

Bu unsurlardan etkinlik ve süratin sağlanması, insan hakları ihlalleri iddialarının denetiminde görev/yetki kargaşasının önlenmesi, vatandaşların hangi Kuruma başvuracakları konusunda net bilgiye sahip olmaları ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı açısından, insan hakları alanındaki şikâyetlerin tek bir bağımsız kurum tarafından kabul edilmesinin faydalı olacağı mütalaa edilmektedir.

Başvuruların Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından değerlendirilmesi, insan hakları alanında çalışan diğer kurumların ise denetleme/raporlama şeklinde çalışmalar yapması önerilmekte, böylece yetki ve görev karmaşasının önüne geçilebileceği düşünülmekte, aynı zamanda etkili bir denetim ve kaynakların etkin kullanımı sağlanabilecektir. Bu tespit son derece doğru olup, birden fazla kurumun benzer işleri yapması, Kurumların çok iş yapma, ama bir işi derinlemesine inceleyememe sonucunu doğurmaktadır.

Öte yandan, Kurumun, "Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine re'sen inceleme yetkisinin verilmesi" talebi uygun görülmemektedir. Zira bu yetkiyle kurumlar arası yetki ve görev çatışmasının artması ihtimal dahilindedir. Re'sen inceleme yetkisine sahip kuruluşlar (İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, İnsan Hakları Kurumu vb.) zaten bulunmaktadır. Bir de bu Kurumun benzer yetkilere sahip olması, kamu kaynaklarının israfına yol açabileceği gibi, Kurumun kendisine gelen başvuralar üzerinde yoğunlaşarak, derinlemesine inceleme imkanını da kısıtlayabilir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun yeni kurulmuş olmasından kaynaklı bilinirlik sorunu bulunmaktadır. Birçok Avrupa ülkesinde, geçmişi uzun yıllara dayanan ombudsmanlık/Kamu Denetçiliği Kurumu, ülkemizde henüz çok yenidir. Bu bakımdan, toplumdaki bilinirliği istenilen seviyede değildir. Vatandaşın, idarenin haksız eylem ve işlemleri karşısında önemli

bir başvuru mekanizması olan bu Kurumun, toplum nezdindeki bilinirliğinin artırılması ve tanıtımının sağlanması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Bu minvalde, paneller, konferanslar düzenlenmesi, medya organları, STK'lar, üniversiteler vb. kurum/kuruluşlar ile toplantılar yapılması, tanıtım filmleri ve kamu spotları hazırlanması akla gelen öncelikli çözüm önerileridir. Kurumun bu sorunu aşmak için tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermesi yerinde olacaktır. Halk nezdinde "denetçi" kelimesinin oluşturduğu yanlış algı sorunu bu şekilde aşılabilecektir. Çağrı merkezi kurulması, Alo Kamu Denetçiliği Kurumu hattı kurulması, televizyonlarda bilgilendirici spotların yer alması da bu sorunun aşılmasında yardımcı olabilecektir. Benzer şekilde Kamu kurumlarında da Kurumla ilgili bilgi eksikliği bulunmaktadır. Bu bakımdan kamu kurumlarında da bilgilendirme faaliyeti yapılmalıdır.

Kuruma, toplumsal genellik arz eden ve idareyle göstericiler arasında potansiyel çatışma ihtimali bulunan alanlarda (1 Mayıs emek ve dayanışma günü kutlamaları, 21 Mart nevroz günü kutlamaları gb.) arabulucu sıfatıyla girişimlerde bulunmasına imkan tanınmalıdır. Kamu Denetçiliğinin yetki bakımından yetersiz kaldığı veya tavsiye kararlarına uyulmadığı hususlarda, konu bir raporla Karma Komisyon gündemine getirebilir.

Kurum içi iş paylaşımın gözden geçirilmesi ve gerekiyorsa bir hiyerarşi kurulması yerinde olacaktır. Rapordaki iş yüküyle ilgili sayısal verilere bakıldığında büyük farklılıklar göze çarpmaktadır. İş yükünün dengelenebilmesi için iş paylaşımı gözden geçirilebilir.

Kurum yetkilileri için performans kriterlerinin belirlenmesi, seçilmiş yetkililerin performansının seçenler tarafından değerlendirilebilmesine imkan tanıması bakımından yerinde olacaktır.

4.3. Mevzuat Değişikliği Önerileri

Kurum mevzuatında değişiklikler yapılarak, Kurumun daha verimli ve etkin çalışması noktasında, Kurumun çeşitli önerileri olmuştur. Kurumun 2013 Yıllık Rapor'unda 6328 sayılı Kanunda yapılması istenen değişiklikler şöyledir:

- Nezaket, haklı beklentiye uygunluk, eşitlik, açık ve gerekçeli karar gibi iyi yönetim ilkelerine yer verilmesi
- Özel hukuk tüzel kişilerinin Kanunda açıkça tanımlanması
- Kamu Başdenetçisine veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine re'sen inceleme yetkisinin verilmesi
- Kamu Başdenetçisi veya görevlendireceği Kamu Denetçilerine yerinde inceleme yetkisinin verilmesi
- Özgürlüğünden yoksun kişilerle yapılan her türlü görüşmenin (yazılı veya sözlü) gizliliğinin teminat altına alınması
- Kuruma herhangi bir dilde şikâyet başvurusu yapılabilmesine olanak tanımak suretiyle, başvuru hakkının kapsamının genişletilmesi
- Yabancılar tarafından yapılacak başvurularda sadece pasaport numarasının aranması şartından vazgeçilmesi
- İdari başvuru yollarının tüketilmesi şartının kolaylaştırılması

• İlgili kurumca açılan soruşturma hakkında Kuruma bilgi verilmesinin ilgili maddede düzenlenmesi, ayrıca, mutlak hukuka ve kanuna aykırılık hallerinde Başdenetçi veya Denetçilerin ilgililer hakkında idari ve adli yönden işlem yapılmasını da isteyebilmesi
• Verilmeyen ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgelerin de Başdenetçi veya görevlendireceği Denetçi tarafından yerinde incelenebilmesinin sağlanması
• Bilirkişi, tanık masrafları ve ücretleri konusunun yeniden düzenlenmesi
• Kamu Başdenetçisine Anayasa Mahkemesine başvuru ve adli/idari yargıda dava açabilme hakkının verilmesi
• AİHM'de Türkiye'ye karşı açılan davalarda, Adalet Bakanlığının Kamu Denetçiliği Kurumunun görüş ve önerilerini göz önünde bulundurmasının sağlanması.

Öte yandan Rapor'da, "Kamu Başdenetçisine seçimlik bir yetki olarak kamu yararı görmediği şikâyetleri incelememe yetkisi verilerek Kurumun kaynaklarının etkin ve verimli olarak değerlendirilmesinin sağlanması" talep edilmektedir. Kanaatimizce bu talep makul görünmekle birlikte, sonuçları bakımından sakıncalar da doğurabilecek niteliktedir. Uygulamada bazı makul şikâyet başvurularının, bu gerekçeye dayanılarak incelenmemesi gibi bir durum ortaya çıkabilir. Bu durumda bu sakıncayı ortadan kaldırmak için; kamu yararı görülmeyerek incelememe kararı alınan şikâyetler hakkında, incelememe kararının gerekçesinin yazılması bir çözüm olarak sunulabilir.

"Menfaati ihlal edilen gerçek ve tüzel kişilerin Kuruma başvurabileceği' düzenlenerek, kural olarak herhangi bir menfaati ihlal edilmeyen kişilerin gereksiz ve gayri ciddi başvurularının önüne geçilmesi" talebinin de **uygun olmayacağı kanaatini taşımaktayız**. Zira, bu durumun hak arama kapasitesini daraltabileceği endişesi hasıl olmuştur. Herhangi bir menfaati ihlal edilmemiş ancak, şahit olduğu bir haksızlık için Kuruma başvurmak isteyen vatandaşın önünün kesilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

"Kurumun önerisi doğrultusunda yapılan işlem veya eylemden dolayı ilgili mercie veya görevlilere sorumluluk yüklenmemesi" talebinin de bazı **sakıncalı yönleri söz konusu olabilir**. Kurumun tavsiye kararını uyguladığı için hiçbir sorumluluk sahibi olmayacağı güvencesi ile hareket eden bir idarecinin, daha üst amirleri ile çatışabilmesi ihtimali ortaya çıkabilecektir.

"Kamu Başdenetçisi/Kamu Denetçilerine dokunulmazlık verilmesi ve Kamu Başdenetçisi ve Kamu Denetçileri ile uzmanlara ilişkin hakların, hâkimlerle eşitlenmesi" talebinin yeterince tatmin edici bir gerekçe ile gerekçelendirilmediği görülmektedir. Kamu Başdenetçisi/Kamu Denetçilerinin dokunulmazlığının olmamasının nasıl bir eksiklik oluşturduğu anlaşılamamıştır. Diğer taraftan, Kamu Başdenetçisi/Kamu Denetçilerine hakimlikle eşdeğer hakların verilmesi değerlendirilebilir bir konu olmakla birlikte, Kamu Denetçiliği uzman ve uzman yardımcılarına, "Kurumun daha cazip hale getirilmesi ve daha nitelikli personel istihdam edilmesi" gerekçesi ile hakimlikle eşdeğer hakların verilmesinin talep edilmesi, 666 sayılı KHK'nın, üst kurullar dahil Kamudaki tüm uzman ve uzman yardımcıları için öngördüğü eşit ücret politikasıyla uygun düşmemektedir. Çünkü bu önerinin kabul edilmesi durumunda, Kamudaki başka kurumların da "Kurumun daha cazip hale getirilmesi ve daha nitelikli personel istihdam edilmesi" gerekçesi ile kendi personelleri hakkında yeni haklar talep etmesinin gündeme gelmesi ihtimal dahilindedir.

Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulmasıyla, TBMM Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun çalışma şeklinin değiştirilerek farklı bir konumda konumlandırılmasının gerekli olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü bu kurumlara yapılan başvuruların büyük çoğunluğunun aynı olduğu ve çözüm süreçlerinin de benzer olduğu görülmektedir. Bu noktadan hareketle: TBMM İçtüzüğünde ve Kamu Denetçiliği Kanununda gerekli değişiklikler yapılarak; Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlarına, kendisine gelen dilekçelerden, bireysel nitelik taşıyanları Kamu Denetçiliği Kurumuna yönlendirme yetkisinin verilmesi gerekmektedir. Bu aşamadan sonra Dilekçe Komisyonunun ilgileneceği dilekçeler, toplumsal nitelik taşıyan, geniş kesimleri ilgilendiren konularla sınırlı olacaktır.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ise denetleme/raporlama faaliyetlerine yoğunlaşarak, kendisine yapılan her başvuruyu – ki bunların büyük bir bölümü insan hakları alanı dışındadır - incelemek zorunda kalmayacak, görev alanına girenleri dikkate alacaktır.

Bu teklif hayata geçirildiğinde, örneğin bir kişiye kesilen haksız trafik cezası gibi bireysel nitelikli bir konu ile ne Dilekçe Komisyonu ne de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ilgilenmeyecek, Kamu Denetçiliği Kurumuna havale edecektir. Hem Dilekçe Komisyonu hem de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, alt komisyonlar marifetiyle, genel nitelikli konularda detaylı incelemeler yapabilecektir. Böylece Dilekçe Komisyonunun çok daha detaylı ve verimli raporlar ortaya koyarak sonuca ulaşma kabiliyeti artırılmış olacaktır.

Halk avukatlığı yapan Kurumun, şikâyetleri değerlendirip, hakkaniyete göre her iki taraf için tatmin edici çözümler bulması esastır. Bu bakımdan Kurum, vatandaşın avukatlığını yaparken toplumun genel çıkarlarıyla uyumlu çözümler üretmelidir. Bu ise Kurumun esnek hareket etmesini sağlayacak mekanizmalarla sağlanabilir.

Kanunda, Başdenetçi ve denetçilerin idari soruşturma, kovuşturma, görevden alma, görevinin sona ermesi hallerinin de düzenlenmesi gerekli görülmektedir. Denetim mekanizmasının prosedürünün öngörülmemiş olması Kanundaki önemli bir eksikliktir.

Kurumun daha aktif ve verimli görev yapabilmesi için gerekli olan yasal değişiklikler şu şekilde sıralanabilir;

1. Kurum, hakkı ihlal edilen mağdurların ilk ve en etkin başvuru merci olmalıdır. Bu yönüyle yasama bünyesindeki komisyonların iş yükünü azaltarak daha etkin bir başvuru yolu oluşturulmalıdır.
2. İyi yönetim ilkeleri belirlenerek, idarenin bu doğrultuda iş ve işlem yapması sağlanmalıdır.
3. İdarenin denetimi geniş tutulmalı, eylem, işlem, tutum ve davranışları denetime dahil olmalıdır.
4. Kurum kararlarının İdare tarafından uygulanması durumunda, sadece işlemin başlatılması bakımından hukuki sorumluluk söz konusu olmamalı, Kurumun kararları belli bir mekanizma dahilinde sanki mahkeme kararı gibi uygulanabilmelidir.

5. Kararların uygulanıp uygulanmadığına ilişkin takip mekanizmasının kurulması gerekir.
6. Kurumun, **TBMM'ye (*veya Anayasa Mahkemesine*)** başvurup farklı yorumlanan kanun maddelerinin yorumunu isteme yetkisinin olması, mevzuatın farklı uygulamasından kaynaklanan mağduriyetlerin giderilmesine yardımcı olacaktır.
7. İnsan haklarıyla ilgili ihlalleri incelemede tek bir merkezin yetkilendirilmesi, hakkı ihlal edilen kişinin muhatabının belli olması bakımından elzemdir. Ayrıca bu şekilde yetki karmaşası ve mevzuattaki karmaşıklık da giderilmiş olacaktır.
8. Kurum kararlarının uygulanması idarenin keyfiliğine bırakılmamalı, ancak ciddi bir gerekçenin yazı ile bildirilmesi ile bu tür bir kararın uygulanmaması öngörülmelidir.

4.4. Kamu Denetçiliği Kurumunun Bundan Sonraki Raporlarına Yönelik Öneriler

Kurumun raporlarında daha ayrıntılı mali bilgilerin bulunması yerinde olacaktır. Şeffaf yönetim anlayışının en önemli enstrümanı şüphesiz mali raporlardır. Bu raporun denetleyici yapı olan TBMM'ye sunulması ise şeffaf anlayışın ötesinde hesap verilebilir yönetim anlayışından kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda Kurumun; bütçesi, harcamaları, harcamaların gerekçeleri ayrıntılı şekilde raporlanmalıdır.

Raporda, yapılan uluslararası ziyaretlere ilişkin bilgilere yer verilmesi yerinde olacaktır. Bu ziyaretlerin tarih ve yer bilgilerini aşkın olarak, kimlerle görüşüldüğü, hangi konuların ele alındığı, hangi görüşlerin ülkemizde uygulanma olanağının olabileceği gibi bilgilere yer verilmelidir. Ayrıca uygulanan protokol kurallarının raporlanması, uygulanan protokolün bilinmesini ve daha sonraki çalışmalarda mütekabiliyet ilkesinin uygulanabilmesini sağlayacaktır.

4.5. Kamu Denetçiliği Kurumu Hakkında Dilekçe Komisyonuna Yapılan Şikâyetler

Dilekçe Komisyonuna, Kamu Denetçiliği Kurumunun tutum ve işlemlerine ilişkin şikâyet dilekçeleri gelmektedir. Şikâyet dilekçelerinin bazıları şunlardır:

Tablo-4: **Kamu Denetçiliği Kurumu İle İlgili Şikâyet Dilekçeleri**

DİLEKÇE NO	ŞİKAYET KONUSU
25175	Kuruma yaptığı başvuruya verilen cevabın, netice verici olmadığını, oyalayıcı nitelikte olduğunu iddia ediyor.
16196	Kurumun, dilekçesi hakkında verdiği "İncelenemezlik" kararının mevzuata aykırı olduğunu ifade ediyor.
16919	Kamu Denetçiliği Kurumuna yazdığı dilekçeye cevap alamamaktan yakınıyor.
16999	Kamu Denetçiliği Kurumuna yaptığı başvuru hakkında verilen "İncelenemezlik" kararının yanlış olduğunu ifade ediyor.

Kurumun, kendisi hakkında yapılan şikâyetleri dikkate alarak bu konuda gerekli çalışmaları yapması, mevzuata göre gerekenleri yapmış ise, bu durumun vatandaşa ikna edici bir tarzda iletilmesi önerilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

KARAR

Karar No: 25 **24.04.2014**

Karar: Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 2013 Yıllık Raporu'nu değerlendirmek amacıyla toplanan Karma Komisyon, yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu Raporun, TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulması kararını almıştır.

Karma Komisyon Başkanı	Karma Komisyon Başkanvekili	Karma Komisyon Kâtip Üyesi
Gönül Bekin Şahkulubey	*Halil Ürün*	*Ali Aydınlıoğlu*
Mardin	Afyonkarahisar	Balıkesir
Karma Komisyon Sözcüsü	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Nurdan Şanlı	Ayhan Sefer Üstün	*Gürsoy Erol*
Ankara	Sakarya	İstanbul
	(Toplantıya katılamadı)	
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Mahmut Kaçar	Sevde Bayazıt Kaçar	Zeyid Aslan
Şanlıurfa	Kahramanmaraş	Tokat
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Sabahat Akkiray	Hasan Akgöl	Muharrem Varlı
İstanbul	Hatay	Adana
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Esat Canan	Yalçın Akdoğan	*Mehmet Kerim Yıldız*
Hakkâri	Ankara	Ağrı
(Toplantıya katılamadı)	(Toplantıya katılamadı)	
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
İhsan Şener	*Ayşe Türkmenoğlu*	*Ülker Güzel*
Ordu	Konya	Ankara
Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi	Karma Komisyon Üyesi
Hamza Dağ	Mehmet Metiner	*Nevzat Pakdil*
İzmir	Adıyaman	Kahramanmaraş
	(Toplantıya katılamadı)	

Karma Komisyon Üyesi Ahmet Salih Dal Kilis (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Kerim Özkul* Konya	Karma Komisyon Üyesi *Abdurrahim Akdağ* Mardin
Karma Komisyon Üyesi Cemal Yılmaz Demir Samsun (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Sıtkı Güvenç* Kahramanmaraş	Karma Komisyon Üyesi *Ziver Özdemir* Batman
Karma Komisyon Üyesi Levent Gök Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi Sinan Aydın Aygün Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi Hüseyin Aygün Tunceli (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi Tufan Köse Çorum (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi Mahmut Tanal İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi Veli Ağbaba Malatya (Toplantıya katılamadı)
Karma Komisyon Üyesi Mustafa Erdem Ankara (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi Atila Kaya İstanbul (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Reşat Doğru* Tokat

Karma Komisyon Üyesi Murat Bozlak Adana (Toplantıya katılamadı)	Karma Komisyon Üyesi *Kemal Aktaş* Van